

"Pardon, ma, uw accent? Da's eel grappig!"

Een kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar Vlaamse
tussentaal in Disneyfilms

Goedele Opsomer

Masterproef, voorgelegd aan de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte voor het behalen
van de graad van Master in de Taal- en Letterkunde Nederlands

Promotor: Prof. dr. De Caluwe

Academiejaar: 2012-2013

"Pardon, ma, uw accent? Da's eel grappig!"

Een kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar Vlaamse
tussentaal in Disneyfilms

Goedele Opsomer

Masterproef, voorgelegd aan de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte voor het behalen
van de graad van Master in de Taal- en Letterkunde Nederlands

Promotor: Prof. dr. De Caluwe

Academiejaar: 2012-2013

Voorwoord

Het schrijven van een voorwoord bij een masterscriptie, wordt vaak snel als formaliteit afgehandeld. Ik wil deze ruimte echter graag gebruiken om oprecht en met een warm hart een aantal mensen te bedanken voor hun steun. Deze masterscriptie zou namelijk niet zijn wat ze is, zonder de hulp van...

... mijn promotor Prof. dr. Johan De Caluwe, die me de interesse in tussentaal bijbracht, die mijn ideeën hielp omzetten in een volwaardige masterscriptie en die me gedurende dit hele proces enorm veel heeft bijgeleerd.

... Pat van Beirs, die een stuk van zijn vakantie opofferde om mij een blik achter de schermen te gunnen van de wondere wereld van Disney.

... mijn ouders, die me de kans gaven om na mijn Master Geschiedenis mijn horizon verder te verruimen in de opleiding Nederlands.

... mijn vriend Stijn, die mijn thesisstress opnieuw moest opvangen en ook nu met een glimlach, over landsgrenzen heen, bleef supporteren.

... 'de vriendinnen van Nederlands', die de afgelopen jaren op ontelbare momenten en op allerlei manieren hebben opgefleurd.

Bedankt!

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	i
Inhoudsopgave	ii
Overzicht tabellen en grafieken.....	iv
1. Inleiding.....	5
1.1. Algemene inleiding	5
1.2. Probleemstelling en werkwijze.....	6
1.2.1. Kwantitatief onderzoek	6
1.2.2. Kwalitatief onderzoek.....	7
1.3. Gebruikt bronnenmateriaal	8
1.3.1. Disneyfilms.....	8
1.3.2. Interview Pat van Beirs.....	11
1.3.3. Kranten	12
1.4. Overzicht structuur	13
2. Het taallandschap in Vlaanderen	14
2.1. Een historisch overzicht van het Nederlands in Vlaanderen	14
2.2. Het taallandschap vandaag: tussentaal uitgelicht.....	16
2.2.1. Situatieschets	16
2.2.2. Kenmerken van tussentaal	18
2.2.3. Perceptie van de taalvariëteit.....	19
3. Een inleiding op (Vlaamse) Disneyfilms.....	23
3.1. Een beknopte geschiedenis van het Disney-imperium	23
3.2. De animatiefilms: Noord-Nederlandse en Vlaamse nasynchronisatie.....	23
4. Vlaamse Disneyfilms onderworpen aan een kwantitatief onderzoek.....	26
4.1. Inleiding.....	26
4.2. Uitgelichte kenmerken van tussentaal en tussentaligheid	26
4.3. Chronologische evoluties.....	28
4.4. Contrast tussen hoofd- en nevenpersonages.....	33
4.5. Aanwezigheid van de tussentalige kenmerken.....	39
4.5.1. Spreiding van de kenmerken over de verschillende personages.....	39
4.5.2. De concrete aanwezigheid van tussentalige kenmerken bij de personages.....	41
4.6. Besluit	47

5. Vlaamse Disneyfilms onderworpen aan een kwalitatief onderzoek	49
5.1. Inleiding.....	49
5.2. Keuze van de acteurs.....	49
5.3. De Noord-Nederlandse versies	52
5.4. Sociale klasse in Disneyfilms	58
5.4.1. Elite.....	59
5.4.2. Middenklasse.....	61
5.4.3. Traditionele werkende klasse	63
5.4.4. Opkomende bediendeklasse	64
5.4.5. Proletariaat.....	65
5.4.6. Verstoten klasse	66
5.4.7. Hippies	67
5.4.8. Besluit.....	68
5.5. Comic relief.....	70
5.5.1. De Noord-Nederlandse films	71
5.5.2. De leeuwenkoning.....	71
5.5.3. Toy Story	71
5.5.4. Mulan.....	72
5.5.5. Tarzan.....	73
5.5.6. Monsters en co.....	73
5.5.7. Brother Bear	74
5.5.8. Finding Nemo	75
5.5.9. Cars	75
5.5.10. Up	76
5.5.11. De prinses en de kikker	77
5.5.12. Brave.....	78
5.5.13. Besluit.....	78
5.6. Perceptieonderzoek in kranten	79
5.7. Besluit	83
6. Algemeen besluit	86
Epiloog.....	91
Bibliografie	93

Overzicht tabellen en grafieken

Tabel 1: Overzicht Noord-Nederlandse films	9
Tabel 2: Overzicht Vlaamse films	11
Tabel 3: De gemiddelde tussentaligheid die te horen is in de film.....	29
Tabel 4: De tussentaligheid per personage, waarbij de personages geordend zijn in de mate waarin ze aan bod komen	34
Tabel 5: Films met volgnummer	34
Tabel 6: Frequentie kenmerken Likertschaal, per film, per personage.....	45
Tabel 7: Aantal artikels per film, gevonden via Mediargus	80
Grafiek 1: De gemiddelde tussentaligheid per film, chronologisch geordend	29
Grafiek 2: De gemiddelde tussentaligheid per film, chronologisch geordend, met trendlijn.....	31
Grafiek 3: Tussentaligheid van alle personages, gerangschikt van grootst aantal woorden naar minst aantal woorden.....	35
Grafiek 4: Tussentaligheid van alle personages, gerangschikt van grootst aantal woorden naar minst aantal woorden, met trendlijn.....	35
Grafiek 5: Tussentaligheid personages <i>Toy Story</i>	36
Grafiek 6: Tussentaligheid personages <i>Mulan</i>	36
Grafiek 7: Tussentaligheid personages <i>Tarzan</i>	37
Grafiek 8: Tussentaligheid personages <i>Monsters en co.</i>	37
Grafiek 9: Tussentaligheid personages <i>Brother Bear</i>	37
Grafiek 10: Tussentaligheid personages <i>Finding Nemo</i>	37
Grafiek 11: Tussentaligheid personages <i>Cars</i>	37
Grafiek 12: Tussentaligheid personages <i>Up</i>	37
Grafiek 13: Tussentaligheid personages <i>De prinses en de kikker</i>	38
Grafiek 14: Tussentaligheid personages <i>Brave</i>	38
Grafiek 15: Gemiddeld aantal kenmerken per personage (relatief)	39
Grafiek 16: Gemiddeld aantal kenmerken per personage (absoluut)	39
Grafiek 17: Relatief aantal personages bij wie we het kenmerk aantreffen.....	41
Grafiek 18: Gemiddelde frequentie kenmerk per personage.....	41

1. Inleiding

1.1. Algemene inleiding

"Pardon, ma, uw accent? Da's eel grappig!" (Prins Naveen, *De prinses en de kikker*, bijlage 20, 269) Prins Naveen merkte het op in *De prinses en de kikker*: er zijn heel wat taalvariëteiten te horen in het dagelijkse leven, de één al opvallender dan de andere. Het is vooral tussentaal dat de laatste decennia stof deed opwaaien in taalkundige kringen. Deze variëteit is geen standaardtaal maar is ook geen dialect. Ze kan van beide polen lexicale, morfologische en/of fonologische elementen overnemen en die op verschillende manieren combineren. Het lijkt een taalvariëteit te zijn die niet alleen in de Vlaamse woonkamer te horen is maar ook in publieke domeinen kan opgemerkt worden. Het is een relatief recent, levend en evoluerend verschijnsel dat vanuit heel wat verschillende perspectieven onderzocht kan worden. Er kunnen heel wat onderzoeksvragen aan gekoppeld worden. We kunnen bijvoorbeeld nagaan of de taalvariëteit ervoor zorgt dat de standaardtaal dreigt te verdwijnen? Of neemt ze net de rol van dialecten over? Kent ze een niet te stuiten opmars in de media? Waarom wordt tussentaal steeds vaker gebruikt in soaps? Hoe kijkt Vlaanderen tegen deze variëteit aan?

In de loop van de jaren 2000 begon dergelijk onderzoek naar tussentaal in België van start te gaan. (Van Hoof 2013, 44) De onderzoeksmogelijkheden zijn eindeloos maar meestal wordt tussentaal onderzocht in een context van "authentiek, spontaan, on-zelfbewust taalgebruik" en wordt "fictie als linguïstisch onderzoeksdomein" verwaarloosd, zoals Van Hoof het omschrijft. Het is volgens haar met andere woorden zo dat het taalgebruik in fictie lange tijd over het hoofd werd gezien als waardevol onderzoeksdomein. Op internationaal vlak is daar geleidelijk aan verandering in aan het komen, en ook in het Nederlandse taalgebied zien we de focus van het onderzoek voorzichtig verschuiven. Zo vormt het taalgebruik in talkshows, bij televisie-interviews en -presentatoren al geregeld het onderwerp van taalkundig onderzoek naar tussentaal. (Van Hoof 2013, 17-18) Deze scriptie is een bescheiden poging om de grenzen van het onderzoek naar tussentaal te verruimen.

We willen met deze masterscriptie achterhalen hoe omgegaan wordt met tussentaal in de Vlaamse nasynchronisaties van Disneyfilms. Het is om twee redenen interessant om het taalgebruik in films te analyseren. Enerzijds kun je het taalgebruik in de film op zich bestuderen en kijken hoe in de film zelf gespeeld wordt met taalvariëteiten. Anderzijds is het mogelijk om uit de fictionele setting te stappen en te kijken hoe het taalspel in de film overeenkomt met de talige situatie in de werkelijkheid.

Daarnaast zijn de Disneyfilms concreet om nog een aantal andere reden aantrekkelijk bronnenmateriaal. Om te beginnen, hebben de films een kinderpublik voor ogen. Hun doelpublik is met andere woorden een zeer jonge generatie, de volwassen sprekers van het Belgisch Nederlands in de toekomst. Daarbij komt nog dat het een leeftijdsgroep is die gemakkelijk te beïnvloeden is. Hierdoor lijkt het zeer boeiend om te kijken met welke taal en welk taalgebruik de kinderen geconfronteerd worden. Daarnaast speelt nagenoeg elke film zich in een andere setting af en ontmoet je andere soorten personages. Hierdoor kunnen we dankzij de Disneyfilms het taalgebruik in diverse milieus bestuderen. Ten slotte zijn de films oorspronkelijk in het Engels gemaakt, en werden ze nagesynchroniseerd voor de Nederlandstalige afzetmarkt. Wanneer we dit specifieke aspect nader bekijken, zullen we zien dat er tot en met 1995 enkel een Noord-Nederlandse¹ versie van de films wordt gemaakt voor het Nederlandse taalgebied. Daarna verschijnt zowel een Vlaamse als een Noord-Nederlandse versie. Dit bijzonder aspect, dat gezien de geschiedenis van het Nederlands in België nog treffender zal blijken, zal een interessant gegeven worden in het onderzoek.

1.2. Probleemstelling en werkwijze

Het gegeven 'tussentaal in Disneyfilms' kan op heel wat verschillende manieren benaderd worden. We kiezen er in deze scriptie voor om ons op twee grote onderdelen te concentreren. Zo willen we enerzijds kwantitatief onderzoeken in welke mate we Vlaamse tussentaal aantreffen in de Disneyfilms. Daarnaast willen we het gebruik van tussentaal ook buiten de wiskundige en statistische gegevens bestuderen. Daarom voegen we een kwalitatief luik aan de scriptie toe, waarbij we de inhoudelijke rol van de personages mee in rekening brengen. In het algemene besluit zullen beide invalshoeken samengenomen worden om op die manier tot een volledig en grondig overzicht te komen van het gebruik van Vlaamse tussentaal in de Disneyfilms. De uiteenzetting hieronder zal onze onderzoeksvragen gedetailleerd bespreken.

1.2.1. Kwantitatief onderzoek

Het kwantitatieve luik van dit onderzoek wil het gebruik van tussentaal in de Vlaamse Disneyfilms in cijfers omzetten. We gaan drie belangrijke tendensen onderzoeken. Allereerst willen we nagaan of er chronologische evoluties waar te nemen zijn wat het gebruik van

¹ Met de term Noord-Nederlands' duiden we in deze scriptie op de verschillende taalvariëteiten die we kunnen horen in Nederland. We kiezen hier niet voor het begrip 'Nederlands-Nederlands' omdat we niet alleen de standaardtaal in rekening brengen maar ook de andere variëteiten die deel uitmaken van het Nederlandse taallandschap.

tussentaal betreft. We willen dus nagaan of er in de jongere films meer tussentaal gebruikt wordt dan in de oudere films. Daarnaast kijken we of er bij hoofdpersonages meer of net minder tussentaligheid waar te nemen valt dan bij nevenpersonages. Ten slotte concentreren we ons op de tussentaalkenmerken zelf en de mate waarin we ze terugvinden in de dialogen.

Hierbij krijgen we met twee problemen te maken. Zoals we verder zullen zien, bestaat zoiets als 'dé tussentaal' niet maar toch willen we deze taalvariëteit hier onderzoeken. Om dit te kunnen doen, hebben we zes tussentaalkenmerken geselecteerd die we in de scriptie als maatstaf zullen gebruiken om 'de tussentaligheid' van de personages te bepalen. We berekenen voor elk element namelijk een tussentaalindex. Die index is een percentage dat berekend wordt aan de hand van het aantal attestaties van het kenmerk dat we daadwerkelijk kunnen terugvinden in het taalgebruik van de personages, en het aantal keer een attestatie in principe zou kunnen voorkomen. (Van Gijssel e.a. 2008, 209) De specifieke manier van werken (waarbij we ook gebruik maken van een gewogen gemiddelde), komt uitgebreid in '4. Vlaamse Disneyfilms onderworpen aan een kwantitatief onderzoek' aan bod.

Een tweede probleem situeert zich rond de vele personages die voorkomen in de Disneyfilms. Deze allemaal opnemen in het onderzoek, zou ertoe leiden dat we een zeer groot corpus krijgen. Wanneer we dit zouden doen, zouden we ons in de tijdsspanne van een masterscriptie moeten beperken tot een oppervlakkig onderzoek. Dat willen we vermijden en daarom analyseren we uit elke film de vijf personages die het meest aan bod komen. Aangezien we tien Vlaamse Disneyfilms behandelen, komen we zo op een totaal aantal van 50 personages.

1.2.2. Kwalitatief onderzoek

In het kwalitatief onderzoek nemen we niet alleen de Vlaamse films in overweging. Ook de Nederlandse films worden hier opgenomen in de analyses. We stellen we ons in dit luik van het onderzoek drie vragen. Om te beginnen, willen we weten of de sociale klasse waartoe een personage behoort, enige invloed zou hebben op het taalgebruik dat we bij de figuur horen. Aan de hand van de sociale klassen die we in de films kunnen herkennen, delen we alle Disneypersonages in een bepaald klasse in. Vervolgens gaan we na of we in één bepaalde sociale groep systematisch hetzelfde taalgebruik terugvinden en besteden hierbij bijzondere aandacht aan de rol van tussentaal.

We willen vervolgens bekijken of we in de Disneyfilms een band tussen humor en tussentaal kunnen blootleggen. Film per film zoeken we de personages op die voor de komische noot moeten zorgen en controleren we welke taalvariëteit we bij hen kunnen horen.

Ten slotte bekijken we in dit kwalitatief onderzoek ook beknopt hoe de tussentaal in Vlaamse Disneyfilms ontvangen wordt in het Vlaamse taalgebied. Om hier voeling mee te krijgen, analyseren we de krantenartikels die geschreven zijn rond deze films. Kranten weerspiegelen namelijk wat leeft in een samenleving. Ze worden in dit perceptieonderzoek dan ook als een reflectie beschouwd van hoe de Vlaamse gemeenschap omgaat met de nasynchronisaties en het gebruik van tussentaal.

1.3. Gebruikt bronnenmateriaal

1.3.1. *Disneyfilms*

Om vanuit een taalkundig perspectief te achterhalen hoe Vlaamse tussentaal wordt gebruikt in Disneyfilms, hebben we in deze masterscriptie 28 Disneyfilms bekeken. De films werden geselecteerd aan de hand van twee criteria: zowel de bekendheid van de films werd in rekening gebracht, als het jaar waarin ze geproduceerd werden. We kozen ervoor om de meer bekende films op te nemen in het onderzoek omdat de grotere populariteit van een bepaalde film impliceert dat meer mensen de film hebben gezien en het taalgebruik van de personages hebben gehoord. Op die manier onderzoeken we Vlaamse tussentaal waarvan we toch relatief zeker zijn dat ze heel wat kijkers heeft kunnen bereiken. Daarnaast hebben we ervoor gezorgd dat er enige regelmaat behouden werd wat het jaar betreft waarin de films verschenen. Wanneer we betrouwbare resultaten willen bereiken in dit onderzoek, is het noodzakelijk dat we ervoor zorgen dat we werken met een consequente spreiding op het gebied van data. We zorgen ervoor dat de gekozen films in de mate van het mogelijke niet te dicht op elkaar volgden of dat de periode tussen twee verschillende films niet al te groot was.

Hoewel we in de scriptie de rol van Vlaamse tussentaal in Disneyfilms onderzoeken, hebben we ook een aantal Noord-Nederlandse versies bekeken. Enerzijds deden we dit om de eenvoudige reden dat er slechts vanaf 1995 ook Vlaamse versies verschenen. Anderzijds konden we deze films niet links laten liggen omdat ze een belangrijk onderdeel zijn van de geschiedenis van de animatiefilm in Vlaanderen. Door deze films in het onderzoek te betrekken, zijn we in staat om na te gaan of bepaalde trends en ontwikkelingen die we bij de Vlaamse tussentaal aantreffen, in

een langere traditie ingebed zijn. Op die manier beschikken we over onderzoeksmateriaal dat een periode bestrijkt van 1937 tot en met 2012.

1.3.1.1. Noord-Nederlandse films

Om een compleet overzicht te krijgen van hoe taal wordt aangewend in Disneyfilms, zijn we de selectie bij de allereerste film gestart. In 1937 verscheen *Sneeuwwitje en de zeven dwergen*. Naast deze film werden nog 17 andere films geselecteerd die met een Noord-Nederlandse nasynchronisatie in de Vlaamse bioscopen verschenen. Het gaat hier om *Sneeuwwitje en de zeven dwergen* (1937), *Pinokkio* (1940), *Dombo* (1941), *Bambi* (1942), *Assepoester* (1950), *Peter Pan* (1953), *Lady en de Vagebond* (1955), *Doornroosje* (1959), *101 dalmatiërs* (1961), *Jungle Boek* (1967), *De Aristokatten* (1970), *De Reddertjes* (1977), *Frank en Frey* (1981), *De kleine zeemeermin* (1989), *Belle en het Beest* (1991), *Aladdin* (1992), *De leeuwenkoning* (1994) en *Hercules* (1997).

Titel	Jaar	Titel	Jaar
Sneeuwwitje en de zeven dwergen	1937	Jungle Boek	1967
Pinokkio	1940	De Aristokatten	1970
Dombo	1941	De Reddertjes	1977
Bambi	1942	Frank en Frey	1981
Assepoester	1950	De kleine zeemeermin	1989
Peter Pan	1953	Belle en het Beest	1991
Lady en de Vagebond	1955	Aladdin	1992
Doornroosje	1959	De leeuwenkoning	1994
101 dalmatiërs	1961	Hercules	1997

Tabel 1: Overzicht Noord-Nederlandse films

Hercules is één van de bijzondere gevallen in dit lijstje. Van deze film werd namelijk enkel een Noord-Nederlandse variant op de markt gebracht. Twee jaar eerder verscheen *Toy Story* wel al in een Vlaamse versie verscheen en daarmee was de traditie waarbij ook Vlaamse versies werden gemaakt, al gestart. Daarnaast zien we dat in enkele uitzonderlijke gevallen ook Vlaamse acteurs stemmen kunnen inspreken in deze Noord-Nederlandse versies. We horen in *Peter Pan*, *De Aristokatten* en *Aladdin* bij telkens één personage verzorgd Belgisch-Nederlands. In *De leeuwenkoning* spreken twee personages Vlaamse tussentaal, namelijk Timon en Pumbaa. Deze toch wel opmerkelijke fenomenen zullen we in de kwalitatieve analyse van de films uitgebreid bespreken.

Bij de Noord-Nederlandse nasynchronisaties hebben we geen transcripties voorzien, behalve van de twee personages Timon en Pumbaa. Zij spreken immers niet alleen Vlaamse tussentaal, in vergelijking met de rest van de personages is hun taalgebruik zeer opvallend.

1.3.1.2. Vlaamse films

Naast de 18 Noord-Nederlandse Disneyfilms, hebben we ook 10 Vlaamse films geanalyseerd. Meer concreet hebben we de tussentaal in *Toy Story* (1995), *Mulan* (1998), *Tarzan* (1999), *Monsters en co.* (2001), *Brother Bear* (2003), *Finding Nemo* (2004), *Cars* (2006), *Up* (2009), *De prinses en de kikker* (2009) en *Brave* (2012) onderzocht.

Film	Jaar	Film	Jaar
Toy Story	1995	Finding Nemo	2004
Mulan	1998	Cars	2006
Tarzan	1999	Up	2009
Monsters en co.	2001	De prinses en de kikker	2009
Brother Bear	2003	Brave	2012

Tabel 2: Overzicht Vlaamse films

De dialogen in deze Vlaamse Disneyfilms werden wel getranscribeerd. De transcriptie van elke film is als bijlage volledig terug te vinden. We hebben ervoor gekozen om in elke film de tekst van ieder personage te transcriberen. In dit onderzoek willen we ons namelijk niet alleen concentreren op het taalgebruik van bepaalde figuren, zoals bijvoorbeeld enkel het taalgebruik van de hoofdpersonages of enkel dat van de antihelden. We willen immers een ruim en volledig beeld krijgen van de taal die we aantreffen in de films. Om dit op een grondige manier te kunnen onderzoeken, hebben we transcripties van de films voorzien die voornamelijk orthografisch zijn. De transcripties leunen met andere woorden grotendeels aan bij de huidige spelling. Zoals we straks zullen uitleggen, hebben we in de analyses bijzondere aandacht besteed aan zes tussentalige kenmerken. Als we die aantreffen in het taalgebruik van de personages, hebben we deze wel weergegeven zoals ze uitgesproken worden. Wanneer we bijvoorbeeld *da* in plaats van *dat* hoorden, werd dit fonologisch genoteerd. Bij personages van wie we bij het bekijken van de films onmiddellijk konden opmerken dat er zeer veel tussentaal te horen was, hebben we dit ook zoveel mogelijk vertaald naar de transcripties.

1.3.2. Interview Pat van Beirs

Om gefundeerde verklaringen aan te brengen voor onze resultaten, was het belangrijk om ook te weten hoe een proces van nasynchronisatie in elkaar zit. Daarom hebben we Pat van Beirs geïnterviewd. Pat van Beirs schrijft samen met Jean-Claude Van Rijckeghem historische jeugdromans, een stripreeks over de jaren '30 en filmscripts zoals *Aanrijding in Moscou* en *Brasserie Romantiek*. Dit uitzonderlijk palmares wordt nog aangevuld met het feit dat ze samen heel wat

dubversies geschreven hebben voor animatiefilms. (Interview Van Beirs, 51.33) Onder meer voor *Chicken Run*, *Beestenboot (La prophétie des grenouilles)*, *Monsters en co.*, *Atlantis* en *Finding Nemo* heeft dit duo de nasynchronisaties helpen tot stand brengen. Van Beirs is door zijn ervaring de ideale persoon om interne inzichten te krijgen. Hij gunde eens een blik achter de schermen en gaf uitleg over de samenwerking met Disney, de vertalingen en hoe taalvariëteiten gekozen worden.

De hoofdvraag die we met dit interview probeerden te beantwoorden, was hoe de vertalers met tussentaal omgingen. In de eerste plaats wilden we weten of er bewust over deze variëteit werd nagedacht. Worden er van bovenaf (met name vanuit de Disneystudio's) concrete richtlijnen gegeven wat het taalgebruik betreft? Worden op voorhand bepaalde tussentalige kenmerken vastgelegd waaraan een zeker personage zich moet houden? Of hebben andere factoren invloed op de taalkeuze? Zo vroegen we ons bijvoorbeeld af of de acteurs veel inbreng hebben in de manier waarop hun personage sprak. Of gebeurt het eerder andersom en worden de stemmen van de acteurs in functie van de verschillende personages gekozen? Daarnaast wilden we van Van Beirs eveneens weten waarom in sommige gevallen voor tussentaal en in andere voor dialect of standaardtaal gekozen wordt.

Om dit alles echter in een juiste context te kunnen plaatsen, stelden we aan Van Beirs ook ruimere vragen. We vroegen onder meer hoe hij zelf het huidige taallandschap in Vlaanderen inschatte en in welke situaties hij dialect, tussentaal of standaardtaal gepast vond. Zo konden we zijn algemene kijk op taal mee in overweging nemen. Op die manier konden we zijn antwoorden in perspectief plaatsen en hem ook vragen of er volgens hem een link bestond tussen de rol van het personage in de film en zijn of haar taalgebruik.

De inzichten die we dankzij Van Beirs opgedaan hebben, waren zeer zinvol en leerrijk. Ze zijn dan ook in de verschillende onderdelen van de hele scriptie verwerkt. De vragenlijst die we Van Beirs voorlegden en de opname van het interview, zijn als bijlage 27 en 28 bij de scriptie toegevoegd.

1.3.3. Kranten

Zoals eerder gesteld, zullen we ook nagaan hoe het gebruik van tussentaal in Disneyfilms ontvangen wordt door het grote publiek. We proberen dit te achterhalen aan de hand van een krantenonderzoek, aangezien dit medium zeer snel tendensen uit de samenleving oppikt en rapporteert. We hebben er hier voor gekozen om het krantenonderzoek uit te voeren via de digitale persdatabank *Mediargus*. Op die manier hebben we toegang tot alle Belgische kranten en

kunnen we een objectieve zoekstrategie opzetten die in de eerste plaats voor elke film hetzelfde is en die daarnaast ook elk mogelijk gepubliceerd artikel in rekening brengt. Dat leidt ertoe dat de resultaten zowel uit *Het Nieuwsblad*, *de Gentenaar*, *Het Laatste Nieuws*, *Het Volk*, *Het Belang van Limburg* als *Gazet van Antwerpen* komen.

1.4. Overzicht structuur

We kunnen tussentaal niet loskoppelen van de complexe geschiedenis die het taallandschap in Vlaanderen kenmerkt. Daarom gaan we in het volgende hoofdstuk over tot een korte schets van die historiek, waarna we halt houden bij de taalsituatie die Vlaanderen vandaag kent. We zullen hierbij voornamelijk stilstaan bij tussentaal zelf. Er zal beschreven worden hoe ze is (kunnen) ontstaan, wat de voornaamste eigenschappen zijn, hoe ze gepercipieerd wordt. Vervolgens besteden we kort aandacht aan de geschiedenis van Disney en de ontstaansgeschiedenis van de films die we zullen gebruiken.

Na deze theoretische uiteenzettingen gaan we over tot het eigenlijke onderzoek, dat we opgesplitst hebben in een kwantitatief en kwalitatief onderdeel. Zoals gezegd, vestigen we in het kwantitatief onderzoek onze aandacht op het voorkomen van tussentaalkenmerken en de graad van tussentaal die we bij de personages kunnen horen. In de kwalitatieve analyse concentreren we ons op relaties die we kunnen blootleggen tussen het gebruik van tussentaal en sociale klasse en humor. Ook besteden we hier kort aandacht aan de perceptie van het taalgebruik in de media.

Ten slotte nemen we de resultaten van de verschillende deelonderzoeken samen en besluiten we de scriptie met een aantal algemene conclusies omtrent tussentaal in Disneyfilms..

2. Het taallandschap in Vlaanderen

2.1. Een historisch overzicht van het Nederlands in Vlaanderen

In Nederland werd het Nederlands al in 1585 als officiële taal vastgelegd. De Zeventien Provinciën (een geografische begrenzing waarbinnen ongeveer huidig Vlaanderen en Nederland als eenheid bestonden) vielen in dat jaar uit elkaar door de Tachtigjarige Oorlog en de val van Antwerpen. Nederland werd op dat moment onafhankelijk en kon als zelfstandige entiteit functioneren. Vanaf het einde van de 16de eeuw werkte het land dan ook volop aan een nieuwe identiteit, en taal speelde daarin een belangrijke rol.

Het zuidelijke deel, dat in 1830 België zou worden, bleef onder het gezag van buitenlandse overheersers. Spanje, Oostenrijk en Frankrijk bezetten de zuidelijke provincies en zagen in het Nederlands geen geschikte taal om te gebruiken in belangrijke aangelegenheden. (Grondelaers & van Hout 2011, 202-203) Het Frans weerklonk dan ook in alle aspecten van de maatschappij. In tijdschriften en boeken, bij wetenschappelijke publicaties, het onderwijs, het bestuur en andere hogere aangelegenheden was Frans de voertaal. (Willemys & Daniëls 2003, 169-171) Toch moet de dominantie van de Franse taal in Vlaanderen ook gerelativeerd worden. De Brugse rederijderskamers en verschillende Brugse gilden bijvoorbeeld functioneerden al sinds de middeleeuwen in het Nederlands en bleven dit ook tijdens de Oostenrijkse en Franse overheersing doen. Van deze verenigingen, waarvan de leden voornamelijk uit adel en hogere bourgeoisie bestonden, werden uit deze periode onder andere briefwisselingen bewaard tussen de Brugse en andere gilden in Vlaanderen. Dit wijst er enerzijds op dat de sociale bovenklasse ook toen in het Nederlands bleef communiceren. Anderzijds leert het ons dat er toch een soort overkoepelend, niet-dialectisch Vlaams bestond, aangezien de gilden en rederijderskamers een briefwisseling onderhielden met gelijkgezinden uit verschillende hoeken van Vlaanderen. (Willemys & Daniëls 2003, 174)

In de loop van de 19de eeuw kwam er geleidelijk verandering in de taalsituatie in onze streken. Tussen 1815 en 1830 was er een korte hereniging tussen Nederland en de zuidelijke Nederlanden. Dit zorgde ervoor dat de Vlaamse Beweging het voortouw nam in de strijd tegen de discriminatie van het Nederlands die toen in Vlaanderen zeer uitgesproken aanwezig was. De leiders van deze culturele en politieke groep hadden in deze periode namelijk opgemerkt dat het Nederlands weldegelijk als officiële landstaal kon gelden. Hun strijd tegen de verfransing werd een strijd van lange duur. Tot in 1898 bleef het Frans de enige officiële taal in België. Met het Gelijkheidspact dat in dat jaar werd doorgevoerd, kwam daar een einde aan. Dit pact moest ervoor zorgen dat het Nederlands op hetzelfde niveau geplaatst werd als het Frans. Al snel bleek echter dat dit vooral

een symbolische wet zou zijn. Zo bleven officiële aangelegenheden, de grootste delen van het culturele leven en het onderwijs in het Frans georganiseerd. (Willemys & Daniëls 2003, 214-222)

De Vlaamse Beweging bleef heel wat inspanningen ondernemen om het Nederlands op de kaart te zetten als cultuurtaal. In realiteit ontbrak het België echter nog steeds aan een overkoepelende variëteit van het Nederlands. (Devos 2006, 44) Er bestond met andere woorden geen algemeen aanvaard Nederlands substituuat om de positie van de Franse cultuurtaal over te nemen. (Lefevère 2001, 14) Het is in deze context, wanneer aan het eind van de 19de eeuw nood was aan en kansen waren voor een eigen standaardtaal, dat het debat tussen de integrationisten en particularisten losbrak. Dit taalideologisch dispuut concentreerde zich op de vraag welke standaardtaal in België de norm zou worden. De particularisten vonden dat de eigen Vlaamse dialecten een goede basis vormden voor een overkoepelende Vlaamse eenheidstaal. De integrationisten daarentegen wilden zich richten naar de standaardtaal van het noorden die al enkele eeuwen bestond. (Willemys & Daniëls 2003, 253) Het waren uiteindelijk de integrationisten die het debat wonnen. Op die manier werd een op het noordelijke Nederlands georiënteerde standaardtaal geïntroduceerd in België.

Doordat deze variëteit relatief sterk afweek van het Vlaams dat te horen was in Vlaanderen, betekende dit in realiteit dat de Vlamingen eigenlijk opnieuw een buitenlandse taal opgelegd kregen. Ze bevonden zich met andere woorden wederom in een situatie waarin ze een vreemde taal moesten aanleren. (Taeldeman 2008, 29) Er was echter een belangrijk probleem. In Vlaanderen was er te weinig contact met Nederland om deze taal vlot te kunnen overnemen. (Willemys & Daniëls 2003, 294) Hierdoor kwam het dat bepaalde toonaangevende instanties van dat moment niet genoeg vertrouwd waren met het Nederlands-Nederlands terwijl dit wel de media zijn die uitermate geschikt zijn voor het verspreiden en bevestigen van een taalverandering. Het onderwijs, de media, de Kerk en andere openbare instituten die deze rol vervulden, waren zelf niet genoeg in aanraking gekomen met de Nederlandse standaardtaal om anderen hierin te onderrichten. (Taeldeman 2008, 29) De verschillende ABN-acties die op touw gezet werden om mensen in contact te brengen met correct Algemeen Nederlands, konden dit probleem ook niet voldoende oplossen. (Debrabandere 2005, 29)

Het is pas na de Tweede Wereldoorlog dat we een kentering kunnen waarnemen in deze situatie. Vooral de media worden een belangrijk hulpmiddel in het verspreiden van het Nederlands-Nederlands door de popularisering van radio en televisie. (Willemys & Daniëls 2003, 294) Deze technologische vernieuwingen brachten het Nederlands letterlijk tot in de Vlaamse woonkamer. Onder andere dit fenomeen leidde ertoe dat Vlamingen hun uitspraak wilden beschaven en meer

gemotiveerd waren om correct te leren schrijven. (Grondelaers & van Hout 2011, 203) Ook de opkomst van taalcolumns als fora voor taalkundigen in kranten en op de radio, droeg hier toe bij. Dit alles zorgde ervoor dat het Nederlands door de jaren heen een vertrouwde variëteit werd van de meeste Vlamingen. (Willemyns & Daniëls 2003, 295) Zo veranderde het Algemeen Nederlands geleidelijk van iets dat aanvoelde als een "stijf AN-zondagspak" naar een taalvariëteit die ze min of meer onder de knie hadden. (Geeraerts 2001, 343 en Willemyns & Daniëls 2003, 295) Desondanks het feit dat in Nederland en Vlaanderen dezelfde norm als standaardtaal gold, leidden onder meer de lexicale verschillen in deze twee geografische gebieden ertoe dat er Noord/Zuid-variatie ontstond. Zo komt het dat we eigenlijk twee varianten op de Nederlandse standaardtaal kennen, namelijk het Belgisch-Nederlands en het Nederlands-Nederlands. (De Caluwe & Geeraerts 2003, 14)

Het historisch overzicht heeft aangetoond dat standaardtaal aan het eind van de 20ste eeuw beduidend meer en vaker gebruikt werd dan een aantal decennia eerder. Dat wil echter niet zeggen dat het dialect uit het straatbeeld verdween. Het dialect bleef bestaan en blijft gebruikt worden maar het kreeg een andere status mee. Terwijl het vroeger een neutrale omgangstaal was, werd de variëteit met de opkomst van de standaardtaal steeds meer een eigenschap die verbonden werd met de lagere sociale en minder intellectuele klassen. De standaardtaal was namelijk beter doorgedrongen in de hogere laag van de maatschappij waardoor het "als een sociaal etiket" begon te fungeren. (Willemyns & Daniëls 2003, 295)

2.2. Het taallandschap vandaag: tussentaal uitgelicht

2.2.1. *Situatieschets*

De unieke geschiedenis die het Nederlands in Vlaanderen heeft gekend, heeft een taalsituatie gecreëerd die we kunnen benoemen met de term "diaglossie". Hiermee wordt bedoeld dat in Vlaanderen wat de taal betreft twee belangrijke polen bestaan, namelijk dialect enerzijds en standaardtaal anderzijds. Aan de ene kant van het spectrum vinden we het dialect terug. Deze taalvariëteit is zeer streekgebonden en kent naast de geografische beperkingen, ook beperkingen op sociaal en cultureel vlak. Het is een taalvariëteit die vooral in informele situaties met mensen uit dezelfde regio gesproken wordt. (Willemyns & Daniëls 2003, 312) Aan de andere kant van het spectrum staat de standaardtaal. Deze variëteit is de enige die in het hele taalgebied als norm erkend is en kent geen situationele beperkingen. Ze kan bij elke gelegenheid probleemloos gebruikt worden en slaat de communicatiebrug tussen mensen uit verschillende regio's.

Tussen deze polen heeft zich "een continuüm van tussenvormen en tussenvariëteiten" ontwikkeld. (Auer 2005 in Taeldeman 2008, 26) Deze tussenvormen komen in verschillende gradaties voor. Om te beginnen, treffen we in dit continuüm een variëteit aan die we 'informele standaardtaal' kunnen noemen. Deze variëteit verwijst naar een gesproken taal die dicht aanleunt bij de standaardtaal. Ze vertoont enkel zeer kleine verschillen met de standaardtaal. (De Ridder 2007, 13) Dit kan voor elke spreker anders zijn: de ene persoon kan bijvoorbeeld Algemeen Nederlands spreken terwijl je wel t-deletie kan horen, iemand anders kan af en toe betrappt worden op monoftongering van diftongen en zo zijn er heel wat verschillende vormen van informele standaardtaal mogelijk.

Een taalvariëteit die dan weer nauwer verwant is met het dialect, is het regiolect. Het is in zekere mate een minder expliciete versie van een groep dialecten. Daarmee bedoelen we dat er een aantal kenmerken die geografisch zeer beperkt gebruikt worden, minder opvallend of niet meer aanwezig zijn in deze variëteit. De meest lokale taalvarianten worden met andere woorden achterwege gelaten. In de plaats daarvan gebruikt de spreker taalelementen die wijder verstaanbaar zijn. (De Schutter 1998, 241) De variëteit draagt wel nog heel wat dialectische kenmerken met zich mee, maar is qua gebruik geografisch minder beperkt. Als je deze variëteit spreekt, ben je zo in een grotere regio verstaanbaar dan wanneer je dialect gebruikt. (De Caluwe 2000, 49)

Daarnaast vinden we in het continuüm van tussenvormen ook 'tussentaal' terug. Deze variëteit houdt ongeveer het midden tussen standaardtaal en dialect. We moeten echter opmerken dat ook een concept als 'dé tussentaal' niet bestaat. Het is namelijk een variëteit die diverse vormen kan aannemen. Ze wordt gebruikt door mensen uit verschillende streken, uit diverse sociale klassen en in verschillende situaties. Het valt dan ook te betwijfelen of dergelijke variëteit een duidelijk af te bakenen en eenzijdig te definiëren taalvariëteit zou zijn. (Jaspers 2001, 137) Het is een term die door taalkundigen in het leven geroepen werd om het fenomeen te kunnen beschrijven, en ook in deze scriptie zullen we de overkoepelende naam 'tussentaal' blijven gebruiken. Hiermee duiden we concreet op een gesproken taal die als een variant van het Algemeen Nederlands beschouwd kan worden. Die variëteit bestaat uit een aantal kenmerken uit de standaardtaal, uit dia- en regiolecten en uit nieuwe elementen die typisch zijn voor deze variëteit. Jaspers definieert tussentaal als volgt: "In het algemeen wordt tussentaal dan gezien als die gesproken taalvariëteit van (sommige) Vlamingen die noch 'Algemeen Nederlands' kan worden genoemd, noch puur dialectisch is, maar ertussenin ligt". (Jaspers 2001, 129)

2.2.2. Kenmerken van tussentaal

De kenmerken die tussentaal ontleent aan het dialect werden door een aantal auteurs in kaart gebracht. We sommen hier de meest courante tussentaalkenmerken op (op basis van Geeraerts e.a. 2000, 162 en Taeldeman 2008, 32-39):

Fonetisch

- *b-procope*: het weglaten van de *b* aan het begin van een woord, vb. *ik eb*
- *t-deletie*: het weglaten van de *t* aan het eind van een woord, vb. *da*

Morfo-syntactisch

- *adnominale flexie* (d.i. een dialectische verbuiging van onder meer lidwoorden, aanwijzende voornaamwoorden en adjectieven): *ne kerel, nen olifant, dieje ring, dommen aap*
- het *ge/gij/u*-systeem in de persoonlijke voornaamwoorden 2de pers. enk.: *ge* en *gij* worden in plaats van *je* en *jij* gebruikt als subjectsvorm, *u* als objectsvorm (dit kenmerk wordt voornamelijk verspreid vanuit Brabants regiolect en vanuit archaisch Belgisch-Nederlands)
- verdubbeling van het subject: *wa gade gij doen* (wat gaat ge gij doen)

Morfofonologisch:

- *diminutiefvormen op -ke*: het verkleinwoord wordt gevormd met suffix *-ke* in plaats van met *-je* zoals het in de standaardtaal gebeurt, vb. *boomke, huisjeke*

Lexicaal

- *onomasiologische alternatieven*, vb. *schoon* in plaats van *mooi*

Syntactisch

- overbodig gebruik van *dat* bij voegwoorden, vb. "Hij vroeg waarom *dat* ze dat gedaan had."
- dubbele negatie, vb. "Ik heb *nooit geen* honger 's morgens."
- voor/van in beknopte bijzin
- *gaan* in plaats van *zullen*

We moeten hierbij wel opmerken dat tussentaal verschillende vormen kan aannemen. Het is met andere woorden niet zo dat alle kenmerken moeten gebruikt worden alvorens je een taalvariëteit tussentaal kan noemen. Een West-Vlaming kan bijvoorbeeld tussentaal spreken zonder een diminutiefvorm op *-ke* te gebruiken omdat deze eigenschap nu eenmaal niet frequent voorkomt

in zijn dialect. Daarnaast is het ook zo dat het voorkomen van één kenmerk, niet noodzakelijk wijst op tussentaal. Zo horen we h- of t-deletie ook geregeld ook in informele standaardtaal of kan een persoon de persoonsvormen ge/gij/u ook gebruiken wanneer hij/zij dialect spreekt. (De Caluwe 2002, 57)

In welke mate we de tussentaalkenmerken bij een spreker kunnen horen, hangt af van de situatie waarin die zich bevindt. Naargelang de context wordt er (on)bewust per kenmerk geschakeld tussen de dialectische, tussentalige of standaardtalige variant. (De Caluwe 2009, 18-19)

2.2.3. Perceptie van de taalvariëteit

Nu we hebben vastgelegd welke lading het begrip 'tussentaal' precies dekt, zullen we even stilstaan bij hoe deze variëteit ontvangen wordt door taalkundigen. Tussentaal wordt namelijk niet altijd op dezelfde manier onthaald, de meningen omtrent de variëteit zijn zeer uiteenlopend.

Goossens was in 1970 één van de eerste neerlandici die gewag maakten van een tussentaal. Hij beschreef de variëteit neutraal als een "endogeen Vlaamse bovenregionale standaard die met name in de informele registers steeds meer tot norm begon te worden". (Goossens, geciteerd door Plevoets 2008, 8) Bijna 20 jaar later uitte van Istendael zich vrij negatief over tussentaal wanneer hij ze als een bedreiging voor het Algemeen Nederlands omschreef en er adjectieven als "vuil" en "onbeschaafd" aan koppelde:

Er is trouwens iets nieuws, iets vuils de taal in de zuidelijke Nederlanden aan het aantasten, aan het doodknippen. Het is een mannelijke usurpator in kale kleren, maar hij heeft de verwaandheid en de lomphed van een parvenu. Hij heet "Verkavelingsvlaams". Het is de taal die gesproken wordt in de betere villa's op de verkavelde grond van onze verminkte dorpen. Het is de taal van de jongens en meisjes die naar een deftige school gaan en andere kinderen uitlachen omdat ze zo onbeschaafd praten. (van Istendael 1989, 108)

Taeldeman, en later ook Goossens, droeg eveneens een negatieve boodschap uit wat tussentaal betrof. Zo beschouwde Taeldeman tussentaal als een resultaat van de taalnormverlaging en -vervalsing die eigen was aan de Vlaamse elite (Taeldeman 1992, 37). Goossens was bijna een decennium later eerder bezorgd over de status van Vlaanderen in Europa wanneer het een omgangstaal zou beginnen hanteren dat geen cultuurtaal is. Het "Schoon Vlaams", zoals hij

tussentaal noemde, had volgens hem geen culturele draagkracht en was het het laatste wat Vlaanderen nodig had. (Goossens 2000, 9) Enkele jaren later, in 2005, benoemde Debrabandere tussentaal als "kromtaal". (Debrabandere 2005, 31) Hij stelde dat dit een ongewild neveneffect was van de ABN-acties die de Vlaming eigenlijk Algemeen Nederlands moest bijbrengen. Te weinig Vlamingen waren echter vertrouwd met deze taal waardoor ze in tussentaal vervielen. (Debrabandere 2005, 31) Een andere bijnaam die opdook voor tussentaal, was "Soapvlaams". Jaspers verklaarde het negatieve karakter van deze benamingen aan de hand van het symbolisch kapitaal dat sommige taalkundigen de standaardtaal toeschrijven. Wanneer tussentaal de rol van het Algemeen Nederlands steeds meer zou overnemen, zou deze laatste zijn waarde verliezen. Dit zou volgens conservatieve taalkundigen de deur openzetten naar waardeverliezen van andere gerelateerde vormen van kapitaal. (Jaspers 2001, 134)

Naast deze negatieve meningen, vinden we in de vakliteratuur ook stemmen terug van auteurs die positief tegenover tussentaal staan. Heel wat taalkundigen erkennen tussentaal als taalvariëteit en steunen de opkomst van tussentaal. Zo benoemde Cajot tussentaal in 1998 als een "volwaardige variëteit" die als normtaal kon gelden in informele situaties. (Cajot, geciteerd in Jaspers 2001, 136) De positieve houding ten opzichte van tussentaal komt vaak voort uit het feit dat een aantal taalkundigen stellen dat tussentaal gegroeid is vanuit een natuurlijk proces. De Caluwe stelt bijvoorbeeld dat tussentaal een mengtaal is die zich vormt wanneer mensen "niet langer dia/regiolect kunnen of willen spreken, en tegelijk geen standaardtaal kunnen of willen spreken". (De Caluwe 2006, 23)

Of tussentaal door taalkundigen veeleer positief of negatief benaderd wordt, hangt voor een groot stuk samen met de ontstaansgeschiedenis die ze de variëteit toe kennen. Zo zien we dat De Caluwe een positieve houding aanneemt in het debat rond tussentaal en dat hij tussentaal benadert als een variëteit die spontaan is ontstaan. Volgens hem was er namelijk zowel ruimte voor, als nood aan dergelijke taalvariëteit in het Vlaamse taallandschap. Een reden hiervoor kunnen we terugvinden bij de toenemende informalisering van de media. Het taalgebruik in die communicatie wordt steeds informeler, maar de communicatie blijft zich wel situeren op een bovenregionaal niveau. In de media ontstaat hierdoor de behoefte aan een taalvariëteit die zich tussen het dialect en de standaardtaal situeert. Dialect is door zijn situationele en regionale beperktheid niet geschikt in de media, en standaardtaal wordt vaak als te zakelijk en te afstandelijk beschouwd. Er wordt op die manier een ruimte gecreëerd waarin tussentaal spontaan tot stand is kunnen komen. (De Caluwe 2002, 61) Ook buiten de media is dergelijke tendens naar tussentaal op te merken. In het dagelijkse leven nemen de bovenregionale contacten ook toe. Dat we

alsmaar mobieler worden en dat onze contacten de provinciegrenzen overstijgen, heeft tot gevolg dat we ook in dergelijke situaties steeds vaker teruggrijpen naar tussentaal. Daarnaast zijn de laatste jaren veel Vlaamse ouders zich voortdurend bewuster geworden van de nadelen (en de vooroordelen) die kinderen zouden kunnen ondervinden wanneer ze alleen in het dialect worden opgevoed. Doordat ouders vaak zelf het Algemeen Nederlands niet volledig beheersen, spreken ze daardoor (onbewust) tussentaal. Zo wordt dit voor veel kinderen als het ware hun moedertaal en gebruiken zij de variëteit spontaan in heel wat verschillende situaties. (De Caluwe 2006, 54)

Wanneer er veeleer negatief gekeken wordt naar tussentaal, gebeurt het vaak dat de personen in kwestie ook een negatieve ontstaanscontext met de taalvariëteit verbinden. Tussentaal wordt vanuit dit perspectief een al dan niet bewuste tussenstop in het standaardiseringproces. Goossens bijvoorbeeld stelt dat een zelfgenoegzaamheid van de Vlaming aan de basis ligt van de taalvariëteit. Zo schrijft hij de opkomst van tussentaal onder meer toe aan het feit dat politici zich afzetten van Nederland en daardoor tussentaal omarmen. Het is ook een teken aan de wand dat Vlamingen zich afzetten tegen het geldende taal-gezag en zo aan normverlaging doen. (Goossens 2000, 5-6) Tussentaal zou zo een bewuste reactie kunnen zijn tegen de standaardtaal, waardoor het standaardiseringproces niet voltooid wordt. Een andere auteur bij wie we zo'n denkpatroon kunnen ontwaren, is Geeraerts. Hij herkent in de Vlaamse samenleving namelijk een soort gemakzucht waarbij Vlamingen zich tevreden stellen met tussentaal. De variëteit zou wel nog kunnen evolueren naar een informele standaardtaal maar de snelle verspreiding van de variëteit lijkt dit tegen te spreken. (Geeraerts 2001, 342-343)

Geeraerts vreest dan ook, en niet als enige, dat tussentaal de positie van de verzorgde Nederlandse standaardtaal volledig zou overnemen. Tussentaal zou aan belang kunnen toenemen en het Algemeen Nederlands zou zo onder invloed van de variëteit informaliseren. Het Belgisch-Nederlands zou als gevolg hiervan steeds meer verschillen van het Nederlandse Nederlands. (Geeraerts 2001, 342-343) De resultaten van een aantal recente onderzoeken lijken er echter op te wijzen dat tussentaal en standaardtaal beide hun plaats zouden gevonden hebben in de samenleving. Impe en Speelman voerden één van de eerste onderzoeken uit naar de Vlaamse taalattitudes ten aanzien van tussentaal en standaardtaal. Ze hadden een West-Vlaamse en Limburgse informantengroep samengesteld die ze telkens 4 geluidsfragmenten lieten horen. In die fragmenten was standaardtaal, Brabantse tussentaal, West-Vlaamse tussentaal en Limburgse tussentaal te horen. Ze lieten de informanten na het beluisteren een vragenlijst invullen en kwamen aan het einde van hun onderzoek tot de conclusie dat elke variëteit zijn eigen plaats had in het taallandschap. Elke variëteit had "duidelijk een eigen functie en wordt tengevolge daarvan

ook op een eigen manier gewaardeerd". (Impe & Speelman 2007, 123 geciteerd in Ghyselen 2010).

Daarnaast zijn er enkele masterscripties die het taalgebruik van een aantal televisiepresentatoren onderzochten. Onder andere het onderzoek van Lefevere heeft aangetoond dat het Algemeen Nederlands standaard gebruikt wordt door presentatoren, maar dat ze al dan niet bewust overschakelen op tussentaal in meer informele situaties. Ze zag dit vooral gebeuren in momenten waarbij humor, verbazing of verontwaardiging, medeleven, ... de bovenhand nemen. Hierdoor besluit ze dat tussentaal en standaardtaal elk tot een verschillend register behoren en dat deze registergevoeligheid bij 'de Vlaming' toeneemt. (Lefevere 2001, 79) Ook uit het onderzoek van De Ridder blijkt dat tussentaal in de fictiereeks *In de gloria* voornamelijk om dezelfde redenen als bij Lefevere voorkomt bij informele situaties. Daarnaast wordt ook hier vooral teruggegrepen naar standaardtaal in een formele context. (De Ridder 2007, 76-90) Bij radiospots is eenzelfde tendens op te merken, volgens het onderzoek in de masterscriptie van Saman. (Saman 2003)

Wanneer we naar situaties buiten de media kijken, kunnen we dergelijke trends ook in bijvoorbeeld het onderwijs waarnemen. Zowel de bachelorscriptie van Lemahieu (Lemahieu 2007), de masterscriptie van Walraet (Walraet 2004) als het onderzoek van Grondelaers en Van Hout (Grondelaers & Van Hout 2011) tonen aan dat tussentaal eveneens op een gelijkaardige wijze in dit aspect van de samenleving doorgedrongen is. Alle analyses wijzen namelijk in dezelfde richting: wanneer leerkrachten duidelijk tussentaal gebruiken, is dit zeer vaak een gevolg van registervariatie. Al dan niet bewust schakelen de leerkrachten in informele situaties, waarbij ze bijvoorbeeld een anekdote of een mopje vertellen, over naar tussentaal (of naar een duidelijkere tussentaal wanneer ze de standaardtaal doorgaans niet gebruiken). In meer formele lessituaties proberen de meeste leerkrachten zo goed mogelijk standaardtaal te spreken. (Walraet 2004, 108) De onderzoeken hebben ook blootgelegd dat het spreken van tussentaal in de klas (en in uitbreiding in radiospots of op televisie) niet noodzakelijk een bedreiging betekent voor de standaardtaal. Het lijkt er namelijk op dat tussentaal zijn eigen sociale functie gekregen heeft en zo nagenoeg probleemloos als andere variëteit naast standaardtaal functioneert. (Grondelaers & Van Hout 2011, p. 219-220)

3. Een inleiding op (Vlaamse) Disneyfilms

3.1. Een beknopte geschiedenis van het Disney-imperium

Aan het begin van de 20ste eeuw kenden de animatiefilms in zowel de Verenigde Staten als Europa een opmars. In beide continenten werden verschillende studio's opgericht die wilden meegenieten van deze groei maar veel studio's was slechts een kort leven beschoren. Eén van de Amerikaanse studio's die wereldberoemd werd en tot op de dag van vandaag enorm populair is, is The Walt Disney Company of kortweg Disney.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden propaganda-, instructie- en amusementsfilms uit Amerika geëxporteerd naar Europa waardoor de Amerikaanse productiehuisen daar tijdens de oorlogsjaren een grote afzetmarkt verwierven. In het interbellum slaagden de Europese studio's er niet in om die markt terug te winnen waardoor de *Roaring Twenties* en de *Dirty Thirties* een echte bloeiperiode werden voor de Amerikaanse animatiefilms. Het is in deze periode dat ook Walt Disney zijn bedrijf als vaste waarde kan laten gelden, niet alleen in de Verenigde Staten maar in de hele wereld. De dominante positie van Disney op het vlak van animatiefilms is in de eerste helft van de 20ste eeuw een feit geworden. Aan het einde van de jaren '30 komt in Amerika een nieuwe speler op de voorgrond in de wereld van de animatiefilms. Metro-Goldwyn-Mayor (MGM) wint gestaag aan populariteit en wordt zo een grote concurrent van *Disney*. Dit heeft ermee toe bijgedragen dat Disney eind jaren '50 en in de jaren '60 zijn horizon verruimde en zich, naast animatiefilms, ook concentreerde op films met menselijke acteurs, televisieproducties en de oprichting van pretparken. (Verraes 1999, 12-16)

3.2. De animatiefilms: Noord-Nederlandse en Vlaamse nasynchronisatie

Internationaal werden de producties van Disney in de jaren '20 vooral bekend dankzij figuurtjes als Micky en Minnie Mouse, Donald Duck, Pluto, Goofy, ... De animatiefilms die bij Disney gemaakt werden, genoten ook dit internationaal aanzien: zowel in Europa als in Amerika werden de films kaskrakers. (Stein 2011, 244) Verhalen als *Sneeuwwitje en de zeven dwergen* (1937), *Pinokkio* (1940) en *Assepoester* (1950) veroverden harten over heel de wereld.

De films werden van meet af aan ook in België en in Nederland getoond in de bioscoopzalen. Hoewel het tegenwoordig een gangbare zaak is dat buitenlandse films of televisieprogramma's ondertiteld worden in België, kon deze werkwijze niet worden gebruikt bij de Disneyfilms. De films houden namelijk een kinderpublik voor ogen dat vaak nog niet in staat is om de

ondertiteling te volgen. (Interview Van Beirs, 18.37) Het is echter pas in 1995 dat de eerste Vlaamse Disneyfilm geproduceerd werd. Dit betekent niet dat Vlamingen het voordien toch met de Engelstalige films moesten stellen. Er bestonden weldegelijk Nederlandstalige versies van die films maar die werden enkel gedubd in de Noord-Nederlandse variëteit van onze standaardtaal. Dat er vanaf 1995 zowel een Vlaamse als een Noord-Nederlandse versie van de Disneyfilms verscheen, is vrij uniek. We zien dergelijk fenomeen zich niet voordoen in gelijkaardige taalsituaties. Zo werd *Toy Story*, de eerste Disneyfilm die ook in een volledige Vlaamse versie verscheen, in 57 verschillende talen gedubd maar verscheen er bijvoorbeeld naast de Amerikaanse film geen Britse versie. (Moors 1996b) Nochtans vertoont de verhouding tussen Brits-Engels en Amerikaans-Engels een aantal gelijkenissen met de situatie van Nederlands-Nederlands en Belgisch-Nederlands.

We kunnen twee oorzaken blootleggen die kunnen uitleggen waarom er aan het eind van de 20ste eeuw ook Vlaamse versies gemaakt werden. Ten eerste kunnen we ons afvragen waarom niet van bij het begin gekozen werd om zowel een nasynchronisatie te maken in het Noord-Nederlands en in het Vlaams. Dat een film dubben een dure aangelegenheid is, kan dit verklaren. (Interview Van Beirs, 18.56) Daarom werd voor dit relatief kleine taalgebied waarschijnlijk beslist om het bij één gedubde versie te houden. Aangezien het Nederlands uit het noorden toen de leidraad was voor de standaardtaal, zal het een logische stap geweest zijn om met acteurs uit die regio aan de slag te gaan.

Een tweede oorzaak moeten we in het verschil tussen het 'Vlaams' en het 'Hollands' zoeken. Na verloop van tijd werd "de afstand tussen Vlaams en Hollands groter. Dus vroeger had je voor animatiefilms één standaardvertaling, dubvertaling, maar nu zijn er duidelijk twee gescheiden versies". (Interview Van Beirs, 05.12) Van Beirs wijst er in het interview op dat er aan het eind van de 20ste eeuw een verandering kwam in het nasynchronisatiebeleid van Disney en dat er tegenwoordig van elke film zowel een Vlaamse als een Nederlandse gedubde versie gemaakt wordt. Die verandering komt er precies in het midden van de jaren 1990. Disney springt met andere woorden op de veranderde mentaliteit die zich in Vlaanderen steeds duidelijker begon te manifesteren. Zoals we al uiteengezet hebben, ontwikkelde Vlaanderen zich in de loop van de 20ste eeuw namelijk almaar meer tot een politiek, economisch en cultureel zelfstandige regio. In deze context kon een Belgische variëteit op de standaardtaal ontstaan en uitgroeien tot een volwaardige cultuurtaal. (Geeraerts 2001, 340) De variëteit evolueerde almaar verder weg van de Noord-Nederlandse standaardtaal en "als je wilt sympathiek zijn in Vlaanderen, moet je één of andere vorm van tussentaal of dialect spreken". (Interview Van Beirs, 36.33) Deze veranderde

mentaliteit zorgde ervoor dat instanties als Disney hun aanpak gingen veranderen en meegingen in dit verhaal...

... omdat men toen al voelde van oei, het Hollands en het Vlaams is te verschillend geworden om één standaardversie te maken. Dat was toen al. Dat is al 20 jaar geleden, meer. Maar het ging vooral om wat werkt en wat heeft succes. Dus als je een... Hollandse stemmen in dubversie brengt, Vlamingen mmm. Dat werkt contraproductief. (Interview Van Beirs, 19.50)

We zien deze mening ook bevestigd in een uitspraak van Christian Nolens die de Kinopolisgroep vertegenwoordigde in 1998 en die bij een evenement rond *Mulan* de volgende uitspraak deed: "De verschillen in taal en uitspraak met het Hollands stoorden heel wat mensen, de verstaanbaarheid leed eronder". (Nolens 1998)

4. Vlaamse Disneyfilms onderworpen aan een kwantitatief onderzoek

4.1. Inleiding

In dit kwantitatieve onderzoek zullen we drie grote onderzoekslijnen behandelen. In de eerste plaats zullen we aan de hand van de transcripties van de 50 figuren nagaan of we een bepaalde chronologische evolutie kunnen waarnemen wat de tussentaligheid betreft. We willen namelijk een hypothese nagaan die stelt dat het gebruik van standaardtaal in fictie (en in dit geval in Disneyfilms) afneemt ten voordele van tussentaal (Van Hoof 2013, 50). Vervolgens gaan we de verhouding standaardtaal-tussentaal vanuit een ander licht bekijken. We zullen controleren of er een verband bestaat tussen de mate waarin een personage aan het woord is en de hoeveelheid tussentalige kenmerken die we kunnen ontwaren in het taalgebruik. Hiermee willen we kijken of onze veronderstelling klopt dat grotere personages meer standaardtaal gebruiken dan kleinere personages. Standaardtaal is namelijk nog steeds de norm in België waardoor we er durven vanuit gaan dat vooral personages die minder aan het woord komen, met tussentaal kunnen experimenteren. Ten slotte zullen we dieper ingaan op de rol van de zes tussentalige kenmerken die we uitgelicht hebben. Vragen zoals welk kenmerk het meest voorkomt, welk kenmerk een duidelijke connotatie uitdraagt, ... zullen hier een antwoord krijgen.

4.2. Uitgelichte kenmerken van tussentaal en tussentaligheid

Voor we dit kwantitatieve onderzoek kunnen aanvatten, is het belangrijk om stil te staan bij wat door ons in dit onderzoek als tussentaal beschouwd wordt. Zoals we in het tweede hoofdstuk al aanhaalden, is dit namelijk een noemer die vele ladingen dekt. Om een duidelijke begrenzing te kunnen geven bij wat hier wel en niet als tussentaal beschouwd wordt, hebben we zes tussentalige kenmerken geselecteerd die we in de loop van het onderzoek gaan gebruiken en analyseren. Het gaat hier om een aantal morfologische en fonologische kenmerken:

Morfologisch:

- het gebruik van het *gij*-systeem in de varianten *ge*, *gij* en objectsvorm *u* in plaats van *je* en *jou*
- de diminutievorm op *-ke* en *-ske* (zoals *manneke* of *stukske* in plaats van *mannetje* en *stukje*)
- een dialectische verbuiging van lidwoorden (bijvoorbeeld *den bond*), adjectieven (zoals in '*schonen hoed*') en aanwijzende voornaamwoorden (*diejen aap*)

Fonologisch:

- t-deletie (zoals te zien is in *da*, in plaats van *dat*)
- h-deletie (bijvoorbeeld *eel mooi*)
- het wegvallen van andere klanken

Deze laatste categorie is zelf zeer ruim; je kan eigenlijk bij vrijwel elk woord klanken laten wegvallen. Toch zijn er een aantal fenomenen die we herhaaldelijk terugvinden in de transcripties en die zeer opvallend zijn. Op basis van deze bemerkingen hebben we het volgende lijstje gemaakt van weggevallen klanken die hier in dit onderzoek onder 'tussentaal' vallen:

<i>goe</i>	in plaats van	<i>goed</i>
<i>ma</i>	in plaats van	<i>maar</i>
<i>tuurlijk</i>	in plaats van	<i>natuurlijk</i>
<i>vo</i>	in plaats van	<i>voor</i>
<i>'ns</i> of <i>es</i>	in plaats van	<i>eens</i>

Deze laatste eigenschap (*eens* dat wordt ugesproken als *'ns* of *es*) is een kenmerk dat we ook kunnen aantreffen in informele standaardtaal. Hier rekenen we het echter ook als een tussentalig element. Andere kenmerken die vaak voorkomen in tussentaal zoals een redundant dat, tussenwerpsels, woordgebruik of clitische vormen van persoonlijke voornaamwoorden worden hier niet opgenomen maar ze worden ook niet over het hoofd gezien. Het probleem bestaat er bij deze kenmerken in dat het zeer moeilijk is om na te gaan in welke mate ze al dan niet zouden kunnen voorkomen. Op die manier kunnen we minder eenduidig berekenen hoeveel een kenmerk voorkomt in de transcripties en daarmee samengaan hoe vaak een tussentalig kenmerk relatief voorkomt.

Eén van de duidelijkste factoren die op tussentaal wijzen, laten we hier buiten beschouwing. Het voorkomen van de regionale klanken wordt niet opgenomen in de kwantitatieve analyse. Het is namelijk zeer moeilijk om deze klanken te herkennen, te transcriberen en geografisch te lokaliseren. Daarbij komt dat wij geen experts zijn op het vlak van dialectologie en fonologie waardoor het vrijwel onmogelijk is om met zekerheid te zeggen in welke mate klanken tot tussentaal of dialect moeten gerekend worden. Daarom wordt 'regionale klanken' niet opgenomen als kwantitatief meetbaar element. Ervoor kiezen om dit aspect niet kwantitatief te registreren, heeft wel een belangrijk gevolg. Het kan zo namelijk gebeuren dat het taalgebruik van iemand met een zeer dialectische uitspraak toch minder tussentalig zou zijn volgens onze kwantitatieve criteria. Om zo'n eenzijdige visie te vermijden, zal dit kenmerk samen met de

andere die niet aan bod komen in het kwantitatieve luik, verder wel nog een belangrijke rol spelen in de kwalitatieve analyse.

Deze geselecteerde kenmerken vormen eigenlijk de ruggengraat van de kwantitatieve analyses. Het is namelijk op basis van de mate waarin ze voorkomen in het taalgebruik van de personages, dat we verdere conclusies kunnen trekken. Zo zijn we dus in de transcripties van 50 gekozen figuren nagegaan hoe vaak we de eigenschappen aantreffen. We hebben dit gedaan door een tussentaalindex op te stellen voor elk kenmerk dat we hier onderzoeken. Zoals we al zeiden, bestaat deze index uit een percentage dat de relatieve frequentie van de tussentalige kenmerken weergeeft. Het is met andere woorden het resultaat dat we per kenmerk verkrijgen wanneer we het aantal gevallen waarin we het kenmerk effectief aantreffen tegenover het aantal mogelijke situaties plaatsen. (Van Gijssel e.a. 2008, 209) We zullen dit illustreren aan de hand van een hypothetisch voorbeeld. Stel dat we bij een personage 20 keer *da* horen in plaats van *dat* en daarnaast nog 60 andere gevallen kunnen bemerken waarbij *dat* wel volledig uitgesproken wordt. In dat geval heeft het kenmerk eigenlijk in 80 gevallen de kans om zich te manifesteren, maar gebeurt dit slechts 20 keer. In deze situatie komt het kenmerk dus 1 op 4 keer voor, waardoor we kunnen besluiten dat het kenmerk in 25% van de gevallen toegepast wordt.

Wanneer we deze gegevens uit de tussentaalindex voor één personage samennemen, kunnen we voor dit personage de algemene tussentaligheid berekenen. We doen dit aan de hand van een gewogen gemiddelde. Dit is een gemiddelde waarbij meer gewicht toegekend wordt aan kenmerken die frequenter (kunnen) voorkomen. (Van Gijssel e.a. 2008, 212) Wanneer we werken met een gewogen gemiddelde, betekent dit dat het kenmerk dat het meest frequent aanwezig is, ook het zwaarst doorweegt bij het bepalen van de tussentaligheid. De waarde van het gemiddelde wordt met andere woorden het meest beïnvloed door het kenmerk dat het meest kan voorkomen. Op die manier telt een kenmerk dat bijvoorbeeld 91 keer kan aanwezig zijn, zwaarder mee dan een kenmerk dat slechts in 4 potentiële gevallen kan teruggevonden worden.

Die resultaten hebben we via tabellen en grafieken in beeld gebracht waarbij rekening gehouden wordt met zowel de absolute als de relatieve waarden van onze bevindingen.

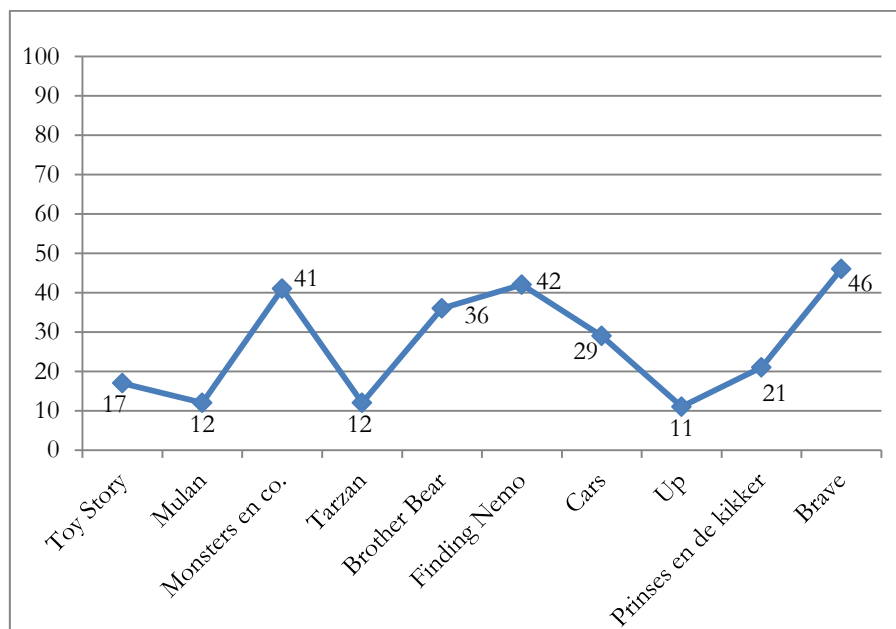
4.3. Chronologische evoluties

Een eerste aspect dat we op die manier kunnen onderzoeken, is of er een toenemend gebruik van tussentaal in Disneyfilms waar te nemen is naarmate de films jonger zijn. We vragen ons met andere woorden af of er in *Toy Story* (de oudste film) minder tussentaal gebruikt wordt dan in

Brave (de jongste film die we hier opnemen) en of we bepaalde evoluties kunnen ontwaren. Om dit te controleren, hebben we voor elke film een gemiddelde tussentaligheid berekend uit de verschillende percentages tussentaal die we aantreffen bij de personages. Zo zagen we bij de personages van de eerste film, *Toy Story*, dat het taalgebruik van Woody 23% tussentalig is, van Buzz Lightyear 6% tussentalig, van Meneer Aardappelhoofd 13% tussentalig, van Rex 12% tussentalig en van Sid Philips uiteindelijk 29% tussentalig. De zogenaamde tussentaligheid in *Toy Story* bedraagt bijgevolg 17%. Deze berekening hebben we voor elke grafiek uitgevoerd waardoor we onderstaande grafiek en tabel konden opstellen:

De gemiddelde tussentaligheid per film	%
<i>Toy Story</i>	17
<i>Mulan</i>	12
<i>Monsters en co.</i>	41
<i>Tarzan</i>	12
<i>Brother Bear</i>	36
<i>Finding Nemo</i>	42
<i>Cars</i>	29
<i>Up</i>	11
<i>De prinses en de kikker</i>	21
<i>Brave</i>	46

Tabel 3: De gemiddelde tussentaligheid die te horen is in de film

Grafiek 1: De gemiddelde tussentaligheid per film, chronologisch geordend

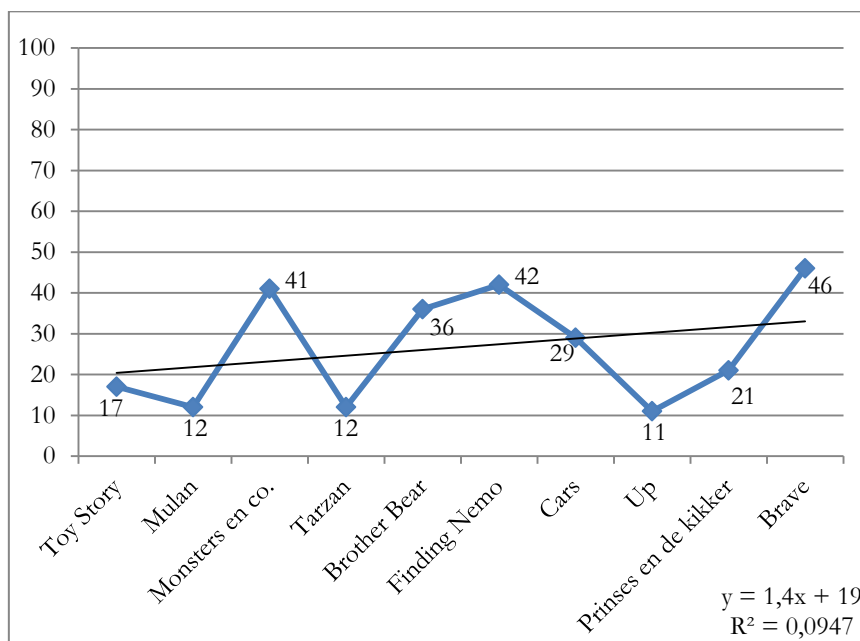
Wanneer we deze waarden naderbij bekijken, zien we niet onmiddellijk een duidelijke evolutie naar voren komen. De algemene tussentaligheid maakt in deze films zeer grote sprongen met soms een stijging of daling tot bijna 30%. Op het eerste zicht zien we hier dus geen geleidelijke daling of stijging van de tussentaligheid. Zo heeft de eerste film, *Toy Story* uit 1995, 17% tussentaal in zijn taalgebruik. Daarna zien we al in de derde film (*Monsters en co.* uit 2001) 41% tussentaal opduiken, wat dit de film maakt met het op twee na meeste tussentaal in zijn dialogen. Vervolgens maakt de tussentaligheid opnieuw een grote sprong naar beneden want *Tarzan* heeft een gemiddelde tussentaligheid van 12%. Wat later treffen we opnieuw 42% tussentaal aan in de zesde film (*Finding Nemo*) waarna we in de twee volgende films opnieuw een laag percentage tussentaal terugvinden. Dit bedraagt in *Cars* 29% en zakt in *Up* zelfs tot 11%. Pat van Beirs, die jarenlang samenwerkte met Disney en andere animatiehuizen, geeft ons in het interview een mogelijke uitleg voor deze variatie:

Bij soaps speelt herkenbaarheid een grote rol. Waarom worden soaps graag gezien en gemaakt? Voor de herkenbaarheid. Soaps moeten een spiegel zijn van de modale burger en dan moet men min of meer praten zoals wij praten in het dagelijkse leven. Men probeert daar zo goed mogelijk de realiteit van het Vlaamse leven te weerspiegelen. [...] Terwijl in animatiefilms kan het eender welk milieu zijn, het is Atlantis of monsters, het is allemaal fantasie. Dus daar moet je gewoon kiezen voor wat past, min of meer in de context. *Dus in animatiefilms is het eerder een medium en in soaps een doel?* Precies. (Interview Van Beirs, 41.10)

In ieder soort film spreekt men een taal die past bij het onderwerp. (Interview Van Beirs, 47.47)

De verschillende fantastische omgevingen waartegen de Disneyfilms zich afspelen, vragen telkens een andere benadering van taal. Dit kan verklaren waarom onze resultaten zo'n grillig patroon vertonen.

De uiteenlopende resultaten werken echter in de hand dat het moeilijk blijft om met zekerheid vast te stellen of onze oorspronkelijke these al dan niet bevestigd wordt. Daarom hebben we aan de grafiek een trendlijn toegevoegd, die de algemene ontwikkeling van de gegevens weergeeft. Dit is in onderstaande grafiek te zien.

Grafiek 2: De gemiddelde tussentaligheid per film, chronologisch geordend, met trendlijn

Deze trendlijn bevestigt dat in Disneyfilms tussentaal door de jaren heen steeds meer veld wint. We zien namelijk een voorzichtig stijgende rechte. Dit wil zeggen dat het gebruik van tussentaal traag maar effectief toeneemt in de laatste films ten opzichte van de oudere. De waarde voor R^2 (0,0947) wijst ons er echter op dat we toch voorzichtig moeten zijn met de trendlijn. R^2 stelt namelijk de nauwkeurigheid van de trendlijn vast en hoe dicht de waarde bij 1 ligt, hoe betrouwbaarder de trendlijn is. Bij deze grafiek is dus net het omgekeerde aan de orde: de waarde is bijna gelijk aan 0 waardoor de trendlijn dus eigenlijk minder betrouwbaar is. Dat R^2 zo laag is, komt hier waarschijnlijk doordat de waarden zo uiteenlopend zijn en het op die manier moeilijker is om te voorspellen hoe de grafiek verder zou evolueren.

Toch kunnen we, weliswaar met enige voorzichtigheid, geloof hechten aan de resultaten die deze trendlijn ons toont. De trendlijn wordt namelijk enerzijds ondersteund door de algemene tendensen in de samenleving die we in het tweede hoofdstuk al geschetst hebben. Anderzijds zien we hierin ook een weerspiegeling van wat in onderzoek naar tussentaal in andere fictie de laatste jaren is waargenomen (bijvoorbeeld Van Hoof 2013). Uiteindelijk wordt deze tendens, waarbij we steeds meer tussentaal in de samenleving en in Disneyfilms zien opduiken, ook nog bevestigd door Van Beirs. Uit het interview blijkt namelijk dat Van Beirs in en buiten zijn werkveld moest vaststellen dat tussentaal overall steeds nadrukkelijker aanwezig is. (Interview Van Beirs, 02.41, 04.23, 48.28) Hij stelt dat mensen steeds trotser worden op hun eigen accent en dat steeds meer durven en willen gebruiken:

Dus de evolutie binnen Vlaanderen, denk ik, zal zijn dat iedereen trots is op zijn eigen accent en daarin doorgaat. [...] Hoe incorrecter, hoe liever. Is dat goed, is dat slecht? Het is zo. (Interview Van Beirs, 1.01.20)

Dit verklaart uiteraard niet waarom we dergelijke evolutie terug zouden vinden in Disneyfilms. Van Beirs wijst er echter op dat Disney in de eerste plaats een bedrijf is. Een bedrijf moet winst maken om voort te blijven bestaan en daarom wil het producten verspreiden die een zo groot mogelijk doelpubliek aanspreken. Het is bijgevolg logisch dat ze een realistisch taalgebruik willen hanteren dat dicht aanleunt bij wat leeft in de maatschappij:

Commercieel gezien vindt men [Disney] van: je moet het kiezen dat bij zoveel mogelijk mensen zal aanslaan. Het is een marketing-truc. Bij Amerikanen is niets toeval. (Interview Van Beirs, 48.28)

Zij [Disney] gaan geen... Zo weinig mogelijk risico's. (Interview Van Beirs, 49.30)

Het moet altijd natuurlijk klinken. Dit is eigenlijk, eigenlijk is dat het prerogatief. In een bepaalde rol moet een acteur aanvaardbaar klinken. Spreekt men zo in dat milieu? Dat is de norm. (Interview Van Beirs, 46.05)

In verband met de chronologische evolutie van tussentaal in Disneyfilms kunnen we, wat onze selectie betreft, twee zaken besluiten. Om te beginnen, zien we op het eerste zicht geen geleidelijke, gestage evolutie op het gebied van tussentaligheid. De hoeveelheid tussentaal die we bij onze geselecteerde Disneypersonages terugvinden, is sterk afhankelijk van film tot film. We kunnen kleine en grote sprongen waarnemen tussen de gegevens, een latere film kan zowel veel meer als veel minder tussentaal hebben of er is net zeer weinig verschil tussen de waarden. Dit kan te verklaren zijn door de diverse karakters van de films. Het fantasie-element zorgt ervoor dat de films zich vaak tegen zeer uiteenlopende achtergronden afspelen. Die settings vragen telkens om een aangepast taalgebruik. Het is pas wanneer we een trendlijn aan de grafiek toevoegen dat we onze tweede conclusie kunnen maken en kunnen constateren dat tussentaal inderdaad steeds meer gebruikt lijkt te worden in de Disneyfilms. Deze bevinding wordt verder ondersteund door de inzichten die we opgedaan hebben uit het gesprek met Van Beirs en uit andere, gelijkaardige onderzoeken.

4.4. Contrast tussen hoofd- en nevenpersonages

In het interview bevestigt Van Beirs één van onze onderzoeksthese's: het is gemakkelijker om te navigeren tussen standaardtaal, tussentaal en dialect in het taalgebruik van personages die minder aan het woord zijn:

Als je weinig zegt, dan kan je je iets permitteren dat een beetje extremer is. Terwijl, een hoofdpersonage dat zeer veel moet zeggen, moet zeer verstaanbaar zijn gedurende het ganse verhaal. Ja, dat [de mate waarin het personage aan bod komt] speelt zeker mee. (Interview Van Beirs, 42.29)

De hoofdpersonages moeten met andere woorden een duidelijke, heldere en verstaanbare taal spreken aangezien zij het hele verhaal dragen en het meest aan bod komen. Bij kleinere nevenpersonages is het gemakkelijker om de grenzen van het mogelijke of van het aanvaarde op te zoeken, net omdat de personages weinig dialogen hebben. Het is minder belangrijk dat ze door iedereen begrepen worden. Die verstaanbaarheid is een kenmerk dat door Disney hoog in het vaandel gedragen wordt, zeker omdat zij voornamelijk werken met een kinderpúblic voor ogen:

Ze [Disney] vroegen zich af qua verstaanbaarheid voor kinderen, dat vonden ze belangrijk. Ze vonden: wij laten een *dubvertaling* maken voor kinderen, de volwassenen kunnen ondertitels lezen. (Interview Van Beirs, 18.37)

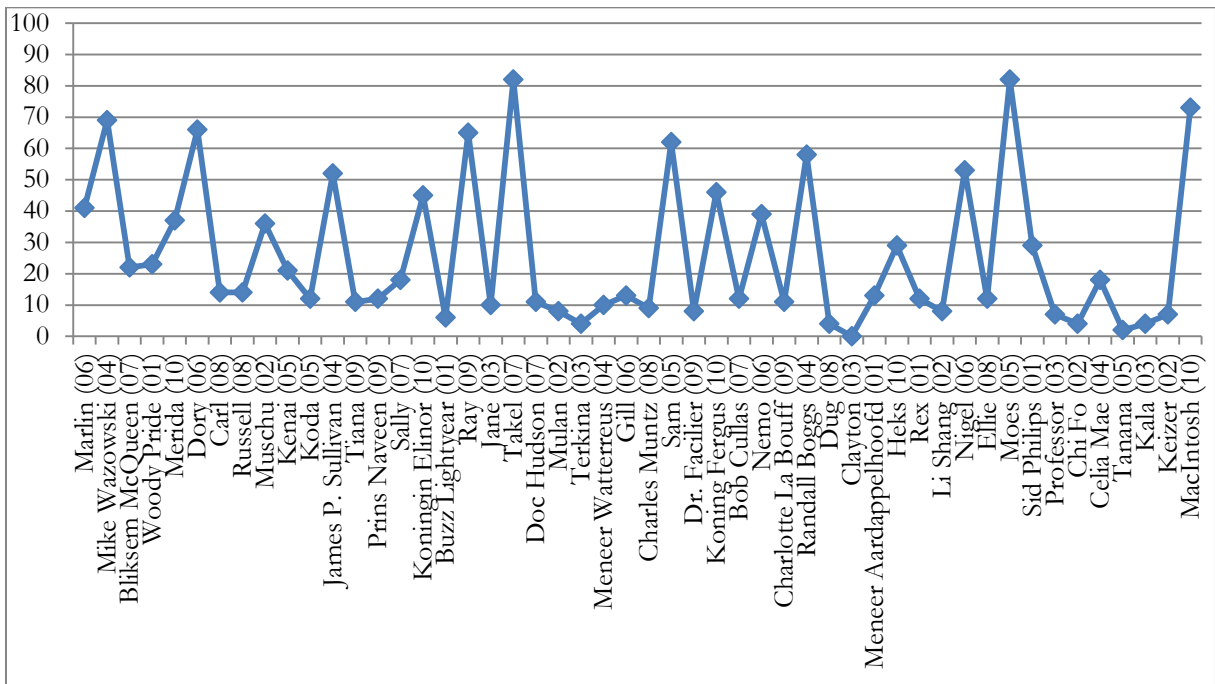
We zijn in dit onderzoek nagegaan of we eenzelfde tendens konden waarnemen bij onze 50 personages. Om dit mogelijk te maken, hebben we de personages volgens frequentie geordend. Dit wil zeggen dat we voor deze figuren zijn nagegaan hoeveel woorden hun transcripties telden, om hen vervolgens van de meeste woorden naar het minst aantal woorden te rangschikken. Daarna hebben we deze gegevens uiteengezet in een tabel en op een grafiek. Bij de naam van de personages werd tussen haakjes een nummer toegevoegd dat verwijst naar de film waarin ze voorkomen. Een legende voor deze nummering is samen met de overzichtstabel en -grafiek hieronder terug te vinden:

	Personages kwantitatief geordend	%		Personages kwantitatief geordend	%
1	Marlin (06)	41	26	Charles Muntz (08)	9
2	Mike Wazowski (04)	69	27	Sam (05)	62
3	Bliksem McQueen (07)	22	28	Dr. Facilier (09)	8
4	Woody Pride (01)	23	29	Koning Fergus (10)	46
5	Merida (10)	37	30	Bob Cullas (07)	12
6	Dory (06)	66	31	Nemo (06)	39
7	Carl (08)	14	32	Charlotte La Bouff (09)	11
8	Russell (08)	14	33	Randall Boggs (04)	58
9	Muschu (02)	36	34	Dug (08)	4
10	Kenai (05)	21	35	Clayton (03)	0
11	Koda (05)	12	36	Meneer Aardappelhoofd (01)	13
12	James P. Sullivan (04)	52	37	Heks (10)	29
13	Tiana (09)	11	38	Rex (01)	12
14	Prins Naveen (09)	12	39	Li Shang (02)	8
15	Sally (07)	18	40	Nigel (06)	53
16	Koningin Elinor (10)	45	41	Ellie (08)	12
17	Buzz Lightyear (01)	6	42	Moes (05)	82
18	Ray (09)	65	43	Sid Philips (01)	29
19	Jane (03)	10	44	Professor (03)	7
20	Takel (07)	82	45	Chi Fo (02)	4
21	Doc Hudson (07)	11	46	Celia Mae (04)	18
22	Mulan (02)	8	47	Tanana (05)	2
23	Terkina (03)	4	48	Kala (03)	4
24	Meneer Watterreus (04)	10	49	Keizer (02)	7
25	Gill (06)	13	50	Macintosh (10)	73

Tabel 4: De tussentaligheid per personage, waarbij de personages geordend zijn in de mate waarin ze aan bod komen

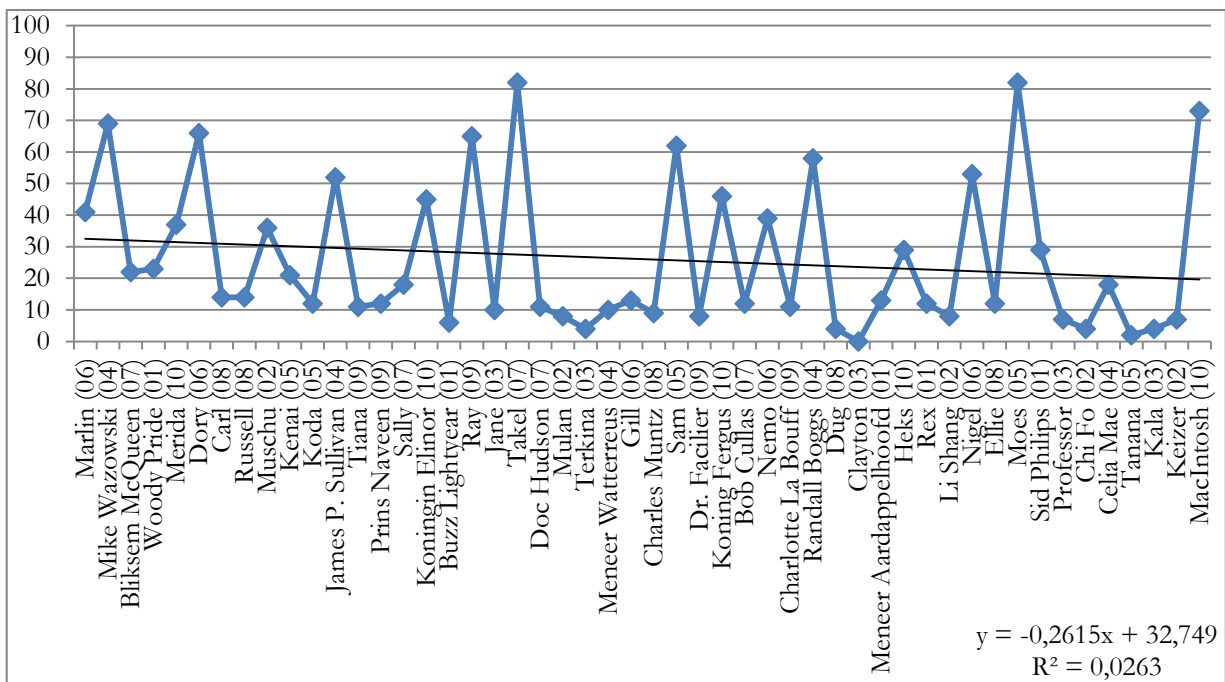
Film	Nummer	Film	Nummer
<i>Toy Story</i> (1995)	01	<i>Finding Nemo</i> (2004)	06
<i>Mulan</i> (1998)	02	<i>Cars</i> (2006)	07
<i>Tarzan</i> (1999)	03	<i>Up</i> (2009)	08
<i>Monsters en co.</i> (2001)	04	<i>De prinses en de kikker</i> (2009)	09
<i>Brother Bear</i> (2003)	05	<i>Brave</i> (2012)	10

Tabel 5: Films met volgnummer

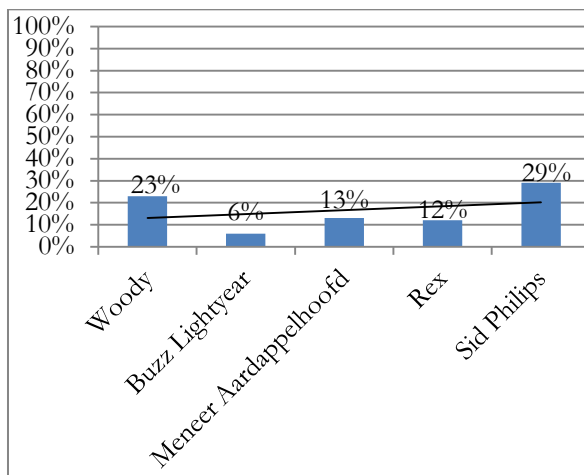
Grafiek 3: Tussentaligheid van alle personages, gerangschikt van grootst aantal woorden naar minst aantal woorden

De resultaten die we voor dit kwantitatief overzicht krijgen, zijn weinigzeggend. We treffen namelijk opnieuw een grafiek aan met grote extrema. De gemiddelde tussental kent ook hier zeer hoge en lage waarden zonder een duidelijk patroon. Hierdoor kunnen we niet met zekerheid vaststellen welke evolutie tussental ondergaat tussen de meest en minst frequente personages. Daarom is het ook bij deze grafiek noodzakelijk om een trendlijn toe te voegen:

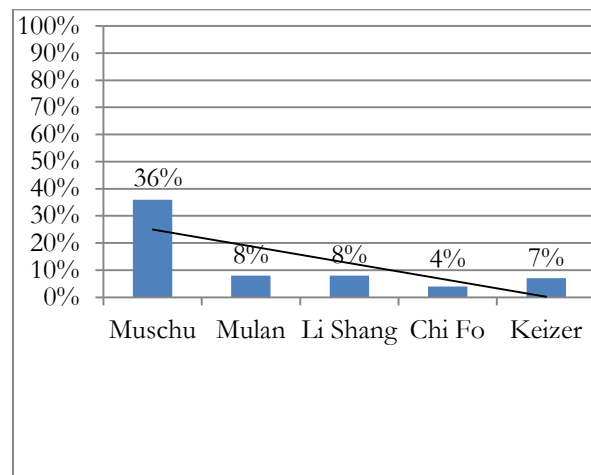

Grafiek 4: Tussentaligheid van alle personages, gerangschikt van grootst aantal woorden naar minst aantal woorden, met trendlijn

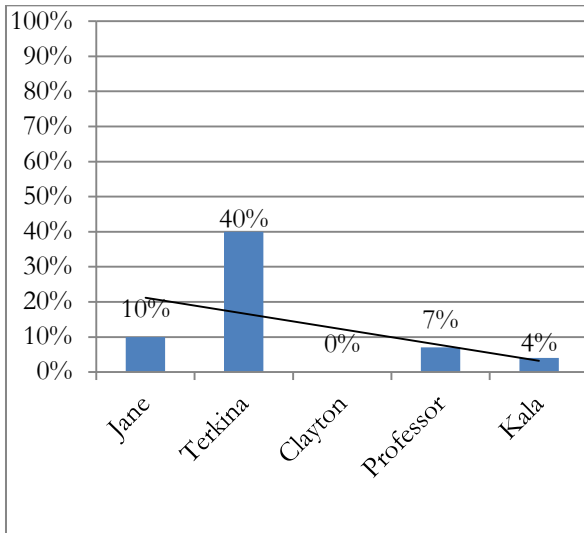
De trendlijn voor deze grafiek daalt. Dit betekent hier dat de tussentaligheid afneemt naarmate de personages minder aan bod komen. Voor we daar verder op ingaan, moeten we ook bij deze trendlijn aanstippen dat R^2 zeer klein is waardoor de trendlijn minder betrouwbaar zou kunnen zijn. Daarnaast is de tendens die hier naar voren komt, in strijd met de oorspronkelijke these en de conclusies die we uit het interview met Van Beirs konden trekken. Om te controleren of we toch geloof kunnen hechten aan deze trendlijn, hebben we voor elke film afzonderlijk een soortgelijke grafiek opgesteld. In de grafieken staan de personages eveneens gerangschikt van de personages met de meeste dialogen tot de figuur met de minste tekst. We willen namelijk nagaan hoe de situatie per film in elkaar zit om zo te kijken of de algemene tendens uit de overzichtsgrafiek klopt. Wanneer we de grafieken bekijken, kunnen we constateren dat we slechts bij drie films een stijgende trendlijn kunnen waarnemen. In *Toy Story*, *Brother Bear* en *Brave* neemt de tussentaligheid toe naarmate de personages minder aan bod komen. Voor *Finding Nemo* zien we een vlakke trendlijn die erop wijst dat er geen grote verschillen zijn tussen personages met veel of minder tekst. Er zijn uiteindelijk zes films waarbij we een dalende trendlijn vaststellen en waarbij het gebruik van tussentaal dus afneemt naarmate de personage minder spreken.

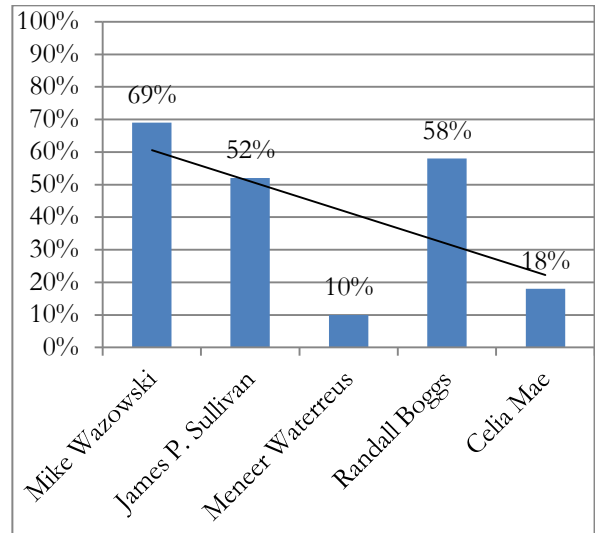
Grafiek 5: Tussentaligheid personages *Toy Story*

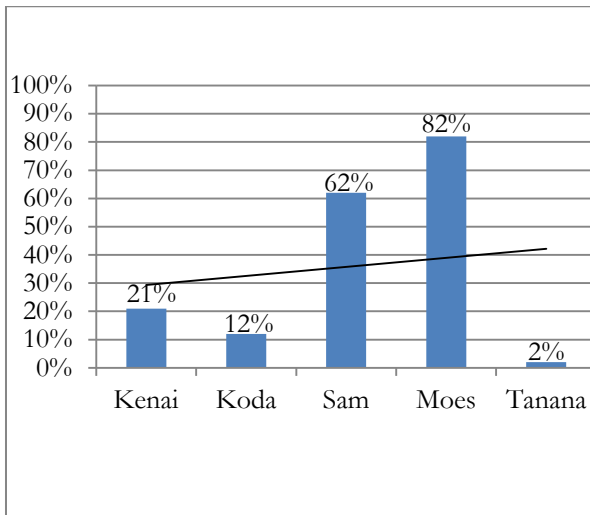
Grafiek 6: Tussentaligheid personages *Mulan*

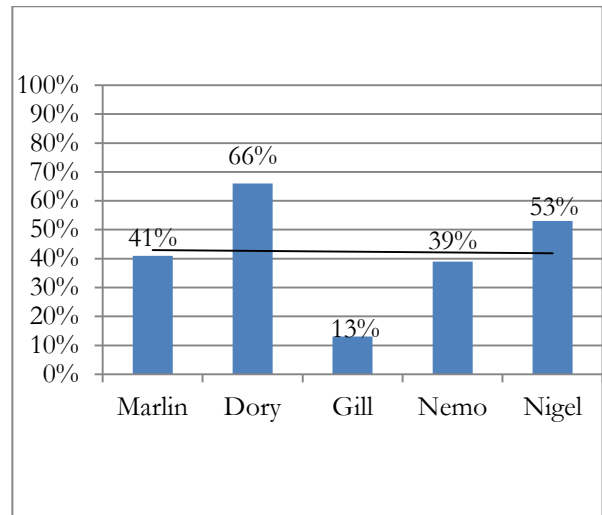
Grafiek 7: Tussentaligheid personages *Tarzan*

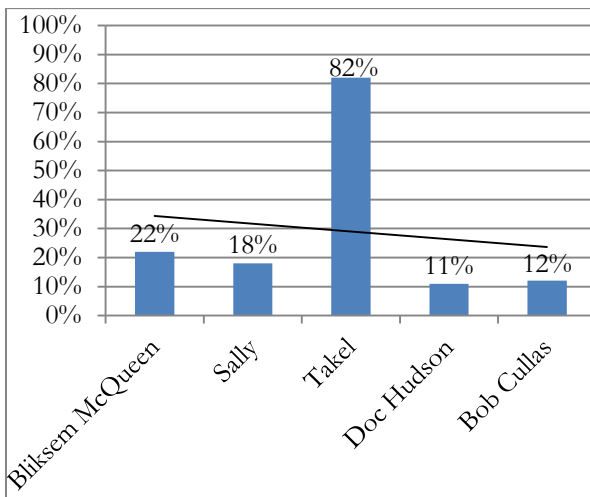
Grafiek 8: Tussentaligheid personages *Monsters en co.*

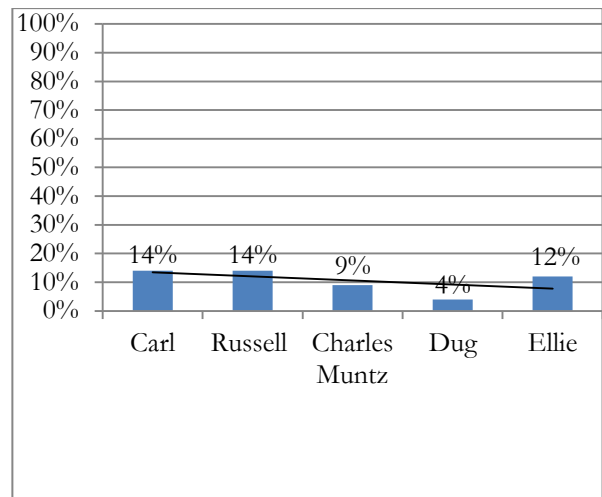
Grafiek 9: Tussentaligheid personages *Brother Bear*

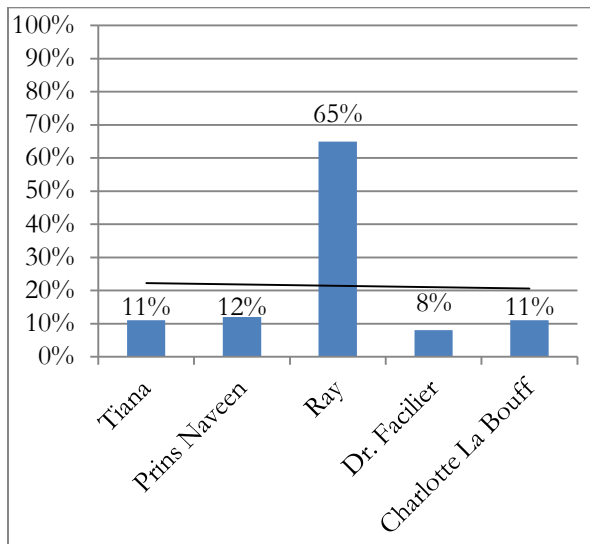
Grafiek 10: Tussentaligheid personages *Finding Nemo*

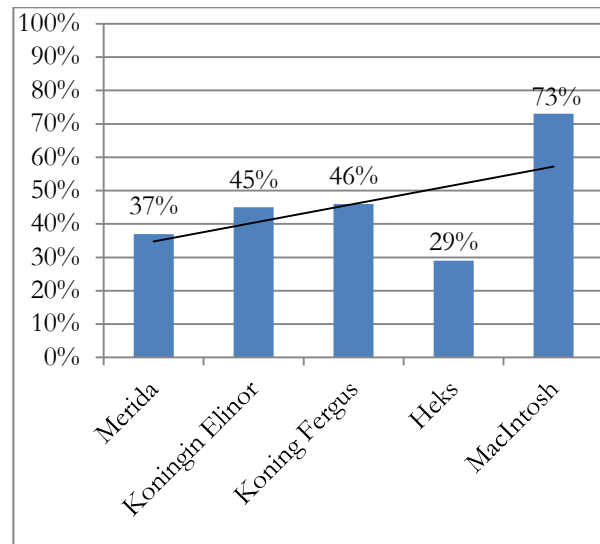
Grafiek 11: Tussentaligheid personages *Cars*

Grafiek 12: Tussentaligheid personages *Up*

Grafiek 13: Tussentaligheid personages *De prinses en de kikker*

Grafiek 14: Tussentaligheid personages *Brave*

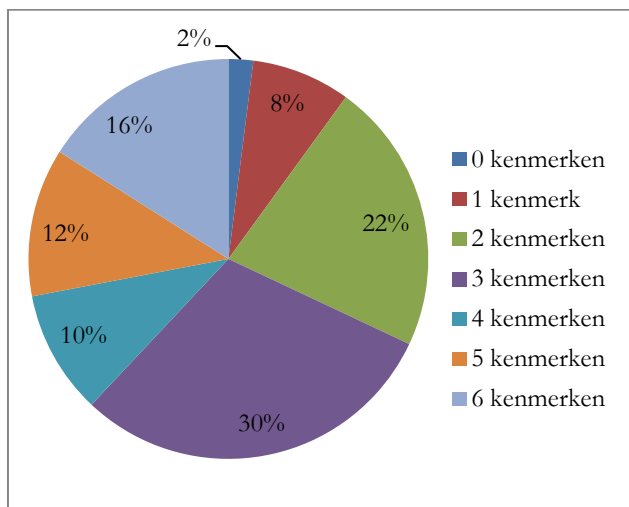
Deze afzonderlijke resultaten bevestigen dus wat de overzichtsgrafiek al deed vermoeden. Het gebruik van tussentaal neemt gemiddeld af bij onze 50 personages naarmate die minder aan het woord komen, maar er is toch ook zeer veel variatie waar te nemen.

Hoe verklaren we dan dat deze resultaten niet stroken met de ervaringen van Pat van Beirs? Dat deze gegevens contrasteren, kan op twee manieren uitgelegd worden. Enerzijds bleek uit het interview dat er bij de dubversies van Disneyfilms eerder geëxperimenteerd werd met de regionale klanken dan met de tussentalige kenmerken die we hier behandelen. Daardoor kan het mogelijk zijn dat we deze evolutie niet opmerken in onze statistieken. Anderzijds is het ook zo dat we hier werken met de vijf personages die per film het meest aan het woord zijn. Hoewel we bij die personages onderling al grote verschillen kunnen waarnemen wat de hoeveelheid tekst betreft, blijven dit toch hoofdzakelijk de hoofdpersonages. De kleinste personages zijn bewust niet opgenomen in deze analyse omdat zij te weinig aan bod komen. De resultaten die uit analyses van de kleinste personages naar voren zouden komen, zouden niet echt betrouwbaar zijn aangezien de fragmenten te kort zijn om representatief te zijn. Het is echter vooral in die personages dat de verhaaladaptor een grotere vrijheid heeft om het taalspel tussen standaardtaal, tussentaal en dialect toe te passen. (Interview Van Beirs) Dat de personages hier niet zijn opgenomen, wil niet zeggen dat we ze in deze scriptie aan de kant zullen laten liggen. De resultaten die we terugvinden, wijzen er namelijk op dat we in het taalgebruik van de kleinere personages waarschijnlijk heel wat informatie en bijzonderheden zullen aantreffen. Daarom zullen ze uitgebreid bestudeerd worden in het kwalitatieve luik.

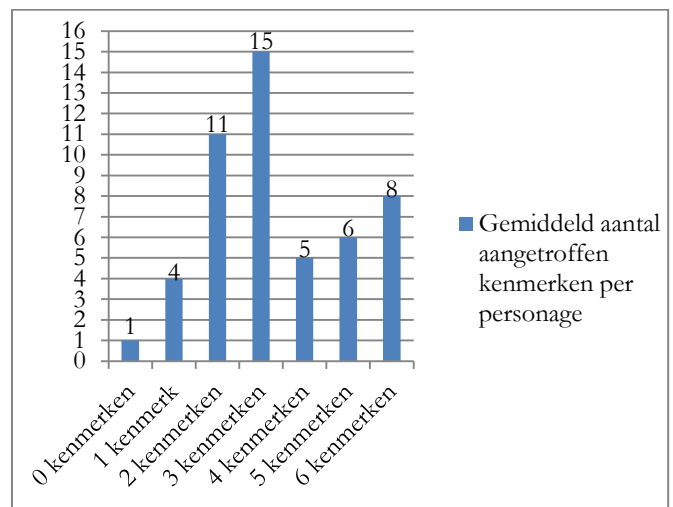
4.5. Aanwezigheid van de tussentalige kenmerken

4.5.1. Spreiding van de kenmerken over de verschillende personages

Het laatste wat we in dit kwantitatieve onderdeel willen achterhalen, is in welke mate we de zes tussentalige kenmerken kunnen terugvinden in de dialogen van de personages. Om dit visueel voor te stellen, hebben we grafieken opgesteld waarin we tonen bij hoeveel personages we geen enkel kenmerk terugvonden, bij hoeveel één kenmerk, ... Enerzijds tonen we de relatieve waarden in het taartdiagram, anderzijds zijn de absolute gegevens terug te vinden in het staafdiagram.

Grafiek 15: Gemiddeld aantal kenmerken per personage (relatief)

Grafiek 16: Gemiddeld aantal kenmerken per personage (absoluut)

Wat onmiddellijk opvalt in bovenstaande tabel en grafieken, is dat we bij bijna geen enkel personages niets van tussentaligheid kunnen terugvinden. Amper één personage spreekt uiterst verzorgde standaardtaal, en dat is Clayton uit *Tarzan* (1999). Ook zijn er vier personages waarbij slechts één kenmerk aanwezig was.

Naast deze unieke situatie, kunnen we nog een aantal andere opvallendheden blootleggen. Zo kunnen we bij meer dan de helft van de personages twee of drie tussentalige kenmerken in hun taalgebruik ontwaren. 22% van de personages telt namelijk 2 eigenschappen, 30% telt er 3. Wanneer we slechts twee of drie tussentalige kenmerken terugvinden bij een personage, gaat het meestal om t- en h-deletie en het wegvallen van andere klanken. Voor de helft van de personages wordt klaarblijkelijk een gulden middenweg opgezocht, die voornamelijk aanleunt bij de standaardtaal. Er wordt tussentaal gebruikt maar we herkennen toch een lichte neiging naar het Algemeen Nederlands. We vinden bij deze personages namelijk slechts de helft of net minder dan de helft van de eigenschappen terug waardoor het gehele taalgebruik relatief standaardtalig blijft. We kunnen voor deze personages dan ook besluiten dat ze eerder informele standaardtaal

spreken dan tussentaal. In dit resultaat herkennen we wat Van Beirs aangaf in het interview. Het taalgebruik dat we bij de meeste personages uit Disneyfilms terugvinden, moet in de eerste plaats natuurlijk zijn waardoor er weldegelijk ruimte is voor tussentaal. Daarnaast moet de taal echter ook een aansluiting vinden bij zowel een kinderpúblik als bij de volwassenen die deze kinderen begeleiden. Dit houdt concreet in dat er een evenwicht gezocht moet worden tussen duidelijkheid voor de kleinsten en de herkenbaarheid die volwassenen gaan opzoeken:

Ze vroegen zich af: qua verstaanbaarheid voor kinderen, dat vonden ze belangrijk. Ze vonden: wij laten een dubvertaling maken voor kinderen, de volwassenen kunnen ondertitels lezen. (Interview Van Beirs, 18.37)

Kinderen zijn zeer ontvankelijk, je kan met kinderen veel meer doen dan met volwassenen. Volwassenen gaan veel meer het cliché opzoeken, en zelfbevestiging. (Interview Van Beirs, 48.00)

Deze neiging naar de Nederlandse standaardtaal zien we toch niet overal: bij 38% van de personages treffen we meer dan de helft van de tussentalige elementen aan. Daarbij is het aantal figuren uit de Disneyfilms waarin alle zes de eigenschappen aan bod komen, vrij groot. Dit is het geval bij 8 personages, wat betekent dat 16% van de figuren alle tussentalige kenmerken toepassen.

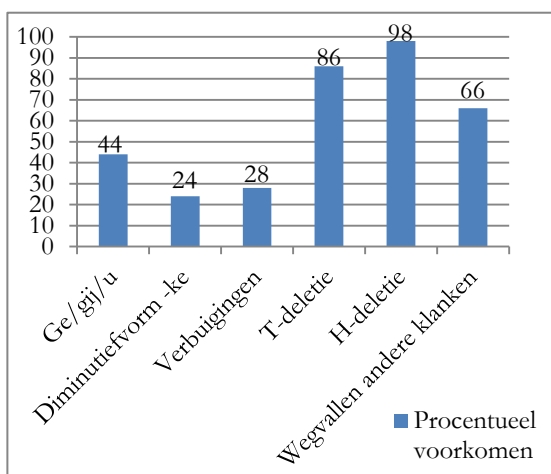
Dankzij Van Beirs weten we dat in de meeste (animatie)films waaraan hij meewerkte, de tussentalige kenmerken meestal niet onveranderlijk en/of op voorhand vastgelegd werden. Dit kan samenhangen met het feit dat taal in Disneyfilms eerder gezien wordt als een hulpmiddel om het personage tot leven te doen komen dan dat het specifieke taalgebruik een bewust doel is. Wanneer hij het over *Aanrijding in Moscou* heeft (een Vlaamse film die hij samen met Jean-Claude van Rijckeghem geschreven heeft), stelt hij dat niet zozeer de te gebruiken tussentalige kenmerken vooraf besproken werden maar wel de mate waarin tussentaal algemeen gesproken zou worden. Later blijkt uit het interview dat die manier van werken ook toegepast wordt in Disneyfilms. (Interview Van Beirs) We gaven eerder al aan dat de manier waarop omgegaan wordt met de tussentaligheid van de films sterk afhankelijk is van het doelpúblik. De rol van het personage is samen met de input van de stemacteur evenzeer een doorslaggevende factor wanneer het taalgebruik van een figuur wordt bepaald:

Dus dat [het taalgebruik bij de personages] vloeit eigenlijk uit een wisselwerking van het personage, de acteur en de taalcoach die dan ziet

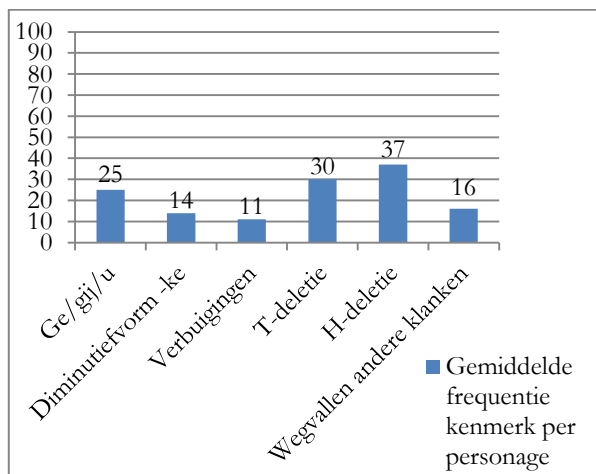
wat gepast is? Ja, absoluut. Maar dan niet bijvoorbeeld 'jij spreekt altijd met een diminutievorm op -ke maar jij doet dat bewust zeker niet', dat is dan wel niet zo dat dat zo strak vastgelegd wordt? Nee. Natuurlijk, het moet altijd natuurlijk klinken. [...] In een bepaalde rol moet een acteur aanvaardbaar klinken. Spreekt men zo in dat milieu? Dat is de norm. Een trucker zal eu, tenzij in films van Bergmans zal een trucker of een postbode niet spreken zoals een klassiek Grieks filosoof. (Interview Van Beirs, 45.40)

4.5.2. De concrete aanwezigheid van tussentalige kenmerken bij de personages

We hebben nu al kunnen vaststellen dat in het taalgebruik van elk personage, behalve bij Clayton uit *Tarzan* (1999), tussentalige elementen terug te vinden zijn. We hebben hier met andere woorden bij 49 personages te maken met een tussentaal, zonder dat we overal hetzelfde taalgebruik aantreffen. Om dieper in te gaan op deze variatie, zullen we ons in wat volgt meer concentreren op de afzonderlijke kenmerken. Op onderstaande linkergrafiek kunnen we zien bij hoeveel personages we een kenmerk aantreffen in onze transcripties. De rechtergrafiek draait de situatie om en leert ons hoeveel de kenmerken gemiddeld voorkomen bij één personage.

Grafiek 17: Relatief aantal personages bij wie we het kenmerk aantreffen

Grafiek 18: Gemiddelde frequentie kenmerk per personage

Het valt onmiddellijk op dat de waarde voor h-deletie in beide grafieken boven de andere kenmerken staat. Vooral wat het aantal personages betreft, steekt de waarde met kop en schouders boven de andere uit. Deze eigenschap komt zowaar bij 98% van de personages effectief voor. Als we de personages afzonderlijk benaderen, treffen we h-deletie gemiddeld in 37% van de mogelijke gevallen aan. Wanneer er dus 100 potentiële situaties zijn waarin h-deletie

zou kunnen voorkomen, zien we bij de personages in gemiddeld 37% van de gevallen h-deletie effectief opduiken. Dit kenmerk wordt in beide grafieken vrij dicht gevolgd door t-deletie. We vinden dit namelijk bij 86% van de personages en per personage gemiddeld in 30% van de mogelijke gevallen terug.

De twee volgende tussentalige kenmerken komen heel wat minder frequent voor: zowel het wegvallen van andere klanken als de voornaamwoorden *ge/gij/u*, zijn minder aanwezig in de transcripties. Het wegvallen van andere klanken komt bij 66% van de personages voor en *ge/gij/u* bij 44%. Dat deze laatste eigenschap bij bijna de helft van de figuren terug te vinden is, zal Van Beirs niet verbazen:

[over *ge/gij/u* en *jij/je*] Aan dat onderscheid is men eigenlijk al voorbij want onze laatste eigen film *Brasserie Romantiek*, daar hebben we gemerkt dat zelfs acteurs *gij* en *jij* door elkaar beginnen te gebruiken, zelfs in één zin. Dus we zijn al zover dat wij als Vlamingen in onze tussentaal al geen verschil meer maken tussen *gij* en *jij* en zo, en u. Zelfs in één zin heb je al twee vormen tegelijk. (Interview Van Beirs, 23.44)

Als we kijken naar de mate waarin we de twee kenmerken gemiddeld aantreffen per personage, liggen de verhoudingen tussen de voornaamwoorden *ge/gij/u* en het wegvallen van andere klanken anders. Hoewel *ge/gij/u* bij minder personages voorkwam, moeten we opmerken dat wanneer het kenmerk wel aanwezig is, het meer toegepast wordt dan het wegvallen van andere klanken. *Ge/gij/u* komt namelijk gemiddeld in 25% van de mogelijke situaties voor terwijl het wegvallen van andere klanken gemiddeld maar in 16% waar te nemen is.

Ten slotte zien we de twee overige tussentalige kenmerken bij ongeveer een kwart van de personages opduiken. De dialectische verbuigingen van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden komen voor bij 28% van de personages, de diminutiefvorm op *-ke* bij 24%. Wanneer de kenmerken bij een personage terug te vinden zijn, zijn ze slechts in beperkte mate aanwezig. Zo treffen we de diminutiefvorm op *-ke* aan in 14% van de potentiële situaties, en de verkeerde verbuigingen zien we tot uiting komen bij 11% van de mogelijkheden.

Op basis van deze gegevens kunnen we de tussentalige kenmerken die wij geselecteerd hebben, in drie categorieën indelen. We zullen dit doen naar het voorbeeld van de kenmerkentypologie die Rys en Taeldeman ontwierpen. Hiermee wilden ze een verklaringskader ontwikkelen "voor de waarneming dat sommige dialectogene taalelementen veel beter persisteren en makkelijker naar een hogere variëteit kunnen opklimmen dan andere. Daarbij maakten we een onderscheid tussen

primaire, secondaire en tertiaire kenmerken." (Rys & Taeldeman 2008, 40) Ze hielden hierbij grotendeels rekening met de geografische verspreiding van de kenmerken en de bewustzijnsgraad die erover bestaat. Het is vooral dit laatste element dat wij in overweging zullen nemen. Daarnaast concentreert de groepering van kenmerken zich bij Rys en Taeldeman voornamelijk op de fonologische kenmerken (zoals t-deletie, h-deletie en wegvallen van andere klanken) in de Vlaamse tussentaal maar wij zullen de grenzen van dit model verruimen en ook onze morfologische kenmerken (diminutiefvorm op -ke, persoonlijk voornaamwoord ge/gij/u) in het systeem onderbrengen. Onder de *primaire* kenmerken verstaan Rys en Taeldeman dialectkenmerken die geografisch een klein gebied bestrijken. De elementen vallen zeer duidelijk op waardoor ze gemakkelijk achterwege kunnen gelaten worden. Vervolgens zijn er de *secundaire* dialectkenmerken die zich in grotere gebieden manifesteren en minder opvallend zijn. Ze worden meestal weggelaten maar beginnen toch hun weg te vinden naar tussentaal. De *tertiaire* kenmerken ten slotte komen in grote geografische gebieden voor en worden nauwelijks nog opgemerkt als dialectisch. Enkel wanneer er heel wat aandacht besteed wordt aan de uitspraak, verdwijnen deze kenmerken uit het taalgebruik. (Rys & Taeldeman 2008, 40)

Om deze indeling te kunnen maken en om onze gegevens beter te kunnen duiden, hebben we een bijkomende tabel opgesteld waarin de personages per film gerangschikt zijn van meest frequente tot minst frequente spreker. Vervolgens hebben we de personages per kenmerk een score toegekend, aan de hand van de Likertschaal. (De Pelsmacker en Van Kenhove 2010, 195) We hebben voor deze werkwijze gekozen om in één oogopslag te zien welk kenmerk het meest vertegenwoordigd is in het taalgebruik in de Disneyfilms. De frequenties waarmee de kenmerken voorkomen bij de verschillende personages, zijn namelijk erg uiteenlopend. Zo kan een eigenschap bij het ene personage bijvoorbeeld in 30% van de mogelijke gevallen te horen zijn en op die manier het kenmerk zijn dat we daar het vaakst aantreffen. Daarnaast kan een ander personage ook een tussentaalkenmerk hebben zoveel te horen is, waarbij dit wel het minst vertegenwoordigde kenmerk is omdat andere elementen meer frequent aanwezig zijn.

Het kenmerk dat we het meest terugvinden in de transcriptie van een personage, krijgt waarde 6 toegekend, het op één na meest voorkomende kenmerk waarde 5 en zo tellen we verder af. Wanneer een tussentalig kenmerk niet voorkomt, duiden we dit aan met de waarde 0. Het gebeurt ook dat we twee eigenschappen procentueel gezien evenveel aantreffen. In die gevallen krijgen de twee elementen dezelfde score mee. Dit zien we bijvoorbeeld bij Macintosh, een personage uit *Brave*. Daar komt ge/gij/u en h-deletie in alle mogelijke gevallen voor en vinden we voor beide kenmerken dus 100% tussentaligheid terug. (bijlage 23, 332) In de tabel krijgen die eigenschappen

beide de waarde 6 mee, omdat het de kenmerken zijn die we het meest aantreffen. Een ander voorbeeld is Kala, een personage uit *Tarzan*, bij wie we 4% t- en h-deletie terugvinden. Beide elementen krijgen 5 als waarde mee want het zijn de kenmerken die het op één na meest frequent voorkomen. (bijlage 9, 100)

Frequentie kenmerken Likertschaal	Ge/gij/u	Diminutief-vorm -ke	Dialectische ver-buigingen	T-deletie	H-deletie	Wegvallen andere klanken
Woody	0	0	0	4	6	5
Buzz Lightyear	0	0	0	5	6	0
Meneer Aardappelhoofd	0	0	0	4	5	6
Rex	0	0	0	5	6	0
Sid Philips	0	0	0	6	5	0
Muschu	2	5	1	4	6	3
Mulan	5	0	0	4	6	0
Li Shang	0	0	0	5	6	0
Chi Fo	0	0	0	0	6	0
Keizer	0	0	0	0	6	0
Jane	0	0	0	5	6	4
Terkina	0	0	0	5	6	4
Clayton	0	0	0	0	0	0
Professor	0	0	0	0	6	0
Kala	0	0	0	5	5	6
Mike Wazowski	6	4	2	3	5	1
James P. Sullivan	6	3	0	4	5	2
Meneer Waterreus	0	0	0	5	6	0
Randall	6	0	0	4	5	3
Celia Mae	0	6	0	4	5	0
Kenai	3	0	2	6	5	4
Koda	3	0	0	4	6	5
Sam	6	0	4	3	5	6
Moes	6	0	5	4	5	5
Tanana	0	0	0	0	6	0
Marlin	1	4	2	6	5	3
Dory	3	5	2	4	6	1
Gill	0	0	0	0	5	6
Nemo	0	0	0	6	5	4
Nigel	6	0	4	5	2	3
Bliksem McQueen	3	0	0	5	6	4
Sally	3	0	0	5	6	4
Takel	6	6	3	4	5	2
Doc Hudson	0	0	0	5	6	4

Bob Cullas	0	0	0	0	6	5
Carl	0	0	0	6	5	4
Russell	0	0	0	5	6	4
Charles Muntz	0	0	0	6	5	4
Dug	0	0	0	6	5	0
Ellie	0	0	0	6	5	0
Tiana	0	0	0	6	4	5
Prins Naveen	0	0	0	6	5	4
Ray	6	5	2	3	4	1
Dr. Facilier	0	0	0	5	6	0
Charlotte La Bouff	0	4	0	6	5	0
Merida	6	0	2	4	5	3
Koningin Elinor	6	2	5	4	3	1
Koning Fergus	5	6	3	4	1	2
Heks	6	3	0	5	4	2
Macintosh	6	0	5	4	6	3
Gemiddelde:	2,0	1,1	0,8	4,1	5,1	2,4

Tabel 6: Frequentie kenmerken Likertschaal, per film, per personage

Als we deze indeling op onze tussentalige kenmerken toepassen, kunnen we om te beginnen h- en t-deletie in een eerste categorie plaatsen. Deze kenmerken komen bij de overgrote meerderheid van de personages voor en per personages zijn dit de kenmerken die we het meest kunnen terugvinden. Ze zijn zo frequent dat we durven veronderstellen dat deze elementen eigenlijk niet als 'tussentalig' gemarkeerd zijn in onze spreektaal. Dat we deze kenmerken zo vaak terugvinden, kan er namelijk op wijzen dat ze al zijn ingeburgerd in het dagdagelijkse taalgebruik. Hierdoor zullen de eigenschappen eerder gezien worden als expressies van meer informele standaardtaal dan als kenmerkende uitingen van een duidelijk aparte variëteit, zijnde tussentaal. (Van Hoof 2013, 253) Bijgevolg kunnen we h- en t-deletie beschouwen als de minst opvallende tussentaalkenmerken: de kenmerken worden door veel mensen (hier personages) gebruikt op een waarschijnlijk onbewust niveau. Dit wordt bevestigd door het feit dat we t- en h-deletie bij de personages vaak als enige tussentalige kenmerken aantreffen, eventueel aangevuld met een derde kenmerk. Het kenmerk dat we bij de 8% personages aantreffen met één tussentalig kenmerk, is overall t- of h-deletie. Daarnaast vinden we deze elementen ook als enige aanwezige terug bij 18% van de 22% personages met twee kenmerken in hun taalgebruik.

Vervolgens kunnen we een tweede categorie onderscheiden die gevormd wordt door het wegvallen van andere klanken en het gij/ge/u-systeem. Deze kenmerken worden minder gebruikt door verschillende personages en bij de personages waarbij we ze toch aantreffen, komen ze

minder voor. Dit is te verklaren doordat dit elementen zijn die sneller en duidelijker opvallen als iets wat afwijkt van de standaardtaal. Er bestaat bij de spreker en de luisteraar al een zeker bewustzijn rond deze kenmerken. Daartegenover staat wel dat deze eigenschappen toch nog bij de helft van de personages opduiken, dat ze ongeveer in 1 op de 5 mogelijke gevallen effectief toegepast worden en dat we ze telkens vaker aantreffen dan in de informele standaardtaal het geval zou zijn. We kunnen voor deze categorie besluiten dat de kenmerken, doordat ze toch duidelijk minder voorkomen, een meer tussentalig karakter uitdragen. Het feit dat deze kenmerken steeds meer ingeburgerd raken in de spreektaal, leidt er waarschijnlijk wel toe dat we deze kenmerken enkel als echte tussentaal percipiëren wanneer ze zeer frequent voorkomen in iemands taalgebruik. Op die manier definiëren ze ook wat beschouwd kan worden als een tweede groep tussentaalkenmerken. In de films zien we deze kenmerken vooral opduiken bij personages met een sterk tussentalig gekleurd taalgebruik. Zo treffen we de voornaamwoorden ge/gij/u bij Mike Wazowski, James P. Sullivan en Randall uit *Monsters en co.* (2001) als belangrijkste kenmerk aan. Deze personages hebben respectievelijk een algemene tussentaligheid van 68%, 52% en 58%. Ook in andere films nemen we die tendens waar: zowel bij Nigel (*Finding Nemo* 2001) als bij Takel (*Cars* 2008) is dit kenmerk het best vertegenwoordigd en deze personages kennen 53% en 82% tussentaligheid. Als we de voornaamwoorden ge/gij/u in mindere mate aantreffen bij een personage, spreekt de figuur meestal ook minder tussentalig. Zo is ge/gij/u bij Marlin (*Finding Nemo* 2001) het minst voorkomende kenmerk. Bij Marlin treffen we 41% tussentaal aan. Ook bij Muschu (*Mulan* 1998) zien we hetzelfde fenomeen: ge/gij/u is het op één na minst frequente kenmerk in een taalgebruik dat 36% tussentalig is.

Ten slotte is er een laatste categorie waarin we de twee overige tussentalige kenmerken kunnen onderbrengen: de diminutiefvorm op -ke en het dialectisch verbuigen van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden. We vinden deze kenmerken weinig terug in de transcripties. Absoluut komen diminutiefvormen minder voor in de transcripties dan bijvoorbeeld de mogelijkheid tot t-deletie. Deze elementen komen echter ook relatief gezien minder voor in het taalgebruik van de personages. Daarbij komt ook nog dat we deze tussentalige kenmerken onmiddellijk kunnen opmerken wanneer ze voorkomen. Deze elementen kunnen hier dan ook beschouwd worden als eigenschappen die duidelijk als tussentalig gemarkeerd zijn en eigenlijk niet meer aanvaard worden in informele standaardtaal. Ze vallen zo onder de noemer "meest opvallende tussentaalkenmerken". Dat de kenmerken zo opvallend zijn, zorgt ervoor dat we ze nagenoeg onmiddellijk herkennen als tussentaal en dat we ze sneller bewust achterwege kunnen laten. We zien deze elementen helemaal niet opduiken bij personages die zeer standaardtaalig spreken. Een aantal voorbeelden vinden we terug bij Buzz Lightyear (*Toy Story*

1995, 6% tussentaligheid), bij Meneer Waterreus (*Monsters en co.* 2001, 10% tussentaligheid) of bij Dr. Facilier (*De prinses en de kikker* 2009, 8% tussentaligheid). Er kan echter ook net bewust voor gekozen worden om ze wel op te nemen om zo een tussentaliger taalgebruik tot stand te brengen bij de personages. De kenmerken komen namelijk vooral voor bij personages waar we een grote tussentaligheid kunnen terugvinden, zoals bij Takel (*Cars* 2006, 82% tussentaligheid) of bij Dory (*Finding Nemo* 2001, 66% tussentaligheid). Wat de diminutievorm op -ke betreft, duikt één uitzondering op. Bij Celia Mae uit *Monsters en co.* (2001) treffen we in haar taalgebruik een tussentaligheid van 18% aan. Dit ligt dus eerder laag maar toch bemerken we hier een diminutievorm op -ke, in *zoetke*. Daarnaast vinden we enkel t- en h-deletie terug in haar taalgebruik. Daarom durven we ervan uitgaan dat de diminutievorm op -ke hier bewust aangewend wordt om dit woord en de affectieve relatie op die manier, via een informeel en met een duidelijk tussentalig kenmerk te benadrukken. Op dergelijke tendensen zullen we uitgebreid terugkomen in het kwalitatieve luik.

4.6. Besluit

In dit kwantitatieve onderzoek hebben we al heel wat geheimen van tussentaal in Disneyfilms kunnen blootleggen. Zowel de chronologische evolutie, het gebruik van tussentaal bij hoofd- en nevenpersonages als de zes tussentalige kenmerken die we selecteerden, werden aan grondige analyses onderworpen.

Daardoor leren we dat we in Disneyfilms een weerspiegeling kunnen zien van een tendens die gangbaar is in de samenleving. Er wordt de laatste jaren namelijk zowel in de realiteit als in fictie steeds vaker teruggesproken naar tussentaal. We treffen per film wel zeer uiteenlopende resultaten aan, en zien deze tendens (waarbij het gebruik van tussentaal toeneemt) pas opduiken wanneer we de algemene trend in beschouwing nemen. Die verdeelde resultaten maken ons, samen met enkele bevindingen van Van Beirs, wel onmiddellijk iets anders duidelijk. De rollen van de personages, de zoektocht naar een natuurlijk taalgebruik en het fantastisch milieu waarin de films zich afspelen, spelen een zeer belangrijke rol bij het vastleggen van het taalgebruik.

Wat we voor tussentaal bij hoofd- en nevenpersonages kunnen besluiten, gaat in tegen wat Van Beirs en andere onderzoeken ons deden vermoeden. We gingen er namelijk vanuit dat we de tussentalige kenmerken zouden zien toenemen naarmate onze personages minder aan bod kwamen maar dit is niet het geval. Integendeel, we zien zelfs dat er meer tussentaal gesproken wordt door de personages die het meest te horen zijn in de films. Dit opvallend resultaat kan het

gevolg zijn van het feit dat er bij de toenemende tussentaal dikwijls geëxperimenteerd wordt met regionale klanken. Dit element hebben we niet opgenomen in de kwantitatieve analyses en kan hier bijgevolg geen doorslaggevende factor zijn. Daarnaast komen de zeer kleine personages en figuranten, bij wie er veel mogelijkheden bestaan voor taalspel, hier niet aan bod omdat hun tekstbestand te klein is om kwantitatieve analyses op toe te passen.

Ten slotte kunnen we in de tussentalige kenmerken een opvallend systeem ontwaren. We hebben namelijk opgemerkt dat er drie soorten tussentaalkenmerken onderscheiden kunnen worden. Vooreerst zijn er de kenmerken die zeer vaak en door zeer veel personages toegepast worden zonder dat ze erg duidelijk worden opgemerkt. Deze tussentaalkenmerken komen zodanig veel voor in de films en in het dagelijkse taalgebruik dat we er als luisteraar vaak niet meer van op kijken of bij stilstaan. De tweede groep tussentaalkenmerken die we aangeduid hebben, duiken bij ongeveer de helft van de personages op in 30% van de mogelijke gevallen. Het wegvallen van andere klanken en het gebruik van de voornaamwoorden *ge/gij/u* vallen al sterker op en er bestaat een groter bewustzijn over deze elementen. Ze worden al meer als tussentalig beschouwd, vooral als ze in grote mate gebruikt worden. De laatste groep tussentaalkenmerken, de dialectische verbuiging van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden en de diminutievorm op *-ke*, zijn de elementen met een zeer duidelijke tussentalige markering. We kunnen dit besluiten doordat ze het minst voorkomen bij het minst personages. Dit wijst er op dat ze onmiddellijk opvallen als zeer tussentalig en dat je je als spreker (en als luisteraar) bewust bent van deze kenmerken.

5. Vlaamse Disneyfilms onderworpen aan een kwalitatief onderzoek

5.1. Inleiding

Het kwalitatieve luik wil nagaan welk personage een bepaalde taalvariëteit toegewezen krijgt. Hier zullen we onder andere kijken of er gespeeld wordt met accenten en welke we eventueel kunnen aantreffen. Daarom zullen we onderzoeken of de acteurs meestal gekozen worden voor hun accent en hun regionale afkomst, of als er andere motivaties te zien zijn. We willen ook controleren of de sociale klasse waar de personages in het verhaal toe behoren, in verband staat met het taalgebruik dat we bij hen aantreffen. Dit hangt grotendeels samen met de rollen die de personages vervullen: dit kan gaan van straatkat tot *aristokat*, van fabrieksarbeider tot C.E.O. of van serveerster tot prins. Globaal gezien zullen we in deze kwalitatieve analyses onderzoeken of er gespeeld wordt met bestaande clichébeelden wat het accent en de rol in de samenleving betreft. Daarnaast zullen we ook aandacht besteden aan de zogeheten *comic relief*, een begrip dat Van Beirs introduceerde in het interview. (Interview Van Beirs, 55.44) Ten slotte willen we ook achterhalen hoe de opkomst van de Vlaamse versies en de opmars van de Vlaamse casts ervaren werden door de samenleving. Om dit te kunnen achterhalen, hebben we ervoor gekozen om de media als graadmeter te nemen. Met een klein krantenonderzoek willen we aftasten hoe gereageerd wordt op de Vlaamse nasynchronisatie en hoe mensen tussentaal percipiëren.

In dit onderdeel van het onderzoek nemen we wel weer alle personages in rekening. Dit wil zeggen dat we ook de personages uit de Noord-Nederlandse films (van *Sneeuwitje en de zeven dwergen* uit 1937 tot *De leeuwenkoning* uit 1994) zullen betrekken bij de analyses. We zullen daarnaast eveneens alle personages uit de geselecteerde films van het kwantitatieve onderdeel gebruiken. Om de vragen uit dit kwalitatieve deel te beantwoorden, is het immers minder belangrijk om over grote tekstfragmenten per personage te beschikken. De keuzes in verband met het taalgebruik per rol uit de oudste en dus Noord-Nederlandse films kunnen ons zeker ook iets bijleren.

5.2. Keuze van de acteurs

Aangezien er in de Disneyfilms vaak met accenten, regionale klanken en tussentaal gespeeld wordt, vroegen we ons af of er dan ook bewust voor bepaalde acteurs gekozen werd omdat ze uit een bepaalde streek of regio kwamen. Het klinkt namelijk zeer vanzelfsprekend dat de regisseur voor een personage een bepaald accent in gedachten heeft en daarna op zoek gaat naar een acteur uit die regio. Zo gebeurde het bij Friedl Lesage, die de stem van Sterre voor haar rekening neemt,

een "schattige zeester met een West-Vlaams karakter". (Valkenborgh 2003) Zij werd zelf gecontacteerd door Jan Verheyen, de regisseur van de film, die op zoek was naar een West-Vlaamse stem voor dit personage. (Slaets 2003) Van Beirs haalde ook aan dat acteurs soms gevraagd kunnen worden omdat ze bekend staan voor één of andere bijzonderheid. Zo gaf hij het voorbeeld van Sven De Ridder (die onder andere te horen is in *De prinses en de kikker*, bijlage 1) die bekend is voor de geluiden die hij kan maken met zijn slokdarm en zo vaak getypecast wordt op bepaalde rollen:

Sven De Ridder bijvoorbeeld, die kan met zijn slokdarm van alles doen, zo effecten en in bepaalde animatiefilms is dat bruikbaar. Dus als ze weten in het milieu van, in die animatiefilm moet er 'slokdarm' gesproken worden, dan is dat Sven De Ridder en hij kan dat zeer goed. Dus iedere acteur heeft zo zijn eigen specialiteiten en wij willen daar gebruik van maken en aan acteurs de kans geven om alles eruit te halen. (Interview Van Beirs, 54.13)

Uit het verdere interview blijkt echter dat dit uitzonderingen zouden zijn. Van Beirs wijst er namelijk op dat het vaker voorvalt dat eerst de acteurs gekozen worden om daarna te kijken welk taalgebruik ze zullen gebruiken. (Interview Van Beirs, 17.07) In het relatief kleine milieu waarin de Vlaamse acteurs circuleren, kan het gebeuren dat regisseurs collega's en kennissen aanspreken om een personage te vertolken. Daarnaast mogen we ook hier niet uit het oog verliezen dat rekening gehouden moet worden met de kijkcijfers. Daardoor wordt vaak voor herkenbare stemmen gekozen. Op die manier kan de populariteit en de aanwezigheid in de media van een bepaalde acteur een grotere aanwinst zijn voor de film, dan het taalgebruik of accent. De laatste jaren wordt steeds meer ingespeeld op de bekendheid van de acteurs bij dit grote publiek. Vooral vanaf *Finding Nemo* duiken steeds meer bekende Vlamingen op in de films.

Aangezien België een land is waar de dubcultuur niet sterk ontwikkeld is en er geen acteurs zijn die in deze branche gespecialiseerd zijn, wordt vaak beroep gedaan op 'gewone' acteurs, presentatoren, regisseurs en andere bekende personen:

Terwijl hier zijn het B.V.'s of toneelacteurs die dat erbij doen voor de lol, en je voelt het. [...] Dat was echt vriendjes onder elkaar. (23.10) Ze nemen de B.V.'s van het moment en die doen dan mee omdat die naam hebben, omdat die bij de jeugd aanslaan. Vooral jeugdige B.V.'s en dat werkt goed, dat systeem, dat werkt goed. (Interview Van Beirs, 22.14)

Vanuit de instantie Disney zelf komen geen richtlijnen wat het dialectgebruik of toepassen van tussentaal betreft. De Belgische regisseurs zijn met andere woorden vrij om de accenten van de personages naar eigen goeddunken in te vullen:

Nee, voor hen speelt dat [tussentaal en dialect] geen rol maar zij, zij vinden dat je moet, ... wat zij noemen *the creative input* van *the artist* moet respecteren, dus dat je het vocaal talent van de originele artiest moet zo goed mogelijk evenaren. (Interview Van Beirs, 17.07)

Op dat vlak heeft Disney de touwtjes toch zeer strak in handen. Ze zijn om te beginnen zeer streng en veeleisend wanneer ze de originele, Amerikaanse stemmen kiezen. Walt Disney zelf hechtte van in het begin zeer veel belang aan de stemmen die de personages tot leven moesten brengen. Wanneer de stem voor Sneeuwwitje gekozen werd, sloot Walt Disney zich bijvoorbeeld op in een donkere ruimte zodat hij door niets afgeleid zou worden bij het horen van de stem. (van Willigen 1999, 45) Ook bij het personage Genie uit *Aladdin* (Geest in de Vlaamse versie) besteedde de studio enorm veel aandacht aan het kiezen van de stem. Ze vonden namelijk dat dit personage de film moest dragen en dat alles zou staan of vallen met de stem die voor hem gekozen werd. (van Willigen 1999, 173)

De hoge eisen die ze voor de Amerikaanse stemmen stelden, worden ook opgelegd bij de nasynchronisaties. Zo moeten er geluidopnames naar de studio's in Amerika gestuurd worden, waarop de stem te horen is van degene die een bepaalde rol voor zijn rekening zou kunnen nemen. Zo wil Disney kunnen nagaan of het stemtimbre van die acteur dicht genoeg ligt bij dat van de oorspronkelijke stem en of de stem zelf wel bij het personage past. (Interview Van Beirs, 15.20) Of zoals Van Beirs het zelf verwoordde: "Je ligt aan banden, aan stembanden." (Interview Van Beirs, 17.57) Ook Hans Herbots, die de regie van *Tarzan* verzorgde, heeft dezelfde ervaringen met Disney als Van Beirs. Dit zien we wanneer hij in *het Nieuwsblad* en *Gazet van Antwerpen* dit dub-avontuur beschrijft:

Het moeilijkste is de zoektocht naar de gepaste stemmen. Voor elke rol nemen we drie of vier kandidaten. Het hoofdkwartier van Disney in Amerika en Buena Vista, de verdeler in België, beslissen dan. Er wordt wel altijd op gelet dat er bekende namen tussen zitten. (Herbots 1999b)

Alle belangrijke beslissingen worden in Burbank - Los Angeles genomen, het hoofdkwartier van Disney. De filmverdelers in België probeert er voor de promotie altijd een paar BV's in te steken, maar in Hollywood

zeggen die namen natuurlijk niets. Men gaat enkel af op het timbre en de kleur van de stem, die uiteraard ook niet veel mag afwijken van het Amerikaanse origineel. Op die manier wijst men wel eens stemmen af. Zelfs al gaat het om BV's. Lucas Vanden Eynde bijvoorbeeld heeft een test gedaan en werd niet geschikt bevonden voor de dienst. [...] Disney blijft een kwaliteitslabel. Het is alsof wij, Vlamingen, van vierde nationale ineens mochten meevoetballen in eerste klasse. (Herbots 1999a)

Daarnaast laat de multinational altijd een 'tegenvertaling' maken om na te gaan of de vertaling van regisseurs die de adaptatie maken, wel dicht genoeg aansluit bij het origineel. (Interview Van Beirs, 16.34) Voor Disney zelf is het dus niet belangrijk wie de acteur is of waar hij vandaan komt, zolang de Amerikaanse *creative input* gerespecteerd wordt en de stemmen bekend genoeg zijn zodat de film goed aanslaat bij het grote publiek.

5.3. De Noord-Nederlandse versies

We hebben in dit onderzoek naast 10 Vlaamse versies ook 18 Disneyfilms bekeken waarvan enkel een Noord-Nederlandse gedubde versie werd gemaakt. Het gaat hier zoals we al eerder stelden om *Sneeuwwitje* (1937), *Pinokkio* (1940), *Dombo* (1941), *Bambi* (1942), *Assepoester* (1950), *Peter Pan* (1953), *Lady en de Vagebond* (1955), *Doornroosje* (1959), *101 dalmatiërs* (1961), *Jungle Boek* (1967), *De Aristokatten* (1970), *De Reddertjes* (1977), *Frank en Frey* (1981), *De kleine zeemeermin* (1989), *Belle en het Beest* (1991), *Aladdin* (1992), *De leeuwenkoning* (1994) en *Hercules* (1997).

Wat onmiddellijk opvalt bij het bekijken van deze films, is dat vrijwel overal perfecte standaardtaal gesproken wordt. Hier en daar zijn er wel uitzonderingen. Zo zien we bij Gepetto uit *Pinokkio* (1940) "manneke" in zijn tekst glippen maar gebruikt hij anders wel standaardtaal. Bij *Lady en de Vagebond* (1950) wordt voorzichtig een stap verder gegaan en kunnen we bij de personages diverse accenten opmerken. Zo horen we de hond Jock het volgende zeggen: "Ja da hej al verteld" of "k zou 't nie wee'n hoor". Ook bij *De Reddertjes* (1977) ontdekken we bij een klein personage (dat zelfs geen naam kreeg) wat dialectischer taalgebruik: "'t is da arme kleine ding", "loop'n", "ik waarschuw de buur'n", ... Dit zijn drie zeer kleine voorbeelden van taalvariatie die we kunnen bespeuren in 40 jaar en 17 Disneyfilms. Globaal gezien treffen we dus zeer weinig variatie en animo aan in het taalgebruik van deze Noord-Nederlandse versies, een visie die bevestigd wordt door Van Beirs:

Eén van de redenen waarom die Hollandse versie niet aangenaam is, is omdat iedereen Standaard Nederlands spreekt zonder kleur. Iedereen spreekt gewoon Standaard Nederlands. Ze hebben er niets aan toegevoegd. Ze hebben gewoon vertaald en zo goed mogelijk ingesproken zonder er kleur aan te geven. (Interview Van Beirs, 35.55)

Wanneer je echter aandachtig naar de films kijkt, kan je tot de vaststelling komen dat er in vier films Vlaamse stemmen opduiken. Om te beginnen, is de rol van de man des huizes (George) in *Peter Pan* ingesproken door Arthur Boni. (bijlage 1) Hoewel de acteur uit Antwerpen een zeer verzorgd taalgebruik hanteert, valt het toch vrij snel op dat de stem een vreemde eend in de bijt is. We kunnen niet met zekerheid stellen waarom net deze acteur gekozen werd om de rol van George in te spreken. Het valt eventueel wel te verklaren als we de rol zelf van dichterbij bekijken. De vader is namelijk de enige persoon die niet gelooft dat Peter Pan echt bestaat. Hij maakt zich dan ook geregeld druk over het feit dat zijn kinderen te veel opgaan in het verhaal rond deze figuur, met grappige taferelen tot gevolg. Dankzij de informatie die we uit het interview met Van Beirs halen, weten we dat deze specifieke rol de reden zou kunnen zijn dat er voor een Vlaamse stem gekozen werd. Bij kleine, grappige personages kan namelijk al sneller een stem gebruikt worden die afwijkt van 'de norm'.

We kunnen deze manier van werken doortrekken naar de andere films waarin we Vlaamse stemmen terugvinden. De tweede film waarin dit het geval is, is *De Aristokatten* uit 1970. In deze film horen we Louis Neefs aan het werk als de straatkat Thomas O'Mailey. (bijlage 1) De Vlaamse zanger spreekt zo de stem in van één van de hoofdrollen, wat op dat moment een unicum is in ons bronnenbestand. Hoewel Neefs zeer verzorgde standaardtaal spreekt, blijft het wel treffend dat het de straatkat is die de Vlaamse stem krijgt toegewezen. De andere hoofdrollen zijn weggelegd voor katten uit het aristocratisch milieu, stemmen die wel ingesproken werden door Nederlandse acteurs.

Daarnaast zien we hetzelfde ook in *Aladdin* (1992) gebeuren waar de Vlaamse Nolle Versijp de rol van de sultan voor zijn rekening neemt. (bijlage 1) Net zoals bij Peter Pan is dit een rol die voornamelijk grappige momenten inlast. Het gaat hier namelijk om een kleine en dikke sultan die vaak stuntelig uit de hoek komt. De sultan is met andere woorden, samen met George uit *Peter Pan*, een personage waarbij het taalgebruik hun rol in de film moet versterken. Dat kan ook onmiddellijk verklaren waarom deze twee rollen uitbesteed werden aan een Vlaming. Het is aan

dergelijke personages namelijk bijna eigen dat ze voorzien worden van een grappig accent of stemtimbre.

De laatste Vlaamse stemmen die we herkennen in de Noord-Nederlandse films, tillen de relatie tussen humor en het gebruik van tussentaal naar een ander niveau. We kunnen hier immers voor het eerst Vlaamse tussentaal horen in een Disneyfilm. In *De leeuwenkoning* worden de stemmen van Timon en Pumbaa ingesproken door respectievelijk David Verbeek en Door Van Boeckel, die de Vlaamse tusesntaal met al zijn facetten laten horen. (bijlage 1) Timon (een stokstaartje) en Pumbaa (een wrattenzwijn) zijn in *De leeuwenkoning* twee personages die aan de rand van de samenleving staan nadat ze uitgestoten werden door hun families. Dit contrast met de koninklijke leeuwenfamilie wordt in de verf gezet door het contrast tussen de mooie, de 'hogere' standaardtaal die de leeuwen (en eigenlijk ook de andere dieren) spreken en de tussentaal bij Timon en Pumbaa. Van Beirs wijst erop dat dit waarschijnlijk een bewuste keuze geweest zal zijn van de producenten:

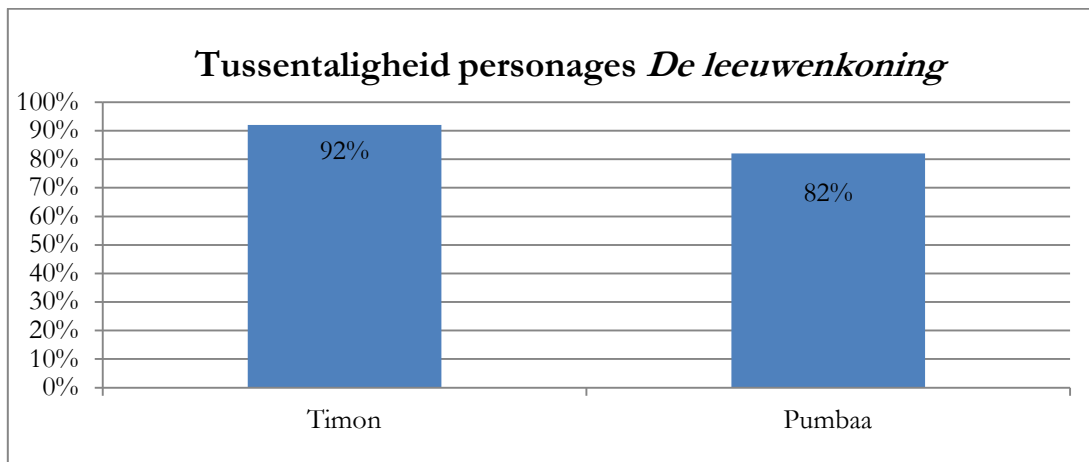
Ja, ja. Want in de Amerikaanse versie doet men dat ook. De Amerikanen, zij zijn meestal de schurken. Die spreken plat Amerikaans, gangster-Amerikaans en dan de *goeierik* spreekt dan mooi Brits, beschaafd Engels. Dus de clichés van de *British gentleman* tegenover de *American gangster*, dat werkt ook altijd. Men gebruikt dat ook voortdurend. [...] Want Rowan Atkinson, Zazou [een personage uit *De leeuwenkoning*], is dan de Polonius uit Hamlet, en die is zeer waardig en zeer klassiek en moet beschetten en betweterig praten. (Interview Van Beirs, 56.54)

Daarbij komt dat zij ook de humoristische toets in de film grotendeels voor hun rekening nemen. We herkennen in deze film dan ook een hoogtepunt van de trend die zich in de overige films geleidelijk begon te manifesteren: het Vlaamse accent werd steeds meer *getypecast* voor grappige personages of personages uit een specifiek milieu. Ook volgens Van Beirs is het geen toeval dat net deze twee figuren de Vlaamse tussentaal introduceerden in het circuit van de Disneyfilms:

Nee, dat was zeker bedoeld. Dat zijn de lolbroeken van dienst. [...] En daar past dat zeer goed. (Interview Van Beirs, 55.14)

We zien bij Timon en Pumbaa met andere woorden een combinatie van twee belangrijke factoren die de taal van een personage mee bepalen: de sociale klasse waartoe ze behoren en hun komische functie. Dit zien we niet alleen tot uiting komen in het feit dat deze personages werden ingesproken door twee Vlaamse acteurs, maar ook in de duidelijke tussentaal die ze spreken.

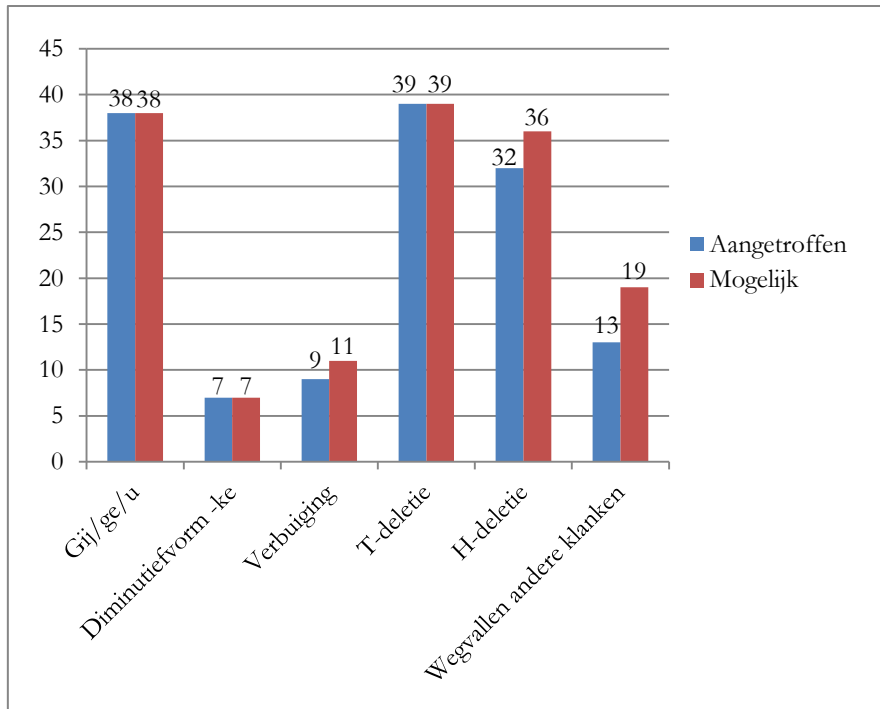
Daarom gaan we hier toch een kleine kwantitatieve analyse maken. Zo kunnen we vaststellen dat het taalgebruik van Timon (die iets meer aan het woord komt dan Pumbaa in de film) 92% tussentaligheid telt, dat van Pumbaa 82%.

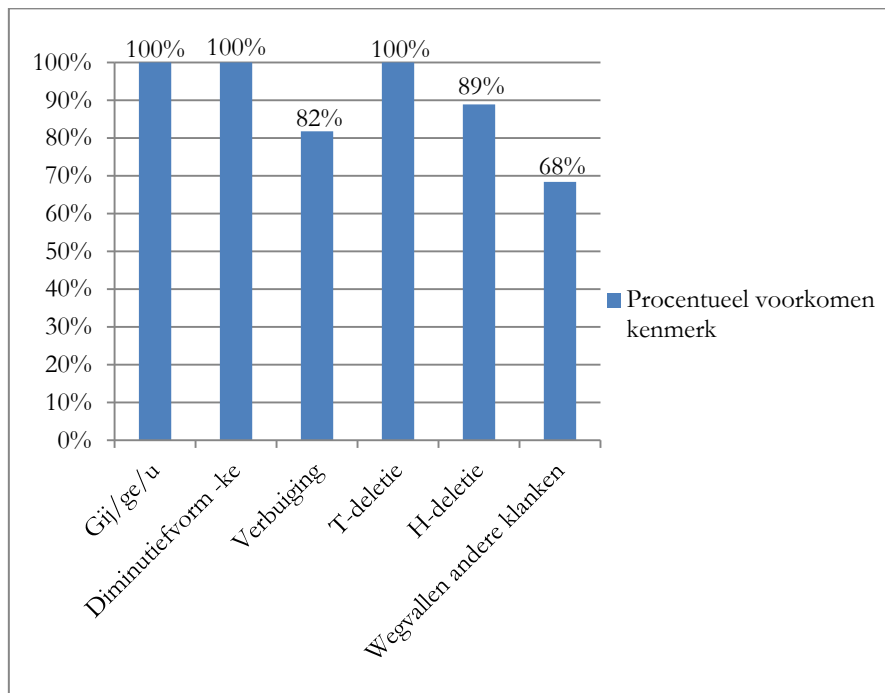
Grafiek 19: Tussentaligheid personages *De leeuwenkoning*

Om te beginnen, zien we op onderstaande grafieken dat er een duidelijk verschil is in de frequentie waarbij een tussentalig kenmerk voorkomt. T-deletie is het best vertegenwoordigd in het corpus van Timon. We zien dat dit kenmerk, samen met ge/gij/u en h-deletie, met kop en schouders boven de andere uitsteekt. Het wegvallen van klanken treffen we maar 13 keer, verkeerde verbuigingen 8 keer en de diminutievorm op -ke zelfs maar 7 keer aan.

Wanneer we naar de absolute cijfers kijken, zien we dat bijna elk tussentalig kenmerk 100% voorkomt waar het kan voorkomen. Zowel ge/gij/u, de diminutievorm op -ke, als de t-deletie vinden we in alle mogelijke situaties terug. H-deletie komt in 89% van de gevallen voor, de dialectische verbuigingen in 82% en het wegvallen van andere klanken in 68% van de gevallen. Deze cijfers liggen allemaal erg hoog, waardoor we zonder twijfel kunnen besluiten dat de taalvariëteit die Timon spreekt weldegelijk Vlaamse tussentaal is.

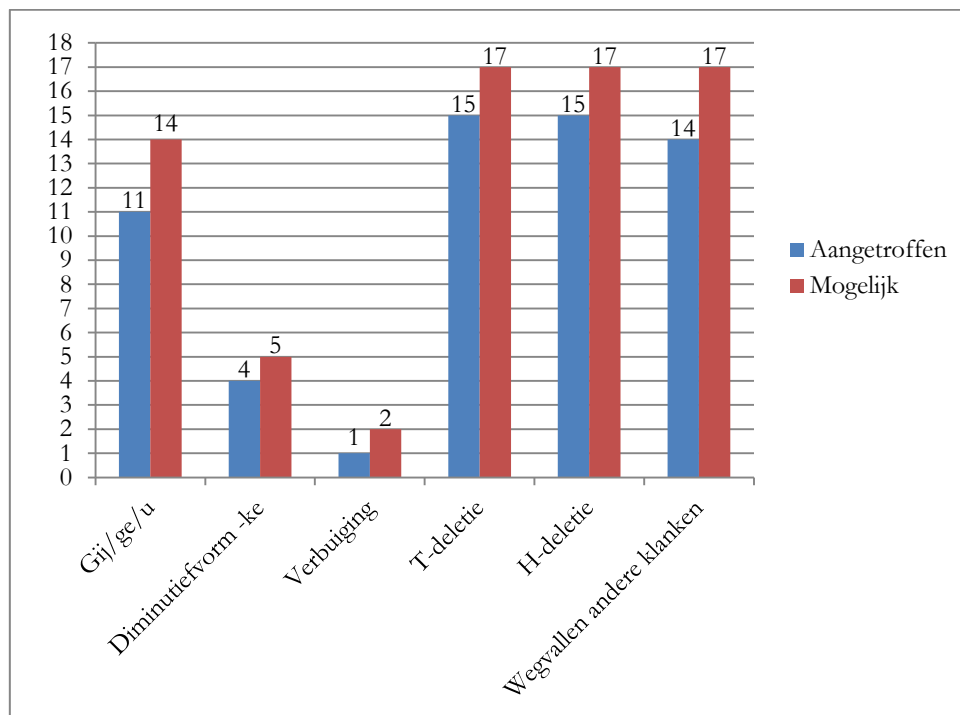
Grafiek 20: Absolute frequentie tussentalige kenmerken Timon

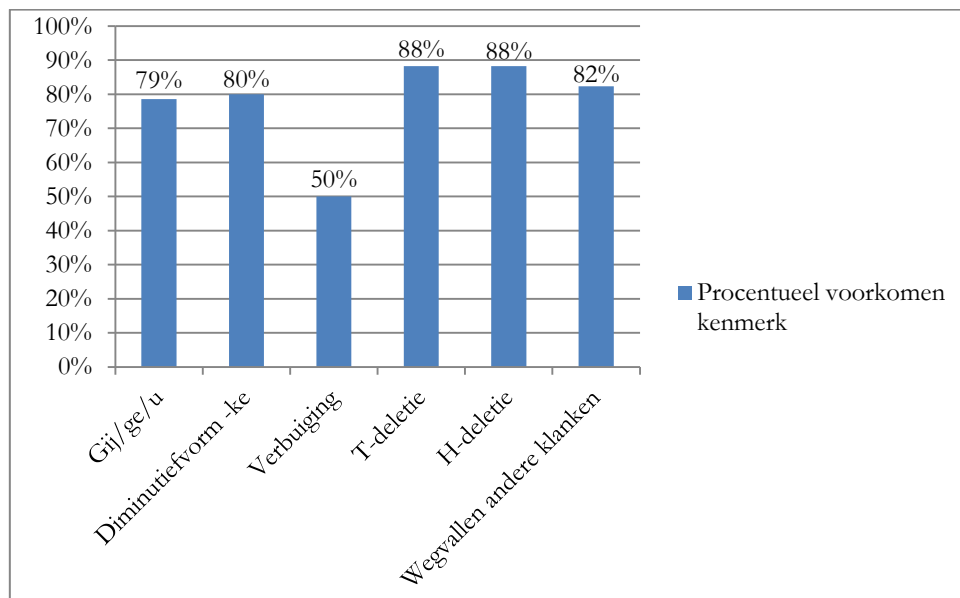
Grafiek 21: Relatieve frequentie tussentalige kenmerken Timon

Het personage van Pumbaa toont ons een lichte andere spreiding. We zien hier dat t- en h-deletie, het wegvallen van andere klanken en de voornaamwoorden ge/gij/u nagenoeg evenveel voorkomen bij Pumbaa. De diminutiefvorm op -ke en de dialectische verbuiging van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden kunnen we hier heel wat minder aantreffen.

Hoewel de kenmerken minder aanwezig zijn dan bij Timon, zien we ook hier dat ze in bijna elke situatie voorkomen in de tussentalige variëteit. Het laatste wat we hierover nog kunnen opmerken, is dat de dialectische verbuiging van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden hier minder frequent terug te vinden is.

Grafiek 22: Absolute frequentie tussentalige kenmerken Pumbaa

Grafiek 23: Relatieve frequentie tussentalige kenmerken Pumbaa

5.4. Sociale klasse in Disneyfilms

De fantasierijke verhalen in de Disneyfilms nemen de kijkers elke keer opnieuw mee naar een andere wereld. Op die manier kom je als kijker in contact met avontuurlijke straatkatten, vrijzinnige schildpadden, monsters die fabrieksdirecteur zijn, strenge generaals, keizers en alles wat je je kan voorstellen. Deze personages nemen vaak verschillende posities in op de sociale ladder. De sociale rol die mensen vervullen in de samenleving heeft in de realiteit vaak een grote invloed op hun taalgebruik. In Disneyfilms zou dat volgens Van Beirs niet anders zijn. (Interview Van Beirs, 43.17 en 45.17) We weten ondertussen dat het bedrijf films wil maken die een taalgebruik laten horen dat aansluit bij wat leeft in de maatschappij. (Interview Van Beirs, 48.28) Van Beirs stelt dat er bij de vertalingen gespeeld wordt met clichés omtrent regionale accenten, maar ook wat betreft de 'sociale status'. (Interview Van Beirs, 57.40) In wat volgt zullen we nagaan in welke sociale klassen we de personages kunnen indelen, om vervolgens het taalgebruik te bespreken dat we met deze sociale status kunnen verbinden. Hier kiezen we ervoor om dit niet film per film te bespreken maar per sociale klasse. We willen namelijk een algemeen beeld schetsen van het taalgebruik dat bij Disney samen gaat met een bepaalde status. Het is immers zo dat er een aantal algemene tendensen heersen wat correlatie tussen taalvariëteit en sociale klasse betreft. Een eerste trend bestaat erin dat (hoewel er natuurlijk altijd uitzonderingen zijn) de bovenlaag van de maatschappij vooral teruggrijpt naar een prestigieuze taalvariëteit die veel aanzien met zich meedraagt. Het is met andere woorden de bevolkingslaag waarbij we het meest Algemeen Nederlands verwachten. (Agha 2005, 25) Dit impliceert dat de klasse aan het andere kant van het spectrum zich meer van de volkstaal bedient. Tussen deze twee extrema ligt een spectrum met enerzijds alle mogelijke standen en klassen in de maatschappij en anderzijds verschillende variëteiten die ergens het midden houden tussen dialect en standaardtaal.

We hebben ervoor gekozen om de jongste indeling van de sociale klassen in Groot-Brittannië als leidraad te nemen. (Grommen 2013) Omdat we uiteraard de Disneypersonages niet kunnen bevragen naar hun sociaal engagement of culturele uitstappen, hebben we ze naar eigen goeddunken geordend. Daarnaast zijn de films ook geen representaties van de Britse samenleving, waardoor we sommige gevallen klassen vereenvoudigd, weggelaten of net toegevoegd hebben. We zorgen er ook telkens voor dat we een citaat meegeven van de personages die we bespreken. Dit zijn telkens passages uit hun dialogen waarmee we vooral de sfeer en de algemene tendensen willen oproepen die hun taalgebruik kleur geven.

5.4.1. Elite

"Elite: De meest geprivilegieerde groep, vooral onderscheiden op basis van hun rijkdom, maar deze groep zit ook qua sociaal en cultureel kapitaal in de hoogste regionen." (Grommen 2013) Meestal hanteert deze elitegroep een eerder prestigieus taalgebruik en horen we hen voornamelijk standaardtaal spreken. (Agha 2005, 25) In de Disneyfilms die wij behandelen, zien we dat de elite op zich verschillende vormen kan aannemen. Zo kunnen we een keizerlijke en koninklijke elite onderscheiden, de vooraanstaande legertop en aristocratische families.

Vooreerst wordt de rol van de elite in *Mulan* vertegenwoordigd door de keizer en zijn volgelingen. We ontmoeten met prins Naveen in *De prinses en de kikker* enerzijds en met koning Fergus, koningin Elinor en hun dochter Merida in *Brave* anderzijds ook een voltallige koninklijke familie. Vooral in het keizerlijke milieu (zowel bij de keizer, zijn secretaris als de hoge legertop) treffen we bijna smetteloze standaardtaal aan. Bij de keizer kunnen we 7% tussentaligheid ontwaren, en bij zijn rechterhand Chi Fo 4%. We kunnen bij deze personages eigenlijk eerder informele standaardtaal horen dan uitgesproken tussentaal. Dit wordt duidelijk als we hun taalgebruik meer onder de loep nemen. Bij de keizer horen we enkel h-deletie als tussentalig element, en dit komt amper voor:

Ik laat niets aan **et** lot over, generaal. Eén korrel rijst kan de balans doen doorslaan. Eén man kan **et** verschil maken tussen zege en nederlaag.
(Keizer, *Mulan*, bijlage 6, 62)

Hetzelfde kunnen we besluiten voor Chi Fo:

Die sukkels zijn net zo min geschikt als soldaat als jij als kapitein. Eens generaal Li mijn verlag heeft gelezen, mogen ze **et** vechten wel vergeten.
(Chi Fo, *Mulan*, bijlage 6, 60)

Prins Naveen waagt zich aan iets meer tussentaal (12%). We treffen hier voornamelijk dezelfde tussentalige kenmerken aan als bij de Keizer en Chi Fo maar ze komen iets vaker voor:

Et spijt me, **et** spijt me! Ik wilde je niet doen schrikken! **J'ebt** wel een stevige worp, prinses. [...] Oh oh oh, **nie** zo rap. (Prins Naveen, *De prinses en de kikker*, bijlage 20, 288)

Voor de koninklijke familie in *Brave* moeten we iets anders constateren. Deze personages praten vrij tussentalig: bij Merida kunnen we 37% tussentaal horen, bij haar moeder koningin Elinor

45% en bij haar vader koning Fergus 46%. Als we de situatie vanuit een sociaal perspectief bekijken, kunnen we dit verklaren door het feit dat deze familie aan het hoofd van het rijk kwam te staan door hun dapperheid en hun oorlogsoverwinningen. Ze hebben hun status met andere woorden niet verworven doordat ze deel uitmaken van een nobel geslacht maar door hun krijgsdaden. Het zijn dan ook personages die een 'normale', burgerlijke achtergrond hebben en dankzij hun overwinningen opgeklommen zijn tot de elite. We nemen hieronder enkele passages op uit de dialogen van deze drie personages om de tendensen in hun taalgebruik te illustreren:

Oh mama, **nie** nog **es**. [...] **Ma da's** een leuk sprookje. [...] Oh, mam. **Et** is niet eerlijk. [...] Zeg ze af, al die heren! Is dat zo erg dan? Als koningin kunt u toch zeggen dat de prinses er niet klaar voor is. Misschien zal ze er nooit klaar voor zijn! Dus dat is dat, heren. Wij verwachten uw oorlogsverklaring in de ochtend. (Merida, *Brave*, bijlage 36, 312)

Wat **ebt** **gij** gedaan, liefje? [...] Honger zo te zien? Zo krijgt **ge** nog buikkrampen. Ah Fergus, kijk toch eens naar **u** dochters bord! Laat je niet likken? Ah, jongens, zit niet te... Niet spelen met uw haggis. En hoe weet **ge** dat **je't** **nie** lust als **ge't** **nie** eens probeert. (Koningin Elinor, *Brave*, bijlage 36, 317)

Waarom niet die van **uzelf** gebruiken? Gelukkige verjaardag, **meiske**. Wel, **da's** een flinke meid. Trek **em** helemaal terug, tot aan je wang. [...] **Ge** mompelt. Jawel, **ge** mompelt schat, als iets **u** dwarszit. [...] Hoho, ik geloof **dat't** gesprek **nie** zo **goe** verlopen is? (Koning Fergus, *Brave*, bijlage 36, 320)

Naast de koninklijke personages bestaat de Disney-elite verder nog uit vooraanstaande aristocratie. Allereerst is Mulan in de gelijknamige film zelf een dochter uit een dergelijke familie, en ook in de Noord-Nederlandse film *De Aristokatten* speelt deze specifieke bevolkingslaag een belangrijke rol. Net als de vorstelijke personages, spreekt ook de aristocratie in de films uitermate verzorgd. In het taalgebruik van Mulan horen we 8% tussentaal en de aristokatten spreken allemaal onberispelijk standaardtaal. Als we onszelf toelaten om dezelfde indeling te transponeren naar een gorillasamenleving, kunnen we daar een gelijkaardige situatie aantreffen. De leiders van de gorillafamilie, Kala en Kerchak, hebben namelijk ook hier een zeer verzorgd taalgebruik. Kala telt slechts 4% tussentaligheid en bij Kerchak konden we geen enkel tussentalig kenmerk

ontdekken. Om een idee te krijgen van hoe deze bovenlaag spreekt, hebben we de volgende citaten geselecteerd:

Ik zie dat u een zwaard hebt! Ik heb er ook één. Het staat heel mannelijk en stoer. Ik doe wat ik kan! Maar zal het wel lukken? Er is al een mirakel nodig om mij in het leger te krijgen. (Mulan, *Mulan*, bijlage 6, 54)

Kerchak, ik redde hem van Sabor. [...] Dat weet ik. Maar hij heeft me nodig [...] Oh, nee! Oh, nee, niet huilen. [...] Tarzan, **wa** ben je aan **et** doen? (Kala, *Tarzan*, bijlage 8, 86)

Ik zei dat hij mocht blijven. Daarom is hij mijn zoon nog niet. We blijven hier voor de nacht. [...] Wat gebeurde er? [...] Je hebt bijna iemand gedood! (Kerchak, *Tarzan*, bijlage 8, 90)

We kunnen voor de elite dus besluiten dat ze in de Disneyfilms over het algemeen zeer verzorgd Algemeen Nederlands spreken, met af en toe een aantal tussentalige elementen. Met andere woorden wordt hier het gevestigde idee dat de bovenklasse van een maatschappij netjes standaardtaal spreekt of informele standaardtaal, in stand gehouden.

5.4.2. Middenklasse

Op de sociale ladder vinden we onder de elite de middenklasse terug. Deze groep bestaat uit een welvarende gemeenschap die het ook relatief goed doet op sociaal en cultureel vlak. In Groot-Brittannië werden verschillende categorieën aangebracht in deze groep maar voor onze Disneypersonages gaat die vergelijking niet op. (Grommen 2013) Daarom nemen we alle personages die onder die noemer vallen, hier samen in één groep. In de Disneyfilms nemen de personages uit de middenklasse, net zoals in het echte leven, verschillende vormen aan. Zo hebben we in *Cars* te maken met een dokter (Doc Hudson) en een advocate (Sally), in *Tarzan* met een professor en zijn metgezel (Professor Archimedes Q. Porter en Clayton) en in *Monsters en co.* met een fabrieksdirecteur (Meneer Waterreus).

In deze sociale categorie kunnen we vaststellen dat Disney minder strikt vasthoudt aan de standaardtaal. Zo spreekt Doc Hudson met 11% tussentaligheid, Sally met 18% en Meneer Waterreus met 10% tussentaligheid:

Oké, ik wil weten wie hier verantwoordelijk is voor die vernielingen, sheriff. Geef me zijn motorkap op een schotel. Ik smijt **em** in de bak tot **ij** roest. (Doc Hudson, *Cars*, bijlage 16, 225)

Da's positief! [...] **Et** ziet er vreselijk uit. [...] Red? Zeg, wat denk jij wel? [...] Wat? Geweldig idee, Doc. Nu raakt de weg nooit meer hersteld. Misschien was het toch geen zo'n goed idee. [...] Je **ad em** vroeger in een cactus moeten gooien, hè! (Sally, *Cars*, bijlage 16, 218)

Ze worden niet meer zo bang als vroeger. [...] Oh James, **da's** nog **es** echt indrukwekkend. [...] Oh, niet de K.O.D. [...] Een volledige griezelvloer uit de werking. Wat kan er nog allemaal misgaan. Wat een dag. [...] Zeg dat maar tegen de raad van bestuur. James, dit bedrijf is in onze familie sinds 3 generaties. Ik zou echt alles doen om het niet ten onder te laten gaan. [...] Wel, ik zou wel je hulp kunnen gebruiken. (Meneer Waterreus, *Monsters en co.*, bijlage 10, 116)

Toch laat Disney (informele) standaardtaal hier niet helemaal varen want bij Clayton duikt geen enkel tussentalig kenmerken op. Professor Archimedes Q. Porter laat enkel af en toe een h-deletie horen:

Ik dacht dat ik iets zag... [...] Niet bewegen, professor. [...] U huurde mij om u te beschermen, miss Porter. En u beschermen, zal ik. [...] Eindelijk, het eerste spoor in dagen. Zouden die beesten hier in de buurt zijn? (Clayton, *Tarzan*, bijlage 8, 82)

Meneer Clayton vroeg me niet te bewegen. **Ij** heeft iets gezien. Oeps, bewogen. [...] Zie je niet waarop je staat? Een gorillanest! [...] Ze kunnen toch niet ver zijn? [...] We hebben je overal gezocht! [...] Die ik voor je gekocht had? [...] Ik heb geen flauw idee. Ze heeft de aard van haar moeder. Die **ad** ook zo'n verhalen, niet over mannen in lendendoeken natuurlijk hé. (Professor Archimedes Q. Porter, *Tarzan*, bijlage 8, 84)

H-deletie is, samen met de voornaamwoorden ge/gij/u, het element dat we bij elk van de personages uit de middenklasse het meest kunnen horen. In het kwantitatieve luik van dit onderzoek hebben we al kunnen vaststellen dat deze kenmerken slechts in beperkte mate als tussentalmarkeerder beschouwd moeten worden. Zoals we toen geconstateerd hebben, komt h-

deletie zodanig vaak voor dat we het als een kenmerk van de informele standaardtaal kunnen beschouwen en de voornaamwoorden *ge/gij/u* wordt ook steeds meer in die variëteit gebruikt.

Wat de Disney-middenklasse betreft, stellen we met andere woorden vast dat hier een blijvend belang gehecht wordt aan een verzorgd taalgebruik maar dat tussentaal toch geleidelijk zijn weg begint te vinden in het taalgebruik van de personages.

5.4.3. Traditionele werkende klasse

De volgende klasse vindt wel weer aansluiting bij de sociale situatie in Groot-Brittannië. Ook in de Disneyfilms vinden we namelijk een traditionele werkende klasse terug. De mensen die in deze klasse worden ingedeeld zijn niet echt arm of op een manier achtergesteld. (Grommen 2013) Om te beginnen, kunnen we Mike Wazowski, James P. Sullivan en Randall Boggs uit *Monsters en co.* onder deze noemer brengen. Deze personages zijn arbeiders in een fabriek maar behoren duidelijk niet tot het proletariaat. Ze hebben een woning en lijken op sociaal en cultureel vlak geëngageerd te zijn. Hun taalgebruik is zeker een vorm van tussentaal. We vinden respectievelijk 69%, 52% en 58% tussentalige kenmerken terug in hun dialogen. Daarnaast spreken ze met duidelijke regionale accenten en treffen we bijvoorbeeld ook spreektaal aan in hun woordenschat:

Oh, ik dacht **da'k u** liggen **ad**. Oké, Sulli, **ier** gaan we. Klaar? Volgen.

Oh, nu **is't ier**. Oh, kijk daar! Oh, **past** op! Laat **et u nie** raken! (Mike Wazowski, *Monsters en co.*, bijlage 10, 102)

Nie echt, nee. **Efkes** dimmen, oké, boterbal. Komaan, een beetje fysiek kweken! [...] **Ziede** da, Mickey? Fred is ook te voet! [...] He, jongens, ik zeg **et u**, noem mij Sulley! [...] Tot **seffes, manne!** (Mike Wazowski, *Monsters en co.*, bijlage 10, 110)

Kop toe, Wazowski. **Wa** vindt **ge** van da kind **da** ontsnapt is, Sullivan. Eigenaardig hé. [...] Wel, ze zeggen dat **et** spoor van die kleine naar **ier** leidt. **Gij ebt** niets gezien? [...] Waar is **et** kind? [...] **'t** Is **ier** in de fabriek hè, of **nie**? (Randall Bogs, *Monsters en co.*, bijlage 10, 118)

De gewone soldaten uit het leger in *Mulan* kunnen we ook in deze klasse indelen en ze vertonen dezelfde kenmerken, maar de tussentalige elementen zijn wel minder frequent aan te treffen. Dit kunnen we bijvoorbeeld zien bij Yao:

Wa valt er te zien? [...] Ja, want ik moet je nog een koek op je **bakkes!**
[...] Een kleine moeite, **schone** jongen. En ik doe het zelfs met mijn
hemd aan. [...] Komaan, we moeten helpen! [...] Ik **eb** ze door mijn
vingers laten glippen. Trekken! (Yao, *Mulan*, bijlage 6, 65)

Voor de traditionele werkende klasse kunnen we opmerken dat we hier meer verschillende tussentalige kenmerken horen. Regionale klanken, informele woordenschat en de zes meetbare kenmerken komen hier steeds vaker naar voren.

5.4.4. Opkomende bediendeklasse

Eén van de nieuwe klassen die werd ingevoerd om de samenleving in Groot-Brittannië te beschrijven, is de opkomende bediendeklasse. De bevolkingsgroep wordt getypeerd als "een nieuwe, jonge, stedelijke groep, die relatief arm is, maar sociaal en cultureel wel erg actief". (Grommen 2013) In *De prinses en de kikker* leren we Tiana kennen, een jonge vrouw die twee banen met een druk sociaal leven combineert en hoopt dat ze zo haar ultieme droom kan werkelijkheid maken, een restaurant openen. Zij past perfect in deze categorie. Dat valt niet alleen op wanneer je haar personage onder de loep neemt. Ook als we haar dialogen analyseren om de tussentalige kenmerken statistisch te ontleden, valt op dat zij relatief verzorgd spreekt. We kunnen bij haar namelijk 11% tussentaal waarnemen terwijl ze eigenlijk toch veeleer onderaan op de sociale ladder staat. Dit impliceert dat we bij haar tussentaal of dialect verwachten maar we horen daarentegen een vrij verzorgde uitspraak en amper een regionaal accent:

Oh en hier komt dan een gourmetkeuken! En aan het plafond komt een grote kristallen luster. [...] Ik kan toch **nie** stoppen nu ik er zo dichtbij ben? Ik moet zorgen dat papa zijn harde werk iets betekent. [...] Dansen, dat zet ik nog wat opzij. [...] Lotje, je kan niet zomaar een wens doen en verwachten [...] Ik kan 't niet geloven dat ik dit doe. [...] Prins? Maar ik wenste geen prins? Wacht es. (Tiana, *De prinses en de kikker*, bijlage 20, 283)

Dit taalgebruik past bijgevolg uitstekend bij dergelijke sociale klasse waarin een jonge vrouw haar minder rijke achtergrond achter zich wil laten en wil opklimmen op de sociale ladder. Deze bewuste houding ten opzichte van de maatschappij kan er zeker toe bijgedragen hebben dat Tiana een taalvariëteit gebruikt die veel dichter aanleunt bij de standaardtaal dan bij tussentaal. Dit is een fenomeen dat we in de realiteit geregeld zien opduiken: wanneer iemand uit een lagere

sociale klasse wil opklimmen in de maatschappij, neemt die vaak de taalvariëteit van die klasse over. (Agha 2005, 25)

5.4.5. Proletariaat

Er is één personage dat we ontegensprekelijk met deze armste klasse kunnen verbinden, en dat is Takel uit *Cars*. In deze film zijn de personages geen katten of monsters maar auto's. Hun karakter en sociale rol is tot uiting gebracht in de soort wagen die ze zijn. Zo is Sally, die we hierboven vermeld hebben bij de middenklasse, een Porsche maar is Takel een oude, verroeste takelwagen die amper functioneert. Dit personage is arm, niet erg intellectueel en staat daarnaast ook meer aan de rand van hun samenleving. Deze situatie wordt ook gereflecteerd in het taalgebruik van Takel. Samen met Moes uit *Brother Bear* (die zijn tussentaligheid waarschijnlijk te danken heeft aan zijn komische rol) vinden we bij Takel de meeste tussentalige kenmerken terug van de 50 personages die we onderzochten in het kwantitatieve deel. In de dialogen zaten 82% tussentalige elementen. We vinden elk kenmerk terug dat we geselecteerd hebben en daarnaast horen we tussenwerpsels, woorden uit de spreektaal en regionale klanken:

Morgen, **schone** slaper! Ha! Man, ik vroeg mij af wanneer **da gij** wakker zou worden. [...] **Plezanterik!** Ik vind **u** nu al **ne toffen**. Mijn naam is Takel. [...] Waar **zijt ge?** **Ge zijt** in Radiator Springs. Het tofste stadje van **eel** Carburator County. [...] Wel, als **ge da** al goed vindt, moet **ge** de rest van **et** stadje zien! **Yeah**, tof! Cool! [...] Hij is klaar! [...] Wiehoew! Ik ben **den eersten** op de nieuwe weg! **Da** rijdt wel vlotjes. [...] Ahja, ik **eb** die altijd bij. Voor **wa?** [...] Ik begin te denken dat **ij** wist **da gij** ging crashen! [...] Tuurlijk! **Ma** wacht **es efkes**. En als **ij** weer wil gaan vluchten? (Takel, *Cars*, bijlage 16, 221)

We hebben al aangehaald dat een opvallende tussentaal of dialect vaker geassocieerd wordt met mensen uit een lager sociaal milieu en Takel bevestigt dit beeld. Ook hier, bij de proletarische klasse, speelt Disney dus met de clichés die bestaan over dialect of duidelijke tussentaal en de laagste klassen van de samenleving.

5.4.6. Verstoten klasse

Hoewel we bij Takel dus al een zeer grote tussentaligheid horen, gaan andere personages daar nog verder in. Een analyse van de films leert ons dat deze personages vaak eenzelfde rol vervullen, namelijk die van de verstotene. Daarom hebben we hier een nieuwe sociale klasse in het leven geroepen waarvan de leden niet aan de rand van de samenleving staan maar er ver buiten. Bij hen kunnen we een tendens waarnemen waarbij, nog meer dan bij het proletariaat, gesteund wordt op dialect en een grote tussentaligheid.

Timon en Pumbaa, de eerste verstotelingen die we aantreffen, zijn hier het ultieme voorbeeld van. In *De leeuwenkoning* (een film waarin elk ander personage Noord-Nederlandse standaardtaal spreekt) horen we bij hen grote markeerders van tussentaal. Een Brabants accent dat in bijna elke klank te horen is, informele woordenschat, diminutievormen op -ke, de voornaamwoorden ge/gij/u en zowat elk ander tussentalig kenmerk vallen hier op. We kunnen bij Timon 92% tussentaligheid horen en bij Pumbaa 82%.

Muschu, het draakje uit *Mulan*, werd door de succesvolle voorouders van Mulan naar de vergetelheid gebannen. Bij dit personage kunnen we dezelfde tendensen ontdekken als bij Timon en Pumbaa, zij het dat alles in mindere mate voorkomt. Het regionaal accent is minder uitgesproken aanwezig, we treffen minder t- en h-deletie aan, de diminutievorm op -e valt minder op en ga zo maar verder. Dat de tussentaal hier in grote mate aanwezig is maar toch minder uitgesproken dan bij Timon en Pumbaa, kunnen we op twee manieren verklaren. Enerzijds zal het feit dat *Mulan* één van de eerste films is die door een volledig Vlaamse cast werd ingesproken, hier hoogstwaarschijnlijk mee te maken hebben. In de beginfase kenden de Vlaamse versies eerder een afwachtende houding in het gebruik van tussentaal. Anderzijds zien we dat Muschu het personage is dat de grootste rol in de film vertolkt en dit er ook toe bijdraagt dat er eigenlijk minder ruimte voor tussentaal is bij deze figuur. (Interview Van Beirs, 42.29)

Ten slotte kunnen we nog *Yethi* toevoegen aan deze lijst. Ook dit sneeuwmonster uit *Monsters en co.* tracht aan de rand van de samenleving te overleven nadat het verdreven werd uit *Monstropolis*. Het monster speelt een kleinere rol in de film, wat er samen met zijn rol als banneling toe leidt dat we hier duidelijk tussentaal kunnen ontwaren. Voornaamwoorden op ge/gij/u, dialectisch verbuigen van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden, t- en h-deletie zijn schering en inslag in het taalgebruik van Yethi. Daarnaast hoor je vanaf de eerste zin dat het sneeuwmonster met een West-Vlaamse tongval spreekt.

Net zoals bij de andere sociale klassen, kunnen we hier concluderen dat Disney ook hier vooral de grenzen van de bestaande denkbeelden aftast. Onderstaande voorbeelden illustreren het opvallende taalgebruik van de Disney-verbannelingen:

Pumba, **zijde gij** zot? **Gebt et** over **ne** leeuw, **zenne**. (Timon, *De leeuwenkoning*, bijlage 2, 9)

Ey, Timon, **allez, komt es efkes ier**. Volgens mij leeft **em** nog. **Ey**, Timon. **'t** Is maar een klein **leeuwke**. **Ziet et es**. (Pumbaa, *De leeuwenkoning*, bijlage 2, 12)

Na **et** vernielen van die stenen toren, moet **'k aar** wel gaan zoeken en met veel **bombarie** terugbrengen om zelf gratie te krijgen. Wacht **es** even! Dat **is't!** [...] **Megagoe** gevonden, gast. Hé, wie zegt er **da** jij mee mag? (Muschu, *Mulan*, bijlage 6, 50)

Aan den voet van den berg! Ge wilt naar et dorp gaan? (Yethi, *Monsters en co.*, bijlage 10, 122)

5.4.7. Hippies

Ten slotte hebben we nog een laatste categorie het leven ingeroepen, namelijk die van de hippies. In twee Disneyfilms, *Finding Nemo* en *Cars*, spelen hippies een rol en het taalgebruik van deze figuren is zeer gelijklopend. Ze vormen een mooi voorbeeld van hoe gespeeld kan worden met regionale accenten bij sociale variatie. De twee personages die hippies vertolken, zijn Crush uit *Finding Nemo* (2004) en Fillmore uit *Cars* (2006). Beide figuren worden gekenmerkt door een duidelijk West-Vlaams accent en een vrij grote tussentaligheid.

Bij Crush is het voornamelijk het West-Vlaamse accent dat ervoor zorgt dat zijn taalgebruik zeer tussentalig gepercipieerd wordt. Daarnaast kunnen we ook h-deletie en informele woordenschat horen:

Dees is bangelijk cool **hè** man. Als onze kleine **hastjes noh** eitjes zijn, laten we **z'achter** op 't strand om uit te **koom'n** en dan **holadee**, ze vinden **weh** zelf **teruh** naar de zee. (Crush, *Finding Nemo*, bijlage 14, 185)

In de taal van Fillmore herkennen we naast het West-Vlaamse accent ook heel wat andere tussentalige elementen. Zo horen we t- en h-deletie, dialectische verbuigingen van lidwoorden en de voornaamwoorden op ge/gij/u:

Ben 'k ik **den enigen** die **da ier** zie of **wa?** [...] **Vlieh** maar **weh**, Stanley!

He zij vrij! (Fillmore, *Cars*, bijlage 16, 245)

Waarom zouden dergelijke figuren nu een opvallende tussentaal gebruiken in deze films? De personages vertegenwoordigen duidelijk een subcultuur. Dit wil per definitie zeggen dat ze een groep representeren die afwijkt van de geldende cultuur en die zich meer aan de rand van de maatschappij situeert. (Van Dale 2005, 3472) Deze sociale situatie en het daarmee samengaand regelmatige opduiken van tussentalige kenmerken ligt in de lijn van wat we bij de proletarische klasse en de verstoten klasse aantreffen. Wat hier wel zeer opvallend is, is dat beide personages zo'n helder West-Vlaams accent meekregen.

5.4.8. *Besluit*

De vraag of de sociale klasse waartoe iemand behoort hand in hand gaat met de taalvariëteit die die persoon gebruikt, is een vraag die niet eenduidig op te lossen is. Wanneer je dit echter alleen voor de Disneywereld nagaat, bekom je een minder genuanceerd antwoord. Het valt in de films namelijk onmiddellijk op dat er met clichés omtrent taalgebruik gespeeld wordt en dat deze vooral bevestigd worden. Personages uit hogere sociale klassen spreken bijna zonder uitzondering verzorgde standaardtaal. Daarnaast zien we dat, hoe lager je op de sociale ladder afdaald, hoe duidelijker tussentalige elementen naar voren komen. Ook kunnen we nog opmerken dat er in de bevolkingslagen tussen deze twee uitersten een grote verscheidenheid waar te nemen valt.

Bovenaan de sociale ladder vinden we de elite terug, van wie we instinctief een verzorgd taalgebruik verwachten. De Disneypersonages bevestigen dit vermoeden grotendeels. Bij de figuren die de authentieke elite vertegenwoordigen (zoals adellijke families of het milieu rond de Chinese keizer), herkennen we zeer verzorgd Algemeen Nederlands. Af en toe kunnen we elementen uit de informele standaardtaal horen maar meer tussentalige kenmerken vinden we hier niet terug. Als we hier dus tussentaalelementen kunnen horen, zijn het de minst opvallende kenmerken die we in het kwantitatief onderdeel als een eerste klasse aangeduid hebben.

Vervolgens toont de middenklasse consequent een licht afwijkend taalgebruik. Er duiken meer verschillende tussentalige elementen op en ze worden ook frequenter gebruikt. Zo treffen we bijvoorbeeld de voornaamwoorden ge/gij/u steeds vaker aan in de transcripties. Het taalgebruik van de personages uit de middenklasse loopt niet over van de typische tussentaalmarkeerders maar ze verschijnen toch geleidelijk aan in de dialogen. We zien hier dan ook voornamelijk de kenmerken terugkomen uit de eerste en tweede klasse.

De duidelijkste voorbeelden van tussentaal ontmoeten we vanaf de traditionele werkende klasse. Deze figuren gebruiken alle klassen tussentalige kenmerken zoals we ze ingedeeld hebben in het kwantitatief onderzoek; ook de meest opvallende kenmerken vinden we hier terug. Daarnaast horen we regionale klanken, informele woordenschat en tussenwerpsels. Het is opvallend hoe we in deze sociale klasse consequent meer verschillende kenmerken herkennen die steeds vaker effectief voorkomen. Het taalgebruik van het proletariaat, de verstoten figuren en de hippies vertoont dezelfde structuren. De personages uit deze sociale groepen vertonen namelijk telkens de grootste tussentaligheid in hun taalgebruik waarbij zowat alle tussentalige kenmerken vertegenwoordigd zijn. Bij de hippiepersonages valt het daarbij op dat ze als enige groep een gelijk regionaal accent meekrijgen, hier is dat het West-Vlaams. Bij deze sociale klassen horen we een tussentaal die heel wat dialectische kenmerken uitdraagt. In deze gevallen wordt misschien een poging ondernomen om hun taal zo dicht mogelijk bij het dialect te laten aanleunen zonder het daadwerkelijk te gebruiken. Op die manier wordt het informele karakter van het taalgebruik wel benadert terwijl het toch voor heel Vlaanderen duidelijk verstaanbaar blijft.

Het laatste voorbeeld van een sociale klasse die we terugvinden in de films, is de opkomende bediende klasse. Hoewel we slechts één personage met deze sociale status aantreffen, vinden we ook hier een taalgebruik dat een weerspiegeling is van de sociale klasse waartoe de figuur hoort. De personen die in deze klasse thuishoren, zijn sociaal en cultureel geëngageerd en gemotiveerd. Ze willen vooral opklimmen op de sociale ladder. Dit zien we duidelijk vertaald in het taalgebruik. Het personage neemt, hoewel ze qua status oorspronkelijk tot de arbeidersklasse behoort, het taalgebruik over van de klasse waartoe ze uiteindelijk wil behoren. We horen hier dus een verzorgder taalgebruik met zeer weinig tussentalige kenmerken.

5.5. Comic relief

Zoals elke familie een grappige oom heeft die familiefeestjes opfleurt, heeft elke Disneyfilm een grappenmaker van dienst. Dit personage kan letterlijk alle vormen en maten aannemen, uit alle lagen van de Disney-bevolking komen en als bij- of hoofdrol voorkomen. Van Beirs stelde dat dit de personages zijn die voor de *comic relief* moeten zorgen. (Interview Van Beirs, 55.44) Het zijn de figuren die de film van grappige intermezzo's voorzien, die spitsvondig commentaar geven op de daden van de hoofdpersonages of die in extrema bestaan. Zo zijn ze *zeer* grappig, *zeer* onhandig, *zeer* bang, *zeer* betweterig, *zeer* dom en ga zo maar verder. Het karakter van deze personages wordt bijna altijd benadrukt en versterkt door het taalgebruik dat ze hanteren. Het gegeven van de 'lolbroek' gaat hand in hand met het gebruik van tussentaal of dialect, de twee zijn in Disneyfilms bijna inherent aan elkaar.

In veel animatiefilms heb je de *comic relief* zoals wij dat noemen en die moeten dan zeker tussentaal of dialect spreken. (Interview Van Beirs, 55.44)

Deze soort rol geeft eigenlijk het taalgebruik al aan. Dus meestal ligt het zo voor de hand. Zo van: die moet dat spreken, het kan niet anders. (Interview Van Beirs, 56.34)

Naast de sociale klasse bepaalt dus ook de specifieke rol van de personages mee welke taalvariëteit zij uiteindelijk zullen spreken. Zowel een straatkat als een fabrieksdirecteur kunnen de rol van de grapjas of van de mijmerende filosoof op zich nemen. Daar Van Beirs zo sterk benadrukte dat de rol van 'lolbroek' hand in hand gaat met zeer tussentalige of dialectische taal, zullen we deze rol hier aan een grondige analyse onderwerpen. We willen in onze films op zoek gaan naar empirisch materiaal om deze bewering al dan niet te staven. Om dit te kunnen bereiken, zullen we in elke film waarin we taalvariëaties aantreffen, op zoek gegaan naar de *comic relief*. Vervolgens controleren we voor elk personage dat onder die noemer past, hoe de (taal)situatie precies in elkaar zit.

Het valt op dat de *comic relief* niet steeds op dezelfde manier voorkomt. We kunnen het ontdekken in een hoofdpersonage, bij vier kleinere personages of het kan minder opvallend aanwezig zijn. We mogen hier niet uit het oog verliezen dat we ons niet willen concentreren op de manier waarop deze *comic relief* tot uiting komt als personage. Het is het taalkundig perspectief waarop we onze aandacht willen toespitsen. Daarom zullen we hier kort voor elke film het taalgebruik schetsen van de personages die voor een komische toets zorgen om vervolgens een aantal

algemene tendensen bloot te leggen. We kiezen ervoor om dit per film te beschrijven en pas daarna een conclusie te trekken omdat we enkel op die manier voldoende taalkundige voorbeelden kunnen tonen.

5.5.1. De Noord-Nederlandse films

We hebben ondertussen al geïllustreerd dat in een aantal Noord-Nederlandse films ook Vlaamse standaardtaal te horen was. Dit was zo in *Peter Pan*, *De Aristokatten*, en *Aladdin*. Vooral in *Peter Pan* en in *Aladdin* zien we dat deze rollen verantwoordelijk zijn voor een aantal van de grotere komische intermezzo's. We kunnen in deze films dan ook de aanzet ontwaren van een traditie waarin *comic relief* ondersteund wordt door een opvallend en meer Vlaams taalgebruik.

5.5.2. De leeuwenkoning

In *De leeuwenkoning* zijn Timon en Pumbaa het ultieme voorbeeld van de *comic relief*. De personages spreken een duidelijke Vlaamse tussentaal, wat in deze film enerzijds versterkt wordt door hun rol als verstotelingen en anderzijds door het feit dat de andere figuren een Noord-Nederlandse stem kregen.

5.5.3. Toy Story

In *Toy Story*, de eerste Disneyfilm waarvan een Vlaamse versie gemaakt werd, zien we dat de *comic relief* vrij bescheiden gehouden wordt wat het gebruik van dialect en tussentaal betreft. Rex, Meneer Aardappelhoofd en Slinky Dog zijn de drie personages die voor de komische interventies zorgen. Hun taalgebruik wordt vooral gekenmerkt door een grappig stemmetje (bij Rex kunnen we bovendien een lispel horen), door tussenwerpsels en uitdrukkingen die we vaak terugvinden in de spreektaal:

Goed, **zulle**, stom beest! Nu zullen we **et** nooit weten. [...] Ja, **watte**. Ik ben van Playskool. (Meneer Aardappelhoofd, *Toy Story*, bijlage 4, 30)

Amai, sapper de sapper de howdie. (Slinky Dog, *Toy Story*, bijlage 4, 40)

Je denkt toch niet dat ik zo'n groot **affront** zou aankunnen? (Rex, *Toy Story*, bijlage 4, 32)

Ze vallen eigenlijk niet op door uitgesproken tussentaal of een duidelijk accent. Rex en Meneer Aardappelhoofd kennen elk respectievelijk 13% en 12% tussentaligheid en ook bij Slinky Dog zijn er geen opvallendheden te bemerken.

5.5.4. Mulan

Vervolgens stuiten we in *Mulan* op een compleet andere situatie. Daar zien we de komische noot voornamelijk bij Muschu opduiken. Dit is het kleine draakje dat het meeste tekst heeft in de film en bij wie relatief gezien het meeste tussentaal voorkomt, namelijk 36%. 36% lijkt nu niet onmiddellijk op een grote tussentaligheid te wijzen, maar dat wordt versterkt door de duidelijke Antwerpse klanken die we bij het draakje kunnen horen. Ook treffen we hier op lexicaal vlak toch geregeld gewestelijke taal en volkstaal aan, zoals we in het voorbeeld hieronder zien: "Na het vernielen van die stenen toren, moet 'k aar wel gaan zoeken en met veel **bombarie** terugbrengen om zelf gratie te krijgen." (Muschu, *Mulan*, bijlage 6, 50) Van Dale leert ons dat "bombarie" zoals het hier gebruikt wordt, tot de volkstaal gerekend wordt:

bom·ba·rie (de (v.); g.mv.) **1** (volkst.) beweging, getier, lawaai **2** ophef:
wat een bombarie om zo'n kleinigheid!; bombarie maken, schoppen • (1720) <Fr.
bombarde, vanwege het kabaal dat het geschut maakt (Van Dale 2005, 492)

Een ander voorbeeld bij Muschu is de volgende uitspraak: "Ho, daar krijgen alleen mijn **konijnsloefkes** schrik van." (Muschu, *Mulan*, bijlage 6, 51) "Sloef" is een gewestelijk woord dat zoveel betekent als "ruime pantoffel zonder hak en zonder achterstuk, ook een pantoffel met neergetrapt achterstuk." (Van Dale 2005, 3223) Gene Bervoets, die de stem van Muschu inspreekt voor de Vlaamse versie, bevestigt dat het geen toeval is dat deze tussentalige elementen voorkomen bij dit personage: "We hebben geprobeerd om die stem iets volks mee te geven." (Van Roy 1998)

Naast Muschu zijn er nog drie kleine personages die onder de noemer van *comic relief* vallen. Deze drie komen voor in de drie verschillende settings waarin het verhaal plaatsvindt: bij Mulan thuis, in het leger en bij de geesten van haar voorouders. Bij Mulan thuis zien we grootmoeder Fa die vooral een opvallend accent meekrijgt. In het leger vinden we Yao terug die meest op lexicaal vlak tussentalig klinkt: "Ja, want ik moet je nog een koek op je **bakkes!**", "Een kleine moeite,

schone jongen" (Yao, *Mulan*, bijlage 6, 65) De voorouders vullen hun komische rol dan weer aan met een grappige stem.

5.5.5. Tarzan

Bij *Tarzan* treffen opnieuw een andere situatie aan. Daar is de *comic relief* voornamelijk gesitueerd bij één personage, Terkina. Terkina, het personage van wie de stem ingesproken werd door Els De Schepper, is een aap die bevriend is met Tarzan. (bijlage 1) Bij Terkina kunnen we niet zozeer tussenwerpsels of tussentalige woordenschat opmerken. De 40% tussentaal in haar taalgebruik wordt daarentegen wel versterkt door de geselecteerde tussentaalkenmerken, verkeerde assimilatie ("Maar **dad is et** toch! Ik bedoel, **wad is et** eigenlijk?"), spreektaalige zinsconstructies ("**Ge** lijkt er **nieks** op, jong.") en een uitspraak die zeer Brabants gekleurd is ("Wat **ies diet?**"). (Terkina, *Tarzan*, bijlage 8, 81)

5.5.6. Monsters en co.

Mike Wazowski zorgt ervoor dat we in *Monsters en co.* opnieuw de grapjas bij de hoofdpersonages terugvinden. Dit is namelijk het personage dat, net zoals Muschu in *Mulan*, het meest aan het woord is in de film. We vinden hier de *comic relief* op taalkundig vlak in al zijn facetten terug. De 69% tussentaal die we hier aantreffen, komt naast de eerder behandelde zes kenmerken ook tot uiting in het lexicon dat Wazowski gebruikt. We hebben hieronder twee opvallende voorbeelden geselecteerd:

Gij **zijt** jaloers op mijn **schoon** gezichtje sinds 't vierde studiejaar.

Kijk, **ziet ge** wel? **Plezant** hè? 't Was om te lachen. (Mike Wazowski, *Monsters en co.*, bijlage 10, 102 & 109)

Zowel 'schoon' als 'plezant' worden door Van Dale beschreven als "Belgisch-Nederlands, spreektaal":

¹**schoon I** (bn.; schoner, -st) **1** (in 't alg., arch., Belg.N., spreekt.) wat door vorm, kleur, verhouding enz. behaaglijk is voor oog of oor, wat ons esthetisch gevoel aangenaam aandoet [...] (Van Dale 2005, 3121)

plezant (bn.; -er, -st) (Belg. N., spreek.) **1** plezierig **2** vrolijk, opgewekt,
lustig • (1516) <Fr. *plaisant* (Van Dale 2005, 2711)

Daarnaast horen we bij Wazowski opvallende Brabantse klanken ([i] in plaats van [ɪ] in 'ik', diftongen die gemonoftongeed worden uitgesproken, ...), tussenwerpsels (*allez, awel, ...*) en één keer konden we hem betrapen op een dubbele subjectsvorm: "wa gade gij doen?" (Mike Wazowski, *Monsters en co.*, bijlage 10, 103)

5.5.7. Brother Bear

Net zoals bij *De leeuwkonink*, ontmoeten we in *Brother Bear* een duo dat voor dolkomische situaties zorgt. Hier gaan Sam en Moes, twee elanden, met deze rol lopen. T- en h-deletie, voornaamwoorden ge/gij/u, Antwerpse klanken, spreektaal en tussenwerpsels zijn hier schering en inslag. We hebben voor elk van de personages drie zinnen geselecteerd ter illustratie. We beginnen met voorbeelden van Sam, de eland van wie de tekst ingesproken werd door Stany Crets. (bijlage 1) Een eerste voorbeeld voor Sam is: "'t Is toch straf da **gij** zo **ne** mammoet **perte totale** rijdt hè." (Sam, *Brother Bear*, bijlage 12, 144) In deze zin herkennen we t-deletie, voornaamwoorden ge/gij/u, een dialectische verbuiging van het lidwoord, de monoftongering van [ei] en Belgisch-Nederlandse spreektaal bij 'perte total' (Van Dale 2005, 2661)

"**Lap, iek** vergeet **zijne noam**." is een tweede treffend voorbeeld. (Sam, *Brother Bear*, bijlage 12, 145) Dit illustreert opnieuw de Antwerpse klanken en de verkeerde verbuiging van het voornaamwoord. Daarnaast gebruikt Sam hier ook een tussenwerpsel: *lap*. Dit is een tussenwerpsel dat als informele, Belgisch-Nederlandse standaardtaal beschouwd wordt. (Van Dale 2011, <http://vowb.vandale.be>)

De laatste zin vormt een voorbeeld van t- en h-deletie, de Antwerpse klanken en het wegvallen van andere klanken (*goe*): "Excuseer? Ik denk dat ik **u nie** echt **goe verstoan eb**." (Sam, *Brother Bear*, bijlage 12, 145)

Moes, de eland die vertolkt wordt door Peter Van Den Begin, hanteert eenzelfde taalgebruik. (bijlage 1) De eerste onderstaande voorbeeldzin heeft een tussenwerpsel (*joenge*), van de voornaamwoorden ge/gij/u die clitisch voorkomt aan 'weet' (*weette: weet ge*) en van informele Belgisch-Nederlandse standaardtaal bij *effen*. We zien hier ook dat het werkwoord *relaxen* verkeerd vervoegd wordt. Het wordt hier in de imperatiefvorm gebruikt, waardoor het 'relax' zou moeten zijn in plaats van 'relaxt': "**Weette, relaxt effe, joenge**." (Moes, *Brother Bear*, bijlage 12, 147) In de

tweede voorbeeldzin bemerken we voornamelijk Antwerpse klanken en t-deletie: "**Goa** weg, **jonge! Roak** me **nie oan**, zeg ik!" (Moes, *Brother Bear*, bijlage 12, 145) Ten slotte kunnen we in de derde voorbeeldzin h-deletie, regionale klanken en een diminutiefvorm op -ke bemerken: "**Oe ies uw stuukske?**" (Moes, *Brother Bear*, bijlage 12, 147)

5.5.8. Finding Nemo

In *Finding Nemo* wordt er volop gebruik gemaakt van tussentaal en dialect. (Interview Van Beirs, 08.57) Daarnaast doorzwemmen de hoofdpersonages letterlijk vele wateren waarin ze telkens andere vissen ontmoeten. Dit alles leidt ertoe dat het hier moeilijker is om er met zekerheid de personages uit te halen die in de eerste plaats de functie van *comic relief* bedeed kregen. Daarom kiezen we hier voor de personages die enerzijds zeer veel aan het woord zijn en anderzijds goed aansluiten bij de *comic relief*, namelijk Dory en Nigel. Bij deze personages treffen we respectievelijk 66% en 53% tussentaligheid. Ze hebben niet zozeer een uitgesproken accent of een opvallende stem maar de zes tussentaalkenmerken zijn wel in grote mate aanwezig. Bij Dory kunnen we geen tussenwerpsels of een tussentalige woordenschat horen. Nigel daarentegen kunnen we af en toe betrappen op tussenwerpsels: "Enfin, **mijne gebuur** dus. [...] **Amai, mijne** vogel." (Nigel, *Finding Nemo*, bijlage 14, 183)

De tussenwerpsels in bovenstaande voorbeelden zijn 'enfin' en 'amai', dit laatste is een tussenwerpsel dat enkel in de Belgisch-Nederlandse spreektaal voorkomt. (Van Dale 2005, 183) Ook in 'gebuur' kunnen we een woord herkennen dat enkel in de spreektaal in België wordt aanvaard. (Van Dale 2005, 1097)

De andere vissen die de drie hoofdpersonages ontmoeten, zorgen daarnaast echter ook vaak voor de grappige noot. Meestal is dit net te danken aan hun taalgebruik. Een duidelijk voorbeeld hiervan zien we bij Sterre, de zeester. Het lieve karakter en de grappige opmerkingen komen door de West-Vlaamse klanken goed tot uiting: "**Skatje**, je papa zit **verzekers noh** in de dierenwinkel. [...] Gill, **ij moe** toch **nie were kjiren, nji?**" (Sterre, *Finding Nemo*, bijlage 14, 188)

5.5.9. Cars

Het personage dat de *comic relief* vertegenwoordigt, is er bij *Cars* opnieuw gemakkelijk uit te halen. Hier zien we dit namelijk best tot uiting komen bij Takel. Het taalgebruik van deze takelwagen is bijzonder tussentalig. Wat de zes kenmerken betreft, kunnen we 82% tussentaligheid vaststellen.

Naast de grote aanwezigheid van deze elementen, ligt de oorzaak van het tussentalige karakter van dit personage voornamelijk bij het lexicon. We kunnen namelijk talloze voorbeelden aanhalen van woorden die enkel in de Belgisch-Nederlandse spreektaal of in informele contexten gebruikt kunnen worden. Zo kunnen we hier bijvoorbeeld 'patat', 'schoon', 'camion' en 'wree(d)' horen.

Ik ben gelukkiger dan een boer op zijn **patattenveld!** (Van Dale 2005, 2626)

Morgen, **schone** slaper. (Van Dale 2005, 3121)

Ze leek op **ne cabrio** maar ze was **ne camion**. (Van Dale 2005, 596)

Ja maat, vroeger kon ik echt **wree** fluiten. (Van Dale 2011, <http://vowb.vandale.be>)

(Takel, *Cars*, bijlage 16, 221-224)

Ook de grote aanwezigheid van tussenwerpsels draagt hier alleen maar toe bij:

Wel, als **ge da** al goed vindt, moet **ge** de rest van **et** stadje zien. (...)

Amai, mijne frak. (Takel, *Cars*, bijlage 16, 221)

Naast Takel zorgen ook hier heel wat andere inwoners van *Radiator Springs* geregeld voor een komische noot. Het taalgebruik van de personages vertoont ongeveer dezelfde kenmerken zoals we die ook bij Takel aantreffen. Het enige verschil is dat we bij deze kleine personages een uitgesproken regionaal accent kunnen horen. Zo herkennen we bij Sergeant Limburgse tussentaal, bij Flo een Kempische tussentaal, bij Fillmore West-Vlaamse tussentaal, ... Nagenoeg elk groot Vlaams accent is hier vertegenwoordigd.

5.5.10. Up

Een volledig nieuwe situatie treffen we aan in *Up*. In deze film is er eigenlijk geen enkel personage dat volledig onder onze beschrijving van *comic relief* valt. We zien hier nergens dat het komische karakter van een personage versterkt of onderstreept wordt door een tussentalig of dialectisch taalgebruik. Meer nog, in *Up* treffen we sowieso amper tussentaal aan. De vijf grootste personages Carl, Russel, Charles Muntz, Dug en Ellie kennen 14%, 14%, 9%, 2% en 12% tussentaligheid. Bij de kleinere figuren is de situatie niet anders. We vinden bij hen een aantal van de zes kenmerken terug maar lexicon, tussenwerpsels en regionale klanken blijven uit.

5.5.11. De prinses en de kikker

De situatie die we bij *De prinses en de kikker* terugvinden, past opnieuw beter bij de algemene ervaringen rond de *comic relief*. In het personage Ray (één van de vijf hoofdpersonages) herkennen we deze functie zeker. Bij hem vinden we voortdurend allerlei tussentalige kenmerken terug. We hebben voor dit personage een aantal zinnen uitgelicht die zijn tussentaal duidelijk illustreren.

'k Ga kik nie ontploffen, ik ben **kik** geen **vuurwerkske**. [...] **Ebde gj**
een **oogske** op mijn lief? (Ray, *De prinses en de kikker*, bijlage 18, 293)

Bovenstaande zinnen tonen ons een enkele tussentalige elementen. We zien hier een dubbele subjectsvorm, diminutievorm op -ke en t- en h-deletie. Daarnaast gebruikt Ray ook heel wat gewestelijke woorden:

Zij is de **allerschoonste** vuurvlieg die ooit gloeide. [...] Ik maak een
saccoche van u! (Ray, *De prinses en de kikker*, bijlage 18, (293)

Ten slotte zien we hier vaak adnominale flexie van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden opduiken, zoals in "Welken dikken onnozelaar stuurde jullie langs ier?" Bij Ray treffen we met andere woorden niet alleen de 'normale' en minder gemarkeerde tussentalige kenmerken aan, ook de zeer opvallende tussentaalelementen komen hier in grote getale voor.

Daarnaast wordt er ook met taal gespeeld bij de kleinere personages die zeer kort voor een komische ontlading zorgen. Dit zien we gebeuren bij de krokodillen en de rovers, allen personages die zeer weinig tekst hebben. We weten al dat een kleine rol de ruimte krijgt om de grenzen van de taal op te zoeken en dit wordt hier nog versterkt door de *comic relief*. Bij deze karakters horen we namelijk een tussentaal die door de grote aanwezigheid van de kenmerken en regionale klanken (voornamelijk Oost- en West-Vlaams) aanleunt tegen het dialect:

Gij ga lekker smaken! [...] **Ge** kunt u **nie blèève** verstoppe! (Krokodil, *De prinses en de kikker*, bijlage 18, 303)

Pakt die **ki[kk]ers**! Die **twji**, **zu[kk]e ki[kk]ers èk noh nwooit hezien**!
Zwo slim! (Rover Reggie, *De prinses en de kikker*, bijlage 18, 304)

5.5.12. Brave

In deze laatste film vinden we de komische noten vooral terug in de nevenpersonages, en dan vooral bij heer Dingwall, heer McGuffin en heer Macintosh. De stemmen van deze clanleiders werden ingesproken door Guy Mortier, Johan Heldenbergh en Koen De Graeve die zich qua taalgebruik volledig overgeven aan deze personages. (bijlage 1) Bij heer Macintosh kunnen we nog een eerder bescheiden Oost-Vlaams accent horen in uitspraken als: "En, wij wonen **nie** onder bruggen, **gij brommigen ouwen troll!** [...] Als **ge 't** mij vraagt hé, **manne, ies** dat **ier** een **liest!**" (heer Macintosh, *Brave*, bijlage 22, 324) Bij heer Dingwall en McGuffin wordt er nog meer gegoocheld met de regionale klanken. Guy Mortier laat duidelijke Antwerpse en Brabantse klanken horen en Johan Heldenbergh probeert zijn Gents accent allesbehalve te verstoppen.

Ik presenteer **mijnen enigen** zoon, **ie** werd **beloagd** door tien **duzend** Romeinen en **ij** versloeg **iel d'Armada ielemaal allien**. Met **ien and** bestuurde **'m** 't schip en in zijn **ander ield 'm** zijn machtig zwaard en versloeg **'m de hiel** vijandelijke vloot. **Watte? Da ebbe'k g'hoerd!** Zeg **da** nog **es?** Of **zijde gullie oennoezel bange kakmadamme?** Zakt **uwe permanant** misschien uit **uw oar?** (Heer Dingwall, *Brave*, bijlage 22, 325)

Macguffin! Uwe majesteit, ik presenteer **mijnen** oudste zoon, **ij** **attakte** de Vikingschepen en me zijn **bluut anden bedwonkt ij** twee **duuzend** man. (Heer Macguffin, *Brave*, bijlage 22, 326)

5.5.13. Besluit

Dit onderzoek naar hoe de *comic relief* in Disneyfilms taalkundig wordt aangepakt, leert ons verschillende interessante zaken over tussentaal in deze films. Om te beginnen, kunnen we hier zeker een geleidelijkheid ontdekken in de manier waarop tussentaal gebruikt wordt. Waar in *Toy Story* heel zuinig wordt omgegaan met regionale klanken en opvallende tussentalige elementen bij de grappige personages, wordt daar in latere films steeds meer mee gespeeld. In de loop der jaren komen deze elementen prominenter op de voorgrond om in *De prinses en de kikker* en in *Brave* te culminereren in komische personages die bijna voluit dialectisch spreken.

Zoals Van Beirs al suggereerde, kunnen we bij de lolbroek-personages niet alleen in grote mate de zes geselecteerde tussentaalkenmerken terugvinden. We kunnen bij deze personages zeer vaak

tussentaal in al zijn aspecten horen. Regionale accenten, gewestelijk taalgebruik, tussenwerpsels en andere tussentaalmarkeerders zijn hier zeer frequent aanwezig. De kenmerken die uit het kwantitatief onderzoek als 'meest tussentalig' naar voren kwamen, treffen we bij deze personages bijna altijd aan. De voornaamwoorden op ge/gij/u, diminutievorm op -ke, dialectische verbuiging van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden en het wegvallen van andere klanken lijken eigen te zijn aan het taalgebruik van deze komische personages.

Vervolgens kunnen we aan de hand van de *comic relief* ook achterhalen of de nevenpersonages daadwerkelijk losser kunnen omspringen met taalnormen. De *comic relief* wordt namelijk vaak aangebracht door zulke kleine figuren. Wanneer een nevenfiguur de komische toets in een scène moet verzorgen, zien we inderdaad dat dit op een zeer tussentalige of dialectische manier gebeurt. Andere kleine personages die niet zozeer een welomlijnde rol hebben, spreken vaker meer standaardtalig. Wat de tussentaal bij kleine personages betreft, kunnen we bijgevolg besluiten dat er inderdaad meer tussentaal en dialect aanwezig is als de figuur in kwestie instaat voor een grappige tussenkomst.

We zien een fenomeen opduiken waarbij *comic relief* in het algemeen hand in hand gaat met een grotere tussentaligheid bij de kleine personages. Toch is deze rol ook vaak weggelegd voor één van de vijf hoofdpersonages. Een voorbeeld hiervan vinden we bij Muschu in *Mulan*. Ook Takel in *Cars* of Ray in *De prinses en de kikker* vallen onder deze categorie. Van de vijf hoofdpersonages uit hun film, kennen zij de grootste tussentaligheid. Als de komische dialogen vooral bij de hoofdpersonages liggen, kunnen we echter wel constateren dat, in vergelijking met de grappige nevenpersonages, in hun taalgebruik zuiniger wordt omgesprongen met de belangrijkste tussentaalmarkeerders. Zo kunnen tussenwerpsels of informele woordenschat wel voorvallen, maar zal dit toch beduidend minder gebeuren dan bij de kleine personages.

5.6. Perceptieonderzoek in kranten

Om een notie te krijgen van wat er leeft in de samenleving, is een krant een goede graadmeter. Of bepaalde onderwerpen al dan niet opgenomen worden in een krant, kan meestal veel zeggen over hoe de gemeenschap met bepaalde thema's omgaat. Ze leggen de algemene trends bloot die gangbaar zijn in de samenleving. Ook bij taalkundige onderwerpen zien we dat kranten vaak een platform zijn waarop problemen aangekaart kunnen worden. Daarom lijkt het interessant om na te gaan hoe in de kranten gereageerd wordt op de Vlaamse versies van Disneyfilms, en vooral hoe de Vlaamse tussentaal uit de films gepercipieerd wordt. We hebben er hier voor gekozen om via

de persdatabank Mediargus te kijken hoeveel krantenartikels geschreven werden rond een bepaalde film. Om nuttige resultaten te krijgen, zoeken we in de databank telkens op de volgende zoektermen: '*naam film + Vlaams*'. We hebben deze strategie voor elke film gebruikt waarvan een Vlaamse versie bestaat. Door telkens dezelfde zoekstrategie te hanteren, kunnen we de perceptie van de tussentaal in Disneyfilms systematisch onderzoeken. Deze manier van zoeken, zorgt ervoor dat we artikels van allerlei aard zullen terugvinden. Het zijn met andere woorden niet noodzakelijk krantenartikels die specifiek en alleen over de Vlaamse stemmen schrijven. Het gebeurt daarnaast soms dat dezelfde artikels in verschillende kranten gepubliceerd worden. Wanneer we dit opmerken in onze resultaten, kiezen we ervoor om dit artikel slechts één keer als attestatie op te nemen. Een laatste opmerking die we moeten maken, is dat we ook hier *De leeuwenkoning* opgenomen hebben in het onderzoek. Het plotse gebruik van tussentaal voor deze grappige personages lijkt vanuit ons perspectief opvallend waardoor we willen nagaan of er ook in 1994 werd stilgestaan bij dit fenomeen.

Allereerst zien we dat er in het algemeen weinig attestaties zijn. Gemiddeld komen 2.3 krantenartikels per film voor wanneer we zoeken op de trefwoorden '*Vlaams + titel film*'. Over *Tarzan* en *Monsters en co.* werd het meest geschreven in de kranten. Zo vinden we voor *Tarzan* zes artikels terug en voor *Monsters en co.* vier. Wanneer we echter zoeken naar artikels over de Vlaamse cast van *Up*, treffen we geen enkel artikel aan.

Titel	Aantal artikels
<i>De leeuwenkoning</i> (1994)	1
<i>Toy Story</i> (1995)	2
<i>Mulan</i> (1998)	2
<i>Tarzan</i> (1999)	6
<i>Monsters en co.</i> (2001)	4
<i>Brother Bear</i> (2003)	1
<i>Finding Nemo</i> (2004)	3
<i>Cars</i> (2006)	2
<i>Up</i> (2009)	0
<i>De prinses en de kikker</i> (2009)	3
<i>Brave</i> (2012)	1

Tabel 7: Aantal artikels per film, gevonden via Mediargus

Wanneer we de krantenartikels doornemen, kunnen we tot een tweede, algemene conclusie komen. In geen enkel artikel wordt namelijk expliciet bij de taalkundige aspecten van de films stilgestaan. De teksten die we in de databank terugvinden, zijn stuk voor stuk samenvattingen van de première van een film, interviews met de acteurs die belangrijke stemmen ingesproken hebben

of filmrecensies waarbij de nadruk voornamelijk op het verhaal en de personages ligt dan op het specifieke taalgebruik.

De leeuwenkoning en de twee Vlaamse stemmen in deze film zijn in de gevonden artikels nooit het concreet behandelde onderwerp. In één artikel (Moors 1996a) dat eigenlijk over *Toy Story* gaat, zien we kort een verwijzing naar *De leeuwenkoning* opduiken. Er wordt enkel notie gegeven van het feit dat er in *De leeuwenkoning* "al enkele Vlaamssprekende dieren rondliepen". (Moors 1996a)

Over de eerste Disneyfilm die volledig in het Vlaams gedubd werd, vinden we twee krantenartikels terug. In beide artikels wordt gewezen op het feit dat het toch een bijzonder fenomeen is dat er naast de Nederlandse ook een Vlaamse versie van *Toy Story* verschijnt. Dat dit ook als een primeur gepercipieerd werd, blijkt duidelijk uit beide artikels. Nochtans wordt dit gegeven zeer beknopt behandeld. Er wordt kort aangehaald dat twee versies van de film geproduceerd werden voor het Nederlandse taalgebied maar verder concentreren de artikels zich vooral op het verhaal zelf. (Moors 1996a en Moors 1996b)

Als we de artikels rond *Mulan* en *Tarzan* erbij nemen, zien we dat de invalshoeken bij de artikels langzaam beginnen te veranderen. We bemerken hier voor het eerst dat er uitdrukkelijk aandacht gevestigd wordt op de bekende Vlamingen die een rol voor hun rekening namen. Zo is één van de twee artikels over *Mulan* een interview met Gène Bervoets die de rol van Muschu insprak. (Van Roy 1998) Het andere artikel verhaalt over een reclame stunt van Kinopolis, waarbij nog eens benadrukt wordt dat de Vlaamse versies er bijna op een natuurlijk wijze gekomen omdat het Hollands te ver begon te staan van het Vlaams. (s.n. "Chinees staatscircus promoot Disney" 1998) Bij *Tarzan* wordt in één artikel heel wat aandacht besteed aan actrices als Els de Schepper (Terkina) en Francesca Vanthielen (Jane). (De Lamper 1999) Een ander artikel dat we aantreffen, vermeldt enkel kort dat er al enkele jaren een traditie bestaat waarbij ook Vlaamse versies gemaakt worden. Verder wordt er niets meer over gezegd. (De Coninck 1999)

De kranten gaan op hetzelfde elan verder wat *Monsters en co.* betreft. Twee van de vier artikels gaan over de première en besteden geen bijzondere aandacht aan de Vlaamse stemmen. (StVa 2002 en Bernaers 2002) Daarnaast vinden we één artikel terug over Michaël Pas, waarbij kort naar voren komt dat hij de stemmenregie voor *Monsters en co.* voor zijn rekening genomen heeft. (Rampart 2001) Ten slotte wordt vooral aandacht besteed aan het driejarige meisje dat de stem van Boe insprak. We zien bij *Monsters en co.* met andere woorden dat de tendens wordt verder gezet die we al bij *Mulan* en *Tarzan* zagen. Hoewel in deze film bij meer personages Vlaamse

tussentaal gebruikt wordt, wordt ook hier amper notie gemaakt van het feit dat er intens met deze variëteit gewerkt wordt.

Wat de relatie tussen *Brother Bear* en de media betreft, kunnen we kort zijn. We vinden hier namelijk één artikel terug, een recensie van de film waarbij enkel aangehaald wordt dat Staf Coppens de rol van Kenai voor zijn rekening neemt in de Vlaamse versie. Hier zien we met andere woorden opnieuw een (weliswaar beknopt) voorbeeld van het feit dat de acteurs ook een promotionele rol hebben. (s.n. "Op zoek naar de beer in jezelf" 2004)

Finding Nemo is de enige film waarbij de taalvariëteiten besproken worden. Zoals we al gezegd hebben, is er in deze film uitgebreid gebruik gemaakt van Vlaamse tussentaalvariëteiten en dialecten, maar ook van de stemmen van heel wat bekende Vlamingen. Het artikel uit de *Gazet van Antwerpen* benadert dit taalgebruik zeer positief door citaten te publiceren waarin Erik Van Looy bijvoorbeeld stelt dat de film "één groot pleidooi voor onze dialecten" is. Hier bemerken we ook voor het eerst dat expliciet met lof over de Vlaamse stemmen gesproken wordt. Zo vindt Stany Crets (die de rol van Marlin insprak) dat "de Vlaamse cast de film alle eer aandoet". (Slaets 2003) Ook in een ander artikel in *Gazet van Antwerpen* "Vissen spreken vlot Vlaams" herkennen we dezelfde tendensen. Hier worden opnieuw de acteurs geprezen ("En de verzameling BV's die erin rondzwemt, is indrukwekkend.") en het taalgebruik ("Ga vooral de Vlaamse versie bekijken, want die is uitstekend"). (Valkenborgh 2003) Ten slotte treffen we ook hier een interview waarbij één van de meer bekende acteurs (namelijk Rob Vanoudenhove) de prent moet aanprijzen. (MAC 2003)

In *Cars* horen we minder uitdrukkelijk Vlaamse accenten terug en dat lijkt zich ook te vertalen in de media. We vinden voor de film twee recensies terug die eveneens meer belang aan het verhaal hechten dan aan het feit dat er Vlaamse stemmen gebruikt worden. Waarschijnlijk komt dit enerzijds omdat deze film minder opvallende acteurs gebruikte. Anderzijds kunnen we dit ook verklaren doordat het Belgische Nederlands niet langer als een rariteit wordt gezien waar uitdrukkelijk aandacht aan besteed moet worden. Dit vermoeden wordt versterkt wanneer we voor de film *Up* geen enkel artikel terugvinden en voor *De prinses en de kikker* twee waarbij we vooral aandacht naar het verhaal zelf en "veel bekend volk" zien gaan. (Ruysbergh 2010)

Hoewel ook in de laatste film, *Brave*, gebruik gemaakt wordt van de vele accenten die we in Vlaanderen terugvinden, wordt daar in de kranten geen bijzondere aandacht aan toegekend. We vinden wel één artikel terug, en daarin wordt "de strafste Vlaamse cast ooit" bejubeld. (jdr 2012) De perceptie van de laatste film toont zo dat de Vlaamse versies van de Disneyfilms door de

jaren heen veel aanzien en succes verworven hebben. Doordat we in deze film duidelijk Vlaamse tussentaal te horen krijgen, kunnen we dit ook beschouwen als een voorbeeld van het feit dat niemand tegenwoordig nog lijkt op te kijken van het gebruik van Vlaamse tussentaal in de films.

Het krantenonderzoek leert ons dat de Vlaamse versies van de Disneyfilms welgekomen waren. Bij de eerste films zien we in verschillende artikels dat ze positief onthaald werden en dat de nieuwe traditie met open armen ontvangen wordt. Daarna wordt amper iets gezegd over het feit dat er naast de Nederlandse nasynchronisatie ook een Vlaamse uitgebracht werd. De Vlaamse versies lijken hun plaats in de filmcultuur zeer snel en probleemloos verworven te hebben. We kunnen deze stelling ook uitbreiden naar de Vlaamse tussentaalvarianten die in de films te horen zijn. In geen enkel artikel wordt namelijk commentaar gegeven op het Vlaams dat gebruikt wordt in de films; zowel positieve als negatieve visies komen niet aan bod in de artikels. Hierdoor kunnen we besluiten Vlaamse tussentaal (in films maar waarschijnlijk ook in het algemeen) voor weinig ophef zorgt in de gemeenschap. Enkel bij *Finding Nemo* wordt hoewel zeer kort, expliciet stilgestaan bij het voorkomen van dialecten en ook hier zien we voornamelijk positieve reacties. Er wordt in de kranten globaal gezien zowel aan de bekende Vlamingen die hun stem aan een personage lenen, als aan het verhaal zelf meer aandacht besteed dan aan tussentaal. Het krantenonderzoek heeft met andere woorden aangetoond dat de Vlaamse versies, de tussentaal die erin voorkomt en hoe die tussentaal gebruikt wordt, als iets zeer natuurlijks gepercipieerd wordt.

5.7. Besluit

In dit onderdeel stelden we drie hoofdvragen, namelijk hoe de stemmen van de acteurs gekozen worden bij Vlaamse producties van Disneyfilms, hoe we de sociale klasse van de personages tot uiting zien komen in hun taalgebruik, of we een verband terugvinden tussen de *comic relief* en tussentaal en hoe de Vlaamse samenleving de tussentaal in Disneyfilms ervaart. Aan de hand van die vragen wilden we zien hoe tussentaal op een kwalitatieve wijze gebruikt wordt in de Vlaamse versies van de Disneyfilms.

We leerden dat acteurs slechts in uitzonderlijke gevallen voor hun regionaal accent gekozen worden. Hun specifieke taalgebruik of hun accent zijn met andere woorden meestal geen doorslaggevende factor wanneer acteurs gevraagd worden om hun stem te lenen aan een personage. Wel wordt bij een aantal rollen het maximum uit de stem van een acteur gehaald, zoals we zagen bij de analyses aan de hand van de sociale klassen en de *comic relief*.

Hoewel we in de oudste Noord-Nederlandse versie amper enig aspect van taalspel kunnen blootleggen, herkennen we hier wel de eerste tekenen van sociale variatie in het taalgebruik. De eerste Vlaamse stemmen die opduiken, zijn al dan niet toevallig gekozen voor personages met een afwijkende (sociale) status. Het gaat hier over een straatkat tussen *aristokatten*, een grappige en naïeve sultan of twee bannelingen die in afzondering moeten leven. In de films die volledig in het Vlaams werden ingesproken, komt deze differentiatie volledig tot uiting. Zo zien we duidelijk dat de sociale status van een bepaald personage vertolkt wordt in zijn of haar taalgebruik. De tendens die we verwachtten en die we ook daadwerkelijk kunnen waarnemen, is dat we minder tussentaal kunnen horen bij personages die hoger op de sociale ladder staan. We kunnen bij personages met de hoogste sociale status standaardtaal of informele standaardtaal horen; de personages uit de middenklassen gebruiken steeds vaker tussentaal maar de echt opvallende tussentalige kenmerken (zowel wat kwantiteit als kwaliteit betreft) komen vooral voor bij de personages uit de lage sociale klassen.

Ook de *comic relief* wordt weerspiegeld in het taalgebruik van de Disneyfiguren. In het taalgebruik van de personages die voor luchtige en grappige interventies moeten zorgen, horen we opvallend veel en ook opvallend veel verschillende tussentalige elementen. Los van de sociale status van de personages, heeft dus ook hun rol in de film zelf invloed op het taalgebruik. Komische rollen krijgen een grotere tussentaligheid toegekend dan bij de neutrale of ernstige figuren het geval is.

Het gebruik van tussentaal bij sociale differentiatie en als middel om humor te benadrukken, moet zeer natuurlijk overkomen bij de meeste Vlamingen. In de krantenartikels die we terugvinden dankzij de specifieke zoekstrategie, wordt namelijk nergens ophef gemaakt over deze variëteit. Wanneer we wel een expliciete vermelding over de tussentaal in de films aantreffen, is het een positieve waardering. Er is met andere woorden amper commotie rond het voorkomen van tussentaal in de Disneyfilms en de manier waarop de variëteit toegepast wordt.

Het kwalitatief onderzoek heeft ons geleerd dat tussentaal weldegelijk wordt aangewend om een bepaalde eigenschap van een personage uit de Disneyfilms in de verf te zetten. Het gebruik van tussentaal is met andere woorden niet alleen het product van een zoektocht naar een taalgebruik dat zo natuurlijk mogelijk klinkt, het kan ook een specifieke functie met zich meedragen. Vanuit een kwalitatief perspectief kunnen we een soort wisselwerking waarnemen tussen tussentaal enerzijds en humor en sociale status anderzijds. Het karakter en de specifieke rol van de personages leidt ertoe dat er ruimte is om te experimenteren met tussentaal. Dit zorgt er echter ook voor dat de aanwezigheid van (weliswaar opvallende) tussentalige elementen in dialogen dit komische karakter of de lage sociale positie van een personage extra in de verf zet en versterkt.

Doordat we zien dat dit op een consequente manier toegepast wordt in de Disneyfilms, durven we hier de voorspelling maken dat de meest opmerkelijke kenmerken van tussentaal op die manier waarschijnlijk geassocieerd zullen worden met een gevoel van informaliteit. Dit wordt hier vertegenwoordigd door de lagere sociale klassen en het humoristische aspect.

Het gebruik van tussentaal in dergelijke situaties doet nauwelijks wenkbrauwen fronsen in Vlaanderen. Uit het perceptieonderzoek blijkt namelijk dat er geen commotie is rond de Vlaamse tussentaal in de films. Integendeel, het voorkomen van dialecten en accenten wordt meestal positief onthaald. Daarnaast zien we in de krantenartikels ook geen ophef ontstaan over het gebruik van (informele) standaardtaal. Die taalvariëteit horen we bijvoorbeeld in nagenoeg elke film bij personages uit hogere sociale klassen. Dit doet ons vermoeden dat tussentaal noch in de Disneyfilms, noch in de mentaliteit van de Vlaamse gemeenschap de standaardtaal naar de achtergrond zou duwen. Het lijkt erop dat tussentaal haar plaats naast het dialect en de standaardtaal blijvend verworven heeft in ons taallandschap, althans wat de Vlaamse Disneyfilms betreft.

6. Algemeen besluit

We hebben aan het begin van deze scriptie kunnen vaststellen dat de historische evoluties van (de positie van) het Nederlands in Vlaanderen ertoe geleid hebben dat we tegenwoordig een bijzonder taallandschap in deze streek kunnen waarnemen. De specifieke voorgeschiedenis zorgt ervoor dat we in onze huidige samenleving een waaier aan taalvariëteiten aantreffen. We hebben tussentaal hierin een plaats gegeven en het gedefinieerd als een overkoepelend begrip voor het continuüm aan varianten die het midden houden tussen dialect en standaardtaal. Dit houdt in dat het een variëteit is die in allerlei vormen en maten kan voorkomen. Als spreker beslis je zelf (vaak onbewust) welke dialectische of standaardtalige kenmerken je gebruikt en welke je achterwege laat, een keuze die van persoon tot persoon en van situatie tot situatie afhangt. Het is daarnaast een variëteit die haar plaats in de samenleving momenteel nog aan het zoeken is en aftast binnen welke grenzen ze kan functioneren.

In deze scriptie wilden we hierop inspringen door te onderzoeken hoe Vlaamse tussentaal toegepast werd in Disneyfilms. We hebben hiervoor 18 Noord-Nederlandse en 10 Vlaamse Disneyfilms geselecteerd en bekeken. Een tweede bron die eveneens een rode draad vormde doorheen deze scriptie, is het interview dat we afnamen van Pat van Beirs. Hij heeft ons in het interview een blik achter de schermen gegund van het proces van de nasynchronisatie en de rol van tussentaal hierbij toegelicht. Ten slotte hadden we via de digitale persdatabank Mediargus toegang tot alle krantenartikels die verschenen waren over de Disneyfilms.

We legden al deze bronnen naast elkaar en benaderden ze vanuit twee ruime perspectieven. Om te beginnen, onderzochten we een kwantitatieve denkpiste. Hierbij bekeken we of we chronologische evoluties konden bemerken in het gebruik van tussentaal, of we in jongere films meer tussentaal konden horen en hoe het zat met het verschil in taalgebruik tussen hoofd- en nevenpersonage. Om dit te kunnen doen, hebben we zes tussentalige kenmerken uitgelicht die de basis van ons kwantitatief onderzoek zouden vormen. Dit waren de persoonlijke voornaamwoorden *ge/gij/u*, de diminutievorm op *-ke*, dialectische verbuigingen van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden, *t*-deletie, *h*-deletie en het wegvallen van andere klanken. Daarnaast wilden we ook een aantal kwalitatieve vraagstukken oplossen. Zo wilden we nagaan of tussentaal een bepaalde functie had bij het gebruik van humor, of bij het uitbeelden van een bepaalde sociale klasse. Ten slotte stelden we ons de vraag hoe het taalgebruik in deze films ervaren werd door de kijkers. We besloten dit kwalitatieve luik dan ook met een beknopt perceptieonderzoek. We gebruikten de digitale persdatabank Mediargus om na te gaan

welke opinies in krantenartikels naar voren kwamen ten aanzien van de Vlaamse tussentaal in Disneyfilms.

In het onderzoek zelf hebben we er dus voor gekozen om het kwantitatieve onderdeel duidelijk te splitsen van het kwalitatieve stuk. We mogen echter niet vergeten dat we de grens tussen de twee deelonderzoeken zelf hebben ingevoerd om beide soorten analyses grondig te kunnen uitvoeren. In de realiteit zijn deze twee elementen niet zo strikt gescheiden. Om een volledig en representatief overzicht te krijgen van hoe tussentaal nu precies aan bod komt en gebruikt wordt in Disneyfilms, is het belangrijk om deze twee perspectieven terug samen te brengen in dit algemeen besluit.

Om dit te kunnen doen, moeten we ons eerst de vraag stellen of Vlaamse tussentaal daadwerkelijk voorkomt in de Disneyfilms. In de Noord-Nederlandse films constateerden we al een geringe taalvariatie waarbij het Nederlandse Nederlands werd afgewisseld met Belgisch-Nederlands. We konden daarnaast ook opmerken dat tussentaal eigenlijk al vóór de eerste Vlaamse Disneyfilm haar weg had gevonden naar deze films. In *De leeuwenkoning*, een film waarin de grote meerderheid van de personages Noord-Nederlandse standaardtaal spraken, hoorden we de variëteit namelijk al luid en duidelijk bij de verbannen personages Timon en Pumbaa. Daarna was de variëteit niet meer weg te denken uit de Vlaamse films. We zagen het gebruik van tussentaal door de jaren heen voorzichtig toenemen. Dit fenomeen konden we verbinden met een gegeven dat we hadden opgemerkt wanneer we het huidige taallandschap bestudeerden. We konden dit toenemende gebruik van tussentaal namelijk kaderen in een veranderende tijdsgeest in Vlaanderen waarbij de Vlaamse tussentaal steeds meer positief gewaardeerd werd. Deze ontwikkeling heeft er hoogstwaarschijnlijk voor gezorgd dat de behoefte gecreëerd werd aan ook Vlaamse versies van de Disneyfilms.

De overeenkomst tussen de evolutie van tussentaal in de Disneyfilms en de gewijzigde mentaliteit ten opzichte van het Vlaams in de samenleving, was met andere woorden treffend. Toch moesten we concluderen dat dit na de introductie van de Vlaamse traditie bij de Disneyfilms, niet langer de belangrijkste of meest doorslaggevende factor was bij het bepalen van het taalgebruik in deze films. De resultaten toonden ons dat het al dan niet voorkomen van tussentaal vooral in relatie stond tot het sociale milieu waarin de films zich afspeelden. Ook de mate waarin de personages aan het woord waren, was minder belangrijk dan we aanvankelijk dachten. De resultaten van het kwantitatief onderzoek haalden onze hypothese onderuit waarbij we veronderstelden dat we bij onze 50 personages meer tussentaalkenmerken zouden horen bij die figuren die het minst aan bod kwamen. We gingen hiervan uit omdat we enerzijds zelf veronderstelden en anderzijds ook

Van Beirs aangaf dat het gemakkelijker is om te experimenteren met accenten en dialectische kenmerken bij kleinere personages. Zij zijn namelijk minder belangrijk bij het volgen van het verhaal en zijn in het algemeen gewoon ook minder te horen. Hierdoor is hun taalgebruik eigenlijk minder belangrijk en ontstaat ruimte voor taalspel. Dat we dergelijke situatie in ons kwantitatief onderzoek niet aantreffen, kunnen we verklaren doordat we de kleinste personages in deze analyses achterwege lieten. Ook het feit dat we de regionale klanken hier niet konden opnemen, zal daartoe bijgedragen hebben.

Anderzijds moeten we wel erkennen dat dit we deze resultaten bekomen zijn. Samen met de opvallende conclusies omtrent de relatie tussen chronologie en tussentaal, wees dit er namelijk op dat Disney minder belang hechtte aan deze kenmerken bij het streven naar natuurlijk taalgebruik. We konden hierdoor veronderstellen dat Disney voornamelijk aandacht besteedde aan de praktische, maatschappelijke rol van taal om een realistisch taalgebruik te verkrijgen. Uit het onderzoek bleek daarnaast ook dat acteurs niet zozeer gekozen werden in functie van hun accent. Ze moesten hun taalgebruik wel zo goed mogelijk afstemmen op de rol van hun personage in. Dit bevestigde dat de specifieke rol van de figuren in de films het belangrijkste criterium was bij het toekennen van een bepaalde taalvariëteit aan een personage.

Hoe kwam dit alles nu tot uiting in de tussentaal die we konden horen? Het kwantitatieve onderdeel leerde ons om te beginnen dat we drie groepen tussentaalkenmerken konden ontwaren. Een eerste groep kenmerken (t- en h-deletie) was bij 49 van de 50 personages te horen. Deze elementen waren bijna altijd aanwezig in het taalgebruik en waren tegelijk de minst opvallende kenmerken. De analyses doen ons vermoeden dat dit twee tussentalige kenmerken zijn waar je je als spreker het minst bewust van bent en die je dus het minst aanpast wanneer je praat. Het zijn ook die elementen die we vaak in informele standaardtaal horen. De volgende groep kenmerken die we konden onderscheiden, was iets minder frequent aanwezig bij de personages. Het betrof hier de persoonlijke voornaamwoorden *ge/gij/u* en het wegvallen van andere klanken. Dit zijn kenmerken die we sneller opmerken als tussentaal. Hoewel de elementen dus minder onopvallend zijn dan t- en h-deletie, komen ze toch vrij frequent voor in de verschillende varianten van tussentaal in de films. We veronderstellen hier dan ook dat deze elementen nog steeds vrij algemeen aanvaard worden maar toch als tussentaalmarkeerders fungeren. Ten slotte konden we de twee laatste kenmerken klasseren onder de noemer 'de grootste tussentaalmarkeerders'. De diminutievorm op *-ke* en het dialectisch verbuigen van lidwoorden, adjectieven en aanwijzende voornaamwoorden waren vooral aanwezig in het taalgebruik van personages die zeer tussentalig spraken. Ze vielen met andere woorden meestal

weg bij figuren bij wie we een lage tussentaligheid konden bemerken. Dit deed ons besluiten dat sprekers zich er bij deze kenmerken van bewust zijn dat de diminutievorm op -ke en de dialectische verbuigingen markeerders zijn van tussentaal of dialect.

In de kwalitatieve analyses zagen we deze indeling op twee manieren bevestigd. Allereerst had nagenoeg elke film namelijk één of meerdere personages die duidelijk de taak hadden om luchtige intermezzo's en komische noten aan de films toe te voegen. We vonden in het taalgebruik van de zeer grappige personages de meest opvallende tussentaalmarkeerders terug. Dit gegeven werd meestal versterkt doordat ook andere elementen zoals regionale accenten, tussenwerpsels en spreektaal te horen was. We bemerkten in zowat elke film het verband tussen tussentaalmarkeerders en humoristische situaties, en zo ook tussen tussentaal en informele maar vrij neutrale contexten. In de Disneyfilms zien we echter ook dat deze taalvariëteit op sociaal vlak een meer uitgesproken rol toebedeeld kreeg. Ze werd in de films namelijk ook als een indicator voor sociale klasse opgevat. We leidden dit af uit het feit dat elke klasse consequent eenzelfde taalvariëteit toegekend kreeg. Bij de lagere sociale klassen (de arbeidersklasse, de bannelingen, de hippies, ...) konden we een opmerkelijke variant van tussentaal horen waarbij zowat elk kenmerk vertegenwoordigd was in het taalgebruik van die personages. Wat de middenklasse betrof, viel de kenmerkengroep met meest opvallende tussentaalmarkeerders vrijwel altijd weg. Uiteindelijk konden we in de hogere sociale klasse enkel (en dan nog niet altijd) de minst opvallende tussentalige kenmerken horen. De bovenlaag van de Disneypopulatie sprak namelijk zo goed als altijd (informele) standaardtaal. Doordat dit systeem zo consequent werd toegepast in de films, bestaat de kans erin dat je een bepaalde variant van tussentaal na een tijdje spontaan met een bepaalde sociale klasse gaat verbinden.

De manier waarop de relatie tussen taal en sociale klasse steeds opnieuw bekrachtigd werd in de films, liet weinig ruimte voor nuance. Dit bevestigde wel de clichés en heersende opvattingen die bestaan rond (tussen)taal. Vanuit dit perspectief konden we de manier waarop tussentaal gebruikt werd in de films, dus als reëel bestempelen. We troffen nergens een exacte weerspiegeling van het echte taalgebruik in Vlaanderen aan maar de gekozen taal bevestigde wel het beeld dat heel wat (volwassen) kijkers kennen. Het perceptieonderzoek dat we hebben uitgevoerd, bekrachtigde deze opvatting. In de kranten werd namelijk geen ophef gemaakt over het taalgebruik in Disneyfilms. De afwezigheid van commentaar hieromtrent toonde aan dat de manier waarop tussentaal voorkomt in de films, algemeen aanvaard werd. Ook bleef kritiek achterwege op het voorkomen van (informele) standaardtaal in de films. Dat bewees dat de variëteiten kennelijk probleemloos naast elkaar kunnen bestaan, wanneer tussentaal als variëteit gekozen wordt in

meer informele situaties en standaardtaal gebruikt wordt in formele contexten. Ten slotte vonden we ook geen opmerkingen terug omtrent de afwezigheid van dialect in de films. Dialect is een variëteit die eveneens voornamelijk gesproken wordt in informele momenten. Het was dan ook frappant dat in de films enkel tussentaal duidelijk naar voren geschoven wordt als taalvariëteit voor informele momenten, tot je het doelpubliek van de films in overweging neemt. De films hebben namelijk een afzetmarkt in heel Vlaanderen en het geografisch gebruik van dialect is hiervoor te beperkt. Zo wordt tussentaal in deze films ook aangebracht als taal bij uitstek voor informele en interregionale gesprekken. De 'publieke opinie' maakte ook hier geen gewag over, waardoor we konden besluiten dat de Vlaming dergelijke ontwikkelingen (onbewust) aanvoelt.

Epiloog

We zagen in het onderzoek dat tussentaal niet zozeer chronologisch evolueerde in de Vlaamse versies van de Disneyfilms. Hoewel we door de jaren heen een lichte stijging van tussentaal konden opmerken, werd tussentaal in nagenoeg elke film bijna 20 jaar lang op dezelfde manier ingezet. De functie die tussentaal vervult in de films, wordt als zeer natuurlijk ervaren waardoor we vermoeden dat ze in de toekomst nog een tijdje op die manier zal gebruikt worden in de films. Dit laat ons toe enkele verwachtingen te formuleren omtrent de verdere evolutie van tussentaal.

Als tussentaal in de toekomst op een gelijkaardige wijze zal blijven gebruikt worden in dergelijke films, zal dit waarschijnlijk tot gevolg hebben dat het informele karakter van tussentaal alsmear sterker naar voren zal komen. Zo zou ze duidelijker als variëteit naast het Algemeen Nederlands kunnen functioneren en minder als een bedreiging voor de standaardtaal worden beschouwd. De twee variëteiten zouden zo elk hun eigen, vaste rol in het Vlaamse taalcontinuüm hebben.

Een tweede evolutie die mogelijk zou zijn en daarmee verband houdt, is dat kinderen door het taalgebruik in dergelijke films tussentaal sneller en gemakkelijker als informele variëteit naast de standaardtaal zouden kunnen aanvaarden.

Ten slotte doen de resultaten ons vermoeden dat t- en h-deletie de komende jaren meer aandacht zullen krijgen in taalkundig onderzoek. Dit waren de kenmerken die het meest voorkwamen en het minst opvielen in het taalgebruik. Hierdoor zou het mogelijk zijn dat ze in de toekomst niet langer als tussentaalmarkeerder zouden worden beschouwd, maar uitsluitend als kenmerk van informele standaardtaal. Het lijkt ons alleszins nuttig om onderzoek naar deze taalvariëteit en zijn markeerders verder uit te breiden.

Dit zijn uiteraard slechts hypothesen, vermoedens waar we zeer voorzichtig mee moeten zijn. We willen ze hier zeker niet als waarheid poneren. Ze worden hier vermeld omdat dit denkpiestes kunnen zijn waar in toekomstig onderzoek rekening mee gehouden kan worden. Deze masterscriptie geeft zelf ook de aanleiding tot diepergaand of meer uitgebreid onderzoek. Zo zal het zeker interessant zijn om het perceptieonderzoek opnieuw uit te voeren en hierbij met informantanten te werken in plaats van met krantenartikels. Zowel kinderen als hun ouders kunnen een boeiende informantengroep vormen. Kinderen zijn namelijk weinig bevooroordeeld waardoor ze waardevolle en eventueel nieuwe percepties kunnen aanbrenge wat het specifiek gebruik van tussentaal betreft. Daarnaast zijn ze de volwassen Belgische Nederlands-sprekers van morgen en is de manier waarop zij denken over taal eigenlijk de toekomst. Beide elementen

zorgen ervoor dat hun opinies over de Vlaamse tussentaal in Disneyfilms zeer nuttig kunnen zijn. Daarnaast kunnen ouders de huidige taalsituatie beter inschatten en zouden zij ons kunnen vertellen of ze in dergelijk taalgebruik al dan niet een juiste weerspiegeling van het taalgebruik in de maatschappij zien.

Ons onderzoek kan daarnaast uitgebreid worden naar een studie waarbij meer personages of meer tussentalige kenmerken opgenomen worden in het kwantitatieve luik. Ook kunnen nog meer films opgenomen worden in het bronnenbestand om zo de taal in meer sociale milieus te analyseren. De focus kan uiteindelijk nog meer verschuiven naar het kinderpúblic door andere tekenfilms of kinderprogramma's erbij te betrekken om dieper uit te klaren aan welke taalvariëteiten kinderen blootgesteld worden.

We hebben in deze scriptie een aantal interessante tendensen kunnen blootleggen wat Vlaamse tussentaal in Disneyfilms betreft. Daarnaast hopen we dat onze resultaten en deze laatste hypothesen een aanzet kunnen betekenen tot meer onderzoek in dit specifieke aspect van de taalvariëteit. Op die manier zouden we pas daadwerkelijk in onze opzet geslaagd zijn om de grenzen van het onderzoek naar tussentaal te verruimen.

Bibliografie

Secundaire literatuur

- Agha, A. (2005). Registers of language. In: A. Duranti (red.), *A companion to linguistic anthropology*. Malden - Oxford: Blackwell Publishing Ltd, 23-45.
- De Caluwe, J. (2000). Belgisch Nederlands versus Nederlands Nederlands. In: J. De Caluwe, M. Devos en J. Taeldeman (red.), *Het taallandschap in Vlaanderen*. Gent: Academia Press, p. 49-58.
- De Caluwe, J. (2002). Tien stellingen over functie en status van tussentaal in Vlaanderen. In: J. De Caluwe e.a. (red.), *Taalvariatie en taalbeleid. Bijdragen aan het taalbeleid in Nederland en Vlaanderen*. Antwerpen: Garant, 57-67.
- De Caluwe, J. (2006). Tussentaal als natuurlijke omgangstaal in Vlaanderen. In: J. De Caluwe & M. Devos (red.), *Structuren in talige variatie in Vlaanderen*. Gent: Academia Press, 19-34.
- De Caluwe, J. en D. Geeraerts (2002). Taalbeleid en de lexicale Noord/Zuid-variatie - Introductie. In: J. De Caluwe e.a. (red.), *Taalvariatie en taalbeleid. Bijdragen aan het taalbeleid in Nederland en Vlaanderen*. Antwerpen: Garant, 13-18.
- De Pelsmacker, P. en P. Van Kenhove. (2010). *Marktonderzoek. Methoden en Toepassingen*. Amsterdam: Pearson Education.
- De Ridder, F. (2006-2007). *Vlaamse tussentaal op televisie: een analyse van het fictieve reportageprogramma 'In de gloria'*. (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent)
- De Schutter, G. (1998). Talen, taalgemeenschappen en taalnormen in Vlaams-België. In: *Verslagen en Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde* 108, 227-251.
- Debrabandere, F. (2005). Het ehech van de ABN-acties in Vlaanderen. *Nederlands van nu* 53, 2005, p. 27-31.
- Devos, M. (2006). Genese en structuur van het Vlaamse dialectlandschap. In: J. De Caluwe & M. Devos (red.), *Structuren in talige variatie in Vlaanderen*. Gent: Academia Press, 35-62.
- Geeraerts, D., A. Penne en V. Vanswegenoven (2000). *Thuis-taal en Familie-taal: Taalgebruik in Vlaamse soaps*. In: J. Taeldeman (red.), *Met taal om de tuin geleid. Opstellen voor Georges De Schutter*. Antwerpen: Universitaire instelling Antwerpen, p. 161-170.

- Geeraerts, D. (2001). Een zondagspak? Het Nederlands in Vlaanderen: gedrag, beleid, attitudes. *Ons Erfdeel* 44 (3), 2001, p. 337-344.
- Goossens, J. (2000). De toekomst van het Nederlands in Vlaanderen. *Ons Erfdeel* 43 (1), p. 2-13.
- Grommen, S. (2013). "Britse samenleving verdeeld in zeven nieuwe sociale klassen." *De Morgen* 03-04-2013.
- Grondelaers, S. en R. Van Hout (2011). The Standard Language Situation in the Low Countries: Top-down and Bottom-up Variations on a Diaglossic Theme. *Journal of German Linguistics* 23 (3), 199-243.
- Ghyselen, A. (2010). *Ne vent als em kan ekike nie luchten! Een matched-guise onderzoek naar de attitudes van de West-Vlaming tegenover taalvariatie.* (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent)
- Impe, L. en D. Speelman (2007). Vlamingen en hun (tussen)taal - een attitudeel mixed guiseonderzoek. *Handelingen van de Koninklijke Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis* LXI, p. 109-128.
- Jaspers, J. (2001). Het Vlaamse stigma. Over tussentaal en normativiteit. *Taal en Tongval* 53 (2), p. 129-153.
- Lefevere, E. (2011). *Tussentaal in de Vlaamse media. Een onderzoek naar het taalgebruik van televisiepresentatoren.* (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent)
- Lemahieu, G. (2007). *Het gebruik van tussentaal bij leerkrachten middelbaar onderwijs.* (Onuitgegeven bachelorscriptie UGent)
- Plevoets, K. (2008). *Tussen spreek- en standaardtaal. Een corpusgebaseerd onderzoek naar de situationele, regionale verspreiding van enkele morfo-syntactische verschijnselen uit het gesproken Belgisch-Nederlands.* (Doctoraal proefschrift K.U.Leuven)
- Saman, V. (2003). *Studie van het taalgebruik in reclamespots op de radio in Vlaanderen van 1991 tot 2001.* (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent)
- Stein, A. (2011). *Why we love Disney. The power of the Disney brand.* New York: Peter Lang Publishing Inc.
- Taeldeman, J. (1992). Welk Nederlands voor Vlamingen? *Nederlands van nu* 40 (2), p. 33-51.

Taeldeman, J. (2008). Zich stabiliserende grammaticale kenmerken in Vlaamse tussentaal. *Taal en Tongval* 60 (1), p. 26-50.

Van Dale 2011 = Den Boon, C.A. & D. Geeraerts (red.) (2010-2011) *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*. Veertiende uitgave als downloadproduct: versie 14.7.

(<http://vowb.vandale.be/zoeken/zoeken.do>)

Van Dale 2005 = Den Boon, C.A. & D. Geeraerts (red.) (2005). *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*. Veertiende druk. 's Gravenhage: Martinus Nijhoff.

Van Gijsel, S., D. Speelman en D. Geeraerts (2008). Style shifting in commercials. In: *Journal of Pragmatics* 40, p. 205-226.

Van Hoof, S. (2013). *Feiten en fictie. Een sociolinguïstische analyse van het taalgebruik in fictieseries op de Vlaamse openbare omroep (1977-2012)*. (Doctoraal proefschrift Universiteit Antwerpen)

Van Istendael, G. (1989). *Het Belgisch labyrint of De schoonheid der wanstaltigheid*. Amsterdam: Uitgeverij De Arbeiderspers.

Van Willigen, R. (1999). *Mouse entertainment. De geschiedenis van Walt Disney & Company*. Nijmegen: SUN/Kritak.

Verraes, N. (1996). *Animatiefilm en cultuurimperialisme. Case study: een analyse van Disney-tekenfilms*. (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent)

Walraet, B. (2004). *Tussentaal in de klas. Een onderzoek naar het taalgebruik van leerkrachten in het middelbaar onderwijs*. (Onuitgegeven licentiaatsverhandeling UGent)

Willemys, R. en W. Daniëls (2003). *Het verhaal van het Vlaams. De geschiedenis van het Nederlands in de Zuidelijke Nederlanden*. Antwerpen: Standaard Uitgeverij.

Bronnen

A. Interview Pat van Beirs

Van Beirs, Pat. Persoonlijk interview. 04-04-2013.

B. Disneyfilms

101 dalmatiërs. Dir. Stephen Herek. Buena Vista Distribution Company, Inc., 1961.

Aladdin. Dir. Ron Clements en John Musker. Buena Vista Pictures Distribution, Inc., 1992.

Assepoester. Dir. Clyde Geronimi e.a. RKO Radio Pictures Inc., 1950.

Bambi. Dir. David Hand. RKO Radio Pictures Inc, 1942.

Brave. Dir. Mark Andrews en Brenda Chapman. Walt Disney Studios Home Entertainment, 2012.

Belle en het Beest. Dir. Gary Trousdale en Kirk Wise. Walt Disney Pictures, 1991.

Brother Bear. Dir. Aaron Blaise en Robert Walker. Buena Vista Pictures Distribution, Inc., 2003.

Cars. Dir. John Lasseter. Walt Disney Pictures, 2006.

De Aristokatten. Dir. Wolfgang Reitherman. Buena Vista Distribution Company, Inc., 1970.

De kleine zeemeermin. Dir. Ron Clements en John Musker. Buena Vista Pictures Distribution Inc., 1989.

De leeuwenkoning. Dir. Roger Allers en Rob Minkoff. Buena Vista Pictures Distribution, Inc., 1994.

De prinses en de kikker. Dir. Ron Clements en John Musker. Walt Disney Pictures, 2009.

De Reddertjes. Dir. John Lounsbery en Wolfgang Reitherman. Buena Vista Distribution Company, Inc., 1977.

Dombo. Dir. Ben Sharpsteen. RKO Radio Pictures, 1941.

Doornroosje. Dir. Clyde Geronimi e.a. Buena Vista Film Distribution Company, Inc., 1959.

Finding Nemo. Dir. Andrew Stanton. Walt Disney Pictures, 2004.

Frank en Frey. Dir. Ted Berman en Richard Rich. Buena Vista Distribution Company, Inc., 1981.

Hercules. Dir. Ron Clements en John Musker. Walt Disney Pictures, 1997.

Jungle Boek. Dir. Wolfgang Reitherman. Buena Vista Distribution Company, Inc., 1967.

Lady en de Vagebond. Dir. Clyde Geronimi e.a. Buena Vista Film Distribution Company, Inc., 1955.

Monsters en co. Dir. Pete Docter. Walt Disney Pictures, 2001.

Peter Pan. Dir. Clyde Geronimi e.a. RKO Radio Pictures, 1953.

Pinokkio. Dir. Ben Sharpsteen e.a. RKO Radio Pictures, 1940.

Sneeuwitje en de zeven dwergen. Dir. David Hand e.a. RKO Radio Pictures, 1937.

Tarzan. Dir. Chris Buck en Kevin Lima. Walt Disney Pictures, 1999.

Toy Story. Dir. John Lasseter. Walt Disney Pictures, 1995.

C. Krantenartikels

Toy Story

Moors, K. (1996a). "Arno zingt in Disneyfilm." *Het belang van Limburg* 09-02-1996.

Moors, K. (1996b). "De helden uit Toy Story." *Het belang van Limburg* 27-03-1996.

Mulan

s.n. (1998). "Chinees Staatscircus promoot Disney." *Het Nieuwsblad* 27-10-1998.

Van Roy, B. (1998). "Man van de dag - Gene Bervoets, acteur : 'Ik ben een even grote flapuit als dat draakje'." *Gazet van Antwerpen* 26-11-1998.

Tarzan

Aurex NV (1999). "Als Jane." *Het Laatste Nieuws* 22-05-1999.

De Coninck, R. (1999). "Hans Herbots regisseur: 'We mochten even meedoen met de grote jongens'." *Gazet van Antwerpen* 25-11-1999.

De Lamper, O. (1999). "Ik Hans Herbots, jij Tarzan." *Het Nieuwsblad* 17-12-1999.

JDR (1999). "Disney's 'Tarzan' neemt blitse start." *Het Nieuwsblad* 22-07-1999.

s.n. (1999). "Phil Collins op blitsbezoek." *Het Nieuwsblad/De Gentenaar* 15-11-1999.

Van Roy, B. (1999). "Bij een junglefilm horen liedjes van een drummer." *Gazet van Antwerpen* 16-11-1999.

Monsters en co.

Bernaers, D. (2002). "Monsters en co." *Het Laatste Nieuws* 20-03-2002.

Rampart, E. (2001). "Theater moet politici aan het werk zetten." *Gazet van Antwerpen* 21-11-2001.

StVa (2002). "Onze lezertjes laten zich niet afschrikken door monsters." *Gazet van Antwerpen* 18-03-2002.

WFH (2002). "Lena (3,5) spreekt in Disneyfilm." *Het Volk* 25-03-2002.

Brother Bear

s.n. (2004). "Op zoek naar de beer in jezelf." *Het Nieuwsblad* 15-09-2004.

Finding Nemo

MAC (2003). "'Het was moeilijker dan ik dacht' Rob Vanoudenhoven als Anker de hamerhaai." *Het Nieuwsblad* 22-11-2003.

Slaets, S. (2003). (artikel zonder titel) *Gazet van Antwerpen* 20-10-2003.

Valkenborgh, S. (2003). "Vissen spreken vlot Vlaams." *Gazet van Antwerpen* 26-11-2003.

Cars

Ruysbergh, J. (2006a). "Cars schiet uit de startblokken." *Het Nieuwsblad* 26-06-2006.

Ruysbergh, J. (2006b). "Maak kennis met de auto's van Cars." *Het Nieuwsblad* 04-07-2006.

De prinses en de kikker

jdr (2010). "Sandrine en Stan op Disney-première." *Het Nieuwsblad* 01-02-2010.

Ruysbergh, J. (2010). "Prinses kust kikker. Tiana is de eerste donkere Disneyprinses." *Het Nieuwsblad* 03-02-2010.

Svh (2010). "Eline en Stan in nieuwste Disney." *Het Laatste Nieuws* 06-01-2010.

Brave

jdr (2012). "Disneyfilm 'Brave' krijgt strafste Vlaamse sterrencast ooit." *Het Nieuwsblad* 15-06-2012.

"Pardon, ma, uw accent? Da's eel grappig!"

Een kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar Vlaamse
tussentaal in Disneyfilms

Bijlage

Goedele Opsomer

Masterproef, voorgelegd aan de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte voor het behalen
van de graad van Master in de Taal- en Letterkunde Nederlands

Promotor: Prof. dr. De Caluwe

Academiejaar: 2012-201

"Pardon, ma, uw accent? Da's eel grappig!"

Een kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar Vlaamse
tussentaal in Disneyfilms

Bijlage

Goedele Opsomer

Masterproef, voorgelegd aan de Faculteit Letteren en Wijsbegeerte voor het behalen
van de graad van Master in de Taal- en Letterkunde Nederlands

Promotor: Prof. dr. De Caluwe

Academiejaar: 2012-201

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Chronologisch overzicht van de onderzochte Disneyfilms en de stemacteurs.....	1
Bijlage 2: Transcriptie <i>De leeuwenkoning</i> (1994).....	9
Bijlage 3: Overzicht tussentalige kenmerken van twee tussentalige personage uit <i>De leeuwenkoning</i> (1994).....	14
Bijlage 4: Transcriptie <i>Toy Story</i> (1995)	17
Bijlage 5: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Toy Story</i> (1995).....	39
Bijlage 6: Transcriptie <i>Mulan</i> (1998).....	45
Bijlage 7: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Mulan</i> (1998)	65
Bijlage 8: Transcriptie <i>Tarzan</i> (1999)	71
Bijlage 9: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Tarzan</i> (1999)	90
Bijlage 10: Transcriptie <i>Monsters en co.</i> (2001).....	96
Bijlage 11: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Monsters en co.</i> (2001)	117
Bijlage 12: Transcriptie <i>Brother Bear</i> (2003)	123
Bijlage 13: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Brother Bear</i> (2003)	144
Bijlage 14: Transcriptie <i>Finding Nemo</i> (2004).....	150
Bijlage 15: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Finding Nemo</i> (2004) ..	187
Bijlage 16: Transcriptie <i>Cars</i> (2006)	193
Bijlage 17: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Cars</i> (2006)	231
Bijlage 18: Transcriptie <i>Up</i> (2009).....	237
Bijlage 19: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Up</i> (2009).....	258
Bijlage 20: Transcriptie <i>De prinses en de kikker</i> (2009)	264
Bijlage 21: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>De prinses en de kikker</i> (2009).....	285
Bijlage 22: Transcriptie <i>Brave</i> (2012)	291
Bijlage 23: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit <i>Brave</i> (2012)	307
Bijlage 24: De gemiddelde procentuele tussentaligheid per film, chronologisch geordend, met trendlijn.....	313
Bijlage 25: Procentuele tussentaligheid van alle personages, gerangschikt van grootst aantal woorden naar minst aantal woorden	314
Bijlage 26: Gemiddeld voorkomen van de tussentalige kenmerken per personage.....	316
Bijlage 27: Vragen interview Pat van Beirs	317
Bijlage 28: CD interview Pat van Beirs	318

Bijlage 1: Chronologisch overzicht van de onderzochte Disneyfilms en de stemacteurs

Titel	Jaar	Personages	Stemmen
Sneeuwitje en de zeven dwergen	1937	Verteller	Carol van Herwijnen
		Stiefmoeder	Liz Soyink
		Spiegel	Lou Landré
		Sneeuwitje	Bernadette Kraakman
		Prins	Marcel Reyans
		Jager	Cees van Oyen
		Heks	Marjol Flore
		Bloosje	Paul Haenen
		Doc	Jules Croiset
		Grumpie	Coen Flink
		Giechel	Wim Schippers
		Dommel	Harrie Geelen
		Niezel	Harrie Geelen
		Stoetel	/
Pinokkio	1940	Pinokkio	Siert Peters
		Japie Krekel	Donald de Marcas
		Gepetto	Wim Van Rooij
		Blauwe Fee	Bernadette Kraakman
		Jantje Fatsoen	Jan Nonhof
		Stromboli	Jan Anne Drenthe
		Lampepit	Romke Schuitema
		Alexander	Steffen Dales
Dombo	1941		Geen vermelding van de stemacteurs op de aftiteling
Bambi	1942	Bambi baby	Jessica Rodenburg
		Bambi jongen	Marco Haanschoten
		Bambi jongeman	Bas Van Wessem
		Stamper jongetje	Sander van Zijl
		Stamper jongeman	Eric van 't Wout
		Bloempje baby	Jan Joost van Gangelen
		Bloempje jongetje	Theo trommelen Jr.
		Bloempje jongeman	Robert van 't Want
		Féline meisje	Manion Dinksen
		Féline jonge vrouw	Maria Paula Majoor
		Uil	Carol van Herwijnen
		Bambi's moeder	Maria Lindes
		Stamper's moeder	Marijke Merkens
		Grote Prins	Kees coolen
Assepoester	1950		Geen vermelding van de stemacteurs op de aftiteling

Peter Pan	1953	Kapitein Haak	Ted de Braak
		Peter Pan	Jasper Krabbé
		Wendy	Laura Vlasbom
		Jan	Hilde Schols
		Michiel	Ian Matthews
		Vetje	Johnny Kraaykamp sr.
		Moeder Mary	Tetske van Ossewarde
		Vader George	Arthur Boni
		Verteller	Coen Flink
		Opperhoofd	Hans Hoekman
		Zeemeerminnen	Doris Baater
			Marion Keller
	Nathalie Weijers		
Lady en de Vagebond	1955	Vagebond	Johnny Kraaijkamp Jr.
		Lady	Angelique de Boer
		Jock	Henk Elsink
		Lieverd	Anne Wil Blankers
		Tony	Tom Meijer
		Jim Schat	Bram Van der Vlucht
		Tante Saar	Henni Orri
		Peg	Nelleke Burg
		Snuffel	Peter Aryans
Doornroosje	1959		Geen vermelding van de stemacteurs op de aftiteling
101 dalmatiërs	1961	Anita Radcliff	Tuffie Vos
		Roger Radcliff	Stan limburg
		Pongo	Marcel Maas
		Perdita	Beatrijs Sluyter
		Cruella de Vil	Gerrie van der Kleij
		Jasper Badun	Paul van Gorcum
		Nanny Queenie Luie	Lies de Wind
		Danny, Captain	Hero Muller
		Colonel	Ger Smit
		Sgt. Tibbs	Olaf Wijnants
		Rolly	Kim Roest
		Patch	Nick Lommerse
Jungle Boek	1967	Baloe	Coen Flink
		Bagheera	Joan Rimmelts
		Koning Louie	Willem Duyn
		Shere Khan	Jules Croiset
		Kaa	Arnold Gelderman
		Kolonel Hathi	Lex Goudsmit
		Mowgli	Michiel Geelen

De Aristokatten	1970	Duchess	Wietske Van Dort
		Thomas O'Mailey	Louis Neefs
		Rocfort	Arnold Gelderman
		Edgar	Luc Lutz
		Napoleon	Jean Remmelts
		Lafayette	Joost Prinsen
		Marie	Barbra Gulikers
		Bertioz	Michiel Geelen
		Toulouse	Sander van Zijl
		Jazzcat	Willem van Duyn
		Abigail	Tonny Huurdeman
		Amelia	Maya Bouma
		Adelaide	Emmy Lopes Dias
		George	Sacco van der Made
Andere katten	Harrie Geelen en Arnold Gelderman		
De Reddertjes	1977	Bernard	Aart Staartjes
		Mej. Bianca	Trudy Libosan
		Mevr. Medusa	Annet Nieuwenhuijzen
		Menr. Soeps	Arnold Gelderman
		Overmoed	Ger Smit
		Tobber	Johan Te Slaa
		Penny	Francesca Haverlag
Frank en Frey	1981	Frank	Eric van 't Woud
		Frey	Bill Van Dijk
		Mama Uil	Milly Scott
		Ouwe Sepp	Cor Van Rijn
		Grootje	Heleen Pimentel
		Vixey	Thera Van Homeijer
		Chief	Jan anne Drenth
		Rover	Cor Witschge
		Dinky	Henk Votel
		Prikkertje	Diederik Gelderman
		Klopper	Arnold Gelderman
		Kleine Frank	Sander Van Zijl
		Kleine Frey	Vincent Prins
De kleine zeemeermin	1989	Triton	Huib Broos
		Ursula	Nelly Frijda
		Eric	Diederik Gelderman
		Louis, zeepaard	Arnold Gelderman
		Sebastiaan	Freddy Gumbs
		Jutter	John Kraaykamp
		Gruwel & Griezels	Alfred Lagarde

		Grimbert	Ton Lutz
		Botje	Egbert Stoelinga
		Ariël	Laura Vlasblom
		Carlotta	Trudy Libosan
Belle en het Beest	1991	Verteller	Gees Linnebank
		Belle	Joke de Kruijf
		Gaston	Henk Poort
		Maurice	Jan Wegter
		Lumière	Arnold Gelderman
		Pendule	Luc Lutz
		Beest	Rob Fruithof
		Mevrouw tuit	Henny Orri
		Barstje	Remy Ravensteijn
		Lefou	Johnny Kraaijkamp jr.
Aladdin	1992	Aladdin	Bart Bosch
		Geest	Pierre Bokma
		Prinses Jasmine	Laura Vlasblom
		Jafar	Gees Linnebank
		Iago	Bram Biesterveld
		Sultan	Nolle Versijp
		Peddler (verteller)	Johnny Kraaykamp Jr.
		Abu	Frank Welker
De leeuwenkoning	1994	Jonge Simba	Piet Hein Snijders
		Volwassen Simba	Jurrian van Dongen
		Jonge Nala	Dewi Douwes
		Volwassen Nala	Ryan van den Akker
		Mufasa	Coen Flink
		Zazoe	Paul van Gorcum
		Scar	Arnold Gelderman
		Ed	Peter van Hoof
		Banzai	Alfred Lagarde
		Shenzi	Irene Kuiper
		Sarabi	Gerda Havertong
		Rafiki	Freddy Gumbs
		Timon	David Verbeeck
		Pumbaa	Door Van Boeckel
Toy Story	1995	Sheriff Woody Pride	Warre Borgmans
		Buzz Lightyear	Vic De Wachter
		Mr. Aardappelhoofd	Hubert Damen
		Slinky Dog	Luk De Koninck
		Rex	Johan Van Assche
		Bo Peep	Antje De Boeck

		Andy Davis	Joren Seldeslachts
		Sid Philips	Bert Temmerman
		Mrs. Davis	Andrea Croonenberghs
		Sergeant	Karel Deruwe
		Hannah Philips	Marie Vinck
		Lenny	Bob Savenberg
		Mr. Spell	Raf Verpooten
Hercules	1997	Hercules	Tony Neef
		Jonge Hercules	Rolf Koster
		Meg	Jannemien Cnossen
		Phil	Kees van Ier
		Hades	Pierre Bokma
		Zeus	Coen Flink
		Verteller	hero Muller
		Pijn	Jon van Eerd
		Paniek	Sylvia de Leur
		Muzes	Lucretia van der Vloot
			Laura Vlasblom
			Ingrid Simons
			Babette Labeij
			Daniëlle Mulder
		Hera	Mariëlle Fiolet
		Nessus	Jan Anne Drenth
		Hermes	Frans van Deursen
		Amphitryon	Bert van den Dool
		Alcmene	Marijke Merckens
		Visies	Maria Lindes
	Sylvia de Leur		
	Hetty Blok		
Tarzan	1999	Jonge Tarzan	Thomas Van Praet
		Volwassen Tarzan	Pieter Embrechts
		Jane Porter	Francesca Vanthielen
		Terkina	Els de Schepper
		Clayton	Vic De Wachter
		Professor Archimedes Q. Porter	Warre Borgmans
		Kala	Anne Mie Gils
		Kerchak	Herbert Flack
		Tantor	David Davidse
Monsters en co.	2001	Sullivan	Vic de Wachter
		Mike	David Verbeek
		Boe	Lena Metthijs

		Randall	Wout de Snee
		Waterreus	Herbert Flack
		Celia	Barbara Sarafian
		Trees	Anke Helsen
		Yeti & naaldman	Wim Opbrouck
		Zwam	Warre Borgmans
		Smitty	Koen van Impe
		Vloer manager	Pieter Embrechts
		Flint	Veerle Eyckermans
		Gal	Gunther Lesage
		George	Hans van Cauwenberghe
Brother Bear	2003	Kenai	Staf Coppens
		Koda	Arent Jaspaert
		Denahi	Frederik Imbo
		Sam	Stany Crets
		Moes	Peter Van Den Begin
		Sitka	Tom van Landuyt
		Tanana	Lea Couzin
		Ted	Hans Royaards
		Ram 1	Ronny Mosuse
		Ram 2	Peter Van Gucht
		Oude Berin	Nora Tilley
		Verliefde beer	Nico Sturm
		Verliefde berin	Mieke Laureys
		Kroatische beer	Darko Cesar
		Eekhoorn 1	David Verbeeck
		Eekhoorn 2	David Davidse
Verteller	Paul Codde		
Finding Nemo	2004	Marlin	Stany Crets
		Dory	Sien Eggers
		Nemo	James de Graef
		Bruce	Guy Mortier
		Anker	Rob Vanoudenhove
		Enco	Mark Uytterhoeven
		Gill	Rick de Leeuw
		Dick	Sergio
		Sterre	Friedl' Lesage
		Gorgel	Jean Blaute
		Bubbels	Koen de Bouw
		Ge (en Tij)	Andrea Croonenberghs
		Jaques	Jean-Paul Dermont
		Nigel	Warre Borgmans

		Crush	Chris Dusauchoit
		Coralie	Evy Gruyaert
		Puk	Yolan Merckx
		Meneer Ray	Wim Opbrouck
		Tandarts	Ludo Hellinx
		Darla	Valerie Lybeert
		Gup	Zeno Madder
		Parel	Magali Lybeert
		Sheldon	Matthias Lybeert
		Maanvissen	Frank Focketyn
		Overige stemmen	Ruben Noller, Julien Vrebos, Jan Verheyen, Eric Van Looy, Bert Embrechts, Frank Dingenen, Ron Cornet, Jappe Kurten, Bette Wuyts, Cato Herbots, Loes Vanhaverbeke, Kobe Hautekiet, Xander Matern, Seppe Dirix, Benjamin Verbeken, Luca Garcia, An Lovink, Hans Herbots, Mia Boels,
Cars	2006	Bliksem McQueen	Tom van Landuyt
		Doc Hudson	Herbert Flack
		Sally	Veerle Dobbelaere
		Takel	Urbanus
		Ramone	Axl Peleman
		Flo	Mitta Van der Maat
		Luigi	Mark Uytterhoeven
		Guido	Danilo de Girolamo
		Fillmore	Luc De Vos
		Sergeant	Karel Deruwe
		Sheriff	Tuur De Weert
		Mack/Peterbilt	Peter Van De Velde
		Chick Hicks	Vic De Wachter
		The King	Marc Peeters
		Harv	Günther Lesage
		Bob Cullas	Erwin Deckers
		Darrell Cartrip	Sven Ornelis
		Meneer Van	Warre Borgmans
		Mevrouw Minny	Vicky Florus
Mevrouw The King	Anne Mie Gils		
Ferrari	Jean-Pierre Van Rossem		
De prinses en de kikker	2009	Tiana	Sandrine van Handenhoven
		Prins Naveen	Stan van Samang
		Dr. Facilier	Ruben Block
		Louis	Roel Vanderstukken
		Charlotte	Eline De Munck

		Ray	Dirk van der Merlen
		Lawrence	Hubert Damen
		Mama Odie	An Nelissen
		Eudora (Tiana's moeder)	Anne Mie Gils
		James (Tiana's vader)	Ron Cornet
		"Big Daddy" La Bouff	Ivan Pecnik
		Kleine Tiana	Luna de Meulenaere
		Kleine Charlotte	Bo van der Zwalmen
		Reggie	Bart Vanneste
		Darnell	Philippe Geubels
		Twee Vingers	Joost Vandecasteele
		Regie/Vertaler	Anne Mie Gils
		Buford	Door van Boeckel
		Overige stemmen:	Sam de Graef, Sven de Ridder, Sophie Dewaele,
			Jan Hessens, An Lovink, Door van Boekel,
			Chris Van den Durpel, Siemen Vandermotte,
			David Verbeeck, Eva Vermeire
Brave	2012	Merida	Evelien Bosmans
		Koningin Elinor	Els Dottermans
		Koning Fergus	Hubert Damen
		de Heks	An Nelissen
		Heer MacGuffin	Johan Heldenbergh
		MacGuffin Junior	Freek Braeckman
		Heer Dingwall	Guy Mortier
		Dingwall Junior	Hans Otten
		Heer Macintosh	Koen De Graeve
		Macintosh Junior	Sean Dhont
		Maudie	Els De Schepper
		Overige stemmen	Siska Schoeters, Eva Daeleman, Dina Tersago

Bijlage 2: Transcriptie De leeuwenkoning (1994)

 a. *Timon*

Ga weg! Ga weg! Aan de kant!

Allez, z'n dag is weer **goe**!

Hm, **es efkes** zien **wa da'w'ier ebben**. Oh, '**t is ne** leeuw! Vlug, Pumba. Bewegen!

Pumba, **zijde gij** zot? **G'ebt et** over **ne** leeuw, **zenne**. En leeuwen eten ons op!

Maar **ij** wordt wel groter.

Zoiets stoms heb ik nog nooit **g'oord**. 'Misschien staat ie...' Hey. Ik **eb et**! Als '**m** aan onze kant staat... Eigenlijk is zo'n leeuw in de buurt nog **nie** zo'n slecht idee.

Natuurlijk. Wie is **ier** de slimste? Ja, **da** dacht ik ook. Ik smelt bijna. **Allez**, laten we maar in de schaduw gaan zitten. Alles **goe**, jong?

Ik **eb** u gered! Maar eu, Pumba **iehp**. Een beetje. **Ey**, waar **gade** naartoe?

Ey, **ij** zit met iets.

Neeje, **ij** is gedeprimeerd.

Elemaal niets, **ij eeft** toch geen **anden**? Maar wel klauwen. Zo, waar komt **ge** vandaan?

Ah, **ge** ligt er dus uit? Geweldig, wij ook!

We willen **et** ook **nie** oren!

Neeje, neeje, neeje, amateur. Ga maar liggen, anders overkomt **u wa**. Het is '**ge** moet **u** verleden achter **u** laten'. Lustert. Soms gebeurt er iets ergs en **ge** kunt er niets meer aan doen. **Just**?

Neeje! Als de wereld **u** de rug toekent, keert **gij** de wereld de rug toe!

Dan **ebt ge** misschien een nieuw **leske** nodig. Zeg mij nu maar na: Hakuna matata.

Niks, **wa motto** we met u?

Da's just! **Neemt** Pumba **na** bijvoorbeeld! **Eel schoon**.

Pumba, er zijn kinderen bij.

Welkom in onze nederige woudlelie.

Die zijn **just** allemaal op, **manneke**.

Ook **nie**.

Nop. **Lustert** vriend. Als **ge** bij ons komt, **moe g'eten** zoals wij. Hey, hier vinden we denk ik wel een lekker larvenmaal.

Da's nu een larve, **wa** dacht **ge** der van?

Mmmm, **smakt just** als kipfilet!

Ja, **allez**, 't is **nen echten** delicatessie. Knapperig maar vanbinnen lekker zacht.

Echt waar, vriend. Dit is **et goeie** leven. Geen regels, geen verantwoordelijkheid, ... Oh, die blauwe zijn pas **goe!** En bovendien geen zorgen. Wa vindt **ge?**

Voilà!

Wow, **da's ne goeie**, Simba.

Ja?

Pumba, **da** vraag ik mij **nie** af, **da** weet ik!

Da zijn **vuurvliegskes!** **Vuurvliegskes** die in die grote donkerblauwe **dinges** zitten!

Pumba, bij **u** is alles gas.

Allez, **Simbaake**, kom op.

Dus een stel **dooie** koningen zit naar ons te loeren? Wie **eeft** u zoiets verteld? Welke zot zegt **da** nu? Ik kan **nie** meer! Heb ik iets verkeerd gezegd?

Pumba? Pumba?

Pumba? Pumba! Ey, **wa doede gij** toch? **Allez**, **gij** draait **u** kont ook altijd ergens in... Geen zorgen, **manneke**, ik blijf bij **u**, alles komt in orde. Pak **aar!** Jaag **aar** weg! Bijt **aar** strot open! Bijt **aar** strot af! Ik zei **et** toch dat **ie** van pas ging komen?

He, **wa** gebeurt hier?

Hé! **Wa** gebeurt ier!

Vriendin?

Oh ow, time out. **Efkes** op een rij. **Gij** kent **aar**, zij kent **u**. Maar zij wil hem opeten en iedereen gaat daar mee akkoord? Of **zie'k et** soms **nie goe!**

Koning? **Madame**, **allez**, **ziede gij** ze vliegen?

Et is **nie** druipen, **mor** kruipen. Doe **da nie**, **ij** is geen koning. Of toch?

Snap **kik da** nu **goe?** **Ge zijt keuning mor g'et et** ons nooit verteld?

Mor wel me macht, hè!

Ey, **wa da z'allemaal** te zeggen **eet**, **da** zegt ze **mor** waar **da** we bij zijn. Hé, **Simbaake?**

Voilà, en dan denkt **ge** da **g'iemand** kent.

Werkelijk **woar**. Pumba. **Et** stinkt. **Nie gij**, Pumba, die daar! **IJ**, **zij**, zo alleen.

Wilt **ge da** nooit meer doen. Vleeseters, **amai**.

Ikke dacht **da** die bij u was?

Teruggaan? **Wa** bedoelt **ge?** Hey, **wa** gebeurt **ier?** **Wien** is **diejen** aap?

Scar?

Is **dien** aap zijn oom?

Wa valt er **ier** nu te lachen zeg?

Allez, moeten we tegen **uwe** oom vechten voor dit **ier**?

Hm, **wa da ge** gezellig noemt, **hè?** **Awel**, Simba, als 't zoveel voor **u** betekent dan doen we graag met **u** mee. Hyena's. Ik haat hyena's! We moeten ze zien af te leiden? **Mor** waarmee?

Goed idee. Hé.

Wa moe'k doen? Me verkleden en de Hula Hula dansen?

Pardon, mag '**k efkes** door? '**t** Is dringend!

Laat me **der** in, laat me **der** in! Alstublieft, eet me **nie** op!

Oh ow. **IJ** noemt 'm zwijn.

Past mor op.

Nu gaat **et** gebeuren.

b. Pumbaa

Aasgieren pesten.

Oh ow. **Ey**, Timon, **allez**, komt **es efkes ier**. Volgens mij leeft **em** nog.

Ey, Timon. 't Is maar een klein **leeuwke**. Ziet **et** es. Gelijk **et** daar lief in z'n eentje ligt. Mag 'k 'm houden?

Ma 't is **ma** zo'n kleintje!

Misschien staat ij aan onze kant.

Dus we **hou'en em**?

U was bijna dood.

IJ zit **nie**, **ij** loopt.

Ey, wat is er aan de hand?

Wat **eb** je gedaan, jong?

Allez, Timon. Kunnen wij iets voor **u** doen?

Ge moet gewoon, zoals mijne kameraad Timon altijd zegt, je achterste in het verleden laten.

Hakuna Matata. **Da** betekent geen zorgen.

Ja, da's ons motto.

Weette jong, die twee woorden zijn **et** antwoord op al je problemen.

Dank u.

We wonen waar we willen! Oost west, mij best.

Ik rammel.

Slijmerig maar smakelijk.

Ge wordt er verzot op!

Ik ook! 'k **Eb** gegeten als een zwijn.

Oh. Ja. **Timonneke**. **Vraagde gij u** eigen wel **es** af wat **da** die flonkerende **stippekes** daarboven zijn?

Wa zijn **da** dan?

Oh, ja. Ik dacht al **da** dat brandende bollekes van gas waren, duizenden kilometers **ier** vandaan!

Simba, **wa vinde gij der** van?

Allez, geeft **es u** mening, Simba, **da** deden wij toch ook. **Astemblief**?

Echt waar?

Timon?

Ze wil me opeten!

Aangenaam kennis te doen maken.

Koning? Oh majesteit, ik druip voor **u** in 't stof!

Oh, pardon.

Wa's daar mis mee?

Is **da** besmettelijk?

Om u te dienen, mijn vorst.

Laat **em** zijn!

Ebdet tegen mij?

Ebdet tegen mij?

Ebdet tegen mij?

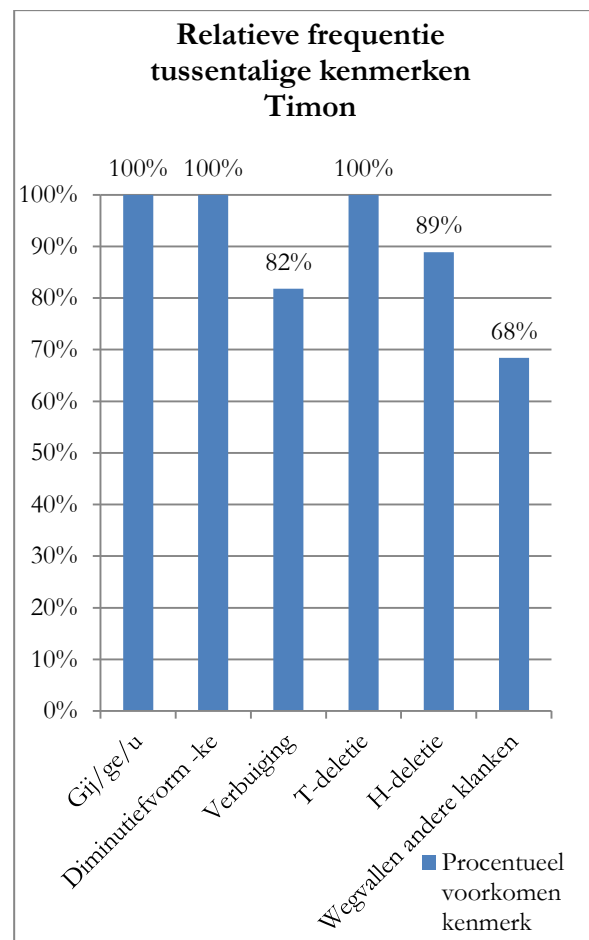
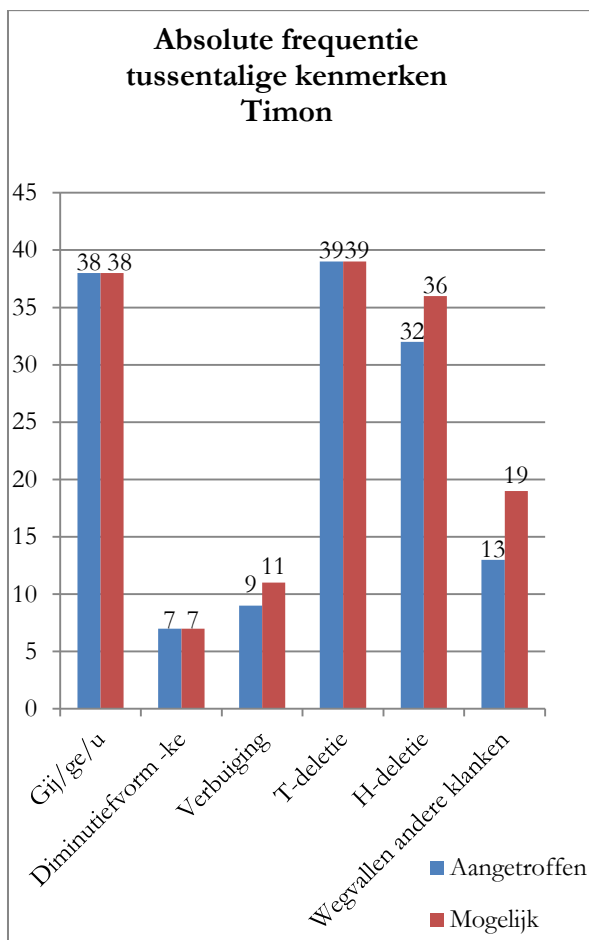
Voor **u** is 't Meneer Zwijn!

Pak de biezen maar, lafaards!

Bijlage 3: Overzicht tussentalige kenmerken van twee tussentalige personage uit *De leeuwenkoning* (1994)

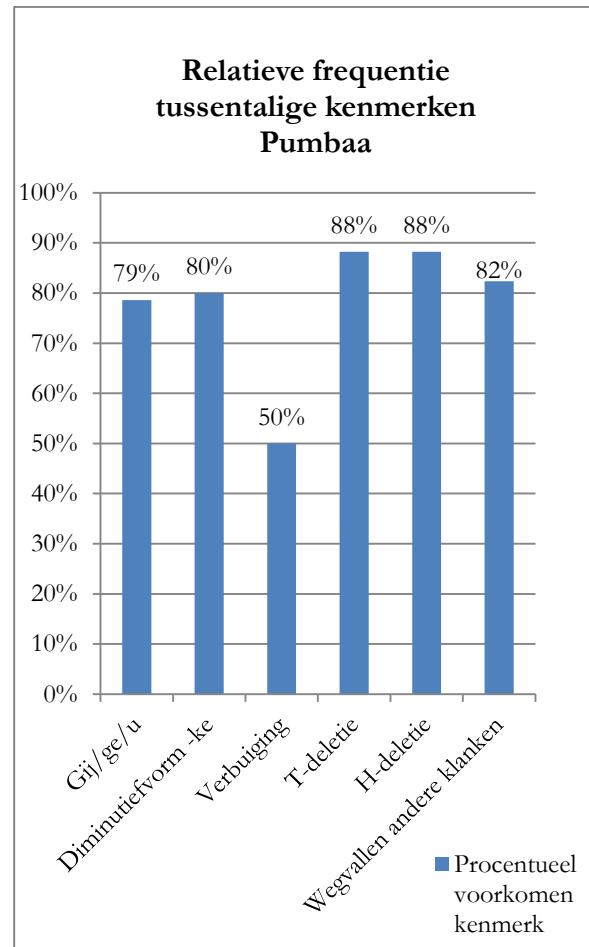
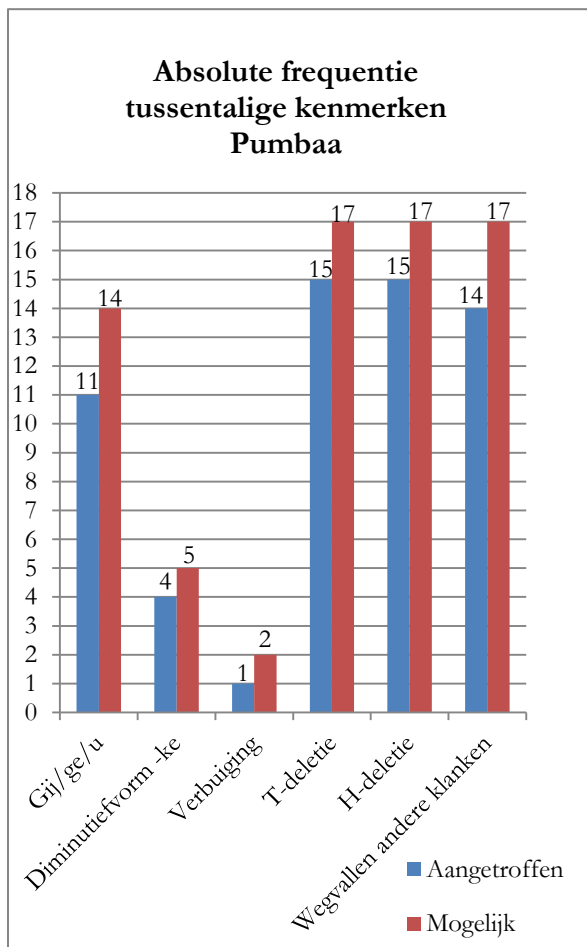
a. Timon

Timon	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	38	38	100%
Diminutiefvorm -ke	7	7	100%
Verbuiging	9	11	82%
T-deletie	39	39	100%
H-deletie	32	36	89%
Wegvallen andere klanken	13	19	68%

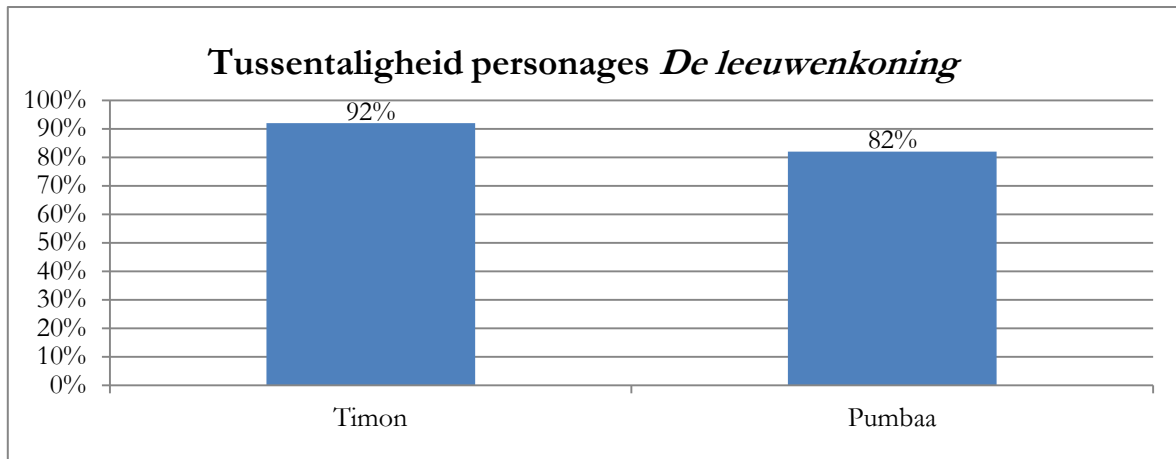

b. Pumbaa

Pumbaa	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	11	14	79%
Diminutiefvorm -ke	4	5	80%
Verbuiging	1	2	50%
T-deletie	15	17	88%
H-deletie	15	17	88%
Wegvallen andere klanken	14	17	82%

c. Relatieve tussentaligheid bij personages De leeuwenkoning

Bijlage 4: Transcriptie *Toy Story* (1995)

a. Sheriff Woody Pride

Hela, handen omhoog!

Jij bent mijn favoriete hulpsheriff!

Iemand heeft de waterput vergiftigd.

Nu breekt mijn touwtje. **Da** verjaardagsfeest is vandaag? Oké, allemaal. De kust is veilig.

Sergeant, weet jij waar Slinky is?

Oké, ter plaatse rust. Bedankt. Daag. Hé, Slinky?

Nee, nee, nu niet, Slinky. Ik **eb** slecht nieuws. Roep iedereen bij mekaar maar wel blijven lachen.

Lachen, zei ik. Stafvergadering, jongens. Slang, robot, podiumcorvé. Hé, Etch, nu! Alweer raak!
Als je 't mij vraagt, heb jij geoefend! De snelste knoppen van **et** westen!

Hé, waar is mijn... Wie **eef**t er nu mijn notablok ier gelegd? **Oe** is 't ermee, Rex?

Ik was bijna heel bang, deze keer.

Oh! Hey, Bo, Hey.

Oh, eu, dat is toch graag gedaan.

Ik eum...

Oh, bedankt, Mike. Oh, achteruit. Hallo, test, is **da** beter. Mooi. Hoort iedereen mij? En jullie daarboven ook duidelijk? Oké! Eerste punt op de agenda... Oh ja! Heeft iedereen een verhuisvriendje?

Oh, wat zijn we weer grappig allemaal. Wij hebben nog één week voor **et** zover is. En ik wil niemand achter laten. Dus **as** je nog geen verhuisvriendje hebt, zoek er één! Da's in orde. Oké. Et volgende. De themavergadering 'creatief met plastic' was volgens mij een groot succes. En we willen meneer Spell hartelijk danken voor de organisatie. Bedankt, meneer Spell. Oké, ja, nog een kleinigheidje. Andy's verjaardagsfeestje is verschoven naar vandaag.

Wel, misschien wil zijn moeder **et** feestje voor de verhuis hebben. Ik maak me geen zorgen, jullie toch ook niet?

Kalm aan, jongens. Niet elke keer met zijn verjaardag **etzelfde** liedje.

Ma nee, zeg. Er wordt **ier** niemand vervangen. **Et** is Andy waar we **et ier** over ebben. Belangrijk is niet hoeveel hij met ons gespeeld heeft, het gaat erom dat we er zijn wanneer **ij** ons nodig heeft. En daar zijn we voor gemaakt. Of niet soms?

Rustig blijven, rustig blijven! Eu, dat was **et** dan.

Oké, oké! Ik stuur nu de troepen maar jullie rustig aan, hè.

Oké, spaar jullie batterijtjes.

Sergeant, ga vlug een verkenningpost opzetten, beneden. Alarmfase rood. Alarmfase rood.
Begrepen?

En zo gaan wij te weten komen wat er in die pakjes zit.

Hé, de gasten zijn beroeps hè. 't Zijn de beste. Die gaan echt niet liggen luieren.

Daar is hij. Stil, stil, stil!

Een brooddoos?

't Laatste cadeau!

Wel. Wat **eb** ik gezegd? Hè? Alles komt in orde.

Nee, nee, draai ze om! Draai ze om! Nee, je doet **z'er** verkeerd in. Plus is positief, min is negatief.

Andy komt naar **ier**! Snel, op jullie plaatsen!

Euh, niks. Nee, niks. Andy was gewoon een beetje opgewonden, meer niet. Te veel taart en ijsjes, denk ik. Gewoon een vergissing.

Zeg, wat **eb** ik jullie gezegd? Hier wordt niemand vervangen. Laat zien dat jullie beleefd kunnen zijn en ga de **dinges** of **oe ij** ook heet een warme, dikke welkomstknuffel geven.

Hallo!

Liet ik schrikken? Niet de bedoeling. Haydie, ik ben Woody en dit, dit is Andy's kamer. Tja, dat wilde ik alleen maar even zeggen. En ja, der is enige verwarring ontstaan misschien. Dit is mijn terrein, snap je? **Et** bed.

Ja, een vergissing, zeg dat wel. Want het bed dat je ziet, is mijn vaste plek.

Wij gebruiken gewoon batterijtjes.

Ja, dat zijn Andy's poppen.

Alsof ze nog nooit een nieuwe pop **ebben** gezien.

Dat een laser? Gewoon een lampje dat wat blinkt!

Zal 't gaan, ja? Goed. Wij vinden Andy's nieuwe pop allemaal erg mooi ma...

P O P. Pop.

Wat ik echt wil bedoelen, zeg ik liever niet in het bijzijn van ons kinderspeelgoed.

Hij is geen space ranger. Hij kan helemaal niet vechten of laser schieten of vliegen!

Mooi? Dat? **Ma** dat is van plastic! Niets om mee te vliegen.

Dat kan je niet.

Niet. Niet, niet, niet!

Oké, groot lawaai. Doe **et**.

Da's niet vliegen. Dat noem ik 'neerstorten met stijl'.

Oh, stel je niet zo aan. Over een paar dagen is alles weer gewoon zoals **et** is. Je zal wel zien, ik blijf Andy's lievelingspop.

Oh, eindelijk. Zeg, wie heeft mijn hoed. Geef hier.

Wat, ik bedoel, '**k wee nie**. Wie?

Oké, genoeg.

Luister, Lightmenu. Jij blijft bij Andy vandaan, hij is van mij. En niemand komt er tussen Andy en mij.

En dan nog iets, hou op met dat ruimtegeleuter. **Et** komt me de strot uit.

Oké, oh, jij wil **et** liever hard spelen, hè?

Oh nee, zware jongen?

Dus jij gelooft echt dat jij dé Buzz Lightyear bent, hè? Ho, en ik maar denken dat jij deed alsof. Hé, jongens. De enige echte Buzz Lightyear.

Oh, nee, nee. Buzz, pas op een alien!

Oh ow.

Dat... Dat kan ik van **ier** niet zien. Hé, waar is Lenny.

Oh nee, 't is een paracommando.

Da's niks voor astronauten, kereltje. Alleen speelgoed.

Daarom: Sid.

Ma nee, dat is Kut, stommeling. Dat is Sid.

Ja, tuurlijk, ga je gang. Smelt **em** met je enge laser.

Buzz, 't lijkt me enig om je dat te zien proberen. Maak je geen zorgen, we zullen je brokken wel bijeen rapen.

Eén popje. Zal Andy mij kiezen? Ik zou er niet op rekenen? Buzz, oh, Buzz Lightyear! Gelukkig, er zijn problemen!

Daaronder. Daar zit een hulpeloos stuk speelgoed gevangen. Oh, Buzz.

Oh, hij zit daar. Gewoon blijven zoeken. Buzz!

Hé, wacht nu **es** even. Wil jij ze doen geloven dat ik Buzz zomaar door het raam heb gekieperd? Hè, Aardappelhoofd?

Nee, **et** was gewoon een ongelukje. Toe nu, jongens, geloven jullie mij niet meer?

Nee, nee, ik kan alles... alles uitleggen.

Oh, ja. Hoe kan ik die mannen nu doen geloven dat et een ongeluk was. Buzz? Buzz! Je leeft! Geweldig! Ik ben gered, ik ben gered! Andy vindt jou hier, neemt ons mee naar zijn kamer en kun jij aan iedereen uitleggen dat et één grote verbuzzing was. Hé, niet soms? Vriendje?

Oh. Da's tof.

Nee. Oké, kom op, vent. Ik pak **u**!

Andy! Ziet **ij** dan niet, ik lig niet in de auto? Ik ben verloren. Verloren pop.

Jij!

Hou je kop, hou toch je kop, idioot.

Dit is een prachtmoment voor paniek. Wij zijn verloren, Andy is weg en over twee dagen verhuizen ze! Dit is allemaal jouw schuld.

Oh ja? Als jij je hier niet had vertoond in dat stomme nep-ruimteschip van je en alles van mij had afgepakt...

Wat? Waar begin je nu weer over?

Jij bent een pop! Jij bent niet de echte Buzz Lightyear maar alleen maar een klein stukje speelgoed. Jij bent amusement voor kleine kinderen.

Oh ja? Wel, **salut en de kost**. Afspraak met **et** Star Commando. Pizza Planeet? Andy! Oh nee, ik kan me thuis niet laten zien zonder Buzz. Buzz, kom terug.

Nu Buzz, je moet echt komen, ik... Ik eb een ruimteschip gevonden. Een echt ruimteschip, Buzz.

En als we daar zijn, dan vinden we een manier om jou terug te sturen naar huis.

Nee, nee, Buzz. Als w'achterin gaan zitten, kan niemand ons zien daar.

Ja, maar, Buzz? Buzz! De cockpit veiliger dan **et** laadruim. Sukkel.

Kijk uit je doppen.

Andy!

Nee, nee, even wachten, Buzzy! Hierlangs! Ik **eb ier** ergens een speciaal schip gezien.

Hyperactief, hyperdrive en astro... eu... turf.

Buzz, daar gaan we, en let op... Oké, Buzz, als ik ja zeg, dan springen w'in 't mandje. Buzz?! Oh nee. Dit kan gewoon niet waar zijn.

Dit is belachelijk.

Oh nee, Sid! Zoek dekking.

Jij moest ook zo nodig in dat ding klauteren.

Nee!

Wees nu stil, jullie snappen er ook de ballen van, hè! Eens we bij Sid binnen zijn, komen w'er nooit meer buiten.

Stil!

Sid's kamer... Niet daar heen!

Wij worden afgemaakt. Ik ben er mee weg! Vast. **Ma** we moeten **ier** toch uitgeraken. Buzz? Was jij dat nu? Buzz? Hé, lief klein poppetje, weet jij misschien hoe wij hier weg kunnen? Buzz!

Oh ja, geweldig. Als iemand ons aanvalt, flitsen we **'m** gewoon dood.

Hoh, als dat **der** nog maar af gaat.

De deur! Ze staat open! We zijn vrij!

Da zal ik je zeggen. Wha! Ze willen ons opeten! Doe iets, vlug.

Nee, idioot, je bent een pop! Gebruik je krachtige karateklap. Uit de weg! Ga weg! Kom aan, uit de weg.

Achteruit, stelletje schepsels. Het spijt me jongens, maar **et** feestje gaat niet door.

Oost west, thuis best. Oost west, thuis best. Oost west, thuis best. Oost west, thuis best.

Vertel mij niet wat ik moet doen.

Hey how! Komaan, cowboy! We zullen die trein es laten rijden.

Buzz, kust is veilig! Buzz, waar ben je?

Buzz, hé, Buzz, ben je oke?

Wat is er met jou gebeurd?

Volgens mij heb jij wel genoeg thee gehad. Laten we maken dat we hier weg zijn, Buzz.

Stel je niet aan, Buzz.

Ssst, stil! Buzz!

Het raam! Buzz, je bent een genie. Kom mee, hierlangs.

Hé, jongens! Jongens!

Ze halen ons hieruit, Buzz. Buzz? Waw, ben ik blij jullie terug te zien, jongens!

Da's een lang verhaal, Bo. **'k** Leg **et** later wel uit. Hier, vangen!

Knap gedaan, Slink! En nu ergens aan vastmaken.

Nee, nee. **J'ebt et** helemaal mis, Aardappelhoofd. Buzz is oké! Buzz is **ier**! Bij mij!

Ma nee! Wacht, Buzz, kom **es** even **ier** en vertel dat je niet dood bent. Ogenblikje. Buzz, kan je me nu even een **andje** helpen. Da's heel grappig maar dit is serieus!

Hey, Buzz! Zeg **es** hallo tegen onze vrienden ginder! Hallo, vrienden. Oneindig ver en verder.

Hey, Buzz, laten we onze vrienden onze nieuwe geheime handdruk tonen! Geef me de vijf, man. Asjeblijft, nu zijn we vrienden, niet waar, Buzz? Ja, geef me maar een knuffel. Ja, ik heb jou ook graag.

Niets!

Nee, 't is **nie wa** jullie denken, ik zweer **et**!

Oh nee, ga niet weg! Jullie moeten ons helpen! Je hebt geen idee hoe erg **et** hier is!

Kom terug! Slink, nee, Slink, please! Luister naar mij, nee, nee kom terug! Slinky! Buzz! Ga weg, gore griezels allemaal. Achteruit, kannibalen. Hij leeft nog en ik laat hem niet door jullie opvreten. Monsters! Hey, je bent weer helemaal in orde. Maar **et** blijven kannibalen, zoals ze al dat speelgoed oppeuzelden. Eu, sorry, ik dacht dat jullie mijn vriend wilden opeten. Nee, nee, nee, wacht nu **effe**. Wat is er? Sid! Buzz, komaan, sta recht, man. Goed. Laat Sid dan maar schroot van je maken, ik **eb** mijn best gedaan.

Psst, psst, hé, Buzz. Hé, kom naar **ier** en help met die kist op te tillen. Toe, Buzz, kom aan. Buzz, zonder jou lukt het niet. Je moet me helpen.

Ma jawel, Buzz. Jij kan mij **ier** uithalen en dan haal ik die racket van je rug en dan rennen wij samen naar Andy's huis.

Ho, Buzz. Je hebt een zware slag gehad, je ziet het allemaal nog wat troebel.

Hé, wacht een beetje. Een pop zijn is veel beter dan zo'n Space Ranger.

Nee, zo is 't. Kijk, hier vlakbij woont een jongetje dat jou fantastisch vindt en niet omdat ruimtegedoe maar omdat jij een pop bent, zijn pop.

Wat Andy met jou moet? Bekijk jezelf! Jij bent een Buzz Lightyear. Iedere pop zou toch alles geven om jou te zijn. Jij geeft licht, **j'ebt** vleugels, jij praat! Jouw helm heeft dat woesh-ding. Jij bent een bangelijk toffe pop. Eerlijk gezegd te tof. Ik bedoel... Ik bedoel, wat betekent een pop als ik tegenover een Buzz Lightyear? Ik kan alleen 'Er zit een slang in mijn laars'. Waarom zou Andy met mij willen spelen als hij jou heeft? Ik ben **et** die aan die raket moet vastzitten.

Luister, Buzz, laat mij maar **ier**. Ga jij ervandoor, nu **et** nog kan. Buzz? Wat doe je nu? Ik dacht dat je ervan...

Kom aan, samen kunnen we 't.

Kom aan, Buzz. Nu of nooit. Volhouden, vriend. Oké. Ik ben er.

Geweldig. Picobello.

Koest! Weg, beast! Wat nu, Woody. Kom aan, denk eens na. Jongens! Nee, nee, wacht! Luister **es**, er is daar beneden een toffe pop en die wordt zo meteen aan flarden gereten. **Et** komt allemaal door mij. We moeten **em** redden. Zouden jullie mij willen helpen? Please? **IJ** is mijn vriend. De enige die ik heb. Bedankt. Luister, ik eb wel een plan in mijn oofd. We moeten **wa** regels overtreden maar als **et** lukt, is 't goed voor iedereen.

Oké, luister goed. Ik wil Pombo hier. Ducky hier. Benen, jij bij Ducky. Roller Bob en ik wachten op jullie teken. Klaar? Oké, aan de slag! Wind hem op! Wachten op et teken. Go! Oké, vooruit. Nu!

Achterover!

Ssst, wacht maar. We hebben alles onder controle.

Doe die handjes maar omhoog. Deze stad is te klein voor ons twee. Iemand heeft de waterput vergiftigd.

Ik minder dan jij, maat. Inderdaad, ik heb het tegen jou, Sid Philips. Wij worden niet zo graag opgeblazen, Sid, of geplet, of aan stukken gescheurd. Ja, je speelgoed, kerel. Van nu af aan zal jij

je speelgoed extra goed verzorgen. Zo niet, weten we je wel te vinden, Sid. Want wij poppen kunnen alles zien. Dus speel netjes. Gewonnen, gewonnen!

Heel mooi gedaan, jongens. Echt knap! Zoals jullie uit de grond kwamen kruipen, fantastisch.

Wij moeten gaan, bedankt, jongens! Vlug!

Ho, gelukt! Scheer je weg, stomme hond!

Et lukt me niet! Zal je altijd goed voor Andy blijven zorgen? Buzz?

Aha, hier zit je dus.

Nee, Nee, nee, wacht!

Nee wacht, Buzz is **ginder**, we moeten **em** helpen. Bedankt voor de lift.

En dan nu, nog een beetje vlugger!

Wij zijn er bijna!

Sneller!

Slink, volhouden!

Goed!

Ja, de lucifer! Bedankt, Sid! Nee!

Niet bewegen, Buzz.

Hé, wacht even. Ik stak juist een raket aan! En raketten ontploffen! Dan komt nu **et** stuk waar we ontploffen!

Hé, Buzz, je vliegt!

Oneindig ver en verder! Buzz, we zijn te ver gevlogen.

Bo, zoek **es** een zachtere manier om mijn aandacht te trekken.

Zeg, is dat daar geen maretak?

Buzz, Buzz Lightyear. Jij bent toch niet ongerust hè?

Nee! Buzz, wat voor cadeau zou Andy nog kunnen krijgen dat erger is dan jij?

b. Buzz Lightyear

Buzz Lightyear voor Star Commando, hallo, Star Commando? Star Commando, antwoord. Horen jullie mij? Waar zouden ze zitten? Mijn schip! Tja, herstellen kost weken. Buzz Lightyear, logboek, sterrendatum 0472. Mijn schip is afgeweken op weg naar sector 12 en neergestort op een vreemde planeet. De schok heeft me uit m'n hyperslaap gewekt De ondergrond lijkt me niet zo stevig. Geen zekerheid of je hier kunt ademen en één spoor van intelligent leven is er niet te bekennen.

Iemand van de lokale politie, dat werd tijd. Ik ben Buzz Lightyear. Spaceranger van de ruimtebeschermingseenheid. Mijn schip is hier per vergissing neergestort.

Ik moet mijn turbo's nakijken. Gebruiken jullie nog altijd olie of hebben jullie de kristalfusie ook ontdekt?

Pas op. Halt, wie is daar?

Ken je die levensvorm?

Oké, jullie kunnen naar boven komen. Mijn naam is Buzz Lightyear. Ik kom in vrede.

Dank u, dank u, heel erg bedankt allemaal voor het gastvrij onthaal.

Zal ik jou tonen. Buzz Lightyear komt je redden!

Wel nee, niet echt, nee. Ik ben gestationeerd in het gamma-kwadrant van sector 4. Als lid van een elite-eenheid van het space-ruimtekorps bescherm ik het melkwegstelsel tegen de dreigende invasie van de boosaardige Keizer Zurg, gezworen vijand van de galactische alliantie.

Oppassen. 't Is heel gevaarlijk als je mijn laser activeert.

Pop?

Eu, neem me niet kwalijk maar wat je waarschijnlijk bedoelt, is Space Ranger.

Eu, neem me niet kwalijk.

Dit is een terillium-koolstoflegering en ik kan wel vliegen.

Dat kan ik wel.

Ik kan deze kamer doorvliegen met mijn ogen dicht.

Zo meteen. Opzij allemaal. Oneindig ver, en verder! Well!

Oh bedankt. Dank u, dank u, dank u wel.

Hé, reptiel en rekhond, ik zal jullie eens wat laten zien. Ik ben nu helemaal aanvaard hier, jullie baas Andy heeft zijn naam op mijn voet gezet.

Goed. Ik moet maar weer eens aan mijn schip gaan sleutelen.

Unidirectionele aansluitband.

Waar praat jij toch over? Waar blijft die aansluitband?

Wou jij soms klacht indienen bij Star Commando?

Haal het niet in je hoofd, cowboy.

De lucht is... niet giftig? Hoe durf jij mijn helm af te doen op een onbekende planeet? Wou jij mijn ogen uit hun kassen doen floepen?

Hou je me voor et lapje of zo?

Waar?

Wat gebeurt er?

Ik zal toch maar **es** kijken. Waarom draagt die soldaat springstof op zijn rug?

Hm, die mag zich wel eens scheren.

Bedoel je dat vrolijk jongetje?

Wel, dan moeten we daar wat aan doen.

Ik ga 'm **es** een lesje leren.

Kijk toch een beetje uit. Dat is reuzegevaarlijk.

Ik had **em** kunnen stoppen.

Problemen? Waar?

Geen tijd te verliezen! Ik zie helemaal niets!

Ik zeg je alleen dat, hoewel je mij om zeep ebt willen helpen, wraak niet iets is waar op mijn planeet veel werk wordt van gemaakt.

Ma we zijn niet op mijn planeet. Of wel?

Buzz, Buzz, Buzz Lightyear komt je redden.

Buzz Lightyear, dagrapport. De sheriff en ik staan bij een reusachtig tankstation.

Volgens mijn NASA-computer zijn we...

Sheriff, dit is geen moment voor paniek.

Mijn?! Mijn schuld? Als jij me niet eerst uit het raam had geduwd...

Probeer **et** niet in mijn schoenen te schuiven. Door jouw toedoen is het heelal in gevaar.

Op dit moment bouwt aan de andere kant van de Melkweg, keizer Zurg aan een geheim wapen met genoeg vuurkracht om een hele planeet te verpulveren. Alleen ik, ik heb informatie over het zwakke punt van dit wapen. En door jou, mijn vriend, ben ik mijn afspraak met het Star Commando misgelopen.

En jij bent een mannetje van niets, weet je. Een zielige gast. Vaarwel.

Ga weg.

Ben jij echt zeker dat dit ruimteschip naar huis terugkeert nadat het voedsel is gedropt?

Goed, dan gaan w'aan boord.

Negatief. Er zijn geen veiligheidsriemen in et laadruim. In de cockpit is **et** veel veiliger.

Sheriff? Ah, daar ben je. De ingang wordt zwaar bewaakt, we moeten dringend iets verzinnen. Goed idee, Woody. Jouw stijl bevalt me. Nu! Sneller, Sheriff, de luchtsluis gaat dicht.

Sorry. Wat een ruimtehaven! Mooi werk, Woody.

Nu moeten we een schip zoeken met bestemming sector 12.

Heeft het hyperdrive?

Ja, ik zie anders geen ruimteschip.

Gegroet. Ik ben Buzz Lightyear en ik kom in vrede. Dit is een intergalactische noodsituatie. Met jullie voertuig moet ik naar sector 12. Wie is de baas hier?

Wat heb jij, sheriff?

Sheriff, ik zie je huis al. Je bent bijna thuis.

Volgens mij is dat jongetje absoluut geen dokter.

't Zijn kannibalen! Mayday, mayday, hoor je me, Star Commando? Stuur versterking. Star Commando, hoor je mij? Ik zal mijn laser op 'doden' zetten.

Gaat **et**? Ik ben zo trots op je, sheriff. Een ander zou ons al lang hebben verraden.

Nog altijd niets van Star Commando. We zitten hier ver van de ruimtehal.

Woody, we weten niet wat daar buiten is!

Ogen dicht. Hij doet **et** niet? Ik heb 'm pas opgeladen. Hij moet zeker...

Hé, hoe doe je dat?

Woody, wacht.

Nog zo'n stunt, cowboy, en we gaan eraan.

Verspreiden!

Oneindig ver en verder!

We gaan op geheime ruimtezendings, kom mee.

Nee. Alles is weg. Alles is weg. Daag.

De ene dag moet je nog **et** heelal beschermen en opeens zit je hier rozenbottelthee te slobberen met Marie-Antoinette en **aar** zusje.

Snap je het dan niet? Zie je dat hoedje? Ik ben Madame Bomans.

Het spijt me. Je hebt gelijk. Ik zit er gewoon een beetje door, meer niet. Ik overleef het wel. Wat ben ik een sukkel! Moet je me zien, ik kan niet eens **et** raam uitvliegen.

Maar **et** hoedje stond me wel goed, niet? Zeg dat het me goed stond. Maar dat schortje.

Jarenlange ruimtetraining voor Piet Snot!

Ik kan niet, ik kan niemand helpen.

Andy's huis, Sid's huis, wat maakt **et** nou uit?

Nee, Woody. Voor **et** eerst zie ik alles heel helder. Je had gelijk. Ik ben geen Space Ranger, ik ben alleen maar een pop. Een stomme kleine pop van niets.

Ja. Juist.

Maar wat moet Andy met mij?

Kom aan, sheriff. Er is daar een jongen die ons nodig heeft. We maken dat we er hier uit raken.

Woody! De verhuiswagen!

Bijna!

Woody? Woody? Is alles in orde?

Snel, maak me los!

Woody, waar ben je mee bezig!

Bedankt. Woody, de auto!

Ga maar, ik haal je wel in.

Kom mee! Je kunt **et**, Woody.

Nie loslaten, Woody.

Woody! Kijk uit.

Pas op!

De batterijen, ze zijn bijna leeg!

Woody, de raket!

Woody, wat doe je!

Goed gedaan! Volgende halte: Andy.

Oh nee, Woody!

Dit is niet vliegen, dit is neerstorten in stijl.

We vergeten de vrachtwagen.

Nee, nee. Jij wel?

c. Meneer Aardappelhoofd

Drie jaar en ouder. Staat op de doos. Drie jaar en ouder. Ik hoef me niet te laten doen door zo'n juffrouw zevermond. Hé, Hamm! Kijk, ik ben Picasso.

Onnozel varken. Wat sta jij te loeren, hockeypuck?

En wie houdt er mijn handje vast?

Natuurlijk dat jij je geen zorgen maakt, jij bent Andy's lievelingsspeelgoed.

Ik kan geen barst zien!

Madame Aardappelhoofd, Madame Aardappelhoofd, Madame Aardappelhoofd, Madame Aardappelhoofd. Hé, mag ik ook **es** wat wensen?

Brooddoos?

Wie heeft dat kind gebracht?

Opgepast!

Goed, **zulle**, stom beest! Nu zullen we **et** nooit weten.

Waar is m'n oor? M'n oor? Wie heeft mijn oor gezien?

Wat is **et** voor iets?

Wel, die vergissing heeft toch mooi je plaats ingenomen, Woody.

Dan klinkt het alsof **ie** onder een trein heeft gelegen.

Ja, **watte**. Ik ben van Playskool.

Waw, een laser! Waarom heb jij zo geen laser, Woody?

Lasernijd.

Je zit er mee in je maag, hé.

Hoh, je moet wel succes hebben bij de vrouwtjes. Kan je mij dat ook leren?

Ja, op de zolder.

Wie is **et** deze keer?

Dat is geen vrolijke jongen.

Oh, wat is er aan de hand? Heb jij gezien wat er gebeurd is?

Volgens hem was dit geen ongeluk. Dat lasermans een duw kreeg van Woody!

Meneer Aardappelhoofd is het voor jou, achterbakse moordenaar.

De concurrentie van Buzz begon wat groot te worden, nie, Woody? Je kon **et nie** verdragen dat hij de nieuwe lievelingspop van Andy zou worden. Dus maakte je em koud! En als Andy nu **es** meer met zou spelen, duw je mij dan ook uit **et** raam?

He, he. Ik zei toch: die is gevluht?

B-3.

Oh, je hebt hem geraakt. Heb je gekeken?

Zullen we alles of niets doen?

Flippende flaporen. 't Is Woody!

Wacht, wacht, ik **eb** een beter idee. We doen **et** niet.

Hebben jullie er dan maar vier in een peperkoek? Vergeten jullie wat **ie** met Buzz heeft gedaan?
En nu zou hij weer naar binnen mogen?

Je bent een leugenaar.

Buzz is daar niet.

Wacht eens even, Slik. Wat ben jij aan't bekokstoven?

Moordenaar!

Bewaar **da** voor de rechter. Ik hoop dat Sid je stembox uitrukt. Monster!

Kom op, hier blijven we niet. Doorlopen, mensen. De show is gedaan.

Hou nu eens op met dat gewiebel.

Waarom moet uitgerekend jij mijn verhuisvriendje zijn.

Van waar kom jij?

Hey, wat doet ij toch?

Hou'en zo, Slink!

Oh, kan ik me best eens scheren.

d. Rex

Was je bang? Eerlijk zeggen!

Ik doe zo mijn best om angstaanjagend over te komen maar 't wil niet lukken. Volgens mij werk ik alleen maar op de zenuwen.

Ik wist niet dat we der al eentje moesten zoeken?

Waarom is het verjaardagsfeest vandaag? **IJ** is pas volgende week jarig!

En wat als **ij** een nieuwe dinosaurus krijgt? Een valse? Je denkt toch niet dat ik zo'n groot affront zou aankunnen?

Is er iets dinosaurusachtigs bij?

Ze worden ook almaar groter.

We zijn verloren.

Ja, ja, 't is beloofd!

Zijn z'er nu bijna? Waarom doet **et** zo lang?

't Is een wat? Wat is **et**? Oh nee!

Wie is dat daar boven bij jou?

Wat? **Ebben** ze je vervangen?

Nie schieten! Goed volk, vrienden!

Oh, ik ben zo blij dat je geen dinosaurus bent.

Hé, waar dient dat knopje voor?

En ik ben van Mattel. Dat wil zeggen, niet echt van Mattel maar van een klein bedrijfje dat opgekocht is en zodoende wel onder Mattel...

Meneer Lightyear, wat ik me afvroeg, wat doet zo'n Space Ranger nu precies?

Waw, wat zag dat er geweldig uit, zeg!

Waw, met watervaste inkt nog wel!

Die was toch op voetbalkamp?

Oh nee, niet Sid.

Oh nee, wat een miserie om dit weer te moeten mee maken.

Hij martelt poppen. Voor de lol!

Hé, iedereen, Racey heeft iets te zeggen.

Ik, ik hou niet zo van ruzies.

Er zijn er geen meer! Dat is de hele emmer. Buzz, dat met die apen wordt niets. We werken nu aan een ander plan. Blijf rustig. Ho, waar zou hij toch zijn?

Hé jongens, ik geloof dat ik **em** gevonden heb! Buzz! Ben jij dat? Hé, snorhaar, ga toch weg jij. Je verstoort onze hele zoekactie. Kijk, ze zijn weer thuis.

Wie had er gedacht dat hij in staat was tot zoiets verschrikkelijks?

Hij heeft **em**, Woody!

Hé, Woody! Ben je der nog?

Hé, kijk, da's Buzz!

Ik krijg geen lucht!

Sorry hoor, voor ik op reis ga, heb ik altijd de zenuwen.

Er bleef niemand anders over.

Zijn w'al uitgekomen? Woody! Van waar kom jij?

Hij is weer bezig! Grijp **em**!

Goed, nu voel ik mij echt schuldig.

't Is tijd!

Misschien krijgt Andy nog een dinosaurus. Een planteneter. Dan kan ik de gevaarlijke vleeseter spelen.

e. Sid Philips

Nie bewegen!

Ja, die is er aan! Zijn kop aan flarden.

Hey, sukkel, zitten daar nog hersens in?! Pak aan!

Een Buzz Lightyear! 't Is **nie** waar! Zie! Dubbele prijzen. En nu naar huis en spelen. Haha!

Kut! Braaf! Hé jongen, zitten. Klaar en pak! Hannah? Hé! Hannah! Hebben ze m'n pakje al gebracht?

Hoezo, jij weet dat **nie**?

Oh nee, Hannah. Kijk, Jessie, ze is ziek.

Toch zal ik haar moeten opereren. Oh nee, zuster, de patiënt is doodziek. Maak de operatiekamer klaar. Haha, de patiënt zit vast. Niemand heeft ooit een dubbele hersentransplantatie uitgevoerd. Nu wordt het hier link. Nektang!

Dokter, **et** is gelukt! Hannah, Jessie is genezen nu. Ze liegt! Wat ze ook zegt, '**t** is **nie** waar.

Oh, een overlevende. Waar is de rebellenbak? Schuif op! Aha, keikoppig hé. Maar goed dat ik weet hoe je te laten praten. Waar zijn je vriendjes nu, hè? Hé, lekker!

Nee, mama, ik ben bezig.

Daar is **et**! Eindelijk is **et** aangekomen! De Superknal. Uitzonderlijk gevaarlijk. Buiten bereik van kinderen bewaren. Neig! Wat zal ik opblazen... Waar is die stoere cowboy? Ja, ik **eb** altijd al een ruimtevaarder naar de sterren willen schieten. Haha! Zo. Oh nee! Verdomme. Dit is George Kisters, door het slechte weer is de lancering van de shuttle helaas uitgesteld. Maar morgen wordt **et**... zonnig. Slaap lekker!

Ik wil pony rijden.

Oh ja! Tijd voor de lancering. Woehoe! Oneindig ver en verder!

Houston meldt zich voor de vluchtleiding. Het lanceerplatform wordt klaar gemaakt.

Vluchtleiding, alles in orde met het platform? Roger, de raket staat klaar, we zijn hier bezig met de ontstekingsstokjes en we gaan zo beginnen met aftellen, over. Zeg mama, waar zijn die lucifers? Ah, ik **eb** z'al. Laat maar!

Houston, we kunnen beginnen. Ik vraag toestemming voor de lancering. Hé, hoe kom jij hier ineens. Nu ja, jij en ik kunnen later samen nog eens barbecueën. Houston, klaar voor lancering? Eu, Roger, start lancering. De lancering vindt plaats over 10 seconden. Daar gaan we. Tien, negen, acht, zeven, zes, vijf, vier, drie, twee, één.

Huh? 't Is kapot.

Wij?

Speelgoed! Speelgoed leeft. Lief popje.

f. Andy

Attentie allemaal. Dit is een overval. Niemand die een vin verroert! Haal die kluis leeg. Geld, geld, geld. Hou maar op, jij voze aardappel. Hou je kop, moppie, of je schaapjes worden platgereden! Nee, niet mijn schapen. Kan niemand iets doen?

Oh nee, Sheriff Woody. Je spelletje is uit, Bartje Eenoog. Hoe wist je dat ik het was? Geef je je over of niet? Ik ben niet bang voor je, sheriff. Ik heb mijn waakhond met ingebouwd krachtveld bij me. En ik mijn dinosaurus en die is gek op krachtveldhondjes. Je gaat de bak in, Bartje. Zeg maar dag tegen vrouw en kiendjes. Jij bent de held van de dag, Woody.

Komaan, we gaan koeien verzamelen! Grijp ze bij mekaar, cowboy. Jihaa! Hé, cowboy. Kom mee, Woody. Raak! Bangelijk. Oh, keitof, mama! Kijk, die hebben we in de winkel gezien. En ik **eb** er nog om gevraagd, mama. En wat is dit, mama? Blijft het hangen tot we verhuizen?

Oké, daar gaan we. We gaan feesten, Woody! Heydie, kleine meid.

Kom maar, Molly. Oh, jij wordt zwaar. Tot straks, Woody.

Kom, we gaan in mijn kamer spelen.

Hé, kijk, zijn lasers geven licht! Pak aan, Zurg. Snel, maak plaats. Het ruimteschip moet hier landen. Kijk, een krachtige karateknop.

Oneindig ver en verder!

Pizza Planeet? Hm, lekker! Mag ik speelgoed mee doen?

Eentje maar?

Ik ga snel Buzz halen. Mam, weet jij waar Buzz is?

Maar ik kan **em nie** vinden. 'k Vind m'n Buzz nergens. En ik weet zeker dat **ij** daar lag.

Mag ik helpen met tanken? Ja?

Heel grappig!

Pizza Planeet!

Mama, mag ik Zwart Gat spelen? Toe, alsjeblieft?

Mama, heb jij Woody gezien?

Hier, in de auto.

IJ is er niet, mam, Woody is weg.

We kunnen ze zomaar niet achterlaten.

Dag huis.

Hé, waw! Woody! Buzz! Hier in de auto.

Met welk cadeautje zal ik beginnen, mama?

Wat is **et**? Wat is **et**? Waw, een hondje!

g. Mrs. Davis

Wat vind je der van?

Dat moet genoeg zijn.

Tuurlijk blijft het hangen. En ga nu Molly maar halen want je vrienden komen zo.

Kom aan, jongens. Allemaal naar de living. Tijd voor de cadeautjes!

Zo jongens, wie heeft er honger? Hier zijn de chips en de kaas en de paprika. Ho, wat is dat? 'k Had toch gezegd dat **ij** alles moest opruimen.

Oké, jongens, even ophouden. Zo, ja, stil allemaal. Allemaal in een grote kring. Nee, Andy, daar niet. Jij gaat in **et** midden zitten. Zo, **voilà**. En eu, welk cadeautje ga je **et** eerst opmaken?

Oh, nog maar eentje over.

Wacht **es** even. Whoa, kijk **es** wat ik hier heb!

Naar beneden komen, jongens. We gaan Bingo spelen!

Ik heb honger gekregen van al dat inpakken. Zullen we gaan eten bij Pizza Planeet?

Als jij je handen wast, zal ik Molly halen.

Je mag één pop meenemen.

Niet gezien. Andy, ik ben bijna weg!

Pak dan wat anders lieverd, en haast je!

Lieverd, hij heeft geen pootjes gekregen, je vindt **'m** wel.

Tuurlijk, je mag zelfs een stukje rijden. Als je 18 bent.

Volgende halte...

Waar **eb** je **'m** laatst gehad?

Dan ligt **ij** daar nog, beter zoeken, lieverd.

Ik **eb** overal gezocht lieverd, maar ik **eb** alleen maar je hoed gevonden.

Maak je geen zorgen, lieve schat. We vinden Woody en Buzz echt wel voor we vertrekken morgen.

Allemaal zeggen: dag huis!

Wat? Wat is er?

Fantastisch, **j'ebt** ze gevonden. Waar lagen ze dan? Zie je nu wel, gewoon waar je **z'ebt** laten liggen.

b. Sergeant

Sir, nee, sir.

Ja, sir. Oké, mannen. Verstaan? Alarmfase rood. Dit is alarmfase rood. Aanvalsplan Charlie en uitvoeren. Loop, loop, loop!

Een goed soldaat laat nooit een makker achter.

Daar zijn ze. Hallo, Moederkloek, dit is Alfa Bravo. Hallo, Moederkloek?

Oké, Andy opent zijn eerste pakje.

Het lint gaat er nu af. Hij scheurt het papier open. 't Is een, 't is een, ... Brooddoos! Ja, **ij** heeft een brooddoos gekregen.

Oké, het tweede cadeau. Het lijkt wel... Nee, het is een beddenlaken.

Aandacht voor het laatste cadeautje.

't Is een groot, 't is een... een spelletje zeeslag. Herhaal, zeeslag!

Opdracht volbracht. Goed gedaan, mannen. Pak maar in. We gaan naar **uis**.

Wacht! Zet **da** ding terug aan! Hallo, Moederkloek, hallo, Moederkloek! Ma komt nog met een verrassing op de proppen. Andy maakt **et** nu open, hij lijkt mij heel erg opgewonden. Et is een enorme doos. Oh, pech! Eén van de kinderen staat ervoor. Ik zie niets! 't Is een...

Groot alarm, groot alarm. Andy komt naar boven. Repeat, op jullie plaatsen!

Waar is je eergevoel? Je bent een schande voor het leger. Je verdient het niet om... Hé!

Wierook, dit is Mirre. Mirre.

Molly's eerste cadeau is... Mevrouw Aardappelhoofd. Ik herhaal een mevrouw Aardappelhoofd.

Hallo, Wierook? Nu opent Andy zijn eerste pakje. Ik kan **et** niet goed zien. Een grote doos. **Et** is, **et** is...

i. Slinky Dog

Ik zit hier, Woody. Ik speel rood, ja? Oké, Woody, jij dan rood als je dat zo graag wilt.

Slecht nieuws?

Begrepen.

Stafvergadering, iedereen mee komen.

Klein speelgoed vooraan. Hé, Woody, kom maar.

Hé, hé. Dimmen hé, **patatkopje**. Als Woody zegt, dat het zo is, wel dan geloof ik **em** op z'n woord. **IJ** heeft ons nog nooit belogen.

Als dat geen lekker klein pakje is!

Aan de kant, aan de kant.

Een doos! Ha!

Altijd geweten dat jij gelijk had, Woody. Geen seconde getwijfeld.

Wat smijten ze hier nu binnen?

Woody? Wat doe jij daar onder dat bed?

Woody heeft ook zoiets, als je aan zijn touwtje trekt dan ...

Amai, sapper de sapper de howdie.

Daar is Sid.

Oh, misschien ligt **ij** bij Sid in de tuin!

Wij geloven je, Woody, hè, Rex?

Et is te kort! Zijn er nog apen?

'k Wist da je terug kwam, Woody!

Hebbes, Woody!

Zie je, het is Buzz. Geef me dat snoer, Aardappelhoofd.

God, wat hebben we gedaan?!

Snel, pak m'n staart.

Woody, sneller.

Ik kan **et** niet langer houden!

Ik had veel langer moeten volhouden!

j. Hamm

Da snap ik **nie**.

Een verhuisvriendje? Dat meen je niet.

Wat gebeurt er daar beneden? Is zijn moeder soms de tel kwijt?

Sorry dat ik u onderbreek maar daar zijn ze! Verjaardagsvisite op drie uur!

Hallo, moet je al die cadeautjes zien.

Ja ja. Volgende maand liggen we mooi op de rommelmarkt.

Ze zijn nog allemaal ingepakt, idioot.

Hey, goed zo, Woody. Kopje gebruiken, is dat.

Hé, geweldig!

Sorry oor, piekip.

Oh, maar **dees** niet, hoor. Dit is een prima geluidssysteem. Zeker alleen koperen bedrading, hè? Waar kom jij vandaan? Singapore? Hong Kong?

Wat scheelt **em**?

Mooi stel vleugels, hè?

Dan **ebben z'em** waarschijnlijk weer eerder naar huis gestuurd.

Die kans gunnen we **'m** beter niet.

Ja, de lafaard. Die is gevlucht.

Mis, G-6.

He, niet zeuren, betalen. En niet met je oren, je neus.

Hij zit bij die pipo in de slaapkamer? Hé, iedereen, dat is Woody!

Dat zaakje deugt niet.

Walgelijk.

Wat is er aan de hand?

Ik verpletter **em**!

Hé, jongens, kom dat zien, kom dat zien.

Asjeblief, **ne patat** met een lief.

k. Bo Peep

Heel erg bedankt Woody voor het redden van mijn kudde.

Hoe zou je 't vinden als ik er vanavond iemand anders op laat letten?

Niet vergeten! Ik ben maar een paar blokken hier vandaan.

Kan jij **et** zien?

Ja, maar bekijk **'m** eens goed. Hij heeft meer toestandjes dan een Zwitsers zakmes.

Mijn verhuisvriendje is gevonden.

Trek **et** je niet aan, Woody.

Andy heeft nu alleen maar oog voor Buzz maar je weet dat hij voor jou altijd een warm plekje gaat houden.

Wat ben je van plan? Kom **ier**, jij.

Hoe eerder wij verhuizen, hoe beter.

Woody is weg?

Oh Slink, ik hoop dat hij oké is.

Hoe ben je daar geraakt?

Aardappelhoofd.

Oh, Woody. Als je maar eens wist hoe graag Andy wil dat je terugkomt.

Het is Buzz! Woody had dus toch gelijk!

Rocky, de laadklep.

Zalig kerstfeest, sheriff.

l. Hannah Philips

Weet ik niet.

Weet ik niet.

Dat is ze niet.

Mama, heb jij mijn pop Sally gezien? Laat ook maar.

Echt waar, dat is gewoon geweldig? Wou u graag een kopje thee, mevrouw Bomans? Heel lief van u om even langs te komen. Wat een mooie hoed, mevrouw Bomans. Hij staat u als gegoten. Mam? Sorry dames, excuus. Ik ben zo terug. Wat is er, mama? Mama, waar ben je?

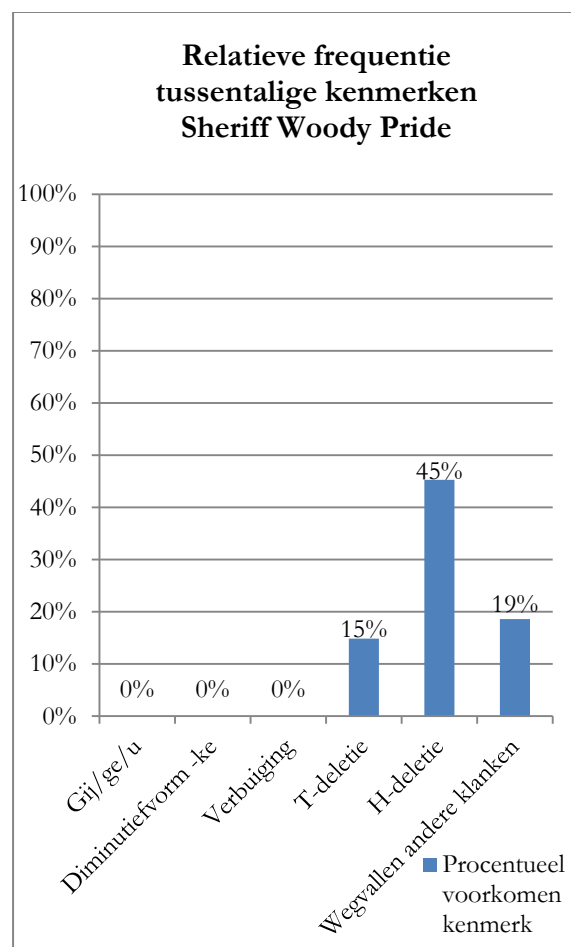
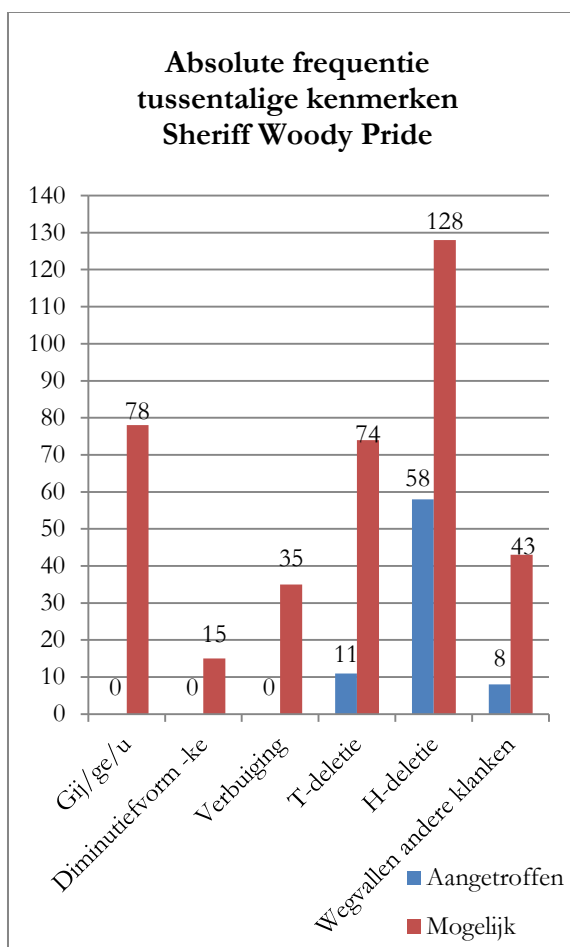
Ik ga wel. Ik kom al, ik kom al. Auw! Stomme hond.

Wat is er, Sid? Wil je nie met Sally spelen?

Bijlage 5: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *Toy Story* (1995)

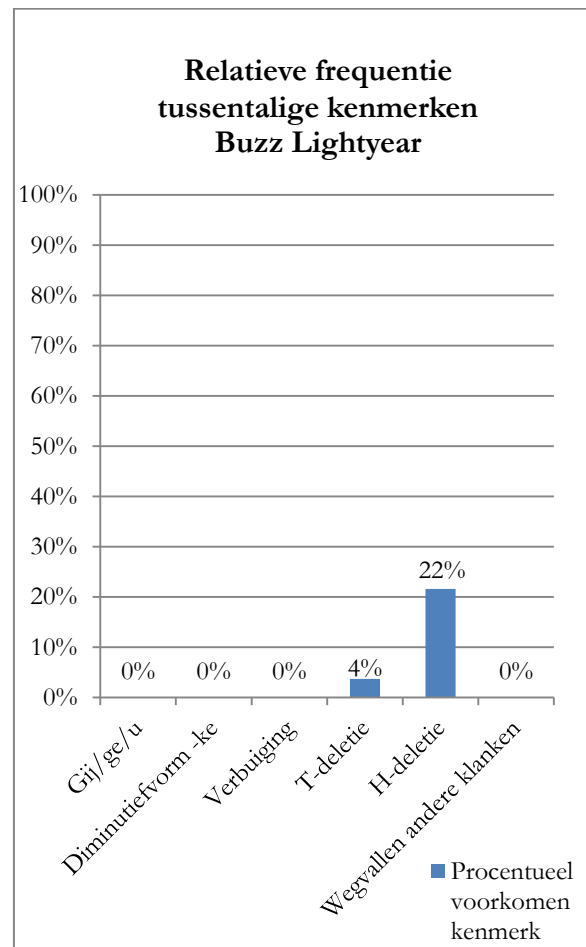
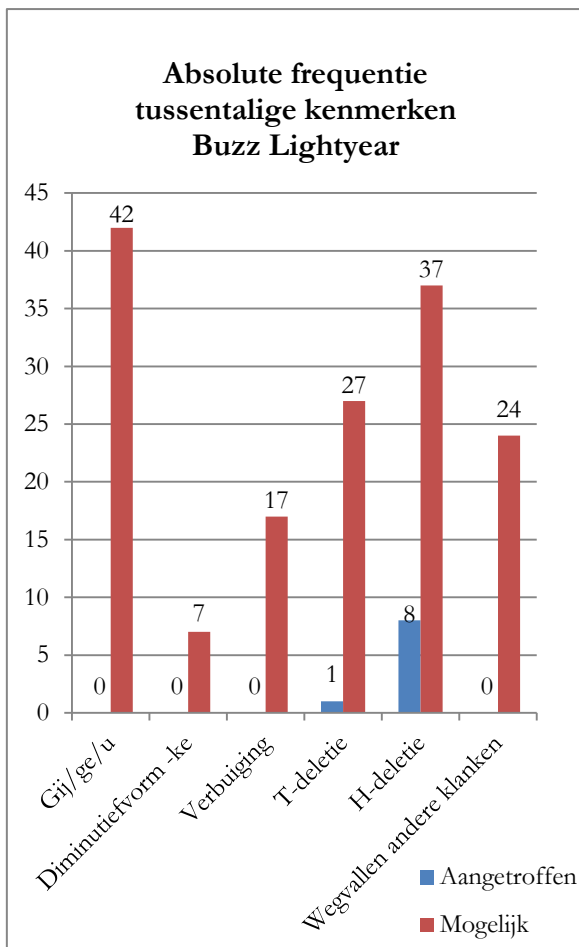
a. Sheriff Woody Pride

Sheriff Woody Pride	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	78	0%
Diminutiefvorm -ke	0	15	0%
Verbuiging	0	35	0%
T-deletie	11	74	15%
H-deletie	58	128	45%
Wegvallen andere klanken	8	43	19%

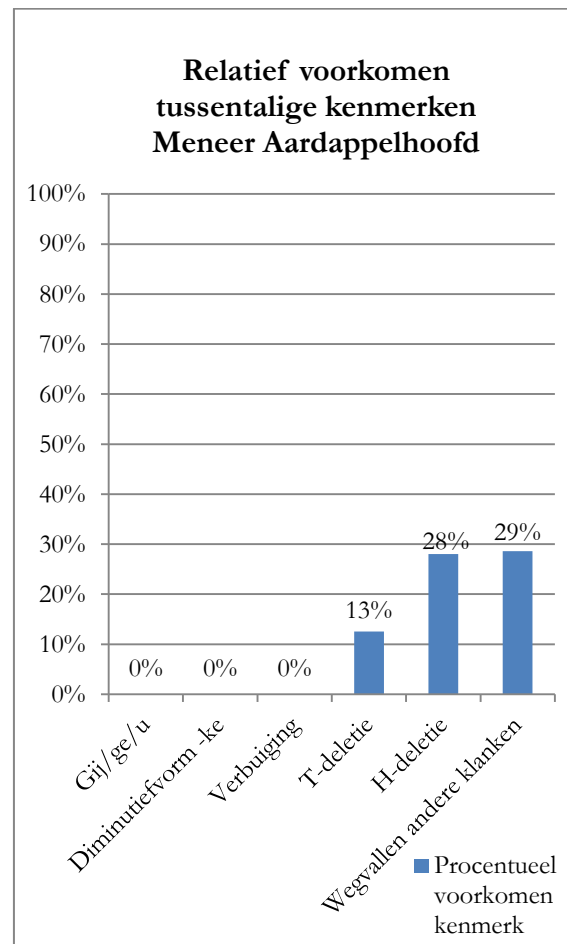
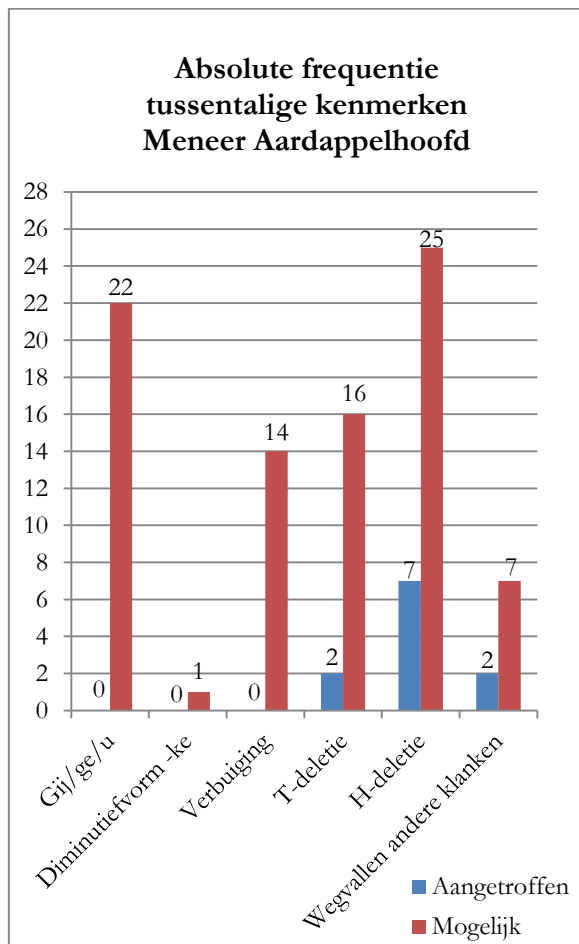
b. Buzz Lightyear

Buzz Lightyear	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	42	0%
Diminutiefvorm -ke	0	7	0%
Verbuiging	0	17	0%
T-deletie	1	27	4%
H-deletie	8	37	22%
Wegvallen andere klanken	0	24	0%

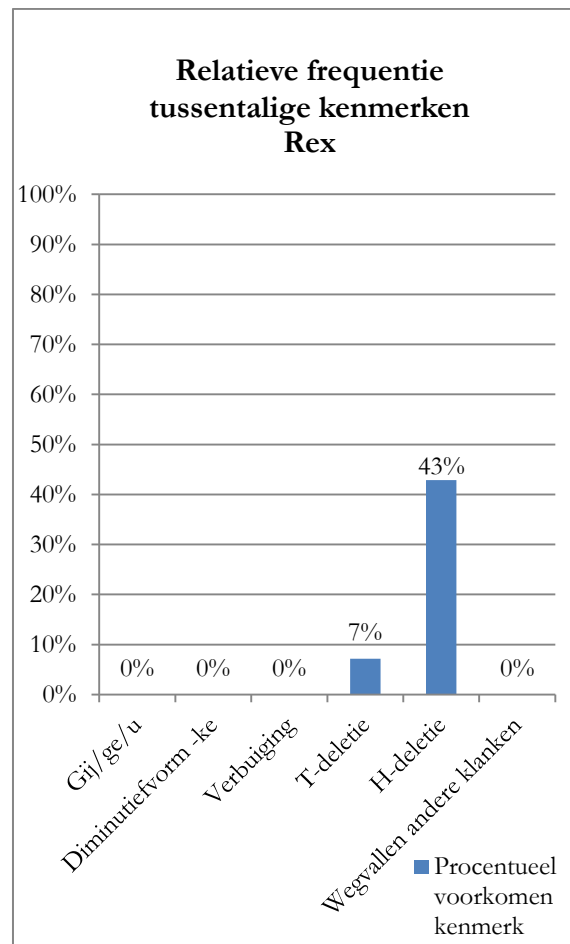
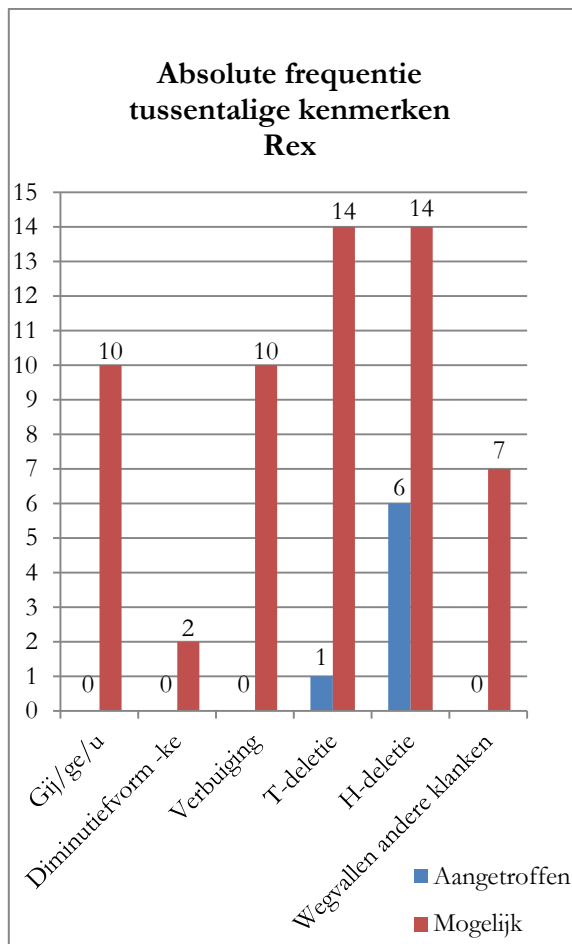
c. Meneer Aardappelhoofd

Meneer Aardappelhoofd	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	22	0%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	0	14	0%
T-deletie	2	16	13%
H-deletie	7	25	28%
Wegvallen andere klanken	2	7	29%

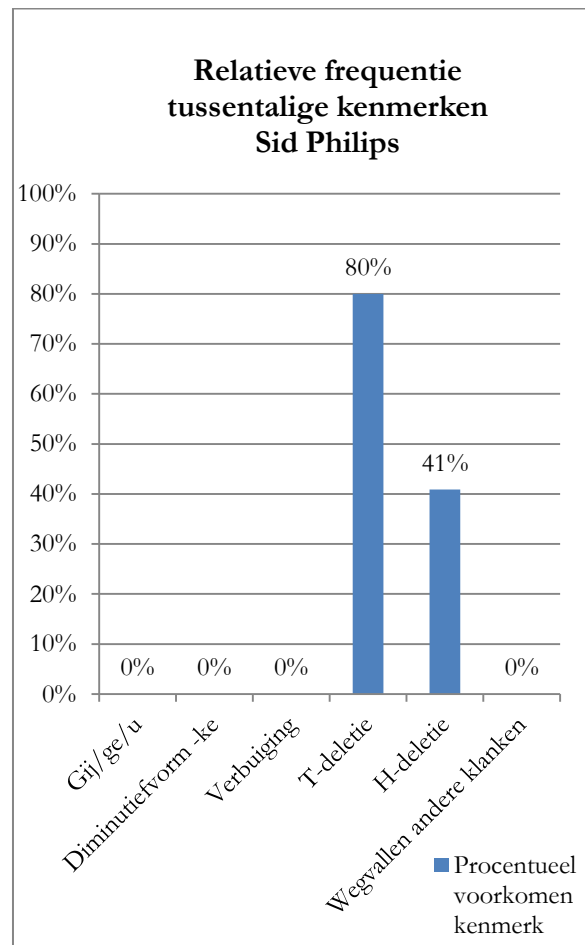
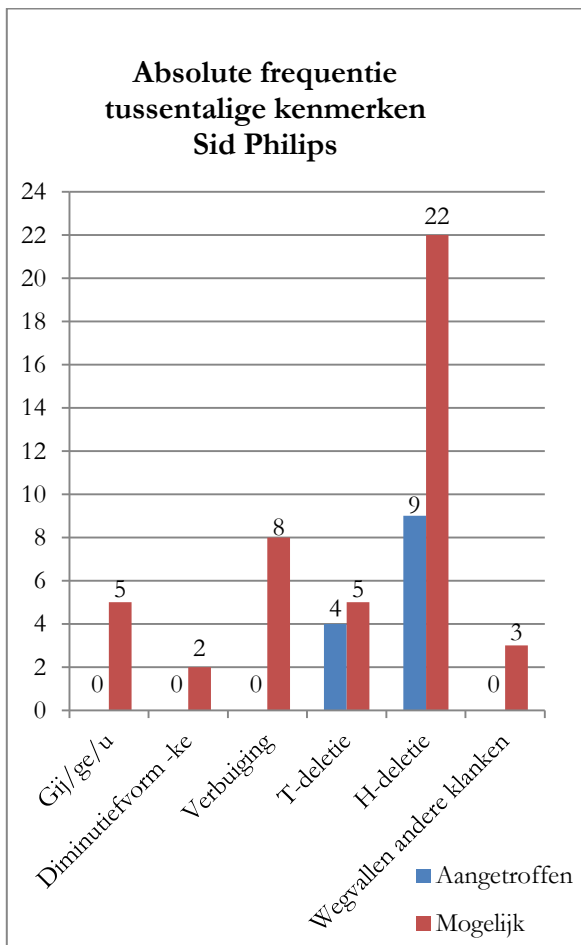
d. Rex

Rex	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	10	0%
Diminutiefvorm -ke	0	2	0%
Verbuiging	0	10	0%
T-deletie	1	14	7%
H-deletie	6	14	43%
Wegvallen andere klanken	0	7	0%

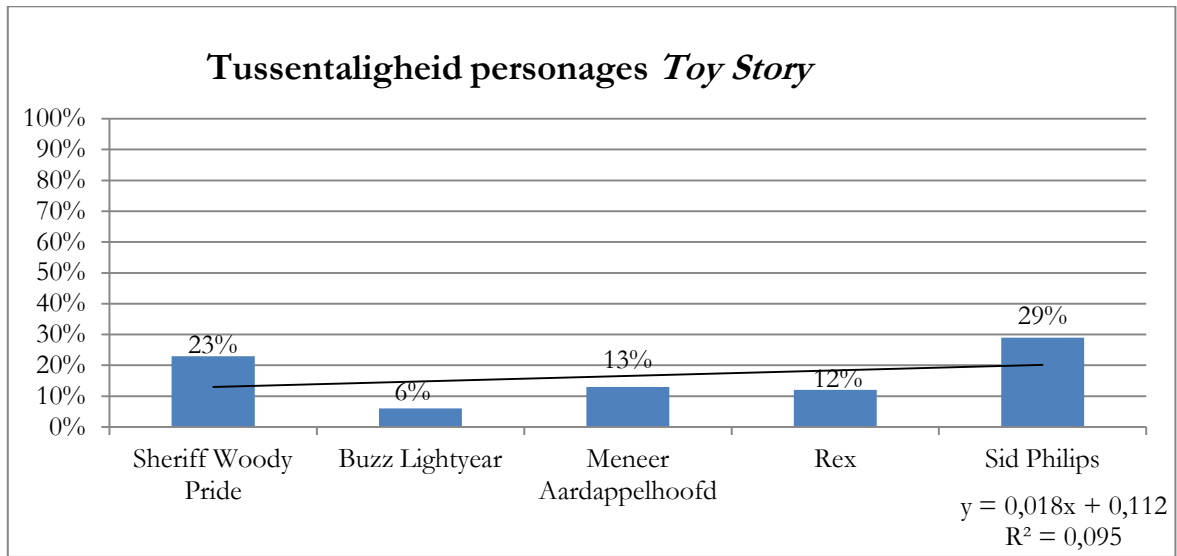
e. Sid Philips

Sid Philips	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	5	0%
Diminutiefvorm -ke	0	2	0%
Verbuiging	0	8	0%
T-deletie	4	5	80%
H-deletie	9	22	41%
Wegvallen andere klanken	0	3	0%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Toy Story

Tussentaligheid personages <i>Toy Story</i>	
Sherriff Woody	23%
Buzz Lightyear	6%
Meneer Aardappelhoofd	13%
Rex	12%
Sid Philips	29%

Bijlage 6: Transcriptie *Mulan* (1998)

a. Muschu

Ik leef! Dus welke sterveling heeft mijn hulp nodig, eerste stamvader? Zeg **et** mij, en ik sta klaar! En laat **et** duidelijk zijn, iedereen die zo kierewiet is om onze familie te bedreigen? Hem wacht mijn wraak.

... beschermen de familie. ... ik sla op de gong.

Eén familiereünie komt eraan. Oké, jongens, **'t is** zo ver, wakker worden. Komaan, opstaan. Slapen is gedaan, **'t wordt** werken.

Oké, ik snap **et** al. Ik zal wel gaan. Oh, jullie denken dat ik **et nie** kan? Kijk hier dan! Woeha! Achteruit, **nie** slecht **hè!** **Da** was al warm, en eigenlijk was **et** nog maar een waaklamp.

Waarmee je bedoelt?

Wat? Wat? Ik ben een echte draak!

Maar **als 't** zo ver is, dan **oor** ik nog van **u**?

Eén kans, is **da** teveel gevraagd? **'k Bedoel**, daar zou je toch **nie** van dood gaan? Hé, keikop. Wakker worden, je moet achter Mulan aan. Komaan jongen, pak het been! Komaan! Hallo? Hallo? Oh ow. Eu. Steen? Steentje? Oh nee, ze vermoorden me!

Ja! Ja! Ik ben de Grote Stenen Draak. **Goeiemorgen!** Ik moet heen en zoek Mulan! **Eb** ik al gezegd **da ik** de Grote Stenen Draak ben?

Maak **u** geen zorgen! Ik zal geen gezichtsverlies lijden! Oh, mijn elleboog. Ik voel dat er iets gekraakt is. 't Zal maar **es** lukken. En nu? Ik ben dus een jaar en alleen maar omdat ons Mulan zo nodig de chique meneer moest uithangen. Aar gaan zoeken? Wat **zou'k** anders doen? Na het vernielen van die stenen toren, moet **'k aar** wel gaan zoeken en met veel **bombarie** terugbrengen om zelf gratie te krijgen. Wacht **es** even! **Dat is't!** Ik maak Mulan een oorlogsheld en ze komen me smeken om terug aan de slag te gaan! Een schitterend plan. **Megagoe gevonden, gast. Hé,** wie zegt er **da** jij mee mag? Geluk? Jij? En jij denkt dat ik **da** geloof? Wablief? Een sukkel? Zal ik één van jouw antennes **es** in 14 stukjes plooiën? Kom dan **es** vertellen wie de sukkel is, jij of ik.

Hoor ik daar iemand vragen om een mirakel? Hoor ik daar een ja? Dat is al goed genoeg! Maak **u** klaar, Mulan, **u** redding is kronkelend nabij, gezonden door **u** voorvaderen, leid ik u door **u** maskerade! Komaan, als je wilt blijven, moet je werken. Voorwaar: ik zeg u. Ontdekt dat leger dat je een meisje bent, dan wacht **u** de dood.

Wie ik ben? Wie ik ben? Ik ben de lijfwacht van de verloren zielen. De almachtige, innemende, onkwetsbare Muschu. **Nie** mis, **hè?** Auw.

Hé, draak, draak, ja. Niets hagedis. Da **tongdinges** doe ik niet.

Angstaanjagend? Ontzagwekkend?

Natuurlijk! Zakformaat komt mij beter uit. Was ik op ware grootte, dan viel die koe hier dood van de schrik. Nee, Bessie! Mijn krachten overtreffen je wildste verbeelding. Bijvoorbeeld. Mijn ogen kijken dwars door je harnas. Dat doet de deur dicht. Schande, schande komt er over jouw familie. Schrijf dat maar op. Schande over jou, schande over je koe, scha...

Dan zul je op mij moeten vertrouwen. En dat je me niet meer slaat. Is dat duidelijk? Goed zo. Okidoki! Vooruit met de geit. Kricky, neem de zakken. Zet **'m** op, rund.

Oké, **'t is** zo ver. Laat **es** zien hoe een man stapt. Schouders achteruit, borst vooruit, voeten uiteen, kop omhoog en mars. Eén, twee, drie, één, twee, drie. In de pas, **hou'en** zo. Geweldig, vind je niet.

Nee, ze zijn mannen. Je moet leren doen zoals zij, dus kijk goed toe.

't Is even doorbijten. Stoer doen, zoals die vent hier.

Gewoon kloppen, zo zeggen mannen 'hallo'!

Nu een klap op **z'n** billen, dat **ebben** ze graag.

Melkmuil? Kom dat **es** hier zeggen, lamme noedel!

Ling, zeg maar Ling!

Hatsjoel!

Gezondheid! Ik lach me rot.

Ping! Ping was altijd mijn beste vriend!

't Is te zeggen, tot **ij** mijn lief afpakte.

Weet je, er scheelt nog wat aan je mensenkennis.

Vooruit, we moeten opstaan, schone slaapster! Hup, hup, hup! Licht aan, en vlug wat. We zijn er met je ontbijt. Kijk, een bord havermout, en het lacht je al toe. **Hé**, eruit jij, moeten de mensen zoek worden?

Et scheelt **nie** veel. Oren open, dit is je eerste oefendag. Je gaat braaf naar de mensen luisteren en **nie** vechten, mooi samen spelen met de kinderen. Behalve natuurlijk als er één van hen wil vechten, dan **sla j'em** bont en blauw.

Nie me volle mond spreken. En kijk nu **es** heel woest? Ho, daar krijgen alleen mijn **konijnsloefkes** schrik van. Komaan meid, maak me bang! Ja, zo wil ik mijn vechtjas zien. Dat is wat ik wou zeggen. En nu naar buiten. Maak me trots. Hoe bedoel je de troepen zijn al weg?

Wacht, je vergeet je zwaard! Mijn schatje die al mensjes moet gaan koud maken.

Hé, vind je dit echt een goed idee? En wat als iemand je zou zien?

Zo, een paar van die mannen wassen hun sokken **nie**. Amai, amai, amai. Ik moet zeggen, ik hou wel van zo'n kale geur. Oké, oké, al goed, al goed. Kom er maar uit voor je helemaal een **pruimenvelleken ebt**.

Ja, ja. Hou dan de wacht, Muschu, terwijl ik ons geheim verknal met **da** stomme grietengedoe. Hygiëne. Nu is **'t** om zeep! Er zijn zo een paar dingen waar ze echt **nie** naast kunnen kijken.

Wha, wat een vieze smaak!

Nee, **da** was vuil. Jij sta bij mij **in 't** krijt.

Oh nee, ik bijt van mijn leven geen billen meer.

Oh nee, dit nooit. Ik heb te hard gewerkt om Mulan in **et** leger te krijgen. Die kerel, die gooit roet in **et** eten.

Wat was dat? Je hebt een boontje voor hem! Ja, ja. **Tuurlijk, ja**. Ga naar je tent! Ik denk dat **et** tijd wordt om deze oorlog toch eens zelf te plannen. Oké, laat eens zien wat je hebt. Van de generaal Li. Beste zoon, we wachten de Hunnen op in de pas. Wil je zo goed zijn ons te helpen? Hm. Er **mankeert** alleen nog aan: We zitten zonder chocola, misschien kan je wat meebrengen? Hallo! Dit is het leger, daar zit wat meer spirit achter, kun je me volgen? **Da's** beter, veel beter! Khan, baby, hé, kun je ons een lift geven?

Dringend bericht van de generaal! Wat scheelt er? Nog nooit een panda-paard gezien?

Wablief? Ik denk dat de vraag is: wie ben jij? Wij zijn in oorlog, man. Er is geen tijd voor stomme vragen! Dit kan je hoed kosten, ik sla hem zo van je hoofd af. Maar ik ben goed gezind vandaag. Dus lees die brief voor ik je rapporteer.

We pakken in, Kricky. **'t Is** aan ons!

Oh, natuurlijk, **'t** paard gaat voor.

Oké, **'t is** tijd om **et** aan te steken nu. Snel, snel! Sneller!

Gemist! **Oe** is **da** in hemelsnaam mogelijk, **ij** staat nog geen meter van je af.

Mulan! Mulan! Mulan? **Nope**. Mulan, man, ben jij een gelukzakskrekel!

Hé, Mulan, ik heb de gelukskrekel!

Oh, knap, heel knap. Kom **der ma** bij. We gaan eraan, we gaan eraan! Dit overleven we niet, **et** einde is in nabij.

Ik wist dat **et** zou lukken. Wat een man! Min of meer toch.

Het scheelde maar zoveel. Zo veel. De voorvaderen onder de indruk, ik een standbeeld, overal fans. Man. Alles om zeep.

Hé, komaan, je deed **et** toch om je vader te helpen. Kan jij **et** helpen dat je **'m** tot schande brengt en je voorvaderen? En je vrienden zou verliezen? Je moet gewoon leren... Trek **et** je niet aan.

Ah, dit heeft gewoon een beetje spug nodig. **Da's** al. Laat mij maar even doen. Zie je wel! Wat een leuk snoetje! We zijn allebei nep. Dat is **et**. Je voorvaderen **ebben** me **nie** gestuurd, ze haten me zelfs. Luister, jij waagde je leven voor anderen. Ik heb jou gebruikt om mezelf te helpen. Jij **ebt** tenminste nog **goeie** bedoelingen. Wat?! Hoezo geen gelukskrekel? Jij loog tegen mij? En wat ben jij? Een schaap?

Ja, leuk zal anders zijn. Maar niet gepiekerd, oké. Het komt wel goed. We zijn **ier** samen aan begonnen, we maken **et** samen af. Ik beloof **et**.

Eu, thuis is die kant?

Die Hunnen gezien? Die floepten uit de sneeuw als madeliefjes!

Zullen wij ons wat Hunnen-billen gaan opwarmen? Jihaa!

Waar ga jij naartoe?

Hè, wou je me iets zeggen? Denk eraan, je bent opnieuw een meisje.

Da's nu **es** echt **ne** Mongoolse barbecue!

Wat is het plan? Je hebt geen plan!

Ik heb het al gesnapt meisje, kom mee, Kricky!

Kameraden, ik **eb** vuurkracht nodig! Jouw ergste nachtmerrie.

Helemaal klaar, baby. Vuurtje!

Jij bent een **gelukszakske!**

Mijn kleine baby is ineens zo groot en nu redt ze China! **Ebt ge** een **zakdoekske?**

Komaan, wie **eef**t er goed gewerkt? Geef maar toe!

Pak **et**, Kricky! Bestel nu uw loempia's.

b. Mulan

Bescheiden en ingetogen. Bevallig, beleefd, gevoelig, verfijnd, evenwichtig, punctueel! Ai, ai. Kleine broer? Kleine broer? Ah, daar ben je! Wie is het slimste hondje ter wereld? Komaan, bolleboos. Help je me vandaag met **m'n** karweitjes?

Vader, ik ben uw oeh! Ik heb een extra bij. De dokter heeft gezegd, drie koppen thee elke ochtend en drie 's avonds.

... de eer van de familie hoog te houden. Wees gerust vader, ik zal je niet teleurstellen. Wens me geluk!

Ik ben er! Wat? Maar mama, ik moest ...

't Is ijskoud!

Eu, niets. Een klein geheugensteuntje.

Kalm.

Aanwezig!

Doe het werk dat men u oplegt kalm en met schroom. Bezint eer **ge** bemint. Begint! Zo verwerf je eer en glorie.

Eum, excuseer?

Mag ik die eventjes terug? Momentje.

Wat is er?

Vader, u kan echt niet gaan. Ziet u heer, mijn vader heeft al zo dikwijls...

't Kan echt niet dat u gaat. Laat de jonge mannen maar vechten voor China.

En dus te sterven voor de eer.

Maar als u...

Oké, hoe vind je dit? Excuseer. Waar moet ik me aanmelden? Ik zie dat u een zwaard hebt! Ik heb er ook één. Het staat heel mannelijk en stoer. Ik doe wat ik kan! Maar zal het wel lukken? Er is al een mirakel nodig om mij in het leger te krijgen.

Aaah! Een geest?

Wie bent u?

Eu, sturen mijn voorvaderen me een hagedisje om me te helpen?

Je bent... eu...

Klein?

Stop, het spijt me. Sorry. Het zijn mijn zenuwen. Ik ben dit nog niet gewoon.

Ze zijn walgelijk.

Dat zie ik me nog niet doen.

Hé, gasten...

Sorry. Eum, ik bedoel sorry als het u heeft gestoord maar u weet hoe het is als een man eens goesting krijgt. Iemand op zijn smoel slaan, iets repareren, barbecueën!

Eum. Ik eu...

Ik heb een naam. Het is zelfs een jongensnaam.

Zijn naam is Ling.

An Chu.

Muschu?

Ping, 't is Ping.

Ja, mijn naam is Ping.

Eu, hij eu, spreekt niet zoveel over mij.

Ben ik te laat?

Maar ik wil geen kindjes bont en blauw slaan.

Al weg?!

Het is niet omdat ik er als een man uitzie, dat ik ook zo moet ruiken.

Muschu, als je zo bezorgd bent, hou dan de wacht.

Oh, hey, gasten! Ik wist niet dat jullie hier waren. Ik was me juist aan het wassen, ben net klaar en ga eruit! Bye bye.

Hallo, Chin Po.

Ik wil hem helemaal niet pakken.

Nee, dat moet niet. We doen alsof we hem niet zien en zwemmen wat.

Wow, dat was **op 't** randje.

Ik wil van mijn leven geen naakte man meer zien.

Hé, ik houd hem vast, en u slaat! Of niet. Want als u het mij vraagt, ik vind u een reuzekapitein.

Wat? Nee! Ik...

Het spijt me.

Eum.

Shang?!

Kom ons helpen!

Ik kan 't uitleggen.

Shan!

Mijn naam is Mulan. Ik **eb et** gedaan voor mijn vader.

Zo ver wou ik helemaal niet gaan.

Ik had geen andere keus. Alsjeblieft, geloof me.

Ik had nooit thuis mogen weggaan.

Misschien deed ik het niet voor mijn vader. Misschien wou ik gewoon bewijzen dat ik echt wat waard was. Zodat, als ik in de spiegel keek, ik iemand zag die iets betekent. **'k Heb** me vergist. Ik zie niets.

Vroeg of laat moet ik vader onder ogen komen. We gaan naar huis.

Ik moet toch iets doen?

Doe je nog met me mee of niet?

Shan! De Hunnen leven nog, ze zijn in de stad!

Shan, ik heb ze gezien in de bergen. Je moet me geloven.

Waarom kwam ik anders terug? Je had vertrouwen in Ping, waarom in Mulan dan niet? Je kan beter opletten. Ik weet dat ze hier zijn.

Iemand vinden die me wel gelooft.

De keizer is in gevaar! Maar de Hunnen zijn hier! Alsjeblieft, je moet me helpen. Niemand luistert.

Muschu!

Ze gaan nooit op tijd bij de keizer zijn. Hé jongens, **ik eb** een idee.

Oké, nog vragen?

Shan, nu!

Chin Po, neem de keizer mee!

Nee, ik deed het.

Ik zal onderweg wel zien! Muschu!

Niet echt, nee. Klaar, Muschu?

Van **et** dak af, van **et** dak af, van **et** dak af!

Met uw goedvinden, mijn excellentie, ik denk dat ik al lang genoeg van huis weg ben.

Oh, dank u. Khan, kom, we gaan naar huis.

Vader, ik breng u het zwaard van Shan Yu, en het zegel van de keizer. Geschenken als eer aan de Fa familie!

En ik u ook, papa.

Wil je **nie** blijven om te eten?

c. Li Shang

Oh, zeker. U kunt op me rekenen. Dit is... ik bedoel... Ja, heer.

Kapitein Li Shang. Hm, leider van China's elitetroepen! Nee, de beste troepen allertijden!

Veel geluk, vader.

Soldaten! Voor herrieschoppers is er in mijn kamp geen plaats.

Hoe is jouw naam?

Ik heb niet gevraagd naar zijn naam, de jouwe.

Hatsjoe?

Muschu? Wat is het dan wel?

Ping.

Laat me je oproepingsbrief zien. Fa Zhou. Dé Fa Zhou?

Oké, heren. Dankzij jullie nieuwe vriend Ping mogen jullie de boel hier tot de laatste rijstkorrel opruimen. En morgen begint het echte werk.

Soldaten. 's Morgens wordt er vliegensvlug en in stilte verzameld. Wie zich daar niet kan aan houden, krijgt met mij te maken.

Yao, fijn dat je vrijwilliger wil zijn. Ga die pijl halen.

Ogenblikje, je vergeet wel **'t een en 't ander**. Dit staat voor discipline en dit betekent kracht. Zonder die twee lukt het je nooit. **Der** is nog veel werk aan de winkel.

Ze zijn klaar met hun opleiding.

Dat wil ik nog zien.

Zoek naar overlevenden.

Ik begrijp dit niet. Mijn vader had hier moeten zijn.

De Hunnen naderen snel. We kunnen beter naar de keizerlijke stad door de Tung Shao-pas. Wij zijn nu de enige hoop van de keizer. Voorwaarts.

Wat gebeurt er? Jij hebt onze positie verraden! Nu zijn we... Zoek dekking! Red de kanonnen!

Vuur! Vuur! Hou het laatste kanon! Klaar voor de strijd? Als we sterven, zal het eervol zijn. Yao, richt het kanon op Shan Yu. Ping, kom terug! Ping! Stop!

Ping, jij bent de ongelooflijkste kerel die ik ken. Ik heb mijn leven te danken aan jou. Van nu af heb je mijn vertrouwen.

Ping? Wat scheelt er? Hij is gewond! Haal hulp! Ping, hou vol. Hou vol...

Jouw leven voor et mijne. Mijn schuld is terugbetaald. Voorwaarts. Ik zei, voorwaarts.

Mulan!

Jouw plaats is niet hier, Mulan. Ga naar huis.

Waarom zou ik?

Majesteit, ik overhandig u het zwaard van Shan Yu.

Nee!

Zij is een held!

Luister, opgeblazen...

Majesteit, ik kan **et** uitleggen.

Eu, jij, jij vecht goed.

Excuseer. Woont Fa Mulan soms hier? Dank u.

Eerbiedwaardige Fa Zhou, ik ... Mulan? Eu. Je bent je helm vergeten. In feite is het uw helm, nie waar?

Eten, wil ik graag.

d. Chi Fo

Onmogelijk! Niemand kan voorbij de Grote Muur.

Burgers, ik verkondig u een bericht uit de keizerlijke stad. De Hunnen vallen China aan. Op bevel van de keizer moet één man uit elke familie dienst nemen in het keizerlijk leger. De Hsiao familie. De Yi familie. De Fa familie.

Stilte! Je moet je dochter leren dat ze haar mond moet houden in het bijzin van een man.

Meld je morgen in het Mu Zhong-kamp.

Uitstekende strategie, heer. Ik hou zo van verrassingen.

Oh, dit is een enorme verantwoordelijkheid, generaal. Misschien zou iemand met meer ervaring...

En ik zal er niets uit weglaten.

Indrukwekkend.

Eerste dag.

Je bevelvoerende officier stelde je een vraag.

Ik wist niet dat Fa Zhou een zoon had?

Ik weet waarom. Die jongen is knettergek.

Orde, mensen, orde!

Dat is niet grappig!

Jij denkt dat je troepen klaar zijn voor te vechten? Ha, ze houden geen minuut stand tegen de Hunnen!

Die sukkel is net zo min geschikt als soldaat als jij als kapitein. Eens generaal Li mijn verslag heeft gelezen, mogen ze 't vechten wel vergeten.

Voorzichtig, kapitein. De generaal is wel je vader maar ik ben de raadsman van de keizer. En oh, tussenhaakjes, daar had ik niemand voor nodig. Je kunt gaan.

Onbeschoft boerenfolkje! Jullie moeten mij een nieuw paar slippers. En ik gil niet als een meid.

Wie ben jij?

Kapitein! Spoedbericht van de generaal! We moeten naar **et** front!

Kapitein?

Het is dus waar!

Ik wist dat er met jou iets mis was. Een vrouw! Verraderlijke slang.

Hoogverraad! Ultieme schande.

Kapitein? Vasthouden.

Wet is wet.

Maar je kan toch niet...

Een aanslag op mijn leven! Waar is ze! Nu gaat ze te ver. Wat een puinhoop. Uit de weg, dat schepsel is geen bescherming waard.

Een vrouw zal nooit iets waard zijn.

Uwe Excellentie?

Lid van de wat? Maar in de Raad zijn geen plaatsen meer over, uwe majesteit.

Mijn pla...?

e. Keizer

Nee, dat de soldaten eerst mijn volk beschermen. Chi Fo? Vaar de oproepingsbevelen uit in alle provincies. Roep de reserves op en zoveel mogelijk nieuwe rekruten.

Ik laat niets aan **et** lot over, generaal. Eén korrel rijst kan de balans doen doorslaan. Eén man kan **et** verschil maken tussen zege en nederlaag.

Mijn kinderen. De hemel toont ons zijn allermooiste glimlach. China slaapt veilig vannacht dankzij onze dappere krijgers.

Ik weet wat dit voor u betekent, kapitein Li. Uw vader zou heel trots geweest zijn.

Hoe hard de wind ook huult, de berg buigt nooit of te nimmer.

Dat zal volstaan.

Ik heb veel over je gehoord, Fa Mulan. Je stal je vaders harnas, liep weg van huis, vermomde je dan als soldaat, stelde je overste teleur, maakte het Chinese leger tot schande, vernietigde mijn paleis en je redde ons allemaal.

Chi Fu?

Je zorgt ervoor dat deze vrouw lid wordt van de Keizerlijke Raad.

Ook goed, dan krijg je zijn plaats.

Wel, neem dit dan. Dat je familie weet wat je voor mij hebt gedaan. En dit, dat de wereld weet wat je gedaan hebt voor China.

De bloem bloeiend bij tegenspoed, is zeldzaam en de mooiste van allemaal. Een meisje als zij ontmoet je niet elke dynastie.

f. Shan Yu

Perfect.

Heel goed zo heren. Jullie vonden het Hunnenleger.

Mij stoppen? Hij **inviteerde** mij! Door zijn muur te bouwen, heeft hij mij uitgedaagd. Wel, ik zal zijn spel meespelen.

Ga, en ik verwacht van jouw keizer zijn sterkste troepen. Hoeveel man is er nodig om een boodschap te brengen?

Wat zien jullie?

Deze pop komt uit een dorp in de Tun Shao-pas, waar het leger van de keizer ons opwacht.

Nee, de kortste weg naar de keizer leidt door die pas. Daarbij, het meisje zal haar pop missen. We moeten et haar terugbrengen.

Boe. Bewaak de deur.

Je muren en legers zijn gevallen. En nu is het jouw beurt. Buig voor mij.

Ik heb meer dan genoeg van je hoogmoed, oude man. Buig, zeg ik!

Dan zal jij knielen in stukken.

Nee!

Jij, jij ontnam mij mijn triomf.

De soldaat uit de bergen!

Jij lijkt wel ten einde raad?

g. Fa Zhou

Eerbiedwaardige voorvaderen, geef Mulan uw steun bij de koppelaarster vandaag. Ik bid u, ik bid u, help haar.

Mulan, je had al in de stad moeten zijn. We rekenen op je om...

Haast je. Ik zal nog maar wat meer bidden!

Wel, wel. Zie toch **es** hoe mooi de bloesems zijn dit jaar. Maar kijk, deze is wat laat. Maar ik wed, dat als hij bloeit, dan wordt het de mooiste bloem van allemaal.

Ik sta klaar om de keizer te dienen.

Mulan, je maakt me ten schande.

Het is een eer mijn land te kunnen beschermen en mijn familie.

Ik zal sterven als **et** moet.

Het is mijn plicht, en leer jij nu de jouwe ook.

Wat? Het is niet waar. Mulan! Nee!

Dat zullen ze juist als ik haar vind.

Mulan!

Geen groter geschenk of eer dan jou als dochter te hebben. Ik heb je zo gemist.

b. Yao

Hm.

Wa valt er te zien?

Ik ga je zo'n mep geven dat je voorvaderen ze zien vliegen.

Jij kunt de boom in, melkmuil.

Oh, sorry, Ling. Hé!

Ja, want ik moet je nog een koek op je **bakkes!**

Oeh, zware jongen.

Een kleine moeite, **schone** jongen. En ik doe het zelfs met mijn hemd aan.

Hé Ping!

En ik ben Yao, de koning van de rots! En **der** is niets wat jullie grietjes daaraan kunnen doen!

Komaan, we moeten helpen!

Ja! Prachtig, nu trekken, en ze zijn gered!

Ik **eb** ze door mijn vingers laten glippen. Trekken!

Koning van heel de berg.

Komaan!

Ik lijkt toch niet te dik in deze jurk? Wat een schatje!

Komaan!

Mag zij **da** zomaar doen?

i. Grootmoeder Fa

Wat zou die kunnen helpen? Ze zijn dood. Daarbij, we hebben toch geluk aan hem hier. Bewijs maar **es** wat je waard bent. **Jep**, deze krekkel brengt echt geluk!

Pak vast. Dit vraagt meer geluk dan ik dacht.

Nog niet! Een appel voor de zuiverheid. Een amulet voor evenwicht. En kijk hoe mooi je nou bent.

Wat **eef**t die vandaag gegeten?

Dat ziet er goed uit, vind je **nie**?

Mulan is weg!

Voorvaders, hoor mijn gebed. Bescherm onze Mulan.

Tof, ze brengt een zwaard mee. Als je 't mij vraagt, had ze beter een man...

Waw, **als 't** nog **es** oorlog is, **doe'k** mee!

Wil je **nie** blijven voor altijd?

j. Generaal Li

De Hunnen vallen ons aan, hier, hier en hier. Ik vertrek met de hoofdmacht naar de Tung Shao-pas en stop Shan Yu voor hij dit dorp vernietigd.

U blijft hier en leidt de nieuwe rekruten op. Als Chi Fo meent dat je klaar bent, voegt u zich bij ons, kapitein.

De primus van zijn klas, uitgebreide kennis van oefentechnieken en telg van een grote militaire traditie. Ik weet dat Li Shang die taak aankan.

Zeer goed. Dan vieren we China's overwinning in de keizerlijke stad. Ik verwacht een rapport over drie weken.

Veel geluk, kapitein!

k. Ling

Haha, als ik jou was, vroeg ik mijn geld terug!

Je gaat eraan! **IJ** loopt weg.

Onze nieuwste vriend **eef**t zich blijkbaar overslapen. Hallo, Ping. Nog geen honger.

Maar blijf toch! Ik weet dat we je gepest hebben maar spons daarover. Hey, ik ben Ling.

Ik denk dat Ping en ik je kunnen pakken!

Ping, we moeten vechten.

Komaan, doe toch niet zo... Wha! Ik voel een beet?

Slang!

De koning van de rots.

Achteruit, jongens. Dat **ij** wat lucht krijgt.

Hiep hiep hiep voor Ping! De moedigste van allemaal!

l. Voorvader Fa

Muschu, ontwaak.

Muschu.

Muschu! Dit zijn de familiewachters. Zij... en jij, oh gedegradeerde, ...

Heel juist, dus wek de voorvaderen.

Stilste! Wij moeten van hen de allersterkste sturen.

Jij hebt je kans gehad met de Fa familie.

Waarmee ik bedoel dat deze keer een echte draak Mulan gaat helpen.

Jij bent je plaats hier niet waardig. Ga, wek de grote stenen draak!

Grote stenen draak. Bent u ontwaakt?

Ga! Het lot van de Fa familie ligt in uw klauwen.

Oh, al goed. Je kan opnieuw een wachter zijn!

m. Koppelaarster

Fa Mulan? Spreken zonder toelating.

Vel over been. Nee, zonen zullen baren wordt niets. **Allez**, zeg **es** de gedragsregels op.

Hm, kom es mee.

Zo, schenk de thee. Je moet je schoonfamilie in spe behagen door een uiterst waardige houding met raffinement. En wees vooral evenwichtig.

In stilte!

Wel, jij lompe ...

Blust da vuur, **blust da** vuur! Jij stuk ongeluk! Je mag dan wel een bruid lijken, maar die eer zal je nooit je familie kunnen bewijzen.

n. Fa Li

Komt ze juist vandaag te laat! Ik had de voorvaderen om geluk moeten bidden.

Geen van die excuses. Jij gaat vlug het bad in.

Was je op tijd gekomen, dan was het nog warm. Mulan, wat is dit?

Gehoorzaam zijn.

Zo, je bent klaar.

Mulan, blijf binnen.

Je moet haar achterna, ze kunnen haar doden!

o. Wachter

Majesteit, de Hunnen steken onze Noordergrens over.

Shan Yu voert hen aan. Ik zorg voor de onmiddellijke versterking van de paleiswacht.

Vergeef me, majesteit. Ik kan hem wel stoppen met mijn troepen.

Shan Yu...

De keizer zal **u** stoppen!

p. Chin Po

Oh, Yao. Een nieuwe vriend.

Yao, ontspan je en zing met mij. Al beter?

Zuurzoete kip met ananas!

Ik eerst!

En ik ben Chin Po.

De generaal...

Kan je hen zien?

Sorry, majesteit.

q. Wachter Chinese muur

Ze vallen aan, geef het signaal! Nu weet heel China dat jullie hier zijn.

r. Assistent koppelaarster

Fa Li, waar blijft je dochter toch? De koppelaarster houdt niet van wachten.

s. Voorouder 1

Ik wist **et**, ik wist **et**. Die Mulan is altijd al een woelwater geweest.

Mijn kinderen hebben nooit problemen gehad, ze zijn allemaal accupuncturist.

t. Voorouder 2

Mijn schuld niet. Komt van jouw kant van de familie.

Het kunnen nie allemaal accupuncturisten zijn.

u. Voorouder 3

Ze probeert alleen **aar** vader te redden!

Nee, jouw achterkleindochter moest zich als man verkleden!

Jouw gestuntel kostte Fa Deng zijn kop!

v. Voorouder 4

Maar als ze ontdekt wordt, wacht Fa Zhou voor eeuwig schande! Tel ons daar maar bij op. Onze traditionele waarden gaan verloren.

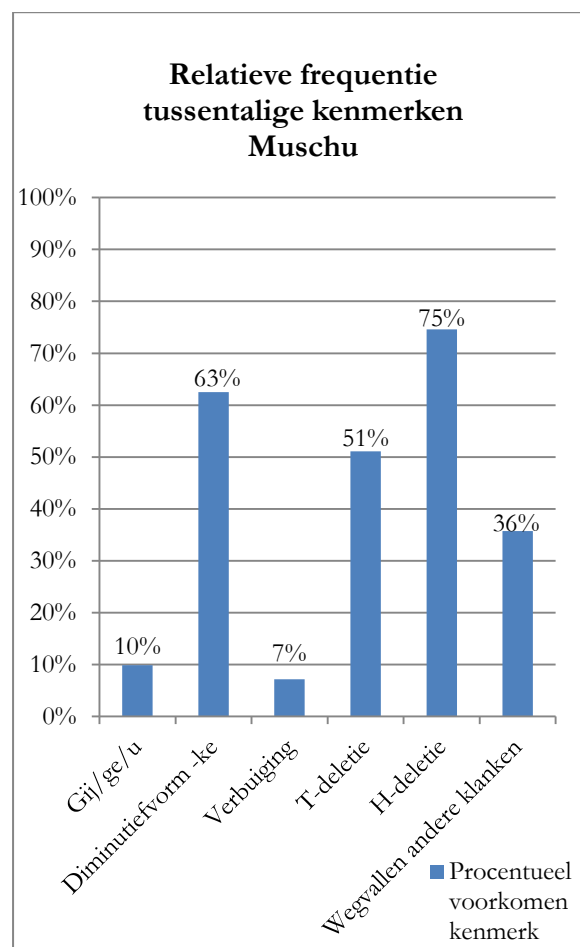
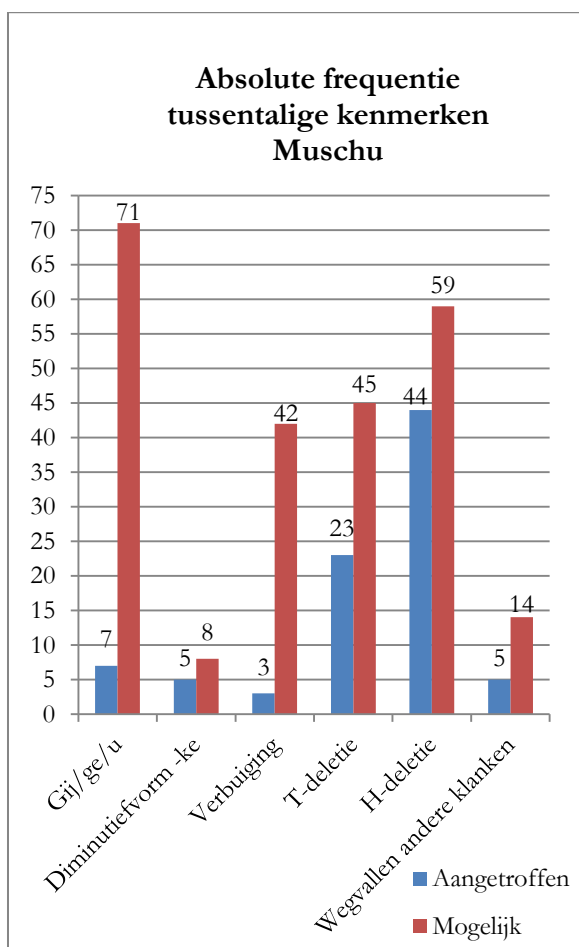
w. Voorouder 5

Om over de rest te zwijgen.

Bijlage 7: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *Mulan* (1998)

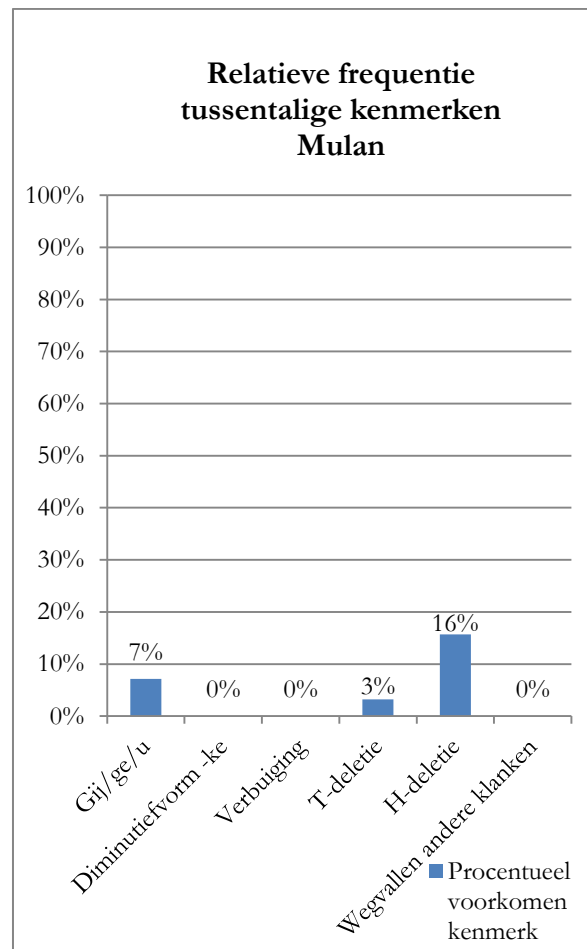
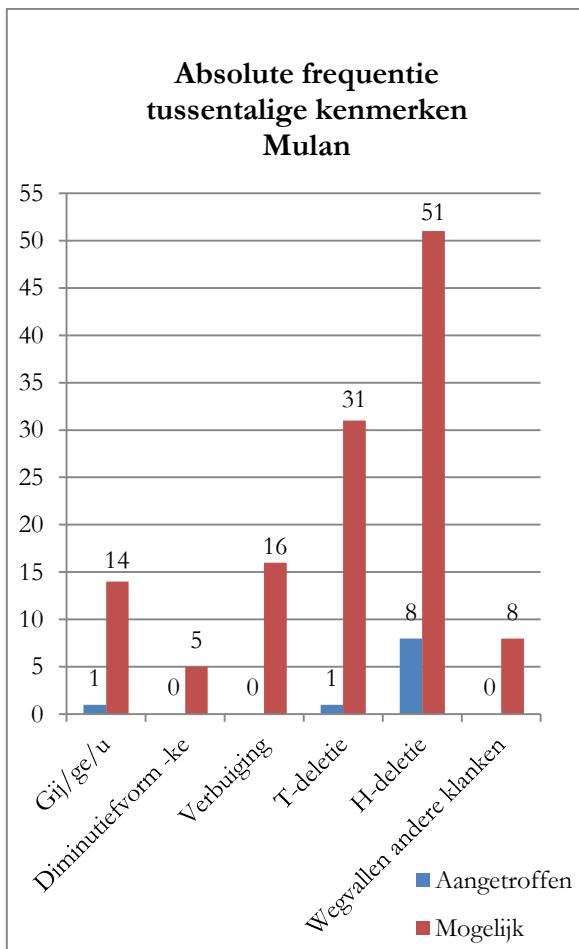
a. Muschu

Muschu	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	7	71	10%
Diminutiefvorm -ke	5	8	63%
Verbuiging	3	42	7%
T-deletie	23	45	51%
H-deletie	44	59	75%
Wegvallen andere klanken	5	14	36%

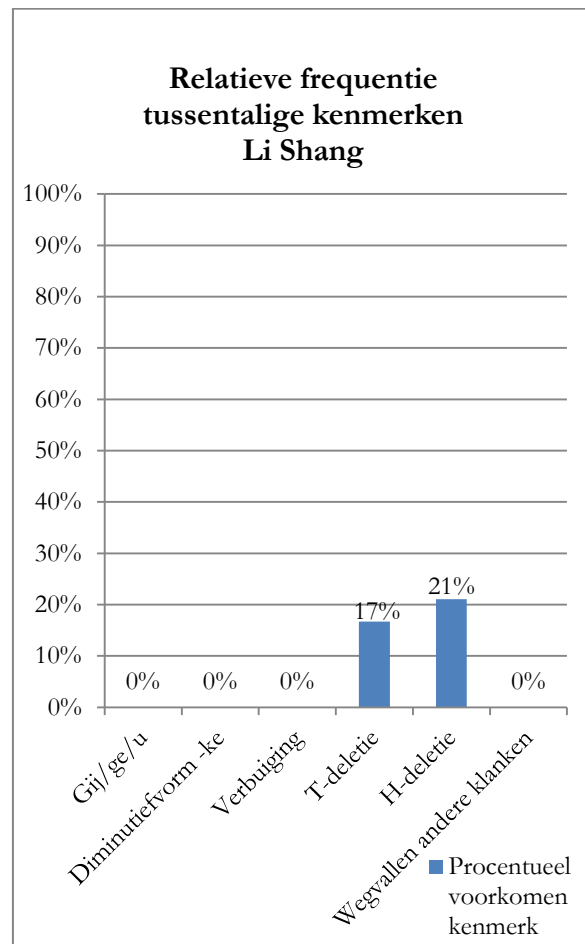
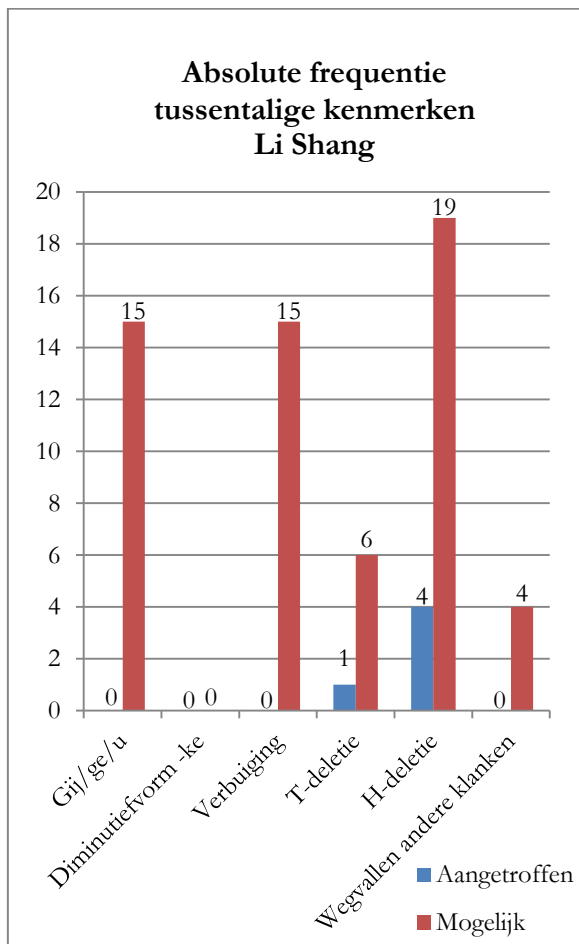
b. Mulan

Mulan	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	1	14	7%
Diminutiefvorm -ke	0	5	0%
Verbuiging	0	16	0%
T-deletie	1	31	3%
H-deletie	8	51	16%
Wegvallen andere klanken	0	8	0%

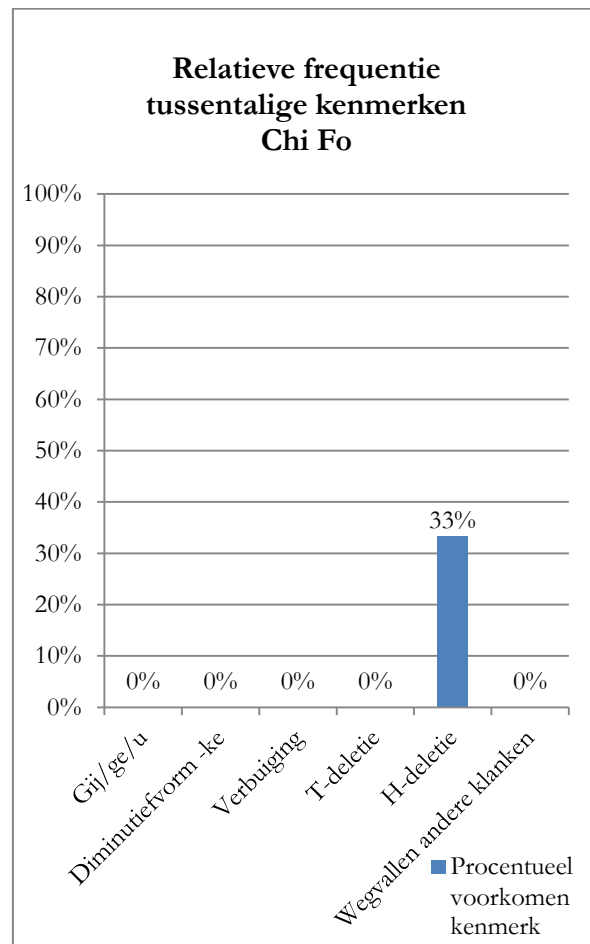
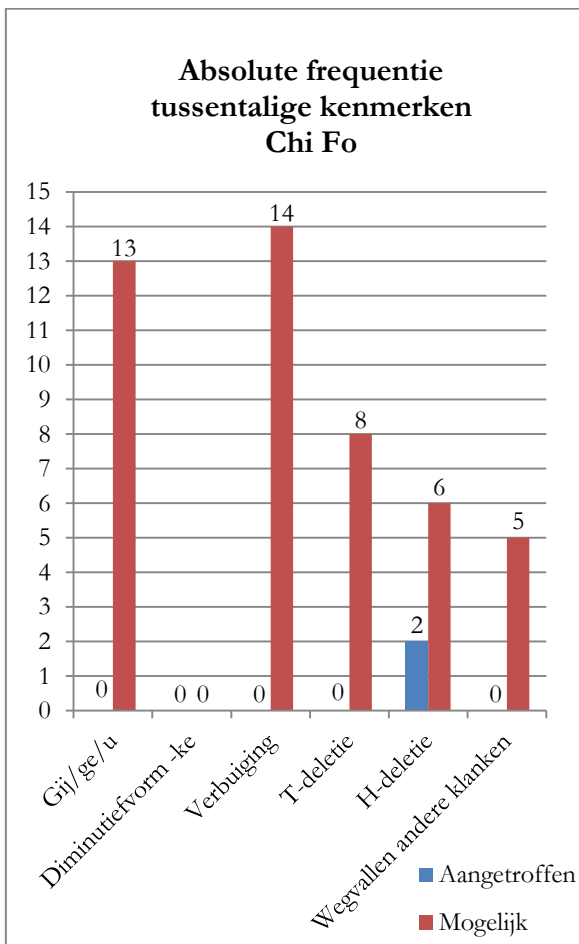
c. Li Shang

Li Shang	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	15	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	15	0%
T-deletie	1	6	17%
H-deletie	4	19	21%
Wegvallen andere klanken	0	4	0%

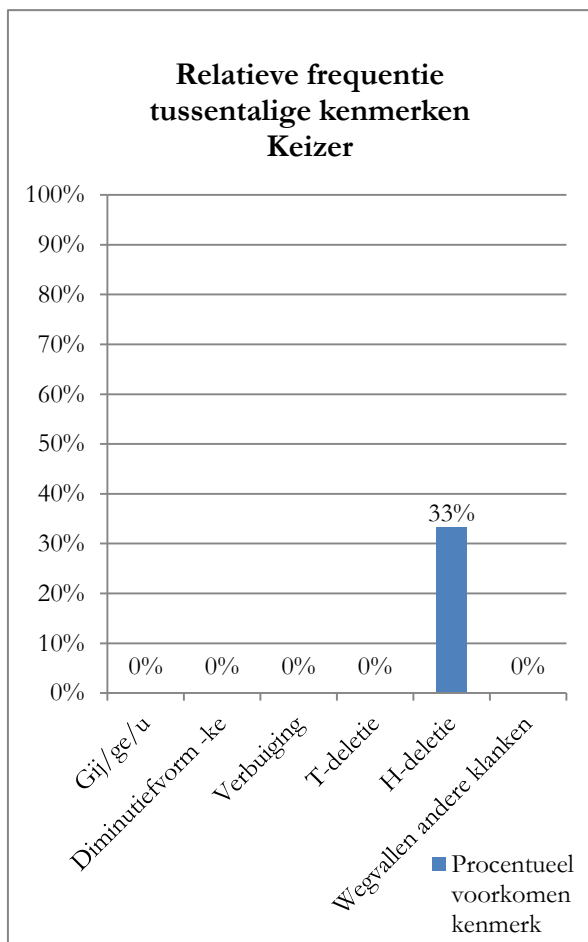
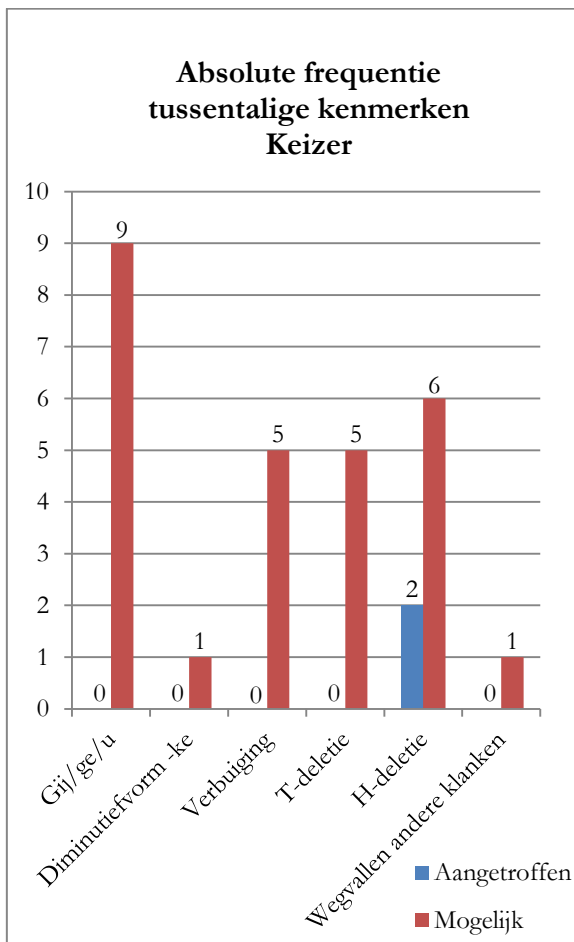
d. Chi Fo

Chi Fo	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	13	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	14	0%
T-deletie	0	8	0%
H-deletie	2	6	33%
Wegvallen andere klanken	0	5	0%

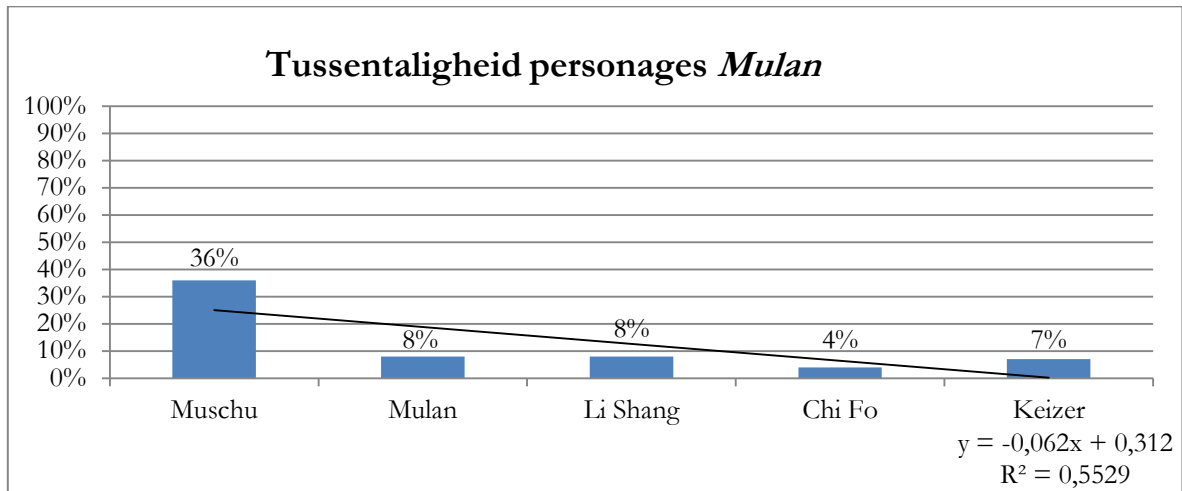
e. Keizer

Keizer	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	9	0%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	0	5	0%
T-deletie	0	5	0%
H-deletie	2	6	33%
Wegvallen andere klanken	0	1	0%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Mulan

Tussentaligheid personages <i>Mulan</i>	
Muschu	36%
Mulan	8%
Li Shang	8%
Chi Fo	4%
Keizer	7%

Bijlage 8: Transcriptie *Tarzan* (1999)

a. Jane

Papa? Waar is al dat geschiet voor nodig? Au. Wat is er, papa?

Eu, meneer Clayton? Sorry? Excuseer? Maar mijn vader en ik kwamen naar hier om gorilla's te bestuderen en dat schieten van u ... schrikt ze misschien af?

En u doet dat prima, echt waar. Maar we hebben niet veel tijd voor de boot terugkeert, weet u.

Oh papie!

Oh papa kijk! Daar en daar!

Net zoals u gezegd had, familiegroepen!

Integendeel, meneer Clayton. Papa's theorie is dat dit sociale wezens zijn ... Meneer Clayton, alsjeblieft. Wat als het een gorilla is?

Oh, was al die herrie om jou te doen? Papie, papie kijk! He, wacht, oh wacht, stil. Je bent dan wel geen gorilla maar je bent een schatje. Hm, ziezo, wat denk je? Jij, kleine! Dat is wel helemaal het toppunt. Ik ben op zoek naar gorilla's en een baviaan gaat ervandoor met mijn schetsboek. Geef dat hier. Oh, kom nu. Hou daarmee op. Ik tel tot drie en dan wil ik dat papier. Eén... twee... Oh, kijk! Bananen! Hahaha. Ik kan **nie** geloven **da** je daar nu nog intrapt. Nee, nee, hou op met die krokodillentranen. Wat moeten je ouders dan niet denken? Oh, ik zei het toch dat ze kwaad zouden zijn? Straf **'m** niet te hard, **et** is nog maar een kind. Ik vlieg! Wat krijgen we nu? Laat los! Laat me los, laat me los! Nee, pak me vast, pak me vast! Ik zit in een boom met een man die tegen apen spreekt. Oh, dat kan ik niet. Zo kan ik het, ja, dit is heel goed. Wacht even, één, twee, ... Erger kan **'t nie** meer. Blijkbaar wel. Nee. Blijf daar, niet dichterbij komen. Alsjeblieft niet. Wat doe je toch. Nee niet doen, **da** kietelt! Ga weg, ga weg, ga weg? Je verdiende loon. Blijf nu uit mijn buurt zoals een brave wilde man. Blijf. Ik waarschuw je. Mijn vader zal heel kwaad worden. Nee, nee, **da's** dicht genoeg. **Ma**, hoe durf je. Oh jee. Dank je, je hebt een stevige hartslag. Erg mooi. Dank je maar **'t is ier** zo vochtig dat ik er niets mee kan aanva... Jij spreekt toch? En de hele tijd dacht ik dat je een groot, wild, stil rustig iemand, ding... Hm. Waarom heb je niets gezegd? Ik wil heel graag weten wie je bent, ik zou heel graag... Tarzan.

Oh ik snap het! Nee, nee, nee, nee, nee. Ik ben Jane.

Nee. Jane. Tarzan. Jane.

Precies. Clayton!

Niet te geloven. Excuseer, kan je mij meenemen naar mijn kamp? Ja, Clayton, wonderlijk. Oh, niet te snel.

Gorilla's! Hij hoort bij hen! Oh, mijn ...

Oh, hemeltje lief, papa. Ik liep daar rond en ik was en een kleine baby, een babyaapje en ik tekende en plots begint de aap te huilen en ik draaide me om en er staat een hele bende achter mij! Een leger van apen, een reuzenboom vol met ze! en maar gillen. Doodsangsten stond ik uit en plots zweefde ik aan lianen door de lucht, vliegend door de lucht. Ik was omsingeld. En papa, ze namen mijn schoen. Ik werd gered, ik werd gered door een vliegende wilde in een lendendoek.

En er waren gorilla's!

Hij ging met hen mee.

De aapman.

Wel, hij stond niet echt rechtop, hij hurkte eerder. Hij hurkte zo en hij steunde op zijn knokkels.

Precies zoals een gorilla! 't **Was** wonderlijk!

En hij buigt naar buiten zo en **ij** loopt zo!

En zonder respect voor privacy.

Hij kwam zo dicht, papa. Hij staarde me aan, hij leek verward, alsof hij nog nooit een mens gezien had. En zijn ogen waren fel en vol aandacht. Ik heb nog nooit zo'n ogen gezien.

Hou op, pappie! Bedenk eens wat we van hem kunnen leren. We moeten **em** vinden!

Meisjesdroom? Ik beeld me niets in! Tarzan is... echt.

Hij denkt dat het een geweschot is!

Maar dan zijn we voor niets gekomen.

Dacht u soms dat ik niet ontgoocheld ben? Onmogelijke vent die je bent. Tarzan! Ik was bang dat je niet op tijd zou komen. Het schip is er, het schip waarmee we naar huis varen, naar Engeland. En pappie en ik, wel, ik vroeg mij af, we zouden wel willen dat je meekomt. Wil je?

Oh, nee. Weet je het zou erg moeilijk zijn om terug te komen, ooit.

Nee, nee, nee. Ik weet dat het erg klinkt maar je hoort bij ons, bij mensen.

Hier blijven? Oh nee, mijn kleren. Nee, dat kan niet. Kijk, ik heb een... en mijn vader...

Maar, ik kan niet!

Kijk, pappie!

Ze is prachtig!

Dit... Dit is jouw... moeder?

Ik weet **et** niet, papa.

Nee, je jaagt haar nog meer schrik aan!

Hallo! Heel erg leuk jullie te ontmoeten!

Kan je mij dat leren?

Lieve hemel, wat heb ik gezegd?

Blijft? Maar ik dacht **dat w'al** ... Tarzan, ik... Ik...

Is dat mijn jurk?

Oh... papa...

Wacht, Tarzan!

Oh, Tarzan! Ik ben zo blij dat je er bent! En kijk **j'er** naar uit?

Oh Tarzan, **j'ebt** geen idee hoe het ginder is! Je zult de wereld zien en iedereen zal met jou willen kennismaken! Koningen, wetenschappers, beroemde schrijvers!

Ik ken haar niet, maar ze schijnt heel erg aardig te zijn.

Ja, met Jane. Oeps, is glad.

Tarzan!

Tarzan, het lost niets op.

Ja, Clayton. Clayton heeft ons allemaal verraden. Het spijt me zo, Tarzan.

Wat was dat?

Rustig, ik heb je er zo uit, wacht maar. Hiermee moet het gaan.

Londen zal zo saai zijn, na dit alles hier.

Ik, ik weet het. Ik kom al. Wel, **'t is** tijd om afscheid te nemen.

Zeg dat niet papa, we hebben dit al besproken. Ik, ik kan niet blijven. Ik, ik hoor in Engeland, bij jou, bij mensen en ...

Eu, dank je. Dank je voor de handschoen.

b. Terkina

Mama kijk! Mama, kijk daar!

Ja, **et** ziet er raar uit, ja. Raar, dat is. Maar **dad is et toch!** Ik bedoel, **wad is et** eigenlijk?

Ik kan niet... Haha, en waar is de mama?

Eigenlijk valt **ij** wel mee als je gewend raakt aan **em**. Kala gaat nu de moeder zijn.

Hoe ga **je't** noemen?

Tarzan, oké, **'t is** jouw baby.

Oh, mam.... Vijf minuutjes nog? Vier minuten? Nog één minuutje?

Tarzan! Oh, goddank, alles is oké! Kala en ik waren zo ongerust! Dank u dat u **'m** gevonden **ebt**, Kerchak. U bent zo wijs en goede leider! Lopen. Hallo! Scheelt er **wa me** jou? Hoe dikwijls moet ik het nog zeggen? Als je wil dat Kerchak om je geeft, blijf dan uit zijn buurt.

Struikel maar **nie over u** eigen poten!

Ja, als je ons zou kunnen volgen, ja. He, ik weet **da je da nie** kunt. Wacht even, ik kom!

Hier is de fun. Dank u, dank u wel.

Een klein ontluizingsprobleempje maar alles is geregeld. Wha!

Ik regel dit wel jongens, oké. Luister, maatje, kom **ier**. We hebben een probleem, een **eel** klein probleempje. Mezelf, je weet dat ik het liefst met jou speel maar die kerels, die moet je eerst overtuigen, weet je.

Doen? Wat je moet doen? Echt iets van niets! Wel, je moet op zoek gaan naar een haar. Ja, een haar. Een olifantenhaar.

Zoals ik **zei**, stelt niets voor, ja! Luister, geloof me. Ga naar **uis**. Waarom al die moeite doen, **nie** waar? Ik blijf **ier** ook **nie** lang meer, ga maar al. Ik **aal** je wel in, oké? Gezien? Laat mij maar. Ik zei toch... Tarzan, Tarzan! Nee!

Kijk, oh! Oh! Daar is **ij!** Hij leeft! Oh nee, kom terug! Kom terug.

Tarzan, jongen. **Nie** opgeven! **Doe me da nie aan!** Je moest helemaal geen haar pakken!

Wat? Hij is helemaal geen piranha, hij is... Hij leeft! Hij leeft! Hij leeft! Idioot, **ik eb** bijna een hartaanval gehad. Tevreden? Niet te geloven, je hebt het haar?!

Oh nee... Mijn moeder.

Hey, tante Kala!

't Is nogal lang.. **'t Eeft** te maken met **et... Et** was iets raars...

He, tante Ka. U ziet er opvallend chic uit vandaag! Niet mijn nek! Niet mijn nek, T.

Oké, jij wint. Aw! **Gij** wint! Laat los! **Wa** voor soort beest ben jij?

Ben je helemaal gek? Een olifant?

Ge lijkt er **nieks** op, jong.

Oké, iedereen. **Opzij, uit** de weg. De beste vriend komt erdoor, en **da** ben ik. En jij, maak daar geen gewoonte van, oké? Er zijn nog andere manieren om aandacht te krijgen.

Ik stond klaar voor je hé, als je me nodig had. Ik stond de hele tijd achter je.

Wat, ben je gek? Wat is er nu boeiender dan wij?

Doe **nie** zo flauw. Je zet me voor schut. Die dingen leven niet.

Welke primitieve schepsel **ebben** die rommel op **un** geweten? Waw! Kom **ier**, jongens! Kom **ier**, kom **ier**! Bekijk dit **es**! Oeh! Doe **da nog es**, doe nog **es**! Scheuren! Dit is te gek. Laat je gaan, kerel! Mooi. Wat is **dit**? Nu, kom op. Kom aan, Tantor. Fantastisch. Meedoen, kerel! Dit wordt leuk, ik voel **et**!

Ja? Ik geef **et** een week.

Wat?

He, hou je slurf en haal me hier weg. Kun je **da** geloven? Laat ons vallen als een pasgeboren giraf, kaboem, en nu verwacht hij **da** we gauw nog **es** voor **em...**

Oh nee, **me da** gezicht! Die ogen en... Oké, maar vraag me niets **da** mij in verlegenheid brengt. Ik maak **em** kapot!

Ik dacht dat **ij wa** gewaagd was.

Ik kan **nie** lopen in **da** ding! Ik kan **nie** lopen in **da** ding!

We zijn te laat! **Nie** te geloven! Als **ij** maar gestopt was om de weg te vragen!

Ah, wel, daar zijn we mooi vanaf. Wie **eefst 'm** nodig? Bol **et** af. **Gij** onbenul **Gij** ondankbaar stuk onbenul! Kan me **nieks** schelen! Ga! **Eb** ik iets aan van u?

Ja, wel, en waarom roept hij zijn nieuwe vrienden niet tot hulp? Mij een zorg.

Goed, want ik sla je de kop in!

Geef er een lap op!

Ik dacht **da** we je nooit meer zouden zien! En daar ben je.

c. Clayton

Prachtig, veel wild daar, overal wilde beesten. Pang pang pang. Toen wist ik dat ik voor Afrika geboren was en dat Afrika geschapen was voor ...

Ik dacht dat ik iets zag...

Niet bewegen, professor.

U huurde mij om u te beschermen, miss Porter. En u beschermen, zal ik.

Eindelijk, het eerste spoor in dagen. Zouden die beesten hier in de buurt zijn?

Familiegroepen? Excuseer mij maar dit zijn wilde dieren die je nog het liefst van al aan stukken zouden willen scheuren.

Het is geen gorilla. Hm, misschien moesten we maar eens verdergaan.

Wat is er hier gebeurd?

Waar heeft ze het over?

Zag je echt gorilla's? Waar, Jane? Waar?

Tarzan?

Professor, u bent hier op zoek naar gorilla's, niet om een meisjesdroom na te jagen.

Professor, Jane, achteruit! Kent u mij? Hoe kent hij mijn naam?

Jij bent de kapitein, zeg dat je motorproblemen had en geef ons twee dagen meer!

Dit is jouw fout, ik had m'n instinct moeten volgen en vallen uitzetten voor die beesten!

Vrouwen, hoe typisch. Thank you, Jones. Zelfs als je geen wilde was, zou je voor een raadsel staan. Een vrouwenhart is een doolhof.

Als ze maar wat meer tijd had kunnen doorbrengen met de gorilla's. Z'is zo diep teleurgesteld. Erg diep. Sorry, kerel. Oh well, ik zal Janes spullen maar wegbrengen.

Jane gaat weg.

Hé, daar kwam ze toch voor, is het niet.

Goeie kerel! Snipes, roep iedereen bijeen. De plannen zijn zojuist veranderd.

Voorzichtig, professor. Laat haar niet schrikken.

Dat beest ontsnapt!

Wat zijn jullie bezig? Willen jullie hem helemaal afschrikken? Sta op! Sta niet op.

Gefeliciteerd, professor. Onze droom is uitgekomen. Geef dat hier. Hé, wat moet dat. Stop daarmee. Hé, rustig, laat los. Dat is geen speelgoed!

Geef dat hier!

Wat gebeurt er hier?

Ken ik jou? Ah, ja! De aapman.

Oh, sorry voor de ruwe ontvangst, kerel. Maar ik kan je geen scène laten maken als we je harige vrienden gaan opsluiten.

Waarom? Voor 300 pond sterling per beest. En dat heb ik aan jou te danken, mijn beste. Zonder jou was het nooit gelukt. Sluit hem op bij de anderen.

Ha, jou herinner ik me nog. Deze kunnen we maar beter opzetten.

Jullie daar! Breng er zoveel je kan aan boord! Ik heb nog iets af te maken.

Verstoppertje spelen hé, goed! Ik kan best wel wat beweging gebruiken. Want zodra ik jou heb opgeruimd, is het kinderspel om je apenfamilie te vangen! Toe dan, schiet maar. Wees een man.

d. Professor Archimedes Q. Porter

Clayton? Wat is er? Ho, daar ben je. Wat is er, Clayton? Zijn **w'in** gevaar?

Is het een Hippopotamus amphibius? Of een rinoceros bihornus?

Meneer Clayton vroeg me niet te bewegen. **IJ** heeft iets gezien. Oeps, bewogen.

Jane, oh, Jane! Zie je niet waarop je staat? Een gorillanest!

Misschien wel, ... Ze kunnen toch niet ver zijn?

Daar, ja, nesten, ik zie het! Familiegroepen. Jane, dit is een droom!

Ja, inderdaad. We moeten naar het westen, de ganoderma ablonatum volgen.

Jane, waar ben je? Oh, Jane, lieve deugd, alles in orde? We hebben je overal gezocht!

Die ik voor je gekocht had?

Ik heb geen flauw idee. Ze heeft de aard van haar moeder. Die **ad** ook zo'n verhalen, niet over mannen in lendendoeken natuurlijk hé.

Wie liefje? Wie?

Op zijn knokkels?

Buitengewoon!

Oh, ik zie **et!** Net zoals tante Isabel! Dit is formidabel! Oh Jane, Jane, wat een ontdekking! Een man met geen taal, geen mensenmanieren, ...

Hoe bedoel je?

Wil ik jou en het bord even alleen laten misschien?

Dit is **'m!** Dit is **'m!** Tarzan!

Asjeblijft! Stop! Ik heb hier dertig jaar op gewacht om een gorilla te zien en ik ga niet weg voor ik een gorilla zie! Tarzan.

Jane!

Wat gebeurt er?

Ja, goed idee, schat!

Oh, uwe majesteit, plaag me niet zo! Hallo! Archimedes Q. Porter, tot uw dienst. Stevige handdruk hebt u. Oh dank u. Is die van mij? Amai, dit is prachtig. Meneer Clayton, kijk, sociaal gedrag!

Jane, haast je! Kom mee!

Darwin en Kipling, koningin Victoria!

Oh die prachtige dieren. Gekooid en gevangen. Wat voor een wereld is dit! Saprستي! Ik ken mijn eigen krachten niet.

Dat klonk net als een olifant!

Aanvallen!

Vaarwel, Tarzan. Vaarwel. Ho, ik zal die jongen missen. Jane, kindje, ik denk eigenlijk dat je beter hier zou blijven.

Maar je houdt van hem. Vooruit. Maar, waar zit nu toch mijn verstand. Euh, kapitein. Zeg nu maar dat je ons nooit gevonden hebt. Ten slotte verdwalen er elke dag mensen in de jungle. Salu dan!

e. Kala

Ik ben oké, nee, echt! Echt. Ik was alleen maar wat... afgedwaald.

Hij is een baby!

Wel, ik ben zijn moeder vanaf nu.

Kerchak, ik redde hem van Sabor.

Dat weet ik. Maar hij heeft me nodig.

Terugbrengen? Maar dan sterft hij!

Ik wil hem. Ziet hij er gevaarlijk uit voor jou?

Ja, Sabor doodde zijn familie.

Ja. Er zijn geen anderen.

Kerchak, het wordt een goede zoon!

Ik noem hem... Tarzan.

Oh, nee! Oh, nee, niet huilen. Ik ben hier. Stil maar, stil maar. Kom stop met huilen...

Tarzan? Tarzan? Jij deugniet! Kan je nu geen stillere dieren nadoen?

Waarom verzin je niet es je eigen geluid?

Tarzan... Ik was bang! Wat is er gebeurd!

Hij is maar een kind.

Hij leert het wel.

Omdat je hem nooit een kans geeft! Kerchak. Tarzan!

Tarzan, **wa be'j aan't doen?**

Omdat je onder de modder zit, daarom.

Mondje dicht.

Let maar niet op wat Kerchak zegt. Zit stil!

Dat doe ik, Tarzan. En weet je wat ik zie? Ik zie twee ogen zoals de mijne. En een neus ergens, ah, hier! Twee oren. En laat eens zien, wat nog. Dat klopt.

Sluit je ogen. En vergeet wat je ziet. Wat voel je? Kom hier. Zie je? We zijn precies hetzelfde? Kerchak ziet dat gewoon niet.

Maar daar twijfel ik niet aan.

Zet dat maar uit je hoofd, jongen.

Ik ben je moeder, ik weet alles. En waar zat je nu weer?

Tarzan, voor één keer. Luister naar Kerchak.

Kom, volg me. Er is iets wat ik je al lang had moeten tonen.

Nu weet je het. Tarzan, ik wil dat je gelukkig bent. Wat je ook gaat doen.

En jij blijft altijd in mijn hart. Vaarwel.

f. Tarzan

Oe wist je dat ik et was?

Ik dacht dat jij alles wist?

Oké, 'k zal 't ontoude.

Wat was dat?

Erg mooi.

Tarzan. Tar-zan.

Ohiksnaphet. Tarzan, Ohiksnaphet.

Nee, nee, nee, nee, nee. Ik ben Jane.

Jane? Clayton!

Ze doen ons geen kwaad, Kerchak. Maar ik wel, ik ben bij ze geweest.

Waarom voel jij je bedreigd door iedereen die anders is dan jij?

Waarom zei jij nooit dat er nog wezens zijn zoals **iek**?

Engeland zien vandaag, morgen naar huis komen!

Niet terugkomen?

Jane moet bij Tarzan blijven!

Jane, blijf. **Asjeblijft**?

Clayton! Als Jane gorilla's ziet, blijft ze dan?

Ik doe het.

Turk, je moet Kerchak alleen maar even weglokken!

Turk, ik vraag het je als vriend.

Zij is mijn moeder.

Gorilla spreken?

Dat Jane bij Tarzan blijft.

Oh nee.

Ga! Ga nu!

Kerschak, ik wilde niet... Het... Het spijt me...

Ik ben zo in de war.

Ben ik dat? Dan is dit mijn vader en mijn... moeder.

Waar ik ook heen ga, jij blijft altijd mijn moeder.

En ik zal bij Jane zijn.

Clayton? Help!

Clayton, jij!

Waarom?

Clayton.

Nee, het is mijn schuld. Ik heb mijn familie verraden. Kerchak had gelijk.

Tantor! Bedankt, jongens!

Ik ben thuis.

Geen man zoals jij.

Clayton, Clayton, nee.

Kerschak, vergeef mij.

Nee, Kerchak.

Ik zal je missen, Jane.

Vaarwel.

g. Kerchak

Kala, het kan onze zoon niet vervangen.

Maar.. Kala, bekijk het. Het is anders. Nee, je moet hem terugbrengen.

Als de jungle hem wil ... Kala, ik laat je de familie niet in gevaar brengen.

Was het alleen?

Zeker van?

Dan mag **je'm** houden.

Ik zei dat hij mocht blijven. Daarom is hij mijn zoon nog niet. We blijven hier voor de nacht.

Wat gebeurde er?

Je hebt bijna iemand gedood!

Dat is geen excuus, Kala en neem het niet altijd voor hem op.

Hij leert het nooit, hij zal nooit één van ons zijn.

Geen kans geven? Kala, bekijk hem. Hij zal nooit één van ons zijn.

Iedereen, we gaan verder.

Iedereen, we blijven uit de buurt van die vreemden. Laat je niet door hen zien en zoek ze ook niet op.

Tarzan, ik weet dat niet.

Ik zet onze veiligheid niet op het spel, dat nooit.

Bescherm deze familie en blijf uit hun buurt.

Ik had gevraagd om ons te beschermen. En jij, je hebt ons verraden.

Je bent terug!

Tarzan.

Nee, vergeef mij dat ik nooit begreep dat jij altijd al één van ons was. Jij bent nu het hoofd van de familie.

Zorg voor hen, mijn zoon. Zorg voor hen.

b. Tantor

Oké, **da's** allemaal goed en wel, tot iemand een oog verliest! Stop ermee, straks vallen er gewonden en dat ben ik meestal. Alsjeblieft.

Weet je? Ik denk dat Tarzan wel eens een ondersoort van de olifant kan zijn.

Luister. Denk na. Ik hou van pinda's, hij houdt van pinda's.

He, ik was het niet, echt waar. Oké, misschien wel...

Tarzan?

Hey, wat staan jullie daar te kijken? Zo'n gruwels. Afgrijselijk, verberg me.

Wist ik wel. Hallo?

Oh, Turk, ik heb **'em** nog nooit zo gelukkig gezien!

Wel, ik wil wel even Kerchak...

Euh, eigenlijk zie je er wel slank uit in die jurk.

Tarzan!

W'ebben geen afscheid kunnen nemen.

Ik ga **em** ook missen.

Dat was de stem van Tarzan! Het klonk alsof hij problemen had.

Genoeg. Ik heb genoeg van jou en je emotionele constipatie. Tarzan heeft ons nodig en wij gaan hem helpen. Begrepen? Hou je mond en neem me vast. Er wacht een boot op ons. Wel, ik heb me nog nooit zo levend gevoeld!

Daar is geen tijd voor, meisje!

Soms doe je me echt blozen.

i. Tarzan (kind)

Ik had je goed beet, mam!

Oh, mam. Dat is niet leuk. Wil je mijn luipaard horen?

Oeps.

Tuk, mag ik mee?

Hey, jongens.

Eu, als ik kon volgen, mocht ik meekomen, zei Tuk.

Oké, wat moet ik doen? Een haar?

Een olifantenhaar?

Oh nee... Mijn moeder.

't Was mijn fout, Kerchak. We waren **aan't** spelen en wel. Het spijt me, Kerchak. Maar het was een ongeluk.

Waarom ben ik zo anders?

Nee, Kerchak zei dat ik niet bij de ... Kerchak zei dat ik niet bij de familie hoor.

Ma, bekijk me!

Twee handen?

M'n hart. Jouw hart!

Ik zal **et 'm** laten zien. Ik word de beste aap ooit!

j. Tantor (kind)

Mam, ben je zeker dat dit water wel zuiver is? 't **Ziet** er maar twijfelachtig uit, **viend iek**.

En zijn er geen bacteriën?

Let op! **Der** zwemt iets! 't Komt direct op jullie af! Maar dit keer zie ik echt iets zwemmen!

Piranha! 't **Is** een piranha!

't **Is** vlak achter jullie! Vlucht! Het is een piranha!

Ga weg. Weet je dan niet dat een piranha je helemaal kan opeten!

Ja, hij leeft!

Zoveel gedoe voor één haar? Ik heb er een hele staart vol van! Wie is **da**?

k. Kapitein

En dan te laat komen in elke haven van hier tot thuis?

Het spijt me juffrouw, maar het kan gewoon niet.

l. Aap 1

Kala? Is alles goed, liefje?

Oh, wel. Is dat geen eu... wel... Zo een eu...

Oké jongedame, 't is al lang nesttijd. Nee.

m. Andere aap 2

Oh we hebben overal gezocht!

Wel, 't is juist zo een eu...

n. Andere aap 3

We waren zo ongerust! Waar was je toch?

Ho, dank u, Kerchak.

o. Andere aap 4:

Om het eerst bij de waterval!

p. Andere aap 5

Pak vast! Je slaat jezelf, je slaat jezelf, je slaat jezelf.

He, waar bleef je zolang?

Turk, wat is dit? Een grap of zo?

Dat moet pijn doen!

Kom aan, we zoeken een beter plaatsje!

Hij is dood!

Wij hebben niets gedaan!

Misschien is ij de weg kwijt. Of hij heeft iets boeiends ontdekt?

q. Andere aap 6

Zeg dat 't nie waar is! Het kale wonder.

Nee, nee, nee, Tuk!

Die kerel is goed! Als hij **et** haalt, dan mag **ij** nog meekomen!

Als **w'm** maar vinden voor Kerchak **'m** vindt!

r. Mama olifant

Er is niks mee, liefje.

Tantor, mama is aan 't praten.

Mama verliest haar geduld. Jongen toch.

Nee, liefje, er zijn geen piranha's in Azië en Afrika.

Voor de laatste keer, liefje. Er zijn geen piranha's.

s. Olifant 1

Zeg dat toch niet. Natuurlijk zijn er piranha's in Afrika.

Vertel geen onzin.

M'n staart!

t. Olifant 2

Nee, ze heeft gelijk, alleen in Zuid-Amerika.

Zou ik hier anders staan als er piranha's waren?

u. Medewerker boot

Komaan, loate zakkeu.

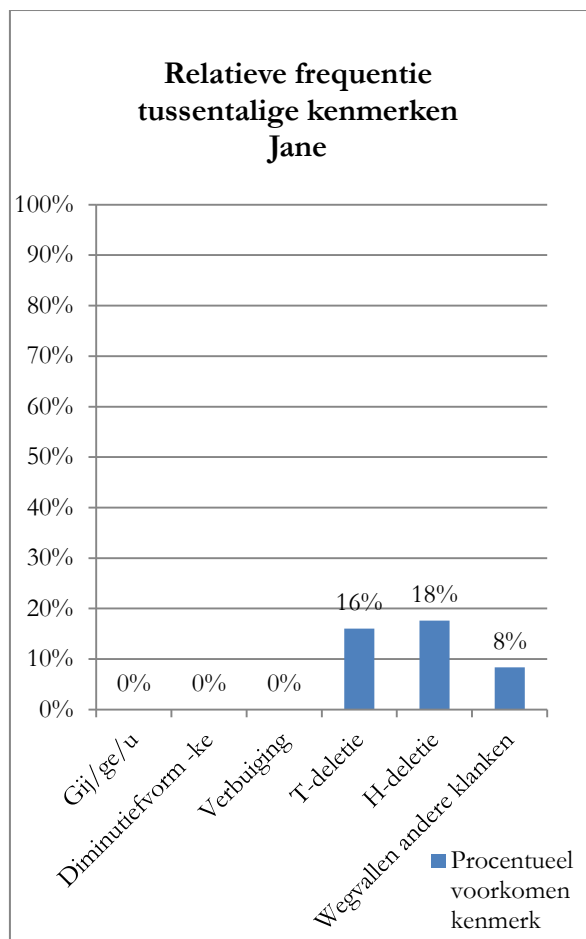
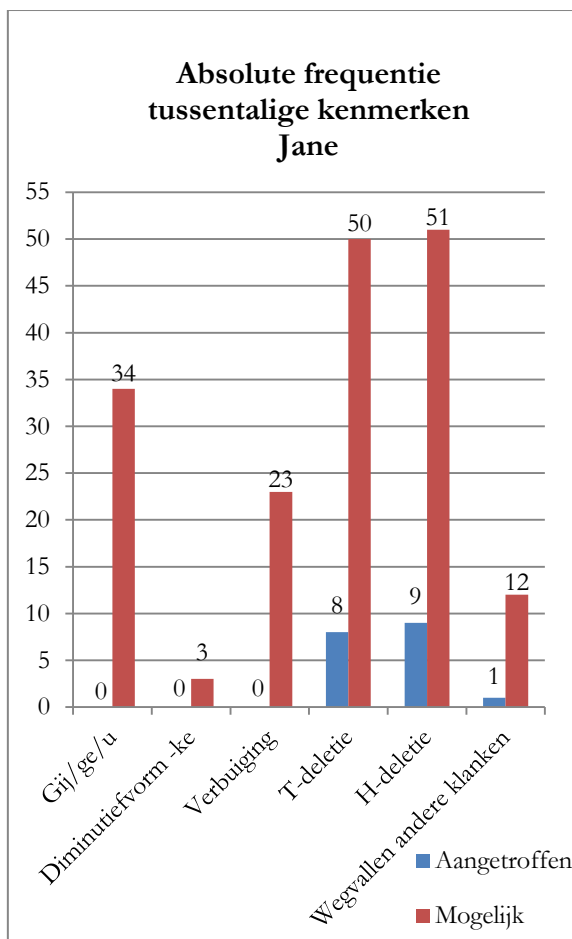
v. Medewerker boot

Lamzakken! Allez hop!

Bijlage 9: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit Tarzan (1999)

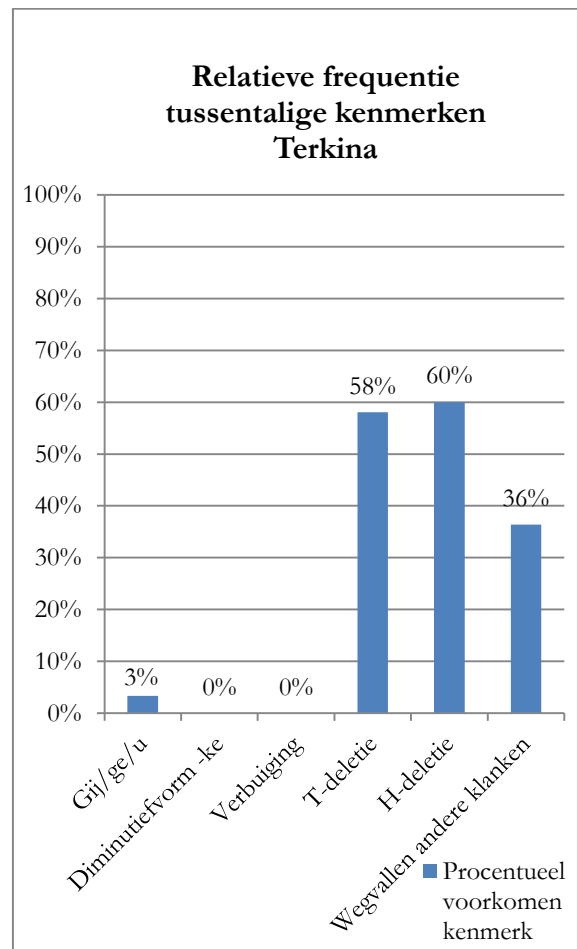
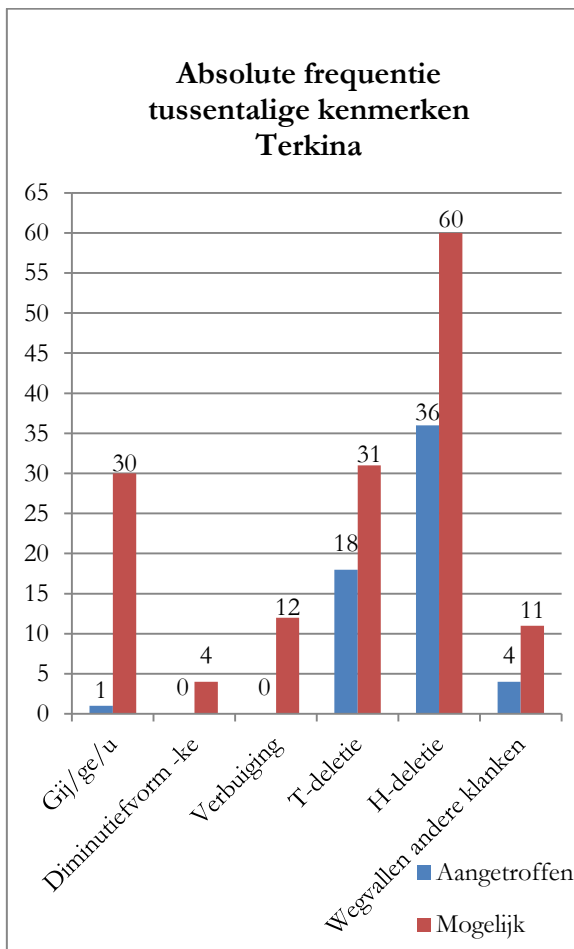
a. Jane

Jane	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	34	0%
Diminutiefvorm -ke	0	3	0%
Verbuiging	0	23	0%
T-deletie	8	50	16%
H-deletie	9	51	18%
Wegvallen andere klanken	1	12	8%

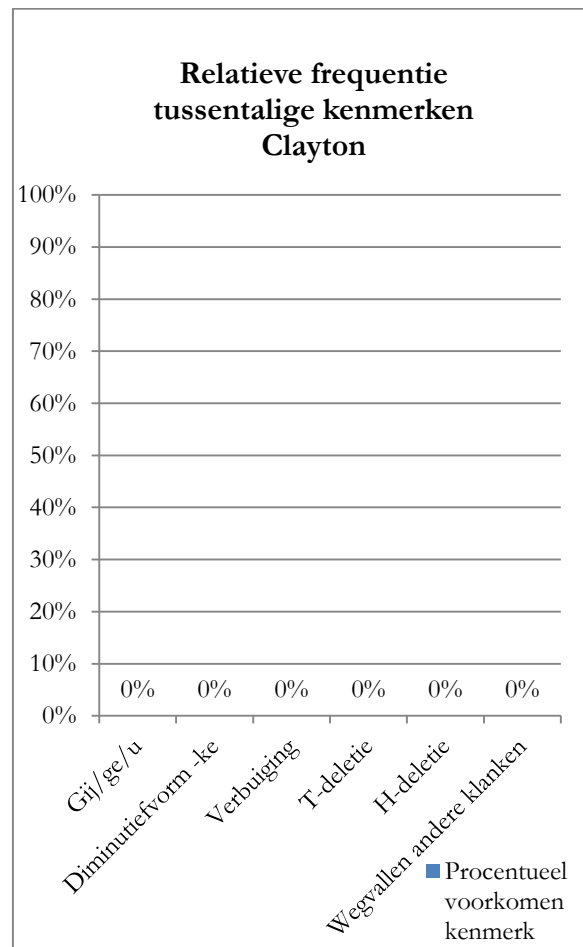
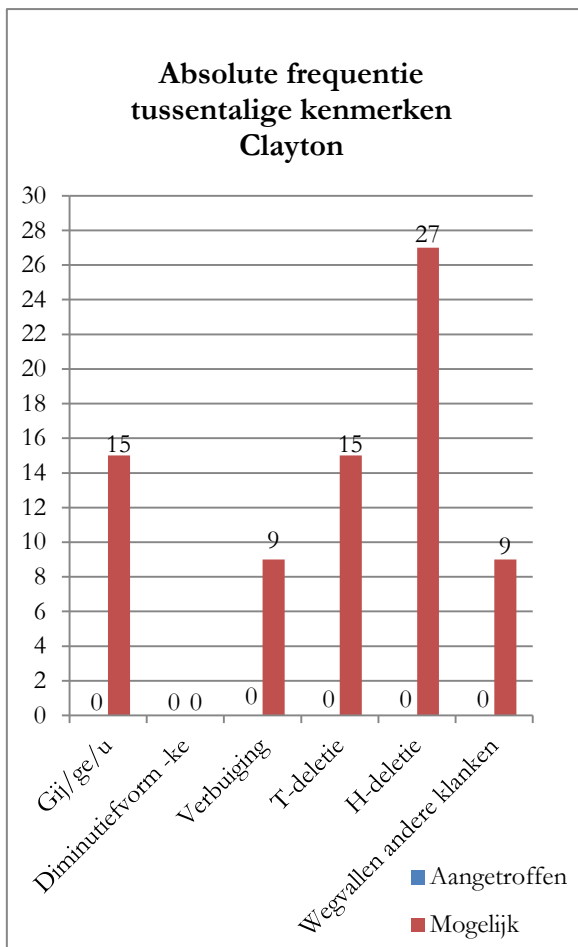
b. Terkina

Terkina	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	1	30	3%
Diminutiefvorm -ke	0	4	0%
Verbuiging	0	12	0%
T-deletie	18	31	58%
H-deletie	36	60	60%
Wegvallen andere klanken	4	11	36%

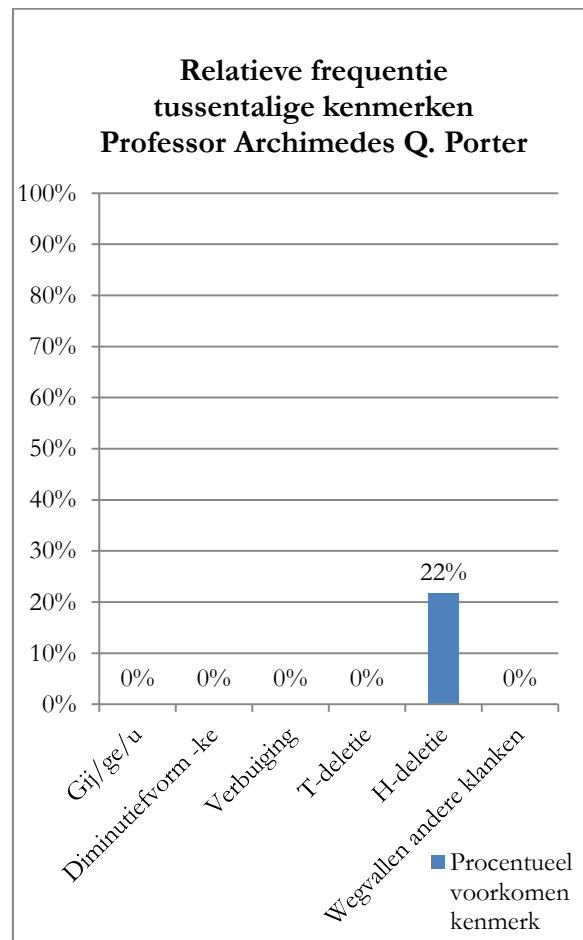
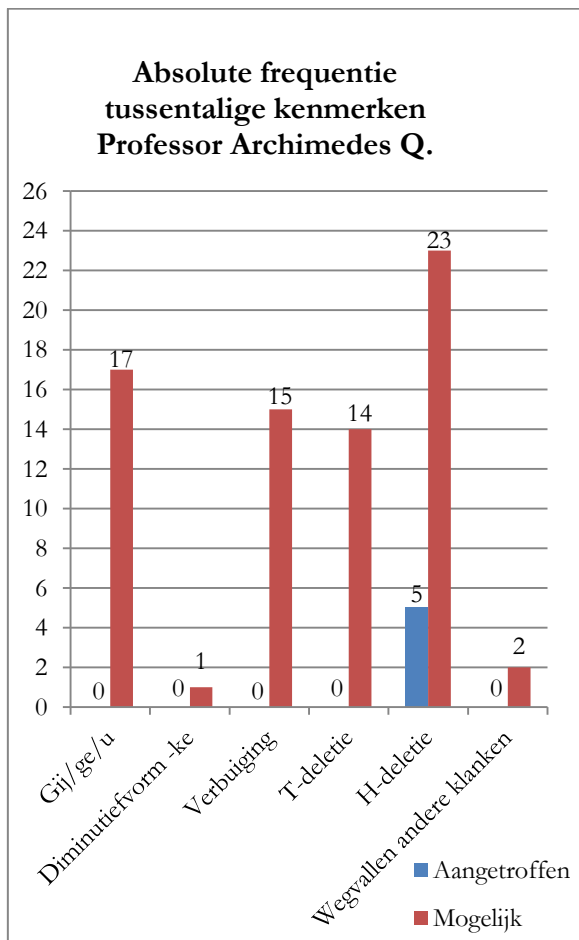
c. Clayton

Clayton	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	15	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	9	0%
T-deletie	0	15	0%
H-deletie	0	27	0%
Wegvallen andere klanken	0	9	0%

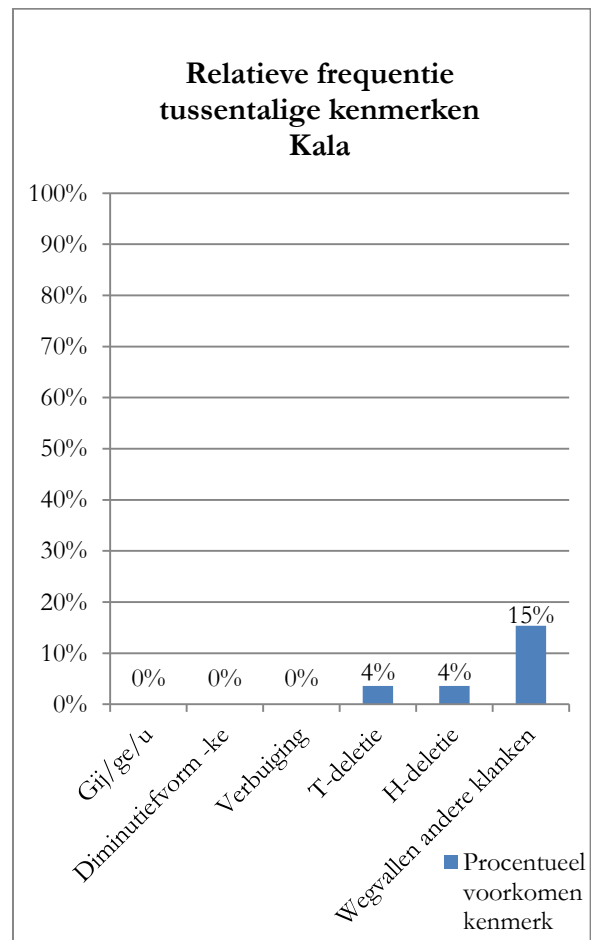
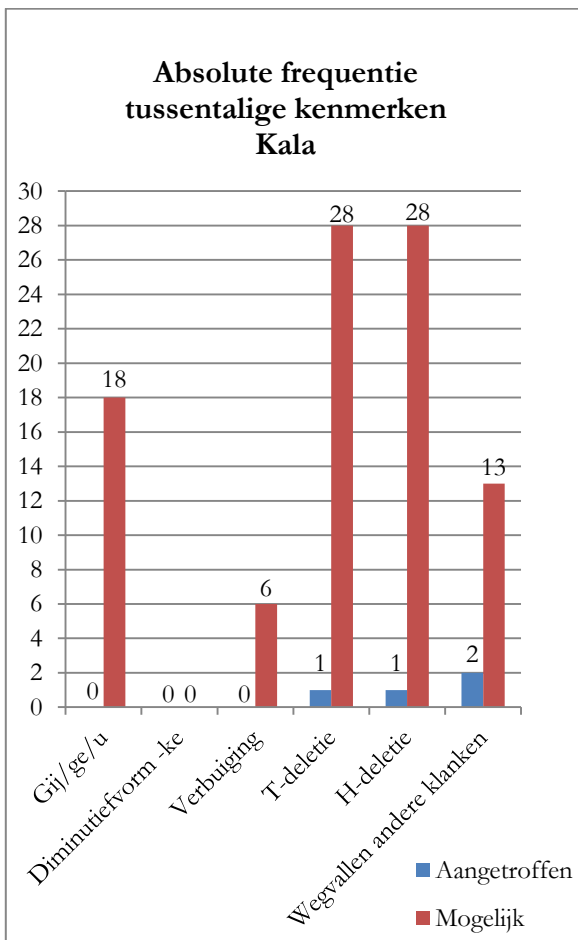
d. Professor Archimedes Q. Porter

Professor Archimedes Q. Porter	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	17	0%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	0	15	0%
T-deletie	0	14	0%
H-deletie	5	23	22%
Wegvallen andere klanken	0	2	0%

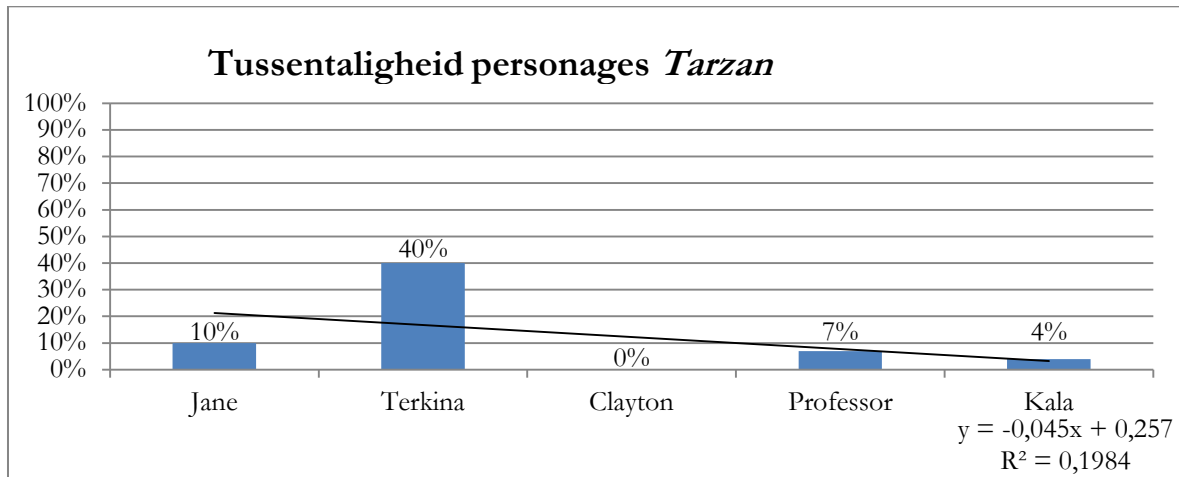
e. Kala

Kala	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	18	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	6	0%
T-deletie	1	28	4%
H-deletie	1	28	4%
Wegvallen andere klanken	2	13	15%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Tarzan

Tussentaligheid personages <i>Tarzan</i>	
Jane	10%
Terkina	40%
Clayton	0%
Professor	7%
Kala	4%

Bijlage 10: Transcriptie *Monsters en co.* (2001)

a. Mike Wazowski

Goeiemorgen, Monstropolis. Het is al 5 over 6 in de monsterstad. De temperatuur bereikt een zwoele 28°. De reptielen onder ons zullen blij zijn en als **je 't mij** vraagt, is het een perfecte dag om misschien wat te maffen, slapen, of gewoon die dikke kwab onder je kin ervan te zweten! Opstaan, Sulli!

Minder praat, meer zweet, meneer! Voel de pijn. Jij noemt jezelf een monster. Griezelen, griezelen, griezelen. Oh, kind is op! Griezelen, griezelen, griezelen. Tweeling, in een stapelbed. Oh, ik dacht **da'k u liggen ad**. Oké, Sulli, **ier** gaan we. Klaar? Volgen. Oh, nu **is't ier**. Oh, kijk daar! Oh, **past op! Laat et u nie raken!** Komaan, poets die tanden, poets die tanden! Monsters hebben propere tanden! En achttien, krijgen we een negentien? Zie ik daar een twintig? Oh, niet te geloven!

Kijk, de nieuwe spot is op TV! **Ik zit erin, ik zit erin!**

Oké, nu kom ik!

Niet te geloven. Ik was op TV! **Ebt ge mij** gezien? Zoveel talent! Hallo? Ik weet **et!** Ik **was goed è!** **Eeft** iedereen et gezien? **'t Is** je mama. **Wa wilt ge?** Ik ben fotogeniek! Geloof me, dikzak. **Mijn smoel gaat ge** nog veel op TV zien!

Gij zijt jaloers op mijn **schoon** gezichtje **sinds 't vierde studiejaar**. **Allez**, sorry, spring erin! Waar **gaat ge** naartoe?!

Stappen?! Maar mijn baby! Ze wil **da we** rijden! Dag schatje! Ik bel **u!** Zeg **slimmeke, wilt ge** weten waarom ik die auto gekocht **eb?** Om te **rije!** **Verstaat ge da?** Met de tuutuut, en de broembroem. Zonder te lopen.

Ikke fysiek kweken? **Zie u eigen, gij wandelende berg.**

Ja, hallo. Die gast **doe** vijf stappen **en ij ies er.**

Hey, Margot! **Oe was 't** in de jury?

Komaan, **stopt der mee.** Zo verliest **ij** zijn concentratie.

Snoezepoes.

Gelukkige verjaardag!

Aaah, ik heb gereserveerd in een restaurant, Harryhausen.

Niet voor Bubbelbeer. Ik zie je om 1 na 5 en **gene minuut** later!

Denk romantische dingetjes! **Weet ge maat**, zij is de ware. Echt waar, zij is de ware!

OH, goed id... **Weet ge, da was nie** echt grappig.

Ik ben **nie** bang! **'k Ben...** allergisch.

Oh Randall, dan wordt het pas echt gênant als wij **et** record eerst breken, haha!

Hoort **ge da? 't Is de wind** van... ah, wat een kwal! Eén van deze dagen **ga 'k 'm echt** door u een lesje laten leren.

Goeiemorgen, Trees, mijn heerlijk **escargotke!** En wie gaan we bang maken vandaag?

Oh, al **da** papierwerk! Zou **et nie** gemakkelijker zijn als **et** gewoon... wegvloog?

Wel, ik probeer mijn best te doen!

Die is zot!

Gij zij baas, **gij zij** baas, grote harige baas.

Oh, **houe zo, houe zo!** Volgende deur komt eraan!

Echt waar? Oh, **dad'ad ik** nog **nie** gezien! E zeg, **oe is't** met Georgie?

Oh, zo **eb ik u** nog nooit gezien! **Ey, goe** maat!

Je zegt het!

En pas op, we gaan niet alleen uit eten hè. Ik **eb** ook tickets voor de monstertruckrally vanavond!

En **wa gade gij** doen?

Alweer? **'t** Leven is meer dan alleen maar griezelen, **hè**. Geef mij **ne** keer **uwe** odorant.

Ebt ge Beerput? Of **Natten ond?**

Soms hè, soms ben ik zo romantisch **da'k me** mezelf zou willen trouwen!

Een nacht vol romantiek **eb** ik voor de boeg. Vanavond gaat over mij en Celia. De loveboat gaat vanavond varen. Als ik haar zo bekijk, **da smoeleke** van haar, **da** maakt mij helemaal.

Ewel, nu **da ge 't** zegt.

Oh nee, mijn griezeldrapporten! Ze liggen op mijn bureau en als ik **nie** in het restaurant ben in 5 minuten dan zijn we onze tafel kwijt! Wat zeg ik nu tegen Snoe...

Eu absoluut, alleen... **'t is** alleen dat... Weet **ge...** eu... Er is maar één klein ...

Ikke? Ik bedoel: ja, **ikke!**

Ja, we zijn weg!

Op mijn bureau, Sulley! De paarse kopies gaan naar Boekhouding, de roze naar Aankoop en de goudgestreepte gaan naar Trees! Vlokleurig laat **ge** liggen!

Oh, ik moest **just** denken aan **den** eerste keer **da'k u in't** oog kreeg, **oe schoon gij waart**.

U haar was korter toen.

Neenee, ik vind het mooi zo! Ik vind alles mooi aan u. Wel, gisteren nog vroeg iemand mij wie ik het mooiste monster vond van heel Monstropolis. Weet je wat ik zei?

Ik zei: Sulley!?

Nee, nee, nee. **Da's nie wa dak** wou zeggen, ik bedoelde ...

Sulley? Ga weg, **gij!**

Wa? Een deur?

Momentje! Randall? Valsspeler! Hij wil zijn score oppeppen!

Wat?

Watte?

Welke zak?

Celia, alstublieft, probeer **et** te verstaan. Ik moet iets doen.

Kom, we zijn **ier** weg.

Hé, **blijf mee u** handen van mijn snoezepoes! Slechter had mijn afspraak echt **nie** gekund.

Daar komt '**m**, daar komt '**m**! **Nie** aankomen. Oh nee, die stonden alfabetisch. '**t Is** in orde, '**t is** in orde. Zolang **et nie** te dicht komt, **is 't** oké.

He, he! Afblijven. Niemand komt aan kleine Mickey.

Laat **et stoppe**, Sulley, laat **et stoppe!**

Ja, goed, goed. Doe zo voort, zo **is 't goed**.

Geef haar de beer!

Geen idee, maar '**t zou** wel handig zijn als ze dat nooit meer deed.

Het bedrijf? Wat kan het bedrijf mij schelen! En wij dan? Dat ding is een dodelijk **machien**. **Et** wacht waarschijnlijk tot **da'w** in slaap vallen en dan: WAM. We zijn een makkelijke prooi, vriend, een makkelijke prooi! We zijn zo **goe** als dood. Oké, kijk. Ik denk **da'k** een plan **eb**. We gebruiken lepels en graven een tunnel onder de stad en laten **et** los in **et** wild!

Oké, ik heb geen ideeën meer, **ik zit blok**. Luchtballon? Te duur. Grote katapult? Te opvallend. Een enorm houten paard? Te Grieks. Geen plan, geen idee, ik kan **nie** denken. Ik ben op, opgebrand.

Wel, zoek dan toch een plaats waar **et** kan slapen terwijl ik werk aan een plan.

Echt waar? Wel, in dat geval houden **we't**. Gezellig, een huisdier dat ons kan vermoorden!

Wat?

Is dat een grap? **Da's** toch een grap, **hè?** Sulley, ik denk dat ik gezien de omstandigheden tot nog toe toch zeer toegeeflijk ben geweest, maar dit is een vreselijk idee. **Wa** gaan we nu doen? Naar buiten lopen met dat ding? En dan? Dan walsen we recht naar de fabriek zeker? Niet te geloven, we walsen zomaar recht naar de fabriek. **Allez**, een zwabber, een paar lampen en een zetelovertrek. Daar **oude toch niemand mee** voor de **zot?** Denk toch aan die andere monsters: Loch Ness, Bigfoot, de Verschrikkelijke Sneeuwman. Ze hebben één ding gemeen met elkaar: verbanning. Wij kunnen de volgende zijn!

Zwijgt over uwe geen paniek.

Ja, '**t is eu**, open bedrijvendag voor verre familie.

Oh, een griezeldemo. **Awel, da's** tof. Waarom **weette kik** nooit van niets? **Ma** we kunnen de dochter van de kozijn van uw zuster meebrengen. Komaan, de kust is veilig. Oké, we zijn bijna verlost van dat ding dus wacht hier terwijl ik haar sleutelkaart haal.

Ik heb u nog nooit zoiets raar horen zeggen. **'t Is** oké, **'t is** in orde. Kijk, **'t is** tevreden, **et** danst van plezier! Ik ben direct terug met de sleutelkaart.

Rustig blijven, rustig blijven, rustig blijven. Trees, mijn lieve mooie bloem, **ge ziet** er prachtig uit vandaag! Is dat een nieuw kapsel? Komaan, vertel, **'t is** een nieuw kapsel **hè?** **'t** Moet een nieuw kapsel zijn! Nieuwe make-up? Face lift? Rimpels weg? Er is toch iets hé? **G'ebt** iets onder uw huid laten spuiten **zoda ge der** weer ... Luister, ik heb iets nodig. Randall maakte overuren vannacht op de griezelvloer, ik heb echt de sleutel van zijn deur nodig.

Heeft hij... Heb ik... Papieren?

Wa doede gij nu? Zijt ge't kwijt of wa?

Dit is **nie** oké, helemaal **nie** oké.

En dan?

G'ebt gelijk, **g'ebt** gelijk. We zijn gewoon twee gewone jongens op weg **naar 't** werk. Niemand die iets merkt.

Hallokidoki!

Tuurlijk eb ik **aar** sleutelkaart. Ik zei toch dat ik haar sleutelkaart ging halen, ik ging haar sleutelkaart halen en nu heb ik haar sleutelkaart. Oké, hier gaan we.

Waar **ebt ge't** over? **Tuurlijk is dat aar** deur.

Neen. **'t Was** zeker donker gisterenavond want dit is haar deur. Hé, hoort **ge da? 't Is** **ambiance** daarbinnen! Oké, stuur een kaartje, kleine, naar Mike Wazowski, nummer 22, in de Mike Wazowski-krijgt-zijn-leven-terug-laan. **Eel goe**. Bon voyage! Byebye. Kom maar! Kijk naar de stok. **Ziet ge** de stok? Pak **em** dan!

Boe? Wat is Boe?

Sulley, **ge moogt et** geen naam geven, als **ge't** een naam geeft dan geraakt **ge der** aan gehecht! Nu, zet **da ding** terug waar **et** vandaan komt of anders... Oh, hé, we repeteren een scène van **'et** nieuwe fabriekstoneel met als titel 'Zet **da ding** terug waar het vandaan komt of anders'. **'t Is** een musical! Zet **da** ding terug waar het vandaan komt, of anders, of anders! En cut! We zijn **der** nog mee bezig. **'t Is** nog **nie** helemaal af en we zoeken nog figuranten. Sulley, nu **is 't** genoeg. Zeg gedag tegen... Waar **is't** naartoe? Wat **ebt ge der** mee gedaan? Is ze nu weer **riebeddebie?** Nee, dat is nu echt... Nee, wacht **es**, na regen komt zonneschijn! Dit is perfect! **Z'is weg!** Hé, hé, hé, waar **gaat ge** naartoe? Sulley, verpruts **et** nu **nie!** **Nie** nu we bijna **et** record verbroken **ebben!** Kom, iemand anders vindt het kind wel, **da's** hun probleem, niet het onze, we zijn ervan af!

We zijn er van aaaaaaaaaf!

Nee, **tuurlijk nie!** Maar als er toch iemand mee te maken **eef**t, dan gok ik op Waxford. Ja, die van station 6, met die geniepige **oogskes**. Sulley?

Lieveke toch, **schatteke** toch. **Ge eet** toch graag sushi?

Ademen, blijven ademen.

Welk kind?

Ge moet **et nie** op mij steken. **'t Zou** nooit zijn ontsnapt als **gij nie** vals gespeeld ha...

Dan is het speeltijd?

Geschilderd?

Sulley? Oh Sulley. Oké, Sulley komaan genoeg. Hé, hebben jullie soms Sulley gezien? Sulley! **Goe** nieuws, maat, ik **eb** de oplossing gevonden maar we moeten snel zijn! Waar is **et?**

Sulley, dit is een blok vuilnis?

Zeg, **oeveel** kinderen **ebt gij** daar?

Oké, Sulley. Zo **is 't** genoeg. Ja, ja, ja. Opzij, kleine.

Ik deed niets! Komaan.

Ik leg het straks wel uit. Lopen. Oké, lopen, lopen, lopen. **Et moet** er zijn. Daar **is't!** Randall **ad** gelijk!

We krijgen ons leven terug, de nachtmerrie is over!

Hé, wat scheelt er? Komaan, we moeten **ier** weg!

En dan? Komaan, onze tijd is wel beperkt.

Luister, Sulley. **Gij** wou **aar** deur en daar is ze. Dus doe voort. Wilt **ge** dat ik bewijs dat alles oké is? Goed! Paranoïde haarbal.

Oké, wel ten eerste: **'t is** eenogig. Als **ge** mij wil bedreigen, moet **ge 't goe** doen. En ten tweede, **ge zij** gek **als ge** denkt **da ge** door mij te kidnappen **et** record ga breken.

Wel, inderdaad **totda ge** begon te grinniken daarnet en nu denk ik dat hier maar eens mijn schop afkuis.

Wel, iemand is duidelijk een bezige bij.

Eu, ik weet van niets. Heus, ik meen het, niets! Wat is da? Wat? Ow, nee, nee. Komaan. Dat ding beweegt! Ik hou niet van grote bewegende dingen die bewegen richting mij.

Hallo. Komaan, waar **gaat ge** naartoe? Wat doen we? We kunnen er toch over praten? Bij een koffietje misschien? We kunnen dit toch uitpraten? Wat **iz dad** ding? Help! Help!

He, rijdt **gij** graag? Want ik heb een heel **toffen** auto. Als **ge** mij laat gaan, dan krijgt **ge** een ritje met de auto. Alstublieft.

Dit is krankzinnig! Hij vermoordt ons nog! We moeten **ier** buiten, nu! Hopelijk kunnen ergens ver weg van **ier** een nieuw leven beginnen. **Salut**, Monsters en co! **Salut**, meneer Waterreus!

Wa zijt ge van plan?

Oh nee.

Nee, **et** is **nie** giftig meneer!

En nu probeert **ij** ons te doden! **'t Is** allemaal Randall zijn fout. We kunnen u zelfs meenemen naar zijn geheime labo. **'t Is ier** in de fabriek.

Niemand.

Euh, meneer. **Da's nie aar** deur.

't Is te laat. We zijn verbannen, slimme. We zijn in de mensenwereld. Oh, wat een superidee om naar uw **ouwe** maat Waterreus te gaan. Alleen spijtig dat **ij** medeplichtig is. Al **wa ge** moest doen, was luisteren naar mij. Eén keer. Maar **da** deed **ge nie**. Of wel? **Ge** luistert nog **nie**.

Hij is niet mijn vriend.

Zie **em** daar nu zitten. Mijn leven om zeep en waarom? Een stom kind! Door **u** schuld zit ik nu vast in dit bevroren niemandsland!

Boe? En wij dan? Sinds **da dat** kind **ier** is, **g'ebt ge** alles **wa da'k** zei genegeerd. En waar staan we nu? Oh, **w'adden** bijna **et** record verbroken, Sulley! **W'adden et** bijna gehaald!

Heeft geen belang meer? Wacht **es efkes?** Heeft geen belang meer? Oké, **da's... da's...** Nee, **goe**. Tof. Nu komt de aap uit de mouw of **nie** soms?

Sulley, wat doen we dan met alles waarvoor we gewerkt hebben? Heeft dat geen belang? Hm? En wat met Celia? Ik zal haar nooit, nooit nog terug zien. Heeft dat dan geen belang? En ik dan? Ik ben je maat, ik ben uw beste vriend. Ben ik **nie** van belang?

Wij? Wij? Nee. Er is geen 'wij'. Deze keer **nie**, vriend. Als **gij** daar buiten **wilt** gaan bevriezen, mij **nie** gelaten. Maar **ge** staat er alleen voor.

Kijk, ik **zie da** kind dus wel graag, hè.

Ja, toch wel. Ik was gewoon kwaad, **da's** al. Ik **ad** gewoon tijd nodig om na te denken. Maar moest **ge** mij daar nu echt achterlaten?

Nee, ik val u **nie** aan. Ik ben gewoon eerlijk. Luister. **Gij** en ik, wij zijn een duo. Niets is belangrijker dan onze vriendschap. Ik weet **et, iek** weet **et, meiske**. **IJ** is te gevoelig. Komaan, man. Als **gij** gaat wenen, ga ik ook wenen en kom ik hier nooit doorheen. Het spijt me dat ik u in de steek **eb** gelaten, maar ik ben **der...** He, Sulley, ik leg hier wel mijn ziel bloot, **et** minste **wa ge** kunt doen, is **wa** opletten. He, kijk **es** aan, **'t is** Randall! Oh.

Iemand **moe** toch voor u zorgen, grote haarbal! Snoezepoes, ik **eb** nu geen tijd.

De waarheid? Wel, **et** kind **da** ze zoeken, Sulley liet haar binnen. We wilden haar terugsturen, maar Waterreus **eeft** een complot en nu wil Randall ons vermoorden.

Ik hou van u, snoezepoes!

Uit de weg, pardon!

Sulley, **wa** doet **ge nu?** **Zijt gij** nu helemaal gek geworden?

Sulley, **wa** zijn **w'ier aan't** doen?

Wat een plan. Simpel maar krankzinnig!

Ik voel me **nie goe**, ik voel me **nie goe!** Oh nee. Daar is ze! Oh, **oe** moeten we daar nu geraken? Oh, **da** loopt **ier** dood, Sulley. Daar is **ij!**

Wa? IJ komt eraan!

Waw, konden **z'ons nie** verbannen naar **ier?**

Daar is **ij**, komaan, komaan! Sulley, schuiven, schuiven! **Sprieng**, ik sta vlak achter u!

Oh, **da** was vreemd.

Da doe pijn hé, salamandersmoel!

Ik probeer!

Sulley, **wa zijt ge** van plan? Sulley. We zitten op **den TGV, maat!**

Daar zijn ze!

Oké, komaan, de eindsprint. Wat een teamwork, dames en heren. **Ier** komt de worp, en **ij** is naar de maan!

Met plezier!

Ik **eb** nog iets **goe!** **Da** wordt huilen van **et** lachen.

Wa? Ebt ge gedaan? Vergeten te kijken of **aar** stomme kap opstond, **gij** stomme dikzak!

Juist, hé Boe, grapje! Kijk, **ziet ge wel? Plezant hè? 't Was** om te lachen. Wow, **wa** gebeurt er?

Oh nee, een welkomstcomité. **Wa** gaan we nu doen?

Oké, oké, **g'ebt ons. 'k Geef** mij over. **Ier** is **et** kind, **'k** zal meewerken **ma** voor **ge** ons meeneemt, moet ik even iets zeggen: **vangen!**

Wel, ik weet **nie wa da** jullie **der** van vinden maar ik heb een paar grote fouten gezien. Laten we naar mijn favoriet **stukske zien!**

Wel, **oud u goe, meiske. Oh, Boe. 't Was plezant.** Ga maar, ga maar groeien.

Ik zeg **et, u**, maat. Toen die muur omhoog ging, had **ge** Waterreus zijn gezicht moeten zien! Ik wil een kopie van die tape. Hé, alles oké? Komaan, maat. Kop omhoog! **Z'is** weer thuis. Tuurlijk, de fabriek is naar de knoppen en honderden monsters hebben geen werk meer, om maar te zwijgen van de woeste massa die achter ons aankomt als er geen stroom meer is, maar hey, **w'ebben** toch **goe** gelachen hè!

Hey, staat **'m** aan? Hallo? Hallo? Test, hey, goeienavond, goeienavond. **'t Is** fijn u te zien. We zijn in... uw kamer! Van waar **zijt gij?** Eu, laat maar zitten. **Gij** zit in de kleuterklas zeker? Oh, mijn **kleuterklaske**. De beste zes jaar van mijn leven! Maar ik hou van sport, eu, voetbal was het best. Oh ja, ik was de **rapste** van allemaal. Ik was dan ook de bal. Ik was dus de bal. Oké... Dank u, dank u! Ik ben **ier** de ganze week. Bedankt voor uw aandacht.

Nie slecht **hè**. Weet **ge**, alleen iemand met een perfecte komische timing produceert zoveel energie in één keer.

Snoezepoes!

Ebt g'uw boekske mee?

Laat **es** zien. Sulley en ik staan op de cover hé! Niet te geloven. Mijn foto staat op de voorpagina!
Whoew! Hé Sulley!

Zeg, **weet ge**, er is iets **da'k ik** u wil laten zien. Oké, ogen toe en volg mij. Komaan. **Nie
piiiepen hè**. Blijven volgen, volg de zwoele klank van mijn stem. Doe maar open. Thada!

Sorry **da't** zo lang duurde maat. Al **da** hout was nogal een gepuzzel. En **ge** weet **dad et** alleen
maar werkt als **ge** alle **stukskes ebt**.

b. James P. Sullivan

Ik heb toch geen wekdienst besteld, Mikey.

Zonder een druppel zweet!

E, kijk! Betty!

Wij werken aan de dag van morgen, vandaag.

Ja, bij 'Opsporing gezocht' zeker?

Mickey, er zijn schreeuwen tekort. We stappen. Ja.

Nie echt, nee.

Efkes dimmen, oké, boterbal. Komaan, een beetje fysiek kweken!

Ziede da, Mickey? Fred is ook te voet!

He, jongens, ik **zeg et u**, noem mij Sulley!

Tot **seffes, manne!**

Dag, Celia... welia... Gelukkige verjaardag!

Ik ben blij voor u.

Ze staat op naam van Bubbelbeer.

Hé Randall, **doe da** op de griezelveer, oké!

Hey, moge het beste monster winnen!

Ik voel me goed vandaag, Mickey.

Kinderfeestje.

Ah, meneer Waterreus, ik doe gewoon mijn job. En ik heb het geleerd van de beste.

't Is gewoon een moeilijke periode, meneer. Maar iedereen weet dat u ons erdoor helpt!

Misschien kan ik iets doen?

Zeg het maar, meneer.

Onervaren? Ah.

Dan begin ik met de Waterreus-sprong en -grauw!

Nog **es** zo'n dag en dat record is in de **sacchoche!**

Plezant.

Recht naar huis en ik ga nog **wad** oefenen.

Ik heb Stinkparfum of Eau de Vuilbak.

Ier, spuit maar **es goe!**

Absoluut, Mike.

't Is alleen **da'k** vergeten ben om een aantal formulieren in te dienen en Mike deed er mij aan denken. Bedankt, maat! Fjoew.

De paarse kopies gaan naar Boekhouding, de roze naar Trees, nee, de roze gaan naar Aankoop, de goudgestreepte gaan naar Trees. Maar in hemelsnaam, wat is vlokleurig. Oh, **da's** vlokleurig? Eu, hallo? Iemand daar? Er staat **ier** een deur? Hallo? Is daar iemand **aan't** griezelen? Hallo? Yow?

Nee, nee, achteruit!

Hé, jongens! **Da's** ook toevallig **da** jullie **ier** zijn! Ik ging juist iets bestellen om mee te nemen. Eum, **wad is** de dagschotel?

Ik ging terug voor uw formulieren en daar stond een deur!

En Randall zat erin!

En er is nog iets...

Ni ed sat!

Kijk in de zak!

Ze hebben niets **da'k** lekker vind hier, tot ziens, Celia!

Ah, wil je dit? **Pak et!**

Mike, geef **aar** die beer.

Oh, hier, kijk! De beer! Zie je de beer? Kijk, grrrom, kijk, blijde beer want de beer weent niet en jij zal dat ook niet doen want ze zitten in de puree en ze gaan ons vinden dus **asjeblijf** stop met huilen!

Ah! Raak me niet aan!

Wat was dat?

Hoe kon ik dat nu doen? Hoe kon ik toch zo stom zijn? Dit is het einde van het bedrijf!

Lepels.

Euh, Mike? Ik denk dat ze moe is.

Ga je slapen? Wil jij slapen? Is het dat wat je wilt? Oké, ik maak een schoon klein bedje voor jou. Hé, neenee, **da's** mijn bed. Zo raakt het helemaal besmet, hè. Oké, goed. Mijn eigen stoel is toch comfortabeler. Wat? 't Is maar een kast. Gaat **ge** dan nu slapen? Hé, **da's** precies Randall? Randall is jouw monster! Oh, **gij** denkt **dat 't** uit de kast gaat komen om te griezelen? Jongens, jongens, hoe leg ik dat uit. 't Is leeg! **Ziet ge?** Geen monster hierbinnen. Nu wel eigenlijk. Maar eu, ik ga **u nie** bang maken. Ik heb vrij nu. Oké, eum, als ik nu **es** hier ging zitten, tot dat **gij** in slaap valt. Toe maar, lekker slapen. Nu. Nu slapen. **Gij** gaat vredig slapen. He Mike, **et** klinkt misschien gek **ma** volgens mij is 't **nie** gevaarlijk.

Maar wat als **w'haar** nu gewoon terug in haar deur zetten?

Denk **es** na. Als **w'haar** terugsturen, is er niets gebeurd. En dan is ons probleem opgelost!

Geen paniek, we kunnen **et aan!** Alles komt wel in orde. Geen paniek, geen paniek. Hou je kalm.

Meneer... Eu, eigenlijk, dat is mijn **kozijns zuster**, eu, dochter, meneer.

Jongens toch.

Maar ze kan **ier nie** blijven, dit is het mannentoilet.

Da's nu nog **es** een mooi dansje, hè. **Et** lijkt bijna alsof je wil zeggen **da ge moet...** Al klaar daarbinnen? Oké, **is 't** nu dan gedaan? Hallo? Waar is ze naar toe? Is ze verdwenen? Zou ze onzichtbaar geworden zijn? Ik heb echt geen idee? Hé, **gij zij goe!**

Klaar of niet, hier ben ik! Het wordt warmer, nog een beetje dichter. Ik ruik mensenvlees.

Ik zoek het kind.

Ze was juist. Hier is ze. Hé, wat scheelt er?

Hij had het over een machine.

Luister, geen paniek, we halen gewoon **der** deur naar beneden en **z'is terug** thuis.

Goeiemorgen, mannen! Alles **goe?**

Zijde **gij** vermagerd? Of **g'amputeerd?** **G'ebt** toch de sleutelkaart hé?

Zorg goed voor jezelf. En loop nooit meer door een kast, hè! Mike, **da's nie aar deur.**

Nee, **aar** deur was wit en er stonden bloemen op.

Mike, dat is **nie** de deur van Boe.

Zo noem ik haar nu. Is er een probleem?

Waar is ze?

Oh ja, maf hé.

Euh, wel, ...

Boe! Nee! Oh, tuurlijk, geen probleem. Euh ja, van uw griezelige vriend. Beste wensen.

Ier.

Iek hoor nog altijd **da** klein **stemmeke.**

Boe, oh, **ge zijt** oké! Oh ik was zo ongerust. Durft da **nooit nie meer** terug te doen, **oort ge mij, klein meiske?** Oh, maar ik ben zo blij **da ge** terug **zij.**

Euh eigenlijk is het mijn kozijns zusters...

Stop **me** Boe te laten lachen.

Ik **versta der** niets van? **Gij ebt** Boe's deur?

Randall? Wacht **es** even.

't Is oké, Boe. Wat denkt **ge** nu? Randall is niet te vertrouwen, **ij** zit achter Boe.

Nee, nee, ik vertrouw **et nie**. Nee, Mike. Mike, wacht. Mike.

Mike? Mike? Waar **zijt ge? Zitte ier** in? Mike? Boe, nog van dat! **'t Is** oké.

Komaan!

Nee, Mike, wacht.

Volg mij. Ik **eb** een idee!

Meneer Waterreus.

Nee, nee meneer. U snapt **et nie**.

Nee, meneer, u luistert niet naar mij.

Meneer Waterreus, hier is geen tijd voor.

Boe? Ik ben **et**. Nee, nee. Niet bang zijn! Ik wou alleen... Boe...

Nee! Boe!

Ebt ge gezien **oe** ze keek naar mij?

Wat **ebt ge** gezegd?

Nee, daarvoor! Iets over een dorp! Waar? Zijn daar kinderen?

Waar is **et?!**

Oh, drie dagen! We moeten er sneller zijn.

We moeten op zoek naar Boe.

Dat **eeft** geen belang meer.

Het spijt me, Mike. Het spijt me **da w'ier** vastzitten. Ik **eb** dit nooit gewild. **Ma** Boe is in gevaar
Ik denk dat **w'aar** kunnen redden als we nu snel afdalen.

Pardon, service. Opzij!

Uit de weg.

Sorry, Boe! We brengen je naar **uis**.

Mike? **Ge verstaat et nie!**

Ik word aangevallen!

Komaan!

Ik ben blij **da ge** terug **zij**, Mike.

Hou je vast, Mike!

We moeten bij Boe's door geraken en een station vinden.

Hou vast! Kijk **nie** naar beneden!

Boe's deur!

Doe **aar** lachen! Doe **et** nu! Doe ze open!

Komaan, we moeten een andere deur vinden. Kijk! Boe's deur!

Geef me je hand!

Ga naar binnen.

Mike? Sorry, maat.

Goe gedaan, maat. We zijn '**m** kwijt. Boe, doe ze open, open de deur!

Boe! Boe! Daar zijn ze.

Ziet gij ze?

Z'is nie meer bang van u. Ik denk **da g'op** straat **sta**.

Wilt gij de eer, Mickey?

Inderdaad, Boe! **Ge** deed **et, g'ebt em**. Komaan! Oké, Boe. Tijd om naar **uis** te gaan. Zorg **goe** voor **uzelf** en braaf zijn, **hè**. Geen stroom meer, doe **aar** weer lachen!

Oh, sorry, **z'eeft et nie** gezien.

Nonkel Mike, **nie** roepen waar ze bij is. **Ge** weet toch da ze **moe** lachen.

Hou vast!

Ik denk **da** we hem gestopt hebben, Boe. **Ge** **zijt** veilig nu. Flink zijn nu, oké.

Z'is thuis nu, laat **aar** gewoon gerust.

Het hoeft zo niet te eindigen!

Maar kinderen kidnappen?

c. Meneer Waterreus

Er kan een kind naar binnen! Er is niets dat giftiger of dodelijker is dan een mensenkind. Je raakt het aan en je bent dood! Je laat de deur open en een kind stapt zo binnen in onze fabriek, recht in onze monsterwereld!

Jij gaat dat wel doen want ik wil dit. Onze stad rekent op jullie voor het halen van die kinderkreten. Zonder die kinderkreten hebben wij geen stroom. Ja, **'t is** gevaarlijk werk. En daarom heb ik jullie nodig op jullie best. Ik heb griezels nodig die zelfzeker zijn, hardnekkig, stoer en bangelijk. Ik heb griezels nodig als Jamess. P. Sullivan.

Wel Jerry, hoever staan we tot nu toe?

Hm, de eerste keer sinds een maand.

De kinderen van vandaag... Ze worden niet meer zo bang als vroeger.

Oh James, **da's** nog **es** echt indrukwekkend.

Oh, niet de K.O.D.

Een volledige griezelvloer uit de werking. Wat kan er nog allemaal misgaan. Wat een dag.

Zeg dat maar tegen de raad van bestuur. James, dit bedrijf is in onze familie sinds 3 generaties. Ik zou echt alles doen om het niet ten onder te laten gaan.

Wel, ik zou wel je hulp kunnen gebruiken.

Weet je, we hebben enkele nieuwe griezelrekruten en eigenlijk zijn ze ... Ze trekken op niets! Ik dacht misschien dat je morgen kon langskomen en hen een demonstratie kon geven. Toon hen wat echt nodig is om onze supergriezel te zijn, hè.

Goed zo, **m'n** jongen.

Heren, veiligheid is onze eerste bekommernis en als er iets is dat... Nee, niet nu. Oh, zo kleintje, waar kom jij vandaan!

Oh James, is dat die van jou?

Hm, **'k zal** de memo gemist hebben. Wel, luister James, kom maar eens tot bij de simulator na de lunch vandaag en geef ons die griezelsimulatie waar we **'t** over hadden, **hè?**

Ja, ja, ik kom. Oké, dan **zie'k je** deze namiddag, James? Tenminste als deze heren de boel niet sluiten.

Nee, nee, nee. Wat was dat? Je moet het kind bang maken, niet in slaap sussen. Hoeveel keer moet ik **et** nog zeggen. Het gaat allemaal over présence. Over hoe je de kamer binnenkomt.

James! Perfecte timing.

Toon ons eens hoe het hoort. Jullie zullen onze beste man aan **et** werk zien. Start de simulator! Geef ons eens een grote luide brul. Waarop wacht je nog, brul! Goed gedaan, goed gedaan, James. Oké, iedereen. Ik hoop dat jullie een goeie les in griezelen hebben gehad?

Et kind!

Randall? Hoe kon dit gebeuren... Hoe kon dit gebeuren? Wie is hier nog van op de hoogte?

Goed, dit bedrijf kan geen slechte publiciteit meer gebruiken. En, voor we iets anders doen, moeten we zorgen voor het kind. Ik had nooit gedacht dat dit zover zou komen. Niet in mijn fabriek. Het spijt me dat jullie hier in verwickeld zijn. Vooral jij, James. Maar nu kunnen we alles weer rechtek in **et** belang van **et** bedrijf

Ik weet **et**, ik weet **et**. **'t Is** de uwe.

Eindelijk. Ik had jou nooit in vertrouwen mogen nemen. Vanwege heb ik mijn beste griezel moeten verbannen!

Sullivan was een betere griezel dan jij ooit zal zijn.

Sullivan?

Stop **'em!**

Maak **'m** van kant!

Sta op! **Der** mogen geen getuigen zijn.

Zodra de deur landt in het station, snijdt je de stroom af. Pak het kind en de misdadigers die verantwoordelijk zijn voor deze chaos.

Stom **'em!** Laat ze niet ontsnappen!

Nee, nee, wacht! Kom terug! **IJ** heeft **et** kind!

Sullivan! Sullivan! Geef mij dat kind! Geef het aan mij! Open die deur! Doe die deur open! Doe dat niet! Ga die kamer niet in!

Dit heeft lang genoeg geduurd, James.

Dat kan ik niet doen, ze heeft teveel gezien. Jij ook.

Ik heb geen keuze! Tijden zijn veranderd. Griezelen alleen is niet genoeg!

Ik kidnap wel duizend kinderen voor ik dit bedrijf kapot laat gaan. En ik leg iedereen het zwijgen op die mij in de weg loopt!

Wat doen jullie nu? Blijf van me af? Laat me los. Ik hoop dat je blij bent, Sullivan. Jij hebt dit bedrijf gekelderd, Monsters en co is failliet! Waar haalt iedereen nu zijn kreten vandaan? De energiecrisis wordt alleen maar erger en dat is jouw schuld!

d. Randall Boggs

Wazowski! Kijk **es** aan. Maakt kleine kinderen bang én kleine monsters.

Ja. **'t** Zal wel.

Ik ben in topvorm vandaag, Sullivan. Ik ga serieus griezelen vandaag met een paar van mijn beste nummers.

Hoort **ge da? 't Is** de wind van verandering!

Ben ik van plan.

Geef me nu **es** een andere deur.

Als ik hier binnen vijf seconden geen nieuwe deur in mijn station zie, draai ik je persoonlijk door de versnipperaar.

Gaat **ge** nu zwijgen? Of denkt **ge** dat ik **da nie** weet misschien? **'k** Heb de godganse nacht gezocht naar dat kind! Het zal wel maar tot **we 't** zeker weten doen we alsof er niets is gebeurd. **Gij** zorgt **da** de machine draait, ik zorg voor **et** kind. Als ik degene vind die haar lieten lopen, die zijn dood! Waarom **zijt g'ier** nog? Komaan, weg!

Wat zijn jullie aan het doen?

Kop toe, Wazowski. **Wa** vindt **ge** van **da** kind **da** ontsnapt is, Sullivan. Eigenaardig hé.

Wel, ze zeggen **dat 't** spoor van die kleine naar **ier** leidt. **Gij ebt** niets gezien? Of wel?

Waar is **et** kind?

't Is ier in de fabriek hè, of **nie**?

Vals spelen? Vals spelen. Ja. Oké. Ik denk dat ik weet hoe we dit gaan oplossen. Wat gebeurt er als de bel gaat binnen vijf minuten?

Iedereen gaat eten! Dus de griezelvloer wordt dan... Ontruimd! Zo leeg **zij gij**, kalf. Ziet **ge** die klok? Als de grote wijzer omhoog staat en de kleine wijzer omhoog staat, zal de deur van **et** kind in mijn station zijn. Wijst de grote wijzer naar beneden, dan is de deur weg. **Gij ebt** tot dan tijd om het kind terug te brengen. **Ebt ge't** begrepen?

Ja, ik **eb et** kind. Kom nu naar **ier** en help mij! Komaan, komaan. Liefst nog vandaag. **Da** kind is wel zwaar. Wazowski. Waar is **'t, gij** eenogige krapuul?

Denkt **ge** nog altijd **da 't** gaat over **da** stom griezelrecord?

Ik zorg binnenkort voor een revolutie in de griezelindustrie! En als het zover is, dan zal de grote James P. Sullivan beginnen werken voor mij.

Eerst wil ik weten waar **et** kind is, en **gij** gaat mij **da** zeggen.

Da zal wel.

Zeg hallo tegen de kreetextractor.

Oh, wat **ebt ge** nu weer verkeerd gedaan! Controleer de machine!

Wat is er gebeurd? Waar is Wazowski? Waar is hij?

Oh, maar met deze machine zijn geen griezels meer nodig. Trouwens, Sullivan heeft zijn verdiende loon.

Gij ebt geen idee hoelang ik hierop **eb** gewacht, Sullivan!

Die zullen er ook **nie** zijn.

Ga uit de weg! Kijk uit, idioot.

Daar zijn ze!

Nee, **da's nie** waar! Ga van mijn staart af.

Geef me dat kind!

Bedankt voor **et** samenwerken.

Mo kijk nu **es** naar onze favoriete griezelkampioen. **Gij** stomme, belachelijke loser. **Gij zijt** al veel te lang nummer één, Sullivan. Die tijd is nu voorbij. En wees gerust, ik zorg heel goed voor het kind.

e. Celia Mae

Oké, meneer Gal **is 't** zeker?

Meneer Gal, kan je me verder wat je verkeer deed?

Nenee, nog daarvoor. Heeft iemand zijn grootste fout opgemerkt? Niemand. Laten we naar de band kijken. Voilà, oké, ah daar! Zie **je 't**? De deur! Je liet ze openstaan. En de deur laten openstaan, is de ergste fout die je kan maken omdat ...

Meneer Waterreus!

Monsters en co, ogenblikje. Monsters en co, ogenblikje, ik verbind u door. Mevrouw is op vakantie, wilt u haar voicemail?

Bubbelbeer! Oh Bubbelbeer, je bent **et nie** vergeten! Hey, Sulley-wullie!

Bedankt. Dus eu, doen we misschien iets speciaals vanavond?

Oh, Harryhausen! Maar **'t is** bijna onmogelijk om te reserveren daar!

Oké **zoeteke!**

Alle griezelvloeren zijn nu actief. Assistenten, begeef u nu naar uw post alstublieft.

Attentie, attentie. We hebben een nieuwe griezelkampioen: Randall Boggs.

Vergeet wat ik zei.

Bubbelbeer, zijn we weg? **'k Versta der** niets van!

Oh, oké. Zijn we dan weg?

Oh, Michael. Ik heb veel verja... Wel, niet echt véél verjaardagen, maar dit is de beste verjaardag ooit. Waar kijk je naar?

Stop ermee!

Ik denk eraan om het te knippen.

Wat **eb** je gezegd?

Sulley?

Wat gebeurt er?

Michael?

Michael Wazowski. Gisteren was één van de ergste avonden van mijn hele leven. De ergste! En ik die dacht dat je van me hield.

Sushi? Mijn probleem is niet bepaald sushi. Michael. Mannen.

Mike, als je mij nu niet zegt wat er aan de hand is, dan is **et** gedaan. Hoor je mij? Gedaan?

Je denkt toch niet dat ik al die leugens geloof, Mike Wazowski?

Attentie iedereen. Randall Bogs heeft zonet het griezelrecord allertijden verbroken. Komaan, pak ze, Bubbelbeer!

Bubbelbeer, kom **es ier**, toe.

Meisjes, toe, stop, stop, stop. Michael, je bent zo'n charmeur.

z'Ebben een hele doos geleverd!

Hey, Mike, ik eu...

Mike, is **da...**

f. Yeti

Welkom in de Himalaya! 'Verschrikkelijke'. Kunt **ge da** geloven? Zie ik er soms verschrikkelijk uit? Hey, waarom zeggen ze niet 'de verrukkelijke sneeuwman' of, of, de vertroetelende sneeuwman! Hé, waarom niet? Ik ben gewoon een toffe gast! Ijsje? Nee, nee, wees gerust. **'t Is** citroen. Hé, en **gij dan, grote jongen?** Ijsje?

Ocharme die gast. **'k Snap et wel.** Verbannen worden is **nie** makkelijk. Neem nu mijn maat Bigfoot. Toen hij werd verbannen, maakte hij een enorme luier van klimop en zette dat op zijn hoofd als een kroon en **ij** noemde zich 'klimopkoning'. Maar voor jullie **zal't nie** zo erg zijn. Jullie **ebben** nog geluk! Verbannen **med uw** beste vriend.

Oh, ik dacht dat jullie vrienden waren. Jullie lagen zo lekker te knuffelen in de sneeuw.

Niemandsland? **Ge** bedoelt zeker wonderland! Kijk **es** rond! Eerste klas sneeuw, **hè!** En wacht tot **ge** beneden **et** dorpje ziet! Schattiger kan **et nie!** En dan **eb** ik **et** nog **nie** over de gratis jakmelk.

Jakmelk. Een jak melken is zeker geen picknick maar als **ge** de haren eruit vist, **is't** eigenlijk wel lekker.

Tuurlijk! Toffe kinderen, saaie kinderen, kinderen die op rotsen klimmen, ...

Aan **den** voet van **den** berg! Ongeveer drie dagen stappen.

Ge wilt naar **et** dorp gaan? Oké. Regel nummer één in de bergen: ga altijd, eu, nee, ga nooit naar buiten in een sneeuwstorm.

Hohoho, kijk nu toch **ne kee.** We zitten zonder ijsjes. Ik ga **der** buiten nog een paar maken hè.

He, ik heb nog ijsjes gemaakt!

g. Trees

Wazowski. Waar zijn je papieren van gisteren?

Zorrug dat dat niet meer gebeurt!

Ik hou je in het oog, Wazowski! En ik zie alles!

Hallo Wazowski, swingende plannen voor vanavond?

Ik neem aan dat je papierwerk in orde is, voor één keer? Wel uw zwijgen stelt mij helemaal gerust.

Oh, kijk nu toch **es** aan. Weet **ge** wat? **G'ebt** uw papieren niet ingevuld gisteren.

Dit kantoor is nu toe.

Hello boys. Tweeëneenhalf jaar undercover werk was bijna verprutst toen u dat kind binnen liet, meneer Sullivan. Natuurlijk, zonder uw hulp had ik nooit geweten dat dit allemaal de schuld is van Waterreus. En nu dat kind.

Komt in orde. Breng mij een deurversnipperaar.

Zo zal het moeten zijn. Je krijgt vijf minuutjes.

Dit is nooit gebeurd, mijn heren. En ik wil hier geen papierwerk over zien.

h. Jerry

Oké, mensen. Oostkust online. Neem je posities. Opgepast, griezels in aantocht! Oké, klaar en zeven, zes, vijf, vier, drie, twee, ...

We halen waarschijnlijk onze quota vandaag, meneer!

We verloren al 58 deuren deze week, meneer!

Oké, mensen. Alle deuren moeten terug. En zonder uitzondering.

Hé Sulley, waar **waart gij** vandaag? Sulley?

i. Meneer Gal

Mijn vrienden noemen mij 'Fluim'!

Ik ben gestruikeld?

Er kan tocht naar binnen?

j. Assistent B

Hé, Wazowski, goe gedaan! De cijfers zitten **goe!**

IJ doet et geweldig, ik vind **et** fantastisch! Die gast is een reuze collega. Wij zijn gelijk broers! Oh! 2319. We hebben een 2319!

Komaan nu George, ik weet da **ge** 't kunt. Ik **eb** speciaal een makkelijke deur gekozen in Nepal. Rustig en stil Nepal.

Geeft er een lap op, Georgie.

He, wie denkt **gij da gij zijt!** Alarm! 2319!

k. Assistent A

Wat is er gebeurd?

Ze was niet bang van **u**? Ze was maar zes!

Laat **u nie** gaan, man! Hey, we zitten **ier med** een **dooie** deur!

l. Blauw monster

Dat kind heeft me bijna aangeraakt. Het kwam zo dicht bij mij!

Ik kon dood geweest zijn! Ik was bijna dood!

m. Nieuwslezer

Als we de getuigen kunnen geloven, is er voor de eerste keer in onze monstergeschiedenis een probleem met de kinderveiligheid.

n. Getuige B

Ik wilde **wehlopen** maar 't **hreep** mij vast en 't hypnotiseerde mij en 't schudde mij **dooreen**.

p. Getuige A

Een kind vloog hier over mij en blies deze auto op met zijn laserogen.

q. Kinderjuffrouw

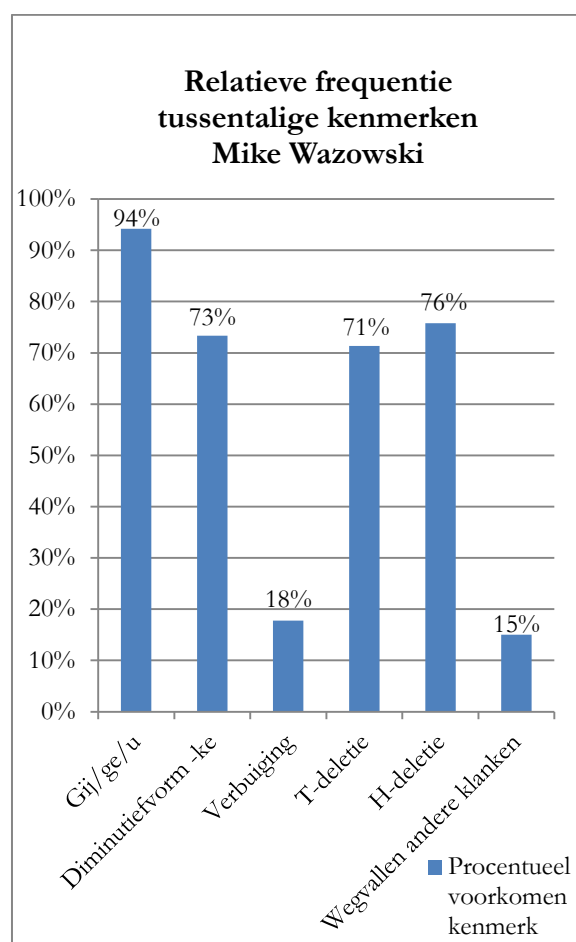
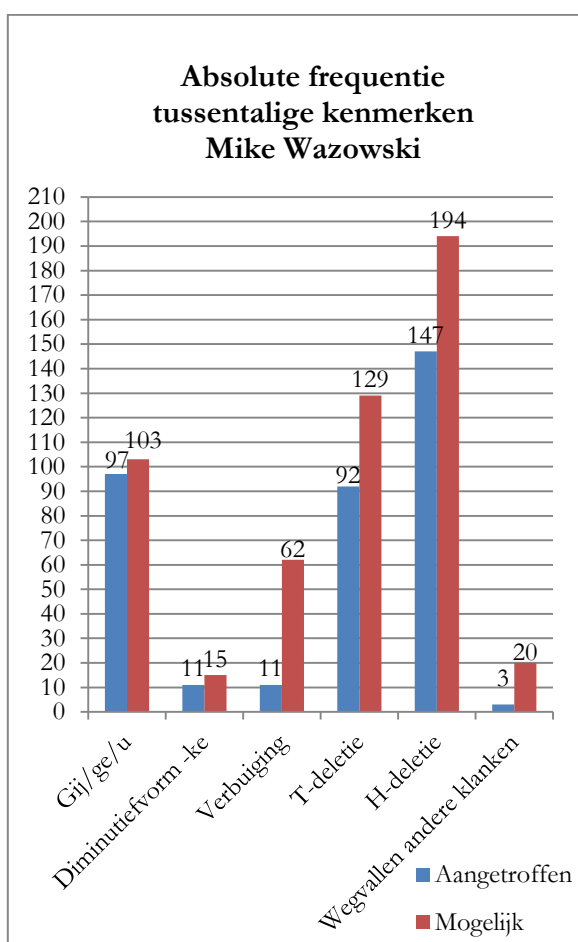
Dag klein meisje, hoe heet jij?

Oh, wat een liefdevolle vader?

Bijlage 11: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *Monsters en co.* (2001)

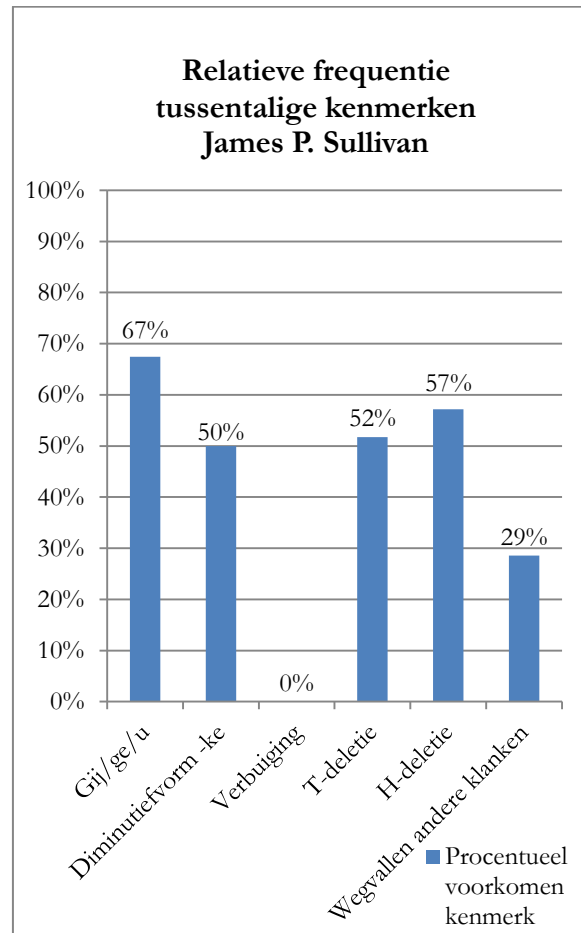
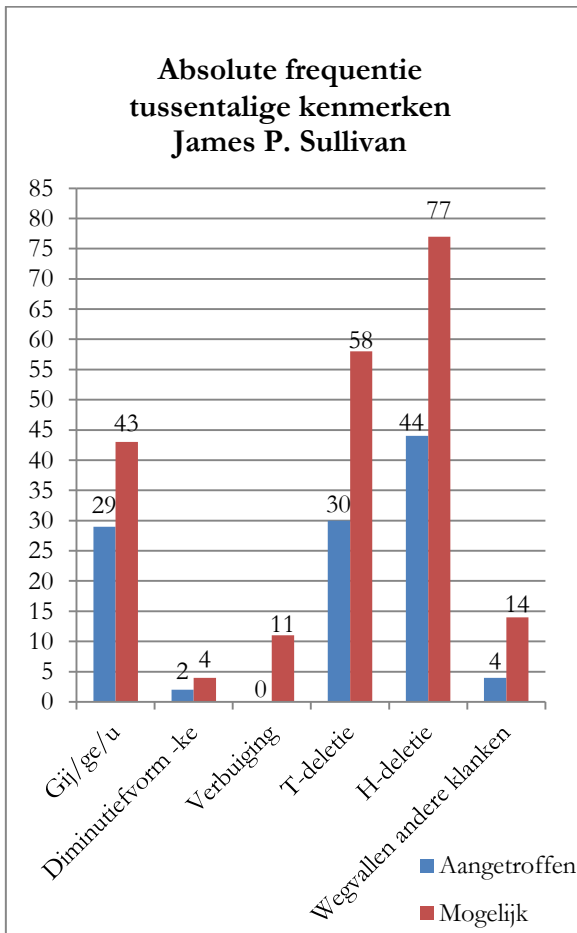
a. Mike Wazowski

Mike Wazowski	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	97	103	94%
Diminutiefvorm -ke	11	15	73%
Verbuiging	11	62	18%
T-deletie	92	129	71%
H-deletie	147	194	76%
Wegvallen andere klanken	3	20	15%

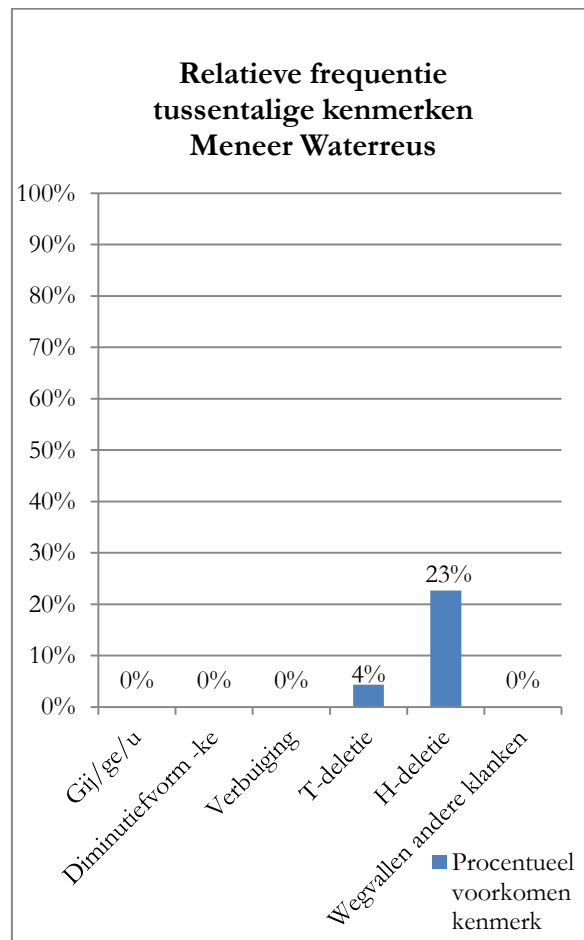
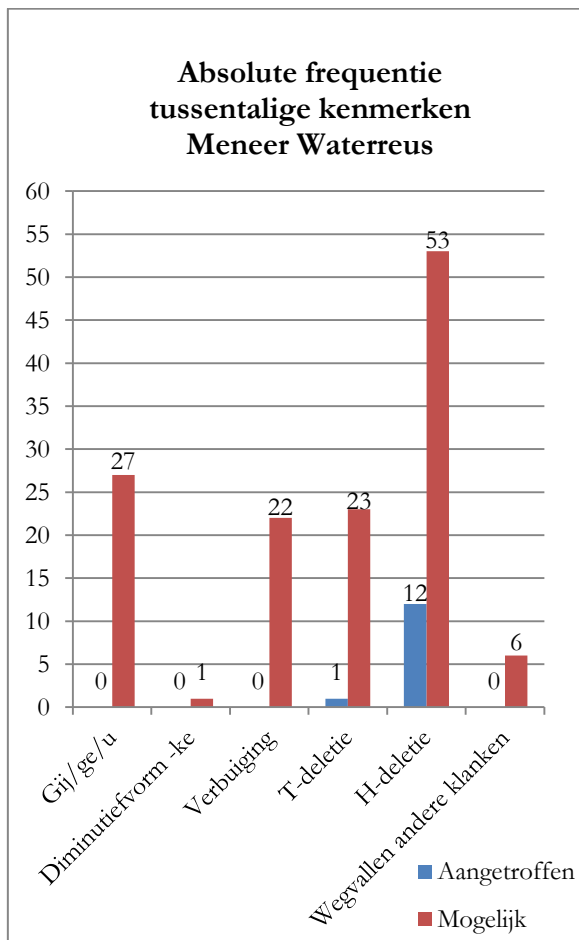
b. James P. Sullivan

James P. Sullivan	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	29	43	67%
Diminutiefvorm -ke	2	4	50%
Verbuiging	0	11	0%
T-deletie	30	58	52%
H-deletie	44	77	57%
Wegvallen andere klanken	4	14	29%

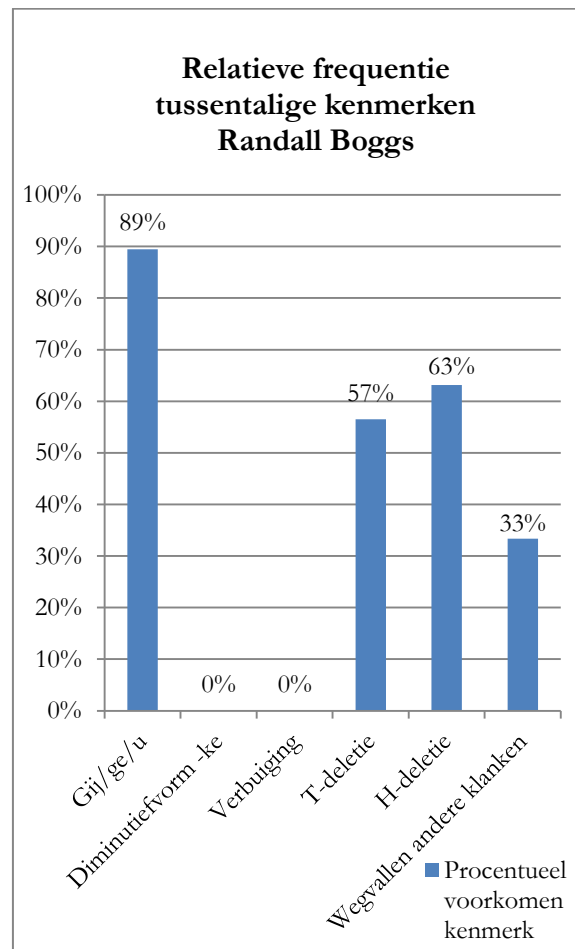
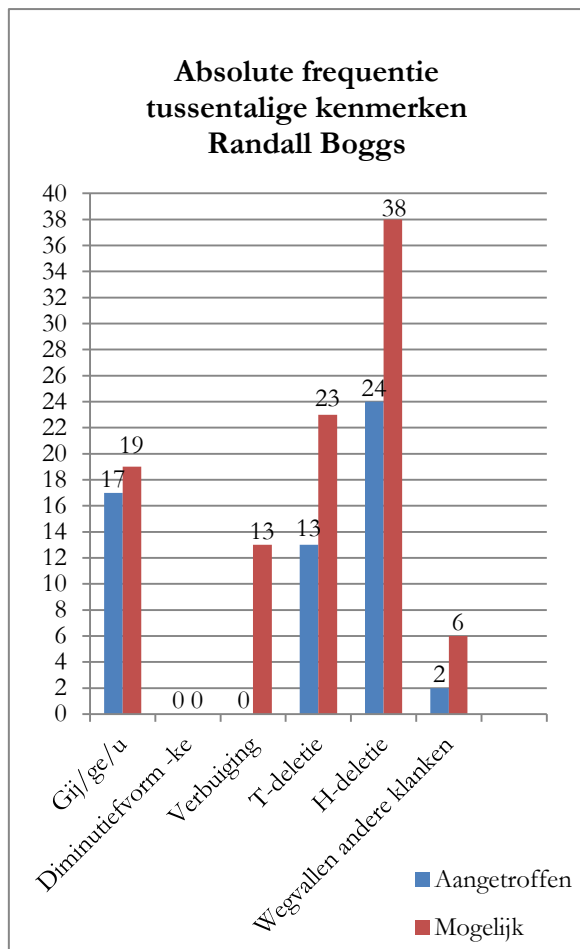
c. Meneer Waterreus

Meneer Waterreus	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	27	0%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	0	22	0%
T-deletie	1	23	4%
H-deletie	12	53	23%
Wegvallen andere klanken	0	6	0%

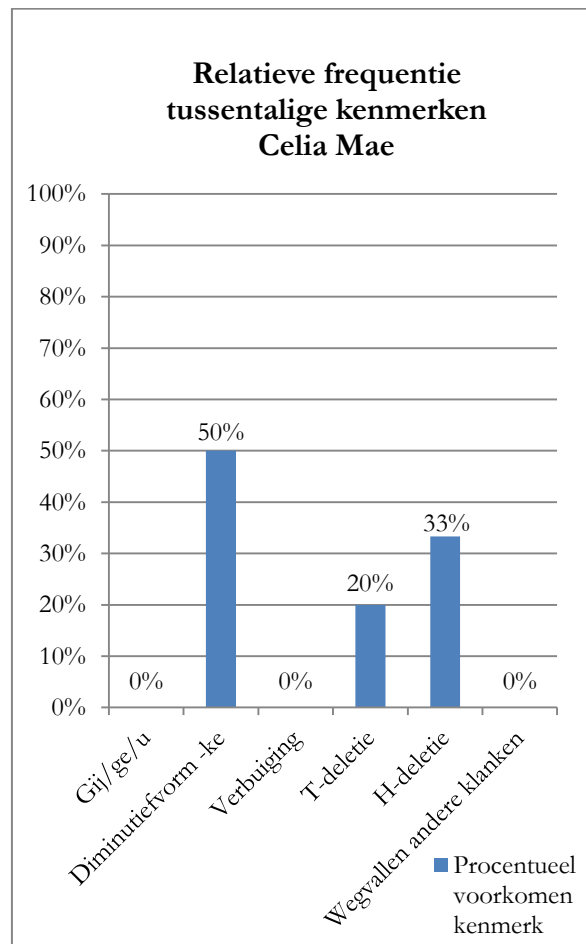
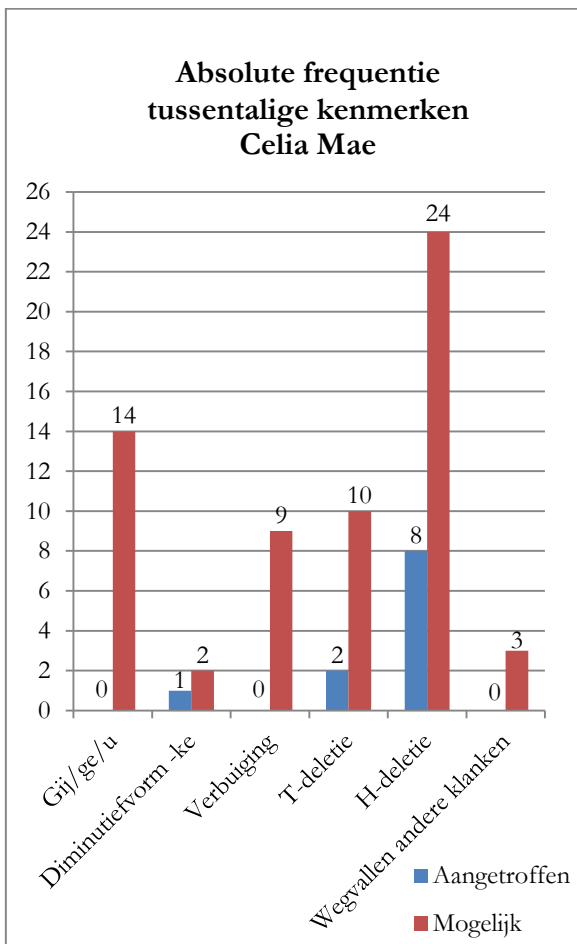
d. Randall Boggs

Randall Boggs	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	17	19	89%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	13	0%
T-deletie	13	23	57%
H-deletie	24	38	63%
Wegvallen andere klanken	2	6	33%

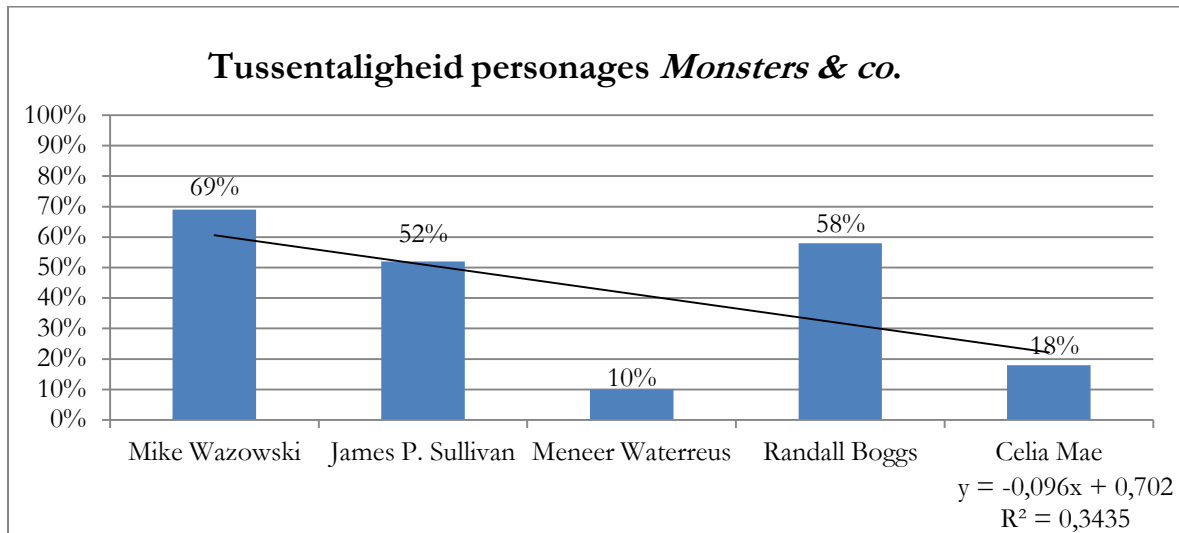
e. Celia Mea

Celia Mea	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	14	0%
Diminutiefvorm -ke	1	2	50%
Verbuiging	0	9	0%
T-deletie	2	10	20%
H-deletie	8	24	33%
Wegvallen andere klanken	0	3	0%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Monsters en co.

Tussentaligheid personages <i>Monsters & co.</i>	
Mike Wazowski	69%
James P. Sullivan	52%
Meneer Waterreus	10%
Randall Boggs	58%
Celia Mae	18%

Bijlage 12: Transcriptie *Brother Bear* (2003)

a. Kenai

Ga liggen! Ga liggen! Jongens, wek nooit een karibu. **Neu**, nee, nee, nee, **allez**, komaan, niet doen, nee nee nee!

't Is niets, Sitka. Na vandaag zal **ij mij nie** meer op m'n kop zitten.

Wacht maar tot ik **m'n** totem **eb!**

Zeg! Waar wachten we nog op? Woehoe!

Et ies geen steen, het wordt m'n totem. Ja, ik krijg waarschijnlijk een sabeltandtijger voor dapperheid of kracht, of karakter, iets dat bij mij hoort.

Geen probleem! Die stomme beren komen **nie** in de buurt van mijn vis.

Nogal.

Wat? Liefde? De beer van de liefde?

Wie wil er ruilen?

Laat me gerust.

Wat?

Echt waar?

Ooit hé, op een dag hé, dan ga ik **em es...** Hij is gewoon, hij is zo.

Ze zullen zich vergist hebben in onze totems.

Da meende nie.

Ik wil zo graag **m'n** handafdruk op die muur.

Echt waar?

Maar komaan, de beer van liefde? Komaan, een beer kan niet lief hebben. Die denkt **nie**, die voelt **nie**, ... Het zijn dieven!

Oké, ik ga **u** mand wel **alen.**

Sitka! Nee! Maak dat je weg komt! Nee! Achter **u!**

Denaaa! Hou u vast!

Sitka! Sitka? Komaan! Sitka, waar ben je!

Ben je klaar?

Om te jagen op die beer.

Verkeerd? Onze broer is dood en **da's** de schuld van **da** monster?

Ahzo.

Oh kijk, **wa** zijn we weer wijs.

Denk je nu echt dat liefde van mij een echte man maakt? Een echte man blijft hier **nie** zitten, die doet iets.

Geesten. Bedankt voor uw wijsheid.

Tanana? Je zult het niet geloven hé, maar ik stond bovenop een enorme rots en plotseling kwamen van alle kanten...

Wa? Neu. Nee!

Ma, ik heb toch niets verkeerd gedaan? Tanana? Tanana? Ik, ik **eb** toch niets verkeerd gedaan? Ik weet zelfs **nie** eens hoe ik daar geraak.

He, jullie praten? Hoe doen jullie **da**? He! He, wacht, kom terug!

He, jullie daar!

He, sorry maar weten jullie misschien waar ...

Jongens, ik zal **niemand** opeten.

Noem me zo niet.

Nee, nee ik ben geen beer. Ik haat beren.

Weten jullie misschien waar het licht de aarde raakt?

Ik ben bever, ik ben een bee... Nee, ik ben geen beer, ik ben een mens.

Iiik ben veranderd **iiin** een beer. Door magie! Ik werd de lucht ingeduwd door mijn broer.

Ik ben niet getikt!

Waarom praat ik eigenlijk met een koppel elanden...

Ik vind et zelf wel.

Wat? Eu, nee. Wat? Nee, nee, nee, ho! Nee, nee, nee. Stop **et**. Als **ge** nu, hé, stop ermee!

Ik wil niet dat een stomme beer me helpt, ik wil gewoon die stok!

Nee, nee, nee, ik doe het zelf wel! Leg hem terug. Nee, nee, nee. Waar **j'em** vond. Nee, naar links, naast dat klein steentje! Ja!

Aha! Zie je! Gewoon je hoofd gebruiken, daar gaat het om.

Moet jij niet toevallig ergens naartoe?

Ja, oké, goed. Als jij mij op één of andere manier los kan toveren, dan volg ik met jou naar die... die...

Maar als je **'t nie** kan, draai je dan om, loop dan weg en kom nooit meer terug. Nooit, nooit, nooit.

Ja. Ja, tof, mooi, met de pink. Maar dit heeft een mens gemaakt, en jij bent een klein beertje dus het is echt uitgesloten dat jij in staat bent om...

Ja, **goeiemiddag**. Denahi! Denahi, je hebt me gevonden! Je zult niet geloven welke nachtmerrie dit is geweest! Denahi, ik ben het, Kenai!

Waarom jaagt **ij** op **mij**?

Maar **da's niexs** voor **'em**.

Ja, da zal wel.

Hij komt terug!

Typisch.

Der is geen 'wij', oké. En ik neem je niet mee naar één of andere zalmrivier.

Ja, kijk, ik **eb** me bedacht. Salut, **kleine**.

Kleine, ik heb ook mijn problemen.

Wacht, wacht, wacht, wat heb je gezegd?

Nee, nee, nee. **Gij** weet waar het licht de berg raakt?

Da meende nie.

Ik ben **nie** van plan om nog in één val te trappen.

Dus je kan me echt laten zien waar het licht de aarde raakt?

Maar als we door u trager gaan...

Oké, morgenvroeg vertrekken we. We beperken dat knuffelberengedoe tot een minimum, oké, Kleine?

He, **der** is een berg waar ik heen moet hé, komaan, **Kleine**.

Ben je zeker dat **uw** moeder **u nie** gedumpt **eeft**, Koda?

Dat klinkt **goe!** **Da** moet je echt onthouden!

Ahja, voor de vrienden.

Wel, weet je wat? Wat als we nu even niet praten?

Wil je ermee stoppen? Kop dicht! Koda, stop **me** zingen!

Eigenlijk is **da** mijn vriend.

We waren de jager kwijt bij de gletsjer!

Ik heb een idee!

Hou jij nooit eens op met praten?

Jij? Weet jij iets over geesten?

Ja, ik ik ik snap het. Weet je, voor mij mogen ze de dingen gewoon eens met rust laten.

Mijn broer is een geest. Als hij er nog was, dan zou ik hier nu niet zitten.

Hij werd gedood door een be... door een monster.

Sitka.

Koda! Komaan, Koda, word wakker.

En, waar zijn we?

En? Waar naartoe?

Denk je, of weet je?

Oh, waarom ben ik **nie** in een postduif veranderd? Komaan!

Hou op met die verhalen! Het kan me geen bal schelen hoe of waar jij en Bikkie de grootste dennenappel ter wereld vonden!

't Is genoeg!

Ja wel, beter dat dan helemaal verdwaald lopen samen met jou en met **u gezever** heel de tijd. Heeelp, ik ben mijn mama kwijt, breng me naar de zalmrivier. Word toch eens volwassen!

Goed zo, ga maar!

Fijn!

Koda? Koda!

Komaan, we zijn weg. Dus herken **j'ier** al iets? Of staat mijn dikke kop weer in de weg? Zeg, maar denk je echt dat ik zo'n dikke kop heb?

Ah, je bedoelt dus zo? Of zo? Of zo misschien?

Excuseer?

He, ben je zeker dat we goed zitten?

Koda? Koda? Waar ben je?

Doe dat nooit meer!

Ik ben **nie** geschrokken. **Der** bestaat ook zoiets als verrast.

Daar trap ik nu niet meer in.

We zijn beren.

Ewel, je weet toch **hoe dat die** zijn? **Et** zijn moordenaars.

Beren.

Ja wel, natuurlijk **nie** alle beren. **Wa** ik bedoel, jij bent oké. Maar de meeste beren. De meeste beren vallen mensen aan zonder reden.

Ja, weet je, jij bent nog klein maar als je groter bent, dan zal je **'t** wel snappen.

Wat? Koda?

Ha, hey.

Wel, eigenlijk van, ...

Koda, Koda! Kan ik je even spreken? Excuseer.

Oké, oké. Eum, Koda, ik eu, ik moet ervandoor.

Ik, ik zal **nie** meer terugkomen.

Omdat, ik, ik kan het niet uitleggen.

Nee! Ik bedoel, ja. Eu, zie je, het is dat ik... Ik hoor hier niet thuis.

Dadis voor u, Koda

Wat?

Oké, oké, oké, 't is al goed. Jullie willen weten wat ik deed dit jaar? Ik maakte de langste, zwaarste, meest uitputtende reis die ik ooit heb meegemaakt met de grootste lastpost die ik ooit heb ontmoet. Maar dat heb je hé, met een kleine broer.

Oké maat, jouw beurt.

Wa?

Koda, Koda.

Er is iets dat ik eigenlijk moet... Weet je dat verhaal dat je me gisteren vertelde? Wel ik moet ook iets vertellen aan u...

Wel, het gaat over een man en ook een beetje over een beer. Maar vooral gaat het over een monster.

Koda, ik heb echt iets heel verkeerd gedaan.

Je moeder komt niet meer.

Koda!

Koda, ik wou dat als ik... Als er een manier was dat... Ik heb er alles voor over... Kon ik... Het spijt me, Koda. Het spijt me zo erg.

Sitka? Sitka, ben je daar? Sitka? Alsjeblieft, alsjeblieft, Sitka. Wat moet ik anders doen? Sitka? Ai! Sitka, Sitka, snel! Verander me terug! Waar ben je, Sitka? Denahi! Denahi, alsjeblieft. Koda? Nee! Laat **'em** gerust! Koda!

Koda, Koda, **nie** bang zijn. Ik ben **'et**. Hij heeft **mij** nodig.

Maar, Denahi.

Goed luisteren. Ik was een man, verandert in een beer, geen bever. Man in beer, dat is het.

En, alles oké daar, Koda?

b. Koda

He, is de kust veilig?

Zijn er jagers in de buurt?

Mooi! Je zag de val zeker niet hé? Ik zag hem al van mijlen ver! Je zult wel een beetje beschaamd zijn zo? Ik vertel het niemand!

Jij moet eruit. Ik help wel. Het helpt niet. Als je nog los wil komen, bijt dan je eigen voet eraf.

Oké, hier! Hier? Oké... Waw, die boom is sterk hé! Weet je, toen ik jong was, klom ik iedere dag in bomen. Alle soorten bomen. Ik klom in dennen, eiken, sparren, esdoorns, berken, ... Mijn ogen waren waterig en mijn tong gezwollen en vanaf dat moment keek ik veel beter uit waar ik liep.

Oe, dat was grappig! Doe het nog **es**?

Ja, de zalmrivier! Weet je wat, ik maak je los en dan gaan we samen! Deal?

Zalmrivier!

Zweer **j'et**? Met je pink?

Oké, dus wat ik dacht is: we reizen overdag en slapen 's nachts. Ik moet een uur na zonsondergang naar bed of anders, ... Rennen!

Ies ij weg? Ik denk dat hij ons wilde ... Hallooo, ik heb geen luuucht.

Dat is wat ze doen!

Gelukkig voor hem heeft hij ons niet gevonden want als ik begin te vechten, dan word ik wild en ben ik één razende bol bruine pluche. Ik bedoel, ik wil niet opscheppen of zo, maar ik heb techniek.

Jep, de eerste, kijk, is de greep die ik heb bedacht met de naam 'de slager'. En deze staat bekend als 'vliegende furie des doods'.

Waar?

Ja, wel, de volgende keer dat we die jager tegenkomen...

Wa? Maar, **j'ebt et** gezworen!

Wacht! Het zit zo, ik ben mijn mama kwijtgeraakt, en nu met die jager in de buurt...

Oh alsjeblieft? Kunnen we samengaan? Er zijn heel veel beren en wel kilo's vis. En elke nacht kijken we hoe het licht op de berg danst en vorig jaar vond ik ...

Heel veel beren, kilo's vis, ...

Ja, op de top van de berg, vlakbij de zalmrivier.

Nee, nee, het ligt vlakbij elkaar! Kom mee, ik breng je. Het wordt geweldig. Ik beloof dat ik je bevrijd uit elke val waar je intrapt.

Komaan. Wat zeg je ervan?

Ja, geen probleem.

Doe ik niet, beloofd!

Ik heet niet 'Kleine', ik heet 'Ko-da'. Hoe heet jij?

Mager, dik, mager, dik, mager, dik.

Ik heb het al gezegd, ik heet Koda. Zeg het maar na, Ko-da.

Trouwens, als jij echt wilt weten hoe ik mijn mama ben kwijt geraakt? Ik bewaarde het verhaal voor de zalnrivier maar ik vertel het jou! Het was waarschijnlijk, de vijfde, zesde koudste dag van heel mijn leven.

Vind je?

Oh, wel, ik heb nog een verhaal!

Oké, dan zing ik!

Oké. Dit is echt heel raar.

Hé, kom mee!

Oké, zo onthoud ik het. Is de sneeuw lekker wit? Dan weet je **dat 't** goed zit. Is hij geel of groen? Dan moet je het eten niet doen. Dat weet ik uit ervaring Oh, nu ik er aan denk! Vorig jaar had Dikkie me uitgedaagd maar ik had gehoord van een beertje dat met zijn tong aan een ijsberg kleefde en toen opeens heel erg ver wegdreef. Om hem te redden, moesten ze zijn tong losscheuren en nu spreekt hij zo!

Oh, kijk! Een nachtregenboog! Zo kunnen we de geesten zien!

Ja, mijn oma is daar en mijn opa! Mama zegt dat de geesten voor alle veranderingen in de wereld zorgen. Dat de blaadjes van kleur veranderen, dat de maan van vorm verandert en kikkervisjes kikkers worden.

Wat bedoel je?

Heb je een broer daarboven? Wat is er gebeurd?

Hoe heet je broer?

Bedankt, Sitka. Als jij er niet was, had ik Kenai nooit ontmoet. Ik wilde altijd al een broer.

Nog twee maanden, mama.

Ik denk naar daar?

Naar daar!

Die mammoetrit was uw idee! Tot ziens jongens, bedankt voor de lift. Wees blij, vroeger verdwaalde ik altijd. Vorige zomer zocht ik naar wortels.

Ten eerste, hij heet Dikkie en niet Bikkie. En ten tweede, het was geen dennenappel, 't was een noot. Een enorme noot! Groter dan jouw dikke kop.

Sorry dat we verdwaald zijn, oké! Zelfs al is het vooral jouw schuld.

Denk erom, als ik er niet was geweest, dan ging jij nog steeds ondersteboven.

Fijn, dan **ga'k** er wel alleen heen.

Fijn!

Fijn.

Wow. Die monsters zijn echt griezelig. Vooral met die stokken.

Wel, als je je schouders een beetje optrekt, dan lijkt hij niet zo dik.

Hé, misschien weten zij de weg wel.

Ik denk dat hun hoorns een beetje te vast zitten. Wacht es even? Ik ken deze plek! Ja! De zalmrivier is vlakbij! We moeten nog door dit dal. Wat?

Ja, ja! Volg mij.

Ja! Geschrokken hé?

Je was beide! Wow. Goed geprobeerd, eu. Er zit wat speksel op je kin.

Kenai!

Nee Kenai, pas op! Kom op! Kenai? Kenai, waar ben je? Links! Nee, nee, andere links! Kenai! Wat doe je nu? We moeten **ier** weg! Waarom haten ze ons, Kenai?

Ja, en?

Wacht **es** even, wie zijn moordenaars?

Wat? Welke beren? Zo ben ik niet en jij ook al niet.

Maar Kenai, hij viel ons aan.

We zijn er! Komaan!

Ted!

Hé, Ted? Heb je mijn mama al gezien?

Haha, dan zijn Kenai en ik de snelste!

Zie, Kenai. Daar is de berg, zoals ik had beloofd. Het licht zakt elke dag over de top. Het wordt wel een stuk lastiger om daar op te klimmen dan op die mammoeten!

Ja, **ij** doet veel vreemde dingen. **IJ** drinkt bijvoorbeeld water uit een blad, **ij** scherpt nooit zijn nagels aan een boom, **ij eeft** nog nooit overwinterd, **ij** weet **nie oe ij** zichzelf schoon moet likken.

Wel, als je terug bent, dan gaan we...

Wacht. Waarom niet?

Iek! Iek! Iek!

Zo meteen krijg ik **'em!**

Nu ik! **Iek heb 'em, iek eb em!**

Dit keer is 'm voor mij.

Jij moet vertellen, Kenai.

Heb je het spel nog nooit gespeeld?

Oké, oké, daar gaan we. Ik zag dus mijn mama in een doodsstrijd een kansloos gevecht voeren met het meest wredige schepsel dat op de hele wereld leeft.

Ik dacht al, waar blijft hij. Eum eens zien. Het was waarschijnlijk de vijfde, zesde koudste dag van mijn hele leven. Mama en ik waren vis **aan't** eten, dolle pret! Maar plotseling duwt ze me in de bosjes en zegt: nu moet je stil zijn. Ze zegt: ik ruik iets. Dus ik ging ook ruiken. Er is iets in het bos, en het komt recht op ons af! Steeds dichterbij en dichterbij en dichterbij. En dan, uit de struiken springt een jager. En nu is er nergens waar mama heen kan. Het monster drijft haar in een nabije en reuze gletsjer. Het monster valt aan maar mama is te snel voor hem en voor hij het weer kan doen, maakt hij zich heel groot en brult: ga weg! Dan ruikt mama er nog meer, er zit een hele groep achter ons aan. Ze rent weg voor dat ze ook mij kunnen pakken. Van alle kanten prikken ze haar met stokken. Het hele geval brak af en viel in het water. Het ijs was overal! Ze kon haar adem niet meer inhouden en toen, paf, sprong ze uit het water! Ik ben in mijn leven nog nooit zo bang geweest.

Kenai? Wat is er met je, Kenai?

Ze kwam weer uit het water maar direct daarna ben ik haar kwijt geraakt. Maar toen kwam ik Kenai tegen. Kenai?

Waaaa! Je schrok weer hé! Waar ben je geweest? Je kijkt zo raar?

Mijn mama zegt: als je te veel vis eet, moet je gaan liggen.

Echt? Waar gaat het over?

Ik vind dit geen leuk verhaal.

Nee.

Niets hoor, echt niet.

Ik wil geen broers meer.

Kenai!

Ik oefen mijn techniek! Zal ik het voordoen?

Oh, 't gaat.

c. Sam

Ja, 'k weet **nie**, misschien **die ganzekak op zijne kop?**

Nee nee nee, langs **ier**. Ja, vriendelijk bedankt **hé**.

Oh nee, **ij eeft** ons gezien hè. **Wa** nu?

We zijn **der nie!**

Ewel, gij zei **da ...**

Oké oké.

Wij zijn **nie** lekker, wij zijn nogal taai

Ja bedankt e, denneboombek

Steltepoot.

Nu, nu **gingde** echt te ver.

Dieje van **u** is toch groter dan **dieje** van **miiij**.

Mijne naam is Sam, dit is **mijne** broer Moes.

't Is geen woar zeker. Gij zij gewoon **ne groten bever!**

Jjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjjnee. Sorry beer. Eu. Bever.

Excuseert?

Gesundheid.

Ca va, **manneke?**

Wel kijk, **ij** is meer de eekhoorn **hé**, **iek eb** meer iets van een sabeltandtijger! Kijk naar die tanden!

Sabeltandtijgers!

Ik zou **nie langst** daar gaan!

Ja, **der** was een reden maar ... ik doe mijn best!

Ja, nee, nee, dat is toch om onnozel van te worden **hé**.

Goeimorgen deze morgen.

Kijk es.

Joa, maar geeft mij een secondje.

Efkes kraken?

Bijna, bijna.

Oefening 25: met de kop in de nek.

Goe man! Ier nie van eten hè.

Efkes nie, ik kan mij zo **nie** concentreren!

Ik kan **nie**, **iek ben** nog aan't verteren. Ik krijg anders **ne** kramp. Oh nee! **IJ** moet ons **ebbe!**
Kramp, kraaaaaaaaaaamp!

Ei, ei, wacht **efkes!**

Oe iest, meneer Beermans?

Ik **wiest nie da gij** een **broerken ad?** Een **tofken, hè?** Wel, der is dus ne jager hè, en die volgt ons. En ik dacht, wij dachten **dus**, als wij nu een beetje samen optrekken hé? Langs de rivier? En zou **da nie fijn zijn?** En als de jager ons dan zou inhalen, dan dan dan dan....

Ja, **da** zouden we dus denken hé.

Dus **ge** denkt **datterm de** deze **nie** volgt?

En wanneer mag **kiek es** achter 't stuur?

Zeg **eu**, we moeten **es nen** achterbank kopen **he**, 't is alsof **da ge** mij geschoten **ebt!**

Spelen we ik zie ik zie **wa gij nie** ziet?

Boom?

Is 't aan **mij?** Oké, ik zie iets lang... Oké.

Oké, ik zie een verticaal stuk hout. Ja.

Boom, oké **mijne toer**. Ik zie... Nee ik heb, ik heb nog niets **gezien, jonge**. Oké. Boom.

Oh help, **onzen** waakbeer is er mee weg hé!

Kunde gij u poot over ...

Ik ook **nie**. Oké gasten, ik denk **da** wij ... Ik denk **da** wij die gasten later wel inhalen.

Weette, ik dacht misschien kan ik **effe** het stuur van u overnemen?

Ja, oké.

Kijk, **als iek** had gereden, dan was dit nooit gebeurd hé, ik mag nooit rijden, **ik mag nooit es nergens niets**.

't **Is** toch **straf da gij zo ne mammoet perte totale rijdt hè**.

Ja oké, ik ben bang da dat excuus **nie** opgaat.

Zie daar! 't Is da berejong!

Oei oei, **ij ee** precies last.

Oké, **goe** bon, waar waren we. **Ohja, gij zijt** een egoïstisch **hoefdier** en **da zal altijd zo blijve**.

Ik ben **et** kotsbeu, **joenge**. Vanaf nu hè, **ies** hij **mijne nieuwe broer**.

Sorry, meneer. U bent reeds vervangen door mijn broertje... Lap, **iek** vergeet **zijne naam**. Hoe is de naam ook al weer, kleine beer?

Ziedet! IJ eeft ook al genoeg van u!

Oh, **den** boom in! **Gij** verandert nooit! Een broer betekent toch niets voor u.

Awel, wat dan?

Gij zeker?

Excuseer? Ik denk dat ik u **nie** echt **goe verstoan eb**.

Ik hou ook van tjou.

Oh, **goa** weg **jonge**.

Goa weg, **jonge! Roak me nie oan**, zeg ik!

Niet **doar**, dat **ies da plekske!**

Ja, goeiendag hé! Hé, **weette wa** nu zou smaken? Een stapel goudgele gerst met ...

Zeg eu, wat is **ier** eigenlijk de bedoeling van, mini-beer.

Oahja, en daarvoor **waart ge** dan zeker een soort van geit, hè?

Nee, nee, nee, een konijn! Zie noar die oowren en die eel roare pootjes. **Ej! Post oep** voor 't konijn hé!

Oké, nu allemaal, diep inademen en diep uitademen, gewoon doen gelijk **iek**.

d. Moes

Waar maakt **dieje** zich nu zo **druuk** over?

Oh nee, ik zien ‘em kijken **noar ier**. Kom, langs **ier**.

We doen alsof **da** we **der nie** zijn!

Wa was **da** nu?

Oud u woafel.

Ik zei: **oud u woafel**.

Eet ons **nie** op.

Ja, zijn hersens zijn nogal **toai**.

Staartkop.

Bultneus. Sorry.

Oké, het spijt me, zand erover.

Oh, da’s wel erg grappig van u.

Oe ies’t in’t leven, beer?

Oh, excuseer, mmmmmmmeneer beer?

Oké... **IJ ies** zot!

Nee, **goe** zot!

Nee, **diejen** beer **oan dieje boom iis** getikt!

Wa? **Wieje, wieje, wieje eet gezeid** van wel? We snappen ‘**et**. Ahjajaja, ziet **ge**, want wij zijn geen elanden. Nee, wij zijn **mjier**... **Wij zijn** eekhoorns! Ja!

Oud u een bietje iin.

Nee, met eekhoorns hé!

Waarom **nie**?

En, **weetet na ol**?

Goeiemorgen!

Kijk es.

W’ebbe weer een boel te doen **vandoag**. Zullen we beginnen?

Oké.

Zijde nu **kloar**?

Ja zeg.

Goed, en go!

Oe ies uw stuukske?

Sam! Sam!

Sam! We moeten **goan loopen!** Nu direct!

En, eu, minibeer?

Ja, optrekken **gelijk** vriendjes!

Eet **gij em** op!

Ze zijn wel mooi hé?

't **Is nie** zo gemakkelijk **zenne**, kijk **moar** eerst **oe da kiek et doe!**

Okeetjes, ik begiin. Ik zie... iets groens.

Joa.

Eu, boom?

Ik zie, ik zie iets met schors.

Boom! Ik zie..

Boom.

Nee, **da** telt. Het. Telt.

Kom, we spelen iets anders.

Oh komaan, we moeten hem volgen, hup.

Nee, ik kan **nie...**

Toffe rit, hè?

Weette, relaxt effe, joenge.

Luister, et spijt me.

Hoh, den boom in, het spijt me, sorry, zand erover.

Ja **neeje, dieje berg stond doar ineens.**

Dieje stoend in mijne dooien ier hé!

Wa scheelt **er**, minibeer?

Wa?

Da meejnt ge nie!

Komaan, ik zal veranderen.

Mo natuurlijk wel!

Wel, weette nog toen **da u hoeven** vastvroren in **diejen** plas? Wie bleef **den ele wienter** bij u?

En wie toonde **u woar dat goe groazen** was, **woar et echte malse** gras is bedekt **me dauw**?
Woarom denkt **ge da ik da deed**? **Omda** ik van je... jou.

Ik zei: ik hou van tjou.

Hee, ik kan veranderen.

Echt, ik kan veranderen!

Ik **goa** veranderen!

Komaan!

Oké, hé, tot later hé, mini-beer!

En daar**vuur zeker ne wouterbuuffel!**

e. Tanana

Hallo, wat een grote meid! Wanneer wij volwassen worden, schenken de geesten ieder van ons een totem die ons de weg wijst in ons leven. Sommigen hebben moed als leidraad, anderen geduld. En sommige schoonheid. Kenai, zo, nerveus?

Dat mag ook wel! **'t Is een goeie.** Kenai, ik kom terug van de berg waar het licht de aarde raakt en daar onthulde de grote geest in mij jouw totem. Om man te worden, moet jij je laten leiden door één ding. Jouw totem is 'liefde'.

Ja, liefde.

De liefde verbindt en verenigt alles wat leeft!

Er wordt niet geruild. Oh, Kenai. Liefde is de mooiste van alle totems. Hij onthult zijn kracht op onverwachte wijze. Laat je leiden door de liefde en op een dag ben jij een man en dan plaatsen we jouw teken bij die van onze voorouders.

Je ging te vroeg, Sitka. Je broers missen je leiding.

Zo Kenai, je hebt besloten te blijven leven ja? Oh, je hebt een flinke buil opgelopen. Het ging er zeker heftig aan toe hé, in die stroomversnelling.

Kenai, lieverd, ssssst, ik spreek geen Beers.

Rustig, rustig. Hou je koest, Kenai, kalm nu. Oh, kom hier. Kenai! Zo komen we er niet! Kenai, luister naar me. Sitka deed dit. Vreemd. Geesten doen dit soort veranderingen zelden. Maar nou nou! Sitka moet iets zeer groots voor jou in petto hebben. Je krijgt vanaf nu een heel nieuwe kijk op de dingen. Oh, zie je nu alles in zwart wit of in kleur? Hé, luister naar me. Als je wil veranderen, spreek dan met je broer zijn geest. Je vindt hem op de berg waar het licht de aarde raakt. Hij helpt je weer goed maken wat je verkeerd deed.

f. Denahi

Ohja, de grote 'ik-word-man'-ceremonie! Het maakt niet uit wat die geesten zeggen, jij blijft altijd ons baby-broertje.

Baby-broertje!

Je zegt het maar!

Of een mammoet, voor je dikke kop. Zorg maar dat je die mand goed vastmaakt.

Maak maar gewoon vast.

Daar **issem!** Kom **ier**, liefdesbeer! Ah, Kenai, wacht. Het spijt me. Je totem, ik vind **m** best wel tof.

Ja, en ik heb iets voor je. Handig tijdens het rondstrooien van al die liefde. En het staat zo beeldig.

Ja, is het niet prachtig? Hij is al helemaal één met zijn totem.

Tuurlijk! Kenai houdt van mij, hij houdt niet van mij, Kenai houdt van mij, hij houdt niet van mij, ...

J'ebt em nie vastgemaakt **hé seg**. Jij verdient de totem der sufkoppen!

We? Nee, jong. Het kostte me 2 weken om die mand te maken. Laat Liefdesbeer **et ma** doen. **Ij** laat **ier** steeds alles **in 't onderd** lopen. Typisch Kenai!

Wat?

Met wat geluk ver weg.

Hé beer, waar ga je naartoe? Komaan, beer! Pak me dan!

Kenai?

Waarvoor?

Ik weet wat je voelt, maar het is verkeerd om de beer te doden.

Geef de beer geen schuld, Kenai.

Als je die beer doodt, dan word je nog geen man.

Ik volg alleen maar **m'n** totem! Waarom wil jij **da nie** doen?

Kenai, maak de geesten niet kwaad.

Ik moet **'m** stoppen.

Het spijt me, Kenai. Ik weet niet meer wat ik moet doen. Ik heb hulp nodig. Sitka?

Kenai? Sitka?

Eigenlijk, hij zag er beter uit als beer!

't Is oké, Kenai. Het maakt niet uit wat je kiest, je blijft altijd mijn klein broertje.

g. Ted

Ja, daarmee jaag je alle vissen weg, kerel.

Hé, Koda! Kom **es** hier! Kijk **es** aan!

Nee, nu ik er aan denk, die is er nog **nie**.

Hoort die bij jou?

Hm, ik heb jou nog nooit bij de rivier gezien. Waar kom je vandaan?

Op mammoeten? Tiens, dat is vreemd.

Hm, hij is wel wat schichtig, nee?

Ga je dood?

Hier niet thuis? Elke beer hoort hier thuis. Kom een keer!

Oké, oké, ga zitten allemaal, rustig nu. Zeg, gooi die visgraten daar niet neer, zo kan er iemand in stikken. Goed opletten, ik ga eerst. Oké, eens zien, het allerbelangrijkste dat mij dit jaar overkwam... Eens kijken... Oh, ik weet het! Ik weet het, goed opletten! Kijk, dat was toen ik eindelijk die boom neer kreeg die het zicht blokkeerde voor mijn grot! Nu heb ik een familie eekhoorns bij mij inwonen. Ja, oké, oké allemaal. Kom, steek die klauw maar in de lucht. Wie is de volgende?

Wie vangt het? Ha! Ik heb je!

Neem een grot!

Dat klopt, Kenai. Wie vangt, moet vertellen.

Vertel maar, Koda.

Wacht, wacht, wacht, wacht es even. We willen allemaal wel de rest van dat verhaal, Koda.

Van een gletsjer gevallen? Ik heb nog nooit zoiets gezien! Stel je dat eens voor!

b. Verteller

Dit is een verhaal uit een ver verleden, toen de grote mammoet nog over ons land zwierf. Het is het verhaal van m'n twee broers en ik. Toen wij kinderen waren, werd ons geleerd dat de wereld vol magie is. De bron van die magie, is het steeds veranderende licht dat aan de hemel danst. De vrouw die de sjamaan is van ons dorp, zegt dat dit licht de geesten zijn van onze voorouders en dat zij de macht hebben om onze wereld te veranderen. Wat klein is, wordt groot. Winter wordt lente. Alles verandert voortdurend in iets anders. Maar de grootste verandering die ik ooit heb gezien, was die van mijn broer. Een jongen die bijna niet kon wachten tot hij een man was.

Mijn broer Kenai leefde voortaan bij Koda en de andere beren. Hij leerde me hoe machtig liefde is en ik gaf de wijsheid van dit verhaal door aan ons volk. Het verhaal van een jongen die en man werd door te veranderen in een beer.

i. Sitka

Hou eens op jullie twee.

Hé, ik zei: ophouden. Hoe eerder we die vis hebben, hoe eerder we terug zijn voor je ceremonie dus laat ons proberen de vrede te bewaren. Oké, Denahi?

Oké, Ken...?

Kijk **es**, is dat niet mooi? In plaats van te vechten, geven jullie elkaar bloemetjes!

He, lolbroek. Zorg jij nu maar voor de vis.

Kenai.

Hij heeft de totem van de wijsheid maar is nog niet wijs. Ik bedoel: kijk **es** naar hem.

Ik voelde me ook zo Tanana de mijne gaf

Nee, eerlijk; Ik zei: de arend van de gidsen? Wat betekent dat? Maar nu ben ik ouder en ik weet dat ik leiding moet geven en een oogje moet houden op jullie.

Beetje geduld, Kenai. Als je leeft naar je totem, komt dat wel.

Ik zweer het.

Stop ermee, jongens. We maken wel een nieuwe mand.

Kenai, wacht. Kenai!

Kenai? Kenai? Waar is hij nu?

Kenai!

j. Ram 1

Amaj, gij zij goe!

Oh ja, die is **noar** mij **oan't zien!** Ej schatje!

't Zal wel, **noar u lelike** smoel zeker? Koemaan!

Voarojt met de geit.

Wa zolt zeijn? Wie is da? Ej bakkes toe! Nee gij bakkes toe!

k. Ram 2

Oké, oké, doen **we't nog es!** Die is aan't zien!

E, komaan jong, **gij et ze nie** alle 5 zeker? 't **Is noar mij!**

Excuseer, juuffrouw, secondje.

Eh, **oud u** bakkes!

l. Oude berin

Dit jaar verloor ik mijn dierbare man, Edgar! En soms hoor ik nog steeds zijn stem!

Leefde Edgar nu nog maar!

m. Verliofde beer

Dan is't **onzen** toer. **Dees is et** jaar waarin ik de **allerschoonste**.

Gij schoner.

Ik zie a gèren, bolleke!

n. Verliofde berin

Nee, jij bent mooi.

o. Eekhoorn 1

Daarjuist waren **z'ier** nog, en nu zijn ze weg? Dus **gij** beweert **da ge ze nie ebt** opgegeten en g'ebt geen idee waar **da** ze zijn.

Achteruit, heel langzaam!

p. Eekhoorn 2

Ja, da's toch wel raar he...

q. Kindjes

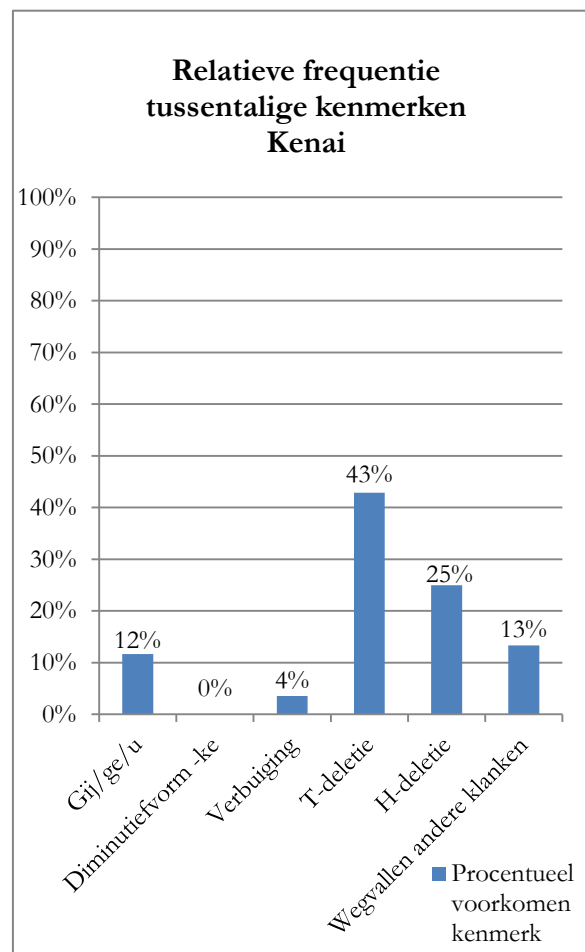
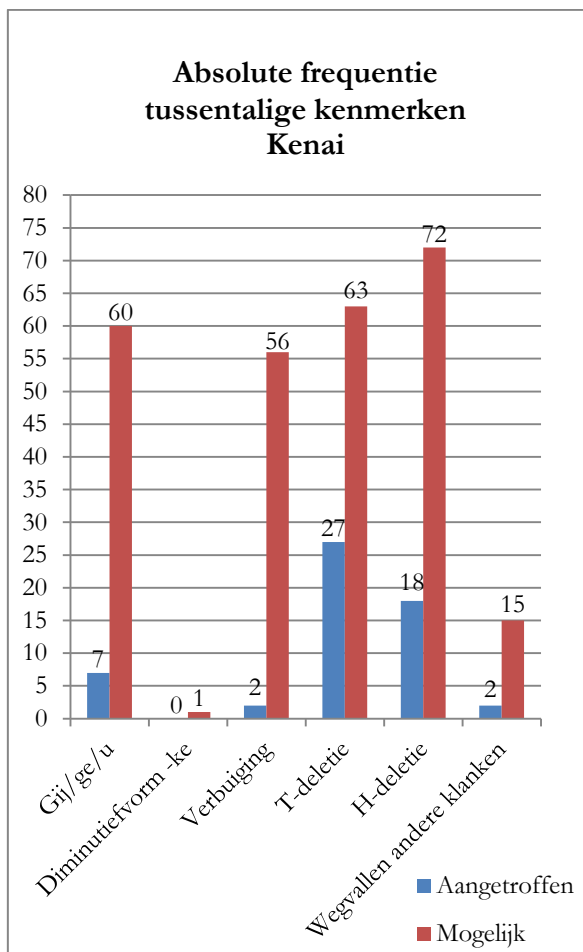
Kenai! Kenai is terug!

Vind je het spannend dat je vandaag je geestessteen krijgt?

Bijlage 13: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *Brother Bear* (2003)

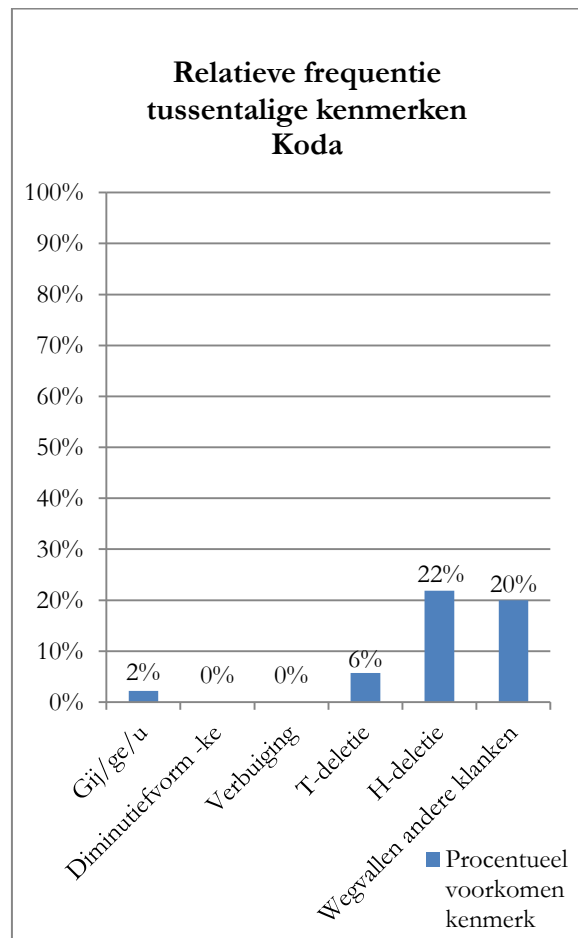
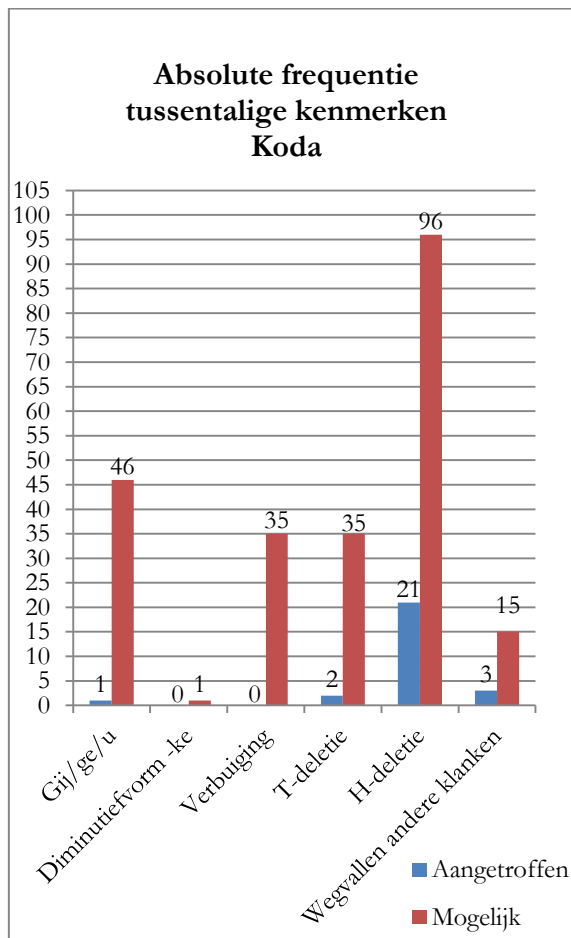
a. Kenai

Kenai	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	7	60	12%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	2	56	4%
T-deletie	27	63	43%
H-deletie	18	72	25%
Wegvallen andere klanken	2	15	13%

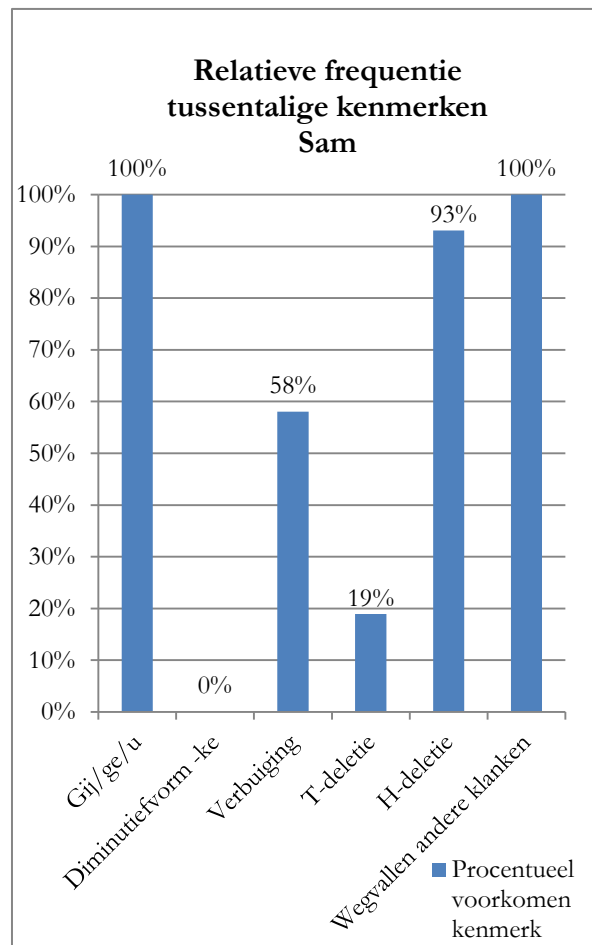
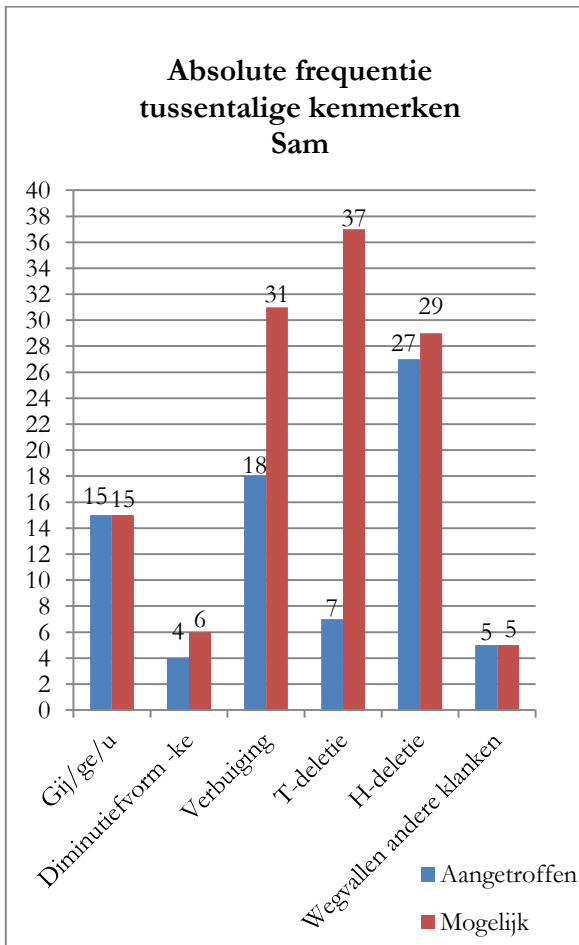
b. Koda

Koda	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	1	46	2%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	0	35	0%
T-deletie	2	35	6%
H-deletie	21	96	22%
Wegvallen andere klanken	3	15	20%

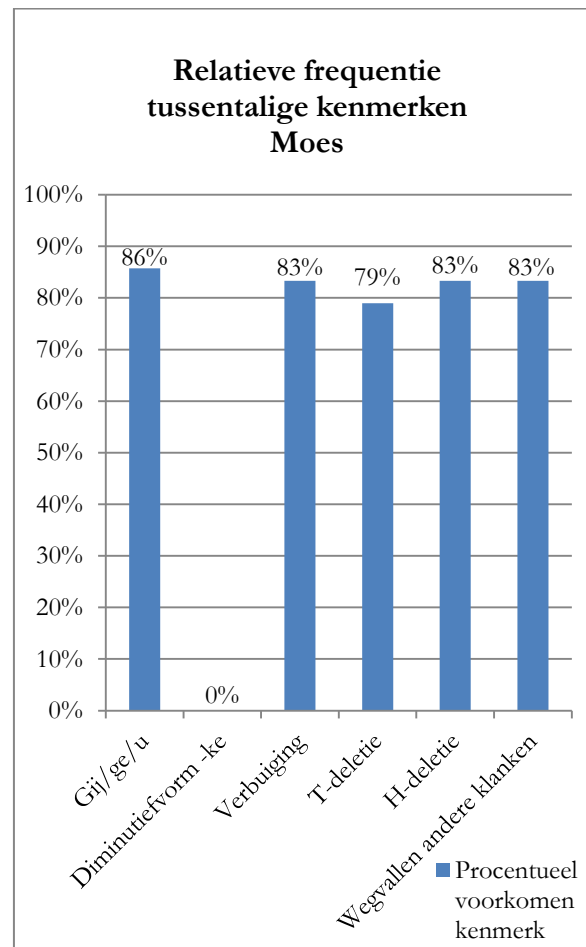
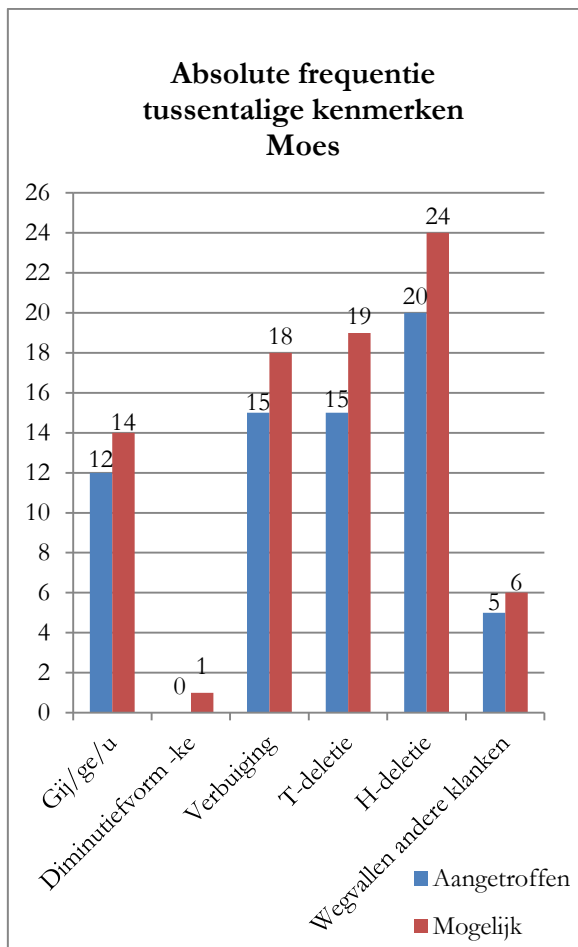
c. Sam

Sam	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	15	15	100%
Diminutiefvorm -ke	4	6	0%
Verbuiging	18	31	58%
T-deletie	7	37	19%
H-deletie	27	29	93%
Wegvallen andere klanken	5	5	100%

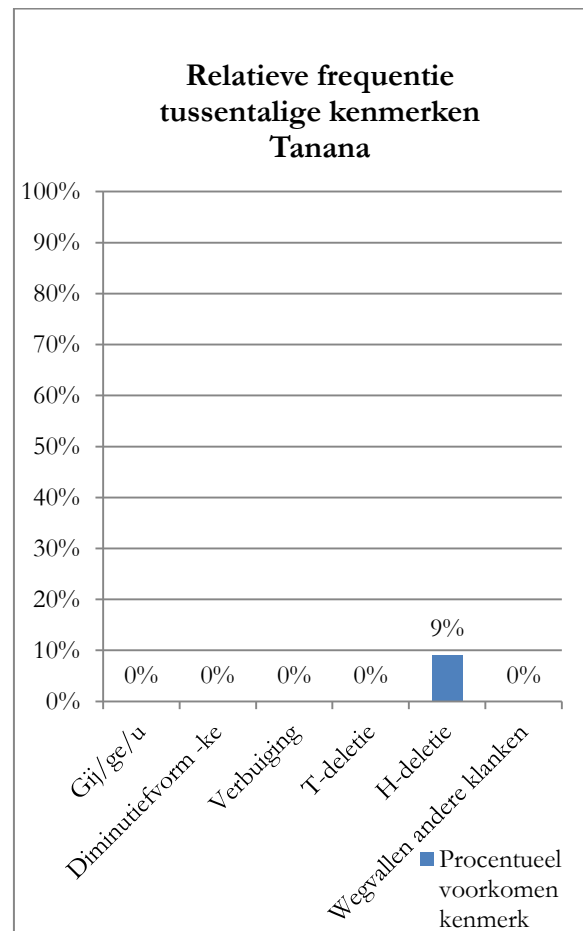
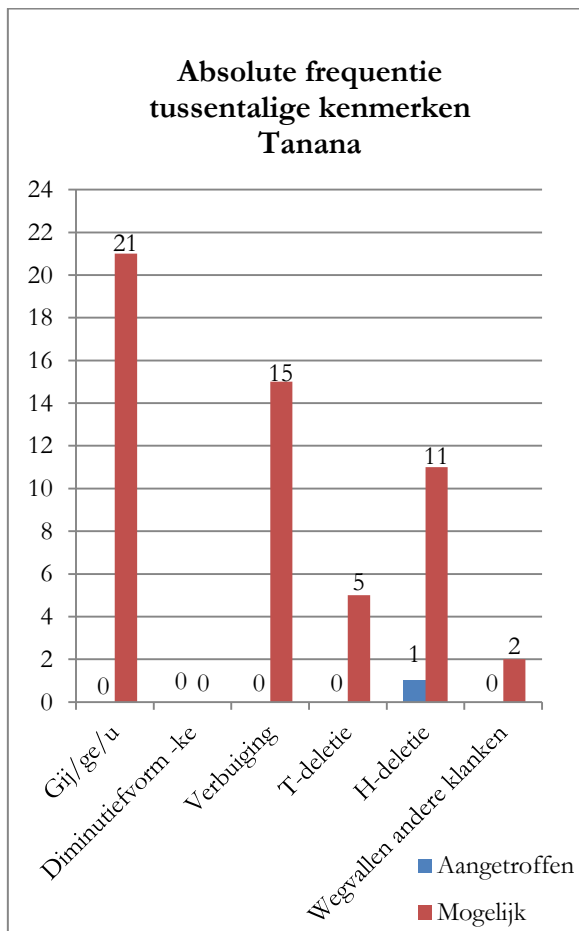
d. Moes

Moes	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	12	14	86%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	15	18	83%
T-deletie	15	19	79%
H-deletie	20	24	83%
Wegvallen andere klanken	5	6	83%

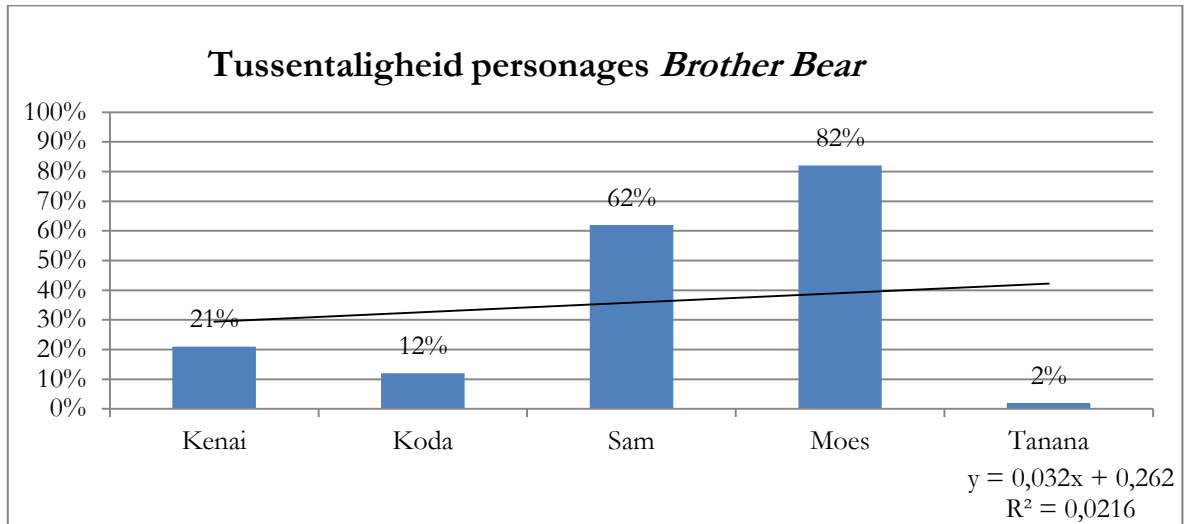
e. Tanana

Tanana	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	21	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	15	0%
T-deletie	0	5	0%
H-deletie	1	11	9%
Wegvallen andere klanken	0	2	0%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Brother Bear

Tussentaligheid personages <i>Brother Bear</i>	
Kenai	21%
Koda	12%
Sam	62%
Moes	82%
Tanana	2%

Bijlage 14: Transcriptie *Finding Nemo* (2004)

a. Marlin

Tja, Coralie. Toen je zei dat je zicht op zee wou, had je **nie** gedacht dat je de hele oceaan zou krijgen hé! Ohja. Hier kan een vis pas ademen. Heb ik **da goe** gedaan, of heb ik **da goe** gedaan?

En **'t was** zeker **nie** gemakkelijk hé.

Als je **da** maar weet! Ze stonden letterlijk aan te schuiven.

Je vindt **et** hier toch echt wel goed hé?

Coralie, schatje, het gaat over onze kinderen! Ik geef ze het allerallerbeste! Kijk, kijk, kijk. Ze worden wakker, ze kijken naar buiten en ze zien een **walvies!**

Oh ja, **tuurlijk**, sorry.

Wil je **z'allemaal** een naam geven, nu? Eum, oké dan, dan noemen we die helft Marlin Junior en de andere helft Coralie Junior.

Nemo? Oké, we noemen er eentje Nemo maar ik heb liever dat de meeste Marlin Junior heten.

Ja. En als we **nie echt ne toffe** vinden?

Ja **ma** nee, serieus.

Weet je nog hoe we kennis maakten?

Ikke anders wel hoor, excuseert u mij, wilt u eens kijken, zit er soms een haak door mijn lip? Oh, u moet dichterbij komen, het is echt vanbinnen. Hier is supervis! Waar is iedereen naar toe? Naar binnen, naar binnen, vlug, komaan. Nee, nee, Coralie, die zijn veilig. Ga jij nu naar binnen, meteen. Nee! Coralie! Coralie? Coralie? **Nie** bang zijn, papa is nu bij je. Papa is hier. Ik beloof dat er nooit iets met je zal gebeuren, Nemo.

Ik wil **nie** naar school gaan, nog vijf minuutjes.

Oké, ik ben al op, **wad** is er? Oké, **'t is** tijd voor school. Nemo! **Nieks** doen, **nieks** doen. Je gaat er nooit zelf uitgeraken, laat mij maar. Oké, ben je gescheurd? Heb je een barst? Soms kan je die barst **nie** voelen omdat je in stromend water zit? Heb je 'n barst? Ben je duizelig? Hoeveel strepen heb ik?

Antwoord de strepenvraag! Zie je wel, er is absoluut iets mis. Ik heb één, twee, drie, ... **Is** dat alles? Oh, je bent oké. En je geluksvin? Laten zien!

Ben je zeker dat je naar school wilt dit jaar? Voor mij hoeft **et** niet hé, je kan zeker nog 5, 6 jaar wachten!

Eerst nog poetsen! Of wil je dat die anemoon je blijft steken? Poetsen! Plekje vergeten! Daar! Hier si, en hier overal!

Oké, **'k weet nie oe** spannend. Eerste keer naar school, hier gaan wel! Klaar om te leren en kennis op te doen. En **wa** mochten we **nie** vergeten over de diepzee?

Alstublieft, dankuwel! Bon, eerst **zien** of de kust veilig is. We piepen, en terug. En weer eens piepen, en terug. En dan nog **ene** keer? En ups, er weer in! En als je vier keer wil piepen, dan kan **da** ... Oké, komaan kerel!

Da denk ik **nie**

Schildpadden? I... ik weet **nie**?

Nee en **da** ben ik ook **nie** van plan .

Weet je wat? Als ik er ooit één tegenkom, dan vraag ik **et**. Na mijn koffieklets met de haai, oké? Wachten, wachten, nog **nie** oversteken! Pak mijn vin. Pak mijn vin.

He, die slak ging ons wel aanvallen hé **seg**. Hm, waar **zouwewe** moeten **zijn**? Kom, we probeer daar **es**. Excuseer, vinde we **ier** ergens de meester?

Ja, da gebeurt al es.

Wel, eigenlijk **ies da** een soort **miesverstand**. Clownvissen zijn **elemaal nie** grappiger dan **ander** vissen.

Oké, ik ken één mop. **Et** is **e** weekdier en **et** wandelt naar de zee, wel **ij** wandelt **nie** echt, **ij** zwemt meer. Wel eigenlijk beweegt **et** weekdier **nie**, **et** blijft dus ter plekke. En dan die zeekomkommer, wel nee. **Gebt e** weekdier en **ne** zeekomkommer en ze **blijve duus plakke...**

Ik **eb** eigenlijk wel liever **da je** daar op de spons een beetje **ga spele**. Ik zou daar gaan spelen.

Hij is ermee geboren, **et** is zijn **geluuksvin**.

Gewoon ter informatie, hij heeft een klein vinnetje, als hij wat te veel moet zwemmen, geef hem dan een pauze, oké? Tien, vijftien minuutjes?

Dag Nemo! Dag zoon! En pas goed op.

Wel, je moet ze ooit eens durven loslaten, of nie? Ja, je kan **da nie** tegenhouden. De afgrond?! Ze gaan naar de afgrond?! Zijn, zijn, zijn jullie gek! Waarom zouden we ze **nie** ineens in de pan zwieren en opdienen **me** frieten?!

Kalmeer dan toch, kalmeer dan zelf, zeeknol.

Nemo! Je was bijna in de open zee gezwommen! Goed dat ik in de buurt was. Als ik er niet geweest was, dan ...

Jongens, dit gaat jullie niets aan. En wees blij dat ik het niet aan jullie ouders vertel. Je weet dat je niet goed kan zwemmen.

Nee, niet oké, jij zou **ier** zelfs **nie** mogen zijn! Oké, ik had gelijk. Weet je wat, school binnen een jaar of twee.

Luister, je bent er nog niet klaar voor. Je denkt dat je al die dingen kan, maar je kan het niet, Nemo!

Het spijt me. Ik wou u **nie** onderbreken maar **ij** zwemt **elemaal nie** goed en ik denk dat **et** nog een **beetje** te vroeg is voor **em** om in het diepe te gaan zonder badmeester.

Ja, ik geloof u wel maar uw klas is zeer groot en **ij** kan makkelijk uit uw zicht wegglijpen en... Nemo! Wat ben je verdorie **aan't** doen! **Et** is daar veel te gevaarlijk! Nu moet ik je weer komen

alen en voor je **et** weet, dan gebeuren er ongelukken! Kom terug, zeg ik. Ik zei kom meteen terug, nu. Stop. Nog één beweging, makker. Durf niet hé. Als je één vin uitsteekt naar die boot. Hoor je wat ik zeg. Raak die boot niet aan. En gebruik die vinnen nu maar om onmiddellijk terug te komen Nemo, onmiddellijk. Je zit dik in de penarie, ventje. Hoor je me?

Ik kom eraan, Nemo!

Nemo! Nemo, Nemo, nee! Nemo! Nee! Nee!

Oh nee, oh nee, **ij** is weg. **IJ** is weg! Nee, **da** kan toch **nie!** Nee, nee! Nemo! Nemo, Nemo! Nee. Nee, alsjeblieft. Nee. Heeft er iemand een boot gezien? Komaan een witte boot, ze hebben mijn zoon! Help me dan alsjeblieft.

IJ is weg, **ij** is weg.

Nee, **ij** is weg. **Z'ebben 'm** meegepakt! Ik moet die boot vinden!

Echt waar? Was **ij** wit? Waar? **Langs waar?**

Dank u, hartelijk dank u!

Hey! Wacht! Wat?

Waar heb je **'t toch** over? Je ging me laten zien waarlangs de boot ging?

Wacht **es** even, wacht **es** even, wat is hier aan de hand? Je zei daarstraks toch al waar de boot naartoe ging?

Als **da ier** een mop is, dan is ze heel flauw. En ik weet wat flauw is, ik ben een clownvis.

Korte termijngeheugen? Niet te geloven.

Er is iets mis met u. Serieus. Ik verdoe **ier** echt mijn tijd. Ik moet mijn zoon vinden.

Nikske, wij doen **ier nikske**. Wij zijn **ier** zelfs **nie!**

Ja, ja, feestjes zijn heel tof en we zouden graag...

Allez, eentje dan.

Ikke? Ikke, ik **eb** geen probleem.

Oké, eu, hallo, mijn naam is Marlin. Ik ben een clownvis.

Wel eu, ik ken eigenlijk wel een mop, nogal een **goei!** **Der** is een weekdier dat zich dus voorgesteld heeft aan **ne** zeekomkommer en normaal praten zeekomkommers dus nooit maar in de mop praat dus iedereen eu... Zegt het weekdier tegen die zeekomkommer, Nemo!

Nee, nee, nee. **IJ** is mijn zoon! Hij werd meegenomen door duikers.

Oh, **wa** willen die tekens toch zeggen?

Ik kan geen mensentaal.

Nee, nee, Dory! **Nie** doen!

Hé, Dory, stop daarmee. Oh, sorry, alles oké? Sorry, Dory.

Dory pas op!

We zitten vast! En we moeten **ier** uit geraken!

Dory, help me een uitgang zoeken.

Oké, geen nooduitgang, er moet toch een nooduitgang zijn!

Hé, momentje, jij kan lezen?

Ewel, ier! Lees dit dan!

Ik moet bij die duikbril geraken!

Ja, pak de duikbril, pak **em!**

Nemo.

Wa staat er op? Dory, opstaan!

Sta op!

De bril! Waar is de bril! Nee, niet de bril, pak de bril! Pak, pak, pak de bril!

IJ is weg, ik ben de bril kwijt. Jij liet **'m** vallen! **Da** was **m'n** enige kans om m'n zoon te vinden en die ben ik kwijt.

'k Moet **nie** weten **wa** je dan **moe** doen.

Dory. Ja lap, nu krijg ik van heel de dag **da** liedje **nie** meer uit **mijne kop**. Dorry, kan jij iets zien?

Da was ik, sorry.

Wie is daar, wie is daar? Ik natuurlijk!

Gewe...? Eu, ja, ja, ik ben je geweten. **'t Is** lang geleden, vind **j'ook** niet? **Oe is't er mee?**

Ja, goed zo. Wel, Dory, zeg mij eens, zie jij hier nu iets?

Een licht.

Nee, ik zie **et** ook. Wat is **da**?

Ik voel me zo, gelukkig. En **da's** al heel wat, voor mij.

Hey, kom terug! Kom terug, jij. Ik krijg je toch wel! Ik word je bovenste beste vriend. Goed gevoel is weg! **'k Zie** niets, ik weet **nie** waar ik zwem. De bril!

Lees **et!**

Lees, zeg ik!

P. Sherman? **Da** slaat nergens op!

Be(n) je bijna klaar? Snel lezen, gokken!

'k **Ben** dood, 'k **ben** dood, 'k **ben** dood, 'k **ben** dood gegaan, ja, 'k **ben** dood. Bij zijn pietje, zijn pietje, oh yeah, yeah, yeah, geen fishsticks op uw bord. Fishsticks op je bord. Dory, Dory, **wa** stond er nu eigenlijk op die bril?

Ow, wacht, waar is **da**?

Excuseer? Excuseert u mij? Hallo, wacht! Klein momentje, ik probeer u iets te vragen. Hé jongens, een heel klein vraagje, ik wil naar en ze zijn riebebedie. Ho.

Oké, het zit dus zo: wel, ik denk dus dat het voor iedereen eigenlijk beter is dat ik vanaf nu dus verder ga maar dan alleen. Compleet alleen, zonder zonder zonder u. Allez, niet echt zonder u maar jij mag er zelf **nie** bij zijn.

Ben ik eu, ben ik eu... Ik wil u **nie** kwetsen. Ja. Ja. **Et** is maar, weet je, dat ik geen vertraging meer wil. En jij bent één van die vissen die voor eu, vertraging zorgen. Pas op, **da** kan soms goed zijn. Der is een hele groep vissen die... Vertraagvissen.

Nee, dat is **et** zeker nie. **Et** is juist omdat ik u graag **eb** dat ik u **der nie** bij wil. He, **nie** wenen. Ik **eb** u graag.

Neu, neu, neu, we waren gewoon ... Zeg! Weten jullie soms de weg niet naar P. She...

Et is een zwaardvis!

Kreeft.

Kan er nu eindelijk iemand de weg wijzen?

't **Is nie** om te lachen.

Dank u.

Wa scheelt er. Terwijl die mimespelers zich daar **aan't** amuseren zijn, ben ik mijlen ver van huis bij een vis die **er** eigen naam zelfs vergeet.

Nogal. En ondertussen is mijn zoon in gevaar. Nemo. Maar '**t speelt** geen rol want geen enkele vis in deze grote oceaan wil mij **elpen**.

Goed! Geweldig! Dory, kom **ier**!

Oké, mannen, zeg, bedankt **hé**!

Nee, nee, slechte geul. Slechte geul. Komaan, we zwemmen er gewoon over.

Eb jij **da** ding al wel **es** bekeken? **Da's** gewoon levensgevaarlijk!

En ik denk echt echt echt van **nie**. Erover dus.

Jou vertrouwen?

Kijk, daar blinkt iets! Oeh, het zwom net over de geul, komaan erachter!

Absoluut zeg. En kijk daar **es**, daar is de stroom. We zijn er al **bijna**! En jij wou door die geul zwemmen.

Dory, **da's** een kwal! Kssj, ga weg, ga weg. Laat **es** zien. Ik zal er **nie** aankomen, gewoon kijken.

Jawel, **'t is** alleen ... Stil houden. Ik woon in een anemoon en ik ben gewoon aan dat soort steken. Valt wel mee, je redt **et** wel. En nu **nie** meer vergeten oké, en je raakt die kwallen **nie** meer aan, gelukkig was het dit keer zo'n klein kwalletje. Oh! **Nie** bewegen! Grote problemen, Dory.

Dory, Dory, niet springen op hun kop... Het zal geen pijn doen! De koppen steken niet! Dat is **et!** Dory, oké, luister naar mij, oké, een spell!

Oké, **et** zit dus zo. Wie het snelst wegspringt, uit deze hoop kwallen wint! Oké, regels. Blijf van de tentakels, alleen de kop.

Nee, nee, wacht, wacht, wacht! Niet zomaar iets over tentakels, alles over tentakels! Dory! Wacht **efkes!** Dory. Dus, ik speel met de dood nu, **da** zijn we **aan't** doen en ze vindt **et** nog plezant ook. Oké, **da** kan ik ook. Op **'t gemak**. Daar ben ik **nie** zo zeker van!

Hé, Dory, vergeet mijn gezicht niet hé, want vanaf nu zie je alleen maar mijn staart! De clownvis is de winnaar! Applausje voor ons twee! Dory? Oh nee. Dory, Dory? Dory! Dory!

Nee, je bent goed bezig. Je bent zelfs **aan't** winnen maar je moet gewoon wakker blijven! Waar woont P Sherman?

Juist! Wakker blijven, wakker blijven, wakker blijven! Wakker ...

Wat is er gebeurd?

Waar **eb** je **et** over? Oh, mijn maag, zeg.

Dus, meneer schildpad...

Crush? Echt waar? Oké, Crush, ik moet dringend naar de Oost Australische Golfstroom, OAG?

Ik wil er afl!

Wel, Dory en ik moeten in Sydney **geraken**. Dory?! Dory, is ze oké?

Oh, Dory, het spijt me, het is allemaal mijn schuld!

Kind overboord!

Blijkbaar **eb** ik iets gedaan dat **ier** in de smaak valt.

Helemaal alleen? Ja, maar gast, hoe weet je of ze klaar zijn?

'k Eb lucht nodig.

Wel, ze hebben mijn zoontje afgepakt, ze hebben mijn zoontje van mij weggenomen.

Nee, nee, nee, jongens, ik wil **ier** niet over praten. Wel, oké, ik woon dus in een rif. Hier **eel eel** ver vandaan. Mijn zoon, Nemo, was kwaad op mij. Misschien was **et** niet gebeurd als ik niet zo hard was geweest, ik weet **et nie**. In elk geval, **ij** zwom in het diep naar die boot en toen **ij** daar was, kwamen die duikers opeens! En ik wou ze wel stoppen maar de boot was te vlug en trok toen de wijde oceaan in om hem tegen te houden!

Waar? Ik zie **em nie!**

Bedoel je die gruwelijke, alles verwoestende draaikolk? Had ik **et nie** gedacht.

IJ probeert ons iets duidelijk te maken, denk ik. Ik vind **u** echt wel tof **hè**, maar ik versta er gewoon niets van. **Erbegint es?**

Da was... plezant! Ik **eb** me zelfs geamuseerd, denk ik!

No worries, dank u, Crush gast!

Nemo had hierbij moeten zijn. Hey, oh, hé, Crush, vergeten te vragen! Hoe oud ben jij?

Ho, 150. 150, **da** moet ik **goe** onthouden!

Jup. Jup. We zwemmen gewoon rechtdoor. Dory. Jongens, er komt precies geen eind aan.

Oké, juist. **Ikke. Ikke.** En de volgende, **efkes** denken: **ikke.**

Wacht, wacht, wacht, **da** water komt mij wel **eel** bekend voor. **Da** wil zeggen **da** we **da** water al **es** gezien **ebbe** en **da w'in** rondjes draaien en dus **nie** recht vooruitgaan! We moeten naar boven, komaan!

Ah, slim, en aan wie ga **je 't** vragen? **'t** water? **Der** is niemand hier!

Dory, Dory, Dory. Oké. Nu **is 't** aan mij. Ik denk aan iets donkers, en mysterieus. Een vis die we **nie** kennen! En als we die nu de weg vragen, vreet **ij** ons op en spuwt **ie** ons uit!

Gaan we zo beginnen? Laat ons eerst en vooral beginnen **me nie** dood te gaan.

Ja natuurlijk.

Dory, ik denk da je **nie elemaal** begrijpt...

Oké. Hallo. Nemo. Sydney.

Dory, ik ben een klein **bazeke**. Volgens mij is **da** daar **nie** echt een klein **bazeke**.

Oh, Dory, waar zijn we mee bezig? Ben je zeker dat je Walvis spreekt? Wie weet wat je allemaal zegt! Voilà, **ij** zwemt al weg. **IJ** komt **nie** terug. **J'ebt em** beledigd!

Dory, **da's** geen Walvis. **Da** klinkt meer als ... darmklachten. Nee, **nie** bultrug proberen. Oké, nu klink je echt ziek. Nee, niet doen! Nee, **da** klinkt **nie** als een orka, **da** klinkt als iets **da'k** nog nooit gehoord **eb!** Doe maar voort als je wil opgegeten worden.

Weg, Dory! Weg!

Hou daar alsjeblieft mee op. Als **je't** nog **nie** wist, we zitten in een walvis! Een walvis! Omdat jij de weg wilde vragen en nu zitten we **ier** vast.

Nee, je bent getikt. Jij spreekt geen Walvis. Ik moet hier weg! Ik moet mijn zoon vinden, ik moet hem vertellen hoe oud zeeschildpadden zijn.

Nee, **da's nie** waar.

Nee, ik had **'m** beloofd dat er nooit iets met **em** zou gebeuren.

Wa?

Wa gebeurt er? Dory, Dory?

Ja, **tuurlijk** zijn we gestopt dus stop nu gewoon met Walvis spreken. Je maakt de dingen alleen maar erger! **Wa** is **da** geluid? Oh nee, **wa eb** je toch gedaan? Het waterpeil zakt! Het waterpeil zakt!

Ja, kijk, **'t is** al bijna half leeg! Genoeg, **'t is** half leeg!

Tuurlijk moeten we naar vanachter in zijn keel! **Da** noemen ze opeten! Hoe smaak ik, Moby Dick? Smaak ik lekker? Zeg **em da** ik geen zin **eb** om zijn dessert te zijn! Geen woord meer! **Wa** is er aan de hand? Nee, geen walvistaal meer. Je kan geen Walvis spreken. Nee, niet waar. Je denkt dat je al die dingen kan, maar je kan het niet, Nemo. Dory!

Hoe weet jij dat? Hoe weet je dat **et** niet fout gaat aflopen? We leven!

Je had gelijk, Dory, we zijn er! We gaan mijn zoon vinden! Dank u wel!

Oké, nu moeten we alleen nog de juiste boot vinden. **Goe** bezig!

Nee, maar **ij** moet **ier** toch ergens zijn! Kom, Dory, we moeten **em** vinden. Komaan, komaan.

Dat is geen eend. **Da's** een pelikaan! Nee, ik kwam **nie** naar **ier** om te doen als ontbijt.

Laat ons gerust, ik moet naar Nemo!

Dory, **rapper, ij** is getikt!

In je bek springen? **Hè?** Waarom? Om mij te kunnen opeten zeker?

Ja, waarom **nie**.

Da's Nemo!

Waar is Nemo? Waar is **ie?**

Wat i **ne** tandarts? Wat is **da?**

Nigel, naar binnen!

Oh, jawel, **'k** denk **et** wel.

Nemo.

Dory, zonder jou zou ik zelfs niet tot **ier** zijn geraakt, dus dank je.

't Is gedaan, Dory, we waren te laat. Nemo is dood. En ik ga terug naar **uis** nu.

Het spijt me, Dor. Maar ik wel.

Sorry, **'k wil** alleen maar thuis geraken. Nemo? Nemo? Dory? Nemo! Ik kom eraan, Nemo! Oh, godzijdank! Alles komt in orde, alles is oké!

Dory! Nee, Dory! Kom daaruit, nu.

Nee, ik ga je niet opnieuw kwijt raken!

Je hebt gelijk, ik weet dat je **'t** kan. Ga nu! Mijn zoon **nie** gehoord? Komaan? ... naar beneden zwemmen! Snappen jullie **da nie?** Naar beneden. Naar beneden, naar onder, zwem naar beneden! Zwem naar onder! **Nie** opgeven, zwemmen! Blijven zwemmen! Ja, voilà! Blijven zwemmen, blijven zwemmen! **Da's** mijn zoon!

Dory, waar is Nemo! Oh nee, Nemo! Nemo? Nemo? **Nie** bang zijn, papa is bij je, papa is **ier**.

Het spijt me zo erg, Nemo. Hey, raad **es**. Zeeschildpadden, ik ken er één en hij was 150 jaar oud.
Ja.

Sandy Plankton? Denk je dat ik de oceaan oversteek en toch minder weet dan Sandy Plankton?
Hij was 150, geen 100! Wie is die Sandy Plankton die alles fout zegt? Tijd voor school! Komaan,
't is tijd, vooruit! Ik ga hier winnen!

Oh, mijn eigen zoon, sneller dan mij!

En dan zegt **et** wekdier tegen de zeekomkommer: ik ga liever met de fiets, dan met de brommer!

Dag jongen! Veel plezier! Ik zie u ook graag, jongen.

Sorry. Vooruit, en amuseer je!

b. Dory

Oh, oh, sorry. Ik **ad** u **nie** gezien. Meneer? Eum, alles oké?

Allez, **et** komt goed. **IJ** komt wel terecht.

Een boot? Hé, ik **eb** een boot gezien! **IJ** is **ier** gepasseerd, nog **nie** zo lang geleden. Hey, ik ben Dory.

Oh, eum, **ij** ging eum, langs **ier**! Ja, **ij** ging langs **ier**! Volg me!

Wil je daar eens mee stoppen? Ik wil **ier** zwemmen. **Wa**? Is **den** oceaan **nie** groot genoeg voor jou ofzo? **Ebt gij** een probleem, ventje? Wel, wel, wel? Wil je vechten of zo? Ja, oh! **'k Ben** al bang, **zu**! Zit me nie op de schub, ja!

Een boot? Hey, ik heb er één gezien. **IJ** kwam **ier** nog maar net voorbij. Hij ging langs hier, eu, ja, **ij** ging langs **ier**! Volgen maar!

Ahja? Oh nee...

Nee, **'t is** waar. Ik weet **dat 't nie** grappig is, **et** spijt mij zo. **Ziede**, ik heb een probleem met mijn korte termijngeheugen.

Nee, **'t is** waar, ik vergeet alles onmiddellijk! **Et is** een familietrek. Wel, tenminste, dat denk ik toch. Eum. Waar zijn die? Kan ik u **elpen**?

Ela!

Je bedoelt een feestje?

Oh, ik hou van feestjes! **Da** kan leuk zijn, een feestje.

Kijk daar, ballonnen! **'t Is** toch een feestje!

Ela, pee!

Oh, oh, **ikke! Ikke!**

Hei, ik ben Dory! En **eu, wel**, ik denk **da kik** nog nooit **ne** vis **g'ee**tn **eb**.

Ha, **'k ben** blij **da da** van mijn **art** is.

Oh nee, **gij** arme vis.

Wel, dan zoeken we een vis die dat wel kan. Hé, kijk, haaien! Gasten? Hé, **da's** van mij. Aw!

G'had mij **goe** bij **mijne** neus. Bloedt **da** nu?

Wie is daar?

Sorry, kom straks maar eens terug. We proberen **t'**ontsnappen!

Kijk, **wa's da ier**? Escape. **Wa** sta **da ier** te doen? Dat is **et** Engels voor nooduitgang.

Ik kan lezen? Ahja! Ik kan lezen!

Bij die duikbril? Oké!

Oh, **is 't** feestje gedaan?

Ja, blauw is mijn natuurlijke kleur. Haaa, kijk uit!

Waw, stoffig.

Toedoetoe doe, lalalala. **Da** blijft **ier ma** duren, **hè!** Echo. Hé, **wa** doet **gij ier?**

Et g'em laten vallen?

Ey, **gij** zwart **kijkerke!** Als alles **u** tegen zit, **weette wa ge** dan **moe** doen? Blijven zwemmen, blijven zwemmen, blijven zwemmen, blijven blijven blijven zwemmen, wat doen we dan we blijven zwemmen, blijven zwemmen. Ik hou van zwemmen, als je zwemt in de diepste ...

Sorry.

Ah, 'k voel iets! Wie is daar?

Ben jij mijn geweten?

Hm, **'k** mag **nie** klagen.

Ik zie... ik zie een licht. Ja, **ginder.** Hey, geweten, ben ik dood?

Et is zo... prachtig.

Ik wil **et** aanraken!

Ik ga je pakken, ik ga je pakken.

Zeg, ik zie **ier** niets! Hey, kijk een brill!

Kunt **ge** een beetje dichterbij brengen want ik **eb da** licht nodig. Ja, **da's** goed, en **ou et** nu een beetje stiller.

Oké, oké. Meneer de aardappel. P. Sherrrrrrman. De eerste zin is P. Sherman!

Tweede zin: 42, 42, 42, **licht** graag! Walla, wallaby... De tweede zin is 42 Wallaby way!

Syyy, syyy, Sydney! **'t Is** Sidney!

Je bent nu op dieet, op dieet! P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney. Oh, ik wist nog wat er op stond, ik die altijd alles vergeet maar ik weet het nog. P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney!

Geen idee, maar **da** geeft **nie** want ik wist **et** nog! P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney! Whaaa! **'k** Weet **et** nog altijd!

P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney. Als je wil weten waar ik heen ga, wel ik moet absoluut naar P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney. Waar, het spijt me, ik hoor u niet, P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney.

Waarom moet ik **da** nu toch altijd blijven herhalen? Ik herhaal dus, ik word er echt **nie** moe van: P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney.

Ja.

Jij wilt mij dus weg hebben?

Je bedoelt, jij moet dus niets van mij hebben?

Da weet ik **nie** meer. Is **da** zo?

Oh, die **eb** ik nog al gezien!

Wacht, wacht.

Oh, **et** ligt op **et** tipje van mijn tong!

Mossel!

Oh nee. Hey, kom terug! Hey, **wa** scheelt er?

Amai, **da's** frustrerend.

U zoon Ludo? Ja, dat **is't**.

Maar ik **elp u** toch? Wacht **ier** maar. Hey, gasten.

Nee, nee, **'t is ne goeien** gast, laat **em** maar gerust. **IJ** is zijn zoon kwijt, Fabio. Kennen jullie P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney?

Ze kennen Sydney! **Ge** weet toch ook **oe ge** daar geraakt?

Oh, alstublieft, ik ben **ier** maar om **'t elpen**. Overal een beetje **elpen, da** ben ik. Hey, gasten, **gij kunt ne** mens nogal bezig **ouden hè**. Dag hè.

Geul, erdoor, niet erover. He, niet zo vlug collega, wacht **es**. Ik moet je nog iets zeggen. Leuke geul! Hallo? Oké, langs **ier**.

Oh ow, collega, er gaat **ier** een **belleke** rinkelen. Iets zegt mij **da** we **der** door moeten zwemmen, niet erover.

Hm, sorry, maar ik denk echt echt echt dat we er door moeten.

Komaan, vertrouw me nu maar.

Ja, vertrouwen. Dat is **wa** vrienden doen.

Waar?

Waw, zo helder dat **et ier** is.

Hey, **kleineke!** Ik noem **em** Blubber, en **ij** is van mij! En **ij** wordt dan mijn Blubber. Kom **ier**, Blubber, kom **ier**, kleine Blubber. Stoute Blubber, stoute Blubber!

Nie aankomen, **nie** aankomen!

Hé, **oe** komt da, jou **eeft da nie** gestoken? Auw, auw, auw.

Hé, kijk **es. Boing, boing**. Pak me dan, als je kan! Waw, twee op een rij! Doe **da** maar **es**.

Een spel? Oh, fantastisch! Kies mij!

Iets over tentakels, **da** snap ik! Eén, twee, drie, start!

Je moet snel zijn, als **ge** wilt winnen!

Ja, **op 't** gemak maar dan gaat **ge nie** winnen! Geef het op, **ouwe!** Mij haal je toch niet in, ik ben gewoon **ne** TGV!

Ben ik gediskwalificeerd?

42 Wallaby Way, Sydney.

P Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney.

28, 29, 30, wie niet weg is, is gezien! Gezien! Pak me, als je kan!

He, kijk eens iedereen! Komaan, waar wacht je op!

Sorry, **'k eb** misschien **ier** en daar **wa** overdreven.

't Is nie waar.

Oh, **da** wordt spannend. **'k** Voel **et** al.

Daar **is't**, ik zie **em**, ik zie **em!**

Hé, kijk, schildpadden!

Dag allemaal!

Wow. Moeten wij daardoor? P. Sherman, 42 Wallaby Way, Sydney.

Blijven zwemmen, blijven zwemmen.

Hé kom, we gaan een spelletje spelen. Oké, ik denk aan iets, eu oranje. En **'t is** klein. Juist, oké. De volgende... Oranje en eu, klein. Alrighty, **meneerke** wijsneus. ... En **et** is oranje en klein, en met witte strepen.

Bangelijk **oe gij da** weet!

Hey, HEY! Relax. Adem diep in. En uit. Nu, vragen we toch gewoon de weg aan iemand? **Der** zal **ier** wel iemand zijn, **'t is ier den** oceaan, **hè, onnozeltje.** We zijn **ier nie** de enige twee. Oké, niemand daar. Nee, nada. Ah, toch iemand, si!

Wat is **da** toch **me** mannen en **unne** weg vragen.

Wil jij **ier** weg of **nie?** Wel, dan, **oe** gaan we **da** dan doen als we **nie** proberen er **et** beste van te maken?

Komaan, vertrouw me nu **es.**

Hey, joehoe! Klein **bazeke!** Ah, hallo. Zeg **es** vriendelijk **goeiedag.** Zijn zoon Bingo, Nemo, is meegenomen naar Sydney! En het is heel erg, heel erg belangrijk **da** we daar zo vlug mogelijk geraken. Kunt u ons **elpen?** Komaan, klein **bazeke,** komaan.

Oh, groot **bazeke!** Oh, walvis! Oké, misschien spreekt hij alleen Walvis! Wij zoeken zijn zoon. We zijn de weg kwijt! **Nie** weggaan!

Misschien een ander dialect. Misschien bultrug proberen. Een beetje luider, **hè.** Te veel orka. Klonk **et nie** een beetje orkaïsch?

Nie bang zijn, walvissen, die eten geen clownvissen, die eten plankton. Hé, kijk, plankton!

Hier komt er een grote af, whoe! Komaan, probeer het ook **es**. Waarom? Wat is er? Een walvis?

Waw, een walvis? Zeg, ik spreek Walvis.

Hey, alles in orde? Allez, allez, **'t is nie** erg, **'t komt** wel weer **goe**.

Jawel, **ge zult** wel zien.

Da's raar om zoiets te beloven. Wel, als er nooit iets met hem mag gebeuren, dan gebeurt er ook niets met **em**. Toch maar saai voor klein Theo, **hè?**

'k Weet nie, 'k zal 't em vragen. Wat gebeurt er? **IJ** zei dat we gestopt zijn.

Echt, **zijt ge** zeker?

Ik zou zeggen 'halfvol'. Oké, da was **gene** gemakkelijke. Of we moeten naar vanachter in zijn keel, of zijn favoriete kleur is geel.

Oké, Ma... Wacht **efkes!** Ik kan **da** wel! Oké. Hij zegt: **'t is** tijd om te gaan. Alles komt echt wel goed!

Ik voel **da!**

Kijk, Sydney! Hé, Sydney! Kijk, Sydney, weeral!

Waw, **'k** wou **da** ik ook Walvis kon!

Allez, komt één van deze boten **u** dan bekend voor?

Ik ben echt opgewonden. Jij toch ook, **hè?**

Eend!

Ocharme.

He... He, wacht eens even. Wacht dan toch. Waar ga je naartoe?

Nee, niet doen. Stop! **Nie** weggaan, nu. Alstublieft. Niemand **eef** **et** ooit zo lang met mij uitgehouden. Als je weggaat, als je weggaat, ik ... ik herinner me alles door jou, echt waar. P. Sherman, 42, ik weet **et** echt wel, ik weet **et** zeker omdat als ik naar jou kijk, dan voel ik **et** aan en dan kijk ik naar jou en dan ben ik thuis. Alsjeblieft. Ik wil **nie da da** weggaan, ik wil **nie** vergeten.

Ik weet **nie** waar **da'k** ben, ik ben **ier** nog nooit geweest. Ik weet **et nie** meer.

Ik ben Dory! Nemo, **da's ne** leuke naam! Pa, pa! Wacht **es** even. Is **da** jouw pa of mijn pa? Pa!

Oh, Su, Soe, Sydney. P. Sherman 42. Nemo! **Gij bent et! Gij bent** Nemo! Jij was dood, ik **eb** je gezien! Maar ik vind jou en je bent **nie** dood en je vader! Oh, je vader!

Langs **ier!** **IJ** ging naar zee! Hey, **eb** jij geen oranje vis gezien? **IJ** lijkt sprekend op **em?**

Nemo leeft!

Whaa, pas op!

Iedereen naar beneden zwemmen!

Blijven zwemmen!

Daar!

Bedankt, gasten!

Geen voedsel! Bye!

Bye Sergio, eu Nemo!

c. Gill

Raak 'm niet aan. Raak em niet aan.

Nee. Je bent er zelf in geraakt, dus kan je der zelf uit ook. Ik wil het 'm gewoon zien doen, oké. Komaan, je spartelt eerst hard met je vinnen, dan je staart.

Je bent niet de enige. Concentreer je gewoon op wat je moet doen.

Perfect.

Ja.

Dat we vanavond die jongen es goed moeten verwelkomen.

Naam, rang, nummer.

Broeder Dick, aan u.

Vanaf dit moment zult u gekend zijn als 'Haaienbrok'. Welkom, broeder Haaienbrok. Genoeg. Oké, Haaienbrok is nu één van ons en we mogen em niet zomaar laten doodgaan. Darla komt over vijf dagen, dus wat gaan we doen? Ik weet wat we nu gaan doen. We gaan em hier uithalen. We gaan em helpen ontsnappen!

We ontsnappen allemaal.

Wel, nu hebben we hem. Zie je die filter? Jij bent de enige die daar in en uit kan. Wat jij nu moet doen is, je neemt een steentje mee naar binnen en blokkeert de motor. Als dat gebeurt, wordt het water vuiler en vuiler en zit er niets anders op dan het aquarium zelf schoon te maken. En dan haalt **ie** ons er allemaal uit, stopt ons in plastic zakjes en rollen wij ons van de tafel af, door het venster, langs de luifel, de bosjes in, de straat over en hup, in de oceaan. Het plan is waterdicht. Wie is mee?

Jawel, hij kan dit aan! Toch, Haaienbrok? Wat denk je?

Jij mist je vader, hè, Haaienbrok. Wel, wees blij dat er tenminste iemand is die op zoek is naar jou!

Sterre, al beweging? Blijf op je post. Van mijn eerste poging. Geland op iets scherps. Ik had op **et** toilet gemikt.

Elke afvoer leidt naar de oceaan, jongen.

Wha, ben de tel kwijt. Vissen horen niet achter glas, **et** vertroebelt je blik.

Dit is jouw moment! Oké, we moeten snel zijn. Eenmaal binnen zwem je door naar de bodem van de tank en ik praat je door de rest. Kom op, fluitje van een cent! Goed gedaan, hoor je me? Hier komt een steentje, en? Zie je daar een kleine opening? Oké, binnen zie je een draaiend soeprad. Schuif nu heel voorzichtig het steentje in het soeprad zodat het blokkeert. Voorzichtig jongen!

Hij redt **et** wel. Probeer **et** nog **es**!

Goed zo jongen, heel voorzichtig.

Puik werk, maatje. En nu via de buis naar buiten!

Haaienbrok! Haal 'm eruit, haal 'm eruit!

Haaienbrok, grijp dit vast! Verder, verder! Kom op, Haaienbrok, pak **et** vast!

Nee, **'t is** gedaan.

Hey, Haaienbrok.

Ik ben degene die spijt moet hebben. Ik wou zo graag weg van hier, ik wou zo graag de oceaan weer proeven, ik wou jou zelfs in gevaar brengen om daar te geraken... Niets is zoveel waard. Het spijt me dat ik je niet terug kon brengen naar je vader.

Drie? Tegen drie haaien?

Hij was dus toch echt op zoek naar jou, **hè!** Haaienbrok! Haaienbrok!

Kun je me horen, Haaienbrok? Kun je me horen? Het is je gelukt!

Jij hebt lef, knul. Luister mannen, we hebben 48 uur voor Darla hier is. Tegen die tijd is het aquarium al behoorlijk smerig maar we moeten alles op alles zetten. Jacques, geen **gepoets** en jullie, wees zo vuil mogelijk! Denk vuile gedachten! We maken er hier zo'n puinhoop dat de tandarts het wel schoon zal moeten maken!

Kijk dan! Kijk nou toch. Vuil. Zo vreselijk vuil en allemaal dankzij jou, jongen! Dit is jouw verdienste. Jacques, er wordt hier niet gepoetst!

Heb je dat gehoord, Haaienbrok?

Klaar om je vader terug te zien? Natuurlijk? Weet je, het zou me niets verbazen als **ij** daar nu in de haven rondzwemt, wachtend op jou.

Hm, zeker gisteren geïnstalleerd terwijl we sliepen.

Kan **je 't** lezen, Sterre?

Duiken, jongen! Vals alarm.

Nemo! Ik kom je helpen! Komaan, knul, zwem naar beneden! Klasse!

Nemo!

Haaienbrok?

IJ leeft! Ze gaan **'m** door **et** toilet spoelen! En zo kan hij ontsnappen! Oh nee, niet de vuilbak!

Snel, naar de top van berg Wannagakaloegie! Dick! Vuur!

Haaienbrok, doe de... doe de groeten aan je pa... Doe **et**, jongen!

Tuurlijk, elke afvoer leidt naar de oceaan.

d. Nemo

Eerste schooldag, eerste schooldag! Komaan, opstaan, opstaan! Eerste schooldag!

Jij **nie**, pa. Ik Opstaan, opstaan, **'t is** tijd voor school, opstaan!

Nee, nee. Drie.

Gelukkig!

Kom aan pa, **'t is** tijd voor school!

Ja.

Oké klaar!

't Is nie veilig.

Paaa...

Papa, misschien zie ik op school wel een echte haai!

Heb jij er al één gezien?

Hoe oud zijn schildpadden?

Sandy Plankton van naast ons zegt dat zeeschildpadden, dat ze vast, dat ze vast wel 100 jaar kunnen worden! Zo oud!

Pa, je gaat toch niet hysterisch doen zoals in de zoo hé?

Paa, paa, mag ik ook mee spelen? Hé?

Ik ben Nemo!

Oké!

In een annemanne, in een anoo, in een annema, ...

Pa, **'t is** tijd om door te gaan...

Dag papa!

Hé jongens, wacht even! Wow.

Wel eu, mijn papa zegt dat **'t nie** veilig is.

Nee, ik ging **et** echt **nie... Nie** waar.

Ik kan **da** wel pa, oké.

Nee, pa, alleen omdat jij schrik hebt voor de zee, ...

Ik haat je.

Papa, help mij!

Papa!

Papa? Papa?

'k Wil naar **uis**. Weten jullie waar mijn papa is?

Dierenwinkel?

Ik kom uit de oceaan.

Groot en blauw?

Wat? Wat is er met **aar?**

Daar ga ik niet mee mee! Ik moet terug naar mijn papa! Papa! Help me!

Wil je mij helpen?

Ik kan **da nie**, ik **eb** een slechte vin.

Nemo!

Nemo?

Huh, echt?

Ontsnappen? Echt?

We doen **et!**

Hij zoekt me toch **nie**. **IJ** is bang van de oceaan.

Het toilet?

Waw. Hoeveel keer heb **j'al** geprobeerd te ontsnappen?

Oké! Ja! Aha.

Ik kan **et** niet!

Oké. 't Zit er in, 't zit er in!

Oh nee! Gill! Gill!

Ik heb **et!**

Et is oké, ik weet over wie je 't hebt. Gill? Gill?

Het spijt me dat ik ...

Wat? Wat is er?

Vader? Echt?

Haaien? **Da** kan 'm **nie** ... Marlin?

Da's mijn papa, **ij eeft** tegen een haai gevochten!

Tuurlijk kan ik je horen.

Ja, **ij** gaat het aquarium poetsen, **ij** gaat het aquarium poetsen!

Ja.

Wa moeten we nu doen?

Ma wa gaan we dan doen?

Gill, Gill! Help me!

Gill, ik wil **nie!**

Papa? Papa?

Gill!

'**k** Zoek mijn papa! Pa, pa! Eum, excuseert u **ma** gaat het met u? **Da's nie** erg, **da's nie** erg. Ik zoek ook iemand. We kunnen samen zoeken! Ik ben Nemo.

Pa, pa! Mijn pa.

Waar zijn **w'eigenlijk?**

Ja, ja, ik ben Nemo!

Ken jij mijn papa? Waar is **ij?**

Maar groter!

Papa! Papa!

Ik weet wat we moeten doen! Ze moeten allemaal naar beneden zwemmen.

Ik weet dat het werkt!

Pa, er is geen tijd. Het is de enige manier om Dory te redden. Papa, ik kan het! Geluksvin! Zeg tegen alle vissen **da** ze naar beneden zwemmen! Dory, luister, iedereen moet ...

Et werkt!

Da's mijn papa!

Papa, papa, ik haat u **nie**.

Wa? 150? En Sandy Plankton zei dat ze maar 100 jaar worden.

Nee, nee! Ik ben gewonnen!

Een Erasmusstudent! Mega.

Dag papa! Oh, meneer Ray, wacht **efkes**, '**k** ben iets vergeten! '**k Zie** u graag! Eu pa, je mag me wel loslaten nu.

Tot straks, Dory! Dag papa!

e. Nigel

Met welke instrumenten?

Hm, zijn favoriet hé. Hopelijk krijgt hij geen ontsteking. Hey, hallo! Wie is **da**?

Ah, de grote plas. **Enfin, mijne gebuur dus.** Sorry moest ik al **es** naar u gehapt hebben, **hè.**
Vissen zwemmen, vogels eten.

Wilde nu alstublieft zwijgen! Vliegende ratten. **Ier,** pak aan, content? Zeg **da** nog **es**? **Ge** zei iets over Nemo? Geweldig!

Hé psst! Heeft hij het ligament losgetrokken met de elevator? Oh, **wa doene kik** nu! Nemo, waar is Nemo? Ik moet **em** spreken!

U vader trotseerde de hele oceaan op zoek naar **u**!

Ja, ja, ja, **ij eeft** duizenden kilometers afgelegd! **IJ** vocht tegen haaien en kwalen en alle soorten...

Zeker wel! Wacht **es, oe** heette hij nu? Het leek op die tovenaar! 'Ti, ta, Merlijn... **Dat is't!** Marlin, de clownvis!

Ik **eb** horen zeggen tegen drie.

Weet **ge,** maat. Toen onze grote tandentrekker hier u opviste, volgde **u** vader de boot alsof zijn leven ervan afhing. **IJ** zwemt maar en **ij** zwemt maar, en **ij** doet alles wat **ij** kan en dan kwam **ij** drie reusachtige haaien tegen en **ij** blaast **z'op!** En dan, duikt **ij** duizenden meters diep waar **ij** een monster ziet met van die mega tanden. Hij plakt het monster tegen de wand en wat krijgt **ij** daarvoor? Een heel bos kwalen op zijn dak! En nu wordt **ij** door schildpadden meegevoerd op de Oost-Australische stroom en, **surprise,** op dit moment is **ij** onderweg naar Sydney!

Wat, wat?

Iemand zou **es** op zijn rug moeten kloppen. Ja, **mannekes, nie** allemaal tegelijk hè. Oké, Gerald, wat is **'t** nu weer, een graat in **u** keel? Amai, **mijne** vogel!

Nemo, hey, **da's dieje** vis! Waar we **'t ebben** over gehad? Da klein **viske da** de hele oceaan trotseerde, hey, ik weet waar **uwe** zoon is! Hey, wacht, stop!

Ik moet **u** iets vertellen! Oké, geen onverwachte bewegingen. **Springt** in **mijne** bek **as ge** nog wilt leven.

Omdat ik u breng naar **uwe** zoon.

Nee, ik ken **uwe** zoon. **IJ** is oranje en **eeft** een manke vin en ...

Veiligheidsgordels aan!

Hou **u** vast aan de takken van de bomen!

He, he, ik **eb zijne** pa gevonde!

Ik kan daar toch **nie** binnen gaan?

Het spijt me verschrikkelijk, echt, verschrikkelijk.

f. Crush

Haaast, focus **hast!** Oh, **ij** leeft! **Hey, hast!**

Eu, heb alles **hezien**, gast! Eerst waren jullie wow! En dan waren wij woow! En dan waren jullie wow. Jij, mini-man, jij tehen de kwallen. Spektakel met tentakels, de max.

Oh wacht, **nie overheven** op **m'n schild hé**. Geciviliseerd.

Oh, gast, meneer schildpad is mijn vader. De naam is Crush.

Je zit er middenin! Kijk maar rond!

Oké, pak **et** schild vast!

De max! De max, ja!

Zo, wat brengt jou op deze mooie **dah** naar de OAG?

Ah, ons klein blauwjte. Zij zit beneden, gast.

Dimmen, gast. Laat Pup maar eens doen, **ij** kan **da** wel solo.

Jij bent een echte krak! Geef me een vin, kopje, ha. Ah, namen! Kwallenman, **naheslacht**. **Naheslacht**, Kwallenman.

Ohla!

Houden maar, zoon! **Dees** is **bangelijk cool** hè man. Als onze kleine **hastjes noh** eitjes zijn, laten we **z'achter op 't** strand om uit te **koom'n** en dan holadee, ze vinden **weh** zelf **teruh** naar de zee.

Wel, je weet **et** nooit, maar als zij **et** weten, weet **je 't** ook, weet je wel?

Oké, we zijn er bijna! Hou jullie klaar, jullie afrit komt eraan, gasten.

Dat **is't**, gast! Oké, nu, kies eerst een afritvriend. Heb je al je afritvriend? Oké, Puk geeft hier nog snel een overzicht van mooie afrittechnieken!

We zijn er, go go go!

Haha, de max, de max! Nu, keer **j'om**, **geeft** er een lap op en zwem **rechtendoor** naar Sydney! No worries, gast!

De groeten van mij aan je klein gastje, oké!

150 gast, eeuwig jong!

g. Bruce

Hallo! De naam is Bruce. Ja, ja, ik snap **et** wel. Waarom zou je een haai vertrouwen hé! Hahaha. Zo, **wa** doen twee lekker **dingskes** nog zo laat **ier** op straat, **hé**?

Waw. Zeg, lekker **stukskes**, geen **goesting** om **efkes** mee te gaan naar een gezellig samenzijn?

Ja, ja, zoiets, een feestje. **Wa zegde**?

Oh, komaan. Ik dring aan!

Niet te dichtbij komen, **meiske**. Die ballonnen zijn nogal aan de gevoelige kant. **Ge** wilt echt **nie** meemaken dat er één ontploft. Anker, Enco!

We hebbe bezoek!

Oké, deze bijeenkomst is nu officieel geopend. Laat ons beginnen met de eed: Ik ben een lieve haai, geen gevaarlijke allesvreter. Als ik dat imago wil veranderen, begin ik eerst bij mezelf. Vissen zijn vrienden, geen voedsel.

Oké dan. Vandaag doen we stap 5: nodig eens een vis uit. Heeft iedereen een vriendje mee?

En jij, Enco?

Geen probleem, maat. Ik had wel gedacht dat dit een moeilijk onderdeel zou zijn. **Ge moogt** er eentje van mij lenen.

En nu de getuigenissen, ik begin. Hallo, mijne naam is Bruce. **Da's** nu al drie weken **da'k gene** vis meer gegeten **eb**, op mijn erewoord! En als ik lieg, **draait** mij dan maar in de soep.

Goed zo, de volgende!

Ja, **da** lief vinnetje **ier** vooraan! Kom maar naar **ier**.

Fantastisch maat!

Oké dan, nog iemand? En **oe** zit **et** met u, maat? Wat is uw probleem?

Oké, ontkenning! **Begin** gewoon met **uwen** naam.

Vertelt **es ne** mop?

Voor **ne** clownvis is **ie nie** echt grappig.

Kijk, **da's** pas **ne** vader! Ik **eb** mijn vader nooit gekend!

Dory, alles in orde? Oh. **Da's** goe.

Voedsel!

Ik eet vanavond vis!

Ier blijven! Kiekeboe.

Ier is Bruceke!

Watte? Maak **da ge** wegzij!

Excuseer. Hallo. **Gene** paniek.

Tot volgende week!

h. Sterre

Hij houdt van bubbels.

Skatje, je papa zit **verzekers** nog in de dierenwinkel.

Ebay!

'k Zei, **w'ebben** een liveshow! Wortelkanaal, en aan de foto's te zien **goat et vrji zjir** doen.

Jup.

Alligatorboor, **da's zijne** favoriet de **laatsten** tijd.

Nu **hebruikt** hij de Shilder-techniek.

Hey, Nigel. **'t Is e** wortelkanaal, **kiek!**

Alligatorboor.

Z'is een vismoordenaar!

Waw, van **'n oceaan**. Gelijk **gie**, Gill. **Diene** blik ken ik. Waar **denkte gij** nu aan, **hé?**

We willen jou in de club, jongen!

Kan **et** echt niet anders? **'t Is** nog maar een jongen!

't Is al **z'n** vierde tas koffie, **'t kan nie** lang meer duren!

Ja, sanitaire stop! **IJ eeft** juist **den Umo** gepakt! **W'ebn** vier minuten dertig!

Gill, **'t is** veel te gevaarlijk.

Mo vint toh!

Gill, **ij moe** toch **nie were kjiren, nji?**

Hey, Nigel, **ij eeft** net een tand getrokken.

Hey, ik ben een ruitenwisser!

Negen uur en actie tandarts! Oké, **ij** komt dichterbij. Gaat naar zijn werkblad, laat zijn sleutels vallen, ... Ssst! **IJ** is daar!

Morgen, opstaan! Vandaag is de dag, de zon schijnt, de visbak is proper en straks zijn **w'ier...** De visbak is proper! De visbak is proper!

De Aquascan 2003 is een allround automatische waterzuiveringsinstallatie die gegarandeerd het leven verlengt van uw aquariumvissen en is geprogrammeerd zodat uw aquarium iedere vijf minuten wordt gescand. Fijn.

Ik ben kalm. Ik ben kalm. Ik ben kalm!

Rapper!

i. Tandarts

Oh, kijk uit!

Barbara, maak de patiënt klaar voor de kronen alstublieft, en ik heb nog wat watjes nodig. Ah, **mijne kleine! Schoon viske, hè? 'k Vond em** vechtend voor zijn leven tussen de riffen en ik **eb 'm** gered. En werkt de verdoving al?

Hé, nee, die zijn **nie** voor u. **'t Zijn** de mijne. Hop! Vort. De foto is kapot. Dat is nu ons Darla, **si**. Ons nichtje. Ze wordt er acht deze week. Ah, **mijne** kleine, zeg **es** dag tegen je nieuwe mama. Ze komt je nu vrijdagmiddag oppikken. Je bent haar cadeau. Ssst, da blijft tussen ons hé, geheimpje. Zo meneer, terwijl de vulling droogt, ga ik even naar het kleinste kamertje!

Wel, da's ook een manier om een tand te trekken hé. Rotkinderen. Maar **goe da** we de juiste trokken hè, meneer de minister.

Dag Jantje!

Wa is me **da? Miljaar, wa ne** stank. Barbara, wanneer is mijn eerste afspraak morgen? Niets daarvoor, wil je, ik wil mijn aquarium kuisen voor Darla er is.

Oké, Darla, laat mij die bijtertjes **es** zien.

En een piranha is een vis! Juist als je cadeau!

Oh nee, arme kleine.

Eu, je cadeautje ligt nog in de auto, schatje. Ik ga er nu om.

Dikke toch, al die beesten zijn zot **geworre!**

j. Dick

Kalm aan, **manneke**. Er is **ier** niets om bang voor te zijn.

Ja, zoals ik. Ik kom bijvoorbeeld uit de Aquaworld.

Spreek duidelijk, Sterre.

Rubbertandklem al klaar?

Nee, hij gebruikt de Hepstroomvijl.

Het middenstuk is gevormd als een traan. Duidelijk een Hepstroom! Ah, voilà, beetje hulp graag!

Oh, Darla.

Weggesjasht door de grote witte pot.

Komaan.

't **Is** je gelukt!

Zeg **manneke**, **oe** heette **gij** nu eigenlijk?

Nemo, nieuwkomer van oranje en wit. U werd geroepen tot dit beraad op de berg Wannagakaloegie, om ons te vervoegen in het broederschap der Aquaria.

Als je er in slaagt te zwemmen door de ring van vuur! Zet de ring van vuur aan, de ring van vuur!
De ring van vuur!

Waarom zou **et** deze keer wel werken?

Ik!

Komaan, **ge** kunt **et**, **manneke**.

Da zijn 6114 tanden!

Toch weer **nie**, **hè**!

We moeten **em der** uit krijgen!

Haaienbrok, alles oké?

Ik vind **da** nochtans **goe**, **zunne**.

Daar gaat ons geniaal ontsnappingsplan.

Wa gaan we nu doen als **da** kleine kreng aankomt?

Komaan, iedereen **der** in!

Haaienbrok!

Kalm, Nemo!

Hij is dood?!

Waarom doet **ij** alsof **ij** dood is?

Oh nee, **nie** de vuilbak!

Tandarts, tandarts!

Go, Gill, Go!

't Is 'm gelukt! Ja!

k. Meneer Ray

Oooh, de meeste zones, de zones, de zones, de meeste zones van de open zee!

En de rest die zingt maar met mee. Ha, ik vraag me af waar mijn klas naar toe is? Aah, daar zijn jullie! Kom maar aan boord, sprotjes! Oh, kennis is het neusje van de zalm. Diep ze op en hou ze in je palm.

Hallo! En wie ben jij? Wel Nemo, nieuwe sprotjes moeten eerst een oceaenvraag oplossen. In welk soort huis woon jij?

Oké, doe jezelf geen pijn. Welkom aan boord, sprotje!

Geen probleem. We blijven samen als groep. Oké, klas? Niet vergeten we houden onze vinnen stijf dicht!

Oké, **den** afgrond. Vooruit sprotjes, ga maar op onderzoek maar niet te ver. Dit is een zeldzame oceaانبacterie, verzamelen! Een heel ecosysteem omvat in één minuscuul stipje.

Er is niets te zien, verzamelen! Kan ik iets voor u doen? Ik ben wetenschapper. Is er een probleem?

Wel, ik verzeker u dat hij veilig is bij mij.

Snel onder mij, kinderen!

Klim aan boord, sprotjes.

Hey, hallo Nemo, wie is dit?

De max!

Hou jullie vast, wij zijn weg! Volgende halte: wetenschap!

l. School vissen

Hé jij. Mevrouw, valt die man u soms lastig?

Hé, vriend. We praten tegen mevrouw, niet tegen u. Houdt u van raadsels? Oké, zoals tijdens de repetitie, heren. Oké, wat zijn we, raad es!

Ik ben een vis met een neus als een zwaard.

Hé, laat ze zelf raden! Het rijmt op beeft!

'k Ebt wel gezien. Ik heb veel armen die inkt doen vloeien!

Bijna goed. Al die willen te kaap'ren varen, moeten mannen met baarden zijn!

Kan er nu eindelijk iemand mij de weg wijzen? Blablabla.

Valt meneer u weeral lastig?

Ja, **da's zeker, da!** Wel, onze Ronny **eef**t familie in Sydney, hé, Ronny? Zeker weten!

Wa je moet doen, is de OAG nemen. Dat is de Oost Australische Golfstroom. Grote stroom, kan **nie** missen. Die ligt daar ergens. Dan volg je die zo ongeveer een... hoh ... Wat denken jullie? Drie zeemijl? En die zeestroom die sleurt je in één keer mee tot Sidney!

Oh, graag gedaan. En **in 't** vervolg minder stressen oké, maat?

Eu, juffrouw, nog één ding. Als je aan een geul komt, zwem erdoor, niet ervoor.

m. Enco

We hebbe ons voorgerecht al **oep**, en **ik zijn** nog altijd aant doodgaan van **den onger**!

Komaan, we beginnen **der** aan!

Ik ben een lieve haai, geen gevaarlijke allesvreter. Als ik dat imago wil veranderen, begin ik eerst bij mezelf. Vissen zijn vrienden, geen voedsel.

Die vinden **ulder** eigen zo tof. Oh kijk naar mij, ik ben een flipperende dolfijn. Flip, flip, flip, flippen is zo fijn.

Awel, ik **em em** iets te hevig gekust, **mijne** vriend.

Bedankt maat! **Wulle gaan makander gère** zien, **hè!**

Ge zijt echt een bron van inspiratie!

He, **da's** ongelooflijk!

Oké, ontkenning!

Ne clownvis? **Allez gij!**

Ik **zijn** zot van moppen!

Nemo, haha. Ik snap ze **nie**.

Oh, mensen die **peizen** toch echt dat alles van **un** is.

Kom **ier!**

Interventie!

Vergeet **nie**, Bruce, vissen zijn vrienden, geen voedsel!

Denkt aan **a** gelofte, maat!

Sorry voor de... Bruce maat... **'t Is** echt wel... **ne toffen** gast!

Bruce?

Wij komen **gewuun** ons nieuwste lid **efkes** afzetten.

En **blijven** oefenen, Dory!

o. Gorgel

Bonjour.

Visorama.

Van welke kom jij?

Ah. Oceaan? Ah! Hij is helemaal nog niet ontsmet! Jacques! Poetsen!

Welke instrumenten?

Nee, dat is geen hepstroomvrijl. Dat is een keerflux.

De mond van de mensen is een vreselijke plaats!

De tandarts ving hem in de oceaan.

Ze bleef maar schudden met die zak.

Gill, nee, niet weer zo'n geniaal ontsnappingsplan.

Volgens mij ben je gek. **'t Is** niet persoonlijk jongen maar je bent niet echt een topzwemmer.

Da's alles!

Geen idee, maar wat je ook doet, zeg niets over D A R ...

Hij zwemt naar de filter!

Je hebt nog je hele leven voor de boeg!

Haaibrok, je... zit helemaal onder de bacteriën!

Dick, **da's** megavies!

Beseffen jullie dan niet dat we rondzwemmen in onze eigen ...

Gescand? Verdoemd, **gij** Aquascan!

Mijn zenuwen zijn **ier nie** tegen bestand.

Zal hij het halen, Gill?

p. Coralie

Ja, Marlin, ik zie het, ik zie het. Het is echt wel mooi.

J'ebt da goe gedaan!

Nee, want heel veel andere clownvissen wilden deze fantastische plek ook.

Goe gedaan. En de buurt is echt wel geweldig!

Ja, ja, ja, ja! Ik vind het echt wel goed, ik heb het helemaal naar mijn zin. Maar Marlin, ja, ik weet dat de afgrond chic staat met die **goede** scholen en **'t zeezicht** en zo, maar hebben we echt zoveel plaats nodig?

Ssssst, straks maak je ze nog wakker.

Oh, kijk, ze zijn aan **'et** dromen. We moeten ze nog een naam geven!

Wat denk je van Nemo?

Ongelooflijk, binnen een paar dagen zijn wij ouders!

Marlin. **Der zijn** meer dan 400 eitjes, er zal toch wel eentje zijn dat je tof vindt?

Wat?

Nee, bewust vergeten.

q. Ge (e' Tij)

Oh, kijk **es oe** bang **ij** is!

Dierenpaleis

Jongen, als je iets nodig hebt, dan vraag **je't** aan tante Ge! **Da** ben ik! En als ik er **nie** ben, dan kan je altijd met mijn zus praten, Tij! Hey, hoe gaat het! Luister nooit naar wat mijn zuster zegt, ze is stapelgek!

Wat **ebbe** we?

Hoh, ik zie niks, Tij!

Ik laat **'m** wel af.

Verse vis!

Hij was haar cadeau vorig jaar.

Hij zit vast.

Sorry, maar die werken nooit.

Ik.

Gaat het met hem?

Tij, heeft iemand Tij gezien? Tij!

Oe kan **da** nu?

r. Anker

Ah, doar zijde gij, Bruce, eindelijk! Da werd wel tijd, maat!

W'ebben een aanval van vraatzucht.

Ik ben een lieve haai, geen gevaarlijke allesvreter. Als ik dat imago wil veranderen, begin ik eerst bij mezelf. Vissen zijn vrienden, geen voedsel. Behalve stinkende dolfijnen!

Ikke wel!

Halleluja!

Oké, ontkenning!

't Zijn zeker Amerikanen.

Groepsknuffel.

Interventie!

Oud u in, maat!

IJ meen et nie echt, **ze! IJ eet** gewoon zijn vader **nooit nie** gekend!

Neeje, Bruce, focus!

't Is nie waar, **hé**.

En denkt eraan, **viskes** zijn vrienden!

s. Puk

Da was megagaaf! **Ebt ge** da gezien papa? **Ebt ge** mij gezien? **Ebt ge 't** gezien?

Kwallen? Mega!

De max, gast!

Bent u dood?

Waar gaan jullie naar toe?

Wat is er gebeurd?

Goeiemiddag. Vandaag maken we een prachtige sprong! Draai je als je de wand raakt en dan sneller draaien en chippen!

Ik ben van de OAG, gast!

t. Parel

Wa ies er mies me uw vin?

Zie je deze tentakel? Die is eigenlijk korter dan al mijn andere tentakels. Maar **da** kan je bijna **nie** zien, zeker **nie** als ik er zo mee **rondwiebel**. Kijk maar!

Komaan, we zijn weg!

Aah! Hoh, zeg, nu ben ik van mijn inkt.

Ikke wel! Voila!

Nee, hij ging helemaal **nie**...

u. Papa Zeepaard

Zie na ne kier wa da buuven woater komt?

Marny zèèker?

Zij broaf. 't Ies zène ieste schuuldag.

Hey, suske, gij doe da nie slecht vuur den ierste keer!

Allez, kalmeer dan toch.

Zeeknol?

Mo serieus, et gij da almoal gedoen wa gij zegt?

v. Afval-krab

Oh, 't i lekker, **vree goe!** Hé, 't is ons plek **ier!** Zwem **ma goe** door, geef **ma gaze!**

Ja, maar ik vertel toch **nie** waar **ij** naartoe ging. Van mij **krijgde't** nooit te weten! Oké, 'k zal 't zeggen, 'k zal 't zeggen!

w. Papa Vis

Zeg, **gij zij ne** clownvis? Jullie zijn grappig toch hé? Ah, vertel **es e** grap hè? Allez, **clowneke**.

Ja, ik had **et** ook lastig toen **mijnen oudsten** de eerste keer naar **den** afgrond ging.

Eigenlijk voor **nen** clownvis is 'm echt **nie** grappig.

x. Bubbels

Bubbels! De bubbels, de bubbels! Mijn bubbels.

Wow, de grote blauwe zee! Hoe is die?

Ik wist **et!**

Arme dobber.

Ik heb voor je geduimd!

Bubbels, bubbels! Mijn bubbels!

Bubbels, bubbels, bubbels!

Bubbels!

Sla op **aar kop!**

y. Gup

En ik ben een pestkop!

Hé, ik weet wat dat is! Sandie Plankton heeft het al eens gezien! Hij zei dat het een eum, bloot was!

Komaan, Nemo! Hoever durf jij?

IJ was veel te bang.

z. Sheldon

Die ziet er raar uit? He wat heb ik gedaan? Wat heb ik gedaan?

En ik ben allergisch aan H₂O!

Kijk **wa** ik durf! Ik ga die bloot aanraken. Ahja, durven jullie dichter misschien?

aa. Darla

Ik ben een piranha! Daar in de amazone.

Ik krijg een visje, ik krijg een visje.

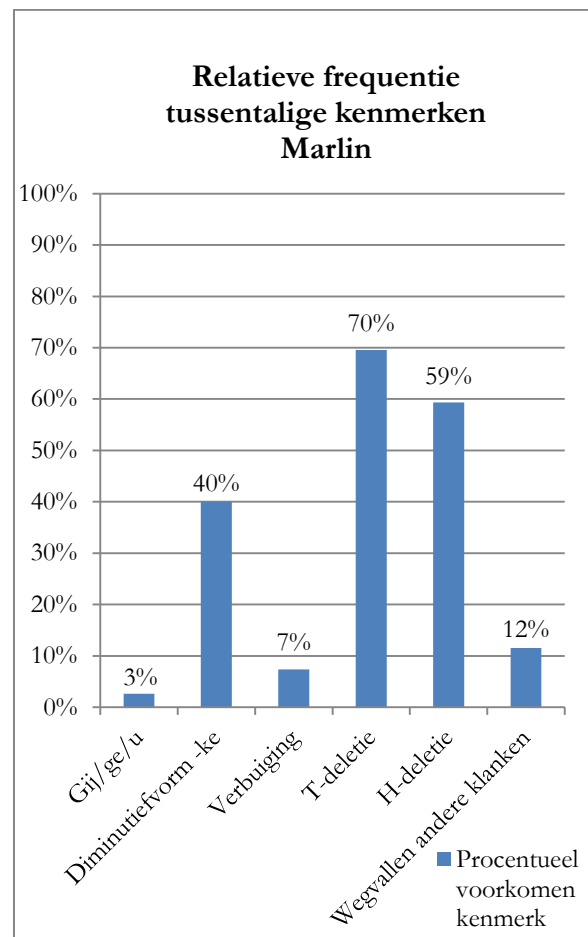
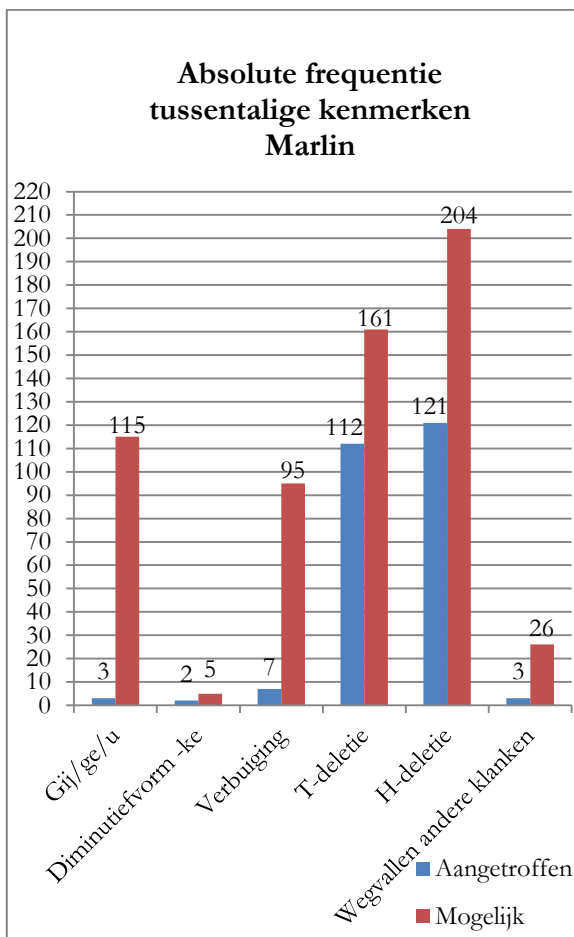
Visje? Visje! Wakker worden! Wakker worden!

Waarom zwem jij nu niet?

Bijlage 15: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *Finding Nemo* (2004)

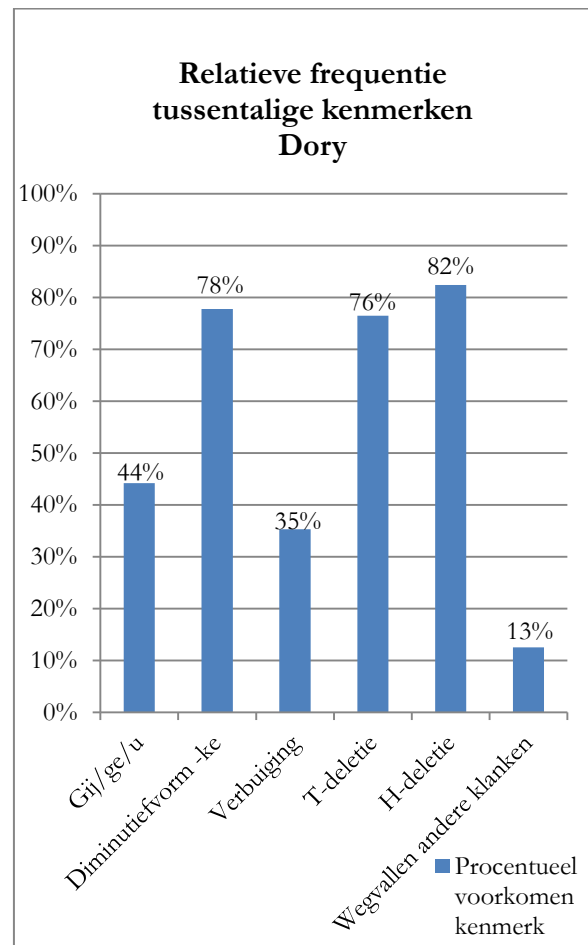
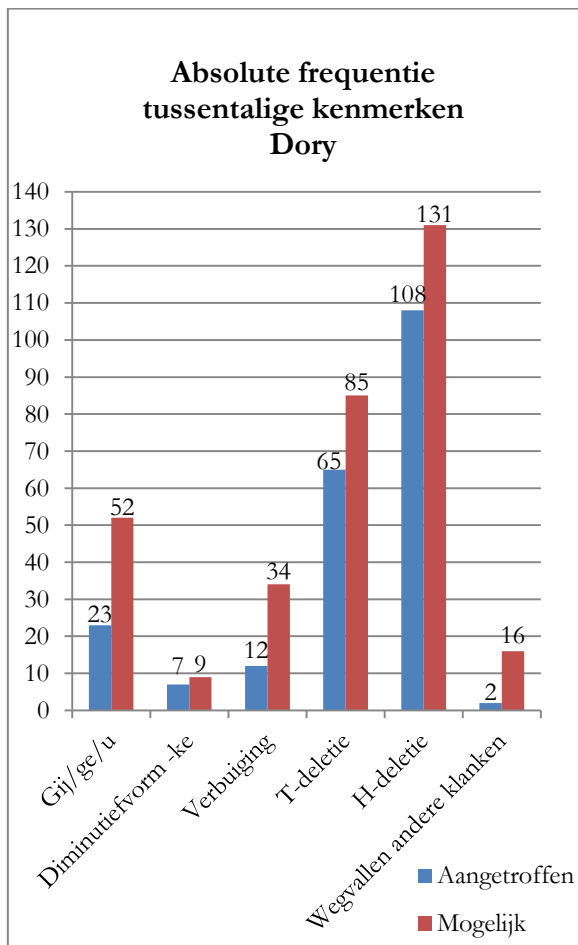
a. Marlin

Marlin	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	3	115	3%
Diminutiefvorm -ke	2	5	40%
Verbuiging	7	95	7%
T-deletie	112	161	70%
H-deletie	121	204	59%
Wegvallen andere klanken	3	26	12%

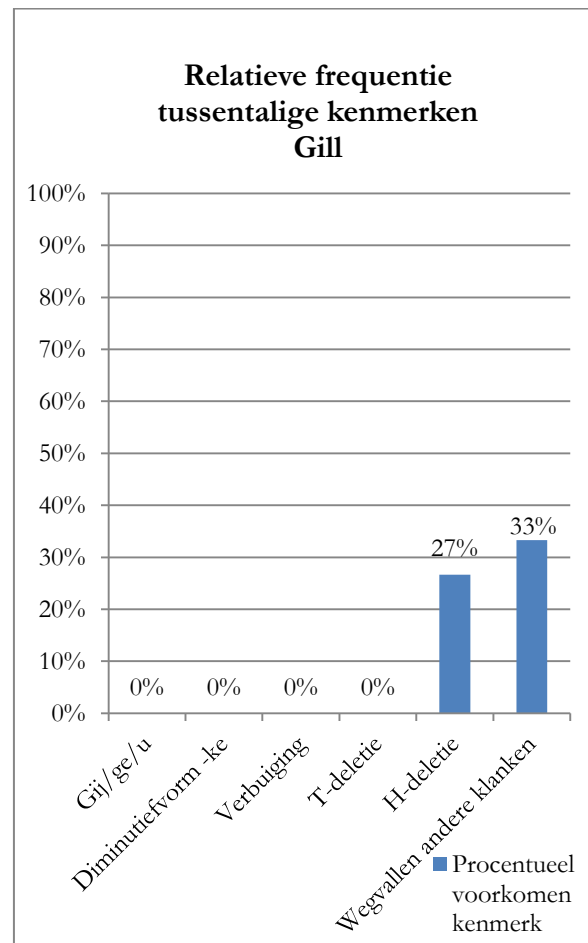
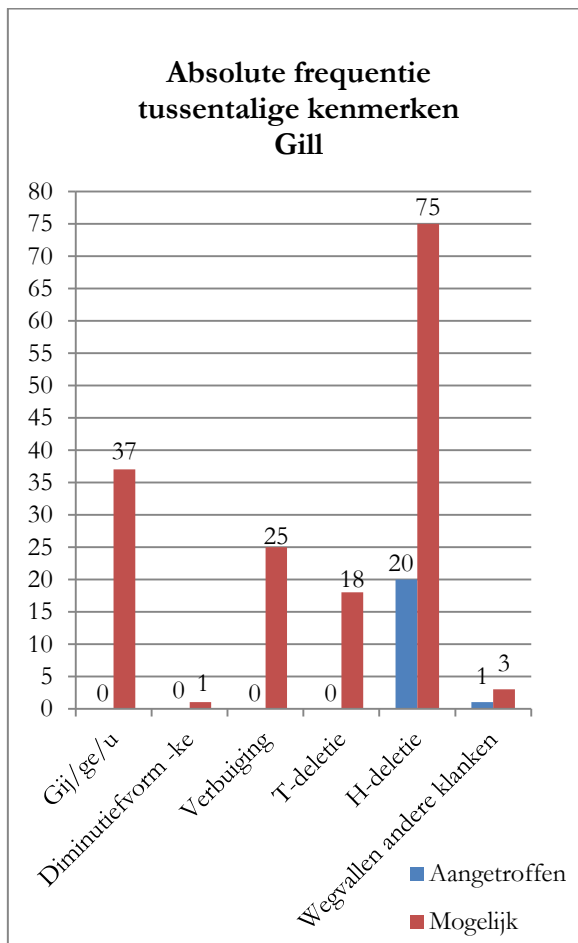
b. Dory

Dory	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	23	52	44%
Diminutiefvorm -ke	7	9	78%
Verbuiging	12	34	35%
T-deletie	65	85	76%
H-deletie	108	131	82%
Wegvallen andere klanken	2	16	13%

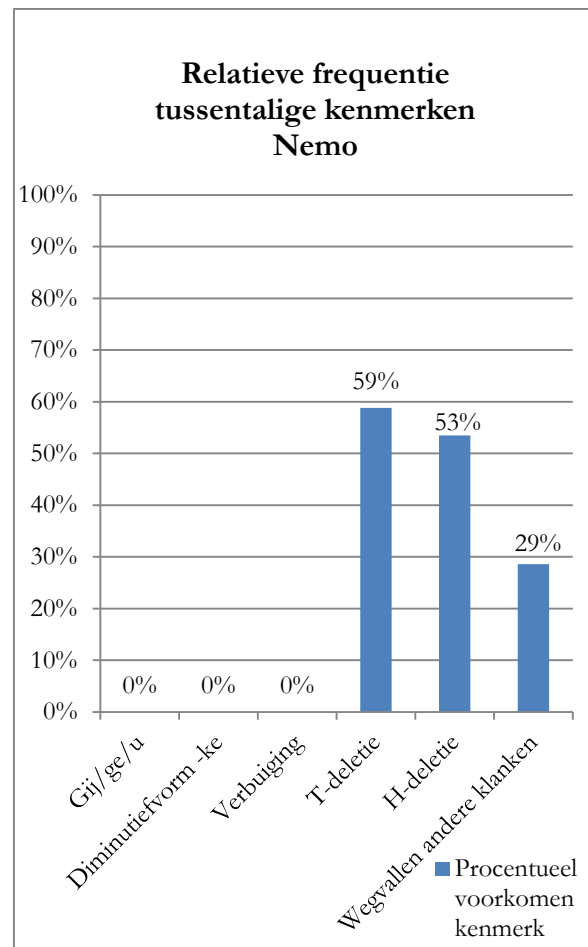
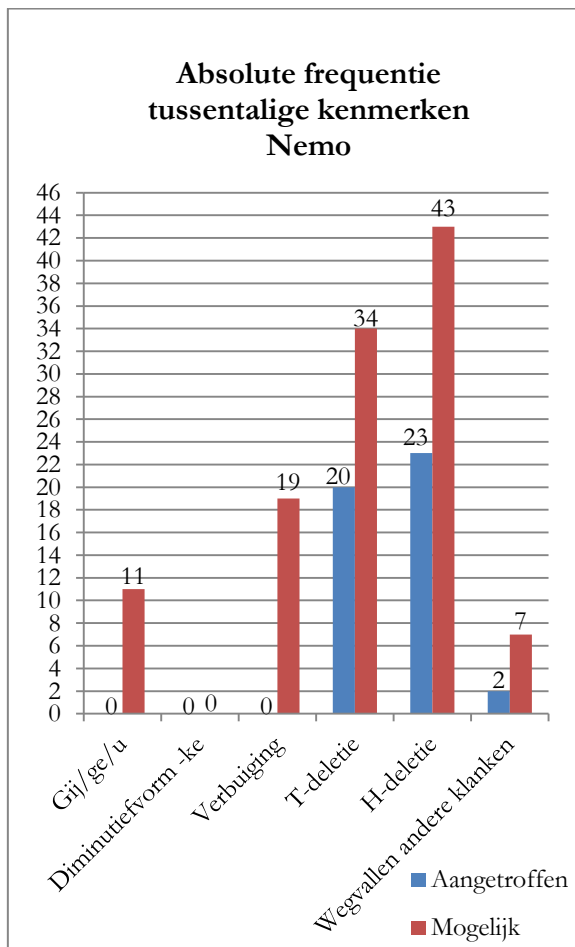
c. Gill

Gill	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	37	0%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	0	25	0%
T-deletie	0	18	0%
H-deletie	20	75	27%
Wegvallen andere klanken	1	3	33%

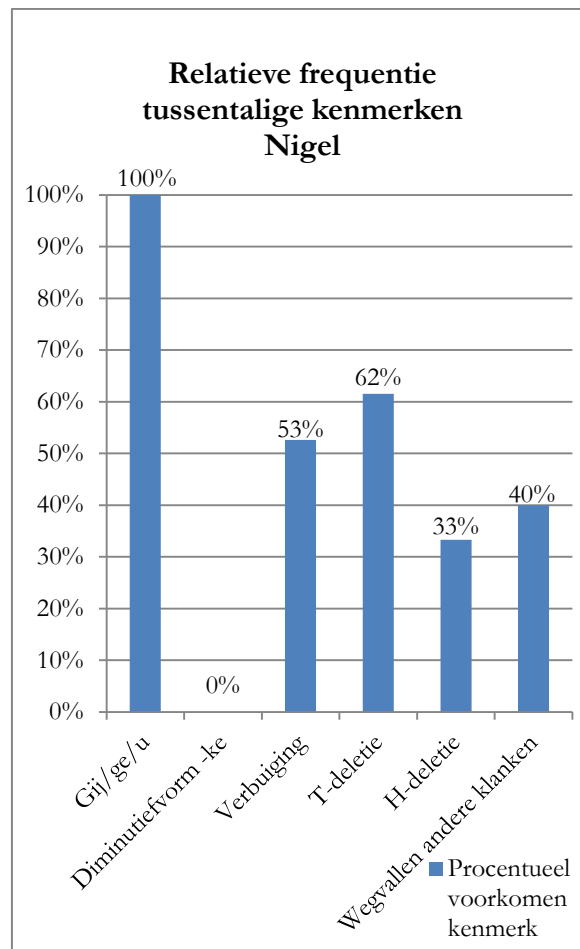
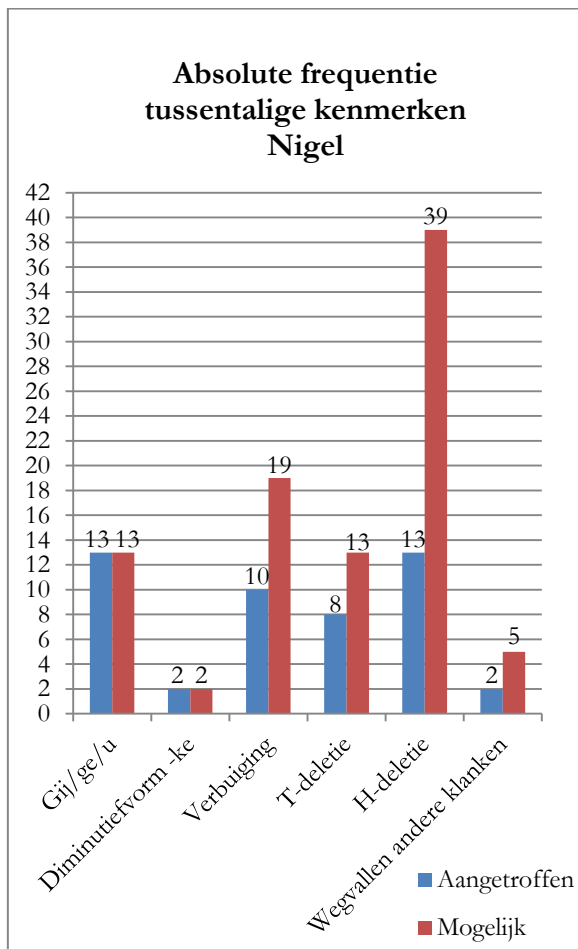
d. Nemo

Nemo	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	11	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	19	0%
T-deletie	20	34	59%
H-deletie	23	43	53%
Wegvallen andere klanken	2	7	29%

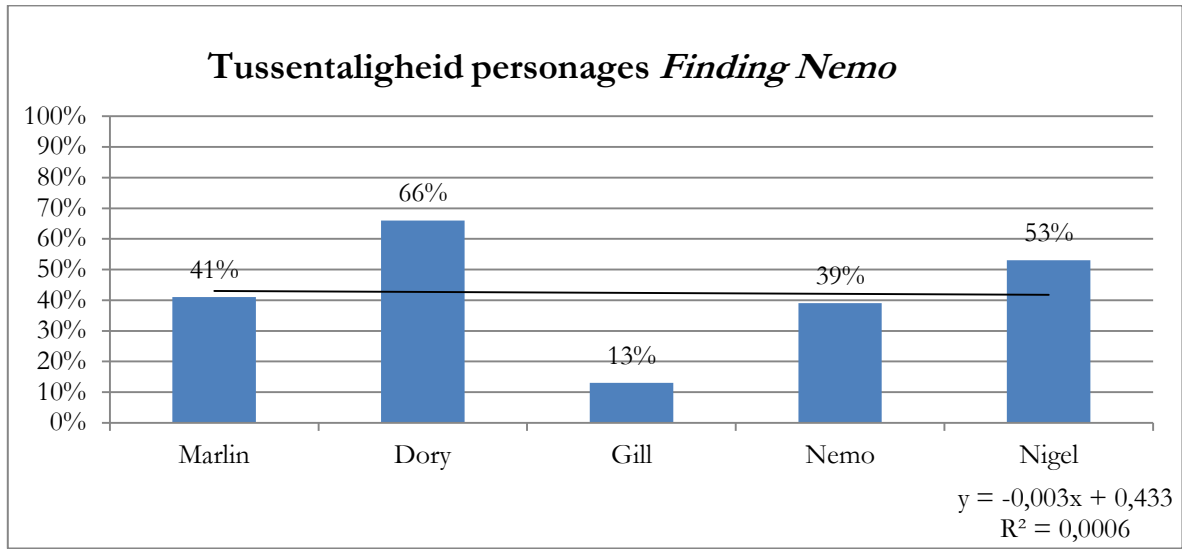
e. Nigel

Nigel	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	13	13	100%
Diminutiefvorm -ke	2	2	0%
Verbuiging	10	19	53%
T-deletie	8	13	62%
H-deletie	13	39	33%
Wegvallen andere klanken	2	5	40%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Finding Nemo

Tussentaligheid personages <i>Finding Nemo</i>	
Marlin	41%
Dory	66%
Gill	13%
Nemo	39%
Nigel	53%

Bijlage 16: Transcriptie *Cars* (2006)

a. Bliksem McQueen

Oké, daar gaan we. Concentratie. Snelheid, ik ben pure snelheid. Eén winnaar. 42 verliezers. Ik leg verliezers tussen mijn boterham. Boterham? Wacht **es**, misschien had ik toch moeten ontbijten. Oh, een lekker ontbijtje zou me deugd doen! Nee, concentreren. Snelheid. Ik ben sneller dan snel, vlugger dan vlug. Ik ben Bliksem. Oh ja. Bliksem is klaar.

Nee, nee, nee, geen banden. Gewoon tanken!

Finishvlag, ik kom eraan!

Komaan!

Ah, Kori. Racen is veel meer dan alleen winnen. Met een ronde voorsprong aankomen, wat is daar nu spannend aan? Nee, ik wou het publiek laten sidderen. En een teambaas? Nee, helemaal niet. Ik ben een one man show. Yow, Chuck, Chuck, wat doe je nu. Je blokkeert de camera! Iedereen wil de schicht bewonderen. Kom, uit de weg. Wow, team, waar gaan jullie naartoe. Oh, oké, ga maar. Hoe vind ik ooit nog iemand anders die verstand heeft van tanken? Adios, Chuck.

In je dromen, Donder.

Ja, je weet wel. Donder komt altijd na bliksem.

Ah, wat leuk om mij te zijn.

Oh, hallo meneer The King!

Oh, echt wa... Excuseer?

Een goed team... Ja...

Oh, **da's** echt... **da's** fantastisch **goeie** raad. Dank u, meneer The King.

En de nieuweling heeft de Piston Cup veroverd.

De eerste in Californië steekt Dinoco's contract op zak. We zullen **es** zien wie eerst **arriveert**, Chick. Huh?

Ik wil er niet over praten, vooruit. We gaan, lekker de baan op. Kom, waar staat mijn trailer?

Wat? Nee! Ja, ja, ja, Bliksem McQueen hier en ik gebruik Roest-Weg Medische Bumperzalf, je achterbumper formule! Niets verzacht je bumper zoals Roest-Weg! Waw, kijk wat een glans. Gebruik Roest-Weg, dan wordt u zo knap als ik! Oh, ik haat verroeste auto's. Dit is niet goed voor mijn imago!

Ah, hou op alsjeblieft. Ga de trailer halen.

Kom, geef me eens wat ruimte jongens. Ja, ik weet het, dank je. Doet er niet toe, racewagens kunnen zonder koplampen. Het circuit is toch altijd verlicht.

Weet je, het Roest-Weg Medisch zalfje-team heeft uitstekend geracet vandaag! En vergiet niet, met een klein beetje roest weg en met waanzinnig veel geluk, wordt u ook zo knap als ik!

Nooit van mijn leven.

Dinoco, ik kom eraan.

Oh, dat doet deugd. Hallo?

Is dit Harv, de beste manager ter wereld?

Dank je, Harv.

Juist, vrienden! Ja, **der** is eu...

Ja, ja, ja, we kunnen toffe dingen...

Hé, een camionetteje? Komaan, Mack, je rijdt als een slak. Je bent wel McQueen **aan 't** vervoeren!

Nee, geen sprake van. We rijden heel de nacht door tot we in Californië zijn. **Da** was afgesproken.

Komaan, Mack. Ik moet daar aankomen voor Chick en Dinoco elkaar ontmoeten.

Tuurlijk haal je dat wel, Mack. Luister, **'t is** gemakkelijk, ik blijf wakker met jou!

De hele nacht.

Wha! Mack! Mack? Hey, Mack? Mack? Wacht op mij! Mack! Wacht even! Mack! Jij bent Mack niet?

Mack! De autostrade!

't Is nie waar. Oh, misschien kan **ij** mij helpen. Whaa, **ij** schiet op mij! Waarom schiet **ij** nu op mij?

Zigzaggen, zigzaggen, zigzaggen!

Wat? Dit is geen autostrade? Auw, auw! Nee, nee, nee, nee, nee!

Oh, amai, oh, waar ben ik.

Neem maar wat je wilt maar doe me geen pijn! Een wielklem? Waarom **eb** ik een wielklem aan? Wat wil je? Wat gebeurt er? **Asjeblief?**

Takel?

Hoe? Ken jij mijn naam niet?

Wat? Luister, ik moet naar Californië en wel zo snel mogelijk. Waar ben ik?

Oh, tof zeg. Perfect.

Weet je, ik zou dolgraag het stadje verkennen! Dus als jij nu **et** hek openmaakt en die wielklem wegneemt, kunnen wij ons goed op stap gaan en de buurt hier goed verkennen. Wat denk je ervan, Spektakel?

Zeg Sheriff, leg **et** mij **es** uit. Hoe lang gaat **da ier** nog duren want ik moet dringend naar Californië. Pronto.

Geen idee, jong! Tahiti misschien, **ij eeft** een villa daar.

Hallo cabrio. Zij is vast van mijn advocatenbureau. Hé, bedankt voor de komst maar **'t is** al rond. Ik ben vrijgesproken.

Ja, je job voor vandaag is gedaan. Nu moet **j'alleen** nog blijven staan en der heel erg mooi uitzien. Luister, **'k gaat** kort houden. Ik, jij, eten.

Ik weet het, ik krijg die reactie altijd. Ik wek gevoelens op bij anderen die ze soms zelf niet verstaan.

Oh, het spijt me. Had je schrik of zo?

Doe wat je niet laten kan, schatje. Oeh, maar pas op, plattelandslui komen wel **es** een vijs tekort als je begrijpt wat ik bedoel.

Kennen jullie haar?

Wat?

Hoh, ik neem je zeker niet mee uit eten.

Bessie? Wie is Bessie?

Wat? **Da's** toch een grap, zeker?

Wat?

Da kun je toch **nie** menen?

Ow, ow, ow. Hoe lang gaat **da ier** duren?

5 dagen? Maar ik moet naar Californië om met Dinoco te onderhandelen!

Vrijheid!

Vaarwel, Radiator Springs en vaarwel Bessie! Californië, ik kom eraan! Oh, voel die wind! Ja! Nee, nee, nee. Geen bezine? Waarom is mijn benzine op?

Ma, ma, ma, ... Hoe konden jullie...?

Oh, oh man. **Da's nie** te doen. Mijn gelukssticker is vuil geworden.

Nee, nee. Dat zal niet nodig zijn. Hé, stoere vent. Ja, jij in het rood. Ga je me niet eens afspoelen? Ik wil van dat vuil af! Waar is **ie** naartoe?

Ik moet die onzin toch niet slikken! Ik ben een precisie-instrument. Snel en aerodynamisch.

Ik ben een heel beroemde racewagen!

Ja, ik ben een echte racewagen. Wat dacht je dan? Ben je blind?

Dan weet u wie ik ben! Ik ben Bliksem McQueen! Ja!

Nee, die rijden op Europese circuits. Ik rijd de Piston Cup.

Wat?

Psst, psst! Hey, ik ken de weg naar **d'** autostrade!

Ja, ja, ja, ja, ja. Nee, niet waar. Maar luister. Ik ben Bliksem McQueen, de beroemde racewagen. ik word **ier** vastgehouden tegen mijn wil. Jullie moeten mijn team bellen, zodat ze me kunnen komen redden en dan ben ik nog op tijd in Californië en dan win ik de Piston Cup. Begrijpen jullie dat? Nee, **'t is** echt waar! Je moet me helpen! Laat me niet achter! Ik moet hier onmiddellijk weg! Mijn IQ daalt met de seconde. Ik word zoals zij!

Takel, begrijp ik **et** goed? Ik kan ervan door als de weg hersteld is? Dat was de deal, of niet?

Oké, aan de kant, ik moet een weg afwerken.

Ik ben klaar, **'k eb et** afgewerkt. Zeg maar dank je en dan ben ik **ier** weg. Meer moet je niet zeggen.

Wel, **da past** bij uw stadje.

Luister, Doc zei **als 't** klaar was, dan kon ik gaan. **Da** was de deal.

Hallo, opa. Ik ben geen bulldozer, ik ben een racewagen.

Met jou? Is dat een grap?

Ik wil niet onbeschoft zijn Doc, maar jij gaat van nul tot honderd in hoeveel? Driehonderd jaar?

Weet je wat, old timer? **Da's** een prachtig voorstel. Laat ons racen.

Ik ben snelheid, ik ben snelheid. Vlot als een limousine, pittig als een coupeetje.

De race is toch maar één ronde, gasten. Uno rondo? Ik kan zonder jullie hulp, ik werk solo mio.

No pitstoppo. Comprendo? Auw!

Dank je, Takel, dank je. Ik kan toch wel een bocht nemen op een zandweg, toch? Nee. En nu heb ik een dag verloren. Ik geraak hier nooit weg!

Nee, dank u!

Je racet zoals je wegen herstelt. Ik zal **'m** leren. Ik zal **'m** leren. Oh, **'t is nie** waar! Ik haat het! Haat, haat, haat, haat **et!**

Radiator Springs, een aarsparadijs! Oh, oké, Betsie, is **da plezant**, ja? **Goe** bezig! Nu praat ik al tegen Bessie! Geweldig, nu sta ik al tegen Bessie te praten. Ik praat al tegen Bessie! Ha, ha!

Nee! **Goe** bezig. Perfect bochtwerk op alle circuits waar ik geracet heb en ...

Whaa! Ah, goed zeg. Wat kom je doen? Je verkneukelen?

Dus je bent rechter, dokter en ook een race-expert?

Oh, juist. **Da's** perfect logisch! Stuur naar rechts, en je gaat naar links! Ja! Dank je. Of moet ik zeggen: nee, dank je! Want in de omgekeerde wereld betekent dat misschien 'nee, dank je'. Gekke rollbouwwagen. Wat een idioot. Naar rechts sturen om links te draaien. Hm. Auw! Stuur naar rechts om naar links te gaan. Raad **es**, ik **eb et** getest. En weet je wat? Er gebeurde iets mafs, ik vloog naar rechts.

Bedankt voor de tip.

Terwijl ik **ier** tijd verlies met die stinkende rotweg, zit Chick in Californië te slijmen bij Dinoco. Mijn Dinoco. Wow! Blijf van mijn lijf!

Luister, ik krijg al mijn banden voor niks.

Stop, stop! Asjeblief. Stop.

Waar was dat goed voor?

Maar ik heb ... Ik snap het niet.

Wow, wacht **es!** Jij doet aardig tegen mij.

Nee, nee, nee, **da's goe!** De Knusse Kegel.

Da's goed gevonden. Een motel gebouwd met waarschuwingskegels die wij als auto's normaal proberen te vermijden. Maar nu **gaan w'erin** verblijven. **Da's** grappig.

Hé, zie ik daar een kleine gestreepte tatoeage vanachter?

Waar heb **je et** nu weer over?

Nee, Takel, ik moet een weg afwerken. En ik moet hier echt dringend weg.

Wow, rustig aan, Takel. Je hebt het wel over mij, Bliksem McQueen! Ik kan echt alles aan. Takel, dit doe ik echt niet.

Dit is belachelijk.

Wacht, wie is Frank? Wacht, Takel? Takel!

Jup, alweer een droom in vervulling.

Maar dat gaat niet, Takel. Ik heb zelfs geen **claxon**.

Ik ben geen bang **kieken**. Stop, stop, oké. Ik verzin wel iets.

Whaa!

Ik kan **nie** wachten, Takel!

Moet dat? Eigenlijk zei Sally dat ik kon verblijven in **et** motel?

Oh, komaan, nee. Ben je gek, zeg? Daarbij ze heeft een hekel aan mij! En ik kan **aar** ook niet uitstaan. Waar? Waar?

Da's nie waar. Vergeet **et!** **Da's** echt heel plezant, Takel, echt volwassen. Goed, Takel, genoeg. Ga **j'ophouden?**

Met dat achteruit gerij! Ik krijg er iets van, je krijgt nog een ongeluk of zoiets.

Wat doe je nu? Pas op! Pas op! Takel. Takel! Hé, rustig aan, Takel! Hij is zot!

Waw, **da** was ongelooflijk! Hoe doe je dat?

Misschien handig voor **m'n** grote race.

't **Is** geen gewone race. **W'ebben et** over de Piston Cup! Daar droom ik al heel mijn leven van. Ik word de eerste jonge nieuwkomer, de eerste die **em** wint. En als kampioen krijg je een serieuze sponsor met privé-helikopters. Zonder medische roestzalfjes, en verroeste oude wagens.

Ik heb **et** niet over jou, Takel. Ik bedoel andere verroeste **ouwe** wagens, jou **eb** ik graag!

Ja, ja, **tuurlijk**.

Ja, alles wat je wil!

Wat gekozen?

Nummer één! Wel gezellig! Je deed me schrikken, je moet oppassen dat je... Ik had natuurlijk niet echt schrik.

Wat, nu? Daarnet? Wat, wat heb je gehoord?

Oh, ja, daar was **ie** van onder de indruk, **hè?**

Wa? Hoh, we zijn zover nog niet. Eerst moet ik hier weg geraken om te gaan racen.

Ja, oké. Wat?

Luister, ik ben uitgeput. **'t Was** nogal een zware dag.

Hé, bedankt.

Wel, bedankt dat ik **ier** mag logeren. **Et** is gezelliger dan **et** depot en **et is** geweldig. Zelf heringericht, toch? Slaap wel.

Nee! Ik moet **ier** weggeraken! He, waar is de sheriff? Amai!

Ik, ik wou alleen mijn benzinerantsoen van de sheriff.

Ik probeer hier al drie dagen weg te geraken! Wow, Doc. Tijd om de garage **es** op te ruimen. Makker, komaan! Wat? Hij heeft de Piston Cup? Kijk **es** aan! Drie Piston Cups?

Je hebt drie Piston Cups! Hoe... Jij bent de Hudson Hornet! Natuurlijk, ik had het al veel eerder moeten zien. Jij bent de fameuze Hudson Hornet. Het record van de meeste overwinningen binnen één seizoen. Oh, wij moeten **es** praten! Leer mij je trucen, alsjeblieft! Kijk die trofeeën **es!**

Doc is een beroemde racewagen, wisten jullie dat?

Nee, nee, nee! **'t Is** waar. **IJ** is een echte racelegende! De Fameuze Hudson Hornet!

Nee, maar ik wou niets liever. Naar **'t** schijnt was **ij** fantastisch! Hij won drie Piston Cups!

Een ritje?

Euh, nee, doen we nooit.

Oké, we zijn al zover. Waar gaan we naartoe? Wow!

Waw, wat is dat voor een gebouw?

Dit hier?

Weet je, ik snap jou niet. Hoe komt zo'n blitse kar als jij in gat als dit terecht?

Ah, wel, echt waar? Was je rijk? Zo maar een vraag.

Ja, ik bedoel ja?

Ja, ik begrijp het wel. Je moet eens kunnen ontspannen. De batterij nog **es** opladen maar ja. Vroeg of laat wou je toch terug weg?

Waw. Cabriolet?

Wow! Kijk **es** aan. En ze rijden zomaar door, ze weten niet eens wat ze missen!

Oh ja? Echt waar?

Hoe bedoel je?

Wat ging er mis?

Dit moet **ier** toch een fantastische plek geweest zijn, vroeger.

Zeg, Sally, dank je voor de rit. **Et** was heel leuk, **et** doet echt wel deugd om **et wa** kalmer aan te doen.

Huh, **wa**?

Hey, gasten, er gaat er eentje langs hier! Ik ga wel! Kom **ier**, kleine tractor, kom **ier**! Ja, **da's** een brave tractor. Nee, kom **ier**. Wat doe je nu? Je mag niet zomaar gaan lopen, helemaal a... Ileen? Wat doe jij daar met die **ouwe** racebanden? Komaan, Doc. Rijden. Waw, je bent fantastisch! Waar ga je naartoe? Doc, Wacht!

Doc, wacht nu. Serieus, jij racet gewoon ongelooflijk!

Hé, ik meen **et**. Je kan het nog steeds!

Komaan, ik ben een racewagen en jij... een veel oudere racewagen maar onder de motorkap zijn we gelijk!

Waarom stopt iemand als jij op het hoogtepunt van zijn carrière?

Tuurlijk. Je grote crash in '54.

Hé, luister, Doc. Ik ben hen niet. **Tuurlijk** niet.

Oh, zoals jij? Je bent hier al zo lang en je vrienden hebben geen idee wie je bent. Wie geeft hier alleen om zichzelf?

Wat scheelt er met Red?

Dank je, sheriff. Maar ik kan niet gaan, nog niet.

Ik weet niet zeker of die banden het wel onthouden tot in Californië... Ja, weet iemand hier hoe laat Luigi's opent?

Oké, Luigi. Geef mij **et** beste stel Blackwells **da ge** hebt.

Oké, jij bent de expert. Oh, en vergeet de reserveband niet.

Ha ha, groot gelijk! Beter dan een Ferrari **hè**? Waw, die organische benzine is geweldig! Waarom **eb** ik er nooit eerder van gehoord?

Oké, geef maar een vat! Wow, wat ga je! Wow!

Oké, iedereen in positie. Normaal doen.

En wat denk je? Radiator Springs **eeft** me wel stijl gegeven hè?

Met één uitzondering. Zeg, wordt het... nog niet... donker?

'k **Zal** nog **es** herhalen. Wordt **et** nog **nie** donker?

Precies weer zoals vroeger, niet?

Zin in een ritje?

Hey!

Eu, wacht, excuseer. Sally! Sally!

Mack? Mack, niet te geloven dat je hier bent!

Is dat Harv? Harv? Harv?

Harv, hoe gaat **et**, makker?

Harv, ik kan **et** uitleggen.

Ik zit in een klein stadje, Radiator Springs! Ken je Route 66? Die bestaat nog steeds!

Chick.

Hé, **da's** van mij gepikt!

Wacht, geef me een **secondje**.

Sally, ik... ik wil je nog... luister, ik ...

Ah, '**t was** maar een weg.

Mack, ik moet... Wacht nog even. Ik weet het maar...

Sally, Sally!

Oké, daar gaan we. Concentratie. Snelheid. Ik ben snelheid. Overwinning. Eén winnaar. Twee verliezers. Snelheid, snelheid, snelheid, snelheid. Ja, ja, ik ben klaar! Mack, bedankt om mijn pitcrew te zijn vandaag!

Echt waar?

Ik weet **et** niet, Mack. Ik denk niet dat...

Doc?! Jongens! Jullie zijn hier! Niet te geloven!

Ik dacht dat je nooit meer terug wou komen?

Doc! Platte band, platte band!

Ja, ja! Ik denk **et wel**.

Pittig als een coupeetje.

Ik vind dat The King zijn laatste race moet uitrijden.

Een knorrige, **ouwe** racekar heeft me ooit **es** iets geleerd. **'t Is** maar een lege beker.

Graag gedaan!

Dank je, Doc. Maar ik **eb nie** gewonnen? Dank u wel, meneer Tex, maar die Roest-Weg-gasten daar, gaven mij m'n eerste kans. Ik wil bij hen blijven. Dat apprecieer ik heel erg, dank u. Eigenlijk er is één ding..

Eigenlijk was ik van plan om even te blijven. **'t Schijnt da** deze plek terug op de kaart staat.

Ja, er doen overal geruchten de ronde dat een beroemde Piston Cup-racer hier zijn grote hoofdkwartier gaat vestigen.

Ik heb je echt gemist, Sally.

Goeie timing, Takel! **'t Is** mijn beste vriend, **wa** kan ik er aan doen?

Ah, **'k weet et nie**. Laat ons gewoon een ritje maken. Ja!

b. Sally

Ben wat laat, edelachtbare.

Je bent vrijgesproken?

Hou zeg, auw, alsjeblief.

Eum, oké. Ik praat nog wel **es** met de rechter.

Ik zal er aan denken. Hallo, Takel! Dag jongens!

Doc, je ziet er geweldig uit. Heb je soms iets veranderd aan je zijspiegels?

Komaan, laat die gast de weg vernieuwen. **'t Is** echt nodig!

Oké, ik wou **der** niet over beginnen Doc, maar je laat me geen keus. Medeburgers, u kent de mooie geschiedenis van de stad. Radiator Springs, het prachtige juweel in de ketting van Route 66. De levensweg. **Et** is onze plicht en ons genoegen om de reizigers te helpen op ons stukje van die weg. Maar hoe, vraag ik u, kunnen wij zorgen voor die reizigers als de weg voor hen onberijdbaar is! Luigi? Wat heb jij in je winkel? En als die onberijdbaar wordt?

Flo, wat verkoop jij in je winkel?

Oké, jongens. Serieus blijven. En Flo, wat gebeurt er als niemand je tankstation nog kan bereiken?

En wat zal er met ons gebeuren als Flo vertrekt en het tankstation sluit? Dus vinden jullie niet dat de verantwoordelijke voor de herstelling moet zorgen?

Hij kan het, hij heeft genoeg paardenkracht. Dus wat willen **w'em** laten doen? Omdat onze stad dat verdient!

Da's niet zo erg, Stickers. Ga dan met Bessie.

Wij leegden je tank toen je buiten westen was.

Klanten! Klanten! Klanten op komst, klanten! Oké, kalm blijven iedereen. **'t Is** lang geleden maar denk aan onze repetitie! Zet de 'Open, welkom binnen'-bordjes voor het raam en jullie weten wat je moet doen. Oké, niet panikereren. Daar gaan we.

Hallo. Welkom in Radiator Springs, vlakbij de Ornament Valley, legendarisch voor zijn goeie service en gastvrije ontvangst. Kan ik u helpen?

Ik heb een landkaart in het Knusse Kegel motel. En als u een kamer neemt, krijgt u een gratis lekker ontbijt met smeerbeurt!

Kom snel terug, oké! Je weet ons nu wel te vinden. Vertel **et** verder!

Oké, maak jullie geen zorgen. Ze weten ons nu te vinden. Ze vertellen het wel door, je zult wel zien. **Da's** positief!

Et ziet er vreselijk uit.

Red? Zeg, wat denk jij wel?

Wat?

Geweldig idee, Doc. Nu raakt de weg nooit meer hersteld. Misschien was het toch geen zo'n goed idee.

Waw!

Ja! Echt, prachtig!

Doc, moet je kijken! **J'ad 'm** vroeger in een cactus moeten gooien, **hè!**

Dat ziet er plezant uit! Takel, de volgende beurt is voor mij!

Oh, Guido, è bellissimo! **'t Is** prachtig!

Oh, Red, je mist een plekje. Kijk, daar op de motorkap, ja, daar.

Bedankt, Red.

Wil **j'een** kamer in de Knusse Kegel of niet? Want als je komt, moet je netjes zijn want zelfs hier op het platteland hebben we normen.

't Is niets, ik wou je gewoon **es** bedanken voor je **goeie** werk. Dus ik wou je laten intrekken bij mij. Ik bedoel **nie** bij mij. Maar daar. **Nie** bij mij daar, maar daar, in je eigen knusse kegel en ik zit in mijn kegel.

Als je liever blijft waar je bent, **da's** ook goed. Ja, ik versta **'t** wel, voor een crimineel is...

't Is pas heringericht.

Ben je daar helemaal alleen achter gekomen?

Kegel nummer één, als je wil.

Haha, hoh, eum, **da's** maar.. Zag je dat? Ja, ik moet ervandoor. Oké, daag. Ja.

Oh, klanten op komst! Ah, nee!

Hé, Stickers! Oh, **et** spijt mij! Ik deed mezelf schrikken. Nee, natuurlijk niet. Maar ik hoorde je praten met Takel.

Oh, gewoon iets over een helikoptervlucht.

Was het gemeend? Dat hij mee mag vliegen?

Weet je, Takel vertrouwt je.

Meende je dat? Was dat maar een 'ja oké' of een 'jaaa, oké' of 'ja oké'?

Ja, oké, daag.

Wat **eb** je gezegd?

Ja, slaap wel.

't Is oké, sheriff. Je kunt mij toch vertrouwen?

Ik vertrouw **em**. Kom, we maken een ritje.

Ja, een ritje. Gaan jullie stoere racewagens nooit gewoon een ritje maken?

Hé Stickers, kom je nog mee of wat?

'k Weet et ook niet.

Wielhalla. Dit was vroeger de populairste halte op de modderweg.

Hm, ja, stel je voor. Het moet heerlijk geweest zijn om hier te verblijven.

Ah, **da's** eigenlijk eenvoudig. Ik was advocaat in de stad, leidde een snel en jachtig leven.

Wat? Ja, oké. Wel, dat was mijn leven maar eerlijk gezegd, ik was nooit echt... gelukkig.

Ja, dus verliet ik Californië en ik bleef maar rijden en uiteindelijk kreeg ik hier motorpech. Doc knapte me op, Flo zorgde voor mij, iedereen trouwens. En ik ben gebleven.

Ik werd verliefd. Jap. Nee. Ik werd verliefd op dit.

Ja, vroeger was **et** anders.

Ja. Veertig jaar geleden was die autostrade daar nog niet aangelegd.

Ja, in die tijd reisden auto's op een heel andere manier door 't land.

Wel, de weg verdeelde niet het land, zoals die autostrade. Hij bewoog met het land, zie je? Hij steeg en daalde en kronkelde. Auto's reden er niet om tijd te winnen, ze reden er om een mooie tijd te beleven.

De stad werd gepasseerd, enkel om tien minuten te besparen.

Als **j'es** wist hoe vaak ik daar al van gedroomd heb. Maar vroeg of laat vinden **w'een** manier om het terug op te bouwen.

Graag gedaan.

Oké, wat gebeurt hier?

Zeg dat wel! Rrrr! Jij zal niet misstaan in Californië! Oh, maar zo te zien heb je zowat iedereen in de stad hier geholpen.

Whaw, **z'ebben et** gerepareerd!

Nog mooier dan in mijn dromen. Dank je.

Natuurlijk, Takel.

Dank je, Takel!

Oh, ik weet **et** niet, Flo! Ik heb de kans niet gehad om er achter te komen maar ik ga er achter komen. Hallo.

Klanten?

Stickers! McQueen!

Stickers?

Dank je. Bedankt voor alles.

Nee, **'t was** veel meer dan dat.

Je moet gaan, ik begrijp het. Veel geluk in Californië. Ik hoop dat je vindt wat je zoekt.

Heb jij gebeld?

Et beste voor iedereen? Of **et** beste voor jou?

Komaan, je hebt **'m**, je hebt **'m**, Stickers!

Gewoon op doorreis?

Oh ja?

Oh ja? Oh, slecht voor de buurt.

Wel, ik wek gevoelens op bij anderen die ze soms zelf niet verstaan en bla bla bla, hihi.

Zeg Stickers, laatste bij Flo trakteert?

Hm, nee.

c. Takel

Morgen, schone slaper! Ha! Man, ik vroeg mij af wanneer **da gij** wakker zou worden.

Plezanterik! Ik vind **u** nu al **ne toffen**. Mijn naam is Takel.

Ja, zoals spektakel maar dan zonder spek! Wat is **uwen** naam?

Eum, ik ken **uwe** naam wel. Is **uwen** naam ook Takel?

Waar **zijt ge?** **Ge zijt** in Radiator Springs. Het tofste stadje van **eel** Carburator County.

Wel, als **ge da** al goed vindt, moet **ge** de rest van **et** stadje zien!

Yeah, tof! Cool!

Da nooit doen.

We spreken later af, Takel. Ik spreek precies **me** mijn eigen.

Oh, ik wil wel, sheriff.

Amai, ik ben wel **goe** in **da** advocatengedoe!

Een klein beetje, maar **'t komt** wel **goe!**

Hé, dag Sally!

Zij is **den** advocaat **ier!** En mijn verloofde.

Grapje, ze wil mij alleen maar voor mijn carrosserie.

Oh, maat! **Gij moogt** gaan werken met Bessie! Ik zou mijn linkervoorwiel geven voor zo'n griet.

Zeg, **'t is** nu misschien **nie et** beste moment **iervoor** maar **ge moe** mij nog 32.000 dollar aan ereloon.

Amai, **mijne frak!**

Okidoki! Misschien moest ik **'m** vastmaken aan Bessie en dan eum... dan de klem losmaken.

Ja maat, vroeger kon ik echt **wree goe** fluiten. **Da** kan ik nu niet doen natuurlijk want daarmee krijg ik soms van die **luchtbel'n** in **mijne** motorblok. Maar Doc zegt dat **ij** maar daar vanaf kan **elpen**. **IJ** krijgt bijna alles gefikst. Daarom maakte we **'m** rechter. Ja, **g'ad** mijn versie **es** moeten **oren** van 'de knalpot is kapot'. Ik wil **nie stoefen** hè, maar ze kwamen van ver om naar **mijne** knalpot te luisteren.

Wat is er?

Wha, **da's nie** zo erg. Ik kuis da wel af.

Oh, **ij** is gewoon een beetje verlegen en **ij** haat **u** want **gij** reed over zijn bloemen.

Aero die **wa?**

Da's wa de baas gezegd **eet**.

Hij is klaar!

Wiehoew! Ik ben **den eersten** op de nieuwe weg! **Da** rijdt wel vlotjes.

Ahja, ik **eb** die altijd bij. Voor **wa?**

Ik begin te denken dat **ij** wist **da gij** ging crashen!

Nee, ik ben gestopt, Flo. Ik ben op zo'n speciaal dieet. Ik ben een precisioneel instrument van snelheid en automatiek!

Morgen, Sally! Hé, kijk eens naar **dieje** chique weg, door Bliksem McQueen himself gemaakt!

Moet **'k es** iets vertellen. Ik weet nog zelfs **nie** of de wegen op de maan zo **goe** liggen.

Oh, pardon.

Tuurlijk! Ma wacht **es efkes**. En als **ij** weer wil gaan vluchten?

Ik **eb** een meisje gekend, Dorien, ze zag er goed uit. Ze leek op **ne** cabrio maar ze was **ne camion**. Ik **eb** er dikwijls tegen gereden, gewoon **es** te kunnen babbelen.

'k Weet nie. Hé, ik weet **wa** we misschien kunnen doen straks want ik ben **uwen** bewaker nu.

Wel, **da** geeft **nie**, meneer ik-kan-nie-draaien-in-'t-zand. **Ge** had **et** waarschijnlijk toch **nie** aangekund.

Allez, komaan. **'t Wordt keitof!** Tractor pesten, plezant!

Luistert goed. Als ik **'goe'** zeg, dan gaan we. Maar pas op **da** Frank u **nie** pakt. Gaan!

Kijk, **da** gaat **ier** zo. **Ge** gaat er **stillekes** naar toe, **ge claxoneert** en zij doen de rest. Kijk maar. Ha ha ha! De max! Tractors zijn zo dom. Geef maar toe, makker, **ier** gaat toch niets boven, **hè!**

Ge moogt zeggen **da ge wilt, da's** toch wel geestig, **hè? Allez**, nu **gij** jong!

Bang **kieken**.

Da's Frank! Vlug! Vlug! Vlug! Pas op, **ij** is daar! Vlug, **ij** gaat u pakken!

Morgennacht kunnen we gaan zoeken naar **et** spooklicht!

Oh ja, **'t** is de moeite. Maar geef maar toe, **da** was plezant! Wel, ik breng je terug naar **et** politiedepot want ...

Gulle knoezelt in de Kegel of **wa?**

Ja, **g'ebt** wel gelijk. Hé, kijk daar is Sally. Haha, **gij zij** verliefd op ons Sally! Jawel, jong! **Ge zij** verliefd op ons Sally! Verliefd, verliefd, verliefd!

Me wa?

Een ongeluk? Allez jong! Ik ben **den besten** achteruitrijder ter wereld! Let maar eens op, casanova!

Ik **moe nie** kijken waar ik naar toe rijd. Als ik maar weet van waar ik kom.

Achteruitkijkspiegels. We kopen er voor **u** en dan leer ik **et u** wel.

Waarom is dat eigenlijk belangrijk voor **u** om die race te kunnen winnen?

Wat is er mis met verroeste **ouwe** wagens?

Ah, geen probleem, jong. **Zeg, denkte gij da** ik misschien ooit **es** mee mag voor een ritje in zo **ne elikopter? Awel, ik eb** altijd al wel **es** willen rijden in zo **ne chiquen elikopter**.

Meent **ge da?**

Ik wist **et**, ik wist **et da'k goe ad** gekozen!

Mijn beste vriend. Wel tot morgen, makker? Bliksem en Sally, die zaten ergens tussen, te K U S S en nog iets, kussen!

Wie piste in zijn kop?

Hé, **luistert**. Als iemand iets komt vragen, we waren brievenbussen **aan 't** plat stampen, oké!

Komaan, **zulle!** Ju, Berta!

't Is af! **IJ eeft et** afgewerkt terwijl wij lagen te ronken!

Oh, **ij** is **wa** triest **omda ge** weg **zijt** naar **uw** grote race om **dieje** Piston Cup te winnen die **ge** altijd gewild **ebt, eel u** leven al. Voor **dieje** serieuze sponsor en **dieje chiquen elikopter** gelijk **da ge** gezegd **ad**. Wacht **es efkes!** Ik wist **da ge nie** zou vertrekken zonder dag te zeggen!

Ze komt eraan!

Ladies and gentle-auto's! Hier komt **ij** dan, de nieuwe, blitse McQueen!

Juffrouw Sally, mag ik **dees** rit?

Goeienavond, duifjes!

't Is et spooklicht!

Ho, nee. Wij zijn beste maten. Ik wil **ier nie stoeffen**, maar ik moest **'m** tegen **ouden** als **ij** wilde ontsnappen!

'k Eb zelfs geen dag kunnen zeggen.

Oh, **'t is** oké, Bliksem McQueen kent mij!

Vaarwel! Oké, **'t is** goed.

Waw, **goe** gedaan! Van mij geleerd!

Goe gedaan, makker!

Hé, kijk naar mij! Ik vlieg! Ik ben gelukkiger dan een boer op zijn **patattenveld!**

McQueen en Sally, zaten ergens tussen. te K U S S, ... Kussen!

d. Doc Hudson

Oké, ik wil weten wie hier verantwoordelijk is voor die vernielingen, sheriff. Geef me zijn motorkap op een schotel. Ik smijt 'm in de bak tot ij roest. Beter nog, ik smijt 'm in de bak tot het dak inzakt op zijn motorkap en dan verhuis ik 'm naar een andere gevangenis, totdat ie instort! Ik wil... Gooi 'm hierbuiten, sheriff. Ik wil hem de rechtszaal buiten hebben, ik wil 'm weg uit ons stadje. Zaak gesloten.

Wat wil je, Sally?

Nee, ik ken zijn type. Een racewagen. Die kunnen we in dit stadje missen.

Daar gaat ze weer.

Orde in de rechtszaal! Ik zal mijn beslissing dan toch maar herroepen.

Dit hier is Bessie. De beste beslagingsmachine in de wereld. Ik veroordeel je hierbij tot een werkstraf. Jij gaat de weg herstellen onder mijn toezicht.

Dus gaan we je koppelen aan Bessie en jij mag haar rustig trekken.

Je start daar waar de weg begint en je stopt daar waar de weg eindigt.

Als je 't goed wil doen, dan duur het ongeveer 5 dagen.

Als ik jou was, dan hield ik mijn klep en ging ik aan 't werk. Hang 'm er maar aan, Takel.

Klaar? En dit na amper een uur?

De deal was: je ging de weg herstellen. Niet slechter maken. Dus schraap het af, en begin opnieuw.

Hoho, is dat zo. Dan wil ik wel eens even lekker racen, met jou.

Als jij wint, kun je naar huis en herstel ik de weg. Als ik win, herstel je de weg op mijn manier.

Wel ja, dan eb jij toch zeker niets te verliezen?

Oh nee, ik ben wel heel snel vertrokken zeg. Wel, beter laat dan nooit hè. Komaan, Takel. Ik kan misschien wa hulp gebruiken.

Heb je je sleepkabel?

Gewoon, je weet maar nooit.

Hey, was dat nu vlot als een limousine? Of was da pittig als een coupeetje? Ik weet et nie goe. Jij rijdt zoals je wegen herstelt. Rot slecht. Plezier met vissen, Takel!

Muziek. Leuke muziek.

Ma 't is nog nie afgewerkt. IJ eeft nog een lang stuk te doen!

Hm, die snotneus heeft nog goed gewerkt ook! En nu? Waar zit ie eigenlijk? Sheriff, probeert hij nu weer te vluchten?

Sheriff, ga jij maar rustig een slokje olie drinken bij Flo. Ik hou 'm wel in 't oog.

Het is geen asfalt, jongen. Dit is zand.

Je kunt maar op twee wielen remmen. Dus je moet plankgas geven, bijsturen en de smoorklep minder bijgeven. Geef je te veel, dan vlieg je van de weg recht in de tulpen!

Ik maak het simpel. Als je met genoeg snelheid naar links stuurt, dan draai je vanzelf weer naar rechts.

Hé, wat doe jij hier?

Wel, wacht op hem bij Flo en ga nu weg hier!

Op **et** bord staat 'verboden toegang'!

Ik wist dat je niet kon rijden. Ik wist niet dat je niet kon lezen. Kom, wachten bij Flo, zoals ik gezegd heb.

Oh, we hebben dat toch al geprobeerd!

Kijk zelf. Ik zie alleen een hoop lege bekers.

Fantastisch, ga nu maar weg.

Kom, laat me nu met rust.

Wij hebben niets gemeen. Begrepen? En nu, buiten?

Je denkt dat ik opgaf?

Zij gaven mij op. Toen ik eindelijk terug opgeknapt was, ging ik terug en verwachtte een warm welkom. En weet je wat ze zeiden? Je bent veel te oud. Vervangen door de eerste de beste nieuweling. Ik had nog zoveel te bieden. Maar ik kreeg geen kans om me te bewijzen. Ik bewaar dat om te voorkomen dat ik terug ga. Ik **ad** gewoon niet verwacht dat die wereld mij hier zou vinden.

Oh nee? Wanneer heb jij **et** laatst om iets anders gegeven dan jezelf, racewagen? Geef mij één voorbeeld en ik neem alles terug. Mhm, dat dacht ik al. Hier woont goed volk in dit stadje. Ze geven echt om elkaar. Ik wil niet dat ze afhangen van iemand waar je niet kunt op rekenen.

Maak gewoon die weg af en verdwijn!

IJ is eindelijk weg.

Dit is het beste voor iedereen, Sally.

Ik ben niet tot hier gekomen om je te zien opgeven.

Ik wist dat je een teambaas nodig had maar ik wist niet dat het zo erg was.

Wel, ik had niet echt een andere keuze. Takel had geen afscheid kunnen nemen.

Oké, als jij kan rijden zoals je '**n**' weg herstelt, dan kan jij die race winnen met je ogen dicht. En nu die baan op! Goed zo, we zijn weer vertrokken. Guido, Luigi, jullie werken nu naast professionele pitcrews, jongens. **Et** zal snel moeten gaan!

Jongen, je kunt die gasten aan. Vind je oude tempo terug en haal die ronde op.

Het gaat geweldig, jongen, maar hou je hoofd koel.

Geraak je nog terug in de pit?

Hé, gele vlag. Kom naar binnen, rijd jezelf niet aan flarden, jongen.

Guido, **'t is** tijd.

't Wordt serieus, jongen. Nog 4 bochten te gaan! Eén tegelijk. Neem ze diep en hoop dat **et** lukt.

Vlot als een limousine...

Jij hebt het echt wel in je, jongen.

e. Bob Cullas

Welkom kijkers bij de Dinoco 400. Ik ben Bob Cullas en ik zit hier met mijn goede vriend Darrell Cartrip. We beleven vandaag een misschien wel historische dag voor de racesport.

Je hebt gelijk, Darrell! Drie wagens delen de leiding in het kampioenschap bij de start van de laatste race dit seizoen. En Darrell, de winnaar van deze race wint de seizoenstitel en de Piston Cup. Kan The King, Strip Weathers, nog eenmaal winnen voor **ij** zich terugtrekt? Hij is sinds jaar en dag de ster van Dinoco. Kan hij nog één keer de Piston Cup veroveren? En zoals steeds staat Chick Hicks in tweede positie. Hij rijdt al zijn hele carrière achter diezelfde bumper aan.

Wel, ik denk dat niemand dit verwacht had. De sensationele nieuwkomer was eerst volstrekt onbekend maar nu kent iedereen **em!**

De legende, de eeuwige tweede en de nieuwkomer. Drie wagens... Eén kampioen.

Een grote crash achter de leiders. Wacht **es** even, Darrell. McQueen zit tussen de brokstukken!

Wat een spectaculaire actie van Bliksem McQueen. Terwijl al de anderen een pitstop maken, rijdt McQueen door en neemt de leiding.

McQueen gaat helemaal niet naar de pits.

Volgens hem werkt hij **et** liefst alleen. Chick verloor veel tijd in de pits.

Voor McQueen is het vandaag tanken en wegwijzen. Inderdaad, dat betekent tijdswinst nu maar een risico voor later.

Blijkbaar weet hij iets dat wij niet weten. Nu is het mensen, Darrell, dit is de laatste ronde en McQueen heeft een enorme voorsprong!

En nog maar één bocht van het einde! Zal hij het halen?

Ze gaan de derde bocht in.

The King en Chick komen uit de vierde bocht.

Het is een fotofinish!

De meest ongelooflijke finish in de wereldgeschiedenis! En we kennen niet eens de winnaar!

Hallo racefans, en welkom bij wat is uitgegroeid tot de belangrijkste confrontatie in de geschiedenis van het racen. Een driemansrace om de Piston Cup.

The King, Chick Hicks en Bliksem McQueen in 200 ronden die over de afloop van het kampioenschap beslissen.

Het hele land ligt zo goed als lam! Iedereen wil zien wat vele experts nu al betitelen als de race van de eeuw!

En daar is hij, Bliksem McQueen. Vermist gedurende een hele week en dan duikt hij op in een godvergeten gat in een klein stadje, Radiator Springs.

Na 50 ronden heeft the King nog steeds een krappe voorsprong.

Chick maakt **et** hem niet gemakkelijk vandaag.

Oh, McQueen slipt weg naar **et binnenveld!**

Darrell, McQueen **eeft** blijkbaar een pitcrew verzameld! En kijk wie daar zit als teambaas! Dit is een historisch moment! Niemand heeft de racelegende nog gezien sinds meer dan 50 jaar.

McQueen passeert hen binnen door.

Hij gaat het goedmaken, met slechts 60 ronden te gaan.

Wat een manoeuvre van McQueen, hij zit weer bij de leider.

Zo'n snelle pitstop heb ik nog nooit gezien!

Dat wordt nipt! Ja, hij is terug in de race! De finale. We gaan de laatste ronde in en McQueen zit vlak achter de leiders! Wat een come back!

McQueen gaat langs binnen. Chick en the King zijn vrij.

IJ is terug op **et** circuit!

Darrell, is duwen in de laatste ronde wel toegelaten?

f. Luigi

Welkom kijkers bij de Dinoco 400. Ik ben Bob Cullas en ik zit hier met mijn goede vriend Darrell Cartrip. We beleven vandaag een misschien wel historische dag voor de racesport.

Je hebt gelijk, Darrell! Drie wagens delen de leiding in het kampioenschap bij de start van de laatste race dit seizoen. En Darrell, de winnaar van deze race wint de seizoenstitel en de Piston Cup. Kan The King, Strip Weathers, nog eenmaal winnen voor **ij** zich terugtrekt? Hij is sinds jaar en dag de ster van Dinoco. Kan hij nog één keer de Piston Cup veroveren? En zoals steeds staat Chick Hicks in tweede positie. Hij rijdt al zijn hele carrière achter diezelfde bumper aan.

Wel, ik denk dat niemand dit verwacht had. De sensationele nieuwkomer was eerst volstrekt onbekend maar nu kent iedereen **em!**

De legende, de eeuwige tweede en de nieuwkomer. Drie wagens... Eén kampioen.

Een grote crash achter de leiders. Wacht **es** even, Darrell. McQueen zit tussen de brokstukken!

Wat een spectaculaire actie van Bliksem McQueen. Terwijl al de anderen een pitstop maken, rijdt McQueen door en neemt de leiding.

McQueen gaat helemaal niet naar de pits.

Volgens hem werkt hij **et** liefst alleen. Chick verloor veel tijd in de pits.

Voor McQueen is het vandaag tanken en wegwijzen. Inderdaad, dat betekent tijdswinst nu maar een risico voor later.

Blijkbaar weet hij iets dat wij niet weten. Nu is het mensen, Darrell, dit is de laatste rond en McQueen heeft een enorme voorsprong!

En nog maar één bocht van het einde! Zal hij het halen?

Ze gaan de derde bocht in.

The King en Chick komen uit de vierde bocht.

Het is een fotofinish!

De meest ongelooflijke finish in de wereldgeschiedenis! En we kennen niet eens de winnaar!

Hallo racefans, en welkom bij wat is uitgegroeid tot de belangrijkste confrontatie in de geschiedenis van het racen. Een driemansrace om de Piston Cup.

The King, Chick Hicks en Bliksem McQueen in 200 ronden die over de afloop van het kampioenschap beslissen.

Het hele land ligt zo goed als lam! Iedereen wil zien wat vele experts nu al betitelen als de race van de eeuw!

En daar is hij, Bliksem McQueen. Vermist gedurende een hele week en dan duikt hij op in een godvergeten gat in een klein stadje, Radiator Springs.

Na 50 ronden heeft the King nog steeds een krappe voorsprong.

Chick maakt **et** hem niet gemakkelijk vandaag.

Oh, McQueen slipt weg naar **et binnenveld!**

Darrell, McQueen **eeft** blijkbaar een pitcrew verzameld! En kijk wie daar zit als teambaas! Dit is een historisch moment! Niemand heeft de racelegende nog gezien sinds meer dan 50 jaar.

McQueen passeert hen binnen door.

Hij gaat het goedmaken, met slechts 60 ronden te gaan.

Wat een manoeuvre van McQueen, hij zit weer bij de leider.

Zo'n snelle pitstop heb ik nog nooit gezien!

Dat wordt nipt! Ja, hij is terug in de race! De finale. We gaan de laatste ronde in en McQueen zit vlak achter de leiders! Wat een come back!

McQueen gaat langs binnen. Chick en the King zijn vrij.

IJ is terug op **et** circuit!

Darrell, is duwen in de laatste ronde wel toegelaten?

g. Chick Hicks

Vergeet **et**, jong!

Dinoco is voor mij!

Geraak daar maar door.

Ha ha, gezien mannen? **Goe** van mij hè? **Wa?** Komaan, ik moet weer terug! Ik moet snel **et** circuit op! Komaan!

Uit **mijne** weg! Komaan, komaan, komaan!

Hé Bliksem! McQueen! Serieus, **gast, da** was wel echt bangelijk **goe** geracet **daarjust...** door mij. Welkom in het Chick-tijdperk. De Piston Cup? **Da's** voor mij, **jong**, voor mij. Mannen, **oe** zou **k'ik** staan met Dinoco-blauw?

Donder? **Wa** bedoelt **ij me** donder?

Wisten jullie **da** van **den** donder en den... ?

Zeg McQueen, **da** was wel **wreed** gênant, maar ik lig er **nie** wakker van. Want ik **eb et nie** gedaan!

Wel bedankt, **danke!** **Ginder** ook, dankel! Zeg, jong, **den eerste** in Californië steekt Dinoco in op zak! Ah oh, **ikke nie!** **Gulle zij** cool en da weet **ge!**

Et is gewoon plezant om voor **d'and're ier** te zijn. **Ge** weet wel, een **goeie** start nemen geeft me **ne** voorsprong. Hé, McQueen. Groen van jaloezie?

Wilde donder? **Wilde** donder?

Dus **ge wilt** de weersvoorspelling? Hier komt de voorspelling. Er bestaat grote kans op donder! Doe **ma** mee, kom!

Hey, waar **edde** gezeten, McQueen. Ik was nogal eenzaam. Niemand om mee te babbelen. Ah ja, behalve die Dinoco-gasten. En oh ja, **den** tweeling. Natuurlijk. **Ge** kent ze wel, die twee die waren vroeger **u** fans maar nu zijn ze mijn fans. Hoe dan ook, **weette** nog wat ...

Haha, tussen mij en **den ouwen** vanaf nu!

Ah, de **kleinen** wilt **den eld** uithangen? Wel, **wa vinde** van **dees?!** Ja, **goe** bezig jong!

Dat **adde** gedacht!

Da zullen **w'es** zien.

Ik ga **nie** weer achter u eindigen, **ouwe**.

Gewonnen, jongens! Yeah, oh yeah!

Hey, **wa? Wa** gebeurt er?

Komaan, baby. Geef maar **ier**, breng mij de Piston Cup!

Zie, **da** bedoel ik nu! Hé, waarom **benne kik den enigsten** die **ier aan't** vieren is? Waar blijven die **meiskes?** Waar blijft die confetti? Rustig met die confetti. **Wa** gebeurt **ier** toch? Komaan,

neemt wa foto's! Ik moet **mijne** deal sluiten met Dinoco. Doe maar mee. **Wa** scheelt er **me** jullie? Hey, dit **is 't** begin van 't Chick-tijdperk!

h. Darrell Cartrip

Mijn oliedruk gaat helemaal door **et** dak. Als het hier nog spannender wordt, gaan ze mij hier moeten weg takelen.

Chick dacht dat dit jaar voor hem was, Bob. Zijn kans om eindelijk uit de schaduw van the King te treden. Maar **et** laatste wat hij verwacht was, was Bliksem McQueen.

Wint hij als eerste nieuwkomer de Piston Cup? En de sponsor Dinoco?

Problemen in de derde bocht!

Daar geraakt de nieuwkomer nooit door, tenminste toch niet in één stuk.

Niet te geloven, McQueen heeft het gehaald!

De nieuweling heeft net zijn teambaas ontslagen. **Da's** al de derde dit seizoen!

Hij heeft veel goed te maken. Maak jullie gereed jongens, we gaan de race hervatten.

Maar het lijkt te werken voor hem.

Oh, **ij** heeft de buit binnen! Kraak maar een fles, we bouwen een feestje. We vieren straks een nieuwe kampioen!

Oh, nee! McQueen heeft een klapband!

Hij heeft een tweede klapband! En the King en Chick naderen snel!

Ik kan **m'n** ogen niet geloven, Bob! McQueen is op 30 meter van de Piston Cup!

Nog maar een paar meter! Het is, het is...

Niet te geloven! Wat een finish!

Bob, **der** staan hier bijna 300.000 wagens in de international LA spinway! Tickets voor deze race zijn meer gegeerd dan een schuifdak op een warme zomerdag!

Wel Bob, je weet dat ik alle ritten heb meegemaakt maar ik zal je **es** wat zeggen, makker! Ik had nooit gedacht dat ik zoiets zou meemaken! Man, dit geeft me kriebels!

En bovendien ook White Wall banden!

Vroemmedie vroemmedie vroemmedie jongens. We gaan racen!

Hey, McQueen komt sterk opzetten, hij neemt de binnenbaan. Oh, Chick deed de deur dicht.

Oh, man, hij heeft zoveel vaart verloren! En nu moet **ij** weer jagen.

Maar **ij** ligt nog steeds een ronde achter!

Ja, daarvoor zijn we hier gekomen. Een driemansgevecht om de titel met tien ronden te gaan!

Niet te geloven!

't Was een geweldige stop maar nu moet **ij** nog die pace-car voorbij.

199 ronden en jongens, nog steeds is er niets beslist.

Ik denk dat McQueen eruit ligt. McQueen is terug!

Bliksem McQueen gaat de Piston Cup winnen!

Ah, Bob, hij is niet echt aan het duwen. Hij geeft gewoon maar een zetje aan zijn bumper.

i. Sheriff

Niet in mijn stad, jong.

Oh, zo snel **eb** ik in jaren niet gereden. Oh, ik hoop maar dat mijn motor niet ontploft.

Wa gaat die nu aan! Geschifte wegpiraat.

Jong, gij zit diep in de problemen.

Takel! Wat **eb** ik **u** gezegd over praten met de beklaagde?

Wel, houd dan **u** klep en takel de geschifte wegpiraat naar de rechtbank.

De rechtbank van Radiator Springs komt tot de orde.

Waar is **u** advocaat?

Eeft de beklaagde geen advocaat, dan zal de rechtbank er hem één toe wijzen. Hé, wil **ier** iemand zijn advocaat zijn?

Rechtstaan, de edelachtbare Doc Hudson leidt de zitting. Moge Doc **u** ziel genade tonen.

Jong, wij zijn niet zo dom als **gij** gedacht had.

Goeiemorgen!

Doc, **wa doet ge** nu?

Heren, deze race duurt één ronde. Jullie rijden naar Willy's Bult, erom, met aankomst hier. Niet tegen elkaar opbotsen, niet vals spelen, geen trucjes, niet spuwen, niet bijten, geen agressie, niet verminken, geen olievlekken, niet duwen, niet trekken, geen aanval in de rug, geen wegblokkeringen, geen piraterij en ook geen geslenter.

Heren, start uw motoren.

Nee, nee. **IJ** zat zonder asfalt na middernacht en **ij** vroeg me of **ij** naar **ier** mocht komen. **IJ** wil gewoon proberen of **ij** die bocht kan nemen.

Bedankt, Doc! Daar **eb** ik eigenlijk wel zin in.

Takel, **gij** moet de gevangene bewaken vannacht.

Laat **'m** zijn tank leeg rijden en takel hem terug. Maar hou **'m** wel in **et** oog.

Lekker gluren, stadsmus?

Daar **ebt g'em!**

Doc? Onze Doc?

Ik denk dat **ij** te lang in de zon **eeft** gelopen.

IJ ziet er wel een tikje bleek uit.

Hé, wat doet **ge** nu!

U vertrouw ik wel, **'t is** om hem dat ik me zorgen maak!

Wa komen al die domme tractoren **ier** toch doen?

Nee, ik ben dolblij. Nu moet ik '**em** niet meer iedere **second** van de dag in de gaten houden. Ben blij dat **ij** weg is.

Zeg, **wa** doet **ge**, jong! Straks mist **ge** de race! Geen probleem, ik geef je een politie-escorte. Dan kom je op tijd!

Waarom niet?

j. Harv

Spreek ik met Bliksem McQueen, de beste racecar ter wereld?

En het is zo'n grote eer om je manager te zijn dat het bijna pijn doet om 10% te pakken op al je winsten, merchandising en bijkomende rechten enzovoort. Hoe dan ook, wat een race! Ik heb 't **nie** echt gezien maar naar 't schijnt was je groots!

Luister, ze geven je 20 kaartjes voor de beslissingswedstrijd in Californië. Ik geef ze wel aan je vrienden. Stuur me de namen, dan regelt Harvey dat wel voor je, oké jong?

Oké, ik snap **et**, populaire Jan. Zoveel vrienden dat je niet weet waar te beginnen! Hé, als je in de stad bent, maak dan eens tijd voor je beste vriend! Kom eens langs, bij je **copain** hier!

Oké, ik moet eu... door, jong. Laat me weten hoe het gaat, ik ben weg!

Is dat daar de snelste racecar ter wereld?

Hé jong, hier ben ik.

Mijn grote ster verdwijnt van de aardbol, dus hoe denk je dat ik me voel? Ik voel me super! Je zit overal, jongen. Radio, tv, kranten, zo'n reclame kan je niet kopen. Waar **eb** je mij nog voor nodig?! **Da** was een grapje, **hè**, tussen haakjes. We hebben een contract. En waar zit je, ik vind je zelfs niet op mijn gps!

Geweldig, jong. Terwijl iedereen naar jou op zoek was, had Dinoco niemand om mee uit te pakken. Met wie zouden ze uitpakken?

Bingo, correct. Kijk maar **es** op de monitor daar.

Je moet naar Californië, pronto! Vertrek onmiddellijk uit Gladiator Stinks of we kunnen Dinoco vergeten, oké.

Nee, nee, nee. Waar ga je naartoe! Spring in de trailer, jongen! Kom op.

Komaan, jongen. Snel in die trailer. Goed zo, goed zo, jongen. Je bent een stralende ster, je bent een superster! Jij hoort daar toch niet thuis.

Hé, kleine, proficiat met de race.

Daar, vlakbij de sponsor zijn tent. **'t Is** tijd voor je promotieoptreden.

Zij zorgden wel voor je doorbraak. Bovendien staat het in je contract.

Californië, we komen eraan!

Ik neem gewoon mijn avondpauze. **Ouwe** Mack heeft rust nodig.

De hele nacht? Mag ik u erop wijzen dat de wet verbiedt dat...

Oh, al die slapende trucks! Zeg, kleine, ik weet **nie** of ik **da** wel haal!

De hele nacht?

Mooie melodie!

Gezondheid! Je mag nooit rijden als je slaperig bent.

Wa? Hangt er soms iets aan mijn spatlappen?

Je bent hier! De constructeur zij geprezen, je leeft!

Je bent hier, niet te geloven! Dat zicht doet deugd aan mijn koplampen! Het spijt me dat ik je verloren ben, maar ik maak het nog wel **goe!**

Ja, **ij** zit achterin. Achteruit, oliedorstige parasieten! Eigenlijk hé, is niets mijne goeie kant.

Hé, baas, we moeten gaan. Harv, die wordt crazy. Hij dreigt met ontslagen als ik je niet onmiddellijk in de truck krijg.

Ah, **da's** geen probleem, maat. **Da's 't** minste wat ik kon doen! Je moet weten, benzinetank is mijn bijnaam!

Ja, eigenlijk **nie**.

Hey, man, alles in orde?

IJ moet snel weer het circuit op of **ij** verliest nog een ronde en dan wint **ij** nooit die race.

Gefeliciteerd met je nederlaag!

L. Lizzje

De enige man, sterk genoeg om dat te doen, is Big Al!

Waarom begin **de der** dan over, roestbak?

Red, gaat **es wa** opzij! **'k Wil** een **goe** zicht op die sexy racekar.

Haha! Een heel klein souvenirkje van ons, niet waar.

Hé, Luigi, langs de nieuwe weg lijkt jouw winkel een krot!

Als je blijft praten tegen jezelf, verklaren ze je nog gek!

Eu wat? Ik had **et** niet tegen jou.

Da kan wel. Kijk **oe** rood **ij** is.

Wat? Wat **eeft ij** gezegd?

Wa moest ik weer doen als **ij da** zegt?

Oh, dank je, schat! Ja, dolgraag. Ik weet nog toen Stanley mij voor het eerst voor een tochtje uitnodigde.

En **ij** vroeg me weer, en ik zei nee. En **ij** vroeg we wéér, en ik zei nee. Maar oh, **ij** was me toch een echte aandringer voor een tweecilinder. Uiteindelijk zei ik, oké...

Oh, Stanley. Ik wou dat je dit kon zien.

Hé, Doc! Kom **es** kijken naar die vent op de radio! **IJ** lijkt wel op jou!

Da's mijn racekar!

m. Flo

Ik heb gas. Benzine en gas.

Is **da wa da'k** denk **dat 't** is?

Tijd voor een frisse drink. Kom naar Flo's V8 Café! Beste benzine van Route 66.

Woew, van hem te zien werken, krijg ik wel dorst, zeg! Nog iemand die iets wil drinken?

Oeh, Ramone. Lange geleden **da'k u** nog zo lekker zag doorzakken.

Handrem los, baby.

Oeh, je moet dat **es** zien. Ramone, Ramone.

Hé, **moette** nu **mijne** man **es** zien! **Da's u kleurke!**

Om op te vreten!

Fameus? Ik heb Doc nooit harder zien rijden dan 30 per uur! Ik bedoel, heb **je'm** ooit zelf zien racen?

Zijt ge ziek, man?

En **gij** dacht dat **ij** zou willen vluchten!

Is **'em** weg?

Moette da nu zien!

Laag en traag?

Is **da wa da'k** denk **dat 't** is?

Nie da, da!

Klanten op komst, en nog **nie** weinig! **Ge** weet **wa** te doen! Denk aan de repetitie!

Wat **es 'm** nu van plan, Doc?

n. Presentatoren Roest-Weg

- Ik zag een auto in Baltimore en die was zo verroest dat ie zelfs geen schaduw had!
- * Je kon zijn onderstel zien! Winter is een leuke tijd...
- Zolang je de kachel maar warm stookt.
- * Maar vergeet niet, al dat stof en slijk...
- ... verroest je bouten en... Hé, kijk, daar is hij!
- * Onze bijna-kampioen! Sleep je achterbumper naar hier, jong.
- Bliksem McQueen! Dankzij jou, Bliksem, hebben wij een record gehaald!
- * Ja, we hebben zelfs genoeg om je koplampen te geven!
- Wat zeg je? Heeft hij geen koplampen?
- * Ja, dat zeg ik toch! 't Zijn maar stickers!
- Ja, mijn kerstboom ook, maar die gaat niet erg snel! Dames, heren, Bliksem McQueen! Hé, jong!
- * We zijn zot van u! En we kijken nu al uit naar nog zo'n jaar, zo groot als dit jaar. Rij niet zoals mijn broer hier!
- Ja, of niet zoals mijn broer hé!

o. The King

Wel Tex, jij **ebt** me verwend, jarenlang! Ik ben et je verschuldigd.

Dank je, schat. Ik ben ook niets zonder jou!

Hey, makker! **J'ebt** wel lef getoond, vandaag.

Je hebt meer talent in één schroefmoer dan de meeste auto's in heel hun koetswerk.

Maar je bent dom. Je racet nooit alleen, knul. Ga je verstand gebruiken en ga op zoek naar een **goeie** ploegleider en een goed team. Je zal nooit winnen zonder een goeie ploeg achter je. En laat hen hun job doen zoals het hoort.

Als je dat kan regelen, dan kom je wel goed terecht.

Ja, baas!

Wat doe je nu, kleine?

Je liet **'m** schieten, de Piston Cup. Besef je dat?

p. Ramone

Hé, **ij et schone** lak nodig hé, **manneke!** Ramone geeft **u** een **schoon kleureke!** **Zegt mo wa da ge wilt. Een schoon** vlammenmotief? Misschien van die **gloeivlammeke**s, of van die fijn **strepeke**s? Von Dutch-stijl?

Mo mensen toch! Ziet **da ier!**

Euh, Doc? **Wa** doe **de gij** toch, man?

Oh, man, nee, nee!

Gij et nieuwe lak nodig, man?

Zo **ne** weg **e 'k ik** ook al lang **nie mee** gezien!

Laag en traag.

Hé, **sjoeke!**

Ik denk dat **ij** een nieuw **kleurreke** nodig **ee!**

Ongelooflijk! **IJ** dacht echt **da** Doc **ne** beroemde racekar was! **Zwanst na nie, hè!**

De verf is nog nat!

Och, jong. **Zijde aan 't bleiten?**

Oh, ja sjoeke!

q. Fillmore

Ik zweer **et u**, man. **Et** knippert om de drie keer trager.

Ben 'k ik den enigen die da ier zie of wa?

Vlieh maar **weh**, Stanley! **He** zij vrij!

Negeert **em**.

Hey, sheriff.

Wa gij nodig **ebt**, is een lekkere slok van mij zelfgemaakte organische benzine.

Misschien organische benzine?

Respect voor klassiekers, man. **Da's** Hendrix!

Weette, wat automobiele yoga zou **goe** zijn voor **uwen ogen** toerental, maat!

't **Is** een samenzwering man! De olieproducenten **ebben** de macht in de politiek! Ze verkopen ons een **oop** leugens, man.

Der angst ier veel liefde in de lucht, man.

r. Van

Nee, nee, ik weet precies waar we zijn.

Schat, alsjeblieft.

Wij hebben echt niets nodig, dank u wel.

Ik hoef niemand de weg te vragen, Mini, ik weet perfect waar we zijn.

Oké, oké, serieus. We hebben niets nodig.

Nee, dat vertraagt mijn tank.

Jij hebt al te veel koopjes.

Die heb ik niet nodig want ik heb de GPS. Nooit meer 'n kaart nodig. Dank u.

Nee, wij zijn volgetankt.

Nee. We gaan er nu vandoor, oké?

Oké, ja, absoluut.

Mini, nee...

s. Mini

Van, er is precies nergens een oprit te bekennen?

Ja, we zijn verloren gereden.

Jawel, schatje. Vraag de weg naar de autostrade.

't Was net **etzelfde** op onze trip naar Shakopec. We waren op weg naar het festival en ...

Wij zijn wel op zoek naar de autostrade.

Oeh, schatje, koopjes!

Schatje, ze heeft een kaart.

We zoeken gewoon de autostrade.

Oh, schatje, kijk. Von Dutch.

Dank je wel, **oor**. Tot ziens dan!

Oh, echt waar?

t. Tex

Whoewie, was **da ne** spannende finish! **Gij zij** de trots van Dinoco! Bedankt, King.

Hey, Bliksem. **Edde 'n** minuutje? Ik zou **es me u** willen babbelen! Jongen, **gij get** nogal uitgepakt vandaag. **Zoude gij et** nieuwe gezicht willen worden van Dinoco?

Bliksem, racen, dat is zoveel meer dan gewoon winnen.

Wel, daar eb ik respecteer voor. **Ma nie** te min, als er ooit es iets is, **da'k** voor **u** kan doen, laat **et** me weten.

u. Kori Turbowitz

Wij staan op Victory Lane en wachten op de uitslag. McQueen, je weigerde nieuwe banden. Een verstandige zet? Had je dan niet graag een teambaas gehad?

Dat was een zeer zelfverzekerde Bliksem McQueen, u exclusief gebracht vanuit...

Wij zijn live vanuit de LA International Speedway en de eerste deelnemer, Bliksem McQueen, komt hier net aan.

Hey, bent u Doc Hudson? Bedankt om te bellen.

v. Sergeant

De sixties **ebben** je toegetakeld, **hè?**

Hallo, soldaat, blij je te zien! Kom naar Sergeant zijn koopjeshut, goedkope overstock van het leger!

Da's voor sukkels!

Zet onmiddellijk die oneerbiedige rommel af!

Oh, ga naar de carwash, hippie!

Wel, we willen toch niet dat ij zijn race mist, **hè?**

Zet me niet voor schut, Fillmore.

w. Mevrouw The King

Wat er ook gebeurt, jij bent de winnaar voor mij, jij **ouwe** knuffelbeer.

Hé, kijk uit op het circuit, oké?

Komaan, schat, je kan **et!**

Oh nee!

Bedankt, Bliksem!

x. Boost

Ey, yow, DJ!

We zitten met een slaapkop!

Yow Wingo! Gooi en wissel man!

Woops, gemist!

Oh nee, Snot Rod! **IJ** gaat ontploffen!

y. Peterbilt

Mack? Ik ben **gene** Mack, ik ben **ne** Peterbilt. **Ziede da nie?** Doet **uw** lichten aan, idioot!

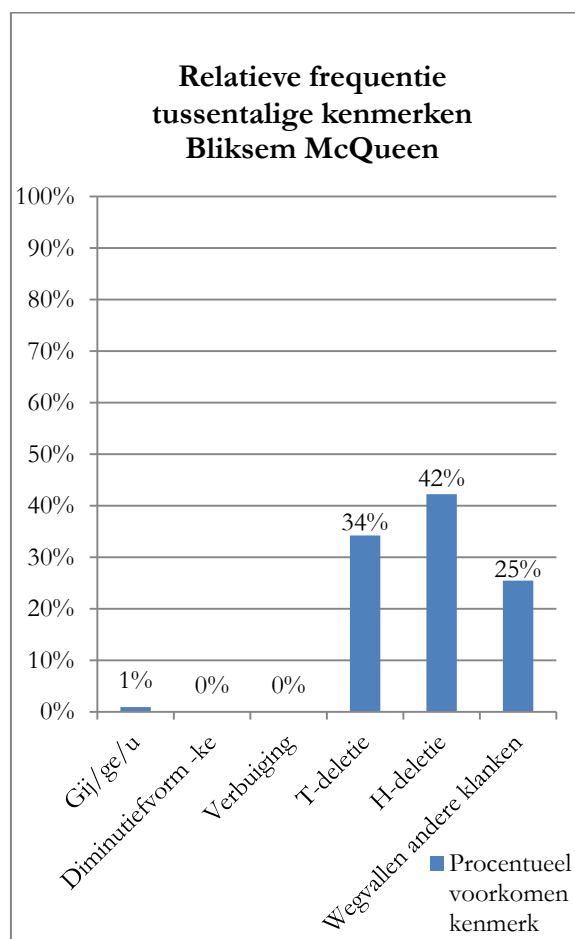
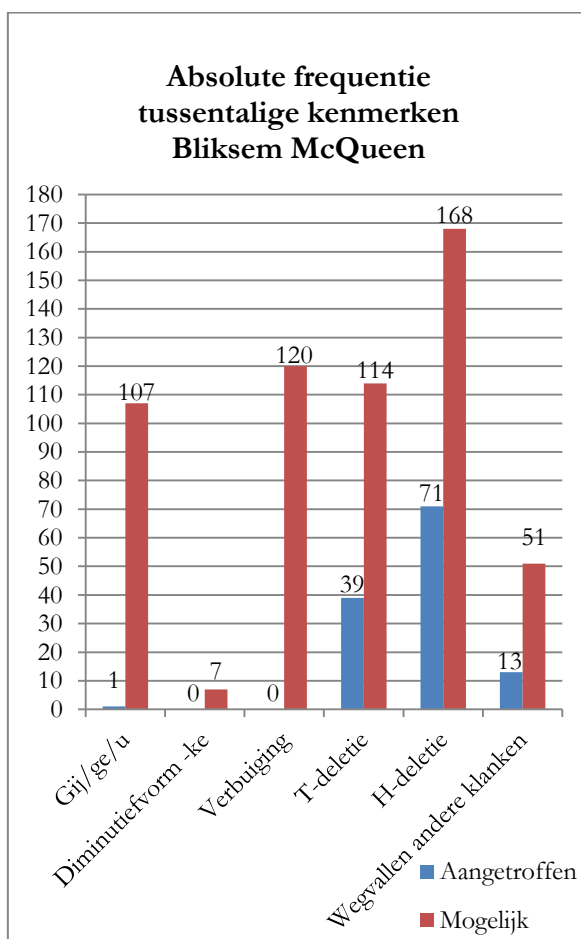
z. Tia/Mia

Ik ben Mia! Ik ben Tia! Wij zijn je grootste fans! We **hou'en** van je, Bliksem!

Bijlage 17: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit Cars (2006)

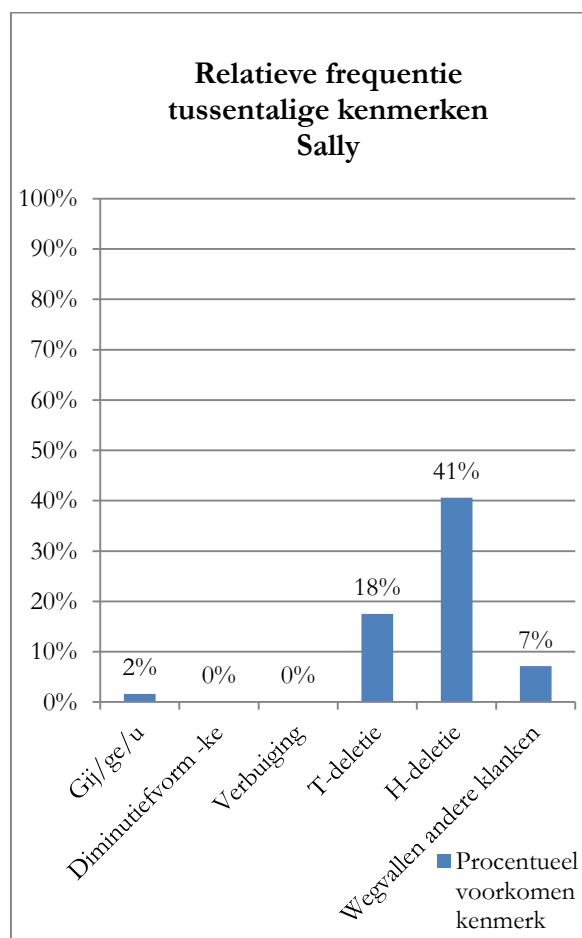
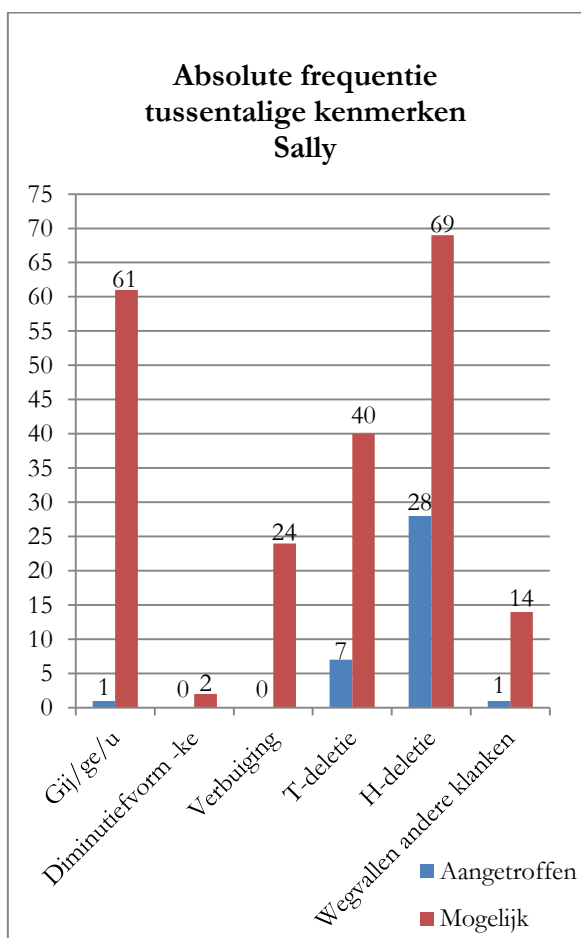
a. Bliksem McQueen

Bliksem McQueen	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	1	107	1%
Diminutiefvorm -ke	0	7	0%
Verbuiging	0	120	0%
T-deletie	39	114	34%
H-deletie	71	168	42%
Wegvallen andere klanken	13	51	25%

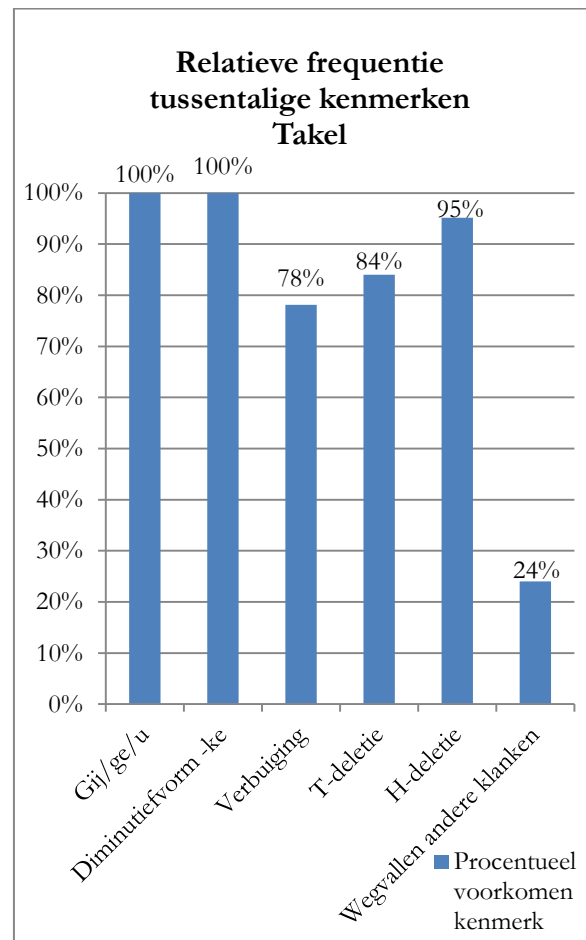
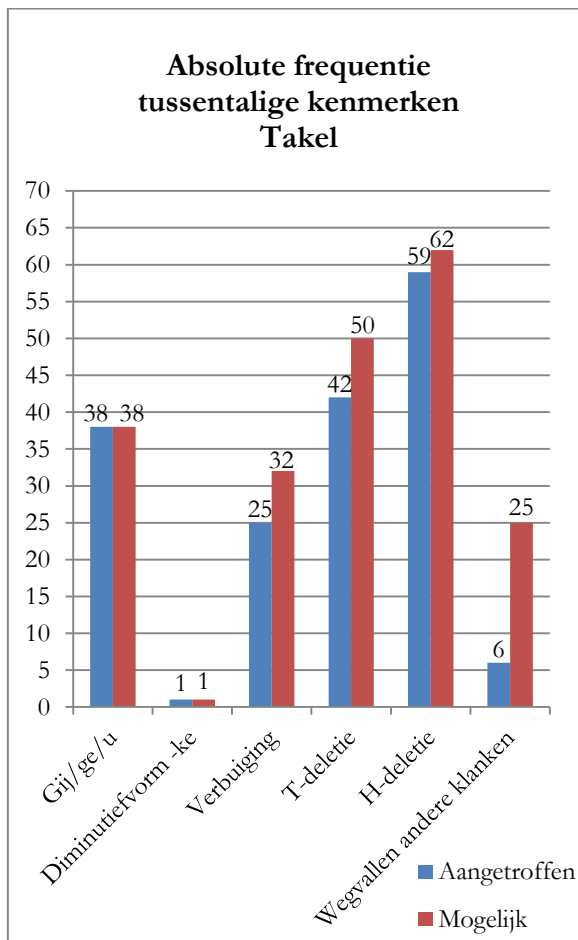
b. Sally

Sally	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	1	61	2%
Diminutiefvorm -ke	0	2	0%
Verbuiging	0	24	0%
T-deletie	7	40	18%
H-deletie	28	69	41%
Wegvallen andere klanken	1	14	7%

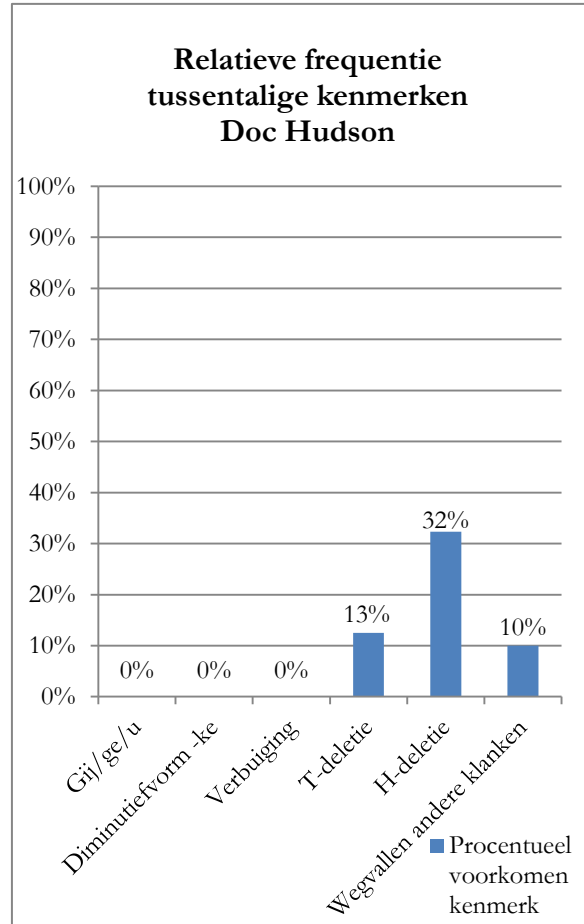
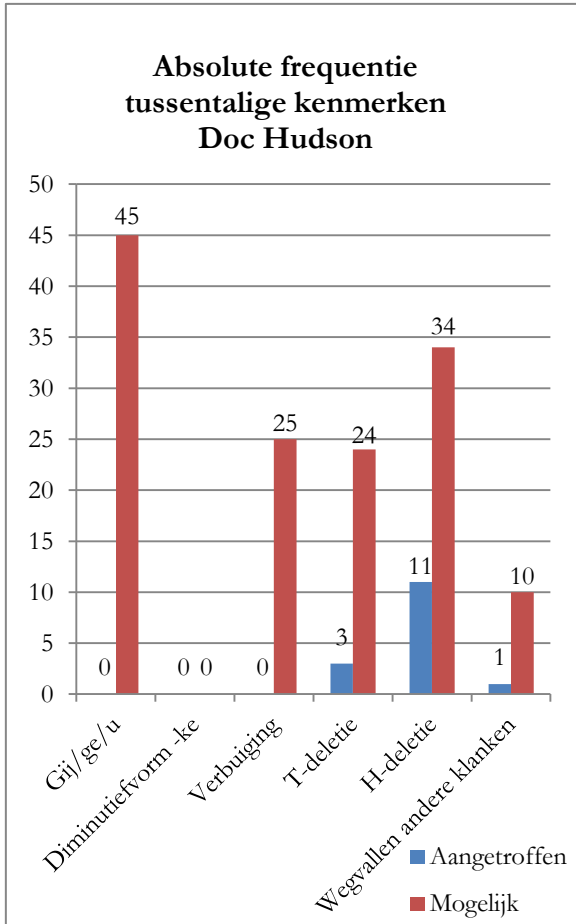
c. Takel

Takel	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	38	38	100%
Diminutiefvorm -ke	1	1	100%
Verbuiging	25	32	78%
T-deletie	42	50	84%
H-deletie	59	62	95%
Wegvallen andere klanken	6	25	24%

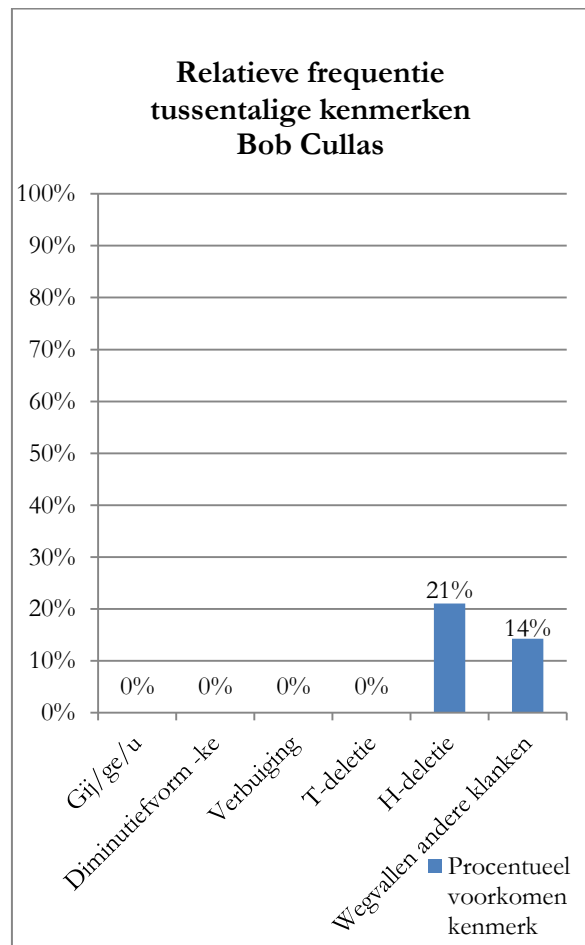
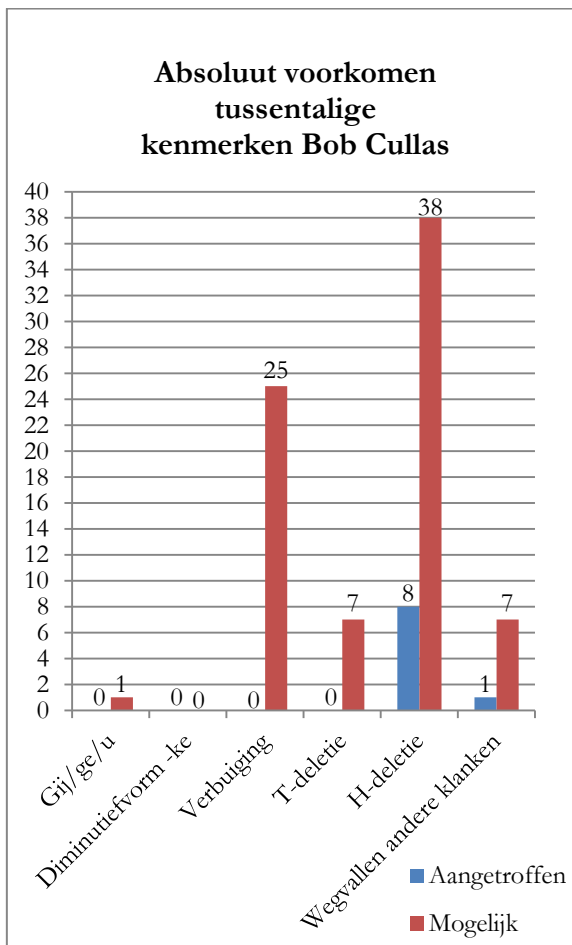
d. Doc Hudson

Doc Hudson	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	45	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	25	0%
T-deletie	3	24	13%
H-deletie	11	34	32%
Wegvallen andere klanken	1	10	10%

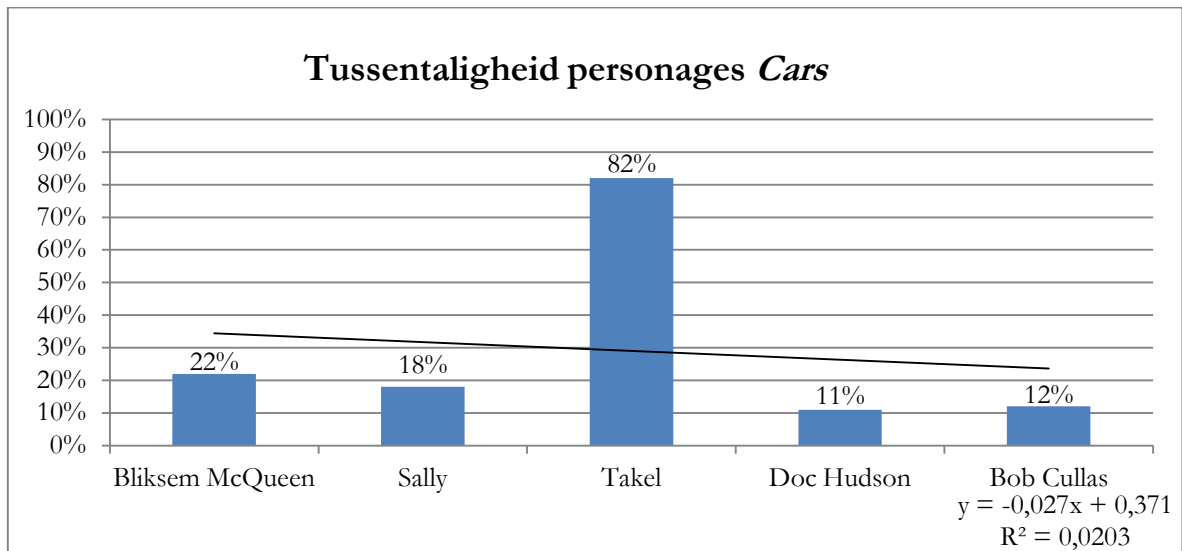
e. Bob Cullas

Bob Cullas	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	1	0%
Diminutiefvorm -ke	0	0	0%
Verbuiging	0	25	0%
T-deletie	0	7	0%
H-deletie	8	38	21%
Wegvallen andere klanken	1	7	14%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Cars

Tussentaligheid personages <i>Cars</i>	
Bliksem McQueen	22%
Sally	18%
Takel	82%
Doc Hudson	11%
Bob Cullas	12%

Bijlage 18: Transcriptie *Up* (2009)

a. Carl

Wat een zicht, hè Ellie. Ah, de post is er. Oh, rustoord Enkerbos. Jongens toch.

Nee. Eu ja! Zeg maar tegen je baas daar dat jullie ons huis naar de maan helpen!

Ik denk dat ik al duidelijk genoeg geweest ben tegen je baas.

Ja, **da** was een **goeie**. Kom, ik praat wel met hem. Jij daar in je pak. Ja, jij. Neem een bad, hippie!

Zeg je baas dat hij ons huis mag hebben... Als ik dood ben!

Nee.

Nee.

Nee.

Nee, ik red me wel.

Rustig aan. Dank u, maar ik heb geen hulp nodig! Ga verder.

Wel zonder de inleiding!

Dus je wil een bejaarde helpen?

Ooit al gehoord van een lokvogel?

Ja, een vogel. Met kraaloojjes. Iedere nacht sluipt hij mijn tuin binnen en vreet hij aan mijn arme azalea's. Ik ben maar oud en zwak. Ik kan 'm nooit vangen. Kon iemand mij maar helpen.

Oh, ik weet **nie**. **IJ** is heel erg sluw! Om '**m** te lokken, moet je drie maal in je handen klappen.

Hij zit nu twee straten verder!

Breng '**m** naar **ier** als **j'em** gevonden ebt!

Hé! Hé, jij daar! Wat zijn jullie daar aan **et** doen?

Blijf daar af!

Laat los, **da's** onze brievenbus! Ik wil dat je **der** af blijft!

Wat moet ik nu doen, Ellie?

Goeiemorgen, heren.

Hm, klaar of **nie**, ik moet toch mee. Wil je **m'een** plezier doen en dit dragen? Ik kom wel naar de bus, over een minuutje. Ik wil graag nog even afscheid nemen van **m'n ouwe** huis.

Tot ziens, jongens! Ik stuur wel een postkaartje van op Paradijsrots!

We zijn op weg, Ellie.

Wat doe jij hier nu buiten knul?

Nee. Oh, goed dan, kom er maar in.

Blijf daar af. 't Wordt vuil zo.

Hé knul! Hou op met...

Stop ermee!

Niet zoveel wiebelen, knul! Wel, **da ga** dus **nie** lukken.

Allemaal ballonnen gespaard en voor wat. **Da's** leuk, knul.

Wat ben je nu weer **aan't** doen?

Wat is er gebeurd?

Gestuurd?

Ja, ja. Tuurlijk. Waar zijn we nu beland?

GP wat?

Ik breng je wel beneden, naar een bushalte. Zeg gewoon aan de chauffeur dat je terug naar je moeder wil.

Zo, dat moet genoeg zijn. Kom, ik geef je wat kleingeld voor de bus.

Wel, we zitten heel hoog. Het gaat uren duren voor we landen. Dat leek wel een gebouw of zoiets.

We kunnen toch nog nie zo dicht bij de grond zijn? Wacht, wacht! Niet doen! Nee! Wacht! Russell, hou je vast! Achterruit, achterruit! Waar... Waar zijn we?

Wees gerust, Ellie. Ik heb het. Daar is het! Ellie, **'t** is zo mooi. We zijn er. We zijn er, Russell! We zweven gewoon **tot daar**. Kom, klim erop.

Oké. Rustig. Als je eenmaal boven bent, trek je mij omhoog met het touw. Hoor je? Ben je al bij de deur? Wat? Is dat alles? Kom ik dan van zover om te stranden aan de verkeerde kant van die rotsen? Oh, geweldig.

Waar **eb je 't over**?

Wandelen?

Oké, we wandelen naar de waterval. Snel maar rustig, zonder fratsen. We hebben drie dagen, meer niet, voor het helium uit de ballonnen is. En als we dan nog niet bij de waterval zijn, dan geraken we **der** nooit.

Wees maar gerust, Ellie. Ik breng ons huis daar wel.

Hé, ik ken een spelletje! Het heet: wie het langst kan zwijgen, wint.

Rotding! Komaan, Russell. Schiet nu eindelijk es op!

Welke knie?

Dat heb ik toch gevraagd? Vijf minuten geleden!

Russell, als je niet opschiet, zullen de tijgers je opeten.

Oh, verdraaid nog aan toe. Ga dan achter die bosjes als het echt moet.

Da's nie mijn probleem.

Oh goed zo!

Oh ja, ze zijn heel groot!

Ja, nou en of!

Oh ja. Chocola? Wat is dat ding?

Maar dat ding bestaat helemaal niet!

Komaan, scheer je weg, kom! Pas op, Russell!

Russell! Schiet op, ga weg beest. Schiet op!

Kevin?

Weg, **bol et af!** Nee, **da's** van mij! **Vort, vort!** Maak dat je wegkomt! Weg hier!

Nee.

Da rijmt nog **nie** eens.

Kom naar beneden! Kom onmiddellijk naar beneden! Niet te geloven hé, Ellie.

Maar ik heb het verboden! Ik heb het verboden. Ver-bo-den.

Ik zie je wel daar! Kom aan, wegwezen. **Vort.** Ga eens iemand anders lastigvallen.

Eu, hallo? Hallo, meneer! Gelukkig. Leuk om te horen dat hier nog iemand is!

Wat? Je ruikt ons?

Wat?

We hebben uw hond!

Van wie zou die hond nu zijn?

Zei die hond nu net 'hallo'?

't Is nie mogelijk!

Russell, blijf daar af. **'t** Is misschien radioactief of zoiets!

Ja, ja. Doe maar. En leer onderweg eens blaffen als een echte hond.

Nee. **'t** Is gewoon een truc of zoiets. Kom, naar de waterval.

Ik ben je baasje **nie!**

Russell, zo geraken we nooit bij de waterval. Ik ben niemand zijn baasje, hoor je? Ik wil jou hier **nie**, en ik wil jou hier **nie**. Aan jou zit ik vast, en als jullie twee niet oprotten, voor ik tot drie heb geteld...

Bal? Wil je de bal? Ja, ja!

Ga 'm maar halen!

Vlug Russell. Geef me chocolade. Geef die nou gewoon! Vogel? Vogel! Komaan, Russell.

't Is ons gelukt, denk ik. Goeiemiddag.

Wel, toch bedankt om ons droog te houden, Ellie.

Oh, man.

Maar jij was toch zo'n super wildernisgast? Met de GPM en je badges?

Je hebt ooit toch al **es** gekampeerd?

Wel, je kon toch aan je vader vragen hoe je een tent moet bouwen?

Misschien moet je het toch eens proberen? Hij kan je nog verrassen!

Hij moet ooit toch eens thuis zijn?

Phyllis? Noem jij je eigen moeder bij haar voornaam?

Oh.

Hé, ga jij maar alvast slapen. Straks wekken we nog dat wandelende vlooiencircus.

Oké, hij mag mee.

Erewoord. Wat heb ik me nu weer op de hals gehaald, Ellie? Morgen liefje! We moeten ons haasten. De vogel is weg. Misschien merkt Russell het **nie**. Oké, iedereen uit de veren!

Hé, da's mijn lunch. Kom van **da** dak af!

Wad doet ij nu weer?

Het spijt me Russell, we hebben zo al genoeg tijd verloren.

Ja, oh ja, dat heb ik gezegd. Dus ik snap dat je dat denkt.

Eu, morgen! Kom morgen terug en dan zal ik weer de vogel hebben.

Wat? Wij gaan niet mee met jou! Wij gaan naar de waterval. Blijf van mij af! Zitten!

Eu... Ja...

Wacht, bent u Charles Muntz? De Charles Muntz?

Het is 'm echt! **Da's** Charles Muntz!

Hij! Ik ben Carl Fredricksen. Mijn vrouw en ik, wij waren u grootste fans!

We gaan toch niet aan boord aan de 'Smaak van avontuur' zelf?

Natuurlijk! Wacht op ons, meneer Muntz! **Saperlootjes**.

Zeg dat wel ja! Moet je dit eens zien!

't Is **nie** waar! De Somalische luipaardschildpad!

Oh, mijn Ellie had dit zo graag meegemaakt. Het is precies door jou dat ze die droom had om te komen wonen op Paradijsrots.

We vallen u toch niet lastig? Ik zou niet willen storen.

Maar **z'is** gevlucht! **Z'is** weg nu.

Wel, 't was een gezellige avond, maar wij moeten ervandoor.

We hebben genoeg misbruik gemaakt van uw gastvrijheid. Komaan, Russell.

Haast je!

Russell! Weg jij!

Geef me je hand!

Oké, maar we moeten ons haasten.

Zie je iets?

Dit is waanzin. Eindelijk ontmoet ik mijn jeugdheld en hij wil ons vermoorden. Wat een grap.

Voorzichtig, Russell.

Ja, hoezo?

Wen daar maar aan knul.

Wacht es, Russel. Sta stil.

Als een pijl ervandoor! Wacht op ons, jij grote bos pruimen!

Russell, geef me je mes!

Nee!

Dit zijn mijn zaken niet. Ik heb **ier** helemaal **nie** om gevraagd!

Ik ben niet jouw baasje! Als jij er **nie** was geweest, zou dit nooit gebeurd zijn! Stoute hond. Stoute hond. En of jij me nu helpt of niet, ik ga naar Paradijsrots. Al wordt het mijn dood.

Russell? Russell! Nee, Russell! Nee! Dug!

Mag je blijven? Wel, je bent mijn hond! Of niet? En ik ben je baasje!

Brave hond, Dug! Brave hond!

Russell!

Dug, breng me dichters.

Ik haal Kevin wel, jij blijft hier.

Ik heb geen hulp nodig, hier ben je veilig.

Hoe komen we voorbij die honden? Kevin! Wees gerust, Kevin. We komen eraan!

Wat moeten we nu doen, Dug? Wie wil de bal? Ga 'em maar halen!

Het spijt me, Kevin. Komaan, we zijn hier weg.

Komaan, Kevin. Kom, Kevin.

Dug! Russel, we zijn hier!

Vooruit, Kevin! Russell, kom eruit! Nee, laat ze met rust! Russell, hou je vast aan Kevin. En laat haar niet los! Kevin, chocolade!

Je mag niet zoveel wiebelen, knul! Kalm aan, Russell.

Weet je, 't is maar een huis.

Waar is mijn stok? Daarnet had ik 'm nog. Weet je wat, hou maar. Een klein geschenk van mij voor jou.

Klaar!

Excuseer, pardon, oude man in doortocht. Ik ben hier voor hem.

Russell, voor Hulp aan Bejaarden, en voor prestaties die je plicht ver overstijgen, wil ik jou nu belonen met de hoogste onderscheiding die er bestaat: de Ellie-badge.

b. Russell

Goedenamiddag. Mijn naam is Russel en ik ben een Wildernisverkenner van Stam 54, Zweethut 12. Kan ik u vandaag ergens mee van dienst zijn, meneer?

Ik kan met u de straat oversteken?

Ik kan u helpen de tuin oversteken?

Ik kan u helpen eu, uw terras?

Wel, ik moet u iets helpen oversteken?

Goedenamiddag. Mijn naam is Russel en ik ben een Wildernisverkenner van Stam 54...

Goedenamiddag.

Ziet u deze? Dat zijn mijn Wildernisverkennersbadges. Zoals u ziet, ontbreekt er één. **Da's** mijn *Hulp aan bejaarden*. Als ik die krijg, dan word ik een senior Wildernisverkenner. De wildernis moet verkend worden! Het wordt geweldig! Er is een grote ceremonie en alle vaders komen en spelden onze badges op...

Jep, dan word ik een Senior Wildernisverkenner.

Lokvogel?

Ik! Ik vang hem wel!

Ik vind hem wel, meneer Fredericksen!

Twee straten verder. Oké, lokvogel... Kom, lokvogeltje!

Dag, meneer Fredrickson! Ik ben 't, Russel!

Ik vond de lokvogel en ik volgde hem onder uw terras. Alleen had die lokvogel een lange staart en leek ie meer op een grote muis. Mag ik binnen, **asjeblijf**?

Ik ben nog nooit in een zwevend huis geweest! Haha, die bril. Al die spullen! Waw, gaat u op reis? De Paradijsrots, een land verloren in tijd. Gaat u naar Zuid-Amerika, meneer Fredrickson?

Weet u, iedereen neemt het vliegtuig maar u bent slim want u hebt al uw TV en klokken en zo! Wow, is dat om het huis te besturen? En werkt dat echt?

Oh, zo gaat het naar rechts en zo gaat het naar links. Oh cool, gebouwen! Dat gebouw is vlakbij, ik kan het bijna aanraken!

Waaw, dit is geweldig! Probeer het ook es, meneer Fredrickson! Kijk, daar beneden rijdt een bus die me naar huis kan brengen. Hé, ik kan uw huis zien van **ier**!

Ik ken die wolk. **Da's** een cumulonimbus. Wist u dat de cumulonimbus ontstaat wanneer warme ... en zo krijg je bliksem. Meneer Fredrickson? Er komt storm opzetten. We worden weggeblazen. We hebben een groot probleem!

Kijk!

Ziet u? Cumulonimbus.

Mijn rugzak! 'k Heb 'm.

Oef! Ik dacht dat u dood was.

Ik stuurde! Echt waar, ik stuurde het huis!

Toen u uw spullen had vastgebonden, toen viel u in slaap. En toen stuurde ik ons naar **ier**.

Oh, in Zuid-Amerika natuurlijk. Dat ging vanzelf met mijn Verkenners-GPS.

Een cadeau van mijn vader, het toont precies waar we zijn op de planeet. Met dit schatje zijn we nooit de weg kwijt. Oops.

Goed, maar ik denk niet dat er een bus is op Paradijsrots.

Nee, ik gebruik mijn abonnement wel. Wow, dat wordt een miljoen keer overstappen om thuis te geraken. Meneer Fredricksen, gaat et nog lang duren?

Wat was dat, meneer Fredricksen?

Oké!

Ik zie hier toch geen stad, en ook geen jungle, meneer Fredricksen.

U bedoelt u helpen? Oké, ik klim erop.

Sorry.

Hé, als ik u help oversteken, tekent u dan voor mijn badge?

Wel ja, we wandelen naar daar!

Ja! Ons gewicht houdt het wel tegen, we slepen het gewoon naar daar als een enorme ballon.

Ik heb zand ontdekt!

Het wordt nu al leuk, vind je niet? Als we daar aankomen, zal jij je zo geholpen voelen! Oh, meneer Fredricksen, als we elkaar zouden kwijt geraken, gebruik dan onze Verkennerskreet. Wacht, waarom gaan we weer naar Paradijsrots?

Cool! **Da's** mijn ma haar lievelingsspel.

Ik ben moe. En mijn knie doet pijn.

Mijn elleboog ook en ik moet naar de WC.

Maar toen was het nog niet nodig. Ik wil niet meer lopen. Kunnen we stoppen.

Er zijn geen tijgers in Zuid-Amerika. Zoölogie.

Hier, hou eens **bij**. Dit wou ik al lang proberen! Meneer Fredricksen, moet ik eigenlijk het gat ervoor of erna graven?

't Moet ervoor! Huh? Sporen? Lokvogel! Hier, lokvogel. Kom tevoorschijn, lokvogel. Lokvogeltje! **Hebbes!** Niet bang zijn, lokvogeltje. Ik ben een Wildernisverkenner dus ik ben een vriend van alle dieren! Wil je nog **wa?** Hé, jongen. Niet te gulzig. Kom er maar halen. Kom dan. Kom dan. Wees maar niet bang, lokvogeltje. Brave kleine lokvogel. Brave... reuze lokvogel! Ik vond een lokvogel!

Zijn ze groot?

Hebben ze ook veel kleuren?

Lusten ze chocola?

Een lokvogel!

Maar jij zei dat lokvogels...

Hé, kijk meneer Fredricksen! Hij vindt mij leuk! Niet doen, dat kietelt!

Nee, nee, nee, nee, Kevin. 't Is oké! Meneer Fredricksen is lief! Ja, zo heb ik hem net genoemd.

Mag ik 'm houden? **Asjeblijf?** Ik haal voer voor hem, en laat hem uit en ververs zijn krantenpapier?

Een verkenner houdt van de natuur. Van plant en vis en het kleinste dier.

Ja, toch wel. Haha, kijk! Kevin!

Ellie? Eum. Hé, Ellie. Mag ik de vogel houden? Mhm, mhm. Zij zegt dat het van haar mag!

Je was aan 't praten met een rots! Hé, die daar lijkt op een schildpad. En kijk daar is, die daar lijkt op een hond. Het is een hond! We mogen geen honden houden in ons appartement. Hé, ik hou van honden.

Zit, jongen. Kijk, hij is afgericht. Pootje. Uhu. Spreek.

Cool, waar dient dit knopje voor!

Kunnen we 'm houden? Toe, toe, toe? **Asjeblijf?** Maar 't is een pratende hond!

Hé Dug, met wie praat je?

Dug, laat Kevin met rust.

He, stop daarmee.

Waarom?

Wacht, wacht meneer Fredricksen. Wat is de bedoeling? Hé, we zijn al ver nu. Kevin gaat me missen.

Welke moet **vanvoor?** Is dit stap 3 of stap 5? Ziezo, **da's** voor u. Tenten zijn moeilijk.

Ja, maar... Mag ik u een geheim vertellen? Oké, hier komt het. Ik heb eigenlijk nog nooit een tent gebouwd. Zo, 't is eruit.

Eu, nooit echt buiten.

Wel, ik denk niet dat hij over zo'n dingen wil praten.

Hij is heel veel weg, ik zie hem bijna niet.

Ja, ik bel hem maar Phyllis zegt dan dat ik hem lastigval.

Phyllis is niet mijn mama? Maar, hij beloofde dat hij zou komen als ik Senior Verkenner word om mijn badge voor Hulp aan bejaarden op te spelden. Dus, dan kan hij me dat leren van die tent, nee?

Meneer Fredricksen? Dug zegt dat **ij** Kevin gevangen wil nemen. We moeten em beschermen. Mag Kevin mee met ons?

Belooft u dat hij mee mag? Erewoord?

Waar is Kevin? Hij is vast verdwaald! Kevin! Dug, zoek Kevin!

Oh, kijk. Daar is **ij**.

Haar baby's? Is Kevin een meisje?

Maar, gaat Kevin dan gewoon weg? Maar je beloofde dat je haar zou beschermen? Haar baby's hebben aar nodig! We moeten ze weer bij elkaar brengen.

Ja... Dit was haar favoriete chocolade. Omdat u ze weggestuurd **ebt**, is er meer voor u. Kevin?

Echt waar? Wie is Charles Muntz?

Ik had liever zijn andere stem.

Hé, die lijkt op Kevin!

Ja, da's mijn huisdier. Een reuzenvogel! **'k** Heb **'em** geleerd ons te volgen.

Ze eet graag chocola!

Ja, ik gaf haar wat van mijn chocola. **Z'is** er helemaal zot van.

Maar, we hebben zelfs nog geen dessert gehad?

Kevin?

Dat doe ik toch! Help, daar zijn ze!

Help! Help!

Hou je vast aan Kevin!

Kevin! Oh, nee, nee, nee. Kevin, blijf liggen. Ze is heel erg gekwetst. Brengen we haar **nie** naar huis?

Alles oké, Kevin? Weet u, meneer Fredricksen, de wildernis is niet echt zoals ik het verwachtte.

't Is nogal wild. Ik bedoel, zo zag het er toch niet uit in mijn boek.

Mijn pa zei dat het niets voorstelde. Hij is heel goed in kamperen en hoe je een vuur moet maken met stenen en zo. Hij kwam vroeger naar al onze bijeenkomsten. En achteraf haalden we altijd ijsjes bij Fenton. Ik neem altijd chocola en **ij** pistache. En daarna zitten we altijd op de stoep voor de deur en ik telde al de blauwe auto's en **ij** al de rode en wie er het meeste ziet, wint. Ik mis die stoep. Dat klinkt misschien wel saai, maar die kleine saaie dingen, die herinner ik mij nog het best.

Kijk, daar is het!

Goed zo! Loop, Kevin. Loop naar je baby's. Vlug, Kevin, vlug! Oh nee!

Laat haar los! Stop! Kevin! Je hebt Kevin weggegeven? Je gaf haar ... gewoon weg.

Hier. Ik heb dit allemaal **nie** meer nodig.

Ik ga Kevin **elpen**! Met of zonder jouw hulp!

Yes! Wees gerust, Kevin, ik zal je ...

Laat me los.

Die bejaarde is mijn vriend **nie** meer.

Waar hou je Kevin gevangen? Laat me los!

Ik ben een heel gevaarlijke Wildernisverkenners, hoor!

He, waar ga je naartoe? Ik ben nog niet klaar met jou!

Meneer Fredricksen!

U kwam terug voor Kevin! Kom, we gaan haar halen!

Maar ik wil helpen.

Ik wil ook helpen!

Ik kan het **nie**! En nu laat je meneer Fredricksen met rust! Hé, eekhoorn!

Meneer Fredricksen!

Dat was cool!

Het spijt me van je huis, meneer Fredricksen.

Kijk naar jou, je bent zo zacht. Kon ik er maar eentje houden.

Dag Kevin. Klaar?

Waw.

Meneer Fredricksen, je speelt vals! **Da's** een brandenblusser!

c. Muntz

Het avontuur is overall!

Geachte publiek, ik stel u voor... het monster van Paradijsrots!

Ik beloof het beest te vangen, levend! En ik zal niet terugkeren voor het gelukt is.

Af! Kwamen jullie hier... met dat?

Met een huis? Een ... zwevend huis? Ha ha ha. Zoiets gek heb ik nog nooit gezien! Jij wou mijn vogel niet stelen, toch? Maar als je een kopje suiker wil lenen, ben ik je graag van dienst! Dit is allemaal een misverstand, mijn honden hebben zich vergist!

Wel, ja. Het avontuur is overall!

Wel, **j'ebt** wel **goeie** smaak! Jullie zijn vast moe. Honger? Luister goed allemaal, deze mensen zijn niet langer indringers, ze zijn onze gasten!

Mijn excuses voor de honden. Hopelijk hebben ze je niet te ruw behandeld. Ga je gang en meer je luchtschip maar naast het mijne aan.

Hebt u daar zin in?

De meeste van mijn vondsten staan nu in de belangrijkste musea van de wereld: New York, München, Londen, ... Natuurlijk hield ik de beste voor mezelf!

Oh ja! De arsonalterium. Die viel aan terwijl ik mijn tanden was aan **'t** poetsen. Ik heb **em** geveld met m'n scheermes. Ah, verras me. Om dat ding weg te krijgen uit Ethiopië destijds moest ik het aangeven als tandarts materiaal!

Oh, je herkent ze! Da vind ik wel sterk. Dit is ook nog een leuk verhaal. Ja, heel goede keuze, ja. Die heb ik gevonden op safari met Roosevelt! Hij en ik speelden altijd een spelletje Gin Rum 's avonds. En vals dat hij speelde! Het was vreselijk.

Oh nee, vertaler kapot. Die draad zit weer les. **Asjeblief**, mijn jongen.

Het eten staat klaar, volg mij maar! En hoe gaat het aan het thuisfront? Ik heb soms overwogen om terug te keren maar ik **eb** eu, nog werk te doen hier. Neem plaats. Ik hoop dat jullie honger hebben want Epsilon is de beste kok die ik ooit heb gehad. Oh, Epsilon ! Een feestmaaltijd!

Ik ben vereerd! En u hebt het gehaald.

Nee, nee. Het is een plezier en geen last, een kers op de taart. Verkeerde woordkeuze. Gasten ontvangen is een genot! Meestal ontvang ik dieven die komen stelen wat eigenlijk van mij is. Ze wilden me niet geloven, die ... Maar als ik terugkom met dit wezen, wordt mijn naam gezuiverd. Prachtig, vind je niet. Maar ik zoek er al heel mijn leven naar. Soms gaan er jaren voorbij voor **'k** **'m** weer zie. Ik wou 'm uitroken, uit dat doodse labyrint waar hij woont. Je kunt **'m** maar **nie** volgen. Daarbinnen vind je geen uit meer. **'t** Heeft me zo veel honden gekost. En dan zijn er die bandieten die denken dat ze de vogel zullen stelen. Maar ze ondervinden dat deze berg hier een levensgevaarlijke plek is.

Kevin?

Volgt hij jullie? **Da's** onmogelijk! Hoe?

Chocola?

Weet je, Carl. De mensen die eu, langskomen, hebben altijd wel een goed verhaal klaar. Een landmeter die een kaart maakt. Een botanist op zoek naar planten. Een oude man die zijn huis verplaatst naar Paradijsrots. Dat is het beste tot nu toe. Ik ben benieuwd hoe het gaat eindigen.

Je gaat toch niet vertrekken?

Oh, hij heeft gelijk. Je kreeg nog geen dessert. Epsilon hier maakt de heerlijkste kersenijssjes. Nee, jullie moeten echt blijven. Ik sta erop. We hebben nog zoveel om over te praten?

Hij is hier! Pak ze!

Je bent ze kwijt?

Wacht. Wacht **es** even. Dug!

Laat mijn vogel met rust! Voorzichtig, ze moet in goede staat zijn voor mijn thuiskomst.

En ze wilden me niet geloven. Wacht maar tot ze je te zien krijgen.

Wat?

Waar is je bejaarde vriend?

Als jij hier zit, moet Fredricksen wel ergens in de buurt zijn!

Kalm aan, één tegelijk!

Kan iemand mij zeggen waar ze zijn?

Grijze leider, haal dat huis neer.

Nog laatste woorden, Fredricksen? Komaan, voor het te laat is!

Ik neem die vogel mee naar huis. Levend of dood!

d. Dug

Hé, is alles in orde daar?

Ik kan jullie ruiken.

Ik kan jullie ruiken.

Hallo.

Oh, ja. Mijn naam is Dug. Ik ken je maar pas en ik hou van je. Mijn baasje maakte deze halsband. Mijn baasje is een goed en slim baasje en hij maakte deze halsband zodat ik kan spreken. Eekhoorn. Mijn baasje is goed en slim. Oh, jawel, want mijn baasje is goed en slim.

Hé, niet aankomen! ... om te kunnen praten. Ik zou blij zijn als je ophield.

Ik ben een goeie speurhond. Mijn neus heeft me op missie gestuurd, helemaal alleen. Heb jij een vogel gezien? Ik wil er één vinden en ik ruik er één. Ik ben een goeie speurhond, zei ik dat al? Hé, dit is de vogel. Ik zag er nog nooit één van dichtbij maar dit is de vogel. Mag ik je vogel meenemen naar mijn kamp als mijn gevangene?

Oh, ik kan blaffen. En dit is huilen.

Toe, wees mijn gevangene! Wees alstublieft, alstublieft mijn gevangen!

Hallo, Alfa, hé je stemt klinkt grappig.

Wel, ja! De vogel is mijn gevangene.

Ik ben hier bij de vogel en ik zal hem meebrengen en dan zul je me tof vinden! Oeh, ik moet weg.

Oh, alstublieft, alstublieft, wees mijn gevangene.

Die man daar zegt dat ik de vogel krijg en ik hou van die man daar alsof hij mijn baasje is! Ik waarschuw je nog eens, vogel! Ik spring boven op je!

Een bal! Ja, oh ja! Een bal!

Ja, ik wil 'm! Ik wil dolgraag de bal.

Oh ja! Ik zal hem halen en dan terugbrengen!

Dag baasje.

Zoek de vogel. Zoek de vogel. Wijzen. Wijzen!

Ja, kom van dat dak af.

De vogel roept naar haar baby's. Haar huis bevindt zich daar tussen die vreemde rotsen. Ze heeft voedsel verzameld voor haar baby's en moet naar hen terug.

Ik hou echt niet van de Schandekegel.

Baasje, langs hier! Ga naar het licht, baasje!

Ga door, baasje! Ik zal de honden stoppen! Stoppen, honden!

Nee, mijn meute achtervolgt ons niet. Jongens, zijn die dom!

Hé, ik ken een grap. Een eekhoorn wandelt naar een boom en zegt: ik heb geen eikels gespaard voor de winter en nu ben ik dood. Ha! Het is grappig omdat de eekhoorn doodgaat.

Baasje? 't Is **nie** zo erg.

Ik zat verborgen onder je terras omdat ik van je hou. Mag ik blijven?

Jij bent mijn baasje? Hoh! Jongens toch!

Daar.

En nu luisteren, hond. Zit!

Alfa? Ik ben Alfa niet? Hij is... Oh!

e. Ellie

Het avontuur is overal! Kijk uit, Mount Rushmore! Snel naar stuurboord. Ik moet met mijn zeppelin van avontuur over Mount Rushmore! Volhouden hé, meisje! Hoe is 't met m'n hondjes? Volle kracht vooruit. We klimmen naar 26.000 voet. Draai het roer 18 graden naar het zuiden. 't Is een prachtige dag. Oostenwind met snelheid van 10 knopen. Het zicht is onbeperkt. Noteer het weer maar in het logboek. Oh, ik zie iets beneden! Ik neem het mee voor onderzoek. Oh, het is een puppy. Ah, geen tijd! Een storm! Bliksem! Hagel! Wat doe je hier?

Zeg, dit is een exclusieve club, alleen avonturiers mogen binnen, niet de eerste de beste met een helm en een grote stofbril. Denk je echt dat je er bij mag? Wel, antwoord?

Oké, 't is goed! Welkom aan boord. Wat is er? Kan je niet praten? Hé, ik bijt **nie**. Jij en ik, zijn samen een club nu. Ik weet waar je ballon naar toe is. Kom, we gaan hem halen. Mijn naam is Ellie. Daar is ie! Wel, doe maar. Kom aan.

Alles kits? Ik dacht, ik kom je wat opvrolijken. En ik **moe** iets tonen! Wat ik je nu ga laten zien, heb ik nog nooit getoond aan een ander mens. Nog nooit, van mijn leven. Je moet het zweren dat je het nooit, nooit doorverteld. Erewoord? Zweer **et!** Mijn avonturenboek. Hem ken je wel. Charles Muntz, avonturier. Als ik groot ben, dan ga ik daar ook naar toe. Zuid-Amerika. **Da's** gelijk Amerika, maar **in 't** zuiden. Weet je waar ik ga wonen? Paradijsrots. Een land verloren in de tijd. Ik scheurde het zo uit een bibliotheekboek. Ik verhuis mijn clubhuis naar daar en zet het vlakbij de watervallen. Wie weet wat er daar allemaal leeft! En als ik daar ben... Kijk, ik laat deze bladzijden voor alle avonturen die ik daar ga beleven. Alleen, ik weet gewoon **nie** hoe ik daar moet geraken op Paradijsrots. Dat **is't!** Jij brengt ons naar daar in een zeppelin! Zweer dat **j'ons** naar daar brengt! Erewoord? Zweer het! Erewoord! **Da's** goed dan. Niet terugkrabbelen. Wel, 'k **zie** je morgen, knul. Het avontuur is overal! Weet je, je zegt niet zoveel. Ik vind je leuk.

f. Verteller

Filmnieuws stelt voor: avontuur in de kijker! U bent hier de getuige van beelden die nog nooit door een beschaafd mens gezien zijn: een verloren wereld in Zuid-Amerika. In de schaduw van de Paradijsrots leven er planten en dieren die nooit eerder werden ontdekt. Wie waagt het voet te zetten op deze onherbergzame bergtop? Natuurlijk onze held van vandaag: Charles Muntz. De populaire ontdekkingsreiziger landde zijn zeppelin 'De smaak van avontuur' deze week in New Hampshire na een jarenlange expeditie in de verloren wereld. Dit lichte luchtvaartuig werd door Muntz zelf ontworpen en is langer dan meer dan 22 paardentrams achter elkaar. En hier komt onze avonturier zelf. Onafscheidelijk van zijn trouwe viervoeters heeft Muntz de honden ook aan boord verwerkt. Het is een zwevend luchtpaleis, compleet met hondenbad en mechanische hondenloopband. En verdraaid nog aan toe, het publiek vindt Muntz echt dolletjes. Kijk eens aan!

Maar wat bracht Muntz deze keer mee?

En drommels, wat een tof monster is dat! Maar wat nu? Bedrog, zeggen de wetenschappers. De Vereniging van Ontdekkingsreizigers zegt dat Muntz het skelet zelf gemaakt heeft.

De vereniging ontnemt Muntz zijn lidmaatschap. Vernederd zweert Muntz terug te eren naar Paradijsrots en belooft het beest te vangen, levend.

En zo vertrekt de avonturier om zijn naam te zuiveren. Bon voyage, Charles Muntz, en succes op de jacht van het monster van Paradijsrots!

Daar is Charles Muntz, aan het stuur van zijn beroemde zeppelin. Hij gaat over Pikes Peak, hij gaat over de Grand Canyon, hij gaat over de Mount Everest, hij omzeilt de Mount Everest. Is er dan niets dat hij niet aankan? Ja, zoals Muntz het zelf zegt: het avontuur is...

g. Alpha

Nee, binnenkort hoort de vogel ons weer toe. Vind het spoor, compadres, en op jullie wacht een rijke beloning van het baasje voor jullie noeste arbeid.

Beta. Gamma. Misschien wensen jullie.. Misschien wensen jullie de rang aan te vechten die ik werd toegewezen door mijn kracht en moed.

Spaar mij de naam Dug op dit tijdstip. Zijn valse opdracht zal hem wel bezighouden. Druk bezighouden zelfs. Zijn jullie het niet eens met mijn uiteenzetting?

Je bent wijs, mijn trouwe luitenant. Dit is Alfa voor Dug, antwoord Dug.

Ja, ja. Ik weet het. Heb je de vogel gezien?

Onmogelijk! Waar ben je?

Daar is hij! Kom op!

Waar is de vogel? Je zei dat je de vogel had!

Waar is hij?

Je bent hem kwijt. Waarom heb ik nu geen verbaasd gevoel? Maar je hebt ons tenminste geleid naar de kleine postbode en de man die naar pruimen ruikt. Baasje zal hoogst tevreden zijn met de vangst en zal hen menige vraag stellen. Kom.

Hij is de vogel kwijt! Hij verdient de Schandekegel.

Baas, het eten is klaar.

Dank u, baasje.

Baasje, de kleine postbode is terug.

Sta niet toe dat iemand binnentreedt tot deze deuren. Bewaak die vogel, volgelingen.

Ik haal veel genoeg uit wat ik nu ga doen, Dug.

Ga niet zo door met zitten. Val aan! Nee, nee! Stop met lachen. Haal dit van me af.

h. Beta

Wacht **es**, wat is **da**? Chocolade! Ik ruik chocolade!

Oh, man. Baasje zal echt **nie blij zijn**. We moeten hem zeggen dat die vogel ontvoerd is, toch Alfa?

Zeg Alfa, ik denk dat er iets scheelt met je halsband. **Ij** is ontregeld.

Ja, misschien **eeft ij** de vogel al gevonden op zijn heel bijzondere missie.

Zal wel!

Wat doet **ie** bij die kleine postbode?

De kleine postbode ruikt naar chocolade!

Wat doen we nu met Dug?

Ja, hij heeft hen... Hij hielp ze ontsnappen!

Je postbodevriendjes horen je toch niet.

Alfa, Fredricksen komt terug! Bewaak de vogel! Als je die **ouwe** ziet, weet je wat te doen.

Het was een leuk gesprek. Waar ben je, Fredricksen?

Ik **eb em!** Oh ow.

Baasje! **IJ** is weg! **Ij eeft** de vogel!

Grijs 2 meldt zich.

Ik haat eekhoorns.

i. Gamma

Oh, hier is het! Ik heb de geur van de vogel gevonden!

Ik ruik pruimen en kunstgebitpasta. Wie zijn dat?

Ja, je stemt klinkt raar!

Nee, nee. **Ma** Dug misschien wel, **je kan't es** aan **em** vragen!

Jowel, maar als het baasje te weten komt dat je Dug alleen wegstuurde, krijgt niemand nog een koekje.

Wat doet **ij** nu!

Waar zijn ze?

Volg mij, ik vind u werkelijk aardig!

Nee, het was Dug.

Schreeuw maar zoveel je wil, kleine postbode.

Ij eeft ons buitengesloten!

Grijze leider meldt zich.

Doelwit in zicht.

j. Werker

Hé, **goeiemorgen**, meneer Fredericksen. Kan ik u soms helpen?

Wel, **'t is** maar **da je't** weet, mijn neemt met plezier die **ouwe** keet van je over en hij verdubbelt met plezier zijn laatste bod. Wat denk je daarvan? Ik neem aan dat dat 'nee' is.

Je goot pruimensap in zijn benzinetank.

Dit is serieus! Hij is uit op je huis!

Ik noteer dat als 'misschien'!

k. Hoofd Wildernisverkenners

En met ontvangen van de badges zullen de volgende verkenners gepromoveerd worden tot senior verkenners. Voor Grondige Kennis van de Natuur, gefeliciteerd, Jimmy. Voor het Beschermen van Wilde Dieren, gefeliciteerd, Brandon. Voor Hulp aan Bejaarden, ... Russell, is er iemand die... Gefeliciteerd Russell! Meneer... Oké, dan hebben we nu iedereen gehad, denk ik! En dan nu een flinke verkennerskreet voor onze kersverse Senior Wildernisverkenners!

l. Verplegers

Goeiemorgen, meneer Fredricksen. Bent u klaar voor de trip?

Tuurlijk, neemt u **der** gerust uw tijd voor. **Da's** typisch. Hij moet waarschijnlijk weer **naar 't WC** voor de tachtigste keer. **Da** zo'n man **nie** beter zorgt voor zijn huis!

m. Aannemer

Oké, nog een beetje verder, een beetje verder... En stop! STOP!

Het spijt me, meneer!

Nee, nee, nee, laat maar, ik zorg er wel voor.

n. Politieagente

Het spijt me, meneer Frederickson. Volgens mij bent u helemaal geen publiek gevaar. **Asjeblief**, de jongens van het rustoord komen je morgen oppikken, oké?

o. Carl

Nee!

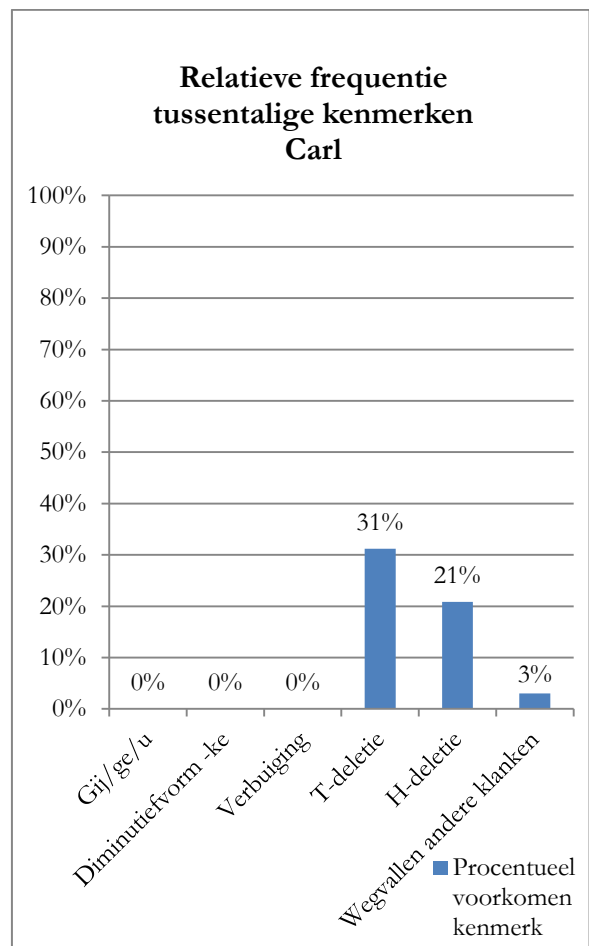
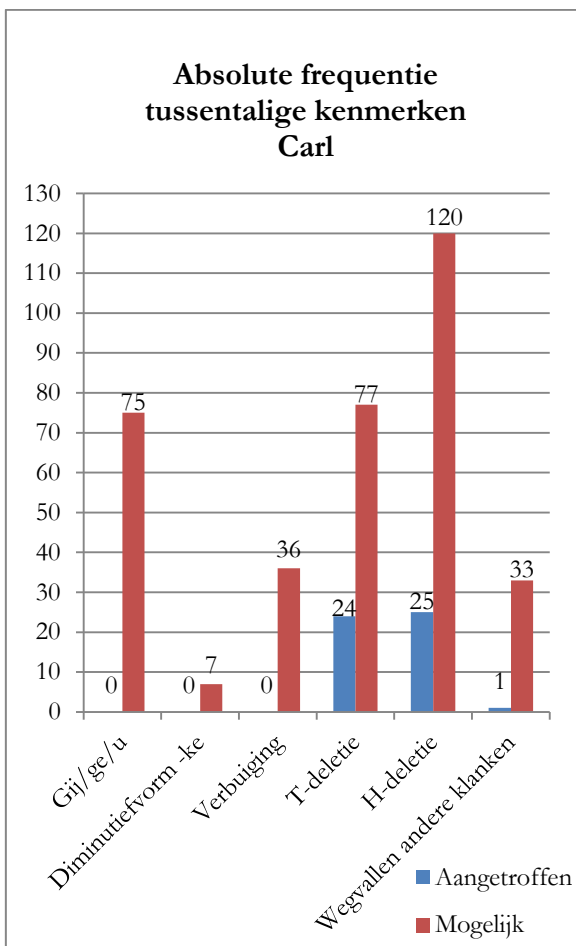
Ah!

Euh, ik eu...

Bijlage 19: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *Up* (2009)

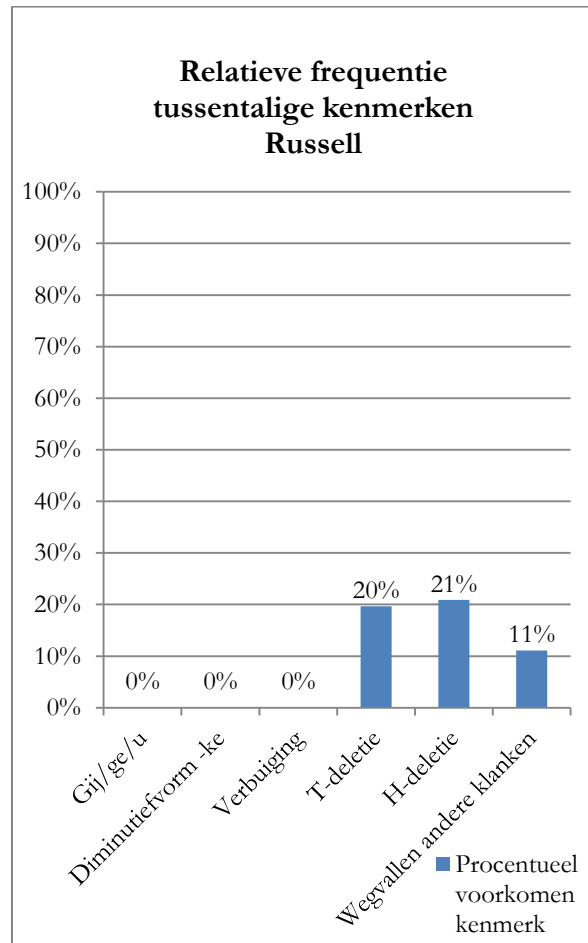
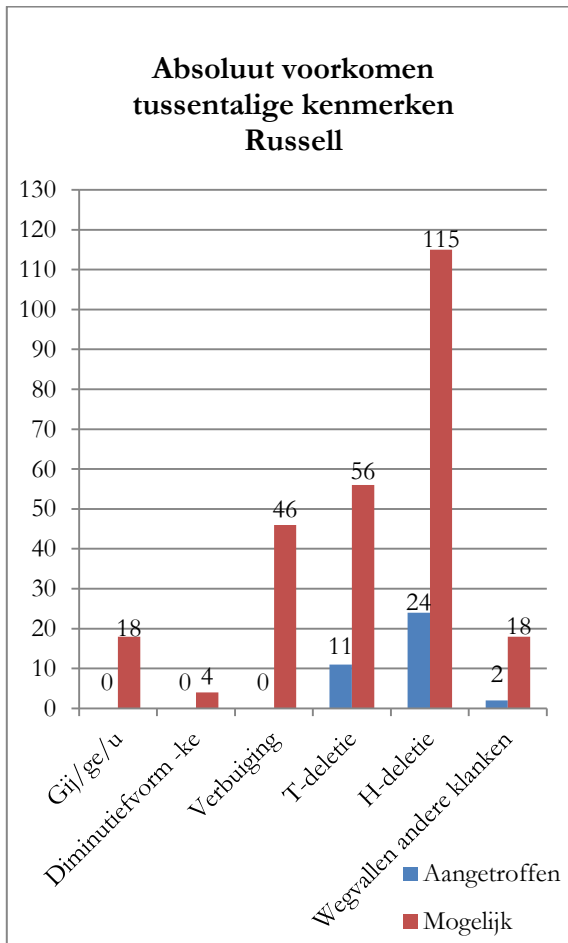
a. Carl

Carl	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	75	0%
Diminutiefvorm -ke	0	7	0%
Verbuiging	0	36	0%
T-deletie	24	77	31%
H-deletie	25	120	21%
Wegvallen andere klanken	1	33	3%

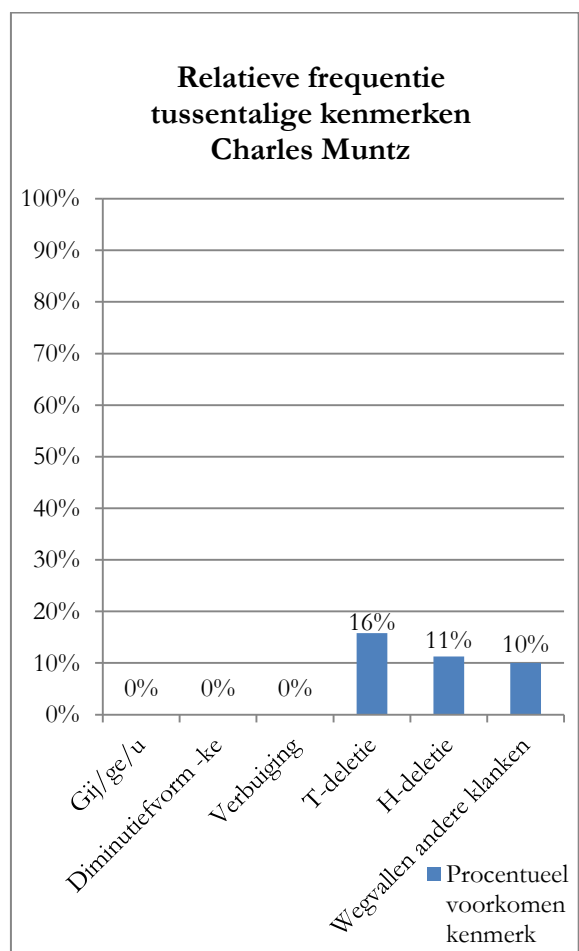
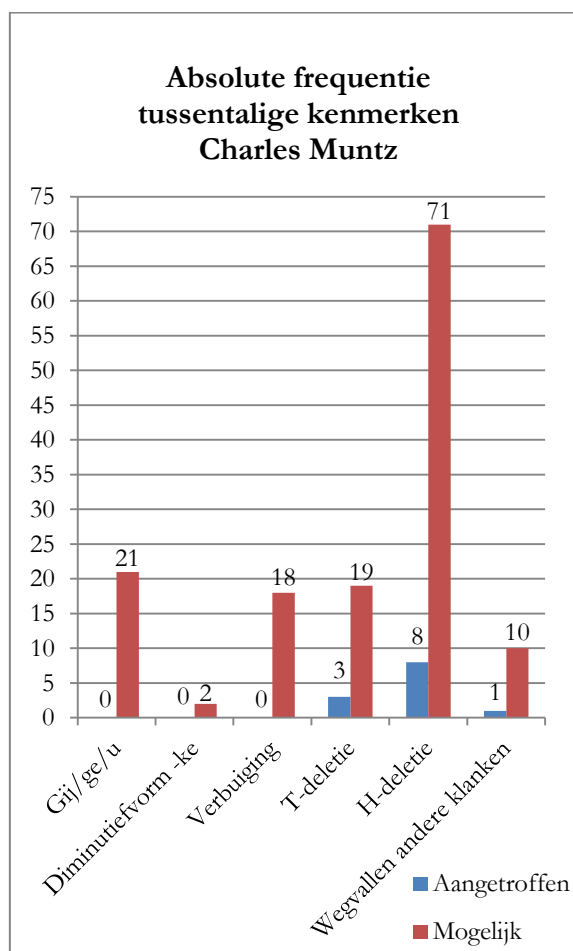
b. Russell

Russell	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	18	0%
Diminutiefvorm -ke	0	4	0%
Verbuiging	0	46	0%
T-deletie	11	56	20%
H-deletie	24	115	21%
Wegvallen andere klanken	2	18	11%

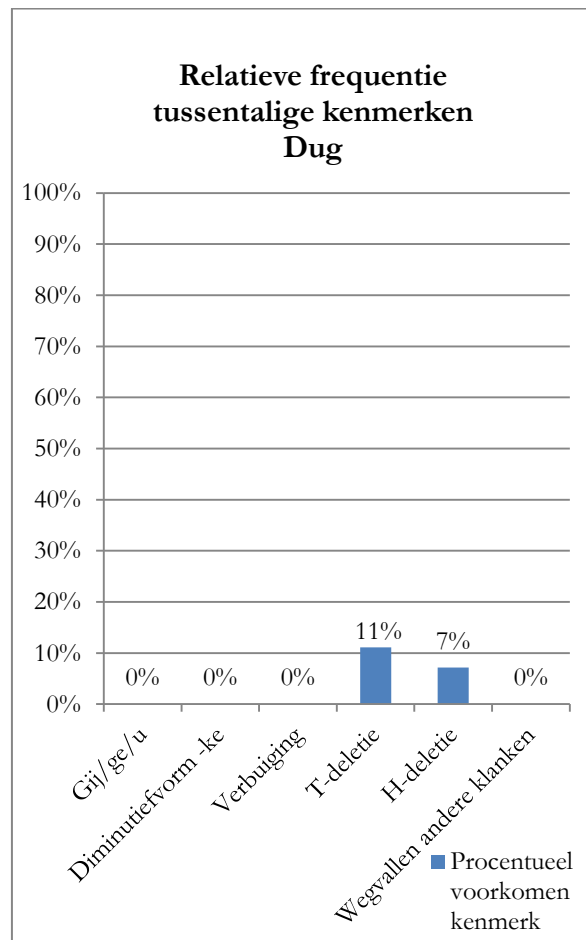
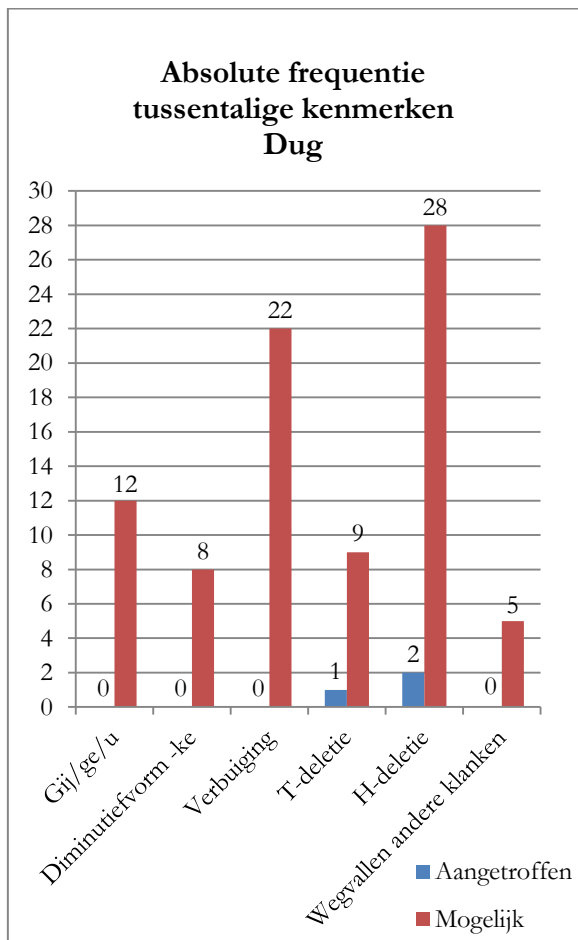
c. Charles Muntz

Charles Muntz	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	21	0%
Diminutiefvorm -ke	0	2	0%
Verbuiging	0	18	0%
T-deletie	3	19	16%
H-deletie	8	71	11%
Wegvallen andere klanken	1	10	10%

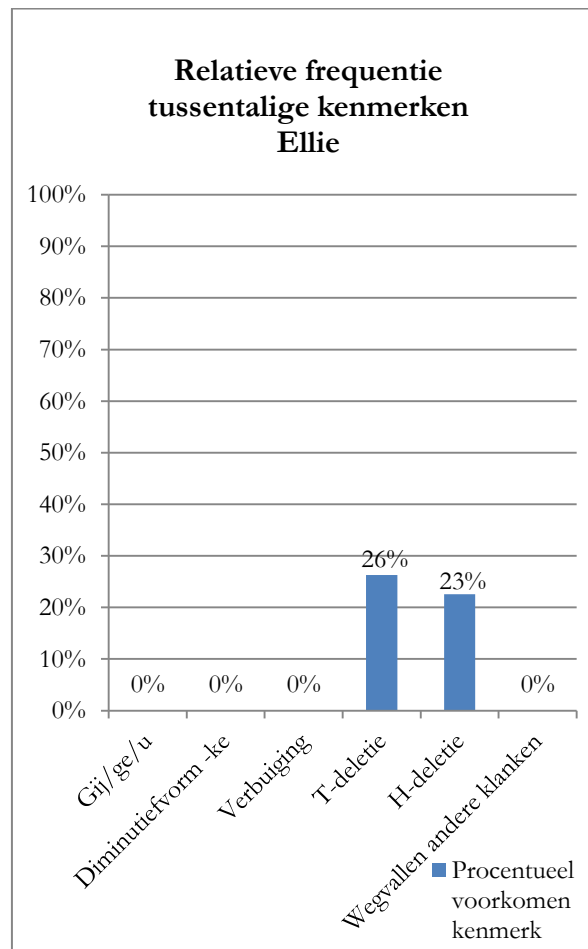
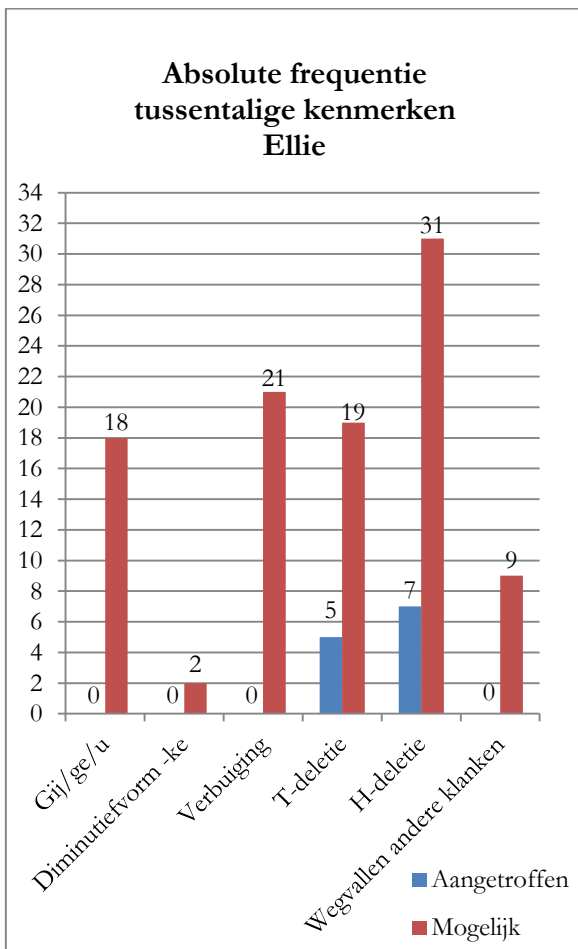
d. Dug

Dug	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	12	0%
Diminutiefvorm -ke	0	8	0%
Verbuiging	0	22	0%
T-deletie	1	9	11%
H-deletie	2	28	7%
Wegvallen andere klanken	0	5	0%

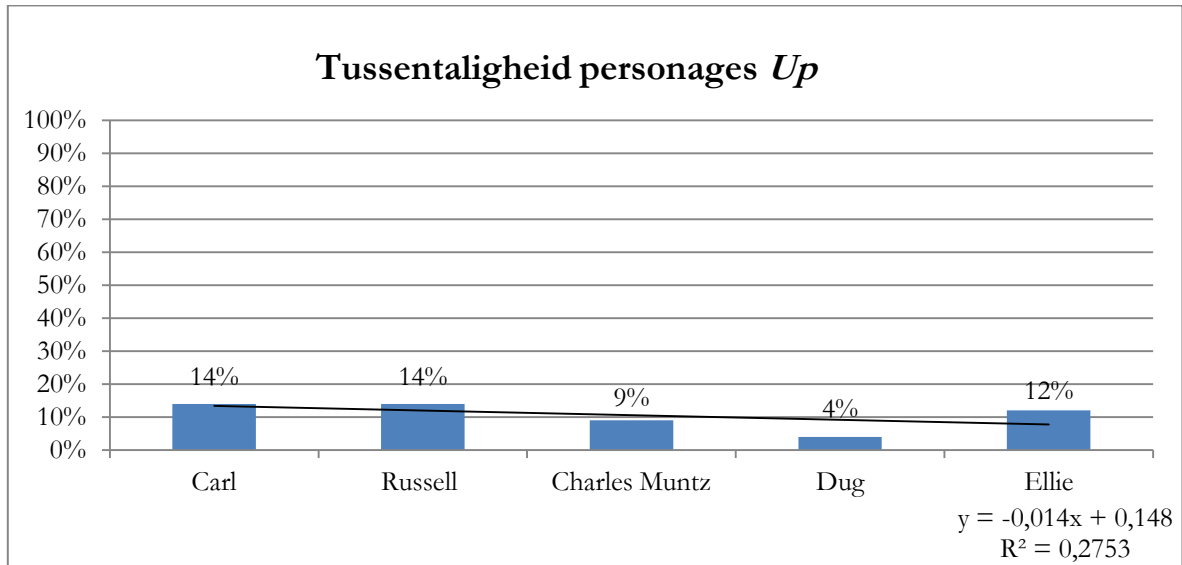
e. Ellie

Ellie	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	18	0%
Diminutiefvorm -ke	0	2	0%
Verbuiging	0	21	0%
T-deletie	5	19	26%
H-deletie	7	31	23%
Wegvallen andere klanken	0	9	0%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Up

Tussentaligheid personages <i>Up</i>	
Carl	14%
Russell	14%
Charles Muntz	9%
Dug	4%
Ellie	12%

Bijlage 20: Transcriptie *De prinses en de kikker* (2009)

a. Volwassen Tiana

Wel, miss Tiana, **nie** veel fooi deze nacht maar elk centje telt. Geen zorgen papa, we zijn er bijna.

Goeienacht, Cal. **Goeiemorgen**, Duke.

Je weet dat ik niet kan dansen! Wil je een servette, schatje? Trouwens, ik doe een dubbele shift vandaag. Uw pannenkoeken! Een andere keer?

Buford, je eieren bakken aan...

Ik ben dichtbij. Waar zijn mijn appelflappen?

Goeiemorgen, meneer La Bouff! Gefeliciteerd met de verkiezingsoverwinning van koning Carnavall!

Beignets? We hebben net een verse portie gemaakt.

Oh Lotje, **da's** geweldig! Een goeie raad, mijn mama zei altijd: de snelste weg naar het hart van een man, is via z'n maag.

Dit is genoeg, echt waar, Lotje! **Dadis't**. Ik krijg mijn restaurant!

Alles ziet er prima uit, meneer Fenner. En meneer Fenner, ... Ik heb een beter voorstel! Zal ik ze straks tekenen als ik jullie zie op het carnavalbal bij de La Bouff's?

Mama! Papa z'n Gumbo-pot. Kijk nu toch **es**, mama! Ben **je'r** niet ondersteboven van? De maître d'hôtel staat waar jij nu staat. Oh en hier komt dan een gourmetkeuken! En aan het plafond komt een grote kristallen luster.

Ik kan toch **nie** stoppen nu ik er zo dichtbij ben? Ik moet zorgen dat papa zijn harde werk iets betekent.

Ik heb geen tijd om te dansen. Dansen, dat zet ik nog wat opzij...

Alstublieft, gloeiend heet! Stella. Stella, nee! Oké, eentje dan.

Servetten? Waarvoor? Er zijn er altijd die te laat komen? Lotje wacht, kalmeer nu. Lotje, je kan niet zomaar een wens doen en verwachten ...

Weet u hoe lang ik al spaar voor dat geld? Zeg, wacht eens even. Kom terug!

Ik kan **'t** niet geloven dat ik dit doe. Alsjeblieft, alsjeblieft, alsjeblieft. Heel grappig. En wat nu? Jij wil zeker een kus?

Blijf daar of ik... ik... Prins? Maar ik wenste geen prins? Wacht **es**. Als jij de prins bent, wie wie was er daar aan het walsen met Lotje op de dansvloer? De Kikkerprins? Excuseer?

Kijk, het spijt me. Ik wil je echt wel helpen maar ik kus echt geen kikkers.

Ik verwachtte geen antwoord!

Maar één kus? Oké, Tiana. Je kan het, je kan het, je kan het. Eén kusje, één klein kusje, oké. Je ziet er niet echt anders uit... Maar hoe kom je helemaal daarboven? En hoe kom ik hier beneden in al die...

Wat heb je met mij gedaan! Ik ben groen en ik, ik ben slijmerig.

Ik kan **nie** lopen, ik ben een kikker!

Waar gaan we naartoe? Ik zie niets! Wacht, Stella! Stella, ik ben het, Tiana! Stella zei iets tegen mij, de hond praatte tegen mij!

Voodoo? Wil je zeggen dat dit allemaal gebeurde omdat je luisterde naar de Schaduwman?

Dat komt ervan als je gelooft in sprookjes. De enige manier om iets te bereiken, is door hard te werken.

Huh? Oh, ik ben geen prinses, ik ben een dienstster.

Ik heb nooit gezien dat ik een prinses was.

Het was een gemaskerd bal, jij verwend, rijk ventje.

Jij zei dat je verschrikkelijk rijk was!

Jij bent blut en dan noem je mij een leugenaar?

Rennen! Ben jij een prins? Dan wil ze je!

Oké dan. Zo gauw jullie getrouwd zijn, hou jij je aan je belofte en geef je mij een restaurant, ja?

Da zijn geen boomstammen.

Zoek je eigen boom!

Blijf van me af, slijmbal!

Opstaan, schone slaapster! De krokodillen zijn weg! We moeten terug naar New Orleans om die puinhoop van jou te fiksen!

Ik kan hulp gebruiken.

Misschien een beetje minder spelen en een ...

Het was heel fijn om u te leren kennen, eu, Louis, en vriendelijk bedankt om ons niet op te eten maar we moeten eigenlijk weg!

Iemand zoeken die deze vloek verbreekt.

Seg, wacht eens even! Deze domkop veranderde in een kikker door een voodootovenaar en nu ...

Zou je ons kunnen brengen?

Goed, maar **'t zal nie** werken.

Jambalaya, gumbo, ik heb het allemaal!

Wat ben jij **aan 't** doen?

Wat? Oh nee, nee, nee, nee. In geen geval kus ik een kikker en eet ik een insect op dezelfde dag.

Zit stil.

Kan wel **wa** beter?

't **Is** allemaal jouw schuld!

Nee nee nee, **da's nie** mijn vriendje.

Onze sprookjesprins hier veranderde in een kikker door een voodootovenaar.

En we zijn op weg naar Mama Odie, misschien kan zij de ...

Louis... Ray zegt dat je ons de verkeerde richting uitstuurt...

Fijn jullie te ontmoeten!

Is dat jouw lief?

Evangeline?

Oh, da's zo lief!

Echt of wa?

Danku. Want ik weet nu ook wat jouw probleem is.

Nee, je bent een flirterige, onberekenbare, luie nietsnut.

Wat zeg je?

Luister eens, meneertje. Deze stomme trut heeft altijd al twee jobs gedaan terwijl jij lag te lebben aan je zilveren lepel en je kamermeisjes achterna zat in jouw ivoren toren.

En we praten ook.

Geen stomme trut? Zeg het, zeg het.

Arme Louis.

En wat denk je van moerasgumbo?

Nee, nee, nee, nee, nee, nee, Koninklijke Hoogheid. U gaat de champignons fijnhakken. Champignons fijnhakken! **Allez, huphup!** Ben je **aan't** bakken?

Ga opzij, meneer. Kijk en leer. Voilà.

Echt waar?

Oh, arme schat.

Weet je, je hebt het talent van een echte champignonchef? Blijf oefenen en misschien neem ik je in dienst! Nee.

Iemand nog een bordje?

Eu, dank u.

Lotje krijgt een hele goeie danspartner. We moeten verder.

We zijn blij dat we u gevonden hebben, Mama Odie. Ray en Louis hebben ons alles over u verteld. We komen van heel ver en u kunt zich niet voorstellen wat we meegemaakt hebben we ... eum, en we hoorden dat u...

Mama Odie, we willen niet te veel tijd in besla...

Hoe wist u eigenlijk dat wij terug in een ...

Doe er nog een paar flink scheuten tabasco bij, en **'t is** de max! Kunnen we dan nu?

Wat u juist zei, Mama Odie. Weer mens worden.

Ja, heel zeker, Mama Odie. Ik moet een beetje dieper graven en veel harder werken voor mijn restaurant.

Lotje? Maar zij is geen prinses? Natuurlijk, Big Daddy is koning Carnaval. Dus dan is Lotje... een prinses?

Maar dan hebben we niet zoveel tijd?!

Naveen? Kom je mee?

Waar neem je me mee naar toe?

Nog nooit heeft er iemand zoiets gedaan voor mij.

Wat is dit? Fijngehakt!

Nee, **'t is** lief.

Daar **is't!**

Oh, **kan je 't je** voorstellen? Alles verlicht, zoals bij een feestdag!

Het wordt heel chic!

Ken jij een goeie ukulelespeler?

'k Vraag het aan de eigenaar! Eigenaar zegt ja. Er zullen mensen komen van elke rand of stand om te komen proeven van ons eten.

Oh, nee, nee. Mijn papa. Hij wilde altijd zijn eigen restaurant. Hij stierf voor hij het kon meemaken. Maar morgen, met jouw hulp, komt onze droom eindelijk uit. Als ik het geld niet heb tegen morgenvroeg, dan ben ik deze plek kwijt.

b. Prins Naveen

Da's heel toevallig, Lawrence. Ik heb je overal proberen te mijden!

Luister, Lawrence. **'t Is** jazz! Jazzmuziek is hier geboren. **'t Is** toch mooi, niet? Oh, dans met mij, dikzak! Ontspan, Lawrence!

Ja ja ja, maar eerst, betaal ik iedereen hier een drankje!

Oké, prima, maar eerst dansen.

Voor iemand die zijn voeten niet kan zien, ben je wel een goede danser. Perfect! Je bent helemaal mee met de muziek. Begrijp je de mop? Omdat je hoofd... **'t Zit** in de tuba.

Oké, pas op. Eén.

Tarotkaarten, magie, toverdranken? Dromen komen uit.

Lawrence, Lawrence! Deze opmerkelijke heer las net **m'n** hand.

Een kus zou fijn zijn, ja? Het spijt me, het spijt me! Ik wilde je niet doen schrikken! Nee, nee, nee, nee. Wacht, wacht. **J'ebt** wel een stevige worp, prinses. Oké, alsjeblieft, leg neer die aap!

Alsjeblieft, oh wow, mag ik mij even voorstellen? Ik ben prins Naveen van Maldonië.

Ik weet alleen, de ene minuut ben ik een prins, charmant en knap en dansen en jiven, en **'t** volgende moment struikel ik over deze hier. Wacht! Ik ken dat sprookje! De Fragee Puto! Ja, mijn moeder liet de bediende elke avond voorlezen, ja! Dit is de oplossing. Jij moet mij kussen.

Het wordt goed, gegarandeerd. Alle vrouwen houden van een kus van prins Naveen. Kom, we kussen. **Da's** nieuw.

Maar op **'t** balkon vroeg je **'t** mij? Oh maar je moet mij kussen! Kijk, behalve dat ik ongelooflijk knap ben, oké, ben ik ook afkomstig van een verschrikkelijk rijke familie. Ik kan je misschien een beloning aanbieden, een wens vervullen, misschien? Ja?

Eén. Tenzij je smeekt om meer.

Rustig, rustig prinses! Geen paniek!

Nee nee, dat is geen slijm. Je scheidt mucus af.

Lopen! Spring dan! Af, jongen, af! Monsterhond! Pas op, uit de weg! Ik ook niet! En we zijn weg.

Zeg es. Als jij over **'t** minste moeilijk gaat doen, dan wordt het een heel lange nacht.

Hij was erg charismatisch.

Hard werken? Waarom zou een prinses hard moeten werken?

Een dienstster? Wel, geen wonder dat de kus niet werkte! Jij loog tegen mij!

Je hebt nooit gezegd dat je een dienstster, een dienstster! Je had een kroon!

Ah ja? Wel hier is een koude douche, oké. Want ik ben helemaal niet rijk. Ik ben volledig blut. Haha! Oh ow.

Nee nee nee, mijn ouders zijn verschrikkelijk rijk. Ik krijg niet meer omdat ik een, bloedzuiger!
Bloedzuiger!

Het was geen leugen, ik ben echt van ... Ik ben echt van plan weer rijk te worden. Ik trouw met Miss Charlotte La Bouff. Als ze me wil. Natuurlijk!

Oh oh oh, **nie zo rap**. Ik deed die belofte aan een beeldschone prinses, geen halfgare diens...
Waarom bewegen die boomstammen?

Help me naar boven!

Help me uit het moeras, dan trouw ik met Charlotte en krijg jij je restaurant. Vlug, vlug, haal me op! Wel dienstster, **'t ziet** er naar uit **da we hier** nog even zitten. Laten we **'t ons** gemakkelijk maken...

'k Heb toch gezegd: **dadis** geen slijm! Dat is mucus!

Ik liep niet te paraderen met een kroon die compleet nep was... Muziek bij het peddelen.

Oh, ik zal wat luider spelen.

Spelen, maat! Haha, ja!

Waar heb jij zo leren spelen?

Waarom doe je **'t niet**?

Hou je vast, mijn schubbenvriend. Wij zijn geen kikkers. Wij zijn mensen.

Ik ben Naveen, prins van Maldonië en zij is Tiana, een dienstmeid. Je moet haar niet kussen.

Mama wie-bie?

Zou je ons kunnen brengen?

Kijk en leer. Louis, jammer genoeg kunnen we je niet helpen met je droom. Was je nu maar kleiner, minder tanden, dan speelde je jazz voor een groot publiek zonder hen bang te maken. Ah ja, geniet van je eenzaamheid, mijn vriend.

Louis, je bent een genie!

Stop Louis, door jullie krijg ik zo'n vreselijke honger. Interessant.

Ssst, je maakt het eten bang! Moeilijker dan het lijkt.

Hallo. Waar ga je naar toe? **Nie** bewegen. Je maakt het heel erg moeilijk!

Mijn schuld, mijn schuld, wacht eens even. **Da's** nu echt ongelooflijke onzin, hé.

Doe **nie** zo belachelijk! Ik ben de prins van Maldonië.

Pardon, ma uw accent, **da's eel** grappig.

Eigenlijk komen wij van ergens ver, ver weg van deze plek.

Nee, nee, nee, wij zijn mensen.

Ja, zo lief maar je moet niet te vlug je keuze maken. Er zijn nog zoveel vuurvlieggen in het moeras.
Wat?

Weet je dienst, ik weet ondertussen wat er mis is met jou. Jij weet niet wat plezier maken is.
Voilà. Iemand moest het zeggen.

'k Ben... te fantastisch?

Zeurkat. Niets. Stomme trut.

Eigenlijk is het gepolijst marmer.

Vrij! Haha! Hé?

Vlug! Weg! Let op!

En we praten ook, een goeie! Jij bent eigenlijk wel grappig.

Oké, je bent niet echt een verschrikkelijke stomme trut.

Klinkt heerlijk. Ik had graag een aperitiefje en iets om te knabbelen terwijl ik wacht, dank u.

Dit is idioot. **'t Is goe.** Eén.

Weet je, ik heb nog nooit zoiets gedaan... Oké.

Als je in een kasteel woont, dan wordt alles voor jou gedaan. Altijd. Je krijgt kleren, eten, vervoer.
Ze poetsen je tanden!

Ja, ik geef toe. **'t** Was een fijn leven. Tot mijn ouders plots de geldkraan toe draaiden en ik me ineens realiseerde dat ik eigenlijk niets kan.

Meen je dat? Echt waar? Komaan! Waar was... Dat was onder de kikker gordel.

Dat was fantastisch! **J'ebt** echt een gave.

Eum, Mama Odie?

Willen... Nodig hebben... Da's toch allemaal hetzelfde?

Telt **da** dan?

Middernacht?

Oh, ik kom wat later.

Oh, Evangeline. Waarom kan ik Tiana **nie** gewoon in de ogen kijken en zeggen: ik zou er alles aan doen om al jouw dromen waar te maken, want ik hou van je.

Nee nee, ik ben niet verliefd op Evangeline, ik ben verliefd op Tiana!

Ik kan niet meer trouwen met die Charlotte La Bouff. Tiana krijgt haar restaurant wel op een andere manier. Ik zoek wel een job. Misschien twee. Misschien drie.

Nee nee, ik ga het haar zeggen. Alleen.

Oh ik... wou je gewoon iets laten zien om onze avond als kikkers te vieren.

't Is er over, niet? Eum, dank u, Elio. Doe of je dit niet gezien hebt, oké? Alsjeblieft, ga zitten.

J'ebt heel wat invloed gehad op mij. En **da's** verbazend want ik heb met duizenden vrouwen, twee, drie, andere vrouwen. En trouwens, je bent helemaal anders weet je. Je bent eigenlijk één van de jongens . Nee, nee, nee. Je bent geen jongen. Wacht, ik begin opnieuw. Ik ben mezelf niet vanavond. Tiana. Sorry, dat was luid. Dit is een echte ramp.

Tiana, ik...

Je restaurant?

Ja, jazz komt uit iedere venster!

Je moet het losjes houden, je moet het laten zweven.

Echt? Ik optreden bij jou?

Ons eten?

Tiana, ik hou ... ervan hoe je oplicht als je praat over jouw droom. Je droom die is zo mooi, ik. Ik beloof je, ik zal er alles aandoen opdat die uitkomt. Ik ga de jongens zoeken..

Blijf met je vuile handen van me... Lawrence?

c. Ray

Wel, **ziet is ier!** Oh meiske, **gij en u** vriendje hebben u wel laten meeslepen, is 't **nie** waar?

Ik zal eens **wa** licht werpen op de *situation*. Excuseer. Nog **es ne** keer **hé**. **Da's** vele beter **hé!** Alles oké, schatje. **'k Ga kik nie** ontploffen, ik ben **kik geen vuurwerkske**. Ik **eb** een eel groot achterlichtje, **da's** waar. **Vrouwkes** houden van **ne** man met een flinke kont. Amai, **daddebe** **gij ier** wel **eel goe** geflikt. Waar gaat **dees ier** naartoe? Wacht **hé**, chef. Ik ga **ier es efkes** aan trekken. Zo leren we elkaar wel **kenn**. Tijd **da** ik mij **es efkes** voorstel. Ik heet Raymond, maar iedereen noemt mij Ray.

Oeh, ik **zijn ne Cajun**, man. Geboren en getogen in de bayou. Jullie zijn **nie** van **ier** **hé?**

Morallé, van over 't water?

Aah, **zo zit 't**.

Oh o wow, Mama Odie? Jullie gaan de verkeerde richting uit, **chérie!** **Welken dikken onnozelaar** stuurde jullie langs **ier?**

Eerste regel van de bayou: vraag nooit iets van de weg aan een krokodil. Wij, ik en mijn **verwantelingen** zullen jullie wel de weg wijzen. **Hé**, kozijn Randy, **zijde** klaar voor **wa** zydeco? Komaan **chickie**, volg het achterlichtje maar.

Ik neem ze van **ier** wel mee!

En **nie** vergeten te zeggen aan Angela 'Ray Ray wenst bonne chance'!

Oh, nee, nee. Mijn lief, hoho, **da's** Evangeline. Zij is de **allerschoonste** vuurvlieg die ooit gloeide. **Weette**, ik praat met Evangeline bijna elke avond. **Z'is verlegen**, zegt **nie** veel. Maar ik weet in mijn hart, ooit zullen wij samen zijn.

Zij nu toch eens stil, groot klein kind.

Neej, een vuurvlieg moet doen wat een vuurvlieg moet doen! Ik denk **da'k mijne** lievelingstand **gebrook'n eb**.

Alles oké, maar ik ging bijna kapot van uw asem.

Ik zal u wel **elpen**, maat.

Den deze zit **goe vast**. **Chers amis**, ik weet, we moeten naar Mama Odie aan volle **vitesse** maar deze speciale **uittrekkingsactie** zal wel **efkes** duren, **zulle**.

Da's ne lelijke vis, **seg!**

Daar is ze! De liefste vuurvlieg in heel de wereld.

Je kan ze niet missen! Ze schijnt **ginder** boven vlak voor jullie.

Oh, ca va. Bij haar brandt de lamp **ietske** meer dan normaal, **hé**.

Nogal, ja.

Oké allemaal, nog **ne** keer. 't Geeft **nie oe da g'eruit zie**, 't geeft **nie oe da ge...** Zingt er niemand mee? Oké...

Da mogen we **nie** missen! Klein **Louiske** mag eindelijk spelen met de grote jongens!

Oh o wow, gast. **Ebde gij** een **oogske** op mijn lief? Ik maak een **sacchoche van u!**

Oeh! Ik wist het, ik wist het, ik wist het! **Allez, komdier gij!**

Jullie gaan zo gelukkig zijn samen! En jullie krijgen kleine schattige **kikkerkes!** Ik kan **nie** wachten om **et** te zeggen tegen Chérie!

Juist! **Gij** deugniet.

Laat es zien. Waar is het **ringske?**

Oké, als Chef niets zegt, dan zeg ik ook niets want ouwe Ray hier, die zwijgt als een graf. **Ge krijgt niets ofte niets uit mij.** Oké, Chef trouwt niet met Charlotte, hij trouwt met u. Zodra hij gekust wordt, zoekt hij een job en geeft hij u een restaurant.

Oh ow, chérie! Wat zijn we nu weer **aan't zoeken?**

Oh nee, **da** kan toch **nie, chérie.** En waarom **zijde gij** nog **ne** kikker? Mama Odie zei... Ik weet wat we gezien **ebben** met onze ogen, maar als we gewoon terug gaan, dan zullen we zien hoe jouw sprookje uitkomt!

Oh maar, **'t is** gelijk mijn Evangeline altijd zegt tegen mij, ...

Ze zegt **da** maar **omda** ze verdriet **eeft, da's alles.** Komaan Evangeline. We tonen chérie de waarheid.

Zijde gij da, chef? Ik **oor u nie!** Ik ga u uit die kist halen.

Ik heb **et!** En **et eeft** mij ook.

Chérie, chérie! Dat bewijst dat we niet zagen wat we dachten dat we zagen!

Dat is een voodooinges **da** Schaduwman gebruikt om... Zorg ervoor dat de Schaduwman **da nie** te pakken krijgt! Lopen, **meiske,** lopen! Moet ik mijn lichtje aansteken? Kom **ier gij!** Wie volgt?

Hey Chérie! Waarom **zijde** nog...

Dat maakt me heel blij. Evangeline is dat ook.

d. Dr. Facilier

Heren, enchanté. Een hele goeie dag van dr. Facilier! Hoe is 't ermee?

Was ik een gokker, en dat ben ik niet, ik blijf weg van kansspelen, dan zou ik wedden dat ik in gezelschap ben van koninklijk bloed!

Spot niet zo met mij, vriendje. Niet zo onbeschofd of cassant. Dit is mijn wereld en niet de jouwe. En ik heb vrienden aan de **and're** kant.

Mama en papa geven niets meer hé playboy. En nu moet je trouwen, maar trouwen is hou'en. En jij wilt graag vrij zijn en overal eens binnenwippen. Maar vrijheid kost geld! **'t Is 't geld** dat telt.

Geef me de vijf! Komaan jongens, geef een arme zondaar de hand. Ja. Ben je klaar?

Je liet hem ontsnappen?

Voorzichtig daarmee! Als hier iets mee gebeurt, dan ben ik... Toch wel raar, die voodoo, Larry. Kan niets toveren voor mezelf. Trouwens, jij en ik weten allebei, echte macht in deze wereld is niet magie. **'t Is** geld! Hopen geld.

Ben **je't** niet beu om aan de zijlijn te staan terwijl andere dikke nekken in fraaie karren je zelfs geen blik waardig gunnen? Al wat je moet doen, is trouwen met Big Daddy's prinsesje en dan delen we dat mooie La Bouff-fortuin lekker in midden. 60/40 zoals ik zei.

Jouw vergissing is maar een piepklein probleem, zolang het bloed van de prins hier in zit.

Neej.

Omdat iemand onze kikkerprins liet ontsnappen, Larry, moet ik wel de hulp inroepen van mijn vrienden aan de andere kant.

Vrienden, ik weet ik sta al lang **in 't** krijt bij jullie maar blijkbaar is onze kikkerprins de weg kwijt en ik heb jullie assistentie nodig. Haha, ik hoor het al. Wat zit er in voor jullie? Wel, zo gauw ik verlost ben van Big Daddy La Bouff en ik hier de baas ben, dan heb ik heel New Orleans in de palm van mijn hand. En jullie krijgen alle weerspannige zielen die jullie hartjes maar wensen. Daar houden jullie van, **is 't nie?** Dus, hebben we een deal? Dat is beter! We zoeken een kleine kikker! Zoek overal: de bayou, de wijk, ik wil hem levend. Zijn hart moet kloppen, voorlopig. Tot ziens!

Nee, Larry, ik ben het die is verdoemd. Zonder dat kikkerbloed... Aaah, we spelen weer mee jongens!

Zet je Koninklijke lijf op die bruidstaart en maak het af! Wat is hij **aan 't** doen? Stop hem.

Zeg, is dit niet veel beter dan rondspringen in de bayou?

Ik moet het toegeven, Tiana. Als jij droomt, droom je groots. Kijk maar eens naar deze plek. Het wordt het kroonjuweel van New Orleans. En al wat je moet doen om dit waar te maken, is mij die kleine, oude talisman te geven.

Kom schatje, denk aan al wat je hebt opgeofferd.

Denk aan al die nee-zeggers die aan je twijfelden.

En je vergeet je arme vader. **Da** was nu nog **es** een hard werkende man. Twee, soms drie shiften, nooit klagen over hoe moe en kapot hij wel was.

Spijtig dat al dat harde werk niet meer bleef dan een versleten gumbokom en een droom die niet verder kwam dan de achterdeur. Maar jij, jij kan je vader alles geven wat hij wilde. Komaan Tiana, je bent zo dichtbij.

Je had **m'n** aanbod moeten aannemen! Nu blijf je de rest van je leven een slijmerige kikker.

Nee, nee! Hoe zal ik ooit mijn schuld kunnen aflossen? Vrienden! Nee, ik ben nog niet klaar! Ik heb nog heel veel plannen. Dit is alleen maar een kleine terugval in een grote operatie! Ik hou de kikkerprins nog altijd gevangen. Geef me nog een beetje meer tijd! Nee alsjeblief, een beetje meer tijd! Ik betaal jullie alles terug, ik beloof het!

e. Charlotte La Bouff

Oh, Tia! Tia, Tia, Tia, Tia! Oh Tia, heb je 't gehoord? Zeg **et**, Big Daddy!

Prins Naveen van Maldonië komt naar New Orleans! Oh, is hij niet echt de max! Oh zeg '**r** wat je deed, Big Daddy! Zeg het!

Big Daddy nodigde de prins uit op ons gemaskerd bal vanavond! Oh, zeg '**r** wat je nog hebt gedaan, Big Daddy. Vooruit.

Dadis't!

Oh Tia! Je bent een echt genie! Ik wil zo'n 500 van jouw verleidelijke beignets voor m'n bal vanavond! Excuseer, Daddy. Is dit ongeveer genoeg?

Vanavond komt eindelijk mijn prins! En ik laat hem nooit of nooit meer los! Jihaaa!

Travis, als een vrouw 'later' zegt, bedoelt ze eigenlijk 'nooit'. En ga nu weg. Er zijn meisjes genoeg die niet liever wil dan dat je hen te pletter walst. Geef servetten, vlug! Ik zweet als een zondaar in een kerk! Oh Tia, het is al zo laat! Het is niet eerlijk. Mijn prins zal nooit komen. Ik krijg nooit wat ik wil! Misschien moet ik harder wensen. Alsjeblieft, alsjeblieft, alsjeblieft, alsjeblieft.

Oh, Tia! Tijd om mijn sprookjesprins moet jouw verleidelijke beign... Wat is er? Arme schat. Prins Naveen, we zijn direct terug, zoetje! Ik heb de perfecte jurk voor jou. Oh, Tia, schat, heb je gezien hoe hij danste met mij? Een huwelijksaanzoek kan niet ver meer zijn. Dank je Avondster! Weet je, ik begon te denken dat een wens doen bij een ster iets was voor gekke, kleine kinderen. Kijk nu eens. Je bent zo mooi als een magnolia in mei. '**t Is** precies als gisteren, toen we twee kleine meisjes waren en in onze fantasiewereld leefden en vandaag komen onze dromen uit. Wel, terug naar de strijd. Wens me geluk! Naveen...

Prins Naveen, ik vind het verschrikkelijk dat je gisteren dat hele kikkerfiasco hebt moeten meemaken.

Je ... je oor?

Alsjeblieft, prins Naveen! Je doet me blozen als een ...

Is da serieus?

Ja! Ik wil absoluut zeker met je trouwen! '**k Moet** zoveel plannen! De gastlijst, de jurk, de muziek, de bloemen, de schoenen! Oh, ik wil trouwen op carnaval.

Prins Naveen, schat. Kan **et nie wa rapper?** We mogen niet te laat zijn op ons carnavalhuwelijk!

Oké schattebol, we zullen wachten in de wagen. Papa, start de auto!

Oh ja, ik wil.

Prins Naveen? Oh hemeltjelief! Is alles oké?

'**t Is nie** waar hé.

Prins! Prins Naveen! Je toekomstige bruid wordt ongeduldig.

Zei jij 'prins'?

Lieve hemel, dit is écht te veel. Oké, eens kijken als ik het goed begrijp. Dus als ik u kus voor middernacht, worden jij en Tiana terug mens. En dan gaan wij twee trouwen en leven we nog lang en gelukkig. Het einde.

Alles wat je wil, snoepje! Kom me kussen, **zoeteke!**

Heel mijn leven heb ik gelezen over ware liefde in sprookjes, en Tia, jij vindt ze. Ik kus hem, voor jou, schatje. Geen huwelijk vereist. Oh nee! Misschien loopt die oude klok wat voor! Het spijt me.

f. Louis

Ik ken dat nummer! Dippermouth Blues!

Waar **ebde** gij al die tijd gezeten?

Wel, de bayou is de beste jazzschool ter wereld. Alle groten spelen hier op de rivierboten. Ouwe Louis zou alles geven om te kunnen jammen met de grote jongens.

'k Ebt eens geprobeerd. Was nie zo plezant.

Wa gaan jullie doen?

Welke vloek?

Wa? Haha! **Meende da?**

Voodoo? Juist **gelijk Mama Odie doe?**

Mama Odie! Ze is de voodookoningin van de bayou. Ze kent magie, en spreuken, alle soorten voodoo.

Door het diepste, donkerste stuk van de bayou? Met vlijmscherpe doornstruiken en jagers en stropers met vallen en geweren? Nee.

Hé, gasten, ik heb juist een waanzinnig idee. Misschien maakt Mama Odie wel van mij een mens!

Hallelujah!

Seg, da restaurant van **u, kunde** daar ook vissoep krijgen?

Da wil ik al zo lang! **Rooie** bonen, muffulettas, burgers, ...

Hebben jullie al iets gegeten? Ik... Oh nee. Wacht, Louis lost het op. **Wa denkte?**

Weete wak moe ebbe? Ne scherpe stok! Zo terug.

Ik heb **ne** stok!

Ik wist **nie, ... wel, luistert, ...** Ik was in de war met de topografie en de geografie en de choreografie en ...

Doornstruiken vallen aan! Krokodil geraakt! De duisternis komt dichtbij, ik krijg het koud!

Jagers met geweren! Aw!

Is alles in orde, **manneke?**

Eu, **vindet erg?**

Merci, **zunne, klène. Zoude nu eu, den** andere kant...?

Aw! Oei! Zachtjes! Zachtjes!

Weette waar ik me beter door zou voelen? Kreeft, overgoten met een roulladesaus, of gebakken bananen, met ijs en pralinen.

Ook **goe.**

Die moet ik ook zien! Waar zit ze?

Zeg, **zijde** zeker **da da de** juiste blinde **voodooamadam** is van in de boom in de boot in de bayou?

En **ikke**, Mama? **Iek wil ook ne** mens zijn en jazz spelen met de grote jongens! Ik wil vingers, tenen, en een **navelputteke**, **nie zo één da uitsteekt**.

Ik heb een beter idee! **Z'ebbe geweren!**

Schaduwman, Ray is gewond. 't Gaat echt **nie goe**.

g. Mama Odie

Hihi, **nie** slecht voor een 190-jaar oude blinde dame! En wie van jullie stoute kindjes heeft geluisterd naar de schaduwman?

Sjusjuuuut! Haha, kom **es** hier, **gij** stoute jongen! Geef mij **es e kuske!** Mwa, mwa. **Gij ziiiet u mama** toch graag? Goed om u nog **es** te zien, Ray! **oe est** met de bomma? **Doar ziet leven ien!**

Willen jullie **wa snoepkes?** Wel, **dad ies eel spijtig.** 't Is een **specioal snoepeke.** Had jullie weer mens gemaakt! Hahaha, 'k ben jullie **moar aan't ploagen!**

Woaroem zegde nie da mijne gumbo aanbrandt?

Oh, niet te geloven. Ik moet **ier** ook alles doen! Proef **es?** En? Juju! **Dad eeft een pittig smaakske!** **Juist wa'k** nodig had! En, **wete al wa jullie** nodig **ebbe?**

Waar **zitte med u** verstand eigenlijk? **Ge** wilt weer mens zijn, maar **ge zie nie wa ge nodig ebt.**

Ies dad etzelfde? **Nee! Luistert** nu maar naar mama.

Wel, miss Kikker, **weette nu wa ge** nodig **ebt, kiendje?**

Als jullie persee mens willen worden, dan is er maar één manier. Gumbo, gumbo, in de pan. We willen een prinses. **Wa zegdervan?**

Zwijgt nu en kijk naar de gumbo.

Ja, **da** telt maar alleen tot middernacht, dan is carnaval voorbij. Springboon, **ge hebt** maar tijd tot dan om die inktvis te kussen. Als zij hem kust, dan boem, dan worden jullie weer mens.

Babbelkous, **ge** moet diieper groaven, dan **vind al wa ge nodig ebt.** Komaan, komaan, komaan. **Der is nen oop water** tussen **ier** en New Orleans. Begin maar al te zwemmen!

En zo, bij machte van mezelf, zijn jullie vanaf nu kikker en vrouw. Alle, springboon. **Geeft u mooie bruid een kuske!** **Da wordt ier goe!** **Ik zei et toch,** een prinses kussen verbreekt de betovering!

b. Lawrence

Majesteit! **'k Heb** overal naar u gezocht!

We zullen weer te laat zijn op het gemaskerd...

We zouden op het landgoed van de La Bouff's moeten zijn!

Waarmee?! Op dit moment hebt u twee keuzes: trouwen met een rijke jongedame of werk zoeken!

Nee, dit is idioot.

Haal me **deruit!**

Of de krant van vanmorgen. Majesteit, deze man is overduidelijk een bedrieger. Ik stel voor dat we ergens gaan...

Oh, oh nee. U bent zo stil.

De arme jongen stikte dus ik opende het deksel een heel klein beetje. Hoe ben ik toch verzeild geraakt in al die voodoo-waanzin. Ik kan hier niet mee doorgaan. Draag jij dit ding, dit vreselijke ding maar.

Da's waar. Ja, echt wel.

Ja, maar, wat met Naveen?

Wel, als je de troonopvolger bent, ben je gespannen als een panter. Je verwacht zelfs het onverwachte.

Wat?

Vervelende muggen. Ze zijn overal! Miss Charlotte, ik kan niet langer verzaken aan het bonzen van mijn ... hart. Ook al was onze tijd samen maar kort, het was hemels.

Mag ik je vragen of u bereid bent om prinses van Maldonië te worden?

Zo serieus.

Wat nu?

Bijna aangekleed, nog een paar minuutjes, liefste schat.

Oh mijn hemel, ik ben verdoemd!

Niet tegenstribbelen, Hoogheid. Zit stil.

Euh, wat? Ja, ja, ik ben helemaal pro.

Momentje, ik moet even op mezelf komen!

Uit wraak, voor al die jaren van vernedering.

Laat het liggen!

Ik ben onschuldig! De schaduwman zit hier achter!

i. Papa Tiana

Hmmm, de Gumbo soep ruikt lekker, Tiana.

Ja, ben je zeker? Er absoluut zeker van? Oké, dan ga ik nu deze lepel in mijn ...

Hm. Wel schatje, dit is de beste Gumbo die ik ooit heb gegeten! Ons meisje heeft een gave! En zo'n speciale gave moeten we delen. Weet je wat lekker doet? Het brengt mensen samen, van elke rang of stand. Het verwarmt hem en het tovert een glimlach op hun gezicht. En straks, in mijn eigen restaurant, dan komen de mensen van heinde en ver. Alleen maar om te proeven van mijn eten.

Da's waar, schatje, ons eten.

Waar ga je naartoe?

Doe een wens en droom ervan met heel je hart. Maar denk eraan, Tiana, die ster gaat maar een klein stukje met je mee. Je moet haar helpen door zelf heel hard te werken, en dan, dan kan je alles doen wat je maar wil. Maar beloof papa één ding, dat je nooit of nooit vergeet wat echt belangrijk is. Oké?

j. Dhr. La Bouff

Goeiemorgen Tiana! Het was een complete verrassing. Het vijfde jaar op rij, haha! Wel, zal ik dat eens vieren met ...

Laat maar komen tot ik erbij neerval!

En hij blijft bij ons logeren als mijn persoonlijke gast!

Wat is **da** nu?

Stellaaaaaa! Pak die kikkers!

k. Krokodillen

Die dikke is van mij.

Ik zag 'm eerst.

Kom **ier**, lekker **hapke**.

Da's mijne staart.

Daar **issem**.

Ik zie 'm, ik zie 'm!

Mmm, gij ga lekker smaken!

Ge kunt u nie blèève verstoppe!

We hebben heel de nacht!

l. Buford

'Weer over **da** stom restaurant aan 't praten?

Je krijgt nooit genoeg om het voorschot te betalen!

Hoe dichtbij?

Haha, gij hebt ongeveer evenveel kans op om **da** restaurant te krijgen als ik om de paardenkoers te winnen!

m. Reggie

'k Ben **der** nog **nie** aan geweest. Oh, kijk nu **ne** keer na die **twji springerkes**. Ik kan die **kikkerbillekes ol proev'n**.

Zie nu ne ki stille!

'k Peist oek, twji Vingers. Me goan ki'ers pa'n.

Oh, ik en der jin, hasten! Pakt gulder die kljin doar! Da goat een goeie vangste worn, zeh. Hoho.

Kiekt ne kji na die billekes, zeh. Kgoa doar e lookbrwoodje bie pa'n wi!

Oed kji je bek, Darnell.

Joa, ik èèn em goord. Woa zie je noar ant zien?

Twji vingers, doe toch iets! Aw! Stopt daar mee!

Pakt die ki[kk]ers! Die twji, zu[kk]e ki[kk]ers èk noh nwooit hezien! Zwo slim!

n. Darnell

Die zouden lekker smoaken med een pikant sauske, hé pa?

‘k Zin der, twèè viengers, iek zal ... Pa! W’ebbe der ene! Waar is dieje van uuu?

Pa, edde gij dieje verdachten bons oek g’hoord?

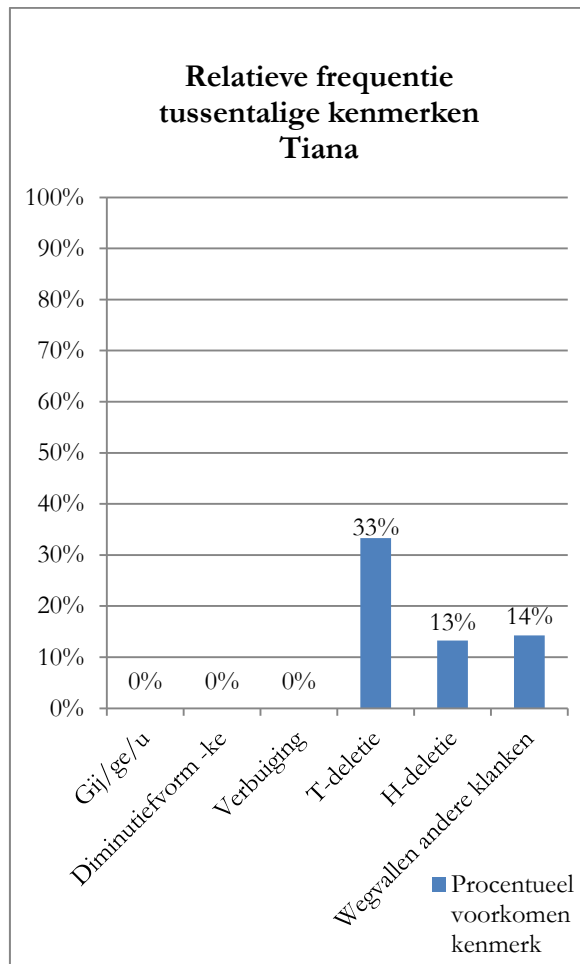
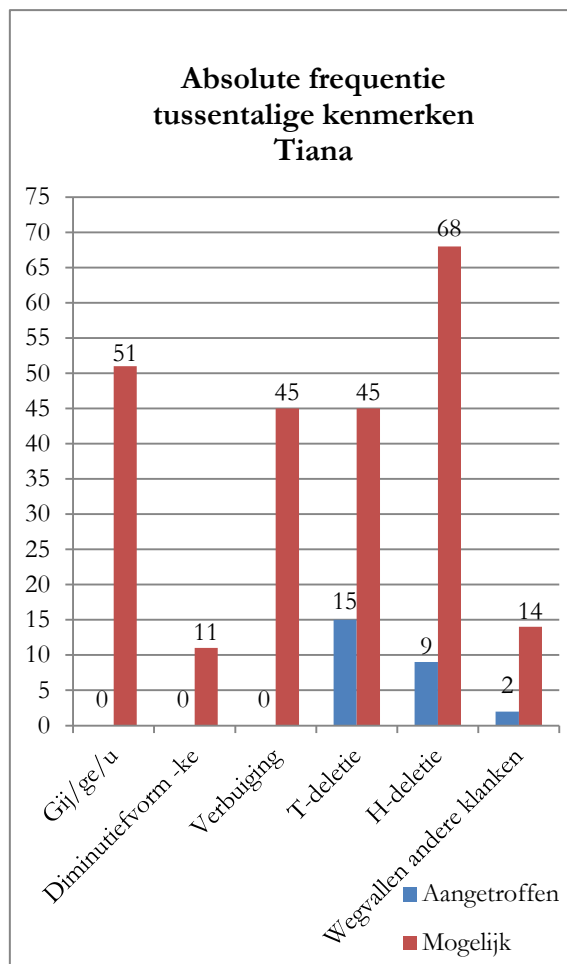
Just derneffe! Ier ga je spèèt van krèègen, stoute kieker.

Haha, der neffe!

Bijlage 21: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *De prinses en de kikker* (2009)

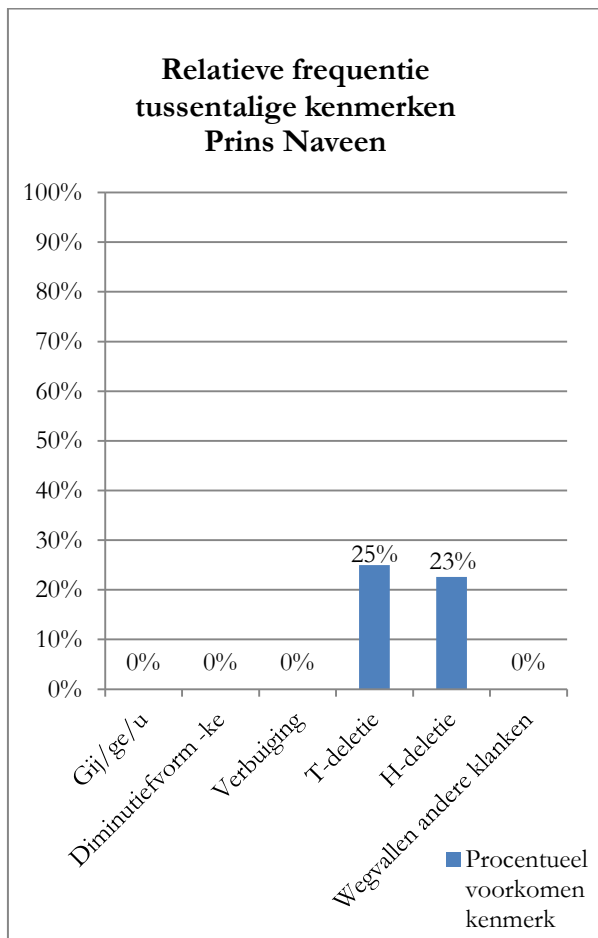
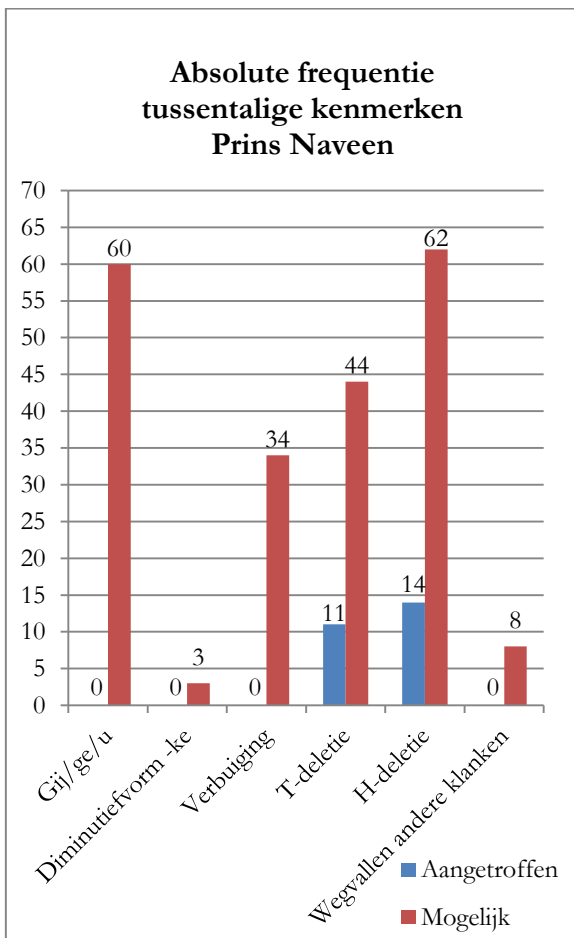
a. Tiana

Tiana	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	51	0%
Diminutiefvorm -ke	0	11	0%
Verbuiging	0	45	0%
T-deletie	15	45	33%
H-deletie	9	68	13%
Wegvallen andere klanken	2	14	14%

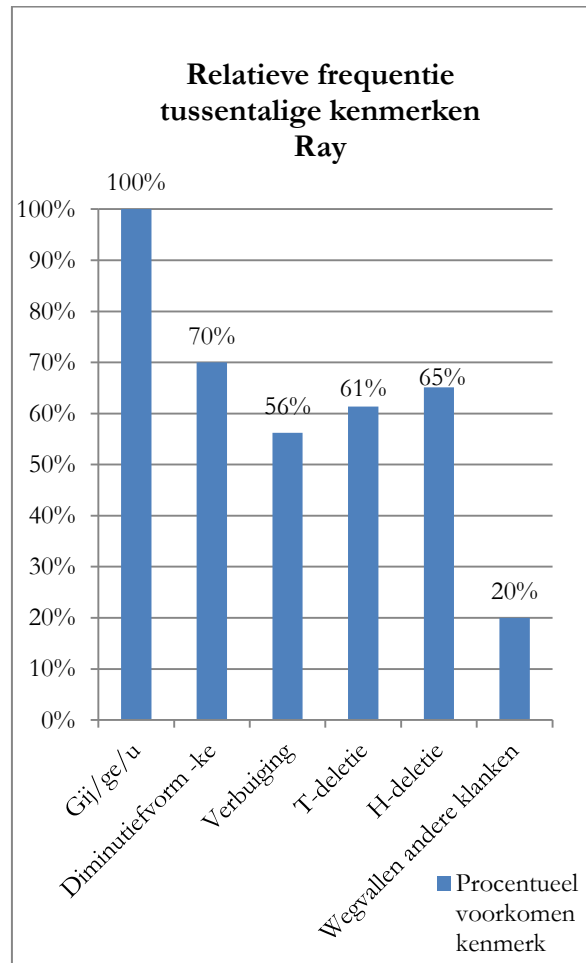
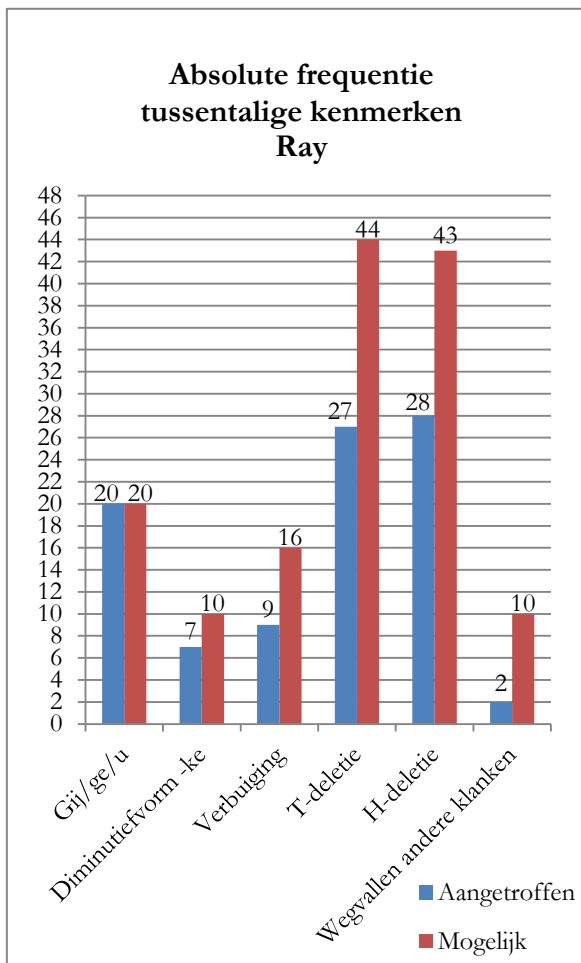
b. Prins Naveen

Prins Naveen	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	60	0%
Diminutiefvorm -ke	0	3	0%
Verbuiging	0	34	0%
T-deletie	11	44	25%
H-deletie	14	62	23%
Wegvallen andere klanken	0	8	0%

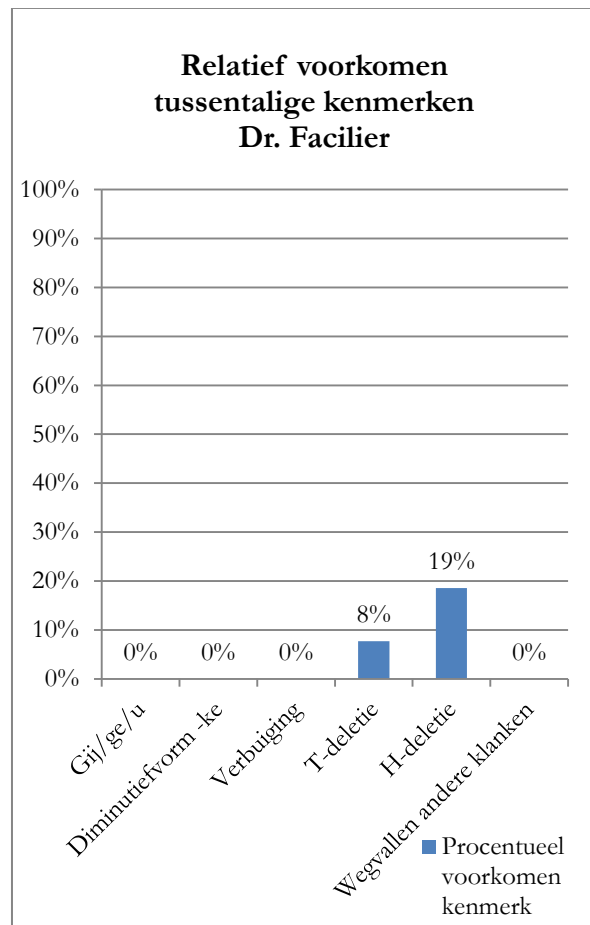
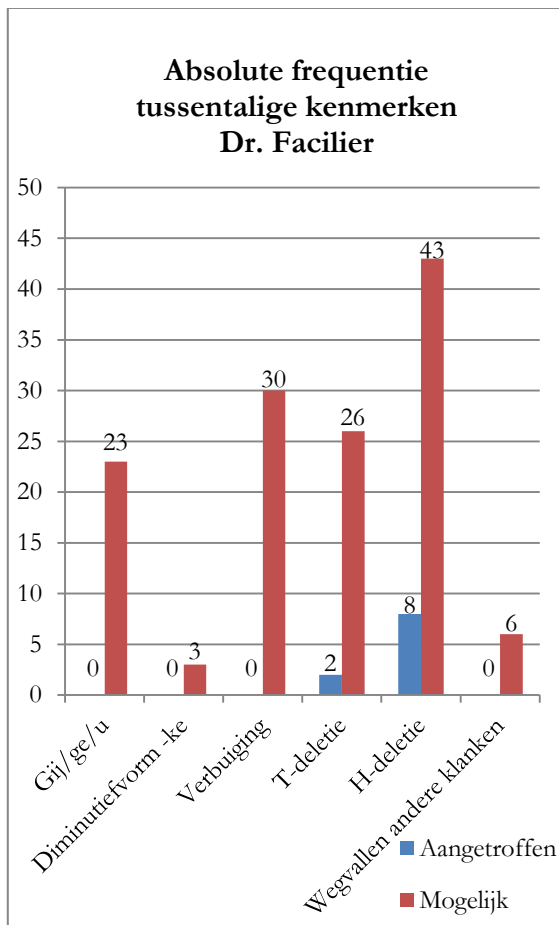
c. Ray

Ray	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	20	20	100%
Diminutiefvorm -ke	7	10	70%
Verbuiging	9	16	56%
T-deletie	27	44	61%
H-deletie	28	43	65%
Wegvallen andere klanken	2	10	20%

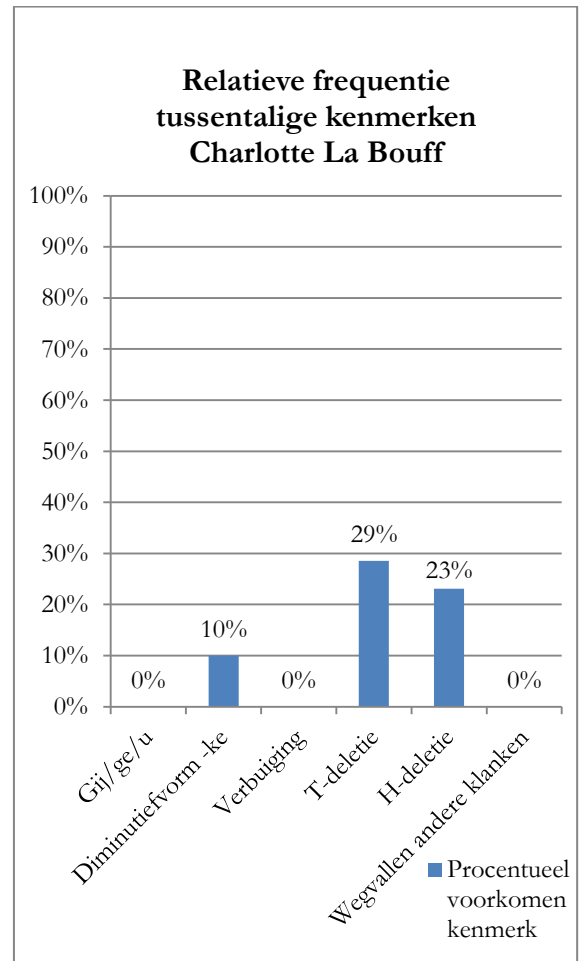
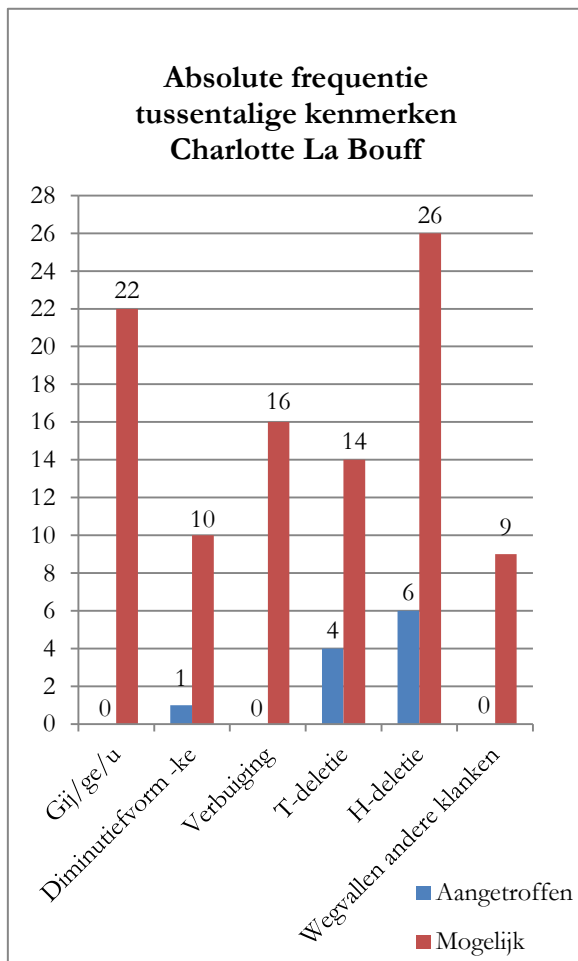
d. Dr. Facilier

Dr. Facilier	Aangetroffen	Mogelijk	Relatief voorkomen kenmerk
Gij/ge/u	0	23	0%
Diminutiefvorm -ke	0	3	0%
Verbuiging	0	30	0%
T-deletie	2	26	8%
H-deletie	8	43	19%
Wegvallen andere klanken	0	6	0%

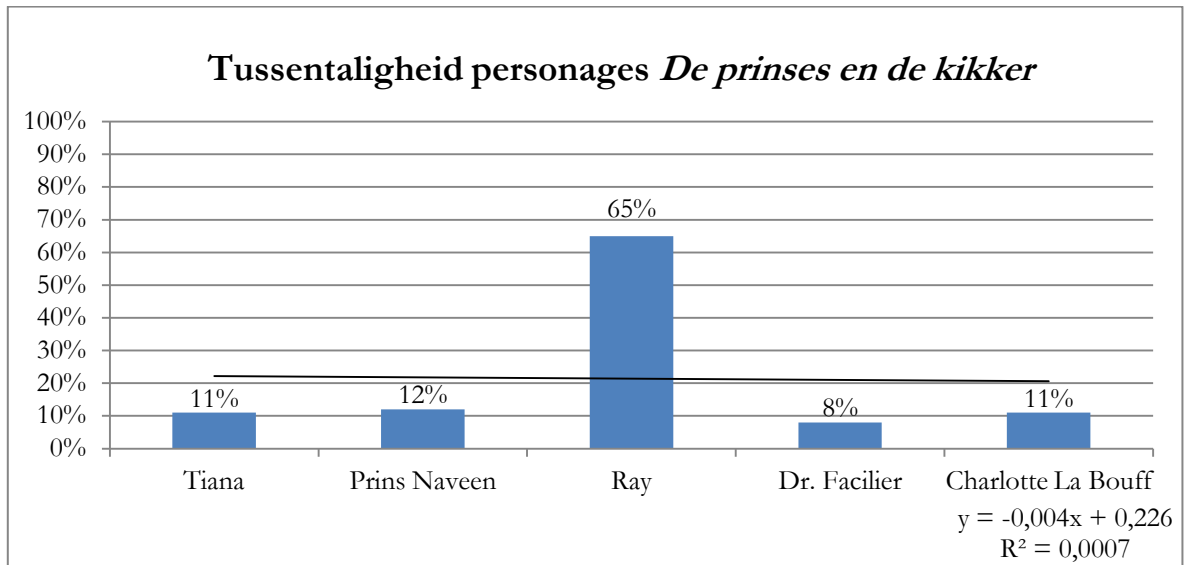
e. Charlotte La Bouff

Charlotte La Bouff	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	0	22	0%
Diminutiefvorm -ke	1	10	10%
Verbuiging	0	16	0%
T-deletie	4	14	29%
H-deletie	6	26	23%
Wegvallen andere klanken	0	9	0%

f. Relatieve tussentaligheid bij personages De prinses en de kikker

Tussentaligheid personages <i>De prinses en de kikker</i>	
Tiana	11%
Prins Naveen	12%
Ray	65%
Dr. Facilier	8%
Charlotte La Bouff	11%

Bijlage 22: Transcriptie *Brave* (2012)

a. Merida

Er zijn mensen die zeggen dat ons lot vastligt. Dat het verbonden is aan het land waar we deel van uit maken. Anderen zeggen dat de draden van het lot verweven worden als een kleed en dat iemands lot verstrengeld is met dat van vele anderen. We zijn allemaal op zoek naar het patroon of willen het veranderen. De een zal het nooit ontdekken. Maar sommige anderen worden geleid. Het verhaal over hoe mijn vader zijn been aan de wrede beer Mor'du verloor, werd legendarisch. Ik werd een grote zus van drie broertjes, de prinsen Hamish, Hubert en Harris. Kleine duivels zijn het. Zij komen overal mee weg. Ik kom nooit ergens mee weg. Ik ben de prinses. Ik moet het voorbeeld geven. Ik heb plichten, verantwoordelijkheden, verwachtingen. Mijn hele leven is uitgestippeld, als voorbereiding op voorbereiding op de dag dat ik... ja, mijn moeder wordt. Zij regelt mijn leven elke minuut van de dag.

Ay, ridder, koene ridder, gij zijt in de herte mijn.

Gij zijt in herte mijn!

Het is ook voor niets.

Maar zo nu en dan is er een dag waarop ik geen prinses hoeft te zijn. Geen lessen, geen verplichtingen. Een dag waarop vanalles kan gebeuren. Een dag waarop ik mijn lot kan veranderen.

Ho, ik rammel. **Gij** ook honger, Angus? Zin in haver, jongen?

En whoesh, één slag, zijn zwaard verbrijzeld en toen HAP, pa's been was er zo af. Door het monster zijn strot ging het.

Mor'du werd nooit meer gezien sindsdien en hij dwaalt door het woud, wachtend op een kans om zich te wreken.

Mama, 't is gewoon mijn boog.

Mama, **gij** raadt nooit wat ik deed vandaag! Ik beklom de Trollenrots en dronk uit de Vuurval.

Niks, mama. Ma-ma.

Wie stemt in met wat, moeder.

Wat heb ik nu weer misdaan?

Wat?

Papa!

Ik veronderstel dat een prinses dan doet wat hoort.

Nee, hier hebt u mij op voorbereid mijn hele leven. Maar ik doe het niet. U kunt me niet dwingen!

Moeder, verloven? Trouwen? Oh mama, **nie** nog **es**.

Ma da's een leuk sprookje.

Oh, mam. **'t Is** niet eerlijk.

Zeg ze af, al die heren! Is dat zo erg dan? Als koningin kunt u toch zeggen dat de prinses er niet klaar voor is. Misschien zal ze er nooit klaar voor zijn! Dus dat is dat, heren. Wij verwachten uw oorlogsverklaring in de ochtend.

Ik wil niet dat mijn leven voorbij is. Ik wil nog vrij zijn.

't Is echt **nie** mijn bedoeling om u pijn te doen.

Maar **'t is** mijn leven, ik ben er gewoon **nie** klaar voor.

Ik denk dat u het wel zou begrijp als u gewoon ... luistert. Ik zweer het Angus, dit gaat echt niet gebeuren. Niet als ik er iets over te zeggen heb.

Ik kan **nie** ademen!

Niet te doen. **'t Is** te strak.

Mama?

Eerstgeborene?

Boogschieten, boogschieten! Ik kies boogschieten.

Ik wed dat hij had gehoopt te mogen paalwerpen!

Oh, **da's** aantrekkelijk. Goeie arm. Oh ocharm.

Ik ben Merida, eerstgeboren nakomeling van clan Dun Broch. En ik zal dingen naar mijn eigen hand.

Stom kleed!

U bent degene die wil dat ik ...

Ik volgde de regels! Het kan me niet schelen! **Ma** luister dan!

Dit is zo oneerlijk.

U bent er nooit voor mij. Dat hele huwelijk is wat u wil. Vraagt u zich ooit es af wat ik wil? Nee, u roept alleen wat ik wel moet doen, wat ik niet moet doen, zodat ik net zo word als u. Wel, ik word niet net als u.

En u bent een beest. Dat bent u. Ik zal nooit zijn zoals u, nog liever dood dan te zijn zoals u!

Angus! Komaan, Angus. Angus! Waarom leiden de lichtjes me naar hier? Eu...

Wie bent u?

Eum, ik begrijp **et nie**.

Maar de dwaallichtjes, ze... ze...

Uw bezem! Hij veegde, uit zichzelf!

Die kraai kan praten!

U bent een heks!

Daarom leidden de lichtjes me naar u, u kunt mij helpen!

Ziet u, **'t is** mijn moeder.

Nee, de lichtjes brachten mij hierheen!

'k Wil alles kopen. Al **u** beeldjes.

Met dit.

Alle beeldjes en ook één wens.

Een spreuk waardoor mijn mama verandert. Dat verandert mijn lot. Waar gaat u naar toe? Wat doet u nu weer?

En **eeft ij** gekregen wat **ij** wou?

Een taart? Ja, ik wil **et!** Zeker dat... als ik dit geef... aan mijn moeder... dat mijn lot zal veranderen?

Zei u nog iets... over... de spreuk?

Mama, oh, ik eu... U? Oh ja?

Angus steigerde. **Ma 'k viel nie** hard. Meent u dat?

't Is een vredesoffer! Heb ik gemaakt, voor u. Speciaal.

Hoe voelt u zich? Anders?

Denkt u al anders over m'n huwelijk en zo? Moeder?

Hoe denkt u over trouwen nu?

Neem gerust alle tijd, en dan komt alles weer goed, mama. En misschien krijgt u zelfs al een heel andere kijk op dat huwelijk.

Taart! Mama, goed, ik zal dan zeggen dat het niet doorgaat, dan. Mama? Beer! Mama, u ... bent een beer! Waarom een beer? Oh die manke heks gaf me een manke spreuk! **'t Is** niet mijn schuld. Ze moest u **nie** veranderen in een beer. Ik vroeg alleen maar om een andere u.

't Heeft geen zin om kwaad te zijn op mij. **'t Is** die heks **aar** schuld. Lelijke toverknoel. En die onnozele kraai. Ongelooflijk. Ik krijg **aar** wel. Ik zorg dat ze dit goedmaakt. Ik krijg altijd overal de schuld van. **'t Is** niet eerlijk.

Ge kunt toch **nie** naar buiten gaan! Mama, wacht! **Wa** gaat **ge** doen! Papa, de Berenkoning. Als hij u zo ziet, bent u dood.

Mama, wacht, we moeten ... Stop, stop! U bent bedekt met vacht. U bent niet naakt. En bovendien zal niemand u zien, **oor! Goe** bezig, mama.

Luister, als we die kant uitgaan, zien ze u! Snel, langs **ier!** Mama? Een heks betoverde mama en het is niet mijn schuld. Ze moet weg uit het kasteel en jullie moeten mij helpen. Oké, jullie krijgen al mijn desserts voor twee... drie! weken. Oké, goed, een jaar.

Kom, mama! Kom, mama, vlug. Ze redden het wel. We moeten opschieten! Goed, ik ben direct terug. Doe maar, en pak maar iets lekkers voor jezelf. Als beloning!

Waar zijn die dwaallichtjes? Kom, dwaallichtjes. Kom tevoorschijn! Leid me naar het heksenhuisje! Ik ben hier... Ja, jullie durven niet nu mijn moeder kijkt, **hé**. Ik stond precies hier en **da** lichtje verscheen precies daar. En een heel spoor van lichtjes voerde mij het bos in. Denkt ze soms dat zij de weg weet naar het heksenhuisje. Oh, mama, ik ken deze plek. Het huisje... is langs hier! Kom, snel. Niet te geloven, ik **eb 't** gevonden. Nee, ze was hier! Nee, eerlijk, ze was echt hier. Oh, wacht. Nee. Nee. Nee. Nee, nee!

't Lot zal keren? Herstel de band? Wat wil **da** zeggen?

Nee, waar ben je naar toe! Wat? Misschien ligt er een boek met spreuken. Kijk eens rond. We lossen **et** op, morgen. Eum, **goeiemorgen**? En wat moet dit voorstellen? Wat? Sorry, ik spreek geen Beers. Oh. Die vond u bij de beek zeker? **Da** zijn nachtschadenbessen. Die zijn giftig. Hoe komt u aan dit water? **'t Zit** vol wormen. Kom mee. Ontbijt. Oh, wacht, een prinses houdt zich verre van wapens, dat vindt u toch? Alstublieft. Oh, pak dan. Hoe weet **ge da ge 't nie lust** als **ge 't nie** probeert? Waar ga je naartoe? Mama, kom terug. Mama, bent u dat? Mama? U was anders... Alsof u ... Ik bedoel, alsof u een beer was vanbinnen. Een dwaallichtje! Niet doen. Mama, nee. Oh, mama. Alstublieft, ga broodjes smeren. Ik weet **et**, u bent bang en u bent moe, en in de war, maar u moet echt rustig blijven. Wees gewoon kalm. Luister. Zij wijzen ons de weg. Mama, kijk. Waarom leidden de lichtjes ons naar hier? Wie **ier** ook woonde, is al heel heel lang weg. Alles goed, mama. Alles goed. **'t Is** een troonzaal! **'t Doet** denken aan het koninkrijk uit dat verhaal dat u me vertelde! Dat met die prinsen. De oudste. Gescheurd, net **als 't** wandtapijt. De spreuk. **'t Is** al eens eerder gebeurd! Kracht van tien mannen. Het lot zal keren. Keerde zijn lot. Oh nee, de prins, hij werd... Mor'du. Mama, we moeten terug naar het kasteel. Als we niet opschieten, wordt u net als Mor'du! Een beer, een echte beer! Voor altijd. Herstel de band verscheurd voor niets. De heks gaf ons het antwoord! Het wandtapijt! Mama, heeft u dan een beter idee? Beresterk.

Ze gaan elkaar vermoorden! U moet hen stoppen, voor het te laat is. Weet ik, weet ik. Maar hoe krijgen we u ongezien naar boven, de trap, naar het wandtapijt met die bende driftkickers daar?

't Is al goed, papa. Ik... Eum, ik heb... Wel, ziet u, ik. Ik heb overleg gepleegd met de vorstin.

Ja, dat is.

Euh, ze is eum...

Ik zou nooit...

Stilte. Wel, ik ... Ooit was er een oud koninkrijk. In dat koninkrijk brak oorlog uit en het raakte in verval.

Ja, maar **'t is** waar! Ik weet nu hoe één domme daad het lot van een heel rijk kan veranderen.

Legende zijn lessen, met een kern van waarheid. Ons rijk is nog jong, onze verhalen zijn nog geen legendes maar ze tonen wel onze hechte band. Onze clans waren ooit rivalen maar toen de vijand ons land binnenviel vanuit de zee, hebben wij samen ons land verdedigd. U vocht voor elkaar, u riskeerde alles voor elkaar. Lord MacGuffin, mijn vader redde u door een pijl af te weren toen u Dingwall hielp!

En heer Macintosh, u redde mijn vader toen u en uw ruiters de vijand tot stilstand brachten en we weten allemaal hoe Dingwall hun aanvoerder klein kreeg.

Het verhaal van dit koninkrijk toont onze kracht. Mijn vader bundelde uw krachten en u kroonde hem tot koning. En dat verbond, gegrond op dapperheid en vriendschap, bestaat nog tot deze dag. Maar door mijn zelfzucht, zorgde ik voor verdeeldheid in het koninkrijk en dat is alleen mijn schuld. En ik weet nu dat ik die fout moet rechtzetten, en de band herstellen. En dus, er is de kwestie van mijn verloving. Ik heb besloten te doen wat goed is en, en... ik breek traditie. Mijn moeder, de koningin, weet eu... in haar hart dat ik... dat wij vrij moeten zijn om te schrijven, ons eigen verhaal. Volg jullie hart. En vind zelf liefde en geluk.

De koningin en ik leggen de beslissing bij u, mijne heren. Mogen jonge mensen van nu af aan zelf kiezen van wie ze houden?

Iedereen naar de kelder! We plunderen de koninklijke privévoorraden om dit te vieren.

Het wandtapijt! Herstel de band. Herstel de band. Naai het dicht. Dat brengt je terug. We hebben naald en draad nodig. Mama? Mama, niet nu, nee, alstublieft, **nie** nu. Mama.

Papa, nee, dit is niet wat u denkt!

Nee, papa, doe haar geen kwaad. Nee! Mama. **'t Is** goed, **'t** geeft echt niets, **'t is** maar een klein schrammetje. Mama!

Papa!

Hij is uw vrouw, Elinor!

't Is echt waar! Er was een heks en die heeft **aar** betoverd! **Da** is **nie** Mor'du!

Nee, papa, luister naar mij! Luister! Niet doen! **'t Is u** vrouw! **'t Is** Elinor!

Papa, nee! Maudie! Je moet me helpen, nu! Oh, nee. Maudie. Pak de sleutel. Naald en draad, naald en draad, naald en draad.

Oh, jij schoonheid.

Zit stil, Hamish. Angus, rustig jongen! Hubert Harris, help Hamish!

Achteruit, dat is mijn moeder.

Mama, bent u gewond?

Ik laat u mijn moeder niet vermoorden. Jongens.

Mor'du!

Mama!

De tweede zonsopgang! Nee, ik begrijp **et nie!** Oh mama, het spijt me. Het is allemaal mijn schuld. Ik deed u dit aan, en ons. U was er altijd voor mij, u heeft me nooit opgegeven. Ik wil u gewoon terug. Ik wil u terug, mama. Ik hou van u. Mama! U bent terug! U bent veranderd!

Er zijn mensen die zeggen dat het lot iets is waar je geen vat op hebt, dat we ons lot niet bezitten. Maar ik weet wel beter. Ons lot ligt binnenin ons zelf. Je moet alleen moedig genoeg zijn om het te vinden.

b. Koningin Elinor

Waar zit je? Laten zien! Komaan! Kom te verschijn! Ik ga je pakken... Waar zit **gij**, kleine deugniet! Ik ga je pakken! Waar is mijn klein feestvarkentje? Ik ga haar opeten als ik haar vind! Ik ga je opeten, ik ga je... ham ham hma. Oh, Fergus, geen wapens op de tafel.

Ga maar halen dan. Een boog? Fergus? Zij is een dame!

Merida, kom je lieverd! We vertrekken!

Een dwaallicht? Weet je sommige zeggen dat die lichtjes u naar **u** lot wijzen.

U vader gelooft niet in magie.

Luid. En duidelijk. **Ge** moet verstaanbaar zijn op elke plek in de zaal, anders is alles voor niets.

Dat heb ik gehoord. Van **in 't** begin. Een prinses moet kennis opdoen over haar koninkrijk. Ze maakt geen prutswerk. Dat is een C, liefje. Een prinses hoort niet te knorren. Schrokt haar eten niet op. Is vroeg uit de veren. Voelt medelevend. Geduldig. Voorzichtig. Proper. En bovenal, een prinses streeft naar... wel... perfectie.

Merida, een prinses legt nooit haar wapens op de tafels.

Een prinses houdt zich verre van wapens naar mijn mening.

Wat **ebt** **gij** gedaan, liefje?

Honger zo te zien? Zo krijgt **ge** nog buikkrampen. Ah Fergus, kijk toch eens naar **u** dochters bord! Laat je niet likken? Ah, jongens, zit niet te... Niet spelen met uw haggis. En hoe weet **ge** dat **je't nie** lust als **ge't nie** eens probeert. Het is maar een klein schapenmaagje, **et** is heerlijk! M. Dank u Maudie. Aha, van de heren Macintosh, MacGuffin en Dingwall. Hun antwoorden, denk ik.

Fergus. Ze stemmen allemaal in.

Jongens, jullie mogen van tafel.

Je vader wil iets met je bespreken. Fergus.

De heren presenteren hun zonen als kandidaten voor **u** huwelijk!

De clans accepteren.

Werkelijk, Merida. Ik snap echt niet waarom **gij** zo reageert. Dit jaar presenteert elke clan een kandidaat en die dingt op het toernooi naar **u** hand.

Een prinses verheft nooit haar stem. Merida, hier hebt **gij u** op voorbereid, uw hele leven!

Er was eens een oud koninkrijk... Dat land, naam vergeten, werd geregeerd door een goede, wijze koning die zeer geliefd was. Als oude man verdeelde hij het rijk tussen zijn vier zonen. Zij zouden de zuilen zijn waarop elk deel van het land rustte. Maar, de oudste prins wilde het hele land voor zichzelf. Hij volgde zijn eigen weg en het rijk viel uiteen. Er heerste oorlog, chaos en rampspoed.

't Is niet zomaar een sprookje, Merida. Legendes zijn lessen. De kern is waar. Ik raad u aan om er vrede mee te nemen, de clans presenteren binnenkort hun zonen.

Ah Merida, **'t is** een huwelijk. **'t Is** niet het einde van de wereld.

Da's geen gemompel.

Komt door u. Koppigheid, **da's** echt iets voor **u** kant van de familie.

Ik weet **nie** wat ik moet doen.

Ik praat al zoveel met haar. Ze wil gewoon niet luisteren.

Ah, ik kan dit niet!

Merida, na al het werk, alle moeite om **u** voor te bereiden... We schoolden **u**, gaven **u** zoveel dingen die wij nooit hadden. Ik vraag **u**, wat verwacht **gij** dat wij nu doen?

Ik begrijp **u** wel, het lijkt misschien niet eerlijk. Zelfs ik had mijn bedenkingen vlak voor mijn verloving. Maar we kunnen niet weglopen van wie we zijn.

Maar **zijt** **gij** bereid de prijs te betalen die **u** vrijheid **u** kost?

Als **ge** gewoon **es** probeerde in te zien, dat wat ik doe, dat doe ik uit liefde.

Je zou het inzien als je gewoon... luistert.

Ge ziet er werkelijk beeldschoon uit.

Oh, zwijg. Draai **u** **es** om.

't **Is** perfect. Merida? Weet... Vergeet niet te lachen.

Op uw plaatsen graag, op uw plaatsen.

De presentatie van de zonen!

Goe, waar waren we? Ah, in overeenstemming met de wetten en met hoofden van onze tradities, zal slechts de eerstgeborene van elk van de grote leiders als gegadigde worden gepresenteerd. En aldus dingen naar de hand van de prinses van Dun Broch, om haar hand te winnen dienen ze zich te bewijzen door proeven van kracht of behendigheid in het toernooi. Het is gebruikelijk dat het onderdeel wordt gekozen door de prinses zelf.

Laat het toernooi beginnen!

Schutters, op **u** plaats! En moge de beste pijl zijn doel vinden!

Fergus.

Fergus. Wat **zijt** **gij** aan **et** doen? Merida? Merida, stoppen! Durf het niet nog een pijl af te schieten! Merida, ik verbied **et**. Naar binnen, **gij**. Ik heb echt genoeg van je gedrag. **Ge** beledigt hen, **ge** beledigt mij. **Ge** beseft **nie wa ge** doet.

Ik ben de koningin. **Gij** luistert naar **mij**.

Oneerlijk?

Ah, **ge** gedraagt **u** als een kind. Nee, Merida, laat dat!

Merida, **gij** **zijt** een prinses en ik verwacht **da ge u** daarnaar gedraagt. Merida. Merida! Oh nee. Oh nee, oh, wat **eb** ik...

Merida! Oh, ik was zo ongerust! Ik wist niet waar **gij waart** en of **ge** nog terugkwam! Ik wist **nie wa** ik moest denken. Oh, zie **u** kleed nu eens.

Ge zijt thuis nu, en daar is de kous mee af. Ik stelde de heren gerust, voorlopig. Je vader probeert ze te vermaken. Natuurlijk weten wij allebei dat we nog een beslissing moeten nemen. Wat is dat?

Jij maakte dit voor mij. Wat een aparte smaak zeg.

Wat is dat? Scherp, met een wildsmaak? **Da's** beter. Goed, dan gaan we nu naar boven, naar de heren en maken aan die hele consternatie een eind.

Ik word duizelig opeens, oh, mijn hoofd draait als een tol! Ik voel me plots niet zo goed? Merida! Breng me naar mijn kamer.

Heren, ik ben wat uit mijn doen op het moment maar u zal een antwoord krijgen. Dadelijk. Nu, wilt u ons verexcuseren.

Oh, ja, alles goed. Wreekt **gij u** been nu maar!

Wat zat er in die taart?

Ocharme. Mijn lief klein **meiske**. Ik ben **ier**, en ik zal er altijd zijn voor **u**.

Lieverd, wij allebei.

Oh lieverd! Oh, lieverd, ik ben naakt. Naakt als een kleine baby. Sta daar niet te staan, doe iets!

Oh, kom we gaan ze uitzwaaien!

c. Koning Fergus

Nee, niet daarmee. Waarom niet die van **uzelf** gebruiken? Gelukkige verjaardag, **meiske**. Wel, **da's** een flinke meid. Trek **'m** helemaal terug, tot aan je wang. Hou beide ogen open en... los!

Hoho, ja, of naar een pijl. Kom mee, we zijn hier weg voor we straks nog kabouters zijn. Of een reus die ...

Mor'du! Elinor, vlucht! Kom aan, **gij!**

En toen, kwam uit het niets, de grootste beer die ik ooit had gezien! Zijn vacht gehavend door gevallen strijders, zijn kop ontsierd door één dood oog. Ik trok mijn zwaard en...

Oh, **da's** mijn lievelingsstuk.

Laat hem maar komen, dan doe ik wat ik toen al had moeten doen.

Laat haar toch. Prinses of niet, leren vechten is belangrijk.

De Vuurval? Men zegt dat alleen de oude koningen dapper genoeg waren om daar te drinken.

Blijf van mijn eten, boevendieners!

Eum... Merida, ...

Wat? Ik? Zij? Elinor.

Merida! Jongens!

Ge mompelt.

Jawel, **ge** mompelt schat, als iets **u** dwarszit.

Hoho, ik geloof **dat't** gesprek **nie** zo **goe** verlopen is?

Praat **me** haar, schat.

Komaan schat, stel ik ben Merida. Praat met mij. **Wa zegde dan?**

Tuurlijk wel. Daar, zo ken ik jou! Goed, ik begin. Ik wil helemaal niet trouwen, ik wil vrij zijn, mijn haar moet dansen in de wind terwijl ik door het dal rijd, pijlen afvurend naar de ster.

't Is al **goe**, vrouw. Laat me gerust.

Goe, hier zijn we. De vier clans, eum, verenigd, voor... de presentatie van de zonen! Clan Macintosh.

Clan Macguffin! Clan Dingwall!

Klopt erop! Sla op zijn bakkes! Al **goe**. Stilte! Zo, en nu is het gedaan. **G'ebt u efkes** kunnen uitleven. Toon een beetje decorum en **gene** klop **niemeer!**

Het spijt me schat, **ma** ik ben **nie** ... Ja, schat.

Het is zover! Schutters, op **u** plaats!

Hé, vooruit met de geit!

Hij staat voor paal!

En zo'n **schoon** golvende lokken!

Oh, komaan. Schieten!

Wel, dat is echt geweldig, of **nie?** Raad **es** wie **dat** er blijft eten?

Oh en trouwens, **ge** vindt **et** toch **nie** erg **da ge** vrouwe Dingwall..

Jongens toch, **'t is goe!** Weg jongens, anders schiet ik straks nog mis.

Elinor, kijk! **Da's** Mor'du! Elinor? Alles goed, schat? Jullie horen het jongens, ik rust niet voor ik eindelijk die beer heb dood gedaan.

Ssst, horen jullie dat? Hier klopt iets niet?

Iedereen, volg mij. En wees zeer alert.

Volg mij.

Maudie, rustig nu maar, schat. Wat is er. Zeg het dan, Maudie. Ik wist het!

Sst! Daar! Daar is **ij!**

Als **gij** nu **es uwe** kop zou houden!

Laten we maar naar binnen gaan. **'t Zit** vast!

Goed.

Geen van jullie zonen gaat trouwen met mijn dochter.

Wa doede gij ier, meiske?

Juist gelijk uw moeder. **Mijne** kleine duivel.

Pakt de kleine glaaskes.

Elinor, schat. **Ge** raadt nooit wie juist de hele trouwkwesatie opgelost heeft. ELINOR! **'t Is** toch **nie** waar, Elinor! Zeg toch iets, schat! Elinor? Merida? Wat?

Merida, uit de weg! Ga weg!

Da scheelde **nie** veel, **ij ad u** bijna!

Da is belachelijk!

Mor'du of **nie**, ik wreek u moeder! Maar ik wil u ook **nie** verliezen!

Maudie, bijhouden! En laat haar niet gaan! Blijf waar **ge zijt!**

Komaan, stelletje slappelingen!

Daar gaat **ij!**

Daar gaat **ij!**

We hebben **z'n** spoor!

Voorzichtig met dat ding, je slaat iemand zijn arm er nog af!

Zijde gij nu zot geworden? Merida!

Jongens?!

Dood hem!

Kom aan, ik pak u met mijn blote handen.

Elinor! Oh, Elinor!

Wel alle... Bedek uw ogen, zeg! Beetje respect! Kijk, **da noem ik nu ne kleine bloten** baby.
Merida, Elinor, haast u , ze vertrekken!

Tot ziens, goeie reis!

d. Heks

Oh, kijk maar rond. Roep maar als u iets ziet dat u bevalt. Alles is aan halve prijs.

Gewoon een houtsnijder.

Bevalt er u iets? Zo'n decoratief snijwerk licht elke donkere kamer uit.

Oh, dit is echt uniek. Ik geef er een **schoon prijske** voor.

Da's belachelijk, hout heeft absoluut geen magische toverkracht. Ik kan **et** weten, ik ben een heks... in hout! Hoe vind u dit houtgesneden snijwerk? Het is van eikenhout. Sterk als been. Oh, die is opgezet.

Houtsnijder! Houtsnijder. Ik ben geen heks. Te veel ontevreden klanten. Als u hier dan toch niets komt kopen, **deruit**.

'k Wil 't **nie** horen! Eruit, hup, oprassen. W-w-w-**wa** was da? En hoe **gade gij da** betalen, **schatteke?**

Amai, oe schoon dat **da is**.

Weet **gij** wel zeker wat **gij** doet?

Ge tovert nooit waar **ge** hout snijdt. Heel belangrijk. De laatste keer **da'k** dit deed, was voor een prins. Hij wilde perse de kracht van tien mannen. En hij gaf mij dit voor een spreuk, een spreuk die zijn lot zou veranderen.

Ja, en hij kocht zelfs een bijzonder kunstig bewerkte kaasplank. Goed, wat **eb** ik nodig. Oh, een klein beetje van dit. **Da's** genoeg. En nu, laat **es** zien. Wat hebben we hier. Oh!

Wilt ge't dan **nie?**

Geloof me, dit zal het '**m** doen liefje. Verwacht een levering van aankoop binnen 14 dagen. Wat was er nu toch weer met die spreuk.

Welkom in de Bezige Bij! De plek voor al uw berenbeeldjes en snuisterijen. Ik ben helemaal uitverkocht voor het moment maar wilt u meer informatie over beeldjes of bruidstaarttoppers, giet dan flesje 1 in de ketel. Voor Middelnederlands, flesje 2. Bent u dat roodharig meisje, flesje 3. Voor openingstijden en verzendingsko... Prinses, ik ben op het Wildermanfestival in Stornoway en keer pas **in 't** voorjaar terug. Ik vergat je één dingetje te zeggen over die wens. Bij de tweede dageraad wordt uw wens eeuwig blijvend, tenzij je je houdt aan deze woorden: " '**t Lot** zal keren voor wie echt ziet. Herstel de band, verscheurd om niets. " Ik herhaal: " '**t Lot** zal keren voor wie echt ziet. Herstel de band, verscheurd om niets. " **Dat is't, tataaa!** Oh, en bedankt voor uw bezoek aan de Bezige Bij!

Welkom in de Bezige Bij! De plek... voor openingsure.... En nog een prettige dag!

e. Macintosh

Macintosh!

Uwe majesteit, ik presenteer u mijn zoon en erfgenaam. Hij beschermde ons land tegen de Noordse indringers en met zijn eigen zwaard Staalbloed, heeft hij **duuzend** man bedwongen!

Hey, wij **ebbe** tenminste **oar**!

En, wij wonen **nie** onder bruggen, **gij brommigen ouwen trol**!

Ik ben **nie begon**, **'t was zijn** idee! **Et** spijt mij vreselijk, mijn nederige excuses.

't Is toch **goe**! **Gij ebt em** wel geraakt, zoon!

Oh, en **wa** zoeken we eigenlijk, mijn waarde leider?

Ne beer **in't** kasteel, **da** slaat op niets! Krijgt geen deur open, veel te grote poten!

U bent de koning! U beslist welke van onze zonen **me uw** dochter trouwt.

Als **ge't** mij vraagt **hé, manne, ies** dat **ier** een **liet**!

Al **da** **geziever**!

Oh, **da** verhaal kennen w'allemaal. **Ouw** **gehoer**.

Door een machtige worp **me** zijn speer!

Wel, nu **gij** precies toch een duidelijk besluit genomen **ebt**, wil ik misschien toch een **diengetje** zeggen. Dit is...

Wa?!

Eindelijk zeg! We komen **es** overeen. **'t** Was wel mijn idee eigenlijk **hé**.

Fergus? Beer!

f. Dingwall

Dingwall!

Ik presenteer **mijnen enigen** zoon, **ie** werd **beloagd** door tien **duzend** Romeinen en **ij** versloeg **iel d'Armada ielemaal allien**. Met **ien and** bestuurde **'m 't** schip en in zijn ander **ield 'm** zijn machtig zwaard en versloeg **'m de** hiel vijandelijke vloot. Watte? Da **ebbe'k g'hoerd!** Zeg **da** nog **es?** Of **zijde gullie oennoezel bange kakmadamme?** **Zakt uwe permanant misschien uit uw oar?**

Gij wilt lache? Kleine Dingwall? **Goe** gedaan jongen, **goe** gedaan! **Da's dieje van os, si!**

Ah, daar edde't weer. Weer op jacht in **z'n** kasteel.

Alweer iets om ons bezig **'t'ouden**.

Geef **em z'n goesting, jong. IJ** is tenslotte de koning.

Edde da g'oerd?

Da was zeker **ne** vliegende beer.

Een draak misschien well!

Ik had **'m** open gezet **me ne** stok!

Dan is ons verbond afgelopen. **Na ies't** oorlog!

Is **da** zo?

Ah, **da's** een legende.

't Was wel voor **a** bedoeld, **gijse ouwen** aap.

Ewel, da pakt me.

Maar ze is de prinses?

Kleine Dingwall **è** veel kans!

g. Macguffin

Macguffin! Uwe majesteit, ik presenteer **mijnen** oudste zoon, **ij** **attakte** de Vikingschepen en **me** **zijn** **bluut** **anden** **bedwonkt** **ij** **twee** **duuzend** **man**.

En al onze tande!

Koningin! Wij zitten te wachten, geduldig.

Maar **w'ebbe** nog geen dessert **g'ad!**

IJ lijkt **just** **nen** **ond**, **me** **diene** neus van **em**.

Als we **na** **es** een val zetten?

Of meegevoerd door een gigantische mus!

Dingwall was **'t** **laats** boven!

Genoeg gepraat, weg met tradities! We beslechten **da** nul

Wel, waar is ze dan?

Waar is de koningin?

Wad is **dad** **ier?**

Ja, en **'k** **goat** **nuut** vergeten.

En **gij?** **Denkte** **gij** **da** ook? Wel, **da's** geregeld dan. Laat die jongens vechten voor **aar** **art**, voor ze vechten om haar hand, als ze **da** kunnen!

Aj, **gij** **lielijk** **koard!**

h. Merida (kind)

Mag ik een pijl schieten? Mag ik, mag ik, mag ik, asjeblijft, mag ik!

Gemist.

Een dwaallichtje! Ze zijn echt!

Ik zag een dwaallichtje! Ik zag een dwaallicht.

Hij zou **'t** beter doen, want **'t** is echt.

i. Kraai

Wijzen is onbeleefd.

Da's nie alles **wa da'k** kan!

Daar leven we maanden van.

Een schoon venteke. Strak in't pak.

j. Maudie

Post mevrouw!

En wat **eb uk** gezegd? **Gulle** moogt **nie...**

Een beer!

Maar wat met die beer dan?

k. Zoon Dingwall

Jo, veur wa meuge wij nie kieze?

Ik en eur nie uitgekozen. Da was aw gedacht.

l. Zoon Macintosh

Ik begriep die **nie...**

... een geweldig idee! Wij bepalen zelf wel ons lot.

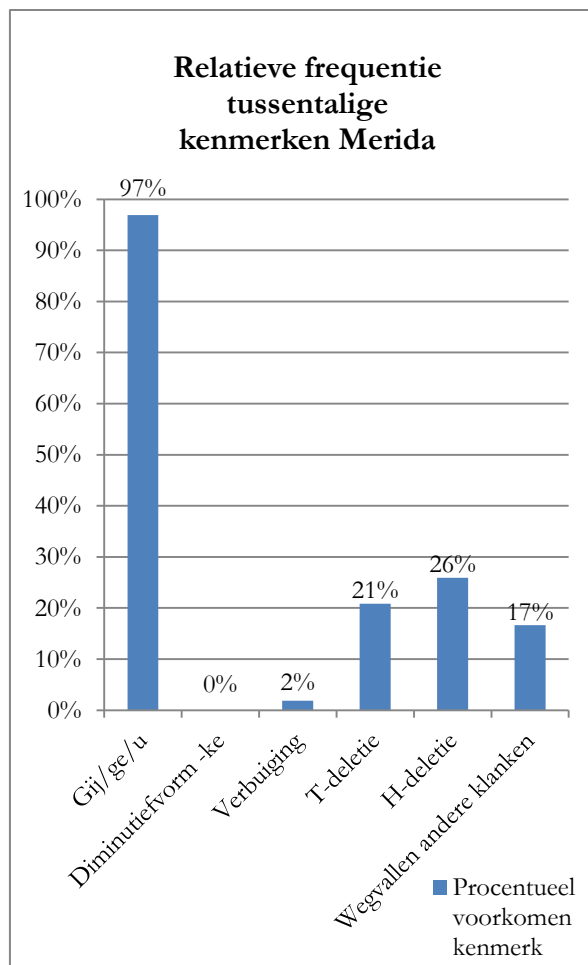
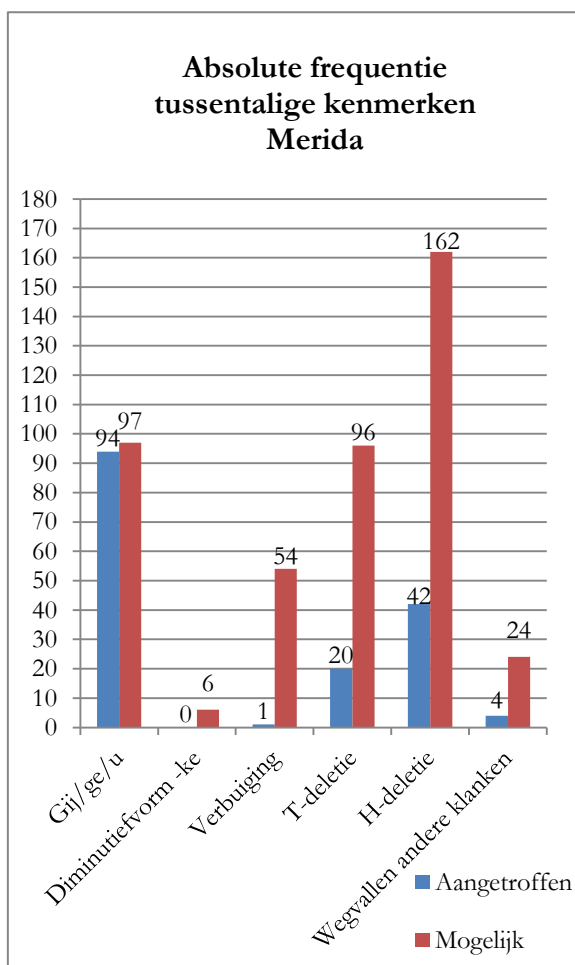
m. Wachter

Ze komt! Sire, weldra gaan de **poort'n oop'n** voor de **heer'n...**

Bijlage 23: Overzicht tussentalige kenmerken vijf grootste personages uit *Brave* (2012)

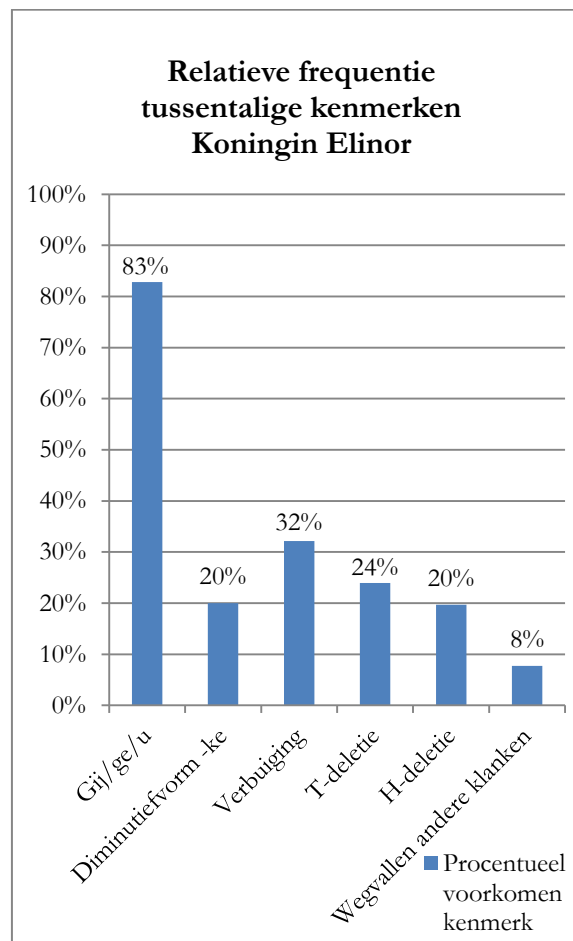
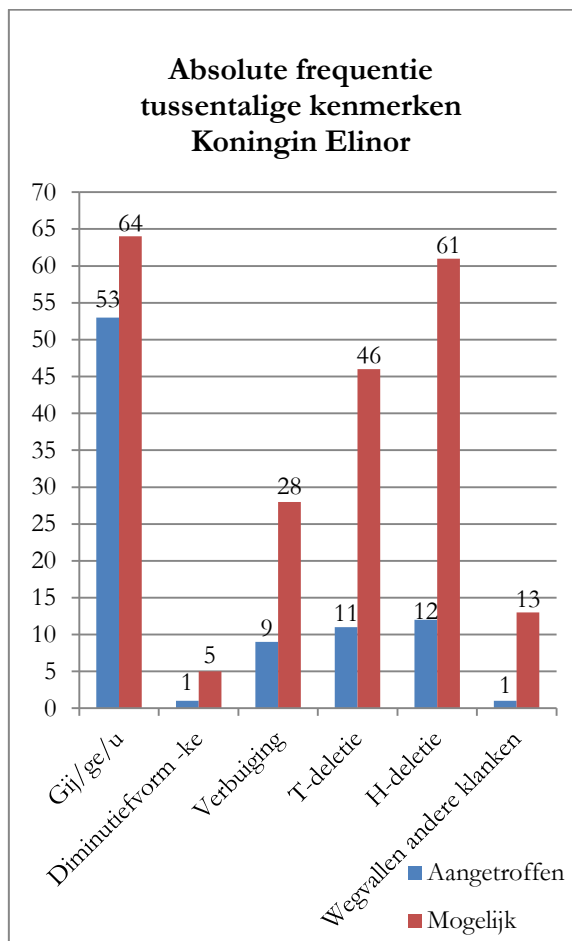
a. Merida

Merida	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	94	97	97%
Diminutiefvorm -ke	0	6	0%
Verbuiging	1	54	2%
T-deletie	20	96	21%
H-deletie	42	162	26%
Wegvallen andere klanken	4	24	17%

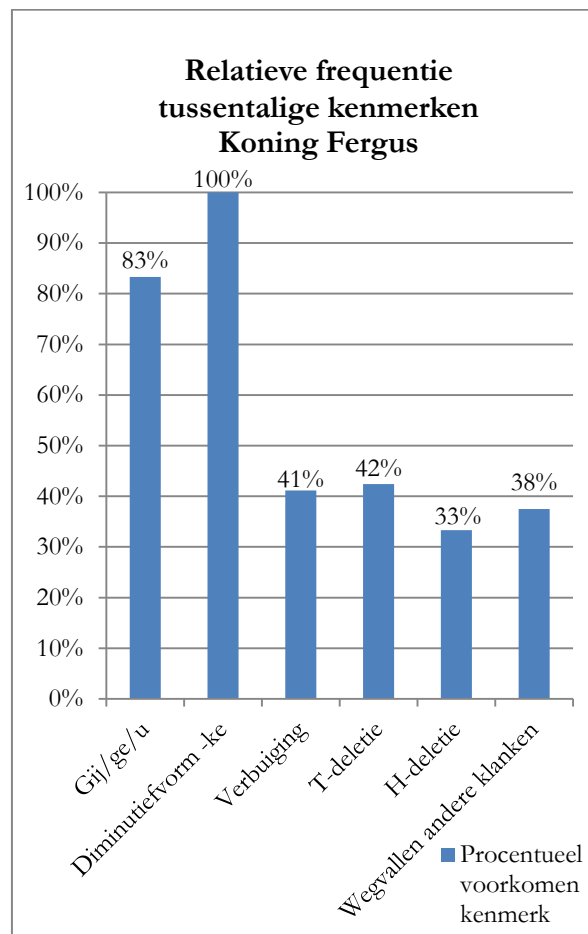
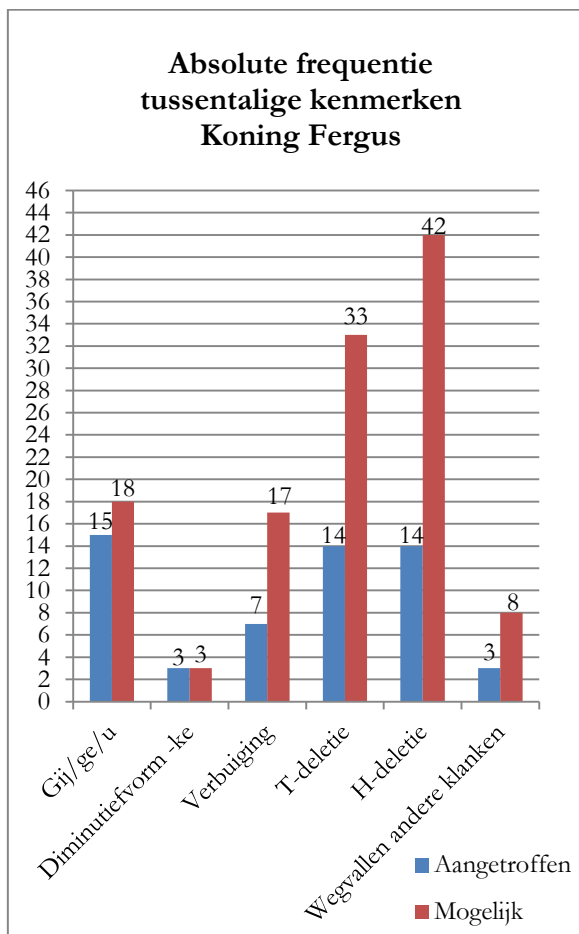
b. Koningin Elinor

Koningin Elinor	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	53	64	83%
Diminutievorm -ke	1	5	20%
Verbuiging	9	28	32%
T-deletie	11	46	24%
H-deletie	12	61	20%
Wegvallen andere klanken	1	13	8%

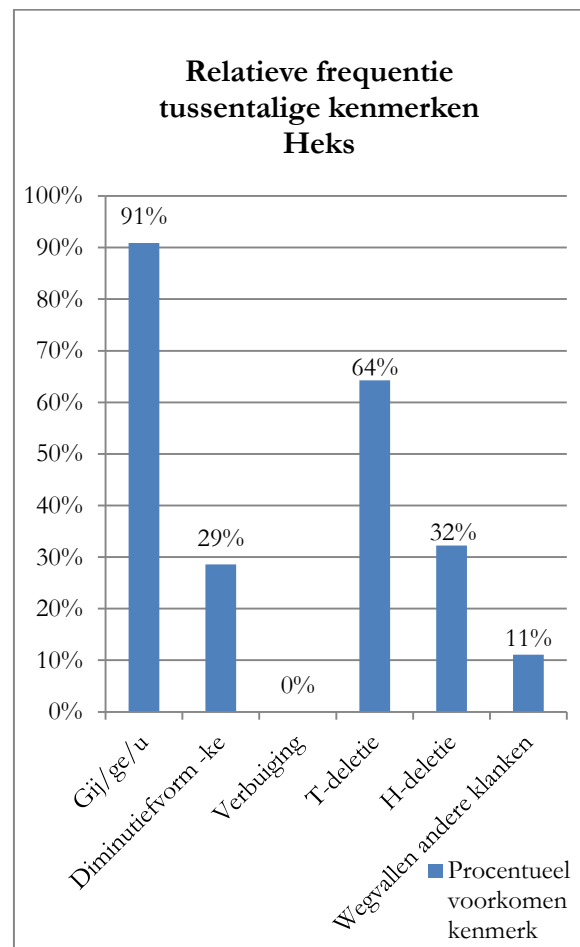
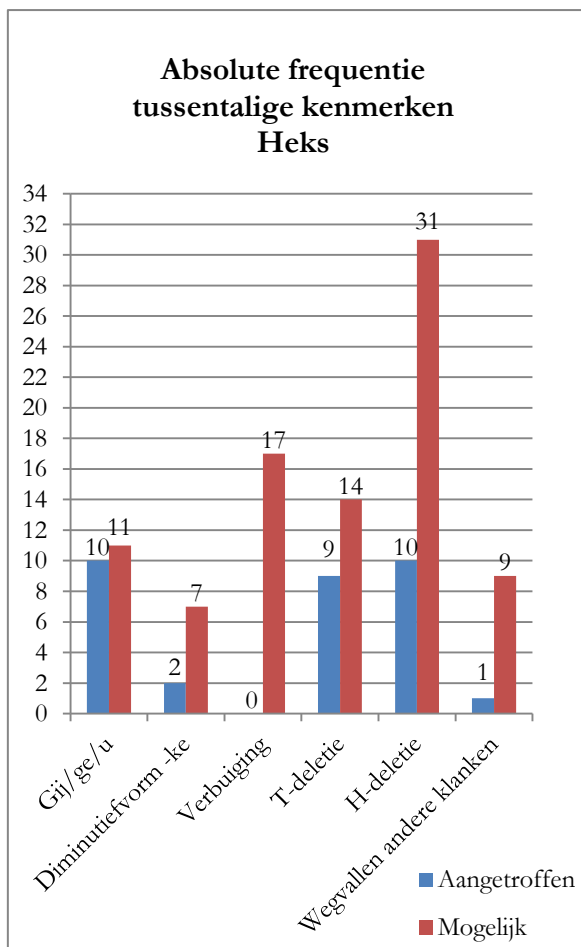
c. Koning Fergus

Koning Fergus	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	15	18	83%
Diminutiefvorm -ke	3	3	100%
Verbuiging	7	17	41%
T-deletie	14	33	42%
H-deletie	14	42	33%
Wegvallen andere klanken	3	8	38%

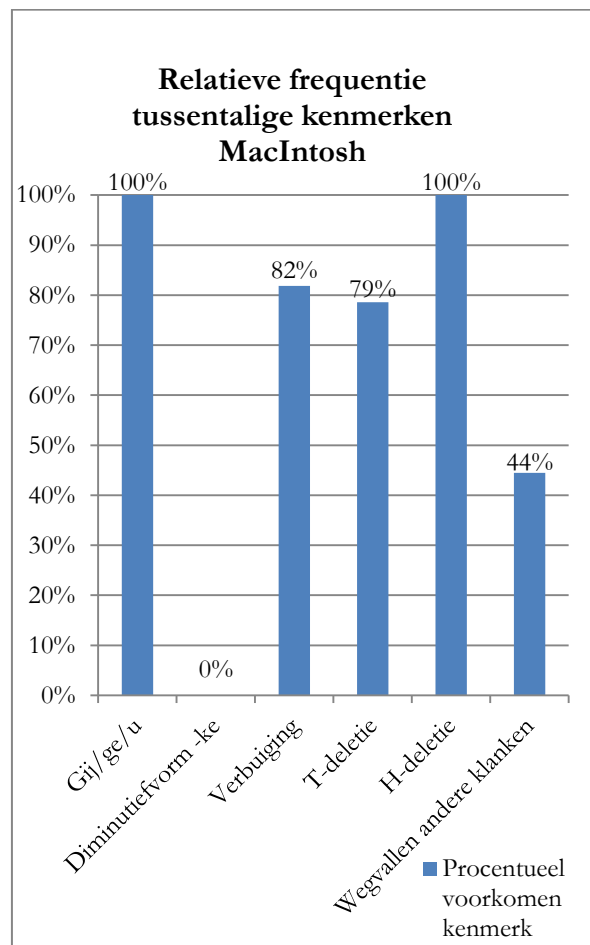
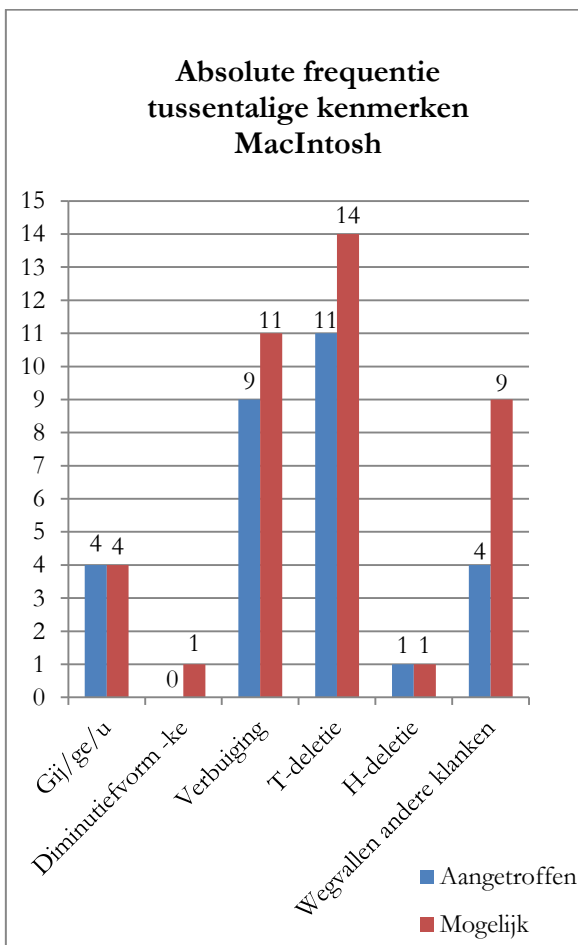
d. Heks

Heks	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	10	11	91%
Diminutiefvorm -ke	2	7	29%
Verbuiging	0	17	0%
T-deletie	9	14	64%
H-deletie	10	31	32%
Wegvallen andere klanken	1	9	11%

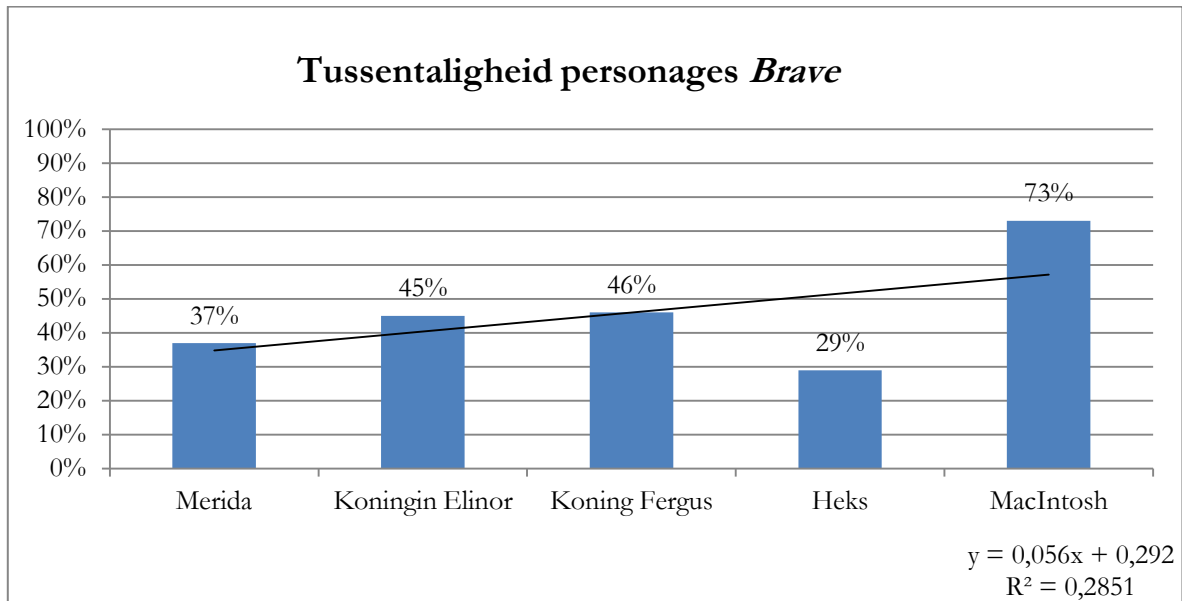
e. Macintosh

Macintosh	Aangetroffen	Mogelijk	Relatieve frequentie kenmerk
Gij/ge/u	4	4	100%
Diminutiefvorm -ke	0	1	0%
Verbuiging	9	11	82%
T-deletie	11	14	79%
H-deletie	1	1	100%
Wegvallen andere klanken	4	9	44%

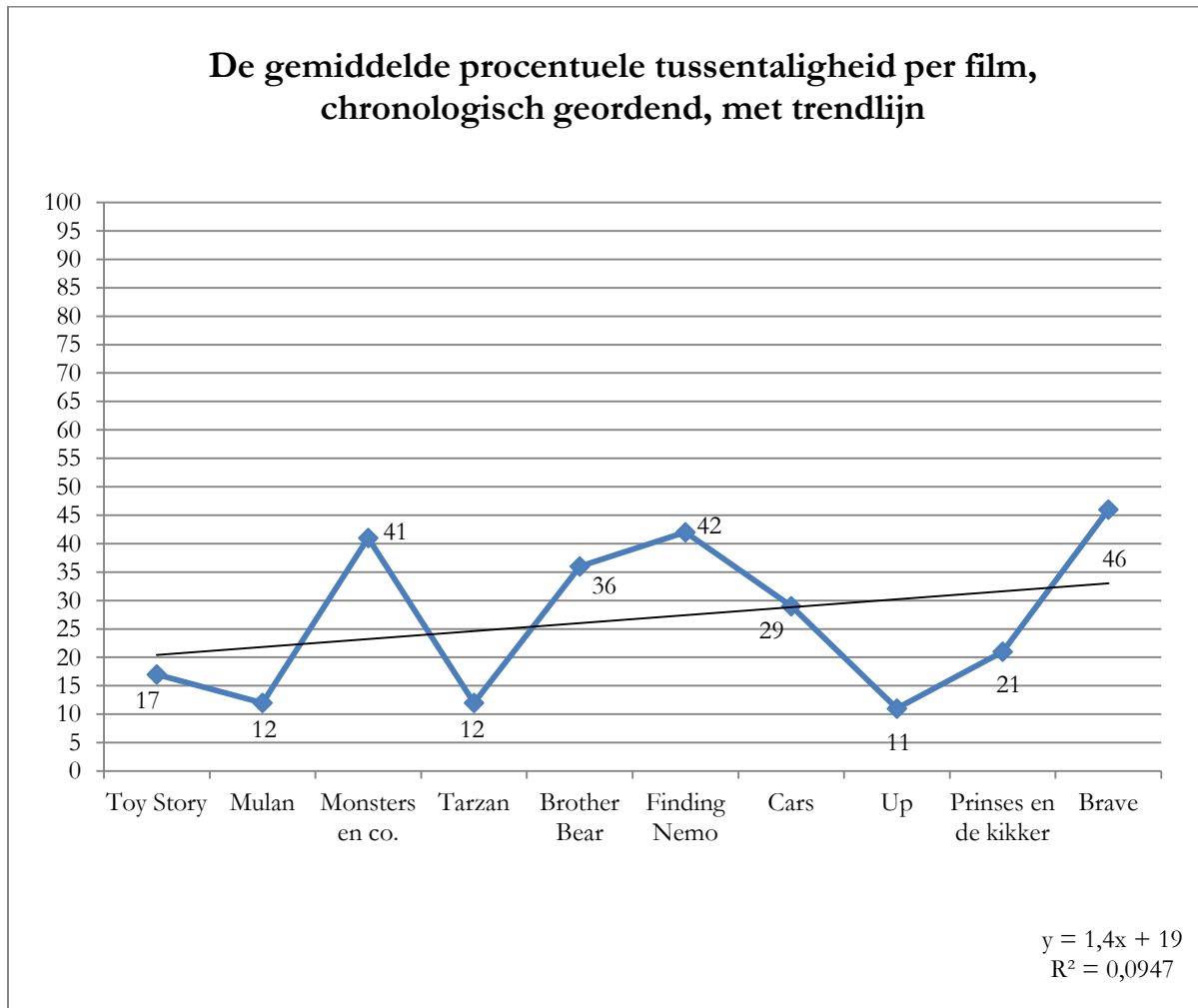

f. Relatieve tussentaligheid bij personages Brave

Tussentaligheid personages <i>Brave</i>	
Merida	37%
Koningin Elinor	45%
Koning Fergus	46%
Heks	29%
MacIntosh	73%

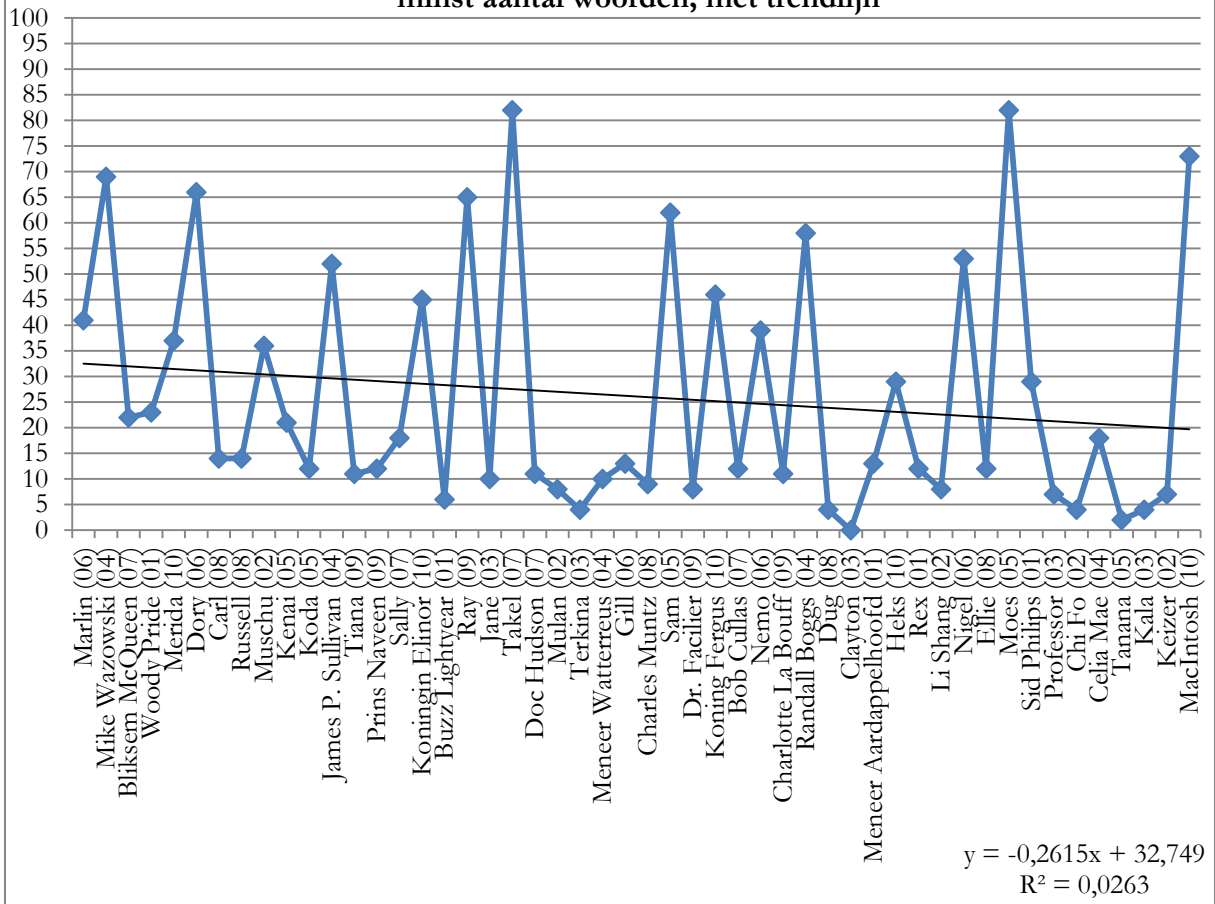
Bijlage 24: De gemiddelde procentuele tussentaligheid per film, chronologisch geordend, met trendlijn

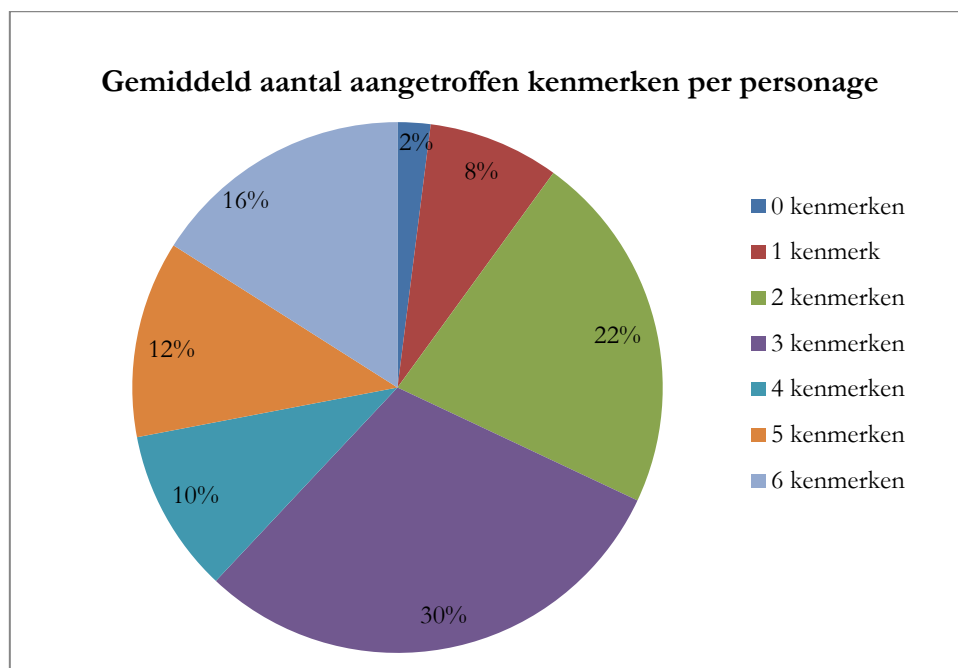
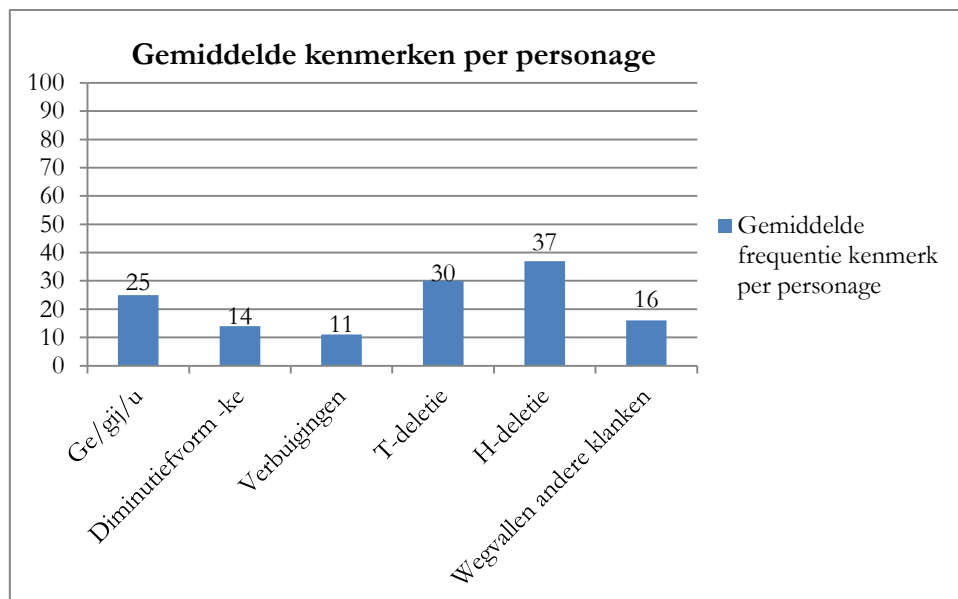
Bijlage 25: Procentuele tussentaligheid van alle personages, gerangschikt van grootst aantal woorden naar minst aantal woorden

	Personages kwantitatief geordend	%		Personages kwantitatief geordend	%
1	Marlin (06)	41	26	Charles Muntz (08)	9
2	Mike Wazowski (04)	69	27	Sam (05)	62
3	Bliksem McQueen (07)	22	28	Dr. Facilier (09)	8
4	Woody Pride (01)	23	29	Koning Fergus (10)	46
5	Merida (10)	37	30	Bob Cullas (07)	12
6	Dory (06)	66	31	Nemo (06)	39
7	Carl (08)	14	32	Charlotte La Bouff (09)	11
8	Russell (08)	14	33	Randall Boggs (04)	58
9	Muschu (02)	36	34	Dug (08)	4
10	Kenai (05)	21	35	Clayton (03)	0
11	Koda (05)	12	36	Meneer Aardappelhoofd (01)	13
12	James P. Sullivan (04)	52	37	Heks (10)	29
13	Tiana (09)	11	38	Rex (01)	12
14	Prins Naveen (09)	12	39	Li Shang (02)	8
15	Sally (07)	18	40	Nigel (06)	53
16	Koningin Elinor (10)	45	41	Ellie (08)	12
17	Buzz Lightyear (01)	6	42	Moes (05)	82
18	Ray (09)	65	43	Sid Philips (01)	29
19	Jane (03)	10	44	Professor (03)	7
20	Takel (07)	82	45	Chi Fo (02)	4
21	Doc Hudson (07)	11	46	Celia Mae (04)	18
22	Mulan (02)	8	47	Tanana (05)	2
23	Terkina (03)	4	48	Kala (03)	4
24	Meneer Watterreus (04)	10	49	Keizer (02)	7
25	Gill (06)	13	50	Macintosh (10)	73

Tussentaligheid van alle personages,
gerangschikt van grootst aantal woorden naar
minst aantal woorden, met trendlijn

Bijlage 26: Gemiddeld voorkomen van de tussentalige kenmerken per personage

Bijlage 27: Vragen interview Pat van Beirs

a. Taalsituatie in Vlaanderen

Wat verstaat u zelf onder 'tussentaal'?

Hoe schat u zelf de taalsituatie in Vlaanderen in?

In welke situaties vindt u standaardtaal/dialect/tussentaal mogelijk?

b. Hoe gaan vertalers om met tussentaal?

Zijn er richtlijnen van bovenaf wat betreft het kiezen van de stemmen en het taalgebruik voor de personages?

Welke kenmerken worden in het algemeen op voorhand vastgelegd? Ge/gij/u, -ke, *da*, ...

Welke factoren hebben invloed op de taalkeuze?

Wordt er bij het kiezen van de acteurs bewust rekening gehouden met hun afkomst, hun accent?

c. Welke factoren beïnvloeden het taalgebruik?

Hebben de acteurs zelf veel inbreng?

Waarom wordt in een film voor tussentaal gekozen? Is dat bewust?

Is dat om de realiteit te benaderen en standaardtaal te stijf wordt geacht? Waarom geen echt dialect gebruikt?

Speelt het feit dat het een kinderpúblic is een rol?

Is er een link tussen het soort personage en het taalgebruik?

Krijgt een personage bewust een taalkundig kenmerk mee?

Bijlage 28: CD interview Pat van Beirs

